LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

24

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÎNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICA
BUCUREȘTI — 1964

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL. 24

Septembrie 1913—martie 1914

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1964

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul al douăzeci şi patrulea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise în septembrie 1913—martie 1914, perioada din ajunul primului război mondial, cînd criza revoluţionară devenise iminentă. O mare parte din acest volum o constituie articolele lui Lenin publicate în presa bolşevică legală : ziarul „Pravda" şi revista „Prosveşcenie". Aceste lucrări conţin o analiză profundă a cauzelor social-economice şi politice ale revoluţiei care se apropia în Rusia şi arată rolul conducător al clasei muncitoare în noua etapă a luptei revoluţionare ; în aceste lucrări se reflectă lupta partidului împotriva lichidatorilor, troţkiştilor, bundiştilor şi a altor oportunişti şi reformişti, pentru cucerirea maselor şi pregătirea lor în vederea unei noi revoluţii. În lucrările din volumul de faţă se continuă dezvoltarea programului naţional al partidului bolşevic.

Sfîrşitul anului 1913 şi începutul anului 1914 au fost marcate prin creşterea impetuoasă a mişcării greviste din Rusia. La mijlocul lunii septembrie 1913 a izbucnit la Moscova greva generală a salariaţilor de la tramvaie, cărora li s-au alăturat muncitorii din alte întreprinderi. În total, în luna septembrie la Moscova au fost în grevă 80 000 de muncitori. Această grevă a avut un larg răsunet în întreaga ţară. La sfîrşitul lunii septembrie, 100 000 de muncitori din Petersburg au făcut grevă. În octombrie şi noiembrie, un val de greve economice s-au rostogolit peste întreaga ţară. Au avut loc greve în oraşele Petersburg,

www.dacoromanica.ro

Moscova, Riga, Kiev, Varșovia, Rostov pe Don, Odesa, Iuzovka, Tiflis și altele. Grevele economice se contopeau cu cele politice, completîndu-se reciproc. Creșteau și se întăreau solidaritatea și conștiința de clasă a proletariatului. Grevele muncitorilor căpătau o amploare tot mai mare și un caracter politic tot mai accentuat. Astfel, în noiembrie 1913, numai la Petersburg, la greva în semn de protest împotriva trimiterii în judecată a muncitorilor de la Uzinele Obuhov, au participat peste 103 000 de muncitori. Aniversarea „duminicii sîngeroase" — 9 ianuarie 1914 — s-a comemorat prin greve politice de masă, la care au participat un sfert de milion de muncitori ; în prima jumătate a anului 1914 la mișcarea grevistă au participat circa 1 500 000 de oameni. Muncitorii înaintați din Petersburg și Moscova au pus direct problema necesității unor acțiuni comune. Clasa muncitoare din Rusia, sub conducerea partidului bolșevic, a fost conducătorul și inspiratorul întregii mișcări de eliberare din țară, asumîndu-și sarcina de a trezi și uni întreaga democrație. Mișcarea revoluționară a clasei muncitoare a exercitat o puternică influență asupra păturilor largi de oameni ai muncii, antrenînd în luptă masele de țărani și soldați.

Problema fundamentală a întregii vieți politice a țării era problema unei noi revoluții burghezo-democratice. În condițiile creșterii valului revoluționar trebuia sintetizată experiența activității partidului bolșevic din perioada care a urmat după Conferința de la Praga și după Consfătuirea de la Cracovia a C.C. cu unii activiști de partid, trebuiau definite noile sarcini și trasată tactica pentru perioada care urma.

În îndeplinirea acestor sarcini, o uriașă importanță a avut Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R., care a avut loc în septembrie 1913 sub conducerea lui Lenin, și la care au fost reprezentate organizațiile de partid din cele mai importante centre industriale din țară. Avînd în vedere importanța problemelor discutate la consfătuire și a hotărîrilor adoptate, Consfătuirea de la Poronino a avut de fapt rolul unei conferințe de partid.

www.dacoromanica.ro

În raportul Comitetului Central, Lenin a făcut bilanțul activității C.C. în noile condiții. El a subliniat că avîntul mișcării muncitorești și succesul obținut în acțiunea de refacere și organizare a muncii de partid în Rusia au confirmat justețea liniei trasate de Conferința de partid de la Praga și de cea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. Creșterea și întărirea organizațiilor de partid bolșevice locale, ritmul rapid în care scădea influența lichidatorilor în rîndul maselor, succesul obținut de bolșevici în alegerile pentru Duma a IV-a, crearea ziarului muncitoresc legal „Pravda", înaltul nivel al mișcării greviste — toate acestea erau rezultatul activității desfășurate de partid sub conducerea Comitetului Central. Și, spunea Lenin, putem afirma cu conștiința împăcată că am îndeplinit în întregime obligațiile pe care ni le-am asumat.

La consfătuire s-a pus din nou problema întăririi continue a organizațiilor de partid, a necesității stabilirii unor legături mai strînse între ele și a unei conduceri mai ferme din partea C.C. Consfătuirea a subliniat că numai prin întărirea organizațiilor de partid ilegale și a legăturilor lor legale și semilegale cu masele, numai printr-o luptă hotărîtă împotriva menșevicilor-lichidatori și a Blocului lichidatorist-trotkist din august a putut fi înfăptuită adevărata unitate a clasei muncitoare. Consfătuirea a arătat că principalele lozinci revoluționare ale momentului actual continuă să rămînă principalele revendicări revoluționare ale programului-minimum bolșevic: republica democrată, confiscarea pămînturilor moșierești și ziua de muncă de opt ore.

În Comunicatul Comitetului Central cu privire la Consfătuirea de la Poronino se spunea: „Calea a fost trasată. Partidul a găsit principalele forme de muncă pentru actuala epocă de tranziție. Credința față de vechiul steag revoluționar a fost verificată și dovedită în noua situație și în noile condiții de muncă. Timpurile cele mai grele au rămas în urmă, tovarăși. Vin timpuri noi. Se apropie evenimente de foarte mare importanță, care vor decide soarta patriei noastre. Așadar, la muncă!" („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.",

www.dacoromanica.ro

partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 316).

În lucrările cuprinse în volumul de față se reflectă lupta înflăcărată, intransigentă dusă de Lenin împotriva oportunismului, reformismului din mișcarea muncitorească rusă și internațională, pentru puritatea ideologiei marxiste. În articolul „Marxism și reformism", cu care începe volumul de față, în „Însemnările unui publicist" ș.a. se face analiza esenței reformismului, a rădăcinilor sale sociale și teoretice. Lenin arată că reformism înseamnă renunțare la marxism și înlocuirea lui cu „politica socială" burgheză, că reformismul constituie o înșelare burgheză a muncitorilor, care, în condițiile capitalismului, vor rămîne întotdeauna sclavi salariați, indiferent de îmbunătățirile parțiale aduse situației lor. Reformismul, chiar și atunci cînd este sincer, se transformă în fapt într-un instrument în mîinile burgheziei, servind la coruperea muncitorilor și la slăbirea lor. Reformiști există în toate țările, deoarece pretutindeni burghezia tinde să-i corupă pe muncitori și să facă din ei niște sclavi docili. „Experiența tuturor țărilor ne arată — spunea Lenin — că, ori de cîte ori muncitorii se încred în reformiști, sînt trași pe sfoară" (volumul de față, p. 1). De aceea, pe baza unor exemple vii, luate din realitate, trebuie să se arate mereu tot răul pe care-l aduce reformismul, formulînd *în locul* lozincilor revoluționare ca revendicare principală obținerea unor îmbunătățiri parțiale.

Demascînd esența burgheză a reformismului, Lenin nu nega necesitatea luptei partidului proletar pentru reforme, pentru îmbunătățirea situației muncitorilor în condițiile capitalismului. Dar el considera aceste reforme ca un produs secundar al luptei de clasă, al cărei țel principal este înlocuirea capitalismului prin orînduirea socialistă. Muncitorii conștienți, care și-au însușit învățătura lui Marx, își dau seama că în condițiile capitalismului reformele nu pot fi nici trainice, nici serioase. Ei folosesc reformele în scopul desfășurării și lărgirii luptei lor de clasă pentru dictatura proletariatului, pentru socialism.

Articolul lui Lenin are o importanță actuală în lupta împotriva reformiștilor și revizioniștilor contemporani,

www.dacoromanica.ro

care resping lupta de clasă sau o admit numai în vorbe, iar în fapt propovăduiesc „teoria" colaborării dintre clase, prin care proletariatul este subordonat burgheziei. Revizioniștii înlocuiesc învățătura marxist-leninistă despre transformarea revoluționară a societății cu „teoria" „socialismului democratic", cu „teoria" integrării capitalismului în socialism.

Menșevicilor-lichidatori, care prin atacurile lor împotriva partidului, prin nimicirea disciplinei de partid, prin propagarea reformismului și politicii muncitorești liberale au adus dezorganizarea în rîndurile mișcării muncitorești, Lenin le spunea reformiști ruși. Lichidatorii reprezentau o varietate a oportunismului internațional, însușindu-și, așa cum arăta Lenin, de la oportunismul european tot ce avea acesta mai rău. Lichidatorii luptau împotriva existenței însăși a partidului, urmărind să desființeze de fapt organizația ilegală a acestuia, se opuneau hotărîrilor partidului cu privire la grevele politice, fapt pentru care au fost aprobați cu căldură și sprijiniți de întreaga burghezie rusă. Cu o neobosită energie a dus Lenin lupta ideologică împotriva menșevicilor-lichidatori, care au pășit pe calea renunțării la lupta politică, a renunțării la hegemonia proletariatului în revoluție, a renunțării la apărarea intereselor fundamentale de clasă ale acestuia. În articolele „Burghezia liberală și lichidatorii", „Cum îi înșală lichidatorii pe muncitori", „Narodnicismul și lichidatorismul ca elemente de destrămare în mișcarea muncitorească" și altele, Lenin demască lichidatorismul ca fiind o agentură burgheză în mișcarea muncitorească, ca un purtător al influenței burgheze în rîndurile proletariatului. Lenin îi numea pe lichidatori „renegați odioși", trădători ai marxismului (p. 30).

În lupta lor împotriva bolșevicilor, lichidatorii se bizuiau pe simpatia și pe sprijinul reprezentanților oportunismului internațional, pe sprijinul liderilor reformiști ai Internaționalei a II-a. Văzînd că în lupta împotriva lichidatorilor și a altor oportuniști din mișcarea muncitorească din Rusia, partidul bolșevic iese învingător, conducerea Internaționalei a II-a s-a grăbit să vină în ajutorul oportuniștilor. La 1 (14) decembrie 1913, la sesiunea Biroului

www.dacoromanica.ro

socialist internațional, cu sprijinul social-democrației germane, s-au pus în discuție problemele ruse. În această chestiune a fost adoptată rezoluția lui Kautsky, care invita toate fracțiunile din mișcarea muncitorească din Rusia să ia măsuri pentru restabilirea unității. Comitetul executiv al Biroului socialist internațional a fost însărcinat cu convocarea unei consfătuiri a reprezentanților tuturor fracțiunilor din mișcarea muncitorească din Rusia „în vederea unui schimb reciproc de păreri". În fundamentarea rezoluției, Kautsky a declarat că vechiul partid social-democrat din Rusia „a murit" și că trebuie refăcut. Lenin a fost indignat de declarația lui Kautsky, spunînd despre cuvîntarea acestuia că este „un lucru monstruos" și a cerut să se organizeze o campanie de protest. Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin scria: „Noi sîntem *pentru* un schimb de păreri, *pentru* rezoluția Biroului socialist internațional — **asta N.B.** —, dar sîntem categoric împotriva frazei **josnice** a lui Kautsky. Să fie criticat fără cruțare pentru acest lucru" (Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 105). În articolele „În legătură cu hotărîrile Biroului", „O rezoluție bună și o cuvîntare proastă", „Muncitorii ruși și Internaționala", „În legătură cu o greșeală inadmisibilă a lui Kautsky", „Despre scrisoarea lui Kautsky", Lenin îl demască pe Kautsky și pe alți reprezentanți ai oportunismului internațional ca pe niște complici și apărători ai lichidatorismului, care sub pretextul „împăcării" bolșevicilor cu menșevicii tindeau de fapt la lichidarea partidului marxist-revoluționar din Rusia. În aceste lucrări, Lenin dezvăluie caracterul dezorganizator al activității grupurilor antipartinice, sprijinite de liderii Internaționalei a II-a.

În condițiile apropierii crizei revoluționare din Rusia, problema întăririi rolului conducător și organizator al partidului clasei muncitoare, partid de tip nou, a căpătat o importanță deosebită. Lucrările cuprinse în acest volum constituie o reflectare a activității lui V. I. Lenin de elaborare a problemelor teoriei și tacticii partidului bolșevic, a luptei lui în vederea întăririi partidului, în vederea unirii strînse a clasei muncitoare din Rusia în jurul bolșevicilor. Articolul „Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul" con-

www.dacoromanica.ro

ține o dezvoltare a învățăturii lui Lenin despre partid ca detașament înaintat al clasei muncitoare, ca cea mai înaltă formă de organizare a clasei, menită să conducă toate celelalte organizații ale oamenilor muncii. Lenin scria : „Partidul este pătura conștientă, înaintată a clasei, avangarda ei. Forța acestei avangărzi este de zece, de o sută și chiar de mai multe ori mai mare decît efectivul ei. E oare cu putință acest lucru ? Poate forța unui număr de o sută de oameni să întreacă forța unui număr de o mie ? Poate s-o întreacă și o întrece *atunci cînd aceștia o sută de oameni sînt organizați*". Organizîndu-se, avangarda capătă o voință unică, „și această voință unică a o mie, o sută de mii, un milion de oameni, care formează avangarda, *devine* voința clasei" (volumul de față, p. 39). În această lucrare, Lenin demască oportunismul organizatoric al lichidatorilor, care au alunecat spre anarhism. Susținînd și fundamentînd necesitatea organizării pentru partidul clasei muncitoare, Lenin caracterizează partidul ca un sistem de organizații legate laolaltă, arată viabilitatea și elasticitatea formelor organizatorice ale partidului marxist. „Această organizație — scria Lenin — s-a menținut și în perioada reacțiunii, deși lichidatorii și o sumedenie de filistini s-au desprins de ea. Păstrîndu-și tipul ei fundamental, această organizație a știut să-și adapteze *forma* la condițiile schimbate, a știut să modifice această *formă* potrivit cerințelor momentului" (p. 34). Clasa muncitoare din Rusia n-ar fi putut să-și întărească și să-și dezvolte mișcarea dacă partidul n-ar fi dus cea mai hotărîtă și mai necruțătoare luptă împotriva lichidatorilor și a celorlalți oportuniști care perverteau masele, care desființau însăși noțiunea de organizare, însuși principiul organizării. Lenin arăta că partidul, ca detașament înaintat al clasei muncitoare, trebuie să-și desfășoare întreaga activitate în mase, promovînd din rîndurile ei forțele cele mai bune și verificînd zi de zi dacă legătura strînsă cu masele este menținută. „Așa și *numai* așa detașamentul de avangardă educă și luminează masa, exprimînd interesele *ei*, învățînd-o să se organizeze, orientînd *întreaga* ei activitate pe calea unei politici conștiente de clasă" (p. 42). Partidul

www.dacoromanica.ro

trebuie să educe proletariatul în spiritul intransigenței față de oportunism și revizionism, să-l învețe să fie consecvent și perseverent în lupta de clasă.

Lenin relevă forța și particularitatea partidului proletar din Rusia, precum și specificul condițiilor istorice în care s-a creat social-democrația din Rusia. Spre deosebire de Europa occidentală, partidul proletar din Rusia a început să se organizeze înainte de revoluția burgheză și și-a continuat organizarea în timpul revoluției. Lupta pentru desprinderea unei democrații proletare din democrația generală burgheză și mic-burgheză s-a desfășurat în Rusia în condițiile deplinei victorii teoretice a marxismului. De aceea lupta s-a dus aici într-o formă diferită — nu atît pentru marxism, care repurtase victoria deplină, cît împotriva teoriilor mic-burgheze camuflate în dosul unei frazeologii „marxiste". Bolșevicii, credincioși programului revoluționar al social-democrației, au apărat bazele teoretice ale partidului în lupta împotriva oportuniștilor, revizioniștilor și reformiștilor de toate nuanțele.

În articolele „Despre unitatea muncitorilor", „Conducătorul lichidatorilor despre condițiile lichidatoriste ale «unității»", „Muncitorii ruși și Internaționala", „Rezoluția cu privire la hotărîrea Biroului socialist" ș.a., Lenin caracterizează lupta partidului pentru unitatea mișcării muncitorești. Explicînd noțiunea marxistă a unității, Lenin arăta că baza unității proletariatului o constituie comunitatea intereselor și țelurilor de clasă, disciplina de clasă, recunoașterea voinței majorității, activitatea solidară în aceleași rînduri cu această majoritate. În lucrările sale, Lenin a subliniat cu toată tăria însemnătatea mărețului principiu al unității mișcării muncitorești: „Dezbinați, muncitorii nu înseamnă nimic. Uniți, ei sînt totul" (p. 208). Unitatea clasei muncitoare se înfăptuiește printr-o organizație unică, ale cărei hotărîri trebuie să fie aplicate de către toți muncitorii conștienți. „A analiza problema — spune Lenin —, a exprima și a asculta diferite păreri, a afla care este părerea *majorității* marxiștilor organizați, a exprima această părere într-o hotărîre valabilă pentru toți, a aduce la îndeplinire în mod conștiincios această

www.dacoromanica.ro

hotărîre — iată ce numesc *unitate* pretutindeni în lume oamenii care gîndesc" (p. 207). Lenin a arătat că unitatea reală și autentică a clasei muncitoare constă, înainte de toate și în primul rînd, în unitatea organizației sale politice, în unitatea partidului ei. Numai o astfel de unitate poate asigura succesul întregii lupte a clasei muncitoare. Lenin demască pe lichidatori ca dușmani ai unității muncitorilor și arată că majoritatea covîrșitoare a muncitorilor este de partea bolșevicilor, care făuresc „încet, dar neabătut *adevărata unitate* a muncitorilor înșiși, uniți prin hotărîri unice, pe care le aplică în mod conștiincios" (p. 209). În lucrările sale, Lenin a explicat că unitatea este posibilă numai pe o bază principială, pe baza recunoașterii tacticii și a luptei revoluționare împotriva oportunismului.

O mare importanță în lupta împotriva lichidatorilor, pentru unitatea mișcării muncitorești a avut-o formarea unei fracțiuni bolșevice independente în Duma de stat. Profitînd de majoritatea întîmplătoare de un vot, deputații menșevici încălcau drepturile elementare ale celor șase deputați bolșevici ai muncitorilor, care reprezentau majoritatea covîrșitoare a proletariatului din Rusia. Ei răpeau bolșevicilor posibilitatea de a vorbi de la tribuna Dumei în problemele cele mai importante ale vieții muncitorești. Rezultatul era că „cei șapte" menșevici, care reprezentau o infimă minoritate a muncitorilor, nu țineau seama de voința majorității clasei muncitoare. Deputații bolșevici protestau în modul cel mai hotărît împotriva acestei comportări aventuriste a grupului „celor șapte" lichidatori și cereau deplina egalitate în drepturi. În octombrie 1913, după refuzul oficial al grupului menșevic al „celor șapte" de a satisface revendicarea grupului „celor șase", deputații bolșevici, potrivit indicației C.C. al partidului, au părăsit fracțiunea s.-d. unificată și au format în Duma de stat o fracțiune bolșevică independentă, pe care au numit-o „Fracțiunea social-democrată muncitorească din Rusia".

Deputații bolșevici au folosit tribuna Dumei pentru a propaga ideile partidului în masele largi muncitorești. Într-o serie de lucrări din volumul de față — „O proastă

www.dacoromanica.ro

apărare a unei cauze proaste", „Declarație", „«Cei șapte» din Dumă", „Burghezia liberală și lichidatorii", „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă", „Două metode de discuții și de luptă" ș.a. —, Lenin prezintă pe larg activitatea fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat și demască comportarea antipartinică, dezorganizatoare a grupului menșevic-lichidatorist al „celor șapte", care căuta să submineze unitatea revoluționară a clasei muncitoare. Fracțiunea bolșevică din Duma a IV-a de stat ducea la îndeplinire voința partidului, voința majorității muncitorilor conștienți. Toate hotărîrile mai importante ale partidului au fost luate cu participarea nemijlocită a membrilor fracțiunii bolșevice. Întreaga activitate desfășurată în Dumă de deputații bolșevici era subordonată slujirii poporului, apărării intereselor clasei muncitoare. Sub conducerea lui Lenin, a C.C., în strînsă legătură cu masele, deputatul muncitor devenea un nou tip de reprezentant parlamentar al partidului proletar, devenea un adevărat reprezentant al clasei muncitoare.

Tactica promovată în Dumă de partidul bolșevic se deosebea radical de tactica parlamentară a partidelor social-democrate vest-europene, transformate într-o simplă anexă a propriilor lor grupuri parlamentare, care nu urmăreau decît să obțină fotolii ministeriale. Activitatea fracțiunii bolșevice în cadrul Dumei a constituit un model de activitate parlamentară desfășurată de partidul proletar în spirit revoluționar. Pornind de la experiența activității fracțiunii din Dumă, Lenin a elaborat următoarele principii călăuzitoare în această problemă: fracțiunile parlamentare trebuie să fie întrutotul supuse controlului și indicațiilor C.C.; din aceste fracțiuni trebuie să facă parte cu precădere muncitori revoluționari; în presa de partid și la adunările de partid, cuvîntările reprezentanților parlamentari să fie analizate din punctul de vedere al principialității lor comuniste; deputații să fie trimiși să facă muncă de agitație în mase; cei care manifestă tendințe oportuniste să fie excluși din fracțiune. Aceste principii

www.dacoromanica.ro

s-au bucurat de deplina aprobare a mișcării comuniste internaționale.

Ziarul bolșevic muncitoresc „Pravda", care a apărut la Petersburg începînd din aprilie 1912, a avut un rol uriaș în opera de întărire a organizațiilor de partid și de cîștigare a influenței în mase. În timp ce se afla în străinătate, la Cracovia și Poronino, Lenin continua să conducă zi de zi ziarul „Pravda" : zilnic scria articole pe temele cele mai de actualitate ale vieții de partid și sociale, purta corespondență regulată cu redacția ziarului, o critica aspru pentru că publica articole în care problemele principiale erau prezentate confuz, îi dădea sfaturi concrete cu privire la îmbunătățirea muncii ziarului. Scoțînd la iveală lipsurile ziarului, Lenin se străduia să obțină ca acesta să fie pătruns de spirit revoluționar combativ și îndemna pe lucrătorii redacției să ducă lupta cea mai hotărîtă și intransigentă împotriva lichidatorilor și a altor oportuniști, pentru puritatea ideologiei marxiste. În scrisorile adresate redacției, Lenin vorbea despre necesitatea unei verificări minuțioase a fermității principiale a colaboratorilor ziarului muncitoresc, recomanda ca problema oportunității atragerii unui publicist sau a altuia să fie hotărîtă nu în funcție de aptitudinile literare ale acestuia, ci de „întreaga sa orientare... *aportul* pe care-l aduce prin teoria sa maselor muncitoare" (p. 360). Articolele publicate de Lenin în ziar constituiau un exemplu concret de luptă ofensivă, principială și intransigentă pe care bolșevicii trebuie s-o ducă împotriva oportunismului.

Lenin acorda o mare atenție problemei activității bolșevicilor în organizațiile muncitorești legale, îndeosebi în sindicate. Majoritatea covîrșitoare a sindicatelor îi urmau pe bolșevici. Demascînd lipsa de principialitate a blocului încheiat de lichidatori cu narodnicii în mișcarea sindicală și „nefracționismul" susținut de ei, Lenin caracterizează calea parcursă de bolșevici în cucerirea sindicatelor. Marxiștii „...nu sînt niște oaspeți întîmplători în mișcarea muncitorească — scria Lenin. — Ei știu că mai devreme sau mai tîrziu toate sindicatele se vor situa pe poziții marxiste. Ei sînt convinși că viitorul aparține ideilor lor și nu

www.dacoromanica.ro

forțează evenimentele, nu îmboldesc de la spate sindicatele, nu lipesc etichete, nu scindează sindicatele" (p. 381).

Creșterea mișcării revoluționare în regiunile periferice locuite de alte naționalități din Rusia, iminența războiului mondial imperialist, pe care burghezia îl pregătea sub lozinca „apărării patriei", campania furibundă a șovinismului ultrareacționar și a naționalismului burghez, care amenința să scindeze mișcarea muncitorească și prin aceasta să slăbească forțele revoluției care se apropia ; creșterea tendințelor naționaliste în mișcarea muncitorească ; atacurile violente ale lichidatorilor, bundiștilor și trotkiștilor împotriva programului național al partidului, toate acestea creau o gravă amenințare pentru unitatea mișcării muncitorești. În această perioadă, problema unității internaționale a mișcării muncitorești devenise deosebit de actuală. Lenin lucrează intens la fundamentarea teoriei și politicii partidului cu privire la problema națională. El scrie numeroase articole, scrisori, ține referate în problema națională la Paris, Bruxelles, Liège, Leipzig, Cracovia. Un amplu referat în problema națională a prezentat el la Consfătuirea de partid de la Poronino.

În acest volum, un loc important îl ocupă lucrările lui Lenin consacrate problemei naționale. Printre ele figurează : „Rezoluția în problema națională", adoptată de Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R., opera clasică „Note critice în problema națională", articolele „Despre autonomia «cultural-națională»", „Cadeții și «dreptul popoarelor la autodeterminare»", „Despre programul național al P.M.S.D.R.", „Național-liberalismul și dreptul națiunilor la autodeterminare". Lenin a arătat că problema națională reprezintă o parte componentă a problemei generale a luptei revoluționare a clasei muncitoare și este de cea mai mare importanță, fiind problema rezervelor și a aliaților proletariatului în lupta pentru democrație, pentru dictatura proletariatului, pentru socialism.

Fondatorii comunismului științific, K. Marx și F. Engels, au dat o explicație științifică problemei naționale, au dezvăluit rădăcinile sociale ale mișcărilor naționale și au dovedit că lichidarea oricărei asupriri și inegalități naționale nu

www.dacoromanica.ro

este cu putință decît ca urmare a desființării capitalismului și cuceririi puterii de către proletariat. Ei au arătat că clasa muncitoare prin natura sa socială este internațională, că interesele ei fundamentale impun o luptă consecventă împotriva politicii de înrobire a altor națiuni, împotriva asupririi naționale și coloniale, împotriva tuturor îngrădirilor sau privilegiilor naționale de ori ce fel, deoarece „nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare". Lenin a dezvoltat ideile marxismului cu privire la problema națională în noile condiții istorice. El a elaborat un sistem armonios de idei cu privire la revoluțiile de eliberare națională, a arătat că problema național-colonială este o parte componentă a problemei generale a revoluției socialiste.

În epoca contemporană, al cărei principal conținut îl constituie trecerea de la capitalism la socialism, învățătura lui Lenin cu privire la problema național-colonială a fost pe deplin confirmată.

În lucrările lui Lenin se dă o fundamentare științifică tezelor programatice ale partidului marxist cu privire la problema națională : teza cu privire la egalitatea în drepturi a națiunilor și a drepturilor minorităților naționale ; cu privire la dreptul națiunilor la autodeterminare mergînd pînă la despărțirea de stat ; cu privire la limbi și drepturile egale ale acestora ; cu privire la cultura națională și la conținutul ei de clasă ; cu privire la centralizare și autonomie etc. În legătură cu toate aceste probleme, Lenin a supus unei critici nimicitoare concepțiile oportuniștilor ruși și internaționali, a demascat naționalismul burghez sub toate aspectele lui, opunîndu-i internaționalismul proletar consecvent.

Referatul cu privire la problema națională prezentat de Lenin la Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid și rezoluția propusă de el au definit clar și precis sarcinile partidului în problema națională. Consfătuirea a dat o ripostă hotărîtă încercărilor oportuniste de a denatura programul partidului în spiritul prejudecăților naționaliste ale Bundului, a supus unei critici vehemente lozinca „autonomiei cultural-naționale". Lenin a arătat că revendicarea „autonomiei cultural-națio-

www.dacoromanica.ro

nale" reprezintă cel mai rafinat, cel mai dăunător naționalism — ideologia burgheziei, fundamental ostilă marxismului. În rezoluția cu privire la problema națională, Consfătuirea de la Poronino, subliniind dreptul popoarelor la despărțirea de stat, a definit condițiile, metodele și căile de înfăptuire a acestei lozinci din punctul de vedere al sarcinilor de clasă ale proletariatului. Lenin considera rezoluția cu privire la problema națională adoptată de Consfătuirea de la Poronino ca o declarație programatică a partidului, ca o expresie a concepției colective a marxiștilor ruși în problema națională.

În lucrarea „Note critice în problema națională", Lenin dezvoltă tezele teoretice ale marxismului în problema națională și arată uriașa importanță a acestei probleme pentru mișcarea muncitorească internațională. Dînd o profundă fundamentare programului național al bolșevismului, Lenin a relevat că în condițiile capitalismului există două tendințe contradictorii ale dezvoltării sociale în ceea ce privește relațiile dintre națiuni: una este trezirea vieții naționale și mișcărilor naționale, crearea statelor naționale; cealaltă — dezvoltarea și intensificarea legăturilor de tot felul între națiuni, crearea unei unități internaționale a vieții economice, a politicii, științei etc. Prima tendință predomina la începutul dezvoltării capitalismului, cînd se dădea lupta pentru cucerirea pieței interne de către burghezie, care avea nevoie de unirea în cadrul unui stat a teritoriilor cu o populație care vorbește aceeași limbă. În epoca capitalismului în ascensiune, burghezia, zdrobind feudalismul, a desființat și starea de fărîmițare economică a poporului, contopind părțile dispersate ale acestui popor într-o entitate națională unică. Așa au apărut statele naționale burgheze. A doua tendință în dezvoltarea problemei naționale în condițiile capitalismului este proprie stadiului superior, imperialist, al dezvoltării capitalismului. Ea reflectă năzuința spre o apropiere economică între popoare, spre desființarea tuturor piedicilor din calea vieții economice și a dezvoltării relațiilor dintre națiuni, adică duce la desființarea închistării naționale, la crearea unor state

www.dacoromanica.ro

multinaționale. „Ambele tendințe constituie o lege universală a capitalismului", arată Lenin (p. 136).

Pentru imperialism, aceste două tendințe constituie o contradicție de neîmpăcat, deoarece imperialismul nu poate exista fără exploatare și fără menținerea prin violență a coloniilor în cadrul unui „tot unic", imperialismul poate „apropia" națiunile numai pe calea anexiunilor și a cotropirilor coloniale. Pentru comunism, dimpotrivă, aceste tendințe nu sînt decît două aspecte ale unei singure probleme: problema eliberării popoarelor asuprite de sub jugul imperialismului, deoarece comunismul presupune că unirea popoarelor într-o economie mondială unică este posibilă numai pe baza încrederii reciproce și a liberului consimțămînt, că drumul creării unei uniuni liber consimțite a popoarelor trece prin despărțirea coloniilor de „totul unic" imperialist, prin transformarea lor în state independente.

Programul național al partidului marxist ține seama de ambele tendințe, susținînd, în primul rînd, egalitatea în drepturi a națiunilor și limbilor, inadmisibilitatea vreunor privilegii în această privință, precum și dreptul națiunilor la autodeterminare, iar în al doilea rînd, principiul internaționalismului și lupta intransigentă împotriva contaminării proletariatului cu naționalism burghez, chiar și în forma lui cea mai rafinată. „Naționalismul burghez și internaționalismul proletar sînt două lozinci opuse, de neîmpăcat, care corespund celor două mari tabere de clasă ale întregii lumi capitaliste și care exprimă *două* politici (mai mult: două concepții despre lume) în problema națională" (p. 135). Marxismul este incompatibil cu naționalismul. În locul naționalismului burghez, marxismul promovează internaționalismul — contopirea tuturor națiunilor într-o unitate superioară.

Lenin ne învață că numai datorită victoriei proletariatului asupra burgheziei, numai pe calea socialismului, popoarele asuprite pot obține libertatea completă, egalitatea în drepturi și o pace trainică; numai pe baza socialismului și democrației, a respectării suveranității naționale se poate

www.dacoromanica.ro

crea o uniune trainică liber consimțită a popoarelor egale în drepturi.

În lucrarea sa, Lenin a formulat pentru prima oară în istoria marxismului teza cu privire la existența a două culturi în fiecare cultură națională și a explicat că în societatea capitalistă lozinca culturii naționale este o lozincă burgheză. „În *fiecare* cultură națională — scria Lenin — se găsesc *elemente*, fie și nedezvoltate, de cultură democratică și socialistă, fiindcă în *fiecare* națiune există mase de oameni care muncesc și sînt exploatați, ale căror condiții de viață creează în mod inevitabil ideologia democratică și socialistă. Dar în *fiecare* națiune există și o cultură burgheză (iar în majoritatea cazurilor chiar o cultură ultrareacționară și clericală), și trebuie să remarcăm că aceasta nu se găsește numai sub formă de «elemente», ci sub formă de cultură *dominantă*" (p. 132—133).

Proletarii conștienți iau din fiecare cultură națională numai elementele ei democratice și socialiste. Experiența construirii socialismului în U.R.S.S. și în țările de democrație populară ne arată că numai socialismul poate crea și creează culturi diferite în ce privește forma națională, dar identice, socialiste în ce privește conținutul lor.

Articolele „Cum îi apără episcopul Nikon pe ucraineni?", „Cadeții și «dreptul popoarelor la autodeterminare»" și altele sînt consacrate problemei naționale în Ucraina. Explicînd esența și urmările politicii naționale duse de țarism în Ucraina, Lenin îi biciuiește cu mînie pe cadeți, care sprijină această politică, și dă la iveală rădăcinile naționalismului și ale șovinismului burghez ucrainean. Pe oamenii muncii din Ucraina și Rusia, el îi îndeamnă neîncetat la unire și alianță strînsă: „Printr-o acțiune unită a proletarilor velicoruși și ucraineni, o Ucrainăliberă este *posibilă*; fără această unitate, nici vorbă nu poate fi de așa ceva" (p. 140).

O deosebită atenție acorda Lenin mișcării muncitorești din Letonia. Spre sfîrșitul anului 1913, în rîndurile social-democrației din Ținutul leton, lupta dintre bolșevici și menșevici s-a înăsprit foarte mult. În acea vreme, toate instituțiile centrale ale partidului se aflau în mîinile men-

www.dacoromanica.ro

șevicilor-lichidatori și ale împăciuitoriștilor, care, prin activitatea lor oportunistă și dezorganizatoare, slăbeau partidul ilegal și căutau să abată mișcarea muncitorească pe calea reformismului. Dar organizațiile locale de partid și majoritatea muncitorilor conștienți din Letonia se situau pe poziții bolșevice. Bolșevicii letoni, sprijiniți de muncitorii cu stare de spirit bolșevică, au dus o luptă hotărîtă împotriva conducerii menșevice-lichidatoriste. Lenin, care era foarte îngrijorat de faptul că organizația social-democrată letonă aderase în 1912 la Blocul troțkist din august, a acordat un important ajutor bolșevicilor letoni în această luptă ; el a luptat cu energie pentru ieșirea social-democraților letoni din acest bloc și a întreținut o legătură strînsă și permanentă cu bolșevicii din Letonia. El a participat activ la pregătirea și desfășurarea Congresului al IV-lea al S.D.Ț.L., care a avut loc în ianuarie 1914 la Bruxelles.

Încă în mai 1913, Lenin, la cererea bolșevicilor letoni, a scris „Proiectul de platformă pentru Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton", a ajutat pe bolșevicii din Letonia la elaborarea unor teze principiale ferme. În ajunul congresului, Lenin a purtat o corespondență intensă cu bolșevicii din Letonia și a plecat la Berlin și la Paris pentru a avea întrevederi personale cu reprezentanții lor, pentru a elucida problemele în legătură cu pregătirea congresului, cu componența lui, cu eventualul deznodămînt al luptei desfășurate la congres etc. La congres, Lenin a prezentat referatul cu privire la atitudinea Social-democrației din Ținutul leton față de P.M.S.D.R. și față de sciziunea fracțiunii din Dumă ; a luat parte la consfătuirile delegaților bolșevici, i-a ajutat la elaborarea proiectelor de rezoluții. În referatul său, el a relatat despre lupta dusă împotriva lichidatorismului în Rusia, a demascat afirmațiile mincinoase ale lichidatorilor și împăciuitoriștilor și, pe baza unor date obiective exacte, a dovedit că $^{4}/_{5}$ din muncitorii conștienți ai Rusiei i-au condamnat pe lichidatori și s-au unit în jurul partidului bolșevic. Lenin a criticat activitatea C.C. al Social-democrației letone, care se situase pe poziții oportuniste, și i-a îndemnat pe social-democrații letoni să rupă orice legături

www.dacoromanica.ro

cu lichidatorii. Lenin a luptat împotriva tendințelor împăciuitoriste care s-au manifestat la congres. Rezoluția bolșevică adoptată de congres, rezoluție scrisă de Lenin, condamna lichidatorismul și împăciuitorismul și cerea o ruptură neîntîrziată cu Blocul din august. Lenin considera că ieșirea social-democraților letoni din acest bloc constituie cea mai puternică lovitură dată uniunii trotkiste, lovitură care a zădărnicit încercările trotkiștilor de a crea un partid centrist în Rusia. Toate rezoluțiile Congresului al IV-lea al S.D.Ț.L. erau pătrunse de spiritul internaționalismului proletar. Lenin arăta că „experiența dobîndită timp de mulți ani i-a convins pe deplin pe marxiștii letoni de justețea principiului *unității internaționale* a organizațiilor locale ale clasei muncitoare" (Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 179).

În lucrările cuprinse în volumul de față, Lenin relevă ascuțirea contradicției fundamentale a societății capitaliste — contradicția dintre caracterul social al producției și forma capitalist-privată a însușirii, dezvăluie descompunerea capitalismului, devenit o piedică în calea dezvoltării societății. În condițiile capitalismului, știința și tehnica, descoperirile și invențiile devin un mijloc de îmbogățire a burgheziei, pe cînd maselor de oameni ai muncii nu le aduc decît o și mai mare asuprire, șomaj și mizerie. Lenin arată că din pricina intereselor hrăpărețe ale magnaților capitalului aplicarea perfecționărilor tehnice este frînată. În articolul „Barbarie civilizată", Lenin scria : „Oriunde ți-ai îndrepta privirile, la fiecare pas dai de probleme pe care omenirea are toată posibilitatea să le rezolve *imediat*. O împiedică însă capitalismul. El a acumulat avuții uriașe — și a făcut din oameni *sclavii* acestor avuții. El a rezolvat cele mai complicate probleme tehnice — și a frînat aplicarea perfecționărilor tehnice din cauza sărăciei și ignoranței a milioane de oameni, din cauza avariției stupide a unui pumn de milionari. Civilizația, libertatea și bogăția în capitalism îți sugerează imaginea bogătașului ghiftuit care putrezește de viu și nu lasă să trăiască tot ce e tînăr. Dar, orice s-ar întîmpla, ceea ce este tînăr crește și va învinge" (p. 20).

www.dacoromanica.ro

Aceste cuvinte pe care Lenin le-a scris cu o jumătate de secol în urmă au o rezonanță deosebit de actuală în condițiile de astăzi, cînd capitalismul s-a transformat într-o forță vrăjmașă omenirii, într-o sursă de calamități pentru popoare, canalizînd geniul omenesc împotriva omenirii însăși, transformînd marile descoperiri științifice în mijloace ale războiului de exterminare, condamnînd popoarele la foamete, mizerie și degenerare. În opoziție cu capitalismul decrepit, dezvoltarea țărilor socialiste dovedește marea superioritate a orînduirii socialiste. Succesele socialismului și ale luptei pentru pace între popoare accelerează mersul progresist al istoriei. Prăbușirea totală a imperialismului și triumful comunismului sînt inevitabile.

În articolul „Sistemul Taylor — o înrobire a omului de către mașină", Lenin demască sistemul capitalist exploatator al taylorismului, care este îndreptat împotriva muncitorilor și duce la intensificarea exploatării oamenilor muncii, la o și mai mare asuprire a acestora, la epuizarea forțelor fizice și spirituale ale muncitorilor. Lenin arată că numai atunci cînd proletariatul va lua în mîinile sale întreaga producție socială și va organiza o repartiție rațională și reglementarea muncii sociale, marea producție, mașinile, căile ferate și celelalte realizări ale științei și tehnicii vor oferi numeroase posibilități de a reduce timpul de lucru și de a îmbunătăți situația materială a oamenilor muncii.

În articolul „Un profesor liberal despre egalitate", Lenin îl demască pe economistul burghez Tugan-Baranovski, care, denaturînd cu rea-credință concepția marxistă despre egalitate, a încercat „să distrugă" socialismul, repetînd argumente banale și răsuflate împotriva socialismului. Infirmînd și ridiculizînd raționamentele autorului, Lenin scria că acesta recurge la un vechi procedeu al reacționarilor: mai întîi denaturează socialismul, atribuindu-i absurdități, iar apoi, cu un aer triumfător, combate aceste absurdități; Lenin a explicat că prin egalitate în domeniul politic marxiștii înțeleg egalitatea în drepturi, iar în domeniul economic — desființarea claselor. Cît despre stabilirea unei egalități a oamenilor în

www.dacoromanica.ro

sensul egalității forțelor fizice și aptitudinilor intelectuale, la așa ceva socialiștii nici nu se gîndesc. În Statele Unite ale Americii, arată Lenin, burghezul și proletarul nu sînt egali în ceea ce privește situația lor de clasă : capitaliștii au în stăpînirea lor mijloacele de producție și trăiesc pe seama muncii neplătite a muncitorilor, pe cînd proletarii nu au mijloace de producție și trăiesc din vînzarea forței lor de muncă. „A desființa clasele înseamnă a pune pe *toți* cetățenii în *aceeași* situație față de *mijloacele de producție* ale întregii societăți, înseamnă că toți cetățenii pot *deopotrivă* să muncească cu mijloacele de producție obștești, pe pămîntul obștesc, în fabricile obștești etc." (p. 387). Prin egalitate, marxiștii înțeleg întotdeauna egalitatea socială, egalitate în ceea ce privește situația în societate. Lenin a dezvăluit adevăratele cauze care-i determină pe savanții burghezi să răspîndească minciuni cu privire la socialism : „Situația *socială* a profesorilor în societatea burgheză este de așa natură — scria Lenin —, încît în aceste posturi sînt admiși numai cei care vînd știința, punînd-o în slujba intereselor capitalului, numai cei care consimt să debiteze împotriva socialiștilor cele mai neverosimile absurdități, cele mai nerușinate inepții și prostii. Burghezia va ierta profesorilor toate aceste lucruri, numai să se îndeletnicească cu «nimicirea» socialismului" (p. 388).

În articolul „Corespondența dintre Marx și Engels", scris la sfîrșitul anului 1913, Lenin arată uriașa importanță politică și științifică pe care o prezintă corespondența fondatorilor socialismului științific, corespondență care se referă la epoca apariției mișcării muncitorești independente și a stabilirii bazelor tacticii și politicii proletare. Punctul central al întregii corespondențe îl constituie, scria Lenin, aplicarea dialecticii materialiste la elaborarea întregii economii politice — pornind de la începuturile ei —, la istorie, la științele naturii, la filozofie, la politica și tactica clasei muncitoare.

* * *

www.dacoromanica.ro

În volum sînt cuprinse 19 lucrări ale lui Lenin publicate pentru prima oară în Opere. Printre ele se numără articolele : „Octombriştii şi mişcarea muncitorească", „Despre «jubileul intelectualităţii ruse»", „Aprecierea sciziunii din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă de către muncitorii ruşi", „Cu privire la măsurile care urmează să fie luate de Birou", „Viaţa de mizerie a învăţătorilor", „Muncitorii ruşi şi Internaţionala", „Cum îi înşală lichidatorii pe muncitori", „Rezoluţia cu privire la hotărîrea Biroului socialist", „Despre şcolile noastre", „Fracţiunea din Dumă şi majoritatea din afara Dumei", „Adaos la articolul lui N. K. Krupskaia «Cu privire la politica Ministerului învăţămîntului Public»", „Raportul C. C. al P.M.S.D.R. la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton", „Cuvînt de încheiere rostit la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton", „Proiect de rezoluţie cu privire la atitudinea Social-democraţiei din Ţinutul leton faţă de P.M.S.D.R."

În capitolul „Materiale pregătitoare" se publică „Schiţa rezoluţiei cu privire la problema naţională", „Conspectul raportului organizaţiilor locale", „Tezele referatului cu privire la problema naţională", „Conspectul raportului prezentat la Congresul al IV-lea al S.D.Ţ.L.", „Conspectul cuvîntului de încheiere la Congresul al IV-lea al S.D.Ţ.L."

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

MARXISM ŞI REFORMISM

Spre deosebire de anarhişti, marxiştii admit lupta pentru reforme, adică pentru realizarea unor îmbunătăţiri în situaţia oamenilor muncii, puterea continuînd să rămînă în mîinile clasei dominante. Totodată însă, marxiştii duc o luptă foarte hotărîtă împotriva reformiştilor, care, direct sau indirect, limitează năzuinţele şi activitatea clasei muncitoare la reforme. Reformismul este înşelarea de către burghezi a muncitorilor, care, cu toate îmbunătăţirile parţiale, atîta timp cît există dominaţia capitalului, vor rămîne sclavi salariaţi.

Burghezia liberală cu o mînă dă reforme, iar cu cealaltă le ia întotdeauna înapoi, reducîndu-le la zero şi folosindu-le în scopul înrobirii muncitorilor, al împărţirii lor în grupuri izolate, al eternizării robiei salariate a oamenilor muncii. De aceea, reformismul, chiar atunci cînd este cît se poate de bine intenţionat, se transformă de fapt într-o unealtă de pervertire burgheză şi de slăbire a oamenilor muncii. Experienţa tuturor ţărilor ne arată că, ori de cîte ori muncitorii se încred în reformişti, sînt traşi pe sfoară.

Dimpotrivă, dacă muncitorii şi-au însuşit învăţătura lui Marx, adică au înţeles că robia salariată este inevitabilă atîta timp cît se menţine dominaţia capitalului, ei nu se vor lăsa înşelaţi de nici un fel de reforme burgheze. Muncitorii, care înţeleg că în condiţiile menţinerii capitalismului reformele nu pot fi nici trainice şi nici serioase,

www.dacoromanica.ro

luptă pentru obţinerea anumitor îmbunătăţiri şi folosesc aceste îmbunătăţiri în vederea continuării cu şi mai multă îndîrjire a luptei împotriva robiei salariate. Prin diverse pomeni aruncate muncitorilor, reformiştii încearcă să-i dezbine şi să-i înşele, abătîndu-i de la lupta lor de clasă. Muncitorii, care şi-au dat seama de înşelătoria reformismului, folosesc reformele pentru dezvoltarea şi lărgirea luptei lor de clasă.

Cu cît influenţa reformiştilor asupra muncitorilor este mai puternică, cu atît muncitorii sînt mai slabi, cu atît mai mare este dependenţa lor faţă de burghezie, cu atît mai uşor îi este acesteia să reducă la zero reformele prin tot felul de tertipuri. Cu cît mişcarea muncitorească este mai independentă şi merge mai în profunzime, cu cît sînt mai ample ţelurile pe care şi le propune ea, cu cît se eliberează de îngustimea reformismului, cu atît mai bine reuşesc muncitorii să consolideze îmbunătăţirile obţinute şi să profite de ele.

Reformişti există în toate ţările, căci pretutindeni burghezia caută, într-un fel sau altul, să pervertească pe muncitori şi să-i transforme în robi mulţumiţi, care să renunţe la gîndul de a desfiinţa robia. În Rusia, reformişti sînt lichidatorii, care reneagă trecutul nostru pentru a-i ameţi pe muncitori cu iluzia unui partid nou, făţiş, legal. De curînd lichidatorii din Petersburg, strînşi cu uşa de „Severnaia Pravda“ *[1], au început să se apere împotriva învinuirii de reformism. Trebuie să examinăm cu toată atenţia raţionamentele lor pentru a elucida această problemă extrem de importantă.

Noi nu sîntem reformişti, scriau lichidatorii din Petersburg, noi n-am spus că reformele sînt totul, iar scopul final nu este nimic; noi am spus: mişcarea spre scopul final; noi am spus: prin lupta pentru reforme spre realizarea pe deplin a sarcinilor trasate.

Să vedem dacă această apărare corespunde adevărului.

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 422—425. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Primul fapt. Rezumînd declaraţiile tuturor lichidatorilor, lichidatorul Sedov scria că din „cele trei balene", preconizate de marxişti [2], două nu sînt indicate pentru a servi acum în scopuri de agitaţie. El păstra lozinca zilei de muncă de 8 ore, care, sub raport teoretic, poate fi înfăptuită ca o reformă. El înlătura sau împingea pe al doilea plan ceea ce depăşeşte cadrul unei reforme. Prin urmare, cădea în cel mai vădit oportunism, promovînd tocmai politica ce se exprimă prin formula : scopul final nu este nimic. Aceasta şi este reformismul — împingerea „scopului final" (fie chiar în ceea ce priveşte democratismul) cît mai departe de agitaţie.

Al doilea fapt. Faimoasa conferinţă din august (anul trecut) a lichidatorilor [3] împinge pe un plan şi mai îndepărtat — pentru un caz special — revendicările nereformiste, în loc să le apropie mai mult de însuşi miezul agitaţiei.

Al treilea fapt. Negînd şi subapreciind „vechiul", lepădîndu-se de el, lichidatorii se mărginesc la reformism. În actualele împrejurări, legătura dintre reformism şi renegarea „vechiului" este evidentă.

Al patrulea fapt. Mişcarea economică a muncitorilor stîrneşte mînia şi atacurile lichidatorilor („risc", „desconsiderare" etc. etc.) de îndată ce este legată de lozinci care depăşesc cadrul reformismului.

La ce concluzie ajungem ? În vorbe, lichidatorii resping reformismul principial, în fapte îl aplică pe toată linia. Pe de o parte, ni se spune că pentru ei reformele nu sînt totul, iar pe de altă parte, orice depăşire, în practică, de către marxişti a cadrului reformismului provoacă sau atacuri, sau o atitudine dispreţuitoare din partea lichidatorilor.

În acelaşi timp evenimentele care au loc în toate domeniile mişcării muncitoreşti ne arată că marxiştii nu numai că nu rămîn în urmă, dar în mod vădit se situează în primele rînduri atunci cînd e vorba de folosirea în practică a reformelor şi a luptei pentru reforme. Să luăm alegerile pentru Dumă în cadrul curiei muncitoreşti — cuvîntările deputaţilor în Dumă şi în afara ei, organizarea

www.dacoromanica.ro

ziarelor muncitoreşti, folosirea reformei asigurărilor sociale, sindicatul metalurgiştilor, unul dintre cele mai mari sindicate etc. —, şi pretutindeni vom constata o precumpănire a muncitorilor marxişti asupra lichidatorilor în activitatea directă, imediată, „cotidiană" de agitaţie, de organizare, de luptă pentru reforme şi pentru folosirea lor. Marxiştii desfăşoară o muncă neobosită, fără să scape nici o „posibilitate" de a obţine unele reforme şi de a le folosi, fără să dezaprobe, ci sprijinind, dezvoltînd cu grijă orice depăşire a cadrului reformismului şi în propagandă, şi în agitaţie, şi în acţiunea economică de masă etc. Pe cînd, lichidatorii, care s-au depărtat de marxism, prin atacurile lor împotriva existenţei însăşi a întregului marxist, prin subminarea disciplinei marxiste, prin propagarea reformismului şi a politicii muncitoreşti liberale nu fac decît să dezorganizeze mişcarea muncitorească.

În afară de aceasta nu trebuie să uităm că în Rusia reformismul se mai manifestă şi sub o formă specială, şi anume sub forma identificării condiţiilor fundamentale ale situaţiei politice din Rusia de astăzi cu cele din Europa de astăzi. Din punctul de vedere al liberalului, o asemenea identificare este legitimă, deoarece el crede şi declară că „la noi, slavă domnului, există o constituţie". Întrucît susţine părerea potrivit căreia, după 17 octombrie, orice depăşire de către democraţie a cadrului reformismului este o nebunie, o crimă, un păcat etc., liberalul exprimă interesele burgheziei.

Or, lichidatorii noştri, care în mod sistematic şi continuu „transplantează" (pe hîrtie) în Rusia şi „partidul legal", şi „lupta pentru legalitate" etc., promovează de fapt tocmai aceste idei burgheze. Cu alte cuvinte, ei, ca şi liberalii, propagă transplantarea în Rusia a constituţiei europene *fără* acea cale specifică care, în apus, a dus la crearea constituţiilor şi la statornicirea lor în decurs de generaţii, uneori chiar în decurs de veacuri. Lichidatorii şi liberalii doresc, cum se spune, să spele haina fără s-o bage în apă.

www.dacoromanica.ro

În Europa, reformismul înseamnă în practică renunţarea la marxism şi înlocuirea lui printr-o „politică socială“ burgheză. La noi, reformismul lichidatorilor înseamnă nu numai atît, înseamnă şi distrugerea organizaţiei marxiste, şi renunţarea la sarcinile democratice ale clasei muncitoare, şi înlocuirea lor printr-o politică muncitorească liberală.

„Pravda Truda“ nr. 2
din 12 septembrie 1913
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ORGANIZAREA AGRARĂ ŞI SĂRĂCIMEA SATELOR

La Congresul agricol general care a avut loc la 3 septembrie la Kiev, agronomul Minin din Cernigov a prezentat un raport pe această temă extrem de importantă.

D-l Minin, care, după cum se vede, este narodnic (şi care, în treacăt fie zis, s-a declarat de acord cu profesorul burghez Kosinski în ceea ce priveşte viabilitatea gospodăriei „bazate pe muncă"), a încercat, pe bună dreptate, să demonstreze că agronomia îi ajută pe ţăranii înstăriţi. Organizarea agrară îi ajută numai pe cei puternici şi duce de rîpă sărăcimea. Organizarea agrară este un car în care este instalat cel puternic şi care-i striveşte pe cei învinşi.

Nu încape îndoială că toate acestea reprezintă un adevăr incontestabil, pe care numai un om de rea-credinţă îl poate nega. Dar în ce vede d-l Minin „salvarea" ?

El a spus (potrivit dării de seamă publicate în „Kievskaia Mîsl" [4] nr. 244) :

„Singurul lucru care va putea salva gospodăriile foarte mici, după împărţirea pămîntului obştii, este formarea, din aceste gospodării, a unor întovărăşiri de bunăvoie în vederea folosirii în comun (lucrarea în colectiv) a propriului lor pămînt".

Este evident că această reţetă narodnicistă este pur şi simplu o copilărie. Moşierii şi chiaburii alungă milioane de ţărani de pe pămîntul lor şi ruinează alte milioane. Întregul capitalism mondial, întreaga forţă a schimbului internaţional, întreaga forţă a capitalurilor de miliarde

www.dacoromanica.ro

ale burgheziei din toate ţările trage după sine Rusia, alimentează şi sprijină burghezia ei atît la oraşe cît şi la *sate*, inclusiv în cadrul obştii. Şi nouă ni se spune că lucrarea în comun de către aceşti ţărani ruinaţi a peticului de „pămînt propriu" înseamnă „salvarea lor"!! Este acelaşi lucru ca şi cum ai încerca să întreci un tren cu o roabă în ce priveşte viteza şi capacitatea de transport.

Nu, domnilor narodnici! Dv. aveţi, desigur, dreptate cînd spuneţi că acest tren striveşte sărăcimea. Dar nu la roabă trebuie să ne gîndim în cazul de faţă.

Nu înapoi, de la tren la roabă, ci înainte: de la trenul capitalist la trenul proletarilor uniţi.

Visul nevinovat al narodnicilor nu este numai de o naivitate puerilă, dar este de-a dreptul dăunător prin faptul că abate gîndul sărăcimii de la lupta de clasă. Pentru sărăcimea satelor nu există salvare *în afara* luptei de clasă a proletariatului împotriva burgheziei, în vederea transformării întregii orînduiri capitaliste. Şi asociaţiile de tot felul, cooperativele, artelurile etc. pot fi folositoare numai dacă participă în mod conştient la această luptă de clasă.

Dar, dacă este absolut indiscutabil că procesul dezvoltării capitalismului şi al proletarizării satului progresează în mod inevitabil şi în Rusia, ca şi în toată lumea, ar fi totuşi o foarte mare greşeală să ne limităm la acest adevăr.

Capitalismul este de mai multe feluri: există capitalismul moşieresc, semifeudal, cu o sumedenie de rămăşiţe de privilegii de tot felul, cel mai reacţionar şi cel mai chinuitor pentru mase, şi există de asemenea capitalismul fermierilor liberi, mai democratic, mai puţin chinuitor pentru mase şi avînd mai puţine rămăşiţe de privilegii.

Ce influenţă ar avea, de pildă, asupra dezvoltării capitalismului trecerea în Rusia a tuturor pămînturilor în mîinile ţăranilor fără nici o răscumpărare? Această schimbare nu ar fi socialism. Ar fi *tot* capitalism, numai că ar fi un capitalism democratic, nu purişkevicist-gucikovist, ci narodnicist-ţărănesc. Atunci dezvoltarea capitalismului ar decurge mai rapid, pe o scară mai largă, mai liber şi mai puţin chinuitor pentru mase.

www.dacoromanica.ro

Iată care este *fondul* problemei agrare date, actuale, așa cum se pune ea astăzi în Rusia. Iată în jurul cărei chestiuni s-au purtat discuțiile (fără ca fondul ei să fie înțeles) la Kiev între apărătorii organizării agrare moșierești și cei ai agronomiei burgheze, de o parte, și narodnicii și cadeții de stînga [5] (de felul lui Șahovskoi), de altă parte. Ei au discutat dacă democrația burgheză trebuie să-i lase pe alde Purișkevici să ducă pînă la capăt construcția nouii Rusii de tip feudal-capitalist, sau trebuie să ia construcția în mîinile sale, în mîinile masei, în mîinile țărănimii și să desfășoare construcția fără domnii Purișkevici în direcția capitalismului democratic, liber?

Nu este greu de înțeles pe ce poziție se situează muncitorul conștient în această discuție. Noi știm foarte bine că atît calea stolîpinistă, cît și cea narodnicistă înseamnă dezvoltarea capitalismului, care, în orice caz, duce la triumful proletariatului. Noi nu ne vom pierde cumpătul, indiferent ce cotitură ar face istoria. Dar nu vom permite ca vreo cotitură a istoriei să fie înfăptuită fără participarea noastră, fără intervenția efectivă a clasei înaintate. Clasa muncitoare nu privește cu indiferență ciocnirile dintre cei de teapa lui Purișkevici și democrația țărănească, ci se situează pe o poziție de apărare înflăcărată, plină de abnegație a intereselor democrației țărănești și ale democrației pentru întregul popor în expresia lor cea mai consecventă.

Nici cea mai mică concesie pseudosocialismului putred pînă în măduva oaselor (și care, în realitate, nu este decît un vis mic-burghez) al narodnicilor, acordarea celei mai mari atenții democrației țărănești, luminării țărănimii, trezirii și unirii ei, eliberării ei de toate prejudecățile mucegăite — aceasta este linia muncitorului conștient.

Vreți să visați la victoria roabei asupra trenului? — În acest caz, drumurile noastre se despart, căci noi sîntem dușmani ai manilovismului vulgar. Vreți să luptați împotriva Purișkevicilor? — Atunci vom merge pe același drum, dar să știți că muncitorii nu vă vor ierta nici cea mai mică șovăială.

www.dacoromanica.ro

Cît despre aceia care cu o promptitudine de slugoi se grăbesc să consfinţească succesul „definitiv“ al „organizării agrare“ [6] stolîpiniste, pe aceştia clasa muncitoare îi va trata cu dispreţul cu care tratează întotdeauna clasele înaintate, puternice şi ostile reformismului pe oportunişti şi pe cavalerii succesului de moment.

„Pravda Truda“ nr. 3
din 13 septembrie 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM ÎI APĂRĂ EPISCOPUL NIKON PE UCRAINENI

„Kievskaia Mîsl" relatează că episcopul Nikon, deputat de dreapta în Duma de stat, a fost primul care a semnat proiectul de lege cu privire la şcoala şi la asociaţiile ucrainene, proiect prezentat Dumei de stat.

Proiectul de lege prevede: să se permită predarea în limba ucraineană în şcolile elementare; să fie numiţi învăţători ucraineni; să se introducă predarea limbii ucrainene şi a istoriei Ucrainei; asociaţiile ucrainene să nu mai fie prigonite şi interzise „pe baza unor dispoziţii administrative, care deseori se dau în mod cu totul arbitrar".

Aşadar, în *unele* cazuri, episcopului Nikon, tovarăş de partid al lui Purişkevici, nu-i place *arbitrarul*.

Episcopul Nikon socoate pe bună dreptate că problema ridicată de el „este o problemă de importanţă excepţională privind schilodirea poporului ucrainean, care numără 37 000 000 de oameni"; că „bogata, frumoasa, înzestrata, înfloritoarea şi poetica Ucrainâ este sortită la degenerare, la abrutizare treptată şi la o dispariţie lentă".

Protestul împotriva asupririi ucrainenilor de către velicoruşi este cît se poate de îndreptăţit. Dar să vedem care sînt argumentele aduse de episcopul Nikon în apărarea revendicărilor ucrainenilor:

„Poporul ucrainean nu umblă după faimoasa autonomie, nu vrea să restaureze Zaporojskaia Seci; ucrainenii nu sînt separatişti... Ucrainenii nu sînt străini de neam, ei sînt de-ai noştri, fraţii noştri, şi de aceea nu trebuie să creăm îngrădiri în ceea ce priveşte limba şi dezvoltarea lor culturală naţională; altfel îi coborîm pe aceşti fraţi ai noştri, punîndu-i pe aceeaşi treaptă cu evreii, cu polonezii, gruzinii etc., care într-adevăr sînt străini de neam".

www.dacoromanica.ro

Aşadar, totul se reduce la aceea că episcopul ucrainean Nikon şi tovarăşii lui de idei îi roagă pe moşierii velicoruşi să acorde ucrainenilor *privilegii* pe motivul că sînt fraţi, pe cînd evreii sînt străini de neam ! Ca să spunem lucrurile mai direct şi mai simplu : dacă ni se vor face concesii, pe evrei şi pe ceilalţi sîntem de acord să-i asuprim pentru că sînt străini de neam.

Nu este pentru noi un lucru nou apărarea „culturii naţionale" de către *toţi* naţionaliştii burghezi, de la naţionaliştii ultrareacţionari pînă la cei liberali şi chiar pînă la naţionaliştii burghezo-democraţi !

Episcopul Nikon nu vrea să ştie că nu-i poţi apăra pe ucraineni de asuprire dacă nu aperi de orice asuprire toate popoarele, fără excepţie, dacă nu suprimi cu totul din viaţa de stat noţiunea de „străin de neam", dacă nu aperi deplina egalitate în drepturi a tuturor naţionalităţilor. Nu poţi apăra pe nimeni de asuprirea naţională dacă nu promovezi în mod consecvent linia celei mai largi autonomii locale şi regionale, precum şi principiul soluţionării *tuturor* problemelor de stat prin voinţa majorităţii populaţiei (adică principiul democratismului consecvent).

Pentru episcopul Nikon, lozinca „culturii naţionale" a ucrainenilor înseamnă în fapt lozinca propagării ultrareacţionarismului în limba ucraineană, lozinca unei culturi ucrainene clericale.

Muncitorii conştienţi au înţeles că lozinca „culturii naţionale" este o înşelăciune clericală sau burgheză, indiferent dacă este vorba de cultura velicorusă, de cultura ucraineană, evreiască, poloneză, gruzină sau de orice altă cultură. În urmă cu 125 de ani, cînd naţiunea nu era încă scindată în burghezie şi proletariat, lozinca culturii naţionale putea constitui o chemare unică şi generală la luptă împotriva feudalismului şi a clericalismului. Dar de atunci lupta de clasă între burghezie şi proletariat s-a înteţit pretutindeni. Scindarea naţiunii „unice" în exploatatori şi exploataţi a devenit un fapt împlinit.

În general, despre cultura naţională pot vorbi numai clericalii sau burghezii. Masele muncitoare pot vorbi numai despre cultura internaţională a mişcării muncitoreşti

www.dacoromanica.ro

mondiale. Numai o astfel de cultură înseamnă egalitate deplină, reală şi sinceră între naţiuni, dispariţia asupririi naţionale, înfăptuirea democraţiei. Numai prin unitatea şi contopirea muncitorilor tuturor naţiunilor în cadrul *tuturor* organizaţiilor muncitoreşti în lupta împotriva capitalului se obţine „soluţionarea problemei naţionale".

„Pravda Truda" nr 3
din 13 septembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎNSEMNĂRILE UNUI PUBLICIST

I. INTELECTUALII FĂRĂ PARTID ÎMPOTRIVA MARXISMULUI

Redacţia publicaţiei „Novaia Raboceaia Gazeta“ [7] a sprijinit agitaţia nepartinică în favoarea împărţirii în mod egal a banilor rezultaţi din subscripţii între lichidatori, narodnici şi marxişti.

Cînd această redacţie a fost pusă în faţa adevărului că un asemenea procedeu este cu desăvîrşire neprincipial şi încalcă principiul atitudinii marxiste faţă de curentele mic-burgheze *, redacţia, neştiind ce să răspundă, a încercat să scape cu o glumă. Noi, zicea ea, nu cunoaştem „sistemul marxist al subscripţiilor“.

Cu asemenea „glume simpatice“ vor renegaţii să ocolească problema vechilor noastre hotărîri.

Dar muncitorii nu vor îngădui să se glumească cu o asemenea problemă.

Din acelaşi nr. 23 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta“ aflăm că agitaţia lichidatorilor a influenţat două grupuri de muncitori din Rusia, şi anume : grupul muncitorilor tipografi din oraşul Dvinsk şi grupul muncitorilor de la Fabrica lui Nemirov şi Kolodkin din Moscova. Aceste grupuri au subscris sume *egale* pentru ziarul lichidatorist, cel narodnicist şi cel marxist.

Intelectualii renegaţi n-au decît să încerce să scape printr-o glumă cînd e vorba de rezolvarea acestei probleme, muncitorii însă trebuie să rezolve această problemă, şi o vor rezolva.

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 441—445. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

A pleda în favoarea împărţirii în mod egal a banilor rezultaţi din subscripţii înseamnă a pleda pentru nepartinitate şi pentru confundarea (sau egalitatea în drepturi) a ziarului care se situează pe poziţiile de clasă ale proletariatului cu ziarul mic-burghez al narodnicilor. Împotriva acestui adevăr elementar, „simpaticii glumeţi" de la ziarul lichidatorist nu pot obiecta nimic, cu toate că glumele şi chicotelile lor stîrnesc, pare-se, admiraţia publicului burghez. Cel care a suferit o înfrîngere totală în rîndurile muncitorilor încearcă foarte adesea să se compenseze cu admiraţia pe care i-o arată burghezia pentru glumele pe seama ideii rezolvării în spirit marxist consecvent a problemelor practicii curente.

Lichidatorii s-au consolat: la adunarea muncitorilor metalurgişti, ei au suferit o înfrîngere totală; la oricare din adunările domnilor burghezi, simpaticele lor glume îndreptate împotriva poziţiei ziarului muncitoresc sînt primite cu zîmbete de simpatie.

Fiecăruia ce i se cuvine. Lichidatorii n-au decît să se consoleze cu succesele recoltate în rîndurile burgheziei. Cît despre muncitori, ei vor explica masei adevărul indiscutabil că a pleda în favoarea împărţirii în mod egal a sumelor subscrise de muncitori înseamnă a pleda în favoarea nepartinităţii, în favoarea confundării sau a egalităţii în drepturi a ziarului marxist al proletariatului cu un ziar intelectualist şi mic-burghez de felul celui narodnicist.

II. MIOPIA LIBERALĂ

Procedeul obişnuit al oportuniştilor din Europa occidentală, începînd cu Eduard Bernstein, ale cărui concepţii au fost respinse cu atîta hotărîre de social-democraţia germană [8], constă în următoarele:

Uitaţi-vă la ceea ce este, spuneau Bernstein şi ceilalţi oportunişti, aveţi curajul să spuneţi ceea ce este: în Germania, noi cu toţii sîntem angajaţi în lupta pentru re-

www.dacoromanica.ro

forme, cu toţii sîntem în fond reformişti, sîntem un partid al reformelor. Cît despre desfiinţarea robiei salariate în cursul unei serii de crize, aceasta este o vorbă goală, o simplă utopie.

Pînă în prezent, oportuniştii au repetat de sute de ori acest procedeu al lor, şi întreaga presă burgheză (ziarul cadet „Reci“ [9], de la noi, în primul rînd) recurge întotdeauna la acest raţionament al oportuniştilor *împotriva* marxismului. Oricine se interesează în mod serios de destinele mişcării muncitoreşti trebuie să cunoască bine această manevră răsuflată a duşmanilor direcţi şi a falşilor prieteni ai proletariatului.

Nu de mult (la 4 septembrie), în ziarul lichidatorist din Petersburg, cunoscutul lichidator D. a repetat această manevră burgheză folosită în întreaga Europă cu o grosolănie şi o dezinvoltură care merită atenţie.

Într-adevăr, cititorul poate să judece singur.

„Să deschidem un ziar muncitoresc, bunăoară «Severnaia Pravda» — scrie D. — Ce vom vedea ? Vom găsi informaţii despre activitatea organizaţiilor muncitoreşti : sindicate, cluburi, cooperative ; despre adunările membrilor acestor organizaţii, ale conducerii lor, ale delegaţilor cu asigurări sociale etc. ; despre conferinţele şi referatele pe care le organizează muncitorii ; despre greve şi comitete de grevă ; despre organizarea diferitelor subscripţii ; despre încercările de acţiuni politice ale diferitelor grupuri de muncitori fie în apărarea presei muncitoreşti, fie pentru comemorarea lui Bebel, fie pentru oricare alt obiectiv imediat“.

Iată ce „au văzut“ şi ce „văd“ în „Severnaia Pravda“ D. şi cei de teapa lui. Şi el, bineînţeles, ca şi Bernstein, exclamă : „nu e rău ca, în primul rînd, să vedeam *ceea ce este*“ (sublinierea este chiar a lui D.). El trage concluzia că toate acestea constituie însăşi lupta pentru libertatea de asociere. „Lozinca luptei pentru libertatea de asociere, ca cea mai imediată şi mai actuală revendicare“, „sintetizează *ceea ce este*“ (sublinierea lui D.).

Bernstein susţinea că nu face decît „să sintetizeze ceea ce este“ atunci cînd declara că lupta clasei muncitoare este o luptă pentru reforme.

www.dacoromanica.ro

D. susţine că „sintetizează ceea ce este“ atunci cînd declară că mişcarea clasei muncitoare din Rusia este reformistă.

Bernstein încerca să imprime un conţinut *liberal* luptei muncitorilor pentru reforme, luptă care nu are cîtuşi de puţin un conţinut reformist. Întocmai aşa procedează şi D. El *nu* vede nimic altceva în afară de reformism liberal, şi miopia sa o prezintă drept realitate.

Desigur, „*Severnaia Pravda*“ lupta pentru o îmbunătăţire, fie cît de mică, a vieţii muncitorilor şi a condiţiilor lor de luptă, dar ea a dus această luptă nu în spirit liberal ca aceşti domni D. ! În „Severnaia Pravda“ *au fost* multe lucruri pe care ei le-au omis : lupta împotriva reformismului, apărarea „vechiului“ nostru, apărarea lozincilor neciuntite etc. După părerea d-lui D., aceasta nu are nici o importanţă. Ei „*nu văd*“ acest lucru, nu vor să-l vadă tocmai pentru că sînt liberali. Ca toţi liberalii, ei nu văd limpede *legătura*, legătura strînsă, indisolubilă, care există la marxişti între apărarea unei îmbunătăţiri, fie ea oricît de mică, şi apărarea lozincilor organizaţiei lor etc. Pentru ei nu este limpede că tocmai această legătură determină deosebirea fundamentală dintre concepţia liberalului (care este şi el pentru libertatea asociaţiilor) şi cea a democratului din rîndurile muncitorilor.

Rupeţi lupta pentru reforme de lupta pentru scopul final — iată la ce se rezumă de fapt predica lui Bernstein. Rupeţi lupta pentru îmbunătăţiri, pentru libertatea asociaţiilor etc. de lupta împotriva reformismului, de apărarea marxismului, de spiritul şi orientarea lui — iată la ce se rezumă în fond predica lui D. şi a celorlalţi lichidatori.

Ei vor să impună clasei muncitoare miopia lor liberală (să nu vadă legătura cu trecutul, să nu vadă orientarea acestuia, să nu vadă lupta împotriva reformismului). Dar muncitorii înaintaţi, aşa cum a arătat, pentru a nu ştiu cîta oară, adunarea metalurgiştilor de la 25 august [10], au înţeles natura liberală a lui D. şi a grupului său.

www.dacoromanica.ro

III. O EXPLICAȚIE NECESARĂ

În legătură cu descrierea evenimentelor de la Dublin * apărută în ziarul nostru, „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 24 face unele aprecieri foarte nostime. La aceste nostimade poate că n-ar merita să răspundem dacă ziarul lichidatorist n-ar fi mers pînă acolo încît să dea o lămurire extrem de importantă și de instructivă pentru muncitori. Judecați și dv. Noi am arătat deosebirea dintre Anglia, unde, ca urmare a existenței unor temelii generale pentru libertatea politică, revendicarea de către muncitori a *reformei* legislației cu privire la asociații (a legilor pentru libertatea de asociere) are o importanță reală și foarte serioasă, și Rusia, unde o asemenea revendicare este o frază liberală lipsită de conținut și neserioasă, dar unde în condițiile ordinii actuale pot fi înfăptuite în mod serios reforme ca, bunăoară, aceea a asigurărilor sociale.

Lichidatorul nu înțelege în ce constă această deosebire. Vom încerca să-l lămurim punînd două întrebări : 1) De ce nu este posibilă în Anglia o revoluție burghezo-democratică ? O revoluție pentru obținerea libertății politice ? 2) De ce în Rusia, la sfîrșitul secolului trecut, de pildă în 1897, au fost pe deplin posibile *reforme* parțiale ale legilor pentru reglementarea muncii în fabrici și uzine, și nimeni nu a contestat revendicările parțiale ale muncitorilor în acest domeniu, în timp ce toți marxiștii din acea vreme considerau că revendicarea unor reforme politice parțiale nu este decît o înșelăciune liberală ?

Reflectînd asupra acestor întrebări, lichidatorul poate să înțeleagă de ce există o atitudine diferită față de diferite reforme în Rusia și în Anglia.

Iar acum să ne întoarcem la o importantă lămurire dată de ziarul lichidatorist :

„Dar — scrie el (în nr. 24, pag. 2, coloana 1) —, dacă pentru unele modificări parțiale ale legislației asigurărilor sociale aceste temelii" (adică temeliile generale ale libertății politice) „nu sînt necesare, atunci de ce ar fi ele necesare pentru modificarea parțială a legii din 4 martie 1906 și a unor articole ale decretului din 2 decembrie 1905 cu privire la greve ?"

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 446—448. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Felicitări şi mulţumiri pentru sinceritate ! Aţi nimerit drept la ţintă : „modificarea parţială a legilor din 4 martie 1906 şi 2 decembrie 1905“ [11] este pe deplin posibilă *fără* temelii generale ! Admirabil !

Numai că... ştiţi ce ?... numai că această „modificare parţială a legilor din 4 martie 1906 şi 2 decembrie 1905“ nu înseamnă *„libertatea de asociere“*, ci înşelarea poporului de către octombrişti.

Publiciştii de la ziarul „Novaia Raboceaia Gazeta“ au recunoscut tocmai ceea ce era de demonstrat.

Prin „libertatea de asociere“, pe care vi-o oferă liberalii şi lichidatorii, trebuie să se înţeleagă :

„Modificarea parţială a legilor din 4 martie 1906 şi 2 decembrie 1905“.

Încă o dată, mulţumim pentru sinceritate. Aşa vom şi scrie că lozinca fundamentală, centrală, principală, primordială etc. etc. a lichidatorilor, după cum au recunoscut ei singuri, constă în revendicarea *modificării parţiale a legilor din 4 martie 1906 şi 2 decembrie 1905.*

Cît de strălucit şi-a dezminţit ziarul „Novaia Raboceaia Gazeta“ apartenenţa sa la liberali, nu-i aşa ?

Nu degeaba li s-a spus lichidatorilor octombrişti social-democraţi !

„Pravda Truda“ nr. 3
din 13 septembrie 1913
Semnat : N—k

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

BARBARIE CIVILIZATĂ

Anglia şi Franţa sînt cele mai civilizate state din lume. Londra şi Parisul sînt capitalele lumii, avînd o populaţie de 6 000 000 şi respectiv 3 000 000 de locuitori. Distanţa dintre ele este de 8—9 ore de drum.

E uşor de închipuit cît de întinse sînt legăturile comerciale dintre aceste două capitale, ce cantitate imensă de mărfuri şi ce număr mare de oameni circulă în permanenţă de la una la alta.

Şi iată că cele mai bogate, mai civilizate şi mai libere state din lume discută acum cu teamă şi înfrigurare — cine ştie pentru a cîta oară ! — o problemă „grea" : este oare posibil să se sape un tunel pe sub Canalul Mînecii (strîmtoare care desparte Anglia de continentul european) ?

Inginerii au făcut de multă vreme calculele necesare şi au ajuns la concluzia că este posibil. Capitaliştii din Anglia şi din Franţa au bani berechet. Profitul la capitalul investit în această afacere este pe deplin asigurat.

Atunci ce este ?

Anglia se teme de... invazie ! Tunelul, vedeţi dv., ar înlesni, „dacă se întîmplă ceva", invadarea Angliei de către trupele inamice. De aceea specialiştii în problemele militare din Anglia fac să cadă, şi nu pentru prima oară, planul săpării tunelului.

Citeşti toate acestea şi rămîi uimit de atîta sminteală şi orbire la nişte popoare civilizate. Nici nu mai e nevoie să spunem că, date fiind mijloacele tehnicii moderne,

www.dacoromanica.ro

oprirea traficului prin tunel sau completa lui scoatere din uz este o treabă de cîteva secunde.

Popoarele civilizate s-au reîntors însă la situaţia de barbari. Capitalismului i se datoreşte faptul că burghezia, pentru a-i înşela pe muncitori, *este nevoită* să sperie poporul din Anglia cu tot felul de poveşti idioate despre „invazie". Capitalismului i se datoreşte faptul că o serie întreagă de capitalişti care în urma săpării tunelului ar pierde „afaceri bănoase" se fac luntre şi punte pentru a zădărnici acest plan şi a frîna progresul tehnicii.

Teama de tunel a englezilor este teama de ei înşişi. Barbaria capitalistă este mai puternică decît orice civilizaţie.

Oriunde ţi-ai îndrepta privirile, la fiecare pas dai de probleme pe care omenirea are toată posibilitatea de a le rezolva *imediat*. O împiedică însă capitalismul. El a acumulat avuţii uriaşe — şi a făcut din oameni *sclavii* acestor avuţii. El a rezolvat cele mai complicate probleme tehnice — şi a frînat aplicarea perfecţionărilor tehnice din cauza sărăciei şi ignoranţei a milioane de oameni, din cauza avariţiei stupide a unui pumn de milionari.

Civilizaţia, libertatea şi bogăţia în capitalism îţi sugerează imaginea bogătaşului ghiftuit care putrezeşte de viu şi nu lasă să trăiască tot ce e tînăr.

Dar, orice s-ar întîmpla, ceea ce este tînăr creşte şi va învinge.

„Pravda Truda" nr. 6
din 17 septembrie 1913
Semnat : W.

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE ULTRAREACŢIONARISM

Ultrareacţionarismul de la noi are o trăsătură extrem de originală şi extrem de importantă, căreia nu i se dă suficientă atenţie. Este vorba de democratismul ignorant al ţăranului, care este cel mai primitiv, dar şi cel mai profund.

Oricît ar încerca clasele cîrmuitoare să ridice o barieră între popor şi partidele politice atît prin legea electorală de la 3 iunie [12] cît şi prin miile de „particularităţi" ale orînduirii noastre de stat, viaţa îşi cere totuşi drepturile sale. Orice partid politic, fie chiar unul de extremă dreaptă, este nevoit să caute să stabilească într-un fel sau altul legătura cu poporul.

Cei de extremă dreaptă reprezintă partidul moşierilor. Dar ei nu se pot limita numai la legături cu moşierii. Ei sînt nevoiţi să camufleze aceste legături şi să simuleze că apără interesele întregului popor, că apără „bunele" rînduieli „de altădată" ale vieţii „stabile" a agricultorului. Ei trebuie să apeleze la cele mai înrădăcinate prejudecăţi ale celui mai înapoiat ţăran, să mizeze pe ignoranţa lui.

Un asemenea joc nu este cu totul lipsit de riscuri. Din cînd în cînd, prin tot mucegaiul şi artificialitatea ultrareacţionară străbate totuşi glasul adevăratei vieţi ţărăneşti, democratismul ţăranului. Atunci cei de dreapta sînt nevoiţi să-l izgonească pe „incomodul" ţărănoi democrat. Or, faptul că cei de extremă dreaptă izgonesc sau înlătură din propria lor tabără pe cei mai devotaţi ultrareacţionari din cauza democratismului lor nu poate, bineînţeles, să nu aibă o influenţă educativă asupra maselor.

www.dacoromanica.ro

De pildă, episcopul Nikon, deputat de extremă dreaptă, a fost silit să nu mai participe la lucrările Dumei. De ce?

Un răspuns limpede la această întrebare îl constituie însăşi scrisoarea publicată de episcopul Nikon în „Eniseiskaia Mîsl" [13]. Se înţelege că episcopul Nikon nu are curajul să vorbească deschis despre cauzele care au dus la înlăturarea lui. Dar, citînd scrisoarea primită de la un ţăran, episcopul Nikon scrie: „nu ştiu cum se face că problema agrară, aceea a cerealelor, precum şi alte probleme dintre cele mai importante ale realităţii noastre ruse şi ale ţării nu ajung pînă în mîinile şi pînă la inimile forurilor conducătoare sau ale Dumei. Aceste probleme, ca şi rezolvarea lor în limita posibilităţilor, sînt considerate «utopice», «riscante», inoportune. De ce tac ei, ce aşteaptă? Frămîntări, răzvrătiri pentru care vor fi împuşcaţi toţi nefericiţii de ţărani, «subalimentaţi», flămînzi?! La noi există o teamă de acţiuni «mari» şi de reforme, totul se limitează la lucruri mărunte, la fleacuri, chiar dacă sînt bine intenţionate".

Aşa scrie episcopul Nikon. Aşa judecă mulţi, foarte mulţi ţărani ultrareacţionari. Şi este uşor de înţeles de ce pentru exprimarea unor asemenea idei episcopul Nikon *a trebuit* să fie îndepărtat de la treburile Dumei şi împiedicat de a mai lua cuvîntul acolo.

În fond, episcopul Nikon îşi exprimă democratismul său ultrareacţionar printr-un raţionament cît se poate de greşit. Şi problema agrară, şi cea a cerealelor, şi toate celelalte probleme importante ajung *foarte bine* şi pînă în mîinile şi pînă la inima (şi buzunarul) atît „ale forurilor conducătoare" cît şi ale Dumei.

Şi „forurile conducătoare", şi Duma *dau* o rezolvare acestor probleme „în limita posibilităţilor", dar numai *în limita posibilităţilor*, şi dau o rezolvare ce corespunde intereselor şi puterii moşierilor, care predomină atît în forurile conducătoare cît şi în Dumă.

Episcopul Nikon simte că părerile lui ultrareacţionare sînt zdrobite de viaţa însăşi; ele sînt zdrobite de ceea ce îi este dat să vadă şi în Dumă, şi în atitudinea „foruri-

www.dacoromanica.ro

lor conducătoare" etc. Dar episcopul Nikon nu poate — sau se teme — *să înțeleagă* de ce se întîmplă acest lucru.

Viața însă învinge, și în orice sat, din zece tovarăși de idei ai episcopului Nikon, cu siguranță că nouă se vor dovedi mai puțin refractari decît el la învățămintele vieții.

„Pravda Truda" nr. 14
din 26 septembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE GUVERNAREA RUSIEI ŞI REFORMELE DIN RUSIA

Există o fiţuică „Grajdanin“ [14], redactată de d-l Meşcerski. Acest prinţ, un obişnuit al diferitelor „sfere“ ale înaltei funcţionărimi din Petersburg, uns cu toate alifiile, propagă, de obicei, în această revistă cele mai reacţionare idei.

Revista este interesantă, în primul rînd, pentru că în paginile ei flecarul prinţ divulgă în permanenţă secrete ale forurilor conducătoare din Rusia. Căci Rusia este într-adevăr condusă de moşierii demnitari, în ale căror cercuri s-a învîrtit şi se învîrteşte prinţul Meşcerski. Şi aceştia într-adevăr conduc Rusia, tocmai în spiritul şi după metodele recomandate, preconizate şi propuse de prinţul Meşcerski.

În al doilea rînd, revistuţa este interesantă pentru că potentatul ei redactor, fiind convins că cele scrise de el nu vor ajunge niciodată *sub ochii poporului*, adeseori demască în modul cel mai necruţător sistemul de conducere din Rusia.

Iată două mărturisiri interesante ale acestui prinţ şi înalt demnitar :

„Un fenomen foarte caracteristic — scrie el. — Din cînd în cînd vin la noi din Franţa, din Belgia sau din Anglia oameni amabili, care manifestă o foarte mare simpatie faţă de Rusia şi faţă de ruşi, se instalează confortabil la hoteluri luxoase, prezintă o recomandaţie unui funcţionar sau altuia... şi, ce să vezi, peste vreo zece zile aceşti oameni veniţi din străinătate sînt primiţi de către un ministru sau altul, li se dau speranţe în legătură cu o anumită concesiune şi pleacă

www.dacoromanica.ro

cu ele acasă..., apoi vin din nou şi peste vreo săptămînă se şi află în posesia unei concesiuni undeva în Rusia şi-şi calculează atît de aprig profiturile previzibile, încît ajung să viseze la milioane".

Aşa scrie prinţul Meşcerski. Şi, în mod excepţional, scrie adevărul. În capitalismul rus mai sînt încă neînchipuit de puternice primitivismul asiatic, corupţia funcţionărească, afacerile financiarilor care îşi împart profiturile monopoliste cu demnitarii. Cînd narodnicii noştri luptă, şi pe bună dreptate luptă, împotriva acestor afaceri murdare şi neruşinate, ei consideră adeseori că luptă împotriva capitalismului. Greşeala lor este limpede. În fond, ei luptă *pentru democratizarea* capitalismului.

„În întîlnirile pe care le-am avut în străinătate cu oameni de diferite condiţii — scrie în altă parte arhireacţionarul prinţ — ...nu-mi amintesc să fi discutat vreodată despre vreo reformă socială sau de stat... Citeam ziarele... dar nu dădeam peste articole care să se ocupe de reforme... Dimpotrivă, de îndată ce treceam graniţa şi mă întorceam acasă, cum luam primul ziar rusesc care-mi cădea în mînă, şi pe prima pagină, şi pe a doua, şi chiar pe a treia găseam articole în care era vorba despre vreo reformă".

O observaţie justă. În Europa, burghezia nu are nevoie de reforme. În Rusia însă are nevoie. Prinţul demnitar nu poate înţelege cauzele acestei deosebiri, tot aşa cum unii deştepţi nu pot înţelege de ce faptul că reformele sînt necesare burgheziei justifică în mod deosebit tactica categoric antireformistă a muncitorilor.

„Pravda Truda" nr. 14
din 26 septembrie 1913
Semnat : Observator

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM DISTRUGE V. ZASULICI LICHIDATORISMUL

În nr. 8 din 19 iulie 1913 al revistei „Jivaia Jizn“ [15] a apărut un remarcabil articol („În jurul unei probleme“) scris de V. Zasulici în apărarea lichidatorismului. Atragem insistent atenţia tuturor acelora pe care îi interesează problemele mişcării muncitoreşti şi ale democraţiei asupra acestui articol valoros atît prin conţinutul său, cît şi prin sinceritatea competentei autoare.

I

Înainte de toate, V. Zasulici, ca şi toţi lichidatorii, face tot ce poate pentru a ponegri partidul, dar francheţea ei o demască cum nu se poate mai limpede. „Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia — citim în articolul Verei Zasulici — este o organizaţie ilegală de intelectuali în vederea propagandei şi agitaţiei în rîndurile muncitorilor, întemeiată la Congresul al II-lea şi care, imediat după aceea, s-a împărţit în două“. În realitate, partidul a fost întemeiat în 1898 [16] şi s-a bazat pe trezirea mişcării muncitoreşti de masă din anii 1895—1896. Zeci şi sute de muncitori (asemenea defunctului Babuşkin la Petersburg) nu numai că au audiat prelegeri în cadrul cercurilor, dar *au desfăşurat ei înşişi muncă de agitaţie* încă în anii 1894—1895, iar după aceea au înfiinţat organizaţii ale muncitorilor în alte oraşe (înfiinţarea organizaţiilor din Ekaterinoslav de către Babuşkin, care a fost expulzat din Petersburg etc.).

www.dacoromanica.ro

Relativa precumpănire a intelectualilor la începutul mişcării s-a observat pretutindeni, nu numai în Rusia. Transformînd acest fapt într-un pamflet la adresa partidului muncitoresc, V. Zasulici distruge lichidatorismul din rîndurile tuturor muncitorilor cu gîndire sănătoasă care au făcut agitaţie şi greve în perioada 1894—1896.

„...În 1903 — scrie V. Zasulici —, cercurile ilegale care desfăşurau această activitate s-au unit într-o asociaţie secretă, cu un statut ierarhic. E greu de spus dacă noua organizaţie, ca atare, a sprijinit sau a stînjenit munca curentă..."

Cine nu vrea să fie considerat un uituc iremediabil ştie că nu numai în 1903, dar încă din 1894 (iar adeseori şi mai înainte) grupurile de intelectuali şi muncitori *au sprijinit* şi agitaţia economică, şi cea politică, şi grevele, şi propaganda. Să declari în mod public : „e greu de spus dacă noua organizaţie a sprijinit sau a stînjenit munca curentă" înseamnă nu numai să spui un foarte mare şi flagrant neadevăr istoric. Înseamnă *să renegi partidul.*

Şi într-adevăr, de ce ai preţui partidul cînd e greu să spui dacă el a ajutat sau a stînjenit munca ? Nu este oare limpede că sîmbăta este făcută pentru om, iar nu omul pentru sîmbătă ?

Lichidatorii au nevoie de renegarea retroactivă a partidului pentru a justifica renegarea lui în prezent.

Vorbind despre acest prezent, despre perioada de după 3 iunie, V. Zasulici scrie : „am auzit informări despre felul cum se goleau secţiile raionale ale organizaţiei..."

Faptul este incontestabil. Se goleau şi secţiile raionale şi tot felul de alte secţii ale organizaţiei. Problema care se pune este : cum se explică acest fenomen al fugii din organizaţie şi ce atitudine trebuie să se ia faţă de el ?

V. Zasulici răspunde : „se goleau fiindcă în acel moment nu era nimic de făcut acolo".

Este un răspuns categoric, care echivalează cu o condamnare categorică a organizaţiei ilegale şi cu o justificare a fugii din această organizaţie. Dar ce dovezi aduce V. Zasulici în sprijinul afirmaţiei sale ? 1) Propagandiştii n-aveau nimic de făcut, deoarece „mulţi muncitori îşi al-

www.dacoromanica.ro

cătuiseră" din publicaţiile apărute în zilele de libertate „adevărate mici biblioteci, pe care poliţia nu le confiscase încă".

E curios acest dar al Verei Zasulici de a nu-şi da seama că se dezminte singură. Dacă poliţia „confisca" micile biblioteci, *înseamnă* că discutarea celor citite, însuşirea lor, studierea lor *dădeau naştere* tocmai muncii ilegale ! V. Zasulici vrea să demonstreze că propagandiştii „nu aveau nimic de făcut" ; or, din cele recunoscute de ea rezultă că *aveau* ce face.

2) „Despre posibilitatea unei agitaţii politice ilegale în această perioadă nici nu se poate vorbi. În plus, iniţiativa unor asemenea «acţiuni» nu era de competenţa raioanelor".

V. Zasulici repetă, fără să cunoască problema, cuvintele lichidatorilor. Că în perioada despre care vorbeşte ea a fost greu, mai greu decît se poate închipui, este indiscutabil. Dar munca marxiştilor este *întotdeauna* o muncă „grea", şi ei se deosebesc de liberali tocmai prin faptul că nu spun că este imposibil, ceea ce este greu. Liberalul numeşte imposibilă o muncă grea pentru a camufla faptul că renunţă la ea. Pe marxist, greutatea muncii îl face să tindă spre o şi mai strînsă unire a celor mai bune elemente în vederea biruirii greutăţilor.

Faptul obiectiv că în perioada despre care este vorba această muncă a fost *posibilă* şi a fost dusă efectiv este dovedit fie chiar şi de alegerile pentru Duma a III-a şi a IV-a de stat. Doar n-o fi crezînd într-adevăr V. Zasulici că partizanii organizaţiei ilegale au putut fi aleşi în Duma de stat *fără* participarea acestei organizaţii ?

3) „...În grupurile ilegale nu era nimic de făcut, pe cînd în afara lor era nevoie de o muncă socială multilaterală..." Cluburi, tot felul de asociaţii, congrese, prelegeri etc.

Acesta este raţionamentul tuturor lichidatorilor, şi V. Zasulici îl repetă şi ea. Articolul ei poate fi de-a dreptul recomandat cercurilor muncitoreşti ca material de studiu pentru analiza peripeţiilor lichidatorismului !

Organizaţia ilegală a fost necesară, printre altele, tocmai pentru că de ea era legată munca marxistă în cluburi, în asociaţii, la congrese etc.

www.dacoromanica.ro

Comparaţi acest raţionament al meu cu raţionamentul Verei Zasulici. Gîndiţi-vă *ce temei* are V. Zasulici pentru a înfăţişa munca în asociaţiile legale drept o muncă dusă *„în afara"* muncii grupurilor ilegale ?? De ce „în afară", şi nu „în strînsă legătură", nu „în aceeaşi direcţie" ??

Ea nu are nici cel mai mic temei concret, căci oricine ştie că n-a fost, desigur, aproape nici o singură asociaţie etc. legală din care să nu fi făcut parte membri ai unor grupuri ilegale. Singurul temei al afirmaţiilor Verei Zasulici îl constituie starea de spirit subiectivă a lichidatorilor. În rîndurile acestora domnea o asemenea stare de spirit încît *ei* nu aveau ce face în organizaţia ilegală, *ei* vedeau cu ochi buni numai munca *în afara* organizaţiei ilegale, numai *în afara* orientării ei ideologice. Cu alte cuvinte, „temeiul" Verei Zasulici se reduce la *justificarea* fugii lichidatorilor din organizaţia ilegală !

Jalnic temei.

Dar noi nu ne putem mulţumi să relevăm temeiurile subiective care au stat la baza scrierilor Verei Zasulici, să relevăm erorile de fapt şi erorile de logică, de care literalmente abundă fiecare frază din articolul ei. Trebuie să căutăm cauzele obiective ale faptului incontestabil că „raioanele se goleau", că oamenii fugeau din organizaţia ilegală.

Pentru a le căuta nu trebuie să mergem prea departe. Toată lumea ştie că în perioada despre care este vorba societatea burgheză şi mic-burgheză din Rusia era puternic dominată de tendinţe contrarevoluţionare. Este îndeobşte cunoscut antagonismul profund între burghezie şi proletariat care a ieşit la iveală în zilele de libertate, dînd naştere acestei tendinţe contrarevoluţionare, paralel cu descompunerea, descurajarea, demoralizarea multora dintre prietenii nestatornici ai proletariatului.

Acest raport obiectiv dintre clase în perioada despre care este vorba ne explică pe deplin de ce *era firesc* ca burghezia în general şi burghezia liberală în special (fiindcă i-a fost smulsă din mîini hegemonia asupra maselor populare) să urască organizaţia ilegală, s-o declare inaptă şi „incapabilă de acţiune" (potrivit expresiei Verei Zasulici), să condamne şi să respingă agitaţia politică

www.dacoromanica.ro

ilegală, precum şi munca legală dusă în spiritul organizaţiei ilegale, în concordanţă cu lozincile *ei*, în strînsă legătură ideologică şi organizatorică cu ea.

Din organizaţia ilegală au fugit, mai ales şi în primul rînd, intelectualii burghezi influenţaţi de starea de spirit contrarevoluţionară, au fugit acei „tovarăşi de drum" ai mişcării muncitoreşti social-democrate care şi la noi, ca şi în Europa, fuseseră atraşi de rolul eliberator al proletariatului (în Europa : al plebei în general) în revoluţia burgheză. Se ştie că după 1905 un număr foarte mare de marxişti au părăsit organizaţia ilegală, risipindu-se prin tot felul de cuibuşoare legale de intelectuali.

Oricare ar fi fost intenţiile „bune" din punct de vedere subiectiv ale Verei Zasulici, raţionamentele lichidatorilor, repetate de ea, se reduc în mod obiectiv la o reluare a ideilor liberale contrarevoluţionare. Făcînd mare zarvă în jurul „activităţii muncitorilor", lichidatorii, în realitate, reprezintă şi apără tocmai pe intelectualii care s-au rupt de mişcarea muncitorească şi au trecut de partea burgheziei.

Fuga din organizaţia ilegală putea fi, la unii oameni, rezultatul oboselii şi al deprimării. Pe asemenea oameni nu putem decît să-i compătimim ; ei trebuie ajutaţi, întrucît starea lor de deprimare va trece şi ei se vor îndepărta de mic-burghezi, de liberali şi de politica muncitorească liberală, simţindu-se din nou atraşi de organizaţia ilegală muncitorească. Dar cînd cei obosiţi şi deprimaţi se cocoaţă pe tribuna publicisticii şi proclamă fuga lor nu drept o manifestare a oboselii, a slăbiciunii, a bicisniciei lor de intelectuali, ci drept un merit al lor, aruncînd totodată vina pe organizaţia ilegală, „incapabilă de acţiune", sau „inaptă", sau „moartă" etc., — atunci aceşti fugari devin nişte renegaţi odioşi. Atunci ei devin cei mai răi sfătuitori şi deci duşmani primejdioşi ai mişcării muncitoreşti.

Cînd îi vezi pe lichidatori cum apără şi ridică în slavă asemenea elemente şi în acelaşi timp se jură pe toţi sfinţii că ei, lichidatorii, vedeţi dv., sînt pentru unitate, nu-ţi rămîne decît să ridici din umeri şi să te întrebi : pe cine vor ei să înşele cu aceste prostii naive şi cu această ipo-

www.dacoromanica.ro

crizie ? Nu este oare limpede că existenţa partidului muncitoresc nu este cu putinţă fără o luptă hotărîtă împotriva ridicării în slăvi a renegării partidului ?

Lichidatorilor (şi, urmîndu-le exemplul, şi Verei Zasulici) le place să-i numească pe aceşti renegaţi şi dezertori „forţe vii ale clasei muncitoare". Dar aceste tertipuri de intelectuali liberali sînt de mult dezminţite de fapte incontestabile, care se pot constata pe scara întregii Rusii. Din numărul total al deputaţilor din partea curiei muncitoreşti, bolşevicii au avut 47% în Duma a II-a, 50% în Duma a III-a şi 67% în Duma a IV-a. Aceasta este o dovadă de netăgăduit că muncitorii s-au îndepărtat de lichidatori în perioada 1907—1913. Iar apariţia primului cotidian muncitoresc şi fenomenele care se observă astăzi în sindicate vin să întărească şi mai mult această dovadă. Forţele vii ale clasei muncitoare, dacă luăm în considerare faptele obiective, şi nu declaraţiile lăudăroase şi lipsite de temei ale intelectualilor liberali, se află în rîndurile partizanilor organizaţiei ilegale, adversari ai lichidatorismului.

Dar toate raţionamentele Verei Zasulici cu privire la trecut nu sînt decît începutul. Apărarea renegării şi a dezicerii de partid nu este decît un preludiu la apărarea distrugerii partidului. Şi acum vom trece la aceste extrem de importante capitole din articolul Verei Zasulici.

II

„...Organizaţia ilegală — citim în acest articol — a fost întotdeauna partea cea mai slabă a social-democraţiei ruse..." (nici mai mult, nici mai puţin decît „întotdeauna" !). Îndrăzneţi istorici mai sînt lichidatorii noştri ! „Întotdeauna" — deci şi în anii 1883—1893, înainte de începutul mişcării muncitoreşti de masă sub conducerea organizată a partidului ; — deci şi în anii 1894—1904. Dar în anii 1905—1907 ?

„...Dar, chiar de-ar fi fost de zece ori mai bună, nici atunci n-ar fi putut să facă faţă revoluţiei şi contrarevoluţiei. Nu-mi amintesc să fi existat în istoria Europei vreo organizaţie revoluţionară care, trecînd printr-o revoluţie, să se fi dovedit capabilă de acţiune în perioada reacţiunii".

www.dacoromanica.ro

Acest raţionament conţine o asemenea bogăţie „de perle", că pur şi simplu nu ştii cu care din ele să începi!

V. Zasulici „nu-şi aminteşte" să fi existat în istoria Europei vreun caz ca acela care o interesează. Dar îşi aminteşte oare V. Zasulici, „în istoria Europei", de vreo revoluţie burgheză care să se fi produs în condiţiile cînd în ţările vecine existau partide muncitoreşti de sine stătătoare cu sute de mii sau cu un milion de membri şi cînd dezvoltarea capitalismului a atins o treaptă înaltă, care a creat în ţara respectivă un proletariat industrial unit şi o mişcare muncitorească pe scară naţională?

Ea nu-şi poate „aminti" de un asemenea caz, deoarece el n-a existat în „istoria Europei". În istoria Europei, înainte de secolul al XX-lea, o grevă politică de masă nu a avut şi nici nu putea să aibă rolul hotărîtor într-o revoluţie burgheză.

Ce rezultă de aici? Rezultă următoarele. Lichidatorul invocă exemplul „istoriei Europei", în care în timpul revoluţiilor burgheze *n-au existat* partide proletare de sine stătătoare şi nici greve de masă, — şi invocă acest exemplu *cu scopul* de *a se dezice* de sarcini sau de *a diminua*, a ciunti, a reduce, a trunchia sarcinile unei ţări în care cele două condiţii fundamentale menţionate (un partid proletar de sine stătător şi greve de masă cu caracter politic) *au existat* şi continuă să existe!

V. Zasulici nu înţelege — şi acest lucru este foarte caracteristic pentru lichidatorism — că ea, folosind alte cuvinte în alte împrejurări şi tratînd problema sub un alt aspect, *ea a repetat ideea liberalului* Prokopovici. Acest liberal — exact în perioada cînd, în calitatea sa de „economist" extremist (în 1899) [17], o rupea cu social-democraţia — a enunţat ideea că „liberalii trebuie să ducă lupta politică, iar muncitorii lupta economică".

Spre această idee înclină, spre ea alunecă *întregul* oportunism din mişcarea muncitorească din Rusia anilor 1895—1913. Şi numai în lupta împotriva acestei idei a crescut, numai în lupta împotriva ei *putea* să crească social-democraţia din Rusia. Lupta împotriva acestei idei, smulgerea maselor de sub influenţa acestei idei, este tocmai

www.dacoromanica.ro

lupta pentru o mişcare muncitorească de sine stătătoare în Rusia.

Prokopovici a enunţat această idee cu aplicare la sarcinile prezentului sub o formă imperativă sau sub forma unui deziderat.

V. Zasulici repetă această idee sub forma unei consideraţii retrospective, pretins istorice, sau a unei cronici a evenimentelor.

Prokopovici a vorbit deschis, limpede şi răspicat : daţi încolo ideea independenţei politice, fraţi muncitori ! V. Zasulici, fără să înţeleagă unde a dus-o lichidatorismul, ajunge la aceeaşi prăpastie mergînd în zigzag : nici chiar după exemplul Europei nu se cade, fraţi muncitori, să aveţi o organizaţie „capabilă de acţiune" de *tipul* vostru vechi, încercat, de tipul organizaţiei voastre din 1905. Liberalii au renunţat — începînd din 1905 — la visul deşart de a avea o organizaţie „ilegală", au creat o organizaţie „capabilă de acţiune", o organizaţie deschisă, care, deşi nu este legalizată de sistemul de la 3 iunie, este totuşi tolerată de acesta, îşi păstrează fracţiunea parlamentară, presa sa legală, comitetele sale locale cunoscute efectiv de toată lumea. Pe cînd la voi, fraţi muncitori, vechea voastră organizaţie este incapabilă de acţiune, şi, potrivit învăţăturilor trase din „istoria Europei", *trebuie* să fie incapabilă de acţiune, cît despre un „partid legal", nou, noi, lichidatorii, vi-l promitem în fiecare zi. Ce vreţi mai mult ? Declaraţi-vă mulţumiţi cu făgăduielile noastre lichidatoriste, ocărîţi cît mai tare vechea voastră organizaţie, împroşcaţi-o cu noroi, deziceţi-vă de ea şi deocamdată (pînă cînd ne vom împlini noi promisiunea în legătură cu „partidul legal") rămîneţi *fără nici un fel de organizaţie !*

Acesta este adevăratul sens al raţionamentelor lichidatoriste ale Verei Zasulici, sens determinat *nu* de voinţa şi de conştiinţa ei, ci de raportul dintre clase existent în Rusia, de condiţiile obiective ale mişcării muncitoreşti. Şi tocmai acest lucru îl vor liberalii. V. Zasulici nu face decît *să-i ţină isonul* lui Prokopovici !

Spre deosebire de Europa de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi prima jumătate a secolului al XIX-lea, Rusia

www.dacoromanica.ro

oferă exemplul unei ţări în care vechea organizaţie şi-a dovedit viabilitatea şi capacitatea de acţiune. Această organizaţie s-a menţinut şi în perioada reacţiunii, deşi lichidatorii şi o sumedenie de filistini s-au desprins de ea. Păstrîndu-şi tipul ei fundamental, această organizaţie a ştiut să-şi adapteze *forma* la condiţiile schimbate, a ştiut să modifice această *formă* potrivit cerinţelor momentului, care marchează „încă un pas pe calea transformării într-o monarhie burgheză“ [18].

Dovada obiectivă a acestei adaptări a vechii organizaţii — dacă e să luăm o dovadă dintre cele mai simple, mai evidente, mai accesibile înţelegerii liberale — este rezultatul alegerilor pentru Duma a IV-a. De partea vechii organizaţii au fost, după cum am mai arătat, $^2/_3$ din deputaţii curiei muncitoreşti şi, printre aceştia, toţi cei şase deputaţi aleşi în principalele gubernii industriale. În aceste gubernii sînt aproximativ un milion de muncitori de fabrică şi uzină. Tot ce este viu, tot ce este conştient, tot ce este influent în această adevărată *masă*, în această masă proletară, a participat la alegeri, schimbînd *forma* vechii lor organizaţii, modificînd *condiţiile* de activitate a acesteia, dar păstrînd orientarea ei, bazele ei politice-ideologice şi *conţinutul* activităţii ei.

Poziţia noastră este limpede. Ea s-a precizat irevocabil din 1908. Pe cînd lichidatorii — şi tocmai asta e nenorocirea lor — n-au nici o poziţie atîta timp cît n-au o *nouă* organizaţie. Ei n-au decît suspine pentru trecutul cel rău şi visuri la un viitor mai bun.

III

„...Organizaţia este necesară pentru partid“ — scrie V. Zasulici, care nu mai este mulţumită de hotărîrea adoptată la Stockholm [19] (1906), cînd menşevicii, deşi *precumpăneau*, au fost *nevoiţi* să adopte faimosul paragraf unu al statutului.

Dacă aceasta este adevărat (şi este, fără îndoială, adevărat), atunci V. Zasulici *n*-are dreptate, şi ea va fi nevoită să se dezică de hotărîrea *menşevică* adoptată la Stockholm. Organizaţia nu este numai „necesară pentru

www.dacoromanica.ro

partid" — aceasta o recunoaşte orice liberal şi orice burghez care vrea „să folosească" partidul muncitoresc în scopul unei politici antimuncitoreşti. Partidul *este* o sumă de organizaţii legate într-un singur tot. Partidul *este* o organizaţie a clasei muncitoare alcătuită dintr-o reţea întreagă de organizaţii de tot felul, locale şi speciale, centrale şi generale.

Şi în acest caz lichidatorii se dovedesc a nu avea nici o poziţie. În 1903, ei au preconizat o asemenea concepţie despre calitatea de membru de partid, încît membri de partid erau consideraţi nu numai cei ce fac parte din organizaţii, dar şi cei ce activează (în afara organizaţiilor) sub controlul acestora. V. Zasulici îşi aduce aminte de acest episod, pe care-l consideră, pare-se, important. Ea scrie :

„...încă la Congresul al II-lea, în urmă cu 10 ani, menşevicii şi-au dat seama că nu este cu putinţă să ascundă întregul partid în organizaţia ilegală..."

Dacă în 1903 menşevicii au simţit o repulsie faţă de organizaţia ilegală, atunci de ce *în 1906*, într-o perioadă cînd partidul era incomparabil mai „legal", ei *înşişi*, deşi aveau precumpănire la congres, au anulat hotărîrea menşevică adoptată de ei în 1903 şi *au votat* pentru hotărîrea bolşevicilor ? V. Zasulici scrie istoria partidului în aşa fel, încît la fiecare pas dai de o denaturare uluitoare, de necrezut a faptelor !

Este un fapt indiscutabil că în 1906, la Stockholm, menşevicii au adoptat definiţia bolşevică a partidului ca sumă de organizaţii, şi dacă V. Zasulici şi prietenii ei şi-au schimbat *încă o dată* punctul de vedere, dacă ei iarăşi consideră hotărîrea *lor* din 1906 o greşeală, atunci de ce n-o spun pe faţă ? Căci, în general vorbind, se pare că V. Zasulici acordă destulă importanţă acestei chestiuni, de vreme ce ea însăşi a ridicat-o, ea însăşi şi-a adus aminte de anul 1903 !

După cum poate vedea cititorul, nu există nimic mai şubred şi mai confuz decît concepţiile lichidatorilor în problema organizatorică. Aceasta vădeşte o totală lipsă

www.dacoromanica.ro

de concepţii. Acesta este un model de lipsă de caracter şi de inconsecvenţă. V. Zasulici se înfurie şi exclamă: „oportunism organizatoric — ce cuvînt stupid". Dar cu furia nu faci nimic. Doar Cerevanin *în persoană* a scris că în 1907, la adunările fracţiunii *menşevice* de la Londra, s-a constatat la lichidatorii de mai tîrziu un „anarhism organizatoric". Şi atunci, ca şi astăzi, cei mai de seamă dintre lichidatori ajungeau şi ajung în situaţia extrem de originală că ei înşişi îi distrug pe lichidatori.

„...Organizaţia este necesară pentru partid — scrie V. Zasulici. — Dar ea va putea să cuprindă în sine, pentru un timp cît de cît îndelungat, întregul partid şi să existe în mod paşnic (!) în cadrul uneia şi aceleiaşi forme, cu unul şi acelaşi statut" (ascultaţi!) „numai atunci cînd, ordinea de drept fiind obţinută şi statornicită (dacă ea se va statornici vreodată în Rusia), viaţa publică din Rusia va porni, în sfîrşit, pe un drum neted, lăsînd în urmă drumul accidentat pe care merge într-un ritm accelerat de un secol întreg, cînd căţărîndu-se sus, cînd căzînd în prăpastia reacţiunii, pentru ca, după ce şi-a revenit de pe urma loviturilor primite, să înceapă din nou să se urce spre culmi..."

Acesta este unul dintre raţionamentele lichidatorilor care merită un premiu în calitate de model de confuzie. Ce-o fi vrînd oare să înţeleagă autoarea?

Modificarea „statutului"? Dar atunci spuneţi, pentru dumnezeu, domnilor, despre ce fel de modificare de statut vorbiţi! Şi nu vă mai faceţi ridicoli, lansîndu-vă în demonstraţii „filozofice" pentru a dovedi că statutul nu este ceva dat o dată pentru totdeauna.

Dar, aducînd vorba despre „acelaşi statut" (care, de altfel, a fost modificat în 1912 *), V. Zasulici nu propune *nici un* fel de modificare.

Dar ce vrea V. Zasulici? Vrea să spună că partidul va deveni o organizaţie atunci cînd pentru Rusia va lua sfîrşit drumul cel accidentat şi va începe un drum neted. Este o idee liberală şi vehistă foarte respectabilă: pînă la *drumul neted* totul, vedeţi dv., este doar o pacoste, nici partidul nu e partid, şi nici politica nu e politică. Cînd ni se va aşterne un „drum neted", totul va fi „în ordine";

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 160. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acum însă, cînd trebuie să străbatem un „drum accidentat", totul este haos.

La liberali, am întîlnit de mult aceste raţionamente. Dată fiind ura liberalilor faţă de organizaţia ilegală şi faţă de „drumul accidentat", asemenea raţionamente sînt explicabile, fireşti, legitime. Faptele sînt denaturate aici (deoarece în Rusia au existat, în condiţiile ilegalităţii, o serie întreagă de *partide-organizaţii),* dar noi înţelegem că ura liberalilor faţă de organizaţia ilegală le întunecă privirile, îi împiedică să vadă faptele.

Dar — încă o dată — ce vrea V. Zasulici ? La noi, afirmă dînsa, nu este cu putinţă un partid-organizaţie... prin urmare ? Obscuritate de gîndire şi tot felul de reticenţe, o expunere confuză prin lungi perioade, chinuitor de greoaie, prin răspunsuri formale şi trimiteri de la Ana la Caiafa. Singurul lucru evident este că autoarea vrea să ajungă, pe nesimţite, la negarea oricărei organizaţii. Şi, vrînd să ajungă la această negare, V. Zasulici spune, pînă la urmă, ceea ce are de spus... iată încununarea cugetărilor ei :

„La noi există o pătură largă de muncitori care ar avea tot dreptul să ocupe un loc în oricare dintre partidele socialiste din Occident. Această pătură — care creşte cu repeziciune şi căreia pentru a forma partidul, nu-i lipseşte decît posibilitatea de a intra în mod formal în el — cuprinde toate forţele, şi, oricum am numi-o noi, vom gîndi şi vom vorbi despre ea ca despre partid".

Aşadar, cînd se duce o controversă în jurul lichidării partidului, trebuie să se ştie că prin *partid* lichidatorii înţeleg *altceva.* Dar ce înţeleg ei prin partid ?

Reiese că prin partid ei înţeleg : „o pătură largă de muncitori, căreia, pentru a forma partidul (!!), nu-i lipseşte decît (!) posibilitatea de a intra în mod formal în el".

E inegalabil. Partidul îl acătuiesc cei cărora „le lipseşte posibilitatea de a intra în mod formal în el". Partidul îl alcătuiesc cei care se află în afara partidului.

Într-adevăr, V. Zasulici ne-a cules nişte perle minunate, exprimînd deschis, pînă la capăt, gîndurile *în jurul cărora* se învîrtesc toţi lichidatorii.

www.dacoromanica.ro

IV

În Germania sînt astăzi aproximativ 1 000 000 de membri de partid. Numărul acelora care votează pentru social-democraţi se ridică la vreo 4 250 000, iar cel al proletarilor la aproape 15 000 000. Iată un exemplu simplu şi viu care ne va ajuta să descurcăm ceea ce au încurcat lichidatorii. 1 000 000 de oameni reprezintă *partidul.* 1 000 000 de oameni fac parte din organizaţia de partid. 4 250 000 de oameni constituie „pătura largă". În realitate, ea este cu mult mai largă, întrucît femeile sînt lipsite de dreptul de vot, de asemenea un mare număr de muncitori sînt îndepărtaţi de la vot prin censul privitor la durata domicilierii, vîrstă etc. etc.

Această „pătură largă" este aproape în întregime alcătuită din social-democraţi, şi fără ea partidul ar fi neputincios. Cu prilejul oricărei acţiuni, această pătură largă creşte de încă 2—3 ori, deoarece în aceste împrejurări partidul este urmat de masa nesocial-democraţilor.

Oare nu este limpede ? E pur şi simplu penibil să repeţi lucruri atît de elementare !

Prin ce se deosebeşte însă Germania de Rusia ? În nici un caz prin aceea că la noi *n-ar fi* nici o deosebire între „partid" şi „pătura largă" ! Pentru a înţelege acest lucru, să luăm mai întîi Franţa. În această ţară vedem (cu aproximaţie ; cifrele mai exacte n-ar face decît *să întărească* concluzia mea) următoarele :

Partidul, aproximativ	70 000*
„Pătura largă" (voturi date social-democraţilor), aproximativ	1 000 000
Proletari, aproximativ	10 000 000

Dar în Rusia ? În 1907 partidul avea 150 000 de membri (numărat şi verificat la Congresul de la Londra). În momentul de faţă, nu se ştie care este numărul membrilor.

* Cifra exactă menţionată în darea de seamă la ultimul Congres de la Brest din 1913 [29] e de 68 903.

www.dacoromanica.ro

Probabil mult mai mic, dar cît anume, 30 000 sau 50 000, nu se poate preciza.

„Pătura largă" este la noi de 300 000—500 000, dacă luăm cu aproximaţie numărul celor care votează pentru social-democraţi. În sfîrşit, proletari avem, probabil, circa 20 000 000. Repet, şi în această privinţă cifrele sînt aproximative, dar *orice* alte cifre pe care cineva s-ar gîndi să le fundamenteze mai precis n-ar face decît să întărească şi mai mult concluzia mea.

Concluzia este că în toate ţările, întotdeauna şi pretutindeni, există, *în afară* de „partid", şi o „pătură largă" de oameni în *preajma partidului* şi masa uriaşă *a clasei*, care creează, din rîndurile căreia se formează, care alimentează partidul. Lichidatorii care nu înţeleg acest lucru simplu şi clar, repetă greşeala „economiştilor" din anii 1895—1901 ; „economiştii" nu puteau cu nici un chip să înţeleagă deosebirea dintre „partid" şi „clasă".

Partidul este pătura conştientă, înaintată a clasei, avangarda ei. Forţa acestei avangărzi este de zece, de o sută şi chiar de mai multe ori mai mare decît efectivul ei.

E oare cu putinţă acest lucru ? Poate forţa unui număr de o sută de oameni să întreacă forţa unui număr de o mie ?

Poate s-o întreacă şi o întrece *atunci cînd aceşti o sută de oameni sînt organizaţi.*

Organizarea înzeceşte forţele. Acest adevăr, bineînţeles, nu este nou. Dar nu este vina noastră dacă V. Zasulici şi lichidatorii ne silesc s-o luăm de la început.

Conştiinţa detaşamentului de avangardă se manifestă, printre altele, tocmai în faptul că ştie să se organizeze. Iar organizîndu-se capătă *o voinţă unică,* şi această voinţă unică a o mie, o sută de mii, un milion de oameni, care formează avangarda, *devine* voinţa clasei. Intermediar între partid şi clasă este „pătura largă" (mai largă decît partidul, dar mai îngustă decît clasa) — pătura celor care votează pentru social-democraţi, pătura celor care ajută, pătura simpatizanţilor etc.

Raportul dintre partid şi clasă diferă de la o ţară la alta, în funcţie de condiţiile istorice şi de alte condiţii. În Germania, de pildă, circa 1/15 din clasă este organizată

www.dacoromanica.ro

în partid ; în Franţa — circa 1/140. În Germania, la 1 membru de partid revin 4—5 social-democraţi din „pătura largă" ; în Franţa — 14. În Franţa, în fond, n-a existat niciodată un partid nici cu 100 000 de membri — deşi organizaţia este „legală" şi există libertate politică.

Orice om cu judecată înţelege că există condiţii istorice, există cauze obiective care au permis ca în Germania 1/15 din clasă să fie organizată în partid, pe cînd în Franţa au îngreuiat acest lucru, iar în Rusia îl îngreuiază *şi mai mult.*

Ce-aţi spune despre un francez căruia i-ar trece prin minte să afirme : partidul nostru este un cerc îngust, şi nu un partid. Partidul nu-l poţi ascunde în organizaţie. Partidul îl constituie pătura largă ; ea cuprinde *toate forţele* etc. Cu siguranţă că v-aţi arăta mirarea că acest francez nu este internat într-un spital de boli mintale.

Or, la noi, în Rusia, ni se pretinde să luăm în serios oameni care, simţind, dîndu-şi seama şi ştiind că drumul continuă *încă să fie accidentat,* deci condiţiile de organizare sînt *mai grele,* declară că „ei se vor gîndi şi vor vorbi despre pătura largă (a celor neorganizaţi !) ca despre partid". Aceşti oameni sînt nişte dezertori dezorientaţi din rîndurile partidului, nişte social-democraţi dezorientaţi *din afara partidului* sau *din preajma partidului,* care n-au putut rezista presiunii ideilor liberale de deprimare, descurajare, renegare.

V

„Pentru ca această organizaţie ilegală să fie o forţă folositoare — scrie V. Zasulici în încheierea remarcabilului ei articol —, chiar dacă ar fi singura care ar purta denumirea de partid, între ea şi această social-democraţie muncitorească" (adică pătura largă în care V. Zasulici vede „toate forţele" şi despre care ea a declarat : „vom gîndi şi vom vorbi despre ea ca despre partid") „trebuie să existe acelaşi raport ca între cei cu funcţii în partid şi partid".

Reflectaţi asupra acestui raţionament, care constituie cea mai frumoasă perlă din acest articol al Verei Zasulici atît de bogat în perle. În primul rînd, ea înţelege perfect de bine ce se numeşte *partid* în Rusia de astăzi. Or, zeci de

www.dacoromanica.ro

publicişti lichidatori susţineau şi susţin că nu ar înţelege acest lucru, din care cauză aceşti domni încurcă nespus de mult controversele în jurul lichidării *partidului*. Cititorii pe care îi interesează destinele mişcării muncitoreşti să consulte deci, în pofida lichidatorilor vulgari, de duzină, articolul Verei Zasulici pentru a găsi aici un răspuns la problema: ce este partidul? problemă pe care lichidatorii au încurcat-o şi continuă s-o încurce.

În al doilea rînd, analizaţi concluzia la care ajunge V. Zasulici. Între organizaţia ilegală şi pătura largă trebuie să fie acelaşi raport ca între cei cu funcţii în partid şi partid, afirmă ea. Se pune întrebarea: în ce constă esenţa raportului dintre cei cu funcţii în cadrul unei asociaţii oarecare şi asociaţia respectivă? Evident în aceea că persoanele cu funcţii nu îndeplinesc voinţa lor personală (sau a unui grup, sau a unui cerc), ci voinţa acestei asociaţii.

Dar cum se poate stabili care este voinţa unei pături largi de cîteva sute de mii sau de cîteva milioane de oameni? *Este absolut cu neputinţă să stabileşti care este voinţa unei pături largi dacă ea nu este organizată într-o organizaţie unică* — şi un copil înţelege acest lucru. Şi tocmai asta este nenorocirea Verei Zasulici, ca şi a celorlalţi lichidatori, că, păşind pe panta oportunismului organizatoric, ei se rostogolesc în permanenţă în mlaştina unui anarhism de cea mai proastă speţă.

Căci este anarhism, în sensul cel mai cuprinzător şi mai exact al cuvîntului, atitudinea Verei Zasulici, care, după ce recunoaşte că „păturii largi" „îi lipseşte posibilitatea de a intra în mod formal în partid" şi, de aceea, „îi lipseşte posibilitatea" „*de a forma partidul*", declară totodată că lichidatorii *vor gîndi şi vor vorbi* despre această pătură largă ca despre partid şi că organizaţia ilegală trebuie să vadă în această pătură o instanţă superioară, un for suprem, care hotărăşte în problema „celor cu funcţii în partid" etc. etc.

A apela, *împotriva* organizaţiei, la păturile largi sau la masă, *deşi se recunoaşte* imposibilitatea de a organiza aceste pături largi sau aceste mase, înseamnă anarhism de cea mai pură speţă. Anarhiştii de aceea şi reprezintă cele

www.dacoromanica.ro

mai dăunătoare elemente ale mişcării muncitoreşti, pentru că, fiind întotdeauna gata să peroreze pe tema masei claselor asuprite (sau chiar a masei celor asupriţi în general), subminînd întotdeauna bunul renume al oricărei organizaţii socialiste, nu sînt în stare să opună şi să creeze ei înşişi *nici un fel* de altă organizaţie.

Marxiştii privesc principial altfel raportul dintre masa neorganizată (şi care timp îndelungat, uneori decenii întregi nu poate fi organizată) şi partid, dintre aceasta şi organizaţie. Tocmai pentru ca masa *unei anumite clase* să poată învăţa să-şi înţeleagă interesele ei, situaţia ei, să înveţe să ducă o politică proprie este necesară organizarea imediată şi cu orice preţ a elementelor înaintate ale clasei, chiar dacă la început aceste elemente ar reprezenta o parte infimă a clasei. Pentru a sluji masa şi a exprima interesele *ei* just înţelese, detaşamentul de avangardă, organizaţia, trebuie să-şi desfăşoare întreaga sa activitate în cadrul masei, atrăgînd toate forţele cele mai bune, fără excepţie, din rîndurile ei, controlînd pas cu pas, cu multă grijă şi cu obiectivitate dacă se ţine legătura cu masele, dacă această legătură este vie. Aşa şi *numai* aşa detaşamentul de avangardă educă şi luminează masa, exprimînd interesele *ei*, învăţînd-o să se organizeze, orientînd *întreaga* ei activitate pe calea unei politici conştiente de clasă.

Dacă, în urma activităţii politice desfăşurate de întreaga masă, care este direct sau indirect antrenată în alegeri sau care participă la ele, se constată că *toţi* reprezentanţii aleşi ai muncitorilor sînt adepţii organizaţiei ilegale şi ai liniei politice promovate de aceasta, sînt adepţii partidului, atunci avem de-a face cu un fapt obiectiv, care *dovedeşte* că există o legătură vie cu masele, dovedeşte dreptul acestei organizaţii de a fi şi de a se numi *unică* reprezentantă şi exponentă a intereselor de clasă ale masei. *Orice* muncitor conştient politiceşte sau, mai bine zis, orice grup de muncitori conştienţi politiceşte *a putut* să participe la alegeri, dîndu-le o orientare sau alta ; şi dacă rezultatul este că tocmai organizaţia ridiculizată, ocărîtă, tratată cu dispreţ de lichidatori *a dus după sine* masa,

www.dacoromanica.ro

înseamnă că raportul dintre partidul nostru şi mase este principial just, marxist.

Teoria *„păturii largi,* căreia, pentru a forma partidul, nu-i lipseşte *decît* posibilitatea de a intra în mod formal în el", înseamnă anarhism. Clasa muncitoare din Rusia nu va putea să-şi întărească şi să-şi dezvolte mişcarea sa fără a combate în modul cel mai necruţător această teorie, care perverteşte masa şi distruge însăşi noţiunea de organizare, însuşi principiul organizării.

Teoria „păturii largi" *în locul* partidului serveşte drept justificare celui mai mare arbitrariu şi *batjocoririi* mişcării muncitoreşti de masă (adăugăm că cei ce-şi bat joc de această mişcare la fiecare cinci cuvinte pomenesc neapărat despre „masă" şi folosesc în fel şi chip expresia „de masă"). Toată lumea ştie că, cu ajutorul acestei teorii, lichidatorii se dau *ei înşişi,* cercul lor de intelectuali, drept reprezentanţi şi exponenţi ai „păturii largi". Ce înseamnă pentru noi, spun ei, un partid „îngust" de vreme ce noi reprezentăm „pătura largă" ? Ce înseamnă pentru noi o organizaţie ilegală, care în alegeri este urmată de 1 000 000 de muncitori, de vreme ce noi reprezentăm pătura largă — poate de milioane şi zeci de milioane de oameni ?

Faptele obiective — şi alegerile pentru Duma a IV-a, şi apariţia ziarelor muncitoreşti, şi subscripţiile în favoarea lor, şi uniunea muncitorilor metalurgişti din Petersburg, şi congresul funcţionarilor din industrie şi comerţ [21] — dovedesc cît se poate de limpede că lichidatorii sînt un cerc de intelectuali care s-au rupt de clasa muncitoare. Cît despre „teoria păturii largi", ea dă posibilitatea de a ocoli toate faptele obiective şi de a umple inimile lichidatorilor cu conştiinţa mîndră a grandoarei lor nerecunoscute...

VI

Articolul Verei Zasulici reprezintă o asemenea colecţie de ciudăţenii sub raportul logicii şi al a b c-ului marxismului, încît în mod firesc cititorul îşi poate pune întrebarea : dar nu cumva această lipsă de sens ascunde vreun *alt* înţeles ? Şi analiza noastră n-ar fi completă dacă n-am arăta că *dintr-un anumit punct de vedere* articolul Verei

www.dacoromanica.ro

Zasulici este foarte limpede, logic şi just. Acest punct de vedere este cel al sciziunii.

Istoria mişcării muncitoreşti abundă în exemple de partide nereuşite, inapte de acţiune şi chiar dăunătoare. Să admitem pentru moment că partidul nostru este un astfel de partid. În cazul acesta ar fi dăunător şi chiar condamnabil să accepţi existenţa lui, şi cu atît mai mult pe reprezentanţii lui. În cazul acesta eşti dator să lupţi *pentru distrugerea* acestui partid şi pentru înlocuirea lui cu un partid nou.

În cazul acesta totul este explicabil şi firesc, iar dacă există convingerea profundă că mişcarea ilegală este dăunătoare, în acest caz vor fi explicabile şi declaraţiile de felul acesteia : „nu se ştie dacă el (partidul) a sprijinit sau a stînjenit", sprijină sau stînjeneşte. Vom da dreptate şi vom proslăvi * pe cei care-l părăsesc şi vom explica aceasta prin „incapacitatea de acţiune" a vechiului partid. *Împotriva* acestui vechi partid vom face apel la cei *fără partid*, chemîndu-i să intre în partidul cel nou.

V. Zasulici n-a formulat pînă la capăt acest punct de vedere al sciziunii. Poate că subiectiv, pentru autoare, acest fapt este important şi semnificativ. Obiectiv însă el e lipsit de importanţă. Dacă un autor spune *a, b, c* şi enumără *toate* literele alfabetului afară de ultima, atunci poţi pune rămăşag că 999 de cititori din 1 000 vor adăuga (cu voce tare sau în gînd) ultima literă. Toţi lichidatorii se pun în această situaţie ridicolă ; ei prezintă o colecţie întreagă de argumente în favoarea sciziunii, iar apoi ori tac, ori afirmă că sînt „pentru unitate".

Noi însă, atît articolului Verei Zasulici cît şi zecilor de articole asemănătoare ale lui L.S., Dan, Leviţki, Ejov, Potresov, Martov, le răspundem un singur lucru : prima condiţie a unităţii este condamnarea categorică a „teoriei păturii largi în locul partidului", condamnarea tuturor atacurilor împotriva organizaţiei ilegale, condamnarea articolului Verei Zasulici şi renunţarea la toate manifestările

* În treacăt fie spus : această *apărare* a celor care s-au rupt de partid o găsim la V. Zasulici şi în cuvintele : „pentru a forma partidul, păturii largi nu-i lipseşte decît posibilitatea de a intra formal în el". Există mii de fapte care dovedesc contrarul. Vorbind despre „lipsa de *posibilitate*", V. Zasulici apără de fapt filistinismul, dacă nu chiar însuşiri şi mai rele.

www.dacoromanica.ro

de acest fel. Partidul nu poate fi „unit" dacă nu luptă împotriva celor ce contestă necesitatea existenţei lui.

Din punctul de vedere al sciziunii, articolul Verei Zasulici este logic şi just. Dacă lichidatorii vor reuşi să întemeieze un partid nou şi dacă acest partid nou va fi mai bun decît cel vechi, atunci articolul Verei Zasulici (ca şi întreaga literatură lichidatoristă) va fi istoriceşte justificată. Ar însemna să dai dovadă de un sentimentalism prostesc dacă ai tăgădui întemeietorilor unui partid mai bun, autentic, cu adevărat muncitoresc dreptul *de a distruge* partidul vechi, incapabil de acţiune, care nu e bun de nimic. Dacă însă lichidatorii nu vor forma un partid nou, nu vor crea o altă organizaţie a muncitorilor, atunci întreaga lor literatură, inclusiv articolul Verei Zasulici, va rămîne ca un monument al derutei celor care s-au rupt de partid, al unor intelectuali fără caracter, care s-au lăsat atraşi de torentul contrarevoluţionar al deprimării, al scepticismului, al filistinismului şi care se tîrăsc în coada liberalilor.

Ori-ori. În această privinţă nu există cale de mijloc. În această privinţă nu poate exista nici o „împăcare"; nu poate fi „înmormîntat niţeluş" vechiul partid sau „întemeiat niţeluş" un partid nou.

Specificul momentului istoric prin care trece Rusia se manifestă, printre altele, tocmai în faptul că un nucleu de partid, relativ mic, care a ştiut să reziste în timpul furtunii şi să se menţină deşi firele organizatorice s-au rupt cînd într-un loc, cînd în altul, care a ştiut să-şi asigure o influenţă neobişnuit de puternică asupra unor uriaşe mase de muncitori (în comparaţie nu cu Europa de astăzi, bineînţeles, ci cu Europa din anii 1849—1859), este înconjurat de o mare mulţime de social-democraţi şi aproape social-democraţi antipartinici, fără partid, din afara partidului şi din preajma partidului.

Tocmai aşa şi trebuie să se prezinte lucrurile într-o ţară în apropierea căreia se înalţă Mont Blancul social-democraţiei germane, iar înăuntrul căreia... înăuntrul ei nici chiar liberalii nu văd alt drum în afară de „drumul accidentat", şi în decurs de 10 ani şi mai bine domnii Struve & Co. au educat sute şi mii de intelectuali mic-burghezi

www.dacoromanica.ro

care îmbracă ideile liberale în cuvinte aproape marxiste.

Să ne oprim, bunăoară, la d-l Prokopovici. O figură remarcabilă în publicistica noastră şi în activitatea noastră publică. În fond e un liberal înveterat. Dar avem motive să ne temem că el se consideră social-democrat antipartinic. Sau d-l Mahnoveţ (Akimov). Acesta e un liberal cu temperament mai melancolic şi cu o mai pronunţată afecţiune faţă de muncitori. El se socoate, fără îndoială, social-democrat fără partid. Publiciştii de la „Kievskaia Mîsl" şi „Naşa Zarea" [22], „Luci" [23] etc., bunăoară, reprezintă o întreagă colecţie de social-democraţi din afara partidului şi din preajma partidului. Unii dintre ei visează mai ales la întemeierea unui partid nou, legal, dar ei n-au rezolvat încă definitiv problema : dacă nu cumva se vor face prea rău de rîs pornind *„înainte de vreme"* la realizarea acestui plan genial. Alţii se specializează în jurăminte prin care garantează că nu lichidează nimic, că se pronunţă pentru unitate şi sînt perfect de acord... cu social-democraţia germană.

Sau să luăm fracţiunea social-democrată din Dumă. Una dintre figurile ei cele mai de seamă este Ciheidze, pe care parcă l-a vizat în mod profetic Nekrasov cînd a scris :

> ...„Dar uneori să se strecoare pe alături
> Într-o problemă grea şi spinoasă [24]..."

În timpul Dumei a III-a şi la începutul celei de-a IV-a, cea mai grea şi mai dureroasă perioadă pentru social-democraţie au constituit-o anii 1911—1912. În aceşti ani s-a înjghebat o presă muncitorească-lichidatoristă şi antilichidatoristă. Ciheidze „s-a strecurat pe alături". El nu era nici cu unii, nici cu alţii. El era un social-democrat din preajma partidului. Părea că stă în expectativă şi priveşte cu atenţie : pe de o parte, nu există un alt partid în afară de cel vechi ; pe de altă parte, mai ştii, te pomeneşti că „ei" îl vor înmormînta puţintel... Citeşti cuvîntările lui şi uneori aprobi o expresie spirituală şi usturătoare împotriva celor de dreapta, un cuvînt înflăcărat şi vehement, apărarea vechilor tradiţii, dar în acelaşi timp trebuie să te ţii de nas cînd deschizi ziarul lichidatorist

www.dacoromanica.ro

în care se tună şi se fulgeră împotriva „patimei", sînt ignorate cu dispreţ tradiţiile, iar muncitorii sînt învăţaţi să dispreţuiască organizaţia — şi toate acestea oarecum cu binecuvîntarea lui Ciheidze, al cărui nume împodobeşte lista colaboratorilor. Dai de un articol al lui An însoţit de o săpuneală zdravănă din partea redacţiei ziarului „Luci", şi fără să vrei te gîndeşti: nu cumva încercarea bietului nostru Ciheidze şi a bunului nostru An de a scutura jugul lui Dan a suferit o înfrîngere tragicomică ?...

Există oameni care, în numele înaltului principiu al unităţii proletare, sfătuiesc partidul să ajungă la o înţelegere cu un grup sau altul de aproape-social-democraţi din preajma partidului, care vrea „să se strecoare pe alături" sau care în problema dacă vechea organizaţie trebuie înmormîntată sau întărită are unele ezitări. E lesne de înţeles că oamenii aceştia şovăie sau sînt foarte prost informaţi în ceea ce priveşte adevărata stare de lucruri. Un partid care vrea să existe nu poate admite nici cele mai mici şovăieli în problema existenţei lui şi nici un fel de înţelegeri cu aceia care îl pot înmormînta. Numărul celor care vor să joace rolul de intermediari într-o înţelegere de acest fel este foarte mare, dar toţi aceşti oameni — ca să folosim o expresie din bătrîni — ard gazul de pomană şi în zadar îşi pierd vremea.

P.S. Articolul de încheiere al lui P. B. Akselrod, apărut în nr. 13 al ziarului „Jivaia Jizn" (din 25 iulie 1913) — intitulat „Odinioară şi acum" — a constituit o confirmare uluitor de limpede a spuselor noastre. Fondul concret al acestui articol diluat constă, fireşte, nu în amuzanta reclamă pe care o face conferinţei din august a lichidatorilor, ci în faptul că ridică din nou problema unui congres muncitoresc. Bineînţeles, P. B. Akselrod preferă să nu amintească de amara şi trista sa experienţă din anii 1906—1907 cu ideea unui congres muncitoresc: ce rost are să răscolim trecutul ?! P. B. Akselrod nu pomeneşte nici de condiţiile speciale ale momentului *actual*, cînd au devenit posibile congresele muncitoreşti cu un caracter, ca să zicem aşa, special şi în legătură cu chestiuni speciale

www.dacoromanica.ro

(astăzi congresul funcţionarilor comerciali, mîine, poate, un congres al asigurărilor sau unul sindical etc.). Lui P. B. Akselrod probabil că nu-i este pe plac experienţa congresului funcţionarilor din industrie şi comerţ, a cărui majoritate (aşa cum au fost nevoiţi chiar lichidatorii să recunoască în „Novaia Jizn") a fost *împotriva* lichidatorilor.

Akselrod nu ne vorbeşte despre ceea ce a fost şi despre ceea ce este. El preferă să viseze la „dezgheţul" care va veni odată — cu atît mai mult cu cît nu-i putem cunoaşte condiţiile concrete! El îşi lasă fantezia să divagheze pe tema convocării „unui congres muncitoresc social-democrat dacă nu pe întreaga Rusie, cel puţin un congres general rus", căruia, mai departe, i se spune de-a dreptul congres general rus.

Aşadar, vechiul plan genial a suferit două modificări: în primul rînd, un congres nu simplu muncitoresc, ci muncitoresc social-democrat. Acesta este un progres. Îl felicităm pe P. B. Akselrod pentru acest pas înainte pe care l-a făcut în decurs de 6 ani. Îl felicităm dacă s-a convins că planurile fanteziste „de unire" cu narodnicii de stînga sînt dăunătoare. În al doilea rînd, înlocuirea congresului pe întreaga Rusie printr-un congres general rus. Aceasta înseamnă renunţarea la unirea deplină cu muncitorii de naţionalitate *nerusă* din Rusia (eşuarea în rîndurile acestora a ideii unui congres muncitoresc Akselrod o consideră definitivă!). Aceasta înseamnă doi paşi înapoi. Înseamnă o consfinţire a separatismului în mişcarea muncitorească.

Dar asta nu-i încă totul. Ce l-a făcut pe P. B. Akselrod să viseze la un congres muncitoresc? Iată ce:

„...Congresul muncitoresc va desăvîrşi procesul — care are loc în ultimii ani — de lichidare a vechiului regim de partid, care s-a format pe terenul istoric înapoiat al statului iobăgist şi al regimului social-politic feudal şi, totodată, va inaugura o epocă cu totul nouă în existenţa istorică a social-democraţiei ruse, epocă de dezvoltare a acesteia pe baze absolut identice cu bazele pe care s-au dezvoltat partidele social-democrate din Occident".

Toată lumea ştie că aceste „baze absolut identice" sînt bazele unui partid *legal*. Prin urmare, dacă e să vorbim

www.dacoromanica.ro

fără echivocuri, congresul muncitoresc este necesar lichidatorilor pentru „*a desăvîrşi lichidarea*" vechiului partid şi a întemeia un partid *nou, legal.*

Acesta este, pe scurt, sensul lungilor peroraţii ale lui P. B. Akselrod.

Acesta este deci ultimul cuvînt al social-democratismului din preajma partidului ! Ideea că membrii partidului trebuie să activeze în cadrul partidului şi să-l întărească, — această idee veche, perimată, P. B. Akselrod a dat-o la arhivă. Noi nu lichidăm nimic, o afirmaţie în acest sens este o calomnie, noi stăm numai „de o parte" şi strigăm cît ne ţine gura că „procesul de lichidare a partidului se desăvîrşeşte", jurîndu-ne pe toţi sfinţii că mîine vom fi membri cît se poate de buni ai viitorului partid legal.

Acum, în 1913, aceşti drăguţi social-democraţi din preajma partidului seamănă foarte mult cu liberalii din 1903 care afirmau că sînt întru totul social-democraţi şi că vor deveni neapărat membri ai partidului social-democrat... bineînţeles, atunci cînd acesta va deveni un partid legal.

Noi nu ne îndoim nici un moment că în Rusia va veni o perioadă de libertate politică şi că atunci vom avea un partid social-democrat legal. În acest partid vor intra, probabil, şi unii dintre actualii social-democraţi din preajma partidului.

Aşadar, vă spunem la revedere, viitori tovarăşi ai noştri ; să ne vedem cu bine în rîndurile viitorului partid legal ! Iar pînă atunci — iertaţi-ne — nu avem acelaşi drum, căci deocamdată dv., domnilor social-democraţi din preajma partidului, desfăşuraţi nu o activitate marxistă, ci o activitate liberală.

„Prosveşcenie" nr. 9
din septembrie 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

REZOLUŢIILE CONSFĂTUIRII DIN VARA ANULUI 1913 A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID [25]

Scrisă în septembrie 1913

Publicat în decembrie 1913 în broşura „Comunicatul şi rezoluţiile consfătuirii din vara anului 1913 a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid", editată la Paris de C.C. al P.M.S.D.R.

Se tipăreşte după textul ediţiei hectografiate ilegale a rezoluţiilor, confruntate cu textul broşurii

www.dacoromanica.ro

Россійская Соціальдемократическая Рабочая Партія.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

См. стат. 20

ИЗВѢЩЕНІЕ и РЕЗОЛЮЦІИ

ЛѢТНЯГО 1913 года

совѣщанія

Центральнаго Комитета Р. С.-Д. Р. П.

съ партійными работниками.

Изданіе Центральнаго Комитета.

ЦѢНА 40 сантимовъ.

1913.

Coperta broşurii „Comunicatul şi rezoluţiile consfătuirii din vara anului 1913 a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid". — 1913.
Însemnarea de pe coperta broşurii este făcută de V. I. Lenin.

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA SARCINILE AGITAȚIEI ÎN MOMENTUL ACTUAL

1. Situația din țară se agravează tot mai mult. Dominația moșierilor reacționari stîrnește o nemulțumire tot mai mare pînă și în păturile cele mai moderate ale populației. În calea spre o libertate politică cît de cît reală în Rusia continuă să stea monarhia țaristă, care este ostilă oricărei reforme serioase, care ocrotește numai puterea și veniturile moșierilor-iobăgiști și înăbușă cu o deosebită cruzime orice manifestare a mișcării muncitorești.

2. Clasa muncitoare este, ca și pînă acum, conducătorul luptei revoluționare pentru eliberarea întregului popor. Greva revoluționară de masă continuă să ia amploare. Lupta reală a detașamentelor de avangardă ale clasei muncitoare se desfășoară sub lozinci revoluționare.

Mișcarea economică de masă, pornind deseori de la cele mai elementare revendicări, se contopește tot mai mult, datorită întregii conjuncturi a luptei, cu mișcarea revoluționară a clasei muncitoare.

Sarcina muncitorilor înaintați este ca, prin munca lor de agitație și lămurire, să grăbească unirea proletariatului sub steagul lozincilor revoluționare ale epocii. Numai cu această condiție își vor îndeplini muncitorii înaintați și sarcina lor de a trezi democrația țărănească și orășenească.

3. Lupta clasei muncitoare, care se desfășoară sub lozincile revoluționare, a silit o parte dintre industriași și din burghezia liberală-octombristă să înceapă a vorbi stăruitor despre necesitatea reformelor în general și a unei ciuntite libertăți de asociere în special. Burghezia,

www.dacoromanica.ro

pe de o parte, se organizează febril în uniuni patronale, introducînd asigurările pentru cazuri de grevă şi cerînd guvernului să pornească o prigoană sistematică împotriva mişcării muncitoreşti, iar pe de altă parte recomandă muncitorilor ca, *în locul* revendicărilor revoluţionare, să se limiteze la reforme constituţionale, la un simulacru de libertate de asociere. Clasa muncitoare trebuie să se folosească de eventualele şovăieli ale guvernului, precum şi de divergenţele care există între burghezie şi lagărul reacţionar, pentru a-şi intensifica asaltul atît în domeniul economic cît şi în domeniul luptei politice. Dar tocmai pentru a folosi cu succes situaţia, clasa muncitoare nu trebuie să renunţe la lozincile revoluţionare neciuntite.

4. În această stare generală de lucruri, sarcina social-democraţilor este de a continua să desfăşoare o amplă agitaţie revoluţionară în rîndurile maselor pentru răsturnarea monarhiei şi pentru o republică democratică. Trebuie să demonstrăm neîncetat, pe bază de exemple concrete luate din viaţă, cît de dăunător este reformismul, adică tactica care *în locul* lozincilor revoluţionare pune pe primul plan revendicarea unor îmbunătăţiri parţiale.

5. În agitaţia pe care o fac pentru libertatea de asociere şi pentru reforme parţiale, în general, lichidatorii alunecă pe panta liberalismului. În fapt, ei neagă agitaţia revoluţionară în rîndurile maselor, susţinînd făţiş, în organele lor de presă, că lozincile „republică democratică“ şi „confiscarea pămînturilor“ nu pot servi ca temă de agitaţie în mase. Libertatea de asociere ei o prezintă ca pe o lozincă atotcuprinzătoare a epocii, substituind-o în fapt revendicărilor revoluţionare ale anului 1905.

6. Punînd în gardă împotriva agitaţiei reformiste dăunătoare a lichidatorilor, consfătuirea aminteşte că, în programul său minimal, P.M.S.D.R. a formulat de mult revendicarea libertăţii de asociere, a libertăţii cuvîntului, a presei etc., legînd strîns toate aceste revendicări de lupta revoluţionară pentru răsturnarea monarhiei ţariste. Consfătuirea confirmă rezoluţia conferinţei din ianuarie 1912, care spune : „Conferinţa cheamă pe toţi social-democraţii să explice muncitorilor întreaga necesitate a libertăţii de asociere pentru proletariat, punînd neapărat şi întotdeauna

www.dacoromanica.ro

această revendicare într-o legătură indisolubilă cu revendicările noastre politice generale și cu agitația revoluționară în rîndul maselor" * [26].

Principalele lozinci ale epocii continuă să fie: 1) republica democratică; 2) confiscarea pămînturilor moșierești; 3) ziua de lucru de 8 ore. Libertatea de asociere este inclusă în aceste revendicări ca o parte în întreg.

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA PROBLEMA ORGANIZATORICĂ ȘI LA CONGRESUL PARTIDULUI

1. Dările de seamă ale diferitelor organizații locale au arătat că cea mai importantă sarcină organizatorică imediată constă nu numai în consolidarea organizațiilor conducătoare de partid din fiecare oraș, dar și în coordonarea muncii din diferitele orașe.

2. Ca un prim pas spre coordonarea regională, consfătuirea recomandă organizarea unor consfătuiri (iar acolo unde e posibil și organizarea unor conferințe) ale tovarășilor din diferitele centre ale mișcării muncitorești. Trebuie să se urmărească totodată ca la consfătuire să fie reprezentate toate domeniile muncii de partid: politic, sindical, asigurări, cooperatist etc.

3. Consfătuirea consideră că, pentru coordonarea muncii din întreaga Rusie, sistemul împuterniciților pe lîngă C.C. este absolut necesar. Hotărîrea consfătuirii din februarie [27] cu privire la împuterniciți abia a început să fie aplicată. Pretutindeni în organizațiile locale, muncitorii înaintați trebuie să aibă grijă ca cel puțin în fiecare centru important al mișcării muncitorești să fie aleși împuterniciți și în număr cît mai mare.

4. Consfătuirea pune la ordinea zilei problema convocării congresului partidului [28]. Creșterea mișcării muncitorești, coacerea unei crize politice în țară, necesitatea unor acțiuni unite ale clasei muncitoare pe scara întregii Rusii fac convocarea unui asemenea congres necesară și posibilă, după o suficientă pregătire.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 158. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

5. Consfătuirea invită pe tovarăşii din organizaţiile locale ca, după discutarea acestei probleme, să întocmească o ordine de zi preliminară, să arate data la care ar fi de dorit să fie convocat congresul, să întocmească proiecte de rezoluţii etc.

6. Consfătuirea arată că, pe lîngă celelalte greutăţi, şi problema cheltuielilor băneşti necesitate de congres poate fi rezolvată numai de către muncitorii înşişi.

Consfătuirea face apel la tovarăşi să pornească la crearea unui fond bănesc în vederea convocării congresului partidului.

CU PRIVIRE LA MIŞCAREA GREVISTĂ

1. Consfătuirea confirmă rezoluţiile conferinţei din ianuarie 1912 şi ale consfătuirii din februarie 1913 *, care au făcut o apreciere a mişcării greviste în deplină concordanţă cu întreaga experienţă din ultimele luni.

2. Noua perioadă de avînt al grevei revoluţionare se caracterizează prin mişcarea din Moscova şi prin intensificarea efervescenţei în unele localităţi care pînă în prezent n-au participat la mişcare.

3. Consfătuirea salută iniţiativa Comitetului din Petersburg şi a unei serii de grupe de partid din Moscova care au ridicat problema grevei politice generale şi în lunile iulie şi septembrie ale acestui an au făcut paşi în această direcţie **.

4. Consfătuirea consideră că mişcarea se apropie de momentul în care greva politică pe întreaga Rusie va fi pusă la ordinea zilei. O agitaţie sistematică în vederea pregătirii acestei greve trebuie să înceapă imediat şi pretutindeni.

5. Lozincile grevelor politice, care urmează să fie popularizate cu o energie sporită, trebuie să le constituie principalele revendicări revoluţionare ale momentului — re-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 143—145, şi vol. 22, p. 281—283. — *Nota red.*

** Redacţia O. C., care a fost însărcinată cu editarea rezoluţiilor consfătuirii, a adăugat această referire la evenimentele din septembrie, care au confirmat pe deplin rezoluţiile.

www.dacoromanica.ro

publica democratică, ziua de lucru de 8 ore, confiscarea pămînturilor moșierești.

6. Consfătuirea cheamă pe toți activiștii din organizațiile locale să dezvolte agitația prin foi volante și să stabilească relații cît mai echitabile și mai strînse între organizațiile politice și celelalte organizații muncitorești din diferite orașe. Îndeosebi trebuie să atragem atenția asupra necesității unei înțelegeri, în primul rînd, între muncitorii din Petersburg și cei din Moscova, pentru ca grevele politice care pot izbucni din diferite motive (prigonirea presei, greve în legătură cu asigurările sociale etc.) să se desfășoare, pe cît posibil, simultan în ambele capitale.

CU PRIVIRE LA PRESA DE PARTID

1. Consfătuirea constată rolul uriaș pe care îl are presa legală în munca de agitație și de organizare a social-democrației, și de aceea cheamă toate instituțiile de partid și pe toți muncitorii conștienți să acorde un sprijin susținut presei legale, difuzînd-o pe o scară cît mai largă, organizînd abonamente colective în mase și colecte permanente. Totodată, consfătuirea confirmă din nou că aceste colecte reprezintă cotizații de partid.

2. O atenție deosebită trebuie acordată întăririi organului muncitoresc legal din Moscova [29] și creării cît mai grabnice a unui ziar muncitoresc în Sud.

3. Consfătuirea consideră că este de dorit o apropiere cît mai strînsă între organele legale muncitorești existente, printr-o informare reciprocă, prin organizarea de consfătuiri etc.

4. Ținînd seama de importanța și de necesitatea unui organ teoretic al marxismului, consfătuirea își exprimă dorința ca toate organele presei de partid și sindicale să popularizeze în rîndurile muncitorilor revista „Prosveșcenie" [30], să-i îndemne să devină abonați permanenți la această revistă și să-i acorde un sprijin sistematic.

5. Consfătuirea atrage atenția editurilor partidului [31] că este extrem de necesar să publice pe scară largă broșuri de popularizare privind problemele de agitație și propagandă social-democrată.

www.dacoromanica.ro

6. Avînd în vedere ascuţirea luptei revoluţionare a maselor în ultimul timp şi ţinînd seama de faptul că ea trebuie prezentată pe deplin şi sub toate aspectele — lucru pe care presa legală nu-l poate face —, consfătuirea atrage îndeosebi atenţia asupra necesităţii unei intense dezvoltări a activităţii editoriale ilegale a partidului, fiind extrem de necesar ca, în afară de foi, broşuri ilegale etc., organul ilegal al partidului (O.C.) [32] să apară mai des şi mai regulat.

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA SOCIAL-DEMOCRAŢILOR ÎN DUMĂ

Analizînd amănunţit rezoluţia P.M.S.D.R. adoptată la conferinţa din decembrie 1908 cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă şi discutînd toate datele privitoare la activitatea social-democraţilor în Duma a IV-a, consfătuirea consideră că :

1. rezoluţia menţionată a definit cît se poate de just sarcinile şi linia activităţii social-democraţilor în Dumă şi că, de aceea, şi pe viitor ei trebuie să se călăuzească după această rezoluţie ;

2. ultimul paragraf din punctul 3 (3h) al rezoluţiei din decembrie (cu privire la votarea pentru, sau abţinerea de la vot în problemele cu privire la îmbunătăţirea situaţiei muncitorilor) [33] trebuie explicat în felul următor. Cînd în proiectele de legi, în formule etc. este vorba de o îmbunătăţire directă şi imediată a situaţiei muncitorilor, slujbaşilor inferiori şi a maselor muncitoare în general (de pildă reducerea zilei de muncă, mărirea salariului, înlăturarea unui rău, fie el cît de mic, din viaţa muncitorilor şi a păturilor largi ale populaţiei în general etc.), trebuie să se voteze pentru acele puncte care cuprind aceste îmbunătăţiri.

În cazurile însă cînd, din cauza condiţiilor pe care le creează Duma a IV-a, această îmbunătăţire este îndoielnică, fracţiunea se abţine de la vot, arătînd *neapărat* motivele speciale care au determinat-o să se abţină de la vot şi discutînd în prealabil această problemă cu reprezentanţii organizaţiilor muncitoreşti.

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea consideră că :

În toate interpelările, proiectele de legi importante etc., fracțiunea social-democrată trebuie să propună formule proprii de trecere la ordinea de zi.

În cazurile cînd formula social-democrației este respinsă, iar votul fracțiunii împotriva guvernului coincide cu votul exprimat de alte partide, fracțiunea trebuie să caute să arate motivele speciale care au determinat-o să voteze pentru formula altora sau pentru o parte din formula altora.

CU PRIVIRE LA FRACȚIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ [34]

Consfătuirea consideră că unitatea fracțiunii social-democrate în domeniul activității din Dumă este posibilă și necesară.

Consfătuirea constată însă că comportarea celor șapte deputați constituie o amenințare serioasă pentru unitatea fracțiunii.

Cei șapte deputați, profitînd de faptul că au o majoritate întîmplătoare de un vot, încalcă drepturile elementare ale celor șase deputați ai muncitorilor, care reprezintă marea majoritate a muncitorilor din Rusia.

Cei șapte deputați, pornind de la interese îngust fracționiste, răpesc celor șase deputați posibilitatea de a lua cuvîntul la tribuna Dumei în cele mai importante probleme ale vieții muncitorești. Într-o serie întreagă de dezbateri, cînd fracțiunea social-democrată a desemnat doi sau mai mulți oratori, celor șase deputați, deși au cerut acest lucru, nu li s-a dat posibilitatea să desemneze un orator din rîndurile lor.

Cei șapte deputați refuză, de asemenea, la repartizarea locurilor în comisiile Dumei (de pildă în comisia bugetară), să acorde celor șase deputați un loc din cele două.

Ori de cîte ori fracțiunea alege reprezentanți în instituțiile importante pentru mișcarea muncitorească, cei șapte deputați profită de majoritatea lor de un vot și răpesc celor șase deputați posibilitatea de a fi reprezentați. Personalul care deservește fracțiunea este întotdeauna ales în

www.dacoromanica.ro

mod unilateral (de pildă s-a respins cererea de a se numi un al doilea secretar).

Consfătuirea consideră că acest mod de a proceda al celor şapte deputaţi creează în mod inevitabil fricţiuni în cadrul fracţiunii, ceea ce împiedică desfăşurarea unei activităţi unite şi duce la scindarea fracţiunii.

Consfătuirea protestează cît se poate de hotărît împotriva acestui mod de a proceda al celor şapte deputaţi.

Cei şase deputaţi reprezintă marea majoritate a muncitorilor din Rusia şi acţionează în deplin acord cu linia politică a avangărzii lor organizate.

De aceea, consfătuirea consideră că numai cu condiţia unei depline egalităţi în drepturi între cele două părţi ale fracţiunii şi numai în cazul cînd cei şapte deputaţi vor renunţa la politica lor de dominare va putea fi menţinută unitatea fracţiunii social-democrate în domeniul activităţii pe care aceasta o desfăşoară în cadrul Dumei.

Cu toate divergenţele de neîmpăcat care există nu numai în domeniul activităţii din Dumă, consfătuirea cere ca unitatea fracţiunii să fie menţinută pe baza principiului enunţat mai sus al egalităţii în drepturi între cele două părţi ale ei.

Consfătuirea invită pe muncitorii conştienţi să-şi spună părerea în această problemă importantă şi să contribuie din toate puterile la menţinerea unităţii fracţiunii pe baza egalităţii în drepturi a celor şase deputaţi ai muncitorilor, această bază fiind singura posibilă.

CU PRIVIRE LA MUNCA ÎN ASOCIAŢIILE LEGALE

1. În actualul moment de avînt al luptei economice şi politice a clasei muncitoare este deosebit de necesar să se intensifice munca în cadrul tuturor asociaţiilor muncitoreşti legale (sindicate, cluburi, case de asigurare pentru caz de boală, cooperative etc.).

2. Întreaga muncă în cadrul asociaţiilor muncitoreşti legale trebuie dusă nu într-un spirit de neutralitate, ci în spiritul hotărîrilor Congresului de la Londra al P.M.S.D.R. şi ale Congresului internaţional de la Stuttgart [35]. Social-democraţii trebuie să atragă în toate asociaţiile muncito-

www.dacoromanica.ro

reşti cercuri cît mai largi de muncitori, invitînd pe toţi muncitorii, fără deosebire de concepţiile de partid, să intre în aceste asociaţii. Dar social-democraţii trebuie să formeze grupuri de partid în cadrul acestor asociaţii, şi, printr-o muncă îndelungată şi sistematică, să obţină stabilirea celor mai strînse relaţii între asociaţiile respective şi partidul social-democrat.

3. Experienţa mişcării muncitoreşti internaţionale şi a mişcării noastre muncitoreşti din Rusia ne învaţă că, chiar de la înfiinţarea unor astfel de organizaţii muncitoreşti (sindicate, cooperative, cluburi etc.), trebuie să se caute ca fiecare dintre aceste instituţii să devină un bastion al partidului social-democrat. Consfătuirea recomandă tuturor membrilor de partid să aibă în vedere această sarcină importantă, care este deosebit de actuală în Rusia, unde lichidatorii încearcă în mod sistematic să folosească asociaţiile legale *împotriva* partidului.

4. Consfătuirea găseşte că, la alegerile de împuterniciţi pentru casele de asigurare, în întreaga muncă a sindicatelor etc., trebuie ca, apărînd deplina unitate a mişcării şi supunerea minorităţii faţă de majoritate, să promovăm linia partidului, să luptăm pentru ca în toate posturile de răspundere să fie aleşi adepţi ai partidului etc.

5. Pentru studierea experienţei muncii practice în asociaţiile muncitoreşti legale ar fi de dorit să se organizeze mai des consfătuiri cu tovarăşii care participă activ la munca în cadrul organizaţiilor muncitoreşti legale din diferite localităţi, iar la conferinţele generale de partid să fie atraşi în număr cît mai mare reprezentanţi din partea grupurilor de partid care duc munca în cadrul asociaţiilor legale.

REZOLUȚIA ÎN PROBLEMA NAȚIONALĂ

Dezmăţul naţionalismului ultrareacţionar, creşterea tendinţelor naţionaliste în rîndurile burgheziei liberale, intensificarea tendinţelor naţionaliste în rîndurile păturilor superioare ale naţionalităţilor asuprite fac ca, în momentul de faţă, problema naţională să se situeze pe un loc de frunte.

www.dacoromanica.ro

Starea de lucruri din rîndurile social-democrației (încercările social-democraților din Caucaz, ale Bundului [36] și ale lichidatorilor de a anula programul partidului [37] etc.) determină partidul să acorde și mai multă atenție acestei probleme.

Bazîndu-se pe programul P.M.S.D.R., consfătuirea — în interesul organizării juste a agitației social-democrate în problema națională — formulează următoarele teze:

1. În măsura în care pacea națională este cu putință în societatea capitalistă — bazată pe exploatare, jaf și vrajbă —, ea este realizabilă numai în condițiile unei orînduiri de stat republicane consecvente, democratice pînă la capăt, care să asigure deplina egalitate în drepturi a tuturor națiunilor și limbilor, în care să nu existe o limbă de stat obligatorie, asigurîndu-se populației școli cu predare în toate limbile locale, înscriindu-se în constituție o prevedere fundamentală care să desființeze orice fel de privilegii ale uneia dintre națiuni și orice încălcări ale drepturilor minorităților naționale. Totodată sînt necesare o largă autonomie regională și o autoadministrare locală pe deplin democratică, fixîndu-se granițele regiunilor autonome și ale celor care se autoadministrează pe baza luării în considerație de către populația locală însăși a condițiilor economice și de trai, a compoziției naționale a populației etc.

2. Împărțirea școlilor pe naționalități în cadrul unui singur stat este, desigur, dăunătoare din punctul de vedere al democrației în general și al intereselor luptei de clasă a proletariatului în special. Tocmai la această împărțire se rezumă planul așa-zisei autonomii „cultural-naționale" sau „de creare de instituții care să asigure libertatea dezvoltării naționale", adoptat în Rusia de toate partidele burgheze ale evreilor și de elementele oportuniste micburgheze ale diferitelor națiuni.

3. Interesele clasei muncitoare cer unirea muncitorilor de toate naționalitățile din statul respectiv în organizații proletare unice — politice, sindicale, cooperatiste, culturale etc. Numai o asemenea unire a muncitorilor de diferite naționalități în organizații unice va da proletariatului posibilitatea de a duce o luptă încununată de succes îm-

www.dacoromanica.ro

potriva capitalului și reacțiunii internaționale, precum și împotriva propagandei și aspirațiilor moșierilor, popilor și naționaliștilor burghezi din rîndurile tuturor națiunilor, care își promovează de obicei tendințele lor antiproletare sub steagul „culturii naționale". Mișcarea muncitorească mondială creează și dezvoltă tot mai mult pe zi ce trece cultura internațională a proletariatului.

4. În ceea ce privește dreptul la autodeterminare al națiunilor asuprite de monarhia țaristă, adică dreptul la despărțire și la crearea unui stat independent, partidul social-democrat trebuie să susțină necondiționat acest drept. O cer, în general, principiile fundamentale ale democrației internaționale, și în special, nemaipomenita asuprire națională a majorității populației din Rusia de către monarhia țaristă, care reprezintă cea mai reacționară și mai barbară orînduire de stat în comparație cu statele vecine din Europa și din Asia. O cere, de asemenea, cauza libertății populației velicoruse însăși, care nu poate să creeze un stat democratic dacă nu va fi stîrpit din rădăcini naționalismul velicorus ultrareacționar, întreținut de tradiția unei serii de represiuni sîngeroase împotriva mișcărilor naționale și cultivat sistematic nu numai de monarhia țaristă și de toate partidele reacționare, ci și de liberalismul burghez velicorus, slugarnic în fața monarhiei în special în epoca contrarevoluției.

5. Problema dreptului națiunilor la autodeterminare (adică asigurarea de către constituția statului a unui mod de rezolvare absolut liberă și democrată a problemei despărțirii de stat) nu trebuie să fie confundată cu problema utilității despărțirii de stat a unei națiuni sau alteia. Partidul social-democrat trebuie să rezolve această problemă din urmă de la caz la caz, în mod absolut de sine stătător, ținînd seama de interesele întregii dezvoltări sociale și de interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism.

Social-democrația trebuie totodată să aibă în vedere că deseori îndărătul lozincilor naționaliste moșierii, popii și burghezia națiunilor asuprite camuflează tendința lor de a dezbina pe muncitori și de a-i înșela, încheind în spatele

www.dacoromanica.ro

lor tranzacţii cu moşierii şi cu burghezia naţiunii dominante în dauna maselor muncitoare ale tuturor naţiunilor.

*
* *

Consfătuirea înscrie pe ordinea de zi a congresului partidului problema programului naţional. Consfătuirea recomandă C.C., presei de partid şi organizaţiilor locale să lămurească cît mai amănunţit posibil (în broşuri, discuţii etc.) problema naţională.

CU PRIVIRE LA NARODNICI

1. Făcînd bilanţul activităţii partidelor narodnice — şi, printre altele, a partidului socialiştilor-revoluţionari [38] — în epoca revoluţionară, Congresul de la Londra a arătat precis că aceste partide au şovăit în permanenţă între subordonarea faţă de hegemonia liberalilor şi lupta hotărîtă împotriva proprietăţii funciare moşiereşti şi a statului feudal. De asemenea a relevat caracterul pseudosocialist al propagandei lor, care estompează opoziţia dintre proletari şi micul patron.

2. Epoca reacţionară a accentuat şi mai mult aceste trăsături, făcînd ca în partidul socialiştilor-revoluţionari să apară, pe de o parte, renunţarea la politica consecvent democratică şi transformînd chiar unele elemente ale partidului în nişte critici ai revoluţiei care păşesc pe urmele liberalilor, iar pe de altă parte, transformînd acest partid într-un grup de intelectuali, rupt de viaţa maselor.

3. Partidul socialiştilor-revoluţionari continuă să susţină oficial teroarea, a cărei istorie în Rusia a justificat întru totul critica făcută de social-democraţi acestei metode de luptă care s-a soldat cu un faliment total. Pe lîngă aceasta, boicotarea alegerilor şi completa incapacitate a acestei organizaţii de intelectuali de a exercita în mod sistematic o influenţă asupra mersului dezvoltării sociale a ţării au făcut ca pretutindeni noul avînt al mişcării revoluţionare să se desfăşoare în afara oricărei înrîuriri din partea acestui partid.

www.dacoromanica.ro

4. Socialismul mic-burghez al narodnicismului se rezumă la propovăduirea dăunătoare în rîndurile clasei muncitoare a unor idei care estompează prăpastia mereu crescîndă dintre interesele muncii și cele ale capitalului și care încearcă să prezinte sub o formă mai atenuată lupta ascuțită de clasă, ajungînd la utopii mic-burgheze în domeniul cooperației.

5. Șovăielile în domeniul susținerii lozincilor democratice, caracterul de cerc al partidului și prejudecățile lui mic-burgheze împiedică în foarte mare măsură narodnicismul să desfășoare o propagandă republicană-democratică în cercurile largi ale țărănimii. Așadar, chiar în interesul acestei propagande este nevoie, în primul rînd, ca social-democrația să facă o critică hotărîtă narodnicismului.

De aceea, consfătuirea, fără să excludă nicidecum acțiunile comune cu partidele narodnice, acțiuni prevăzute în mod special de Congresul de la Londra, consideră că sarcina social-democrației trebuie să constea în :

a) demascarea șovăielilor și a renunțării la democratismul consecvent care se manifestă în partidele narodnice ;

b) lupta împotriva socialismului mic-burghez al narodnicismului, care estompează prăpastia dintre capital și muncă ;

c) sprijinirea curentelor republicane-democratice în rîndurile masei țărănești, arătînd în permanență că numai proletariatul socialist, consecvent în democratismul său, poate fi un conducător de nădejde al maselor de țărani săraci în lupta lor împotriva monarhiei și a proprietății funciare moșierești ;

d) concentrarea atenției asupra propagării ideilor social-democrate în rîndurile grupurilor de muncitori, puține la număr, e drept, care nu s-au eliberat pînă acum de sub influența teoriilor înapoiate ale narodnicismului.

www.dacoromanica.ro

UN CVASI-TRUDOVIC

„Zavetî“ [39] este revista cea mai narodnicistă, narodnicistă *de stînga;* însuşi d-l Cernov colaborează la ea. Şi este o revistă voluminoasă, serioasă. Dacă vrei să afli ce este cu faimosul „principiu *al muncii*“, despre care vorbesc toţi trudovicii [40], toţi narodnicii, inclusiv toţi „eserii“, aici te lămureşti mai bine ca oriunde.

Unele persoane afirmă chiar că „principiul muncii“ este un principiu socialist şi că teoreticienii „principiului muncii“ sînt şi ei socialişti.

Să vedem ce spune despre industria *„bazată pe muncă proprie“* unul dintre „narodnicii de stînga“, d-l S. Zak, care s-a ocupat în mod special de problema capitalismului industrial.

D-l S. Zak deosebeşte trei feluri de industrii: 1) industria „bazată pe muncă proprie“, 2) industria „de tranziţie“ de la cea bazată pe muncă la cea capitalistă şi 3) industria capitalistă. Consideră capitaliste întreprinderile cu peste 50 de muncitori; de tranziţie — cele cu 11—50 de muncitori; *bazate pe muncă proprie — cele care au cel mult 10 muncitori.*

De ce întreprinderile acestea din urmă sînt „bazate pe muncă proprie“? Pentru că, vedeţi dumneavoastră, „atîta timp cît întreprinderile nu au cel puţin un funcţionar de birou şi un tehnician, în medie de fiecare, nu se poate vorbi de caracterul lor capitalist“.

Teorie demnă de un funcţionăraş semidoct, şi nu de un publicist care se dă drept socialist! Pînă cînd d-l Zak

www.dacoromanica.ro

şi ceilalţi narodnici nu vor inventa o economie politică *„proprie"*, nouă, cu adevărat rusă, noi vom rămîne la vechiul punct de vedere potrivit căruia capitalismul înseamnă producţie de *mărfuri* ce transformă *forţa de muncă* în marfă.

Astea-s lucruri elementare, pe care e ruşine să nu le ştii. Dar d-nii narodnici sînt numai în vorbe adepţi ai teoriei lui Marx şi adversari ai economiei politice burgheze; în realitate însă ei oferă publicului concepţiile celui mai vulgar filistin, care nu a învăţat nimic şi care repetă frînturi de fraze burgheze: dacă are „birou", spune el, e capitalist. Dar dacă gospodăria mea e mică, ce fel de capitalist mai sînt şi eu? Eu sînt un om al muncii!

A apăra în presă astfel de concepţii înseamnă a nega ştiinţa economiei politice şi a apăra ignoranţa.

Există capitalişti mici şi mari, deştepţi şi proşti, dar nu aceasta caracterizează capitalismul, ci producţia de *mărfuri* şi folosirea muncii salariate.

Narodnicul nostru consideră de asemenea ca o caracteristică a gospodăriei „bazate pe muncă proprie" faptul că în ea lucrează şi membrii familiei proprietarului. În realitate însă, orice om care posedă cele mai elementare cunoştinţe de economie politică ştie că aceasta este o caracteristică a gospodăriei *mic-burgheze*. A înfrumuseţa gospodăria mic-burgheză, numind-o gospodărie „bazată pe muncă proprie", înseamnă a nu avea nici cea mai vagă idee despre socialism.

Să luăm chiar cifrele d-lui Zak. La 100 de întreprinderi revin, în medie, membri de familie ai proprietarului: 1) 28 în întreprinderile care numără pînă la 3 muncitori; 2) 34 în întreprinderile cu 4—5 muncitori; 3) 22 în întreprinderile cu 6—10 muncitori.

Nu-i aşa că e reuşit „noul" nostru „narodnic"? El însuşi prezintă cifrele din care reiese *predominarea* muncii salariate şi totuşi califică o asemenea gospodărie ca fiind „bazată pe muncă proprie"!!

D-l Zak ciuguleşte din datele diferitelor recensăminte industriale, extaziindu-se în faţa numărului „mare" de patroni „muncitori" şi susţinînd că aceasta dovedeşte „in-

www.dacoromanica.ro

consistența teoriei ortodoxe" (adică drept-credincioase, cum numesc narodnicii, ironic, doctrina lui Marx). Vom cita date complete din recensămîntul german la care se referă, în primul rînd, d-l Zak. Luăm industria în înțelesul larg al cuvîntului, inclusiv comerțul și căile de comunicație.

Grupuri de întreprinderi	Numărul întreprinderilor (mii)	%	Numărul în milioane: Muncitori	%	Cai putere	%	Kilowați	%
În care proprietarul lucrează de unul singur	1 452	44,4	1,4	10,1	—	—	—	—
Mici (2—5 muncitori)	1 524	46,7	3,8	26,2	0,7	7,4	0,1	7,1
Mijlocii (6—50 de muncitori)	259	8,0	3,5	24,3	1,5	17,3	0,2	15,7
Mari (51 și mai mult)	31	0,9	5,7	39,4	6,6	75,3	1,2	77,2
Total	3 266	100	14,4	100	8,8	100	1,5	100

Examinați cu atenție acest tablou al capitalismului în industrie. Patronii care lucrează de unul singur — micii burghezi sînt în număr foarte „mare" : *un milion și jumătate*. Dar care este *partea* lor în producție ? Ei reprezintă a *zecea* parte din totalul muncitorilor și *zero* mașini atît cu aburi cît și electrice !

Dar marii capitaliști ? A *suta parte* din totalul întreprinderilor, însă ei au aproape $^2/_5$ (39%) din totalul muncitorilor și *mai mult de trei sferturi* (75—77%) din numărul total de mașini !

Orice muncitor capabil să judece va găsi numaidecît în aceste cifre o deplină confirmare a experienței sale de zi cu zi : o mare mulțime de bieți mic-burghezi striviți de capital și *dominația absolută* a unui număr neînsemnat de întreprinderi capitaliste mari.

Mai departe. Statistica, denaturată fără jenă de narodnicul „de stînga", ne arată o dezvoltare extrem de rapidă a capitalismului și înlăturarea micii producții. Să com-

www.dacoromanica.ro

parăm datele a trei recensăminte din Germania: cel din 1882, din 1895 şi din 1907 (ultimul). Ca să nu-l obosim pe cititor cu cifrele, vom lua numai cele principale: vom compara întreprinderile în care patronul lucrează de unul singur cu cele capitaliste, mijlocii şi mari laolaltă:

	Întreprinderi în care patronul lucrează de unul singur		Întreprinderi capitaliste mijlocii şi mari	
Anii	% din numărul total de întreprinderi	% din numărul total de muncitori	% din numărul total de întreprinderi	% din numărul total de muncitori
1882	62	26	4	41
1895	54	17	7	53
1907	42	10	9	63

Cu 25 de ani în urmă, patronii care lucrau de unul singur, constituiau majoritatea (3/5). Acum ei sînt o minoritate (2/5). Înainte ei reprezentau 1/4 din totalul muncitorilor; acum — 1/10.

Partea care revine întreprinderilor capitaliste, dimpotrivă, înregistrează o creştere rapidă. Cu 25 de ani în urmă ele aveau o parte mai mică din totalul muncitorilor (2/5), iar acum au *majoritatea,* aproape 2/3 din numărul total al acestora (63%). Or, noi am văzut că concentrarea în mîinile unui mănunchi de capitalişti a *maşinilor,* atît a celor cu abur cît şi, în măsură mai mare, a celor electrice, este şi *mai accentuată* decît concentrarea muncitorilor.

Prin urmare, recensămintele industriale efectuate în ţările libere şi care se dezvoltă rapid ne oferă cea mai strălucită confirmare a teoriei lui Marx. Capitalismul domină pretutindeni. Pretutindeni el înlătură mica producţie. Pretutindeni se observă o ruinare în masă a ţăranilor, a micilor meseriaşi şi a meşteşugarilor. Micul patron este strivit de marele capital prin mii de procedee, pe care statistica le reflectă într-o măsură încă foarte slabă. Micul patron nu are nici o scăpare. El nu are altă ieşire decît să se alăture luptei proletariatului.

Teoria „principiului muncii" şi a „gospodăriei bazate pe muncă proprie" de la un capăt la altul nu este decît

www.dacoromanica.ro

o repetare a vechilor prejudecăţi burgheze. La fiecare pas experienţa tuturor ţărilor dărîmă aceste prejudecăţi.

Narodnicii de stînga, străduindu-se să demonstreze muncitorilor că un capitalist sau un mic capitalist cu 5 sau 10 muncitori salariaţi este un patron „muncitor", nu fac altceva decît să dovedească propriul lor caracter burghez.

„Pravda Truda" nr. 18
din 1 octombrie 1913
Semnat: V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ADEPŢI AI NEPARTINITĂŢII CARE S-AU ÎNCURCAT

Unul dintre cele mai răspîndite şi mai nesănătoase fenomene ale vieţii noastre sociale este atitudinea dispreţuitoare (dacă nu de-a dreptul negativă) faţă de partinitate. Pentru cei izolaţi politiceşte, pentru aventurierii şi Manilovii politici este ceva obişnuit să se dezică de partinitate şi să debiteze fraze pompoase despre „îngustimea", „şabloanele", intoleranţa etc. etc. ale partidului. În realitate însă aceste expresii reflectă numai ridicola şi jalnica îngîmfare sau autojustificare a intelectualilor care s-au rupt de mase şi care simt nevoia să-şi ascundă slăbiciunea. Numai *masele* pot înfăptui politica în sensul serios al cuvîntului, dar o masă fără partid şi care nu urmează un partid puternic este o masă fărîmiţată, inconştientă, inconsecventă şi care devine o jucărie în mîinile politicienilor abili din rîndurile claselor dominante, care vin întotdeauna „la timp" pentru a se folosi de ocaziile „potrivite".

Rusia este una dintre ţările cu cel mai pronunţat caracter mic-burghez, în care există cea mai slabă deprindere de a desfăşura o activitate politică liberă. De aceea, şi numai de aceea, la noi este atît de răspîndită atitudinea dispreţuitoare faţă de partinitate. Una din sarcinile muncitorului conştient din Rusia (şi unul din marile sale merite istorice) este lupta sistematică, perseverentă împotriva acestei atitudini dispreţuitoare.

Iată unul dintre cele mai recente exemple de nepartinitate îngîmfată care s-a manifestat în rîndurile intelectualităţii *din preajma partidului.*

www.dacoromanica.ro

Muncitorii au organizat pe scară largă subscripţii pentru ziarele muncitoreşti. Nu este greu de înţeles că masa, dacă se orientează în mod conştient, dacă îşi dă seama *care* dintre ziare trebuie ajutat, care *curent* trebuie sprijinit, *învaţă,* cu prilejul acestor subscripţii, să facă o politică principială.

Lichidatorii, care alunecă atît de des pe panta unei politici de nepartinitate, au pornit campania, pe care toată lumea o cunoaşte, pentru împărţirea *în părţi egale a banilor rezultaţi din subscripţii.* Ei nu erau călăuziţi decît de dorinţa de a-şi masca slăbiciunea, şi în grabă nici nu au avut timp să se gîndească că la baza unei astfel de campanii stă tocmai principiul *nepartinităţii.*

Dar viaţa i-a demascat pe dată. Opinia publică micburgheză din Rusia *a făcut* din lozinca *lor* o lozincă a ei: în părţi egale cu toţi, şi cu lichidatorii şi cu narodnicii!

Întrucît aventurismul lor politic a fost demascat, adepţii nepartinităţii, care s-au lepădat de trecutul lor marxist de dragul unor visuri despre ceva „larg" şi neprincipial, au început să se sucească şi să se codească. În nr. 24 al ziarului lichidatorist, G.R. susţine că ei nu sînt în nici un caz pentru unirea cu narodnicii şi că această unire „ar fi propovăduit-o în mod sistematic" marxiştii.

Cu greu ai putea să-ţi imaginezi o denaturare mai grosolană a adevărului. Dacă G.R. şi consorţii n-ar fi fost adepţi ai nepartinităţii, dacă nu ar fi avut o atitudine filistină faţă de *istoria* trecutului marxist, ar fi ştiut că, *numai* datorită marxiştilor („pravdiştilor"), problema atitudinii muncitorilor faţă de diferite partide a fost *rezolvată* în mod absolut oficial cu mai bine de şase ani în urmă [41]. Numai marxiştii au definit cu precizie baza *de clasă a tuturor* partidelor mari din Rusia; lichidatorii nu au putut face niciodată acest lucru. Dintre toate partidele care există în Rusia, numai marxiştii, în locul unei atitudini haotice, lipsite de principii („de la caz la caz") faţă de diferite partide, au elaborat, cu *şase ani* în urmă, un

www.dacoromanica.ro

răspuns precis la problema esenţei diferitelor „curente" şi a atitudinii faţă de ele.

De atunci istoria a confirmat în mod strălucit, fără nici o putinţă de tăgadă, justeţea acestui răspuns.

În el se spune clar şi precis că narodnicii reprezintă democraţia mic-burgheză şi că împreună cu ei se admit numai „acţiuni comune" împotriva reacţiunii şi împotriva liberalismului.

Acum G.R. şi consorţii, căutînd să ne asigure că ei sînt împotriva unirii cu narodnicii, vor să iasă din încurcătură susţinînd că sînt pentru împărţirea în părţi egale între *două* ziare a banilor rezultaţi din subscripţii atunci cînd e vorba de „contribuţii în masă", dar că sînt împotriva acestui procedeu atunci cînd e vorba de subscripţii făcute „în cadrul unor grupuri de tovarăşi de idei conştienţi" !! (vezi „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 24).

În primul rînd, viaţa a dovedit că din propaganda voastră în favoarea împărţirii în mod egal rezultă un plan nepartinic. Acesta este un fapt. În acelaşi număr 24 citim rezoluţia unui grup muncitoresc : *în părţi egale şi cu narodnicii.* Ca întotdeauna, adepţii nepartinităţii sau independenţei vor să se ducă spre o uşă şi nimeresc la alta !

În al doilea rînd, poate fi oare numit conştient un grup de oameni dacă nu ştie să lămurească masele ? Nu se poate, d-lor adepţi ai nepartinităţii ! Cei conştienţi vor spune masei : contribuiţi cu toţii, uniţi-vă cu toţii, dar *căutaţi* în acelaşi timp *să înţelegeţi* care este orientarea diferitelor ziare.

Dacă contribui şi spui să se împartă „în mod egal" înseamnă că eşti nepartinic, inconştient, indiferent. Dacă contribui şi spui : *„pentru cutare orientare"* înseamnă că eşti conştient şi participi în mod conştient la o acţiune *comună.*

G.R. denaturează acest adevăr elementar !

Concluzia : lichidatorii G.R. şi consorţii, susţinînd că sînt împotriva unirii cu narodnicii, continuă *de fapt* să aplice linia unirii *nepartinice* cu ei, linia *nepartinităţii,* profund dăunătoare şi inadmisibilă pentru muncitori.

www.dacoromanica.ro

Democraţia muncitorească a dat în repetate rînduri, şi trebuie să dea şi pe viitor, o ripostă hotărîtă propagării nepartinităţii, care duce la tocirea simţului politic în rîndurile muncitorilor şi face mai uşoară înşelarea lor sub toate formele.

„Za Pravdu" nr. 3
din 4 octombrie 1913
Semnat: K a r — o v

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LIBERALII ŞI PROBLEMA AGRARĂ ÎN ANGLIA

Sîmbătă 11 octombrie (28 septembrie st.v.), Lloyd George, ministru liberal englez, a deschis prin două „strălucite" discursuri, rostite în oraşul Bedford, „campania agrară". Aşa cum Kit Kitîci Gucikov al nostru a promis că „se va răfui" cu moşierii ruşi, privilegiaţi şi atotputernici, tot astfel şi ministrul liberal englez a promis că va porni o campanie în problema agrară, va demasca pe proprietarii funciari — landlorzii — şi va adresa poporului un apel pentru o reformă agrară „radicală" (Lloyd George este teribil de radical !).

Ziarele liberale din Anglia au căutat să creeze în jurul discursurilor rostite de liderul lor o atmosferă cît mai solemnă. Reclamă, reclamă cu orice preţ ! Întrucît discursul a fost prea lung, ele publică doar o „expunere" prescurtată, căreia îi dau denumirea de „carta" agrară, şi o înfrumuseţează în aşa fel, încît în locul tertipurilor diplomatice ale parlamentarului afacerist apare o lungă listă de reforme, printre care şi minimul de salariu, şi 100 000 de cottages (căsuţe) pentru muncitori, şi „exproprierea pămîntului la valoarea *netă* (!!) stabilită de landlord".

Ca să arătăm cititorilor noştri *cum* face agitaţie în rîndurile poporului ministrul burgheziei liberale engleze, vom cita cîteva pasaje din discursurile rostite la Bedford de Lloyd George.

„Nu există problemă mai vitală, mai importantă decît aceea a pămîntului — exclamă oratorul. — Alimentele

www.dacoromanica.ro

cu care se hrăneşte poporul, apa pe care o bea, locuinţele în care stă, industria care îi dă posibilitatea să cîştige, — totul depinde de pămînt". Dar cui aparţine pămîntul în Anglia ? Unui mănunchi de bogătaşi ! O treime din tot pămîntul Angliei aparţine unor membri ai Camerei lorzilor. „Landlordismul (proprietatea funciară moşierească) este cel mai mare dintre monopolurile din ţara noastră". Puterea landlorzilor nu cunoaşte nici o îngrădire. Ei pot alunga pe arendaşi, pot pustii pămîntul mai rău decît un duşman. O, eu nu atac persoanele, şi nici clasa — perorează ministrul —, dar se poate ca această situaţie să persiste ?

În ultimele decenii, numărul populaţiei agricole a scăzut de la mai bine de 2 000 000 la 1 500 000, iar acela al paznicilor terenurilor de vînătoare a sporit de la 9 000 la 23 000. Nu există ţară în lume în care să fie atît de mult pămînt nelucrat şi în care gospodarii-fermieri să aibă atîta de suferit de pe urma vînatului pe care-l cresc bogătaşii pentru distracţia lor.

Bogăţiile Angliei se înmulţesc într-un ritm ameţitor. Dar care este situaţia muncitorilor de la sate ? 9/10 dintre ei primesc mai puţin de 20 1/2 şilingi (circa 10 ruble) pe săptămînă, sumă care în întreprinderi este considerată necesară pentru a nu lăsa omul să moară de foame. 60% dintre muncitorii agricoli primesc mai puţin de 18 şilingi (circa 9 ruble) pe săptămînă.

Conservatorii propun răscumpărarea pămîntului în parcele mici. Dar celui care vorbeşte de răscumpărare — tună acest Rodicev al Angliei — eu îi pun următoarea întrebare : *la ce preţ ?* (ilaritate generală).

Oare un preţ prea ridicat nu va strivi pe cumpărătorul mărunt ? Oare impozitele prea ridicate nu-l vor strivi ? La noi există o lege cu privire la înzestrarea cu pămînt a muncitorilor. Iată cîteva exemple. Toate impozitele şi prestaţiile care revin la o parcelă se ridică la suma de 30 de lire sterline (circa 270 de ruble). Pămînturile sînt cumpărate şi apoi revîndute săracilor în parcele mici, cu plata în rate. Ratele se ridică la 60 de lire sterline !

Iar depopularea satelor Angliei ameninţă să lase ţara noastră fără apărare, întrucît fără o ţărănime puternică

www.dacoromanica.ro

nu există o armată puternică. Cum s-ar fi putut ca oratorul să nu cocheteze cu naţionalismul şi cu şovinismul cel mai grosolan ? Nici liberalul rus, nici cel englez nu poate fără asta !

Pămîntul nu a fost creat de moşieri — strigă Lloyd George — ; ţara trebuie să aleagă între puterea moşierilor şi bunăstarea muncitorilor. Trebuie să acţionăm ferm şi hotărît împotriva monopolurilor ; or, proprietatea asupra pămîntului este unul dintre cele mai mari monopoluri. Fermierului arendaş trebuie să i se dea garanţii că nu va fi alungat, că nu i se vor răpi roadele energiei şi iscusinţei sale (o voce din public : şi ce măsuri propuneţi ?) Trebuie să acţionăm. Ajunge cu încercările timide şi cu jumătăţile de măsură. Trebuie să acţionăm radical, aşa cum procedează oamenii practici. Nu e vorba de cîrpăceli, ci de desfiinţarea monopolului.

Să asigurăm un minimum de salariu muncitorului, să-i reducem ziua de muncă, să-i dăm o căsuţă confortabilă, comodă, să-i dăm o bucată de pămînt pe care să poată cultiva unele produse pentru familia sa ! Trebuie creată *o scară a progresului,* astfel ca muncitorii „întreprinzători" să o poată urca — de la o mică parcelă, de la grădina de zarzavat, la o mică gospodărie de sine stătătoare. Iar cei mai întreprinzători trebuie să meargă mai departe şi să devină mari fermieri în ţara noastră. Sînteţi ispitiţi de avantajele emigraţiei în America şi în Australia. Noi însă vrem ca aici, în Anglia, pe pămîntul său natal, muncitorul britanic să-şi găsească hrană, să găsească o viaţă liberă, să găsească condiţii confortabile pentru el şi pentru copiii săi.

Aplauze furtunoase... Şi se simte că vocile izolate ale ascultătorilor care nu au putut fi prostiţi (ca, de pildă, a aceluia care a strigat : dar dumneavoastră ce măsuri propuneţi ?) parcă ar spune : de cîntat, cîntă frumos, dar să-l vedem la treabă...

Cîntă frumos ministrul liberal englez, favoritul mulţimii mic-burgheze, mare meşter în arta de a sparge grevele înşelîndu-i cu neruşinare pe muncitori, unul dintre cele mai credincioase slugi ale capitalului englez, care înrobeşte atît pe muncitorii britanici cît şi populaţia de

www.dacoromanica.ro

300 000 000 a Indiei. Dar ce forţă l-a împins pe acest afacerist versat, pe acest lacheu al sacului cu bani, să rostească discursuri atît de „radicale“ ?

Forţa mişcării muncitoreşti.

În Anglia nu există armată permanentă. Poporul nu poate fi stăpînit cu forţa ; el poate fi ţinut în frîu numai prin înşelăciune. Mişcarea muncitorească creşte impetuos. Trebuie abătută atenţia, trebuie „ocupate“ masele cu proiecte grandilocvente de reforme, trebuie să se dea impresia unui război împotriva conservatorilor, trebuie făgăduite pomeni, numai ca masele să nu-şi piardă încrederea în liberali, numai ca ele să-i urmeze — ca nişte oiţe pe păstorii lor — pe capitaliştii industriali şi financiari.

Cît despre promisiunile de reforme..., nu spune oare un proverb englez că promisiunile seamănă cu glazura unei prăjituri, care este făcută pentru a fi tăiată în bucăţi ? Lloyd George promite, şi întregul guvern liberal va realiza promisiunile lui, reducîndu-le la o cincime. Iar conservatorii le vor mai ciunti şi ei *o dată*, astfel că va rămîne a zecea parte.

Reformismul burgheziei engleze arată cum nu se poate mai limpede creşterea unei profunde mişcări revoluţionare în rîndurile clasei muncitoare din Anglia. Şi nu stă în puterea unor palavragii şi şarlatani liberali să stăvilească această mişcare.

„Za Pravdu“ nr. 8
din 12 octombrie 1913
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

OCTOMBRIŞTII [42] ŞI MIŞCAREA MUNCITOREASCĂ

Actualul moment politic din Rusia prezintă un deosebit interes. Tratativele cadeţilor, progresiştilor [43] şi octombriştilor cu privire la o tactică „opoziţionistă" comună în Dumă, pe de o parte, şi mişcarea muncitorească, pe de altă parte, dovedesc nu numai o „înviorare", ci ceva mai mult.

Unul dintre cele mai instructive documente ale interesantei perioade pe care o trăim este apelul Comitetului Central al „Uniunii 17 octombrie" către membrii acestui partid, în care li se recomandă (după cum relatează „Reci") „să-şi scuture apatia şi să se pună energic pe treabă".

După părerea C.C. octombrist, „acum, cînd forţele revoluţionare se pun din nou în mişcare, o dovadă în acest sens fiind, printre altele, grevele, toţi cetăţenii loiali, care doresc sincer o dezvoltare progresistă a statului, trebuie să adere la «Uniunea 17 octombrie», întărindu-i astfel componenţa şi sporindu-i prestigiul".

Activitatea octombriştilor, după părerea Comitetului lor Central, trebuie „să paralizeze influenţa elementelor distructive, care din nou îşi ridică gălăgios şi impertinent glasul, îndemnînd la o nouă transformare radicală a orînduirii politice şi sociale din Rusia. Comitetul Central atrage atenţia asupra sacrificiilor la care vor fi expuse statul şi societatea dacă oamenii loiali vor rămîne acum cu braţele încrucişate şi se vor ţine departe de activitatea obştească. Comitetul Central este încredinţat că mi-

www.dacoromanica.ro

lioanele de cetăţeni ruşi loiali nu vor îngădui unui mic mănunchi de revoluţionari să ducă Rusia la pieire".

Aşa redă „Reci" (nr. 275) conţinutul interesantului apel al C.C. al octombriştilor, fără să vadă în el, pare-se, nici o abatere de la politica octombristă obişnuită.

Să examinăm apelul C.C. octombrist ca un document caracteristic pentru istoria vremurilor noastre. Octombriştilor li se recomandă „să se scuture de apatie". Va să zică pînă acum a existat o stare de apatie. Cînd forţele reacţiunii au triumfat, octombriştii se aflau într-o stare de apatie. Cînd forţele reacţiunii *păreau* suficiente... pentru „menţinerea ordinii", octombriştii erau mulţumiţi şi nu au simţit nevoia „să se pună pe treabă". Cînd forţele reacţiunii s-au dovedit a fi insuficiente (forţele potrivnice reacţiunii „se pun din nou în mişcare"), — atunci... atunci octombriştii se pun energic pe treabă în *sprijinul reacţiunii*.

Într-adevăr, dacă influenta fracţiune din Dumă se apucă să tune şi să fulgere că cei de stînga sînt „gălăgioşi şi impertinenţi" şi vor să ducă Rusia la pieire, nu constituie oare aceasta un ajutor acordat reacţiunii? Gîndiţi-vă: „un mic mănunchi" şi, poftim, vor „să ducă Rusia la pieire"! Cei de stînga, ale căror ziare (în număr de peste zece în toată Rusia) sînt confiscate aproape zilnic, se disting, vedeţi dv., prin faptul că sînt „gălăgioşi şi impertinenţi"! Dar aceasta este repetarea cuvînt cu cuvînt a frazelor gălăgioase şi impertinente pe care le poţi citi zilnic în presa ultrareacţionară guvernamentală.

Aici vedem concret la ce s-a redus de fapt propovăduirea ideilor „progresiste" „în spiritul manifestului din 17 octombrie". De îndată ce mişcarea muncitorească s-a întărit şi a adus o înviorare generală a vieţii sociale, burghezii noştri „progresişti" au început să-şi arate colţii *nu* reacţiunii, ci tocmai acestei mişcări muncitoreşti.

Rusia cunoaşte pentru a doua oară, de data aceasta în proporţie mai mare, pe un teren mai larg, raportul de forţe care s-a observat cu 8—9 ani în urmă. Octombriştii, progresiştii şi cadeţii existau atunci într-o formă nediferenţiată, contopită, ca o „societate", chipurile, „avansată",

www.dacoromanica.ro

unită. Acum s-ar părea că avem *trei* partide politice ale burgheziei: octombriștii, progresiștii și cadeții, partide dezvoltate, încercate și verificate în experiența celor trei Dume și a perioadei 1906—1912 bogate în evenimente. Diviziunea muncii între ele *este ideală:* octombriștii declară direct și într-o formă categoric ultrareacționară război celor de stînga, progresiștii ieri *au căzut de acord* cu octombriștii și astăzi fac același lucru, promițînd să se dedice timp îndelungat acestei ocupații onorabile. Cît despre cadeți, și ei „au căzut de acord" cu progresiștii, prietenii octombriștilor, asigurînd poporul de, cu iertăciune fie spus, democratismul lor.

Dacă în urmă cu 8 ani, mișcarea muncitorească a trecut peste trădările și oscilațiile directe sau camuflate ale octombriștilor și cadeților, avem toate motivele să credem că muncitorii *nu* s-au prostit de atunci.

„Za Pravdu" nr. 10
din 15 octombrie 1913
Semnat: K — p o v

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE „JUBILEUL INTELECTUALITĂŢII RUSE"

A 50-a aniversare a ziarului liberal din Moscova a prilejuit torente de discursuri elogioase din partea tuturor liberalilor ruşi. Este un fenomen normal, legitim şi în firea lucrurilor. Era firesc ca liberalii să sărbătorească aniversarea ziarului liberal. „Russkie Vedomosti" [44] nu a fost mai rău decît alte ziare liberale, iar în anumite privinţe (de exemplu în ceea ce priveşte abundenţa materialului *ştiinţific)* a fost indiscutabil superior nivelului liberal mediu.

Dar cînd panglicarii liberalismului, domnii Kovalevski, Miliukov, Manuilov, Bunin etc., laudă „Russkie Vedomosti" *în numele democraţiei* şi dintr-un punct de vedere, chipurile, democratic, această minciună sfruntată nu trebuie să rămînă fără ripostă.

Distinşi şi vestiţi domni liberali ! Voi toţi vă juraţi pe toţi sfinţii că sînteţi pentru libertatea politică. Dar nu vreţi să înţelegeţi un lucru simplu, şi anume că o societate liberală care nu dă o ripostă acţiunilor contrarevoluţionare ale liberalilor din Rusia nu merită libertatea politică şi niciodată nu o va putea obţine.

Voi sărbătoriţi a 50-a aniversare a ziarului „Russkie Vedomosti". Foarte bine. Dar nu ascundeţi *adevărul.* Nu uitaţi că „Russkie Vedomosti" este unul dintre primele ziare liberale care a pus piedici primei mişcări serioase şi profunde a maselor din Rusia, mişcare al cărei ţel era obţinerea libertăţii politice.

www.dacoromanica.ro

Aceasta s-a întîmplat *în vara* anului o mie nouă sute cinci. Steaua științei și publicisticii liberale, d-l profesor Vinogradov, istoric, a publicat atunci în „Russkie Vedomosti" un faimos, memorabil și de neuitat articol „istoric". Ideea de bază a acestuia era următoarea : ar fi bine dacă în țara noastră mișcarea nu ar merge mai departe decît cea germană din 1848—1849, căci, altfel, santinela prusacă ar trebui să instaureze ordinea la noi.

Iată ce publica „Russkie Vedomosti", organul liberalilor, în vara anului 1905 ! !

Să chibzuiască orice rus care se pretinde democrat la acest fapt istoric. Istoria a dovedit, și a dovedit fără putință de tăgadă, slăbiciunea, forța insuficientă a mișcării *din toamna* anului 1905, iar faimosul liberal, *în vara* aceluiași an, a găsit că mișcarea este exagerat de puternică și i-a pus bețe-n roate.

Este un fapt real. El nu poate fi contestat. Acest liberal și toți tovarășii lui de idei, toți — scuzați expresia — politicienii din rîndul liberalilor care erau de partea lui *sînt vinovați* moralmente și politicește de pogromurile împotriva evreilor din toamna anului o mie nouă sute cinci. Căci pogromiștii au ajuns să aibă o asemenea forță, o asemenea insolență, printre altele, tocmai datorită stării de spirit „vinogradoviene" a societății liberale.

Liberalii „vinogradovieni" au guvernul pe care-l merită *pe deplin*. Liberalul „vinogradovian", care scrie în ziarul „Russkie Vedomosti", și Purișkevici, Purișkeviciul colectiv, sînt două fețe ale aceleiași medalii, sînt fenomene conexe și interdependente.

Nu *poate* exista libertate politică în Rusia atîta timp cît în ea nu există (sau întrucît în ea nu există) o democrație de masă, care să înțeleagă limpede întreaga nesăbuință, absurditate și mîrșăvie ale liberalismului „vinogradovian" promovat de ziarul „Russkie Vedomosti".

„Za Pravdu" nr. 10
din 15 octomvrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

---

www.dacoromanica.ro

O PROASTĂ APĂRARE A UNEI CAUZE PROASTE [45]

Un oarecare Gr. Golosov s-a simţit ofensat de moarte pentru că în revista „Prosveşcenie" am spus despre Ciheidze că este „un social-democrat din preajma partidului" *.

Gr. Golosov tună şi fulgeră, suduind cît îl ţine gura şi împestriţîndu-şi proza cu semne de întrebare şi exclamare. Dar cu cît se înfurie mai mult, cu atît devine mai evident că peroraţiile lui furibunde nu au ca scop decît să ascundă lipsa de dovezi.

Am spus despre Ciheidze că este un om din preajma partidului. Lui Golosov nu i-ar fi greu să înţeleagă că el ar putea infirma cele spuse de mine dacă ar dovedi *partinitatea* lui Ciheidze.

Am arătat că, în momentul cel mai critic al istoriei fracţiunii social-democrate (precum şi al istoriei reînvierii partidului), Ciheidze „s-a strecurat pe alături". În perioada de formare a presei lichidatoriste şi a celei antilichidatoriste (1911 şi începutul anului 1912), Ciheidze *nu a fost nici de o parte, nici de cealaltă.*

Infirmă oare furiosul meu adversar acest fapt atît de precis ?

Nu. Furiosul Gr. Golosov nu infirmă şi nici nu poate infirma acest fapt ! E furios, bietul Golosov, dar e neputincios ! El ocoleşte cu teamă faptul care dovedeşte că conduita lui Ciheidze (cu tot talentul lui oratoric şi ex-

* Vezi volumul de faţă, p. 46. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

perienţa lui parlamentară) a fost o conduită de om *din preajma partidului.*

Dacă furiosul Gr. Golosov ar fi în stare să gîndească, ar înţelege că ceea ce caracterizează pe omul de partid este cea mai energică, cea mai directă şi mai deschisă participare la treburile partidului său (şi nu numai ale fracţiunii din Dumă). Formarea presei lichidatoriste şi antilichidatoriste a constituit un moment extrem de important în noua istorie a întregului marxist. Prin urmare, am demonstrat, fără putinţă de tăgadă, că Ciheidze se situează în preajma partidului.

Gr. Golosov, cuprins de un fel de mînie isterică, exclamă: „Partidul este acolo unde se află V. Ilin şi Gr. Zinoviev".

Din nefericire pentru el, bunul nostru Golosov ridică aici o problemă extrem de interesantă şi de importantă: *unde* este partidul. Şi dacă Gr. Golosov nu este în stare să gîndească, în schimb toţi muncitorii s-au gîndit şi se gîndesc la această problemă.

Partidul este *acolo* unde se află majoritatea muncitorilor marxişti conştienţi, care participă la viaţa politică.

Gr. Golosov se înfurie, ajungînd pînă la isterie, tocmai pentru că îşi dă seama că nu este în stare să infirme acest adevăr atît de simplu.

Şi alegerile pentru Duma a IV-a, şi istoria apariţiei şi dezvoltării ziarului „Pravda", şi alegerile în vederea desemnării conducerii sindicatului muncitorilor metalurgişti, şi campania pentru asigurări sociale, şi rezoluţia muncitorilor în favoarea celor şase deputaţi ai muncitorilor, — toate acestea *au dovedit* că partidul este de partea celor şase, de partea liniei promovate de ei. Lozincile lansate de *ei* au fost acceptate şi verificate de acţiunea *de masă* a muncitorilor în toate domeniile mişcării muncitoreşti.

Furiosul Golosov se înfurie tocmai pentru că nu poate infirma faptele precise, evidente, indiscutabile legate de victoria marxiştilor asupra lichidatorilor şi în alegeri, şi în sindicate, şi în munca de creare a cotidianelor, şi în campania pentru asigurări sociale.

www.dacoromanica.ro

Acelora împotriva cărora pledează *toate* faptele nu le rămîne nimic afară de „supărare" şi isterie.

Partidul este acolo unde majoritatea muncitorilor s-au unit în jurul hotărîrilor de partid, care dau răspunsuri complete, sistematice, precise la principalele probleme. Partidul este acolo unde, prin unitatea acestor hotărîri şi prin voinţa unică de a le aplica cu conştiinciozitate, se află unită majoritatea muncitorilor conştienţi.

Prin apărarea „dreptului" lui Ciheidze (şi al celor şapte) de a încălca aceste hotărîri, această voinţă a clasei muncitoare, Gr. Golosov, ca şi toţi lichidatorii, acţionează în sensul distrugerii organizaţiei marxiste în favoarea nepartinităţii.

Nu încape îndoială că muncitorii vor sprijini şi pe viitor poziţia celor şase deputaţi *ai lor* împotriva poziţiei celor şapte care se situează *în preajma partidului.*

„Za Pravdu" nr. 12
din 17 octombrie 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DECLARAŢIE

Stimaţi tovarăşi !

Un an de activitate comună în Duma de stat a scos la iveală o serie întreagă de conflicte şi fricţiuni între noi şi voi, adică între noi şi ceilalţi şapte deputaţi social-democraţi. Lucrurile au ajuns pînă la o polemică deschisă în presă, iar ultimele voastre hotărîri, pe care le-aţi adoptat chiar în preajma încheierii lucrărilor Dumei de stat, în iunie 1913, după ce o parte din deputaţi plecaseră, au arătat în mod definitiv că s-a creat o situaţie imposibilă şi fără ieşire. Aceste hotărîri, adoptate de voi cu 7 voturi contra 6, sînt următoarele : refuzul de a acorda bolşevicilor (adică celor 6 deputaţi) un loc, din cele două, în comisia bugetară şi alegerea unuia (şi nu a doi) bolşevici într-o instituţie importantă.

După ce în repetate rînduri, cu 7 voturi contra 6, i-aţi lipsit pe cei şase deputaţi ai muncitorilor de posibilitatea de a desemna un orator din cei 2 care urmau să ia cuvîntul în Dumă, hotărîrea despre care am vorbit a fost picătura care a făcut să se reverse paharul.

Ştiţi că noi am acţionat şi acţionăm întru totul şi exclusiv în spiritul marxismului consecvent, aderînd în toate, sub raport ideologic, la soluţiile lui generale.

Ştiţi, tovarăşi, că există fapte absolut obiective care dovedesc că noi nu exagerăm atunci cînd vorbim de deplina concordanţă a activităţii noastre cu conştiinţa şi voinţa imensei majorităţi a muncitorilor marxişti înaintaţi din Rusia. Acest lucru l-a dovedit şi istoria „Pravdei", primul ziar muncitoresc care a fost creat de avîntul miş-

www.dacoromanica.ro

cării muncitoreşti în aprilie-mai 1912, grupînd în jurul său majoritatea muncitorilor. Acest lucru l-a dovedit difuzarea ziarului „Pravda" într-un tiraj de 40 000 de exemplare. Acest lucru l-au dovedit subscripţiile din partea unor grupuri de muncitori pentru „Pravda", subscripţii despre care acest ziar a scris întotdeauna în mod deschis. Acest lucru l-au dovedit alegerile în curia muncitorească pentru Duma a IV-a de stat, în această curie fiind aleşi numai deputaţi bolşevici, fapt care, în comparaţie cu alegerile în curia muncitorească pentru Duma a II-a şi a III-a de stat, au vădit o creştere uriaşă, incontestabilă, şi pe care nimeni nu o contestă, a marxismului şi a convingerilor antilichidatoriste în rîndurile muncitorilor conştienţi din Rusia. Acest lucru l-au dovedit, în sfîrşit, alegerile pentru desemnarea conducerii sindicatului muncitorilor metalurgişti din Petersburg şi istoria din acest an a primului ziar muncitoresc de la Moscova. Este de la sine înţeles că noi considerăm ca fiind de datoria noastră absolută să acţionăm în strictă concordanţă cu voinţa majorităţii muncitorilor din Rusia, uniţi pe poziţii marxiste.

Or, voi, cei şapte deputaţi, acţionaţi independent de această voinţă şi împotriva ei. Voi luaţi, fără să şovăiţi, hotărîri care sînt în contradicţie cu voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi. Putem să vă reamintim, bunăoară, faptul că l-aţi acceptat pe anumite baze lipsite de consecvenţă pe nesocial-democratul Jagiełło, pe care, pînă în momentul de faţă, nu l-a recunoscut nici un social-democrat din Polonia, sau faptul că aţi adoptat, în pofida voinţei majorităţii muncitorilor, lozincile naţionaliste, cea a aşa-zisei autonomii cultural-naţionale etc. Noi nu ştim exact care este atitudinea voastră faţă de curentul lichidatorilor, şi mai degrabă credem că sînteţi nişte oameni şovăielnici, care înclină spre lichidatorism şi nu nişte partizani hotărîţi ai acestuia. Dar, orice ar fi, rămîne indiscutabil faptul că nu consideraţi obligatorii pentru voi părerile şi revendicările majorităţii muncitorilor conştienţi din Rusia, cu care noi mergem mînă în mînă.

Nu mai e nevoie să spunem că, în aceste condiţii, orice socialist din orice ţară din lume, orice muncitor conştient va socoti monstruoasă tendinţa voastră de a ne

www.dacoromanica.ro

subordona cu o majoritate de un vot, de a nu ne acorda unul din cele două locuri în comisiile Dumei sau în alte instituții, de a nu ne include pe lista oratorilor din Dumă etc., de a ne impune o tactică și o politică pe care majoritatea muncitorilor conștienți din Rusia o condamnă.

Noi considerăm, și nu putem să nu considerăm, ireconciliabile în momentul de față nu numai divergențele noastre în domeniul activității din Dumă. Sîntem nevoiți să considerăm că tendința voastră de a ne oprima și de a ne lipsi de unul din cele două locuri este categoric scizionistă și că ea exclude orice posibilitate de conlucrare. Dar, ținînd seama de dorința fermă a muncitorilor de a păstra, cel puțin față de lumea din afară, unitatea deputaților social-democrați măcar în activitatea din Dumă, ținînd seama de experiența noastră de un an, care a arătat că *este posibil* să se obțină prin *punerea de acord* o astfel de unitate în activitatea *din Dumă*, vă propunem ca, o dată pentru totdeauna, să stabiliți precis și fără echivoc că nu este admisibilă nici un fel de majorizare a celor șase deputați aleși în cadrul curiei muncitorești de către ceilalți șapte deputați. Menținerea unei adevărate unități a fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat este posibilă numai dacă va fi complet și definitiv recunoscută egalitatea celor șapte cu cei șase și dacă va fi aplicat principiul punerii lor de acord în toate problemele activității din Dumă.

„Za Pravdu" nr. 13
din 18 octombrie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

„CEI ŞAPTE" DIN DUMĂ

Lungile declaraţii şi raţionamente emise de cei şapte deputaţi din Duma de stat în apărarea lichidatorismului produc o impresie cît se poate de ciudată.

Cei şapte vorbesc tot timpul *numai* de activitatea din Dumă, de activitatea social-democrată din *Dumă!*

Pentru cei şapte, în afara palatului Tavriceski nu există *nimic* organizat! „Noi, cei şapte, am hotărît; Jagiełło şi cu noi am votat; noi am trimis oratorii; noi am adoptat o declaraţie" — altceva nu auzi de la cei şapte. „Noi, membrii Dumei"; „noi în Dumă", în afară de asta cei şapte nu mai ştiu şi nu mai înţeleg nimic.

Pînă-ntr-atît sînt de contaminaţi de lichidatorism, încît au încetat să mai înţeleagă principiile cele mai elementare ale marxismului.

Potrivit principiilor marxismului, deputaţii din Dumă trebuie să promoveze *nu* voinţa *lor*, ci pe aceea a organizaţiei marxiste; *nu* hotărîrile *lor*, ci hotărîrile întregului marxist; *nu* tactica *lor*, ci tactica acestuia. E ruşinos că unor deputaţi din Dumă trebuie să li se explice aceste principii elementare ale marxismului! Pînă unde i-a dus oscilarea lor în direcţia lichidatorismului dacă au ajuns să acţioneze ca nişte oameni fără partid, ca nişte distrugători ai organizaţiei politice proletare!

Cei şapte deputaţi cu tendinţe lichidatoriste *nu au nici măcar curajul să-şi pună întrebarea:* „unde este organizaţia marxistă?"

Or, tocmai aici este miezul problemei.

www.dacoromanica.ro

Toată zarva pe tema unităţii nu este decît o ipocrizie de cea mai pură speţă dacă se ocoleşte problema voinţei *unice*, a hotărîrilor *unice*, a tacticii *unice a majorităţii* muncitorilor conştienţi, înaintaţi din Rusia, organizaţi conform principiilor marxiste.

Ziarul „Za Pravdu" a arătat încă de mult după ce date putem (şi trebuie) să ne călăuzim în aprecierea voinţei marxiste a majorităţii muncitorilor, subordonarea faţă de această voinţă însemnînd scizionism, dezorganizare, distrugere.

Aceste date sînt: 1) alegerile pentru Duma a IV-a în cadrul curiei muncitoreşti; 2) istoricul ziarelor muncitoreşti; 3) sindicatele. În Europa se mai adaugă încă o dată foarte importantă: numărul membrilor partidului politic înscrişi în registrele oficiale. Oricine înţelege că în Rusia asemenea date nu pot exista; ele sînt înlocuite, în parte, prin *hotărîri generale*, obligatorii pentru orice muncitor cinstit.

Lichidatorii şi cei şapte *nu suflă* nici un cuvînt despre toate acestea, nici un cuvînt despre particularităţile organizaţiei marxiste, despre hotărîrile ei, despre tactica ei! Lichidatorii şi cei şapte doresc „unitate", adică *subordonarea* celor şase deputaţi ai muncitorilor faţă de *cei şapte fără partid, adică încălcarea voinţei întregului marxist.*

Lichidatorii şi cei şapte vor ca grupul deputaţilor social-democraţi din Dumă să acţioneze pe propria sa răspundere, după cum îl taie capul, *fără* acest întreg *şi împotriva* lui. Şi această ruşinoasă şi dezorganizatoare pretenţie ei o numesc imperativul unităţii.

Zarva pe care o fac cei şapte pe tema unităţii îmi aminteşte de o anecdotă foarte cunoscută: cei şapte vor „să se unească" cu cei şase aşa cum „se uneşte" un om cu o bucată de pîine: *o înghite.*

Cei şapte fără partid vor să-i înghită pe cei şase marxişti şi pretind ca acestui lucru să i se spună „unitate".

Distrugerea organizaţiei marxiste de către cei şapte care *s-au rupt* de majoritatea muncitorilor, de către

www.dacoromanica.ro

cei şapte deputaţi *cu tendinţe lichidatoriste*, de către cei şapte care au uitat că ei nu sînt decît nişte *promotori* în Dumă ai voinţei majorităţii muncitorilor — iată ce fac lichidatorii şi cei şapte deputaţi!

Clasa muncitoare se ridică împotriva acestei nemaipomenite comportări dezorganizatoare pe care o vădesc duşmanii îngîmfaţi ai organizaţiei clasei muncitoare şi cere cu hotărîre ca aceştia să i se subordoneze *şi* în activitatea din Dumă.

„Za Pravdu" nr. 19
din 25 octombrie 1913
Semnat: V. F.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

BURGHEZIA LIBERALĂ ŞI LICHIDATORII

Principalul partid al burgheziei liberale din Rusia, partidul cadet, are în componenţa statului său major destui oameni de cultură europeană. În zilele noastre un om nu poate fi cult fără a cunoaşte, în linii mari, marxismul şi mişcarea muncitorească din Europa occidentală.

Cadeţii ruşi, în partidul cărora se află un mare număr de intelectuali burghezi, au, bineînţeles, asemenea cunoştinţe, iar unii dintre ei în tinereţe au fost ei înşişi marxişti sau cvasimarxişti care, cu trecerea anilor, „s-au cuminţit", devenind nişte filistini liberali.

Toate acestea explică deosebirea dintre atitudinea vechilor liberali, europeni, şi cea a noilor liberali, ruşi, faţă de social-democraţie. Primii au luptat împotriva apariţiei social-democraţiei, i-au negat dreptul la existenţă, pe cînd cei din urmă sînt nevoiţi să se împace cu existenţa ei ca un *fapt:* „nu ne îndoim — scrie articolul de fond al ziarului „Reci" (nr. 287) — că, în Rusia, social-democraţiei îi este dat să devină un partid politic legal al proletariatului". De aceea la liberalii noştri lupta *împotriva* social-democraţiei a luat forma luptei *pentru oportunism în rîndurile* social-democraţiei.

Întrucît nu erau în stare să împiedice apariţia şi dezvoltarea social-democraţiei, burghezii noştri liberali şi-au îndreptat toate eforturile spre *dezvoltarea ei în spirit liberal.* Aşa se explică tendinţa îndelungată şi sistematică

www.dacoromanica.ro

a cadeţilor noştri de a sprijini oportunismul (şi îndeosebi lichidatorismul) din rîndurile social-democraţiei ; liberalii consideră, şi *pe bună dreptate*, acest sprijin drept *singurul* mijloc de exercitare a influenţei liberale asupra proletariatului, de realizare a dependenţei clasei muncitoare faţă de burghezia liberală.

De aceea, aprecierea făcută de liberali luptei duse de cei şase deputaţi ai muncitorilor împotriva celor şapte deputaţi care duc o politică lichidatoristă este cît se poate de instructivă. Liberalii, judecînd în mod obiectiv, sînt nevoiţi să recunoască deschis un fapt esenţial : cei şapte constituie „elementele parlamentare ale social-democraţiei", „partidul activităţii parlamentare" ; în rîndurile lor se află „toţi intelectualii social-democraţiei din Dumă". Ei reprezintă linia „evoluţiei social-democraţiei spre un partid parlamentar legal", linie legată de o „orientare tactică" deosebită. „«Novaia Raboceaia Gazeta» este organul parlamentarilor social-democraţi".

Dimpotrivă, ziarul „Za Pravdu" „este organul celor intransigenţi", scrie „Reci". Aceştia nu reprezintă un partid al activităţii parlamentare, ci „un partid opus".

Partidul „*deputaţilor intelectuali*" este împotriva „*deputaţilor muncitori*" — aceasta este aprecierea pe care o face „Reci". „Reci" afirmă, pe un ton afectat, că nu se poate şti de partea cui este majoritatea muncitorilor, dar numaidecît se contrazice în următoarea frază cît se poate de instructivă :

„Cu cît trecerea la o asemenea existenţă normală" (adică deschisă, legală) „va întîmpina piedici mai serioase — scrie ziarul —, cu atît există mai multe motive să ne aşteptăm ca *majoritatea parlamentară a intelectualilor social-democraţi să fie nevoită să facă concesii majorităţii muncitoreşti din afara parlamentului* cu actuala ei stare de spirit. Am văzut care au fost tristele urmări ale acestei repartizări a curentelor la sfîrşitul anului 1905. Şi, indiferent cum ar vedea cineva viitoarea ieşire din actualul impas, este îndoielnic că se vor găsi apărători ai greşelilor făcute de conducătorii fără experienţă ai spiritului stihinic al maselor din acele luni de iarnă". Aşa scrie „Reci".

www.dacoromanica.ro

Am subliniat în această mărturisire ceea ce ne interesează acum în mod deosebit.

Majoritatea muncitorească din afara parlamentului împotriva „majorităţii parlamentare a intelectualilor social-democraţi" — iată esenţa controversei dintre cei şase şi cei şapte, care a devenit evidentă pînă şi pentru liberali.

Cei şapte şi „Novaia Raboceaia Gazeta" reprezintă majoritatea intelectualilor care îşi zic social-democraţi, îndreptată *împotriva* „majorităţii muncitoreşti din afara parlamentului", *împotriva partidului.*

Vechiul partid nu există, nu avem nevoie de vechiul partid, ne lipsim de partid, ne mulţumim cu un singur ziar şi cu activitatea din Dumă, făcînd propagandă în favoarea viitorului partid legal — iată esenţa poziţiei celor şapte, precum şi a poziţiei tuturor lichidatorilor.

Se înţelege de ce sînt liberalii atît de afectuoşi faţă de cei şapte şi de lichidatori, lăudîndu-i pentru că înţeleg condiţiile parlamentare şi calificînd tactica lor drept „complexă, raţională, şi nu simplistă". Şi cum să nu-i laude liberalii pe cei şapte şi pe lichidatori, cînd aceştia propagă *lozincile liberale* în rîndurile muncitorilor? Liberalii nici nu au nevoie de altceva decît de formarea unui bastion de intelectuali parlamentari, legalişti *împotriva* vechiului partid, *împotriva* „majorităţii muncitoreşti din afara parlamentului".

— N-are decît acest bastion să-şi spună social-democrat; importantă este nu denumirea, ci politica muncitorească liberală pe care o duce — raţionează burghezia cultă, şi din punctul ei de vedere raţionează foarte just.

Liberalii au înţeles (şi, luîndu-i gura pe dinainte, au mărturisit), ceea ce de multă vreme au înţeles toţi muncitorii conştienţi, înaintaţi, şi anume că grupul „Novaia Raboceaia Gazeta" şi cei şapte care îl urmează reprezintă un bastion de intelectuali liberali care s-au rupt de partidul social-democrat şi care reneagă partidul, condamnă orice activitate ilegală, duce în mod sistematic o

www.dacoromanica.ro

politică de concesii față de reformismul burghez, față de naționalismul burghez etc.

Unitatea „majorității muncitorești din afara parlamentului" cu adevărat partinice, cu adevărat independente de burghezia liberală *nu poate fi concepută* fără o luptă hotărîtă împotriva acestui bastion intelectualist al lichidatorilor partidului muncitoresc.

„Za Pravdu" nr. 20
din 26 octombrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CAPITALISMUL ŞI IMIGRAŢIA MUNCITORILOR

Capitalismul a creat o formă deosebită de migraţie a popoarelor. Ţările care se dezvoltă rapid sub raport industrial, introducînd mai multe maşini, înlăturînd de pe piaţa mondială ţările înapoiate, ridică salariul muncitorilor peste salariul mediu şi atrag muncitorii salariaţi din ţările înapoiate.

Astfel, sute de mii de muncitori emigrează la sute şi mii de kilometri depărtare. Capitalismul înaintat îi atrage cu forţa în orbita sa, îi smulge din colţurile cele mai depărtate, îi determină să devină participanţi la mişcarea istorică mondială, îi pune faţă în faţă cu clasa internaţională a industriaşilor, puternică şi unită.

Nu încape îndoială că numai marea mizerie îi sileşte pe oameni să-şi părăsească patria, că muncitorii imigranţi sînt exploataţi în modul cel mai nerușinat de către capitalişti. Dar numai nişte reacţionari pot să nu vadă semnificaţia *progresistă* a acestei migraţii contemporane a popoarelor. De asuprirea capitalului nu este şi nu poate fi altă scăpare în afară de dezvoltarea continuă a capitalismului, în afară de lupta de clasă pe baza lui. Şi tocmai în această luptă antrenează capitalismul masele muncitoare din lumea *întreagă*, punînd capăt lîncezirii şi anchilozării vieţii locale, sfărîmînd barierele şi prejudecăţile naţionale, adunînd la un loc muncitori din toate ţările în marile fabrici şi mine din America, Germania etc.

www.dacoromanica.ro

America se situează în fruntea ţărilor în care imigrează muncitorii. Dăm mai jos datele cu privire la numărul imigranţilor în această ţară :

În	perioada	de	zece	ani	1821—1830	99 000	de	imigranţi
„	„	„	„	„	1831—1840	496 000	„	„
„	„	„	„	„	1841—1850 .....1 597 000		„	„
„	„	„	„	„	1851—1860 .....2 453 000		„	„
„	„	„	„	„	1861—1870 .....2 064 000		„	„
„	„	„	„	„	1871—1880 .....2 262 000		„	„
„	„	„	„	„	1881—1890 .....4 722 000		„	„
„	„	„	„	„	1891—1900 .....3 703 000		„	„
În	perioada	de	nouă	ani	1901—1909 .....7 210 000		„	„

Numărul imigranţilor este uriaş şi creşte într-una. În decurs de 5 ani, 1905—1909, în America au imigrat în medie (este vorba numai de Statele Unite) *peste 1 000 000 de oameni* pe an.

Sînt interesante schimbările produse în componenţa imigranţilor (adică a celor care se stabilesc în America). Pînă în 1880 predomina aşa-zisa *veche* imigraţie a celor originari din vechile ţări civilizate : Anglia, Germania şi, în parte, Suedia. Chiar şi pînă în 1890, Anglia şi Germania, laolaltă, au dat mai mult de jumătate din totalul imigranţilor.

Începînd din 1880 se observă o creştere extraordinar de rapidă a aşa-zisei *noi* imigraţii din Europa răsăriteană şi meridională, din Austria, Italia şi Rusia. Aceste trei ţări au dat următorul număr de imigranţi în Statele Unite ale Americii de Nord :

În	deceniul	1871—1880	201 000
„	„	1881—1890	927 000
„	„	1891—1900	1 847 000
În	decurs de 9 ani	1901—1909	5 127 000

Aşadar, cele mai înapoiate ţări ale lumii vechi, în care s-au păstrat cele mai numeroase rămăşiţe ale feudalismului în întreaga orînduire a vieţii, sînt forţate, ca să spunem aşa, să treacă prin şcoala civilizaţiei. Capitalismul american smulge milioane de muncitori din Europa răsăriteană înapoiată (inclusiv Rusia, care a dat 594 000

www.dacoromanica.ro

de imigranţi în anii 1891—1900 şi 1 410 000 în anii 1900—1909) din condiţiile semifeudale în care se găsesc şi îi aşază în rîndurile armatei înaintate, internaţionale a proletariatului.

O interesantă constatare face Gurvici, autorul cărţii extrem de instructive „Imigraţia şi munca", apărută anul trecut în limba engleză. După revoluţia din 1905, numărul celor care au imigrat în America a crescut îndeosebi (în 1905 — 1 000 000; în 1906 — 1 200 000; în 1907 — 1 400 000; în 1908—1909 cîte 1 900 000). Muncitorii care au participat în Rusia la greve de tot felul, au introdus şi în America spiritul unor greve de masă mai îndrăzneţe, mai ofensive.

Rusia rămîne tot mai mult în urmă, în timp ce o parte dintre cei mai buni muncitori ai săi pleacă în străinătate. America înaintează tot mai rapid, luînd din lumea întreagă elementele cele mai energice, cele mai capabile de muncă din populaţia muncitorească *.

Germania, dezvoltîndu-se mai mult sau mai puţin la acelaşi nivel cu America, se transformă, dintr-o ţară care furnizează muncitori, într-o ţară care atrage muncitori străini. Numărul celor imigraţi din Germania în America, care în perioada de 10 ani dintre 1881 şi 1890 a atins cifra de 1 453 000, în perioada de 9 ani dintre 1901 şi 1909 a scăzut la 310 000. Cît despre numărul muncitorilor străini din Germania în 1910—1911 a fost de 695 000, iar în 1911—1912 de 729 000. Dacă luăm repartizarea acestora din urmă după ocupaţii şi după ţările din care au plecat, vom avea următorul tablou:

	Muncitori străini care lucrau în Germania în 1911 1912 (mii)		
	În agricultură	În industrie	Total
din Rusia	274	34	308
„ Austria	101	162	263
„ celelalte ţări	22	135	157
Total	397	331	728

* În afară de Statele Unite, progresează rapid şi alte state americane. Numărul celor imigraţi în America în ultimul an a fost de circa 250 000, în Brazilia aproximativ 170 000, în Canada peste 200 000, în total 620 000 pe an.

www.dacoromanica.ro

Cu cît o țară este mai rămasă în urmă, cu atît furnizează mai mulți muncitori agricoli necalificați, „salahori". Națiunile înaintate acaparează, ca să spunem așa, formele mai bune de cîștig, lăsînd țărilor semibarbare formele mai proaste de cîștig. Europa în general („celelalte țări") furnizează Germaniei 157 000 de muncitori, dintre care *peste* $^{8}/_{10}$ (135 000 din 157 000) sînt muncitori industriali. Austria, țară înapoiată, furnizează numai $^{6}/_{10}$ (162 000 din 263 000) muncitori industriali. Rusia, țara cea mai înapoiată, numai $^{1}/_{10}$ muncitori industriali (34 000 din 308 000).

Așadar, Rusia este bătută pretutindeni și în toate privințele din pricina înapoierii ei. Dar în Rusia, în comparație cu restul populației, muncitorii sînt aceia care se smulg cu cea mai mare energie din această înapoiere și sălbăticie, dau riposta cea mai hotărîtă acestor „simpatice" trăsături ale patriei lor, se unesc cel mai strîns cu muncitorii din toate țările într-o singură forță mondială de eliberare.

Burghezia ațîță pe muncitorii unei națiuni împotriva muncitorilor altei națiuni, încercînd să-i dezbine. Muncitorii conștienți, înțelegînd inevitabilitatea și caracterul progresist al sfărîmării de către capitalism a tuturor barierelor naționale, se străduiesc să contribuie la luminarea și organizarea tovarășilor lor din țările înapoiate.

„Za Pravdu" nr. 22
din 29 octombrie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA DIN CADRUL FRACŢIUNII SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMĂ [46]

Între cei şase deputaţi social-democraţi din Duma de stat aleşi de către muncitori (din partea curiei muncitoreşti) : Badaev, Malinovski, Muranov, Petrovski, Samoilov şi Şagov, de o parte, şi ceilalţi şapte membri ai fracţiunii social-democrate din Duma de stat s-a încins o luptă aprigă. Atît unii cît şi ceilalţi au adresat apeluri către muncitori, rugîndu-i să analizeze această problemă şi să-şi spună părerea.

Analizarea problemei a şi început în rîndurile muncitorilor din Petersburg, şi pentru a se desfăşura cu succes vom înfăţişa aici o seamă de materiale şi vom expune o serie de considerente care prezintă interes pentru orice muncitor preocupat de soarta organizaţiei sale marxiste.

A CUI VOINŢĂ ?

Principala problemă care se pune în faţa muncitorilor în legătură cu sciziunea din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă este aceea a atitudinii acestei fracţiuni faţă de întregul marxist. A cui voinţă trebuie să determine hotărîrile, tactica şi comportarea fracţiunii social-democrate din Dumă ?

Experienţa tuturor fracţiunilor social-democrate din lume ne dă un răspuns limpede şi cît se poate de categoric la această întrebare. Deputaţii din Dumă ai social-democraţiei sînt exponenţii voinţei proletariatului conştient şi unit din ţara respectivă. Hotărîrile care au fost adop-

www.dacoromanica.ro

tate de proletariatul înaintat şi pe care el le aplică în întreaga sa luptă economică şi politică sînt *obligatorii* pentru reprezentanţa social-democrată din Dumă. Deputaţii din parlament care nu sînt de acord cu voinţa proletariatului înaintat, conştient şi unit îşi depun mandatul, adică renunţă la titlul de deputat.

În primul rînd aceste reguli generale şi elementare, cu care sînt de acord toţi marxiştii din întreaga lume, trebuie să fie bine înţelese şi însuşite, pentru a nu permite diferiţilor oameni de rea-credinţă să semene confuzie şi să estompeze problema controversată.

Dacă cineva va încerca să susţină că social-democraţii din Dumă trebuie să fie independenţi de voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi şi uniţi, acesta se va dovedi din capul locului a fi un duşman al organizaţiei marxiste şi un om care urmăreşte subminarea oricărei unităţi, a oricărei activităţi unite a muncitorilor social-democraţi.

Se pune acum întrebarea : cum să stabilim noi, muncitorii ruşi, care este voinţa şi care sînt hotărîrile majorităţii muncitorilor social-democraţi conştienţi şi uniţi din Rusia ?

CARE ESTE VOINŢA MAJORITĂŢII MUNCITORILOR CONŞTIENŢI DIN RUSIA ?

În toate ţările din lume, pentru a se stabili care este voinţa proletariatului grupat într-un întreg politic, se folosesc următoarele criterii.

În primul rînd, ziarele muncitoreşti. Sprijinind unele ziare muncitoreşti sau altele, proletariatul, prin însuşi acest fapt, îşi manifestă voinţa sa politică şi arată de partea cărei orientări este el.

În al doilea rînd, alegerile parlamentare. Legea electorală diferă de la o ţară la alta, dar de cele mai multe ori se poate stabili fără greş *pe care deputaţi* îi va alege clasa muncitoare. *Orientarea* deputaţilor aleşi de către muncitori *arată care este voinţa* proletariatului.

În al treilea rînd, uniunile şi asociaţiile muncitoreşti de tot felul, în special sindicatele, care duc lupta împotriva

www.dacoromanica.ro

capitalului, ne dau posibilitatea să aflăm care este voinţa proletariatului.

În al patrulea rînd, în Europa occidentală, unde partidele socialiste activează în mod legal şi membrii săi sînt cunoscuţi, hotărîrile acestui partid constituie indiciul cel mai precis al voinţei proletariatului.

În Rusia, după cum se ştie, nu există un partid social-democrat legal; la noi pînă şi partidul cadet este considerat interzis. De aceea, în Rusia, oamenii care atacă „mişcarea ilegală", sau o renegă, sau care îşi justifică renunţarea la mişcarea ilegală, sînt denumiţi lichidatori, adică renegaţi, distrugători ai organizaţiei muncitoreşti.

Se vedem deci care sînt *datele* ce oglindesc voinţa muncitorilor înaintaţi din Rusia.

CE DOVEDESC ALEGERILE PENTRU DUMA A II-A, A III-A ŞI A IV-A DE STAT ÎN CEEA CE PRIVEŞTE VOINŢA PROLETARIATULUI?

Legea electorală din Rusia, în scopul reacţionar de a izola pe muncitori de ţărani, introduce curiile muncitoreşti, adică alegerea separată a deputaţilor de către muncitori. Dar în felul acesta se precizează şi mai limpede voinţa muncitorilor, care trimit în Dumă oameni ce împărtăşesc concepţiile şi orientarea lor.

De aceea, atît în Duma a II-a, cît şi în a III-a şi în a IV-a, *toţi* deputaţii *din partea curiei muncitoreşti* au fost *social-democraţi*. Toţi oamenii competenţi (afară de cei lipsiţi de onestitate politică) au fost nevoiţi să deducă de aici că voinţa muncitorilor din Rusia este de a păşi în strînsă unitate şi cu tot devotamentul alături de social-democraţi.

Dar *care* orientare *din cadrul* social-democraţiei s-a bucurat de sprijinul muncitorilor?

Un răspuns limpede la această întrebare ni-l dă totalizarea datelor referitoare *la orientarea* deputaţilor aleşi din partea curiei muncitoreşti. În Duma a II-a au fost 23 de deputaţi din această categorie; dintre ei 11 (adică 47%) erau bolşevici. Se ştie că tocmai în această perioadă,

www.dacoromanica.ro

în primăvara anului 1907, s-a calculat exact şi s-a verificat temeinic că în partidul muncitoresc majoritatea e de partea bolşevicilor.

În Duma a III-a, după modificarea legii electorale, din partea curiei muncitoreşti au fost aleşi 8 deputaţi, dintre care 4 (adică 50%) erau bolşevici. În Duma a IV-a, din partea curiei muncitoreşti au fost aleşi 9 deputaţi, dintre care 6 (adică 67%) bolşevici.

Prin urmare, în decurs de şase ani, în perioada 1907—1912, cînd intelectualii au fugit *de* social-democraţie, muncitorii au trecut, *într-o măsură din ce în ce mai mare*, de partea bolşevicilor.

Mai bine de două treimi din muncitorii Rusiei împărtăşesc concepţiile şi orientarea celor *şase* deputaţi aleşi de muncitori (din partea curiei muncitoreşti) în Duma a IV-a : Badaev, Malinovski, Muranov, Petrovski, Samoilov şi Şagov. De partea lor se situează *majoritatea covîrşitoare* a muncitorilor conştienţi care iau parte la viaţa politică.

Intelectualii au fugit de organizaţia marxistă şi au căutat s-o lichideze definitiv. Muncitorii au fugit de lichidatori. Numai nişte oameni lipsiţi de bună-credinţă pot nega acest adevăr.

CINE SÎNT REPREZENTANŢII ?

Chiar în ziua cînd în ziare a apărut declaraţia celor şase deputaţi *, de o parte, şi aceea a adversarilor lor, de altă parte, ziarul lichidatorist s-a grăbit să ia (în nr. 60) apărarea celor şapte deputaţi, aducînd ca argument în favoarea lor considerentul că cei şapte deputaţi *nu* au întrunit *mai puţine* voturi ale muncitorilor decît ceilalţi şase.

În ziarul nostru (nr. 13) au apărut atunci o serie de date care au spulberat definitiv afirmaţiile lichidatorilor şi au redus la zero valoarea „argumentului" adus de ei.

Aceste date se referă la numărul muncitorilor din guberniile care au trimis în Dumă deputaţi social-democraţi

* Vezi volumul de faţă, p. 89—91. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi ne dau o imagine limpede în ceea ce priveşte partea fracţiunii social-democrate care a avut mai multe voturi ale muncitorilor, şi chiar cu cît a avut mai multe.

Iată aceste date :

Guberniile	Numele deputaţilor	în mii		
		Numărul muncitorilor, potrivit rapoartelor inspectorilor de fabrică	Industria minieră	Total
Moscova	Malinovski.....	348	3	351
Vladimir	Samoilov	202	3	205
Petersburg	Badaev	170	27	197
Ekaterinoslav	Petrovski	33	85	118
Kostroma	Şagov.....	91	—	91
Harkov	Muranov	45	1	46
	Total	889	119	1 008
Varşovia	Jagiełło	78	—	78
Regiunea Donului..	Tuleakov	18	41	59
Ufa.....	Haustov	6	31	37
Taurida	Bureanov	10	10	20
Irkutsk	Mankov.....	2	11	13
Tiflis	Ciheidze	5	—	5
Regiunile Batumi şi Kars	Cihenkeli	1	1	2
	Total	120	94	214

Întrucît deputatul Jagiełło nu intră în numărul celor şapte deputaţi, deoarece nu face parte din rîndurile social-democraţiei şi nu are drept de vot deliberativ în problema relaţiilor dintre cei şase şi cei şapte deputaţi şi, în afară de aceasta, a fost ales în Dumă împotriva voinţei majorităţii delegaţilor muncitorilor din oraşul Varşovia, numărul muncitorilor din gubernia Varşovia nu poate fi înglobat în numărul voturilor muncitoreşti întrunite de cei şapte deputaţi.

www.dacoromanica.ro

Reiese, aşadar, că, din numărul total de 1 144 000 de muncitori, cei şapte deputaţi reprezintă numai 136 000, sau 11,8%, adică *aproximativ o zecime*, pe cînd cei şase deputaţi reprezintă 1 008 000, sau 88,2%, adică aproximativ *nouă zecimi*.

Afirmaţia categorică a lichidatorilor în sensul că cele două fracţiuni au obţinut un număr egal de voturi muncitoreşti a fost întru totul infirmată de fapte.

Şi ce răspund ei la aceasta ?

Răspunsul lor merită să fie reprodus în întregime şi nu poate fi explicat decît prin situaţia lor fără de ieşire.

„*Lăsînd la o parte problema exactităţii şi a semnificaţiei acestor cifre*, constatăm..." — spune d-l F. în „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 61.

Dv., domnilor, aţi vorbit despre numărul voturilor muncitorilor, iar atunci cînd vi se prezintă cifre, declaraţi că le lăsaţi la o parte.

Încă nu se uscase cerneala cu care au fost scrise aceste rînduri, cînd în numărul următor (nr. 62) apare o altă afirmaţie, în faţa căreia nu poţi decît să ridici din umeri.

„*În ceea ce priveşte aspectul aritmetic al acestei afirmaţii, ziarul nostru s-a pronunţat în numărul său de ieri*".

A lăsa la o parte înseamnă „a te pronunţa". D-nii lichidatori îşi închipuie cumva că au de-a face cu nişte prostănaci ?

Cînd am prezentat cifrele de mai sus, pe care lichidatorii nu le-au infirmat, noi n-am pomenit nici un cuvînt despre importanţa cu totul deosebită pe care o au, în sistemul nostru electoral, guberniile din partea cărora au fost aleşi cei şase deputaţi ai muncitorilor. Descurajaţi *de ceea ce arată faptele*, lichidatorii încearcă să vorbească despre privilegiile speciale de care se bucură pe baza legii din 3 iunie cei şase deputaţi, de ploconirea noastră în faţa curiilor lui Stolîpin, şi afirmă că noi îi socotim deputaţi social-democraţi numai pe cei şase deputaţi social-democraţi etc.

www.dacoromanica.ro

Pentru asemenea afirmaţii există o denumire foarte precisă, deşi nu prea măgulitoare... Dar să nu ne murdărim !...

Numărul muncitorilor în gubernii rămîne acelaşi. Compararea lor este posibilă şi necesară.

Social-democraţia germană obişnuieşte să facă bilanţul succeselor pe care le obţine în alegeri, deşi acolo femeile nu au drept de vot.

Toate acestea sînt atît de simple şi de limpezi, încît e de mirare că lichidatorii mai speră să inducă pe unii în eroare cu „argumentele" lor.

CARE E VOINŢA MUNCITORILOR PE CARE O REFLECTĂ ZIARELE MUNCITOREŞTI DIN RUSIA ?

Toată lumea ştie că în Rusia ziarele muncitoreşti au început să apară în 1911, după perioada de deprimare şi de destrămare din 1908—1910, şi şi-au consolidat situaţia în 1912.

Să luăm anul 1912. Mai întîi a apărut şi şi-a consolidat situaţia săptămînalul „Zvezda" [47], care a început apoi să apară de două ori pe săptămînă şi a pregătit apariţia cotidianului „Pravda". „Pravda" a apărut în aprilie 1912, datorită sprijinului *neobişnuit de puternic* primit din partea muncitorilor. Acest ziar a grupat în jurul său majoritatea muncitorilor conştienţi. Orientarea lui a fost aceea a *majorităţii* proletarilor organizaţi şi conştienţi.

În 1913 apar *două* ziare pe întreaga Rusie, avînd amîndouă aceeaşi orientare. Creşterea uriaşă a sprijinului acordat de muncitori face posibilă apariţia la Moscova a unui nou ziar, „Naş Puti", avînd *aceeaşi* orientare.

Cealaltă orientare a lichidatorilor, după o serie de publicaţii săptămînale extrem de slabe, abia *în toamna* anului 1912 a reuşit să scoată cotidianul „Luci".

Prin urmare faptele dovedesc, fără putinţă de tăgadă, că *majoritatea* muncitorilor s-au unit cu mult înainte în jurul ziarului „Pravda". Apariţia ziarului lichidatorist a avut loc mai tîrziu, ca o acţiune *de luptă*

www.dacoromanica.ro

împotriva voinţei majorităţii, *ca o acţiune scizionistă*, deci ca o expresie a refuzului minorităţii de a se supune majorităţii.

Orice muncitor înţelege că înfiinţarea în acelaşi oraş a unui *al doilea* ziar, care încearcă să-l submineze pe primul, înseamnă *a încălca unitatea* de acţiune a proletariatului. *Nici un* partid social-democrat din Europa n-ar îngădui acest lucru.

CARE E VOINŢA MUNCITORILOR PE CARE O VĂDESC SUBSCRIPŢIILE PENTRU ZIARELE MUNCITOREŞTI?

Ziarele burgheze se menţin datorită marilor capitaluri. Ziarele muncitoreşti se menţin datorită subscripţiilor muncitorilor înşişi.

Subscriind o sumă de bani pentru o publicaţie sau alta, pentru un ziar sau altul, muncitorii îşi manifestă limpede în felul acesta voinţa lor.

De aceea istoricul subscripţiilor făcute de muncitori pentru ziarele muncitoreşti din Rusia constituie unul din principalele indicii ale voinţei muncitorilor. Numai nişte oameni din cale-afară de ignoranţi sau nişte oameni de rea-credinţă (cum sînt cadeţii şi lichidatorii) pot să ignoreze datele istoricului acestor subscripţii.

Dăm mai jos datele referitoare la *subscripţiile din partea unor grupuri de muncitori*, care au mai fost publicate în repetate rînduri şi care pot fi verificate de orice om cu ştiinţă de carte:

	Numărul subscripţiilor grupurilor de muncitori			
	Pentru „Pravda"	Pentru ziarul de la Moscova	Total pentru ambele ziare	Pentru „Luci"
1912	620	5	625	89
1913, pînă la 1 aprilie	309	129	438	139
1913, de la 1 aprilie pînă în oct. ..	1 252	261	1 513	328
Total în aceşti doi ani	2 181	395	2 576	556

www.dacoromanica.ro

Aceste date se referă la o perioadă de timp *îndelungată: întreg* anul 1912 şi 9 luni din anul 1913. Ele se referă *la întreaga Rusie**.

Ce rezultă din ele? Din ele rezultă, în mod neîndoios, că în rîndurile muncitorilor conştienţi *au o precumpănire covîrşitoare adepţii* ziarului „*Za Pravdu*", adepţii celor *şase deputaţi ai muncitorilor*, adversarii lichidatorismului.

Oricine desconsideră hotărîrile acestei majorităţi covîrşitoare este un om care încalcă voinţa muncitorilor, un scizionist şi un dezorganizator.

CARE E VOINŢA MUNCITORILOR PE CARE O EXPRIMĂ SINDICATELE DIN PETERSBURG?

Se ştie că nu numai la Petersburg, dar şi în întreaga Rusie, şi nu numai în Rusia, dar şi în lumea întreagă metalurgiştii sînt cei mai evoluaţi şi cei mai înaintaţi dintre muncitori.

Nimeni nu poate nega — iar în ziua adunării metalurgiştilor lichidatorii au recunoscut *şi ei* — că metalurgiştii reprezintă *avangarda* (detaşamentul înaintat) întregului proletariat din Rusia.

Şi ce a arătat adunarea metalurgiştilor de la Petersburg?

La această adunare a fost ales consiliul de conducere. Au fost prezentate două liste.

Una din ele, publicată în ziarul lichidatorilor şi sprijinită de el, cuprindea *o serie de nume* de lichidatori notorii.

Cealaltă, publicată în „Pravda", era o listă *antilichidatoristă*.

Lichidatorii au încercat să înşele adunarea, pretinzînd că lista lor ar fi fost întocmită pe baza unei hotărîri a sindicatului, dar încercarea lor a dat greş.

* În culegerea „Marxism şi lichidatorism", acest pasaj are următoarea notă la subsol:

„În mai 1914, pravdiştii aveau, în cifre rotunde, 6 000 de grupuri de muncitori, iar lichidatorii circa 1 500". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

La adunarea metalurgiştilor au participat vreo *3 000 de oameni*. Dintre aceştia numai vreo *150* au votat pentru lista lichidatorilor.

Este limpede că voinţa muncitorilor conştienţi şi înaintaţi s-a precizat pe deplin. Ei nici nu vor să audă de lichidatorism.

Dintre toate sindicatele din Petersburg, numai sindicatul tipografilor îi mai urmează pe lichidatori *, izolîndu-se de întregul proletariat din acest oraş. Şi trebuie să arătăm că nici în această privinţă situaţia lichidatorilor nu e prea „strălucită". Cîţi adepţi au lichidatorii printre funcţionarii din magazine, printre lemnari, lucrători argintari şi giuvaergii, croitori, franzelari, constructori, ospătari etc. ? Cîţi sînt şi unde sînt ? Mulţi adepţi au lichidatorii în instituţiile de cultură şi învăţămînt ? Nu prea se văd ! Or, lichidatorii, luînd poziţie împotriva mişcării ilegale şi a „pasiunii pentru greve", militînd pentru legalism în cadrul reformelor lui Stolîpin, susţineau că toate organizaţiile legale sînt de partea lor ! Dar pe cine urmează intelectualitatea muncitorească ? În numărul precedent al ziarului nostru, *106 muncitori care studiază* au adresat salutul lor celor şase deputaţi şi i-au înfierat pe lichidatori !

Urmînd pe lichidatori, cei şapte deputaţi *încalcă voinţa* majorităţii muncitorilor. Acest lucru a reieşit şi din alegerile pentru Dumă, şi din subscripţiile pentru ziare, şi din adunarea metalurgiştilor, ca şi din întreaga activitate în mişcarea legală şi campania care se desfăşoară în momentul de faţă în legătură cu asigurările sociale (la chemarea celor şase deputaţi ai muncitorilor de a sprijini publicaţia săptămînală a asigurărilor).

Cei şapte deputaţi care *încalcă* voinţa majorităţii muncitorilor nu trebuie să scape din vedere urmările inevitabile pe care le poate avea faptul că ei insistă să-şi impună voinţa *lor împotriva* majorităţii muncitorilor.

* În culegerea „Marxism şi lichidatorism", la acest pasaj se dă următoarea notă de subsol :

„În prezent şi acest sindicat începe, pare-se, să se depărteze de lichidatori". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

UNITATEA IDEOLOGICĂ

Ziarul lichidatorilor scrie :

„Social-democraţia constituie o anumită unitate ideologică, iar cei care nu recunosc ideile profesate de social-democraţie nu fac parte din rîndurile ei".

Acesta este un adevăr, dar nu întregul adevăr. Fiindcă social-democraţia nu este numai o unitate *ideologică, ci şi o unitate organizatorică.* Numai lichidatorii, adică nişte oameni care nu vor să recunoască întregul organizat, nu ţin seama de voinţa lui, încalcă hotărîrile adoptate de el etc., pot trece cu vederea acest lucru.

Prin faptul că au luat atitudine împotriva organizaţiei marxiştilor ruşi şi au pornit la luptă hotărîtă împotriva ei, lichidatorii noştri, şi anume cei ce scriau la ziarul „Luci" şi acum scriu la „Novaia Raboceaia Gazeta", s-au dat cît se poate de limpede în vileag în faţa maselor muncitoreşti.

O serie întreagă de hotărîri ale acestei organizaţii politice — singura existentă în prezent — a muncitorilor din Rusia au condamnat cu hotărîre pe lichidatori tocmai pentru inadmisibila lor atitudine dezorganizatoare, scizionistă faţă de ea. Asemenea hotărîri au fost adoptate şi în 1908, şi în 1910, şi în 1912 [48]. Muncitorii din Rusia pe care îi interesează problemele clasei lor cunosc aceste hotărîri. Dar lichidatorii nu numai că nu au considerat necesar să li se supună, dar, prin întreaga lor activitate şi prin întreaga lor propagandă, le încalcă fără nici o jenă.

Iată de ce ziarul lichidatorist, discutînd problema *organizatorică,* a ascuns cititorilor săi că social-democraţia înseamnă nu numai coeziune ideologică, ci şi coeziune organizatorică. Lichidatorii, care desfăşoară o activitate ruptă de organizaţie, care încalcă hotărîrile acesteia, care zeflemisesc însuşi faptul existenţei ei, preferă, firesc, să nu vorbească muncitorilor despre acest lucru.

Dar deşi ascunde acest lucru cititorilor săi, publicistul lichidator a fost totuşi nevoit să recunoască că în nici

www.dacoromanica.ro

un caz nu pot fi socotiţi ca făcînd parte din rîndurile social-democraţiei cei care nu împărtăşesc ideile ei. Or, tocmai dintre aceştia fac parte şi domnii lichidatori. Ideile lor nu sînt social-democrate, ci idei încadrate în politica muncitorească liberală. Nicăieri, niciodată şi nimeni nu poate socoti ideile unor oportunişti şi legalişti, ideile unor oameni care ciuntesc lozincile marxiste consecvente şi care propovăduiesc distrugerea vechii organizaţii şi crearea unui partid legal în cadrul regimului de la 3 iunie ca fiind idei ale social-democraţiei.

Atît prin activitatea lor organizatorică cît şi prin propagarea ideilor nemarxiste, lichidatorii *s-au situat în afara* social-democraţiei.

Social-democraţia constituie o anumită unitate organizatorică, iar oamenii care nu se supun disciplinei acestei organizaţii, care o desconsideră şi care-i încalcă hotărîrile nu fac parte din rîndurile ei. Aceasta este o regulă fundamentală.

Dar şi lichidatorul nostru pe care l-a luat gura pe dinainte are dreptate. El are dreptate atunci cînd spune că *cei ce nu recunosc ideile profesate de social-democraţie nu fac parte din rîndurile ei.* Chiar aşa, d-le lichidator. Numai că nu ţi-ai dat seama că aceste cuvinte ţi se aplică în primul rînd şi mai bine decît oricui tocmai d-tale, ideilor d-tale lichidatoriste.

LICHIDATORII ŞI BURGHEZIA

Dacă cineva mai are vreo îndoială, n-are decît să urmărească, în primul rînd, ce atitudine au oamenii politici burghezi şi presa burgheză faţă de lichidatorism, faţă de ideile lui, faţă de lupta lui împotriva organizaţiei muncitoreşti marxiste. Oricine va urmări această presă se va convinge foarte curînd că *orice manifestare a lichidatorilor împotriva marxiştilor este întîmpinată de burghezie cu valuri de laude şi entuziasm.* Ea a întîmpinat bucuroasă manifestările lichidatorilor împotriva vechii organizaţii, a sprijinit bucuroasă campania lor împotriva muncitorilor grevişti, împotriva „pasiunii pentru greve".

www.dacoromanica.ro

Dar, lăudînd în fel şi chip pe lichidatori, presa burgheză nu şi-a putut ascunde un anumit amănunt regretabil. Ea a fost nevoită să constate că lichidatorismul, atît de agreat de liberalii burghezi (cine se aseamănă se adună !), nu este decît un curent intelectualist, care nu se bucură de succes în rîndurile maselor muncitoreşti. Această constatare, care-i mîhneşte atît de mult pe liberali, trebuie să bucure pe orice muncitor conştient !

Priviţi, de pildă, cum a apreciat ziarul „Reci", principalul organ al liberalilor burghezi, evenimentele survenite în fracţiunea social-democrată din Dumă.

El a declarat deschis că cei şapte reprezintă „elementele parlamentare ale social-democraţiei", că ei aparţin „partidului activităţii parlamentare", că „poziţia deputaţilor intelectuali este mai raţională". Pe scurt, domnilor liberali le place mult mai mult poziţia lichidatorilor şi a ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" decît poziţia celor şase deputaţi ai muncitorilor.

„Toţi aceştia au fost aleşi direct de către muncitori" — spun liberalii despre deputaţii muncitorilor —, ei reprezintă grupul „intransigenţilor" şi lozincile lor sînt mult mai „accesibile" masei muncitoreşti.

Tocmai această „intransigenţă" a deputaţilor muncitorilor şi legătura lor directă cu masa nu sînt pe placul domnilor liberali. Şi ei se plîng că „există motive să ne aşteptăm ca majoritatea parlamentară a intelectualilor social-democraţi să fie nevoită să facă concesii majorităţii muncitoreşti din afara parlamentului".

Domnii liberali ar dori din toată inima ca în actuala controversă să învingă cei „moderaţi", adepţii tacticii „parlamentare", lichidatorii, şi să-i lege de mîini şi de picioare pe intransigenţii deputaţi ai muncitorilor cu lozincile lor „rectilinii" !

Dar şi liberalii îşi dau seama că clasa muncitoare şi devotamentul ei faţă de lozincile neciuntite vor împiedica realizarea visului lichidatorilor şi al liberalilor care ar dori ca în rîndurile social-democraţiei să învingă oportuniştii.

www.dacoromanica.ro

HOTĂRÎREA MARXIŞTILOR UNIŢI

Cei şapte deputaţi care încalcă voinţa majorităţii proletariatului ocolesc cu teamă adevărul că cei şase acţionează în acord cu această voinţă.

Iată hotărîrea marxiştilor, care a şi fost publicată :

„Consfătuirea consideră că *unitatea* fracţiunii social-democrate în domeniul activităţii din Dumă este *posibilă şi necesară.*

Consfătuirea constată însă că *comportarea celor şapte deputaţi constituie o ameninţare* serioasă pentru *unitatea* fracţiunii.

Cei şapte deputaţi, profitînd de faptul că au o majoritate întîmplătoare de un vot, încalcă drepturile elementare ale celor şase deputaţi ai muncitorilor, care reprezintă marea majoritate a muncitorilor din Rusia.

Cei şapte deputaţi, pornind de la interese înguste fracţioniste, răpesc celor şase deputaţi posibilitatea de a lua cuvîntul la tribuna Dumei în cele mai importante probleme ale vieţii muncitoreşti. Într-o serie întreagă de dezbateri, cînd fracţiunea social-democrată a desemnat doi sau mai mulţi oratori, celor şase deputaţi, deşi au cerut acest lucru, nu li s-a dat posibilitatea să desemneze un orator din rîndurile lor.

Cei şapte deputaţi refuză de asemenea, la repartizarea locurilor în comisiile Dumei (de pildă în comisia bugetară) să acorde celor şase deputaţi un loc din cele două.

Ori de cîte ori fracţiunea alege reprezentanţi în instituţiile importante pentru mişcarea muncitorească, cei şapte deputaţi profită de majoritatea lor de un vot şi răpesc celor şase deputaţi posibilitatea de a fi reprezentaţi. Personalul care deserveşte fracţiunea este întotdeauna ales în mod unilateral (de pildă s-a respins cererea de a se numi un al doilea secretar).

Consfătuirea consideră că acest mod de a proceda al celor şapte deputaţi creează în mod inevitabil fricţiuni în cadrul fracţiunii, ceea ce împiedică desfăşurarea unei activităţi unite şi duce la scindarea fracţiunii.

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea protestează cît se poate de hotărît împotriva acestui mod de a proceda al celor şapte deputaţi.

Cei şase deputaţi reprezintă marea majoritate a muncitorilor din Rusia şi acţionează în deplin acord cu linia politică a avangărzii lor organizate. De aceea consfătuirea consideră că *numai cu condiţia unei depline egalităţi în drepturi* între cele două părţi ale fracţiunii şi numai în cazul cînd cei şapte deputaţi vor renunţa la politica lor de dominare va putea fi menţinută unitatea fracţiunii social-democrate în domeniul activităţii pe care aceasta o desfăşoară în cadrul Dumei.

Cu toate divergenţele de neîmpăcat care există nu numai în domeniul activităţii din Dumă, *consfătuirea cere ca unitatea fracţiunii* să fie menţinută pe baza principiului enunţat mai sus al egalităţii în drepturi între cele două părţi ale ei.

Consfătuirea invită pe muncitorii conştienţi *să-şi spună părerea* în această problemă importantă *şi să contribuie din toate puterile la menţinerea unităţii* fracţiunii pe baza egalităţii în drepturi a celor şase deputaţi ai muncitorilor, această bază fiind singura posibilă" *.

Prin glasul reprezentanţilor muncitorilor, această hotărîre exprimă clar şi precis voinţa majorităţii, de care am vorbit în mod amănunţit mai sus.

Numai nişte social-democraţi *fără partid* pot încălca această voinţă. *Numai lichidatorii* pot sfătui pe cei şapte să acţioneze *după cum îi taie capul,* aşa cum acţionează scizioniştii şi dezorganizatorii organizaţiei muncitoreşti.

ACTIVITATEA NOASTRĂ ÎN CADRUL FRACŢIUNII

Cei şase deputaţi au supus judecăţii muncitorilor problema dominării lor în cadrul fracţiunii din Dumă de către majoritatea întîmplătoare a fracţiunii.

Ei au prezentat fapte uimitoare din viaţa fracţiunii. Şi ce le-au răspuns cei şapte deputaţi ?

* Vezi volumul de faţă, p. 61—62. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În loc să dea un răspuns deschis şi clar şi să infirme cazurile de îngrădire a activităţii în Dumă a celor şase deputaţi, arătate de aceştia, cei şapte deputaţi n-au făcut decît să enumere o serie de cazuri în care n-a avut loc nici o îngrădire sau dominare.

Fără îndoială că în activitatea fracţiunii au fost cazuri cînd s-a ţinut seama de părerea celor şase deputaţi ; altfel, ar fi fost pur şi simplu o bătaie de joc la adresa proletariatului, şi o asemenea situaţie în cadrul fracţiunii nu ar fi putut dura nici măcar o zi.

Unitatea fracţiunii este posibilă şi o înţelegere este necesară, — acest lucru îl dovedeşte experienţa de un an a existenţei fracţiunii.

Dar această experienţă mai arată că, în cadrul fracţiunii, cei şase deputaţi au fost legaţi de mîini şi de picioare de cei şapte care oscilează spre lichidatorism şi nu ţin seama de majoritatea deputaţilor muncitorilor.

Faptele arătate de cei şase deputaţi şi care dau o imagine limpede a vieţii interne a fracţiunii nu au fost infirmate.

Cei şapte deputaţi : 1) au făcut încercări de a modifica programul social-democraţiei. De pildă, au apărat de la tribuna Dumei autonomia cultural-naţională, pe care în 1903 au respins-o toţi marxiştii.

2) Au primit în rîndurile fracţiunii cu drept de vot deliberativ în problemele Dumei — şi au vrut să primească cu drept de vot deliberativ şi în problemele de partid — pe deputatul Jagiełło, care face parte din altă organizaţie, şi nu din organizaţia social-democrată.

3) Deşi cei şase deputaţi au cerut în repetate rînduri, li s-a refuzat dreptul de a avea un secretar propriu.

4) Au îngrădit la maximum posibilitatea celor şase deputaţi de a lua cuvîntul de la tribuna Dumei.

5) Au refuzat să acorde celor şase deputaţi posibilitatea de a fi reprezentaţi într-o anumită instituţie importantă.

6) Au îngrădit participarea celor şase deputaţi în comisiile din Dumă, inclusiv în cea bugetară.

www.dacoromanica.ro

Pentru toate acestea, cei şapte deputaţi au un singur răspuns : *folosul cauzei.*

Este limpede că nu se poate invoca drept explicaţie a subordonării şi îngrădirii activităţii celor şase deputaţi care reprezintă uriaşa majoritate a muncitorilor din Rusia că acest lucru ar fi *în folosul cauzei muncitoreşti şi al cauzei social-democraţiei.*

Datele privitoare la participarea deputaţilor social-democraţi în comisiile Dumei ne arată în mod convingător cît de îngrădită era, în cadrul fracţiunii din Dumă, activitatea celor şase deputaţi.

Din cele 26 de comisii în care există reprezentanţi social-democraţi :

Cei şase deputaţi fac parte din *7 comisii ;* ceilalţi şapte — din *13 comisii,* adică aceştia fac parte dintr-un număr aproape *de două ori mai mare* de comisii.

Din cele 20 de comisii în care există cîte un singur reprezentant social-democrat :

Cei şase deputaţi fac parte din *7 comisii ;* ceilalţi şapte — din *13 comisii,* adică dintr-un număr aproape *de două ori mai mare* de comisii.

Din comisiile în care sînt cîte 2 reprezentanţi social-democraţi :

Cei şase deputaţi fac parte din *3 comisii ;* ceilalţi şapte fac parte din *6 comisii,* adică dintr-un număr *de două ori mai mare.*

În trei dintre acestea sînt cîte 2 reprezentanţi ai celorlalţi deputaţi.

Nici unul dintre cei şase deputaţi nu face parte din mai mult de două comisii ; dintre ceilalţi :

Cihenkeli face parte din 6 comisii ; Skobelev din 6 comisii ; Mankov din 4 comisii.

CE CER CEI ŞASE ?

Cei şase au cerut să aibă un secretar al lor ; unul *din cele două* locuri în comisia bugetară ; alegerea a doi reprezentanţi, şi nu a unuia singur, într-o anumită instituţie importantă.

www.dacoromanica.ro

Cei şapte *au recunoscut că pînă astăzi nu au satisfăcut* aceste cereri *şi au refuzat să le satisfacă.*

Orice muncitor îşi dă seama că aceste cereri sînt fără doar şi poate îndreptăţite.

Cei şapte vor pierde încrederea ce le-a fost acordată dacă vor persista în refuzul lor de a satisface aceste cereri îndreptăţite!

Cei şapte sînt datori să acorde *egalitate în drepturi, egalitate deplină* celor şase deputaţi ai muncitorilor, care acţionează în conformitate *cu voinţa majorităţii.*

Numai în felul acesta cei şapte deputaţi — care acţionează *împotriva voinţei* majorităţii — vor putea să facă un pas în direcţia unităţii, cel puţin în domeniul activităţii din Dumă.

Muncitorii trebuie să-i silească pe cei şapte deputaţi să ţină seama de voinţa majorităţii.

UNITATEA ÎN CADRUL DUMEI ŞI UNITATEA ÎN AFARA DUMEI

Unitatea în afara Dumei poate fi înfăptuită numai într-un singur mod: prin unitatea celulelor muncitoreşti, prin încadrarea în aceste celule a tuturor celor care doresc sincer şi cinstit să activeze în folosul clasei muncitoare, sub conducerea organizaţiei ei politice. În aceste celule poate intra oricine. Oricine vrea să activeze de acord cu organizaţia poate şi trebuie să intre în această celulă. Numai astfel poate fi înfăptuită unitatea mişcării muncitoreşti, *unitatea de jos, unitatea în activitatea practică, în luptă, sub control reciproc.*

Ziarul nostru a lansat de multă vreme această lozincă şi o susţine în permanenţă. Dar nu s-a auzit pînă acum ca lichidatorii să fi mers pe această cale, care le este întotdeauna deschisă dacă doresc într-adevăr activitate social-democrată şi unitate.

www.dacoromanica.ro

Dar cum rămîne cu unitatea în cadrul activităţii din Dumă ?

Unitatea în cadrul activităţii din Dumă se obţine pretutindeni şi întotdeauna numai pe o singură cale : prin subordonarea reprezentanţei parlamentare faţă de majoritatea muncitorilor organizaţi. La noi însă, cei şapte deputaţi, care oscilează în direcţia lichidatorismului, nu vor să ţină seama de această voinţă. Ei nu vor să ţină seama de hotărîrile precise ale muncitorilor organizaţi. Ei preferă să profite de majoritatea lor întîmplătoare de un vot pentru a impune voinţa lor celor şase deputaţi, care exprimă voinţa uriaşei majorităţi a muncitorilor şi care activează în deplin acord ideologic cu organizaţia marxistă.

Singura soluţie justă pentru aceşti oameni, care nu ţin seamă de întregul marxist, ar fi să spună deschis acest lucru.

Dar ei preferă să profite de situaţia lor de oameni care — pretind ei — nu au de dat socoteală nimănui. Şi nu numai că nu ţin seama de hotărîrile muncitorilor organizaţi, dar vor să profite de *majoritatea lor din Dumă* pentru a încălca hotărîrile care exprimă voinţa proletariatului din afara Dumei.

Unitatea în cadrul Dumei este posibilă numai în cazul cînd cei şapte deputaţi vor renunţa la acest mod de a acţiona.

Mai mult decît atît nici nu cer cei şase deputaţi.

Unitatea în domeniul activităţii din Dumă este posibilă, spun tovarăşii noştri, dacă cei şapte deputaţi, care nu se consideră legaţi prin hotărîrile marxiştilor, vor renunţa la tendinţa de a ne subordona pe noi, care dorim să acţionăm în spiritul hotărîrilor luate de marxişti în problemele ideologice.

Pe această bază unitatea este posibilă.

Dar numai pe această bază. Dacă cei şapte deputaţi nu satisfac aceste cerinţe este o dovadă că ei se orientează cu bună ştiinţă, făţiş, spre sciziune. Imensa majoritate a muncitorilor organizaţi, care sînt de partea celor şase,

www.dacoromanica.ro

după cum s-a demonstrat mai sus pe bază de cifre, *dau* celor şapte deputaţi *posibilitatea* de a activa pe baza punerii lor de acord. Refuzul celor şapte deputaţi de a ajunge la o asemenea înţelegere înseamnă *desprinderea* lor totală şi categorică şi de organizaţia muncitorească marxistă, înseamnă că cei şapte deputaţi care oscilează s-au situat în întregime pe poziţiile lichidatorismului scizionist.

„Za Pravdu" nr. 22
din 29 octombrie 1913

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar, confruntat
cu textul culegerii
„Marxism şi lichidatorism",
partea a II-a, Petersburg, 1914

www.dacoromanica.ro

UN PROPRIETAR DE IMOBILE CADET CARE RAŢIONEAZĂ „POTRIVIT CELOR SPUSE DE MARX"

D-l Velihov, proprietar de imobile, membru al Dumei de stat şi al partidului cadet, a publicat în revista „Gorodskoe Delo" [49], al cărei redactor-editor este, un articol în care ia apărarea Congresului de la Kiev al reprezentanţilor oraşelor împotriva „birocraţiei intelectuale".

Prin această expresie, care denotă iritare, luată din presa reacţionară, se subînţelege intelectualitatea democrată, care, vedeţi dv, îi jigneşte pe bieţii proprietari de imobile cu discuţiile ei pe tema „proprietăţii imobiliare" şi a necesităţii unei clarificări politice. „Birocraţia intelectuală" — se plînge d-l Velihov — a căutat „să impună congresului, în primul rînd, un rol politic general".

Acestui curent din cadrul congresului, d-l Velihov îi spune „politic", opunîndu-i un alt curent, curentul „*municipal*".

Ideile acestuia din urmă le expune în felul următor:

„Revoluţia — spuneau reprezentanţii oraşelor — a trecut şi e puţin probabil să se repete într-un viitor apropiat. Ea nu a reuşit pînă la capăt, pentru că clasele cu stare de spirit revoluţionară" (care clase anume? Vorbeşte deschis, d-le Velihov!) „au acţionat atunci fără a avea un bagaj suficient de experienţă şi cunoştinţe şi nu erau pregătite pentru a lua în mîinile lor puterea de stat. Calea largă a mitingurilor, lozincilor, cuvîntărilor înflăcărate şi a rezoluţiilor de protest nu ar mai satisface acum pe nimeni şi, după cît se pare, este astăzi perimată. Pe viitor ne aşteaptă o vastă activitate culturală cu caracter practic".

Aşa scrie d-l proprietar. El se situează întru totul pe poziţiile iobăgiştilor atît prin morala sa cît şi prin ten-

www.dacoromanica.ro

dința de a da uitării faptul că în momentul hotărîtor burghezia a trecut de partea iobăgiștilor. Și tot el repetă ca un papagal cuvintele: „vezi, doamne, marxiste", pe care le-a auzit cine știe de unde, probabil de la lichidatori.

„În Rusia — scrie el —, unde proletariatul muncitoresc este încă puțin numeros și slab, unde, chiar potrivit celor spuse în «Capitalul» lui Marx, pe cea mai apropiată treaptă a dezvoltării istorice dominația va trece din mîinile nobilimii funciare în cele ale burgheziei orășenești, a ataca burghezia, a o desconsidera, a împiedica încercările ei de a lupta împotriva actualei orînduiri de stat și a actualului regim înseamnă a frîna progresul firesc" („Gorodskoe Delo" nr. 20 din 1913, p. 1 341—1 342).

Curat, curat „potrivit celor spuse de Marx"!

Dar, stimabile proprietar progresist și chiar democrat-constituționalist, marxiștii *niciodată* nu au împiedicat și nu vor împiedica „încercările burgheziei de a lupta împotriva actualei orînduiri de stat". Niciodată nu veți putea arăta fie și numai un singur caz de „luptă" în care „proletariatul slab" să nu fi participat cu *și* mai multă energie. Marxiștii și muncitorii *nu au desconsiderat nici un singur* caz de „luptă" a burgheziei împotriva iobăgiștilor.

Dar nu vă amintiți dv., care-l citați pe Marx, de acele exemple din istorie care, începînd din 1848, devin tot mai frecvente, cînd burghezia *a trădat* lupta împotriva iobăgiștilor și a trecut *de partea* lor?

Și în istoria Rusiei aceste cazuri sînt extrem de numeroase, îndeosebi în 1904, sau, într-o măsură mai mare, în toamna anului 1905, într-o măsură și mai mare în iarna acelui an, apoi în primăvara anului 1906 etc. etc.

Nu vă dați seama, d-le proprietar care-l citați pe Marx, că este în interesul *luptei* împotriva iobăgiștilor ca *acei* burghezi care vorbesc despre luptă, iar în realitate o trădează să fie demascați, atacați, discreditați?

„Za Pravdu" nr. 23
din 30 octombrie 1913
Semnat: V. Ilin

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NOTE CRITICE ÎN PROBLEMA NAȚIONALĂ [50]

Scris în octombrie-decembrie 1913

Publicat în noiembrie-decembrie 1913 în revista „Prosvețcenie" nr. 10, 11 și 12
Semnat: V. I l i n

Se tipărește după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

Este evident că, în momentul de față, problema națională ocupă un loc de frunte printre problemele vieții publice din Rusia. Și naționalismul agresiv al reacțiunii, și trecerea liberalismului burghez, contrarevoluționar pe pozițiile naționalismului (îndeosebi ale celui velicorus, iar apoi pe cele ale naționalismului polonez, evreiesc, ucrainean etc.) și, în sfîrșit, intensificarea oscilărilor naționaliste în rîndurile diferitelor social-democrații „naționale" (adică nevelicoruse), care a mers pînă la încălcarea programului partidului, — toate acestea ne obligă în chip imperios să acordăm problemei naționale mai multă atenție decît pînă acum.

Articolul de față urmărește un scop bine determinat: de a analiza în conexiunea lor tocmai aceste oscilări programatice ale marxiștilor și ale cvasimarxiștilor cu privire la problema națională. În nr. 29 al ziarului „Severnaia Pravda" (din 5 septembrie 1913, articolul „Atitudinea liberalilor și democraților în problema limbii") * am avut prilejul să vorbesc despre oportunismul manifestat de liberali în problema națională; acest articol al meu a constituit obiectul criticii vehemente făcute de d-l F. Libman într-un articol publicat în ziarul evreiesc oportunist „Ţait" [51]. Pe de altă parte, programul marxiștilor ruși în problema națională este criticat de oportunistul ucrainean d-l Lev Iurkevici („Dzvin" [52] nr. 7—8 din 1913). Acești doi publiciști au atins un număr atît de

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 453—456. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mare de probleme, încît pentru a le răspunde va trebui să abordăm cele mai variate aspecte ale acestei teme. Şi, după părerea mea, lucrul cel mai nimerit va fi să începem prin a reproduce articolul din „Severnaia Pravda".

1. ATITUDINEA LIBERALILOR ŞI DEMOCRAŢILOR ÎN PROBLEMA LIMBII

Ziarele au relevat în repetate rînduri darea de seamă a rezidentului din Caucaz, care se caracterizează nu prin ultrareacţionarism, ci printr-un „liberalism" timid. Rezidentul se pronunţă, printre altele, împotriva rusificării artificiale, adică împotriva rusificării naţionalităţilor neruse. În Caucaz, reprezentanţii naţionalităţilor neruse tind *ei singuri* să-i înveţe pe copii limba rusă, de pildă în şcolile parohiale ale armenilor, în care predarea limbii ruse nu este obligatorie.

Subliniind acest lucru, unul dintre cele mai răspîndite ziare liberale din Rusia, „Russkoe Slovo" [53] (nr. 198), ajunge la concluzia justă că în Rusia atitudinea ostilă faţă de limba rusă „se datoreşte exclusiv" impunerii pe cale „artificială" (ar trebui să se spună: silită) a limbii ruse.

„Soarta limbii ruse nu trebuie să ne îngrijoreze. Ea singură îşi va cuceri recunoaşterea generală în Rusia", scrie ziarul. Şi acest lucru este just, căci necesităţile schimbului economic vor sili întotdeauna naţionalităţile care trăiesc în acelaşi stat (atîta timp cît vor voi să trăiască împreună) să înveţe limba majorităţii. Cu cît regimul din Rusia va fi mai democratic, cu atît capitalismul se va dezvolta mai puternic, mai repede şi pe scară mai largă şi cu atît nevoile schimbului vor determina mai stăruitor diferitele naţionalităţi să înveţe limba cea mai potrivită pentru relaţiile comerciale comune.

Dar ziarul liberal se grăbeşte să se contrazică şi să-şi dovedească inconsecvenţa lui liberală.

„Nu credem — scrie ziarul — ca cineva, fie el chiar un adversar al rusificării, să poată contesta că într-un stat atît de uriaş cum este Rusia trebuie să existe o singură limbă oficială şi că această limbă... poate fi numai limba rusă".

www.dacoromanica.ro

Ce logică sucită! Mica Elveție nu pierde, ci cîștigă de pe urma faptului că nu are *o singură* limbă oficială, ci trei limbi: germana, franceza și italiana. În Elveția, 70% din totalul populației sînt germani (în Rusia, 43% sînt velicoruși), 22% — francezi (în Rusia, 17% ucraineni), 7% — italieni (în Rusia, 6% polonezi și 4,5% bieloruși). Dacă italienii din Elveția adeseori vorbesc în parlamentul comun limba franceză, ei nu fac acest lucru sub presiunea vreunei legi polițienești drastice (o astfel de lege nu există în Elveția), ci pur și simplu pentru că cetățenii civilizați ai unui stat democrat preferă ei înșiși să vorbească o limbă pe care o înțelege majoritatea. Limba franceză nu inspiră italienilor nici un resentiment, fiindcă este limba unei națiuni libere și civilizate, și nu o limbă care le-a fost impusă prin măsuri respingătoare, polițienești.

De ce atunci „uriașa" Rusie, mult mai pestriță și extrem de înapoiată, trebuie să-și *frîneze* dezvoltarea menținînd un privilegiu oarecare pentru una dintre limbi? N-ar trebui oare să fie tocmai invers, domnilor liberali? N-ar trebui oare ca Rusia, dacă vrea să ajungă la nivelul Europei, să lichideze cît mai repede, cît mai deplin și cît mai hotărît toate privilegiile, de orice natură ar fi ele?

Dacă vor dispărea privilegiile de tot felul, dacă una dintre limbi nu va mai fi impusă, toții slavii se vor deprinde repede și cu ușurință să se înțeleagă unul pe altul și nu-i va mai speria ideea „înspăimîntătoare" că în parlamentul comun se vor auzi discursuri rostite în limbi diferite. Iar nevoile schimbului economic *vor determina* acea limbă a țării respective a cărei cunoaștere este mai *avantajoasă* pentru majoritatea populației în interesul legăturilor comerciale. Și această determinare va fi cu atît mai fermă, cu cît va fi acceptată de bunăvoie de populația diferitelor națiuni și se va face cu atît mai rapid și mai larg, cu cît democratismul va fi mai consecvent, cu cît, în virtutea acestui lucru, dezvoltarea capitalismului va fi mai rapidă.

Și în problema limbii, ca și în toate problemele politice, liberalii se manifestă ca niște negustori cu două fețe, care întind o mînă (pe față) democrației, iar cealaltă (pe la spate) moșierilor iobăgiști și polițiștilor. Sîntem împotriva

www.dacoromanica.ro

privilegiilor, strigă liberalul, dar, pe la spate, el se tîrguie cu moşierii iobăgişti pentru a obţine cînd un privilegiu, cînd altul.

Aşa arată *orice* naţionalism burghezo-liberal, nu numai cel velicorus (acesta este cel mai rău dintre toate, datorită caracterului său violent şi înrudirii lui cu d-nii Puriş-kevici), dar şi cel polonez, evreiesc, ucrainean, gruzin şi oricare altul. Sub lozinca „culturii naţionale", burghezia *tuturor* naţiunilor, atît în Austria cît şi în Rusia, duce *în realitate* o politică de dezbinare a muncitorilor, de slăbire a democraţiei, de tranzacţii negustoreşti cu moşierii iobăgişti în jurul vînzării drepturilor poporului şi a libertăţii poporului.

Lozinca democraţiei muncitoreşti nu este „cultura naţională", ci cultura internaţională a democratismului şi a mişcării muncitoreşti mondiale. Burghezia n-are decît să caute să înşele poporul prin tot felul de programe naţionale „pozitive". Muncitorul conştient îi va răspunde: există o singură cale de rezolvare a problemei naţionale (în măsura în care, în general, este posibilă rezolvarea acestei probleme în lumea capitalistă, în lumea profitului, a fricţiunilor şi a exploatării), şi această cale este democratismul consecvent.

Dovadă: În Europa apuseană — Elveţia, ţară cu o veche cultură, şi în Europa răsăriteană — Finlanda, ţară cu o cultură tînără.

Programul naţional al democraţiei muncitoreşti este: absolut nici un fel de privilegii pentru nici o naţiune, pentru nici o limbă; rezolvarea problemei autodeterminării politice a naţiunilor, adică a despărţirii lor de stat, într-un mod cu desăvîrşire liber, pe cale democratică; promulgarea unei legi valabile pentru întregul stat, în virtutea căreia orice măsură (luată de zemstve, de administraţia orăşenească, comunală etc. etc.) care acordă privilegii vreuneia dintre naţiuni, care încalcă principiul egalităţii în drepturi a naţiunilor sau drepturile minorităţii naţionale să fie declarată ilegală şi nevalabilă, oricare cetăţean al statului avînd dreptul să ceară anularea unei asemenea măsuri ca anticonstituţională, precum şi sancţiuni penale

www.dacoromanica.ro

pentru cei care ar încerca să aplice o asemenea măsură.

Dezbinării naționale dintre diferitele partide burgheze în problema limbii etc., democrația muncitorească îi opune, ca o contracarare a oricărui naționalism burghez, următoarea revendicare : unitatea necondiționată și contopirea deplină a muncitorilor aparținînd *tuturor* naționalităților în *toate* organizațiile muncitorești, sindicale, cooperatiste, de consum, culturale și de orice altă natură. Numai printr-o astfel de unitate și contopire poate fi apărată democrația, pot fi apărate interesele muncitorilor împotriva capitalului — care a și devenit și devine tot mai mult internațional, — pot fi apărate interesele dezvoltării omenirii spre o nouă orînduire, fără privilegii și fără exploatare.

2. „CULTURA NAȚIONALĂ"

După cum constată cititorul, pe baza unui exemplu, și anume problema limbii oficiale, articolul din „Severnaia Pravda" demonstrează inconsecvența și oportunismul burgheziei liberale, care în problema națională își dă mîna cu moșierii iobăgiști și cu polițiștii. Oricine își dă seama că burghezia liberală are aceeași atitudine trădătoare, fățarnică și obtuză (chiar din punctul de vedere al intereselor liberalismului) nu numai în problema limbii oficiale, ci într-un șir întreg de alte probleme din aceeași categorie.

Ce concluzie se impune ? Concluzia este că *orice* naționalism burghezo-liberal perverteşte la maximum pe muncitori, aducînd un foarte mare prejudiciu cauzei libertății și cauzei luptei de clasă a proletariatului. Acest lucru este cu atît mai primejdios, cu cît tendințele burgheze (și burghezo-iobăgiste) *sînt camuflate* sub lozinca „culturii naționale". În numele culturii naționale — velicoruse, poloneze, evreiești, ucrainene etc. —, huliganii și cercurile clericale, și după ei și burghezii *tuturor* națiunilor, își aranjează toate afacerile lor reacționare și murdare.

Așa se prezintă realitatea vieții naționale contemporane, dacă o privim din punct de vedere marxist, adică prin prisma luptei de clasă, dacă confruntăm lozincile cu inte-

www.dacoromanica.ro

resele şi cu politica claselor sociale, şi nu cu „principiile generale", cu declamaţiile şi vorbele goale.

Lozinca culturii naţionale constituie o înşelătorie burgheză (şi de multe ori clericală-huliganică). Lozinca noastră este cultura internaţională a democratismului şi a mişcării muncitoreşti din lumea întreagă.

Dar iată că se aruncă în luptă bundistul Libman, nimicindu-mă cu următoarea tiradă ucigătoare:

„Oricine este cît de cît iniţiat în problema naţională ştie că cultura internaţională nu este o cultură anaţională* (o cultură fără formă naţională); o cultură anaţională, care nu trebuie să fie nici rusă, nici evreiască, nici poloneză, ci doar cultură pură, este o absurditate; tocmai de aceea clasa muncitoare îşi poate însuşi ideile internaţionale numai atunci cînd sînt adaptate la limba în care vorbeşte muncitorul şi la condiţiile naţionale concrete în care trăieşte el; muncitorului nu trebuie să-i fie indiferente starea şi dezvoltarea culturii sale naţionale, fiindcă prin ea şi numai prin ea obţine posibilitatea de a participa la «cultura internaţională a democratismului şi a mişcării muncitoreşti din lumea întreagă». Acest lucru îl ştie de mult toată lumea, dar V. I. nu vrea să audă de toate acestea..."

Căutaţi să aprofundaţi această judecată tipic bundistă, care, vedeţi dv., este menită să dărîme teza marxistă prezentată de mine. Cu un aer de extremă încredere în sine, ca un om „competent în problema naţională", domnul bundist ne prezintă concepţii burgheze curente ca pe nişte adevăruri „de mult cunoscute".

Da, cultura internaţională nu este anaţională, stimabile bundist. Nimeni n-a afirmat acest lucru. Nimeni n-a proclamat o cultură „pură", nici poloneză, nici evreiască, nici rusă etc., aşa că înşiruirea d-tale de vorbe goale nu este decît o încercare de a abate atenţia cititorului şi de a estompa fondul problemei prin vorbe răsunătoare.

În *fiecare* cultură naţională se găsesc *elemente*, fie şi nedezvoltate, de cultură democratică şi socialistă, fiindcă în *fiecare* naţiune există mase de oameni care muncesc şi sînt exploataţi, ale căror condiţii de viaţă creează în mod inevitabil ideologia democratică şi socialistă. Dar în *fiecare* naţiune există şi o cultură burgheză (iar în majoritatea

* Inter — între; a — ne; internaţională — între popoare, între naţiuni; anaţională — nenaţională, fără naţiune, fără popor.

www.dacoromanica.ro

cazurilor chiar o cultură ultrareacționară și clericală), și trebuie să remarcăm că aceasta nu se găsește numai sub formă de „elemente", ci sub formă de cultură *dominantă*. De aceea „cultura națională" în general *este* cultura mo-șierilor, a popilor, a burgheziei. Bundistul a lăsat în umbră acest adevăr fundamental, elementar pentru oricare marxist, „dînd drumul" la o înșiruire de cuvinte, adică, de fapt, în loc să dezvăluie cititorului prăpastia dintre clase și s-o explice, el a estompat-o. *În fapt,* bundistul a procedat ca un burghez, care are tot interesul să se răspîndească cre-dința într-o cultură națională în afara claselor sociale.

Formulînd lozinca „culturii internaționale a democra-tismului și a mișcării muncitorești din lumea întreagă", noi luăm *din fiecare* cultură națională *numai* elementele ei democratice și elementele ei socialiste, le luăm *numai* și *absolut* în opoziție cu cultura burgheză, cu naționalismul burghez al *fiecărei* națiuni. Nici un democrat și cu atît mai mult nici un marxist nu neagă egalitatea în drepturi a limbilor sau necesitatea de a polemiza în limba maternă cu „propria" ta burghezie, de a propaga ideile anticleri-cale sau antiburgheze în rîndurile „propriei" tale țărănimi și mici burghezii ; despre aceasta nici nu mai e nevoie să vorbim. Servindu-se de aceste adevăruri incontestabile, bundistul camuflează ceea ce este litigios, adică tocmai ceea ce constituie într-adevăr miezul problemei.

Problema care se pune este de a ști dacă e admisibil pentru marxiști să formuleze direct sau indirect lozinca culturii naționale, sau dacă trebuie să ducă neapărat *îm-potriva* ei o propagandă în toate limbile, pentru lozinca *internaționalismului* muncitorilor, „adaptîndu-se" la toate particularitățile locale și naționale.

Semnificația lozincii „culturii naționale" nu este deter-minată de promisiunea sau de buna intenție a unui inte-lectual oarecare de „a interpreta" această lozincă „în sen-sul de a promova cu ajutorul ei o cultură internațională". Ar fi o dovadă de subiectivism copilăresc dacă am privi astfel lucrurile. Semnificația lozincii culturii naționale este determinată de raporturile obiective dintre toate clasele sociale ale unei anumite țări și ale tuturor țărilor din în-treaga lume. Cultura națională a burgheziei este *un fapt*

www.dacoromanica.ro

(dar, repet, pretutindeni burghezia încheie tranzacţii cu moşierii şi cu popii). Naţionalismul burghez agresiv, care abrutizează, înşală şi dezbină pe muncitori pentru a-i face să ajungă la cheremul burgheziei — acesta este principalul fapt al contemporaneităţii.

Cel care vrea să se pună în slujba proletariatului trebuie să contribuie la unirea muncitorilor tuturor naţiunilor, luptînd neîncetat împotriva naţionalismului burghez, atît cel „*propriu*“ cît şi cel străin. Locul celui care ia apărarea lozincii culturii naţionale e în rîndurile mic-burghezilor naţionalişti, şi nu în rîndurile marxiştilor.

Să luăm un exemplu concret. Poate un marxist velicorus să accepte lozinca culturii naţionale velicoruse ? Nu. Un asemenea om trebuie situat printre naţionalişti, şi nu printre marxişti. Sarcina noastră este să luptăm împotriva culturii naţionale dominante, ultrareacţionare şi burgheze, a velicoruşilor dezvoltînd într-un spirit exclusiv internaţionalist şi în cea mai strînsă unire cu muncitorii altor ţări germenii de cultură care există în istoria mişcării noastre democrate şi muncitoreşti. Să lupţi împotriva propriilor tăi moşieri şi burghezi velicoruşi, împotriva „culturii“ lor, în numele internaţionalismului, să lupţi „adaptîndu-te“ la particularităţile unor oameni de teapa lui Purişkevici şi Struve — aceasta este sarcina ta, şi nu să propovăduieşti, nu să admiţi lozinca culturii naţionale.

Acest lucru se referă şi la cea mai oropsită şi mai prigonită naţiune, naţiunea evreiască. Cultura naţională evreiască este lozinca rabinilor şi burghezilor, este lozinca duşmanilor noştri. Dar în cultura evreiască şi în întreaga istorie a evreimii mai există şi alte elemente. Din 10 500 000 de evrei cîţi sînt în întreaga lume, ceva mai mult de jumătate trăiesc în Galiţia şi în Rusia, ţări înapoiate, semibarbare, care *prin violenţă* îi ţin pe evrei într-un fel de izolare de castă. Cealaltă jumătate a evreilor trăieşte în ţări civilizate, şi acolo nu există izolarea de castă a evreilor. Acolo s-au manifestat limpede importantele trăsături cu caracter progresist universal ale culturii evreieşti : internaţionalismul ei, simpatia faţă de mişcările progresiste ale epocii (pretutindeni, procentul

www.dacoromanica.ro

evreilor în mișcările democratice și proletare este superior procentului de evrei din totalul populației).

Cel care, direct sau indirect, formulează lozinca „culturii naționale" evreiești (oricît de bune i-ar fi intențiile) este dușmanul proletariatului, adept al spiritului *învechit* și *de castă* care domnește în sînul evreimii, un acolit al rabinilor și al burgheziei. Dimpotrivă, evreii marxiști, care se contopesc în organizațiile marxiste internaționale cu muncitorii ruși, lituanieni, ucraineni și alții, aducîndu-și aportul (și în limba rusă, și în limba evreiască) la crearea culturii internaționale a mișcării muncitorești, acești evrei continuă, în ciuda separatismului Bundului, cele mai bune tradiții ale evreimii, luptînd împotriva lozincii „culturii naționale".

Naționalismul burghez și internaționalismul proletar sînt două lozinci opuse, de neîmpăcat, care corespund celor două mari tabere de clasă ale întregii lumi capitaliste și care exprimă *două* politici (mai mult: două concepții despre lume) în problema națională. Susținînd lozinca culturii naționale, creînd pe baza ei un întreg plan și un întreg program practic, așa-numit al „autonomiei culturale-naționale", bundiștii apar *de fapt* ca promotori ai naționalismului burghez în mediul muncitoresc.

3. GOGORIȚA NAȚIONALISTĂ A „ASIMILĂRII"

Problema asimilării, adică a pierderii particularităților naționale, a trecerii în rîndurile unei alte națiuni, ne dă posibilitatea de a ne face o imagine concretă a consecințelor oscilărilor naționaliste ale bundiștilor și ale tovarășilor lor de idei.

D-l Libman, redînd exact și repetînd obișnuitele argumente, mai bine zis procedee bundiste, a caracterizat cerința unității și contopirii muncitorilor de toate naționalitățile dintr-un anumit stat în organizații muncitorești unice (vezi mai sus sfîrșitul articolului din „Severnaia Pravda") drept *„vechea poveste a asimilării"*.

„Prin urmare — spune d-l F. Libman în legătură cu concluzia articolului din „Severnaia Pravda" —, la între-

www.dacoromanica.ro

barea : care este naţionalitatea dv. ?, muncitorul trebuie să răspundă : sînt social-democrat".

Bundistul nostru se socoate foarte spiritual. În realitate însă, prin *asemenea* spirite şi prin vociferările lui despre „asimilare", *îndreptate împotriva* unei lozinci consecvent democratice şi *marxiste*, el nu face decît să se demaşte în mod definitiv.

Capitalismul în dezvoltare cunoaşte două tendinţe istorice în problema naţională. Prima : trezirea vieţii naţionale şi a mişcărilor naţionale, lupta împotriva oricărei asupriri naţionale, crearea statelor naţionale. A doua : dezvoltarea şi strîngerea legăturilor de tot felul între naţiuni, zdrobirea îngrădirilor naţionale, crearea unităţii internaţionale a capitalului, a vieţii economice în genere, a politicii, a ştiinţei etc.

Ambele tendinţe constituie o lege universală a capitalismului. Prima precumpăneşte la începutul dezvoltării lui, a doua caracterizează capitalismul ajuns la maturitate şi păşind spre transformarea sa în societate socialistă. Programul naţional al marxiştilor ţine seama de amîndouă aceste tendinţe, susţinînd, în primul rînd, că naţiunile şi limbile sînt egale în drepturi, că nici un *privilegiu* în această privinţă nu este admisibil (precum şi dreptul naţiunilor la autodeterminare, despre care mai jos vom vorbi în mod special) şi, în al doilea rînd, principiul internaţionalismului şi al luptei neîmpăcate împotriva contaminării proletariatului cu naţionalismul burghez, fie el chiar şi cel mai rafinat.

Se pune întrebarea : ce vrea să spună bundistul nostru cînd înalţă strigăte la cer împotriva „asimilării" ? El *n-a putut vorbi* aici despre violenţele exercitate împotriva naţiunilor, despre *privilegiile* uneia dintre naţiuni, întrucît aici, în genere, nu se potriveşte cuvîntul „asimilare" ; întrucît toţi marxiştii, şi fiecare în parte şi ca un tot unic oficial, au condamnat categoric şi fără echivoc chiar şi cea mai mică violenţă, asuprire sau inegalitate naţională ; întrucît, în sfîrşit, în articolul din „Severnaia Pravda" asupra căruia s-a năpustit bundistul, această idee marxistă generală este exprimată într-un mod cît se poate de hotărît.

www.dacoromanica.ro

Nu. Aici nu merge cu tertipuri. D-l Libman condamnă „asimilarea", neînțelegînd prin acest cuvînt *nici* violențele, *nici* inegalitatea în drepturi, *nici* privilegiile. Mai rămîne oare ceva real în noțiunea de asimilare după ce eliminăm orice violențe și orice inegalitate în drepturi?

Hotărît că da. Rămîne tendința istorică universală a capitalismului de a zdrobi îngrădirile naționale, de a șterge deosebirile naționale, de *a asimila* națiunile, tendință care din deceniu în deceniu se manifestă tot mai hotărît, care constituie unul dintre cei mai puternici factori în transformarea capitalismului în socialism.

Acela care nu recunoaște și nu apără egalitatea în drepturi a națiunilor și a limbilor, care nu luptă împotriva oricărei asupriri naționale, sau împotriva inegalității în drepturi, acela nu este marxist și nici măcar democrat. Aceasta este în afară de orice îndoială. Dar tot în afară de orice îndoială este și faptul că așa-zisul marxist care înjură cît îl ține gura pe un marxist aparținînd unei alte națiuni pentru tendința de „asimilare" nu este în realitate decît un simplu *naționalist mic-burghez*. Din această categorie nu prea respectabilă de oameni fac parte toți bundiștii și (după cum vom vedea îndată) social-naționaliștii ucraineni de felul d-lor L. Iurkevici, Donțov & Co.

Ca să demonstrăm în mod concret cît de reacționare sînt concepțiile acestor naționaliști mic-burghezi, vom prezenta trei categorii de date.

Cei care vociferează cel mai tare împotriva tendinței de „asimilare" a marxiștilor ortodocși ruși sînt naționaliștii evrei din Rusia, în general, și bundiștii, în special. Or, după cum se poate vedea din datele prezentate mai sus, din cei 10 500 000 de evrei, cîți există în întreaga lume, *aproximativ jumătate* trăiesc în țări *civilizate*, în condițiile *celei mai largi* „asimilări", și numai evreii din Rusia și Galiția, nenorociți, înapoiați, lipsiți de drepturi și oprimați de-alde Purișkevici (ruși și polonezi), trăiesc în condițiile *celei mai reduse* „asimilări", în condițiile celei mai mari izolări, mergînd pînă la „zona de domiciliere" *, „numerus clausus" și alte delicii purișkeviciste.

* Teritoriu în afara căruia evreii nu aveau dreptul să locuiască. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Evreii din ţările civilizate nu constituie o naţiune, ei s-au asimilat cel mai mult, spun K. Kautsky şi O. Bauer. Evreii din Galiţia şi din Rusia nu constituie, din păcate, o naţiune (şi *nu* din vina lor, ci din vina Purişkevicilor), ei nu formează aici decît o *castă*. Aceasta este părerea indiscutabilă a unor oameni care cunosc fără doar şi poate istoria poporului evreu şi care ţin seama de faptele amintite mai sus.

Dar ce arată aceste fapte? Arată că împotriva „asimilării" pot vocifera numai evreii mic-burghezi reacţionari, care ar voi să întoarcă înapoi roata istoriei, s-o facă să meargă nu de la rînduielile din Rusia şi Galiţia înspre rînduielile Parisului şi New Yorkului, ci invers.

Cei mai de seamă oameni din rîndurile evreimii, care au dat omenirii conducători de frunte ai democraţiei şi socialismului în istoria mondială, n-au vociferat niciodată împotriva asimilării. Împotriva asimilării vociferează numai venerabilii contemplatori ai „posteriorului" evreimii.

Despre proporţiile generale ale procesului de asimilare a naţiunilor în condiţiile actuale ale capitalismului înaintat ne putem face o idee aproximativă, de pildă, din datele asupra emigrării în Statele Unite ale Americii de Nord. În decurs de 10 ani, între anii 1891 şi 1900, din Europa au emigrat 3 700 000 de oameni, iar în 9 ani, între anii 1901 şi 1909, 7 200 000 de oameni. Potrivit recensămîntului din 1900, în Statele Unite se aflau peste 10 000 000 de străini. Statul New York — în care se aflau, potrivit aceluiaşi recensămînt, peste 78 000 de austrieci, 136 000 de englezi, 20 000 de francezi, 480 000 de germani, 37 000 de unguri, 425 000 de irlandezi, 182 000 de italieni, 70 000 de polonezi, 166 000 de originari din Rusia (în cea mai mare parte evrei), 43 000 de suedezi etc. — poate fi asemănat cu o moară în care sînt măcinate deosebirile naţionale. Şi ceea ce se petrece la New York pe scară mare, internaţională, se petrece şi în *fiecare* mare oraş şi aşezare industrială.

Cel care nu s-a împotmolit în prejudecăţi naţionaliste nu poate să nu vadă în acest proces al asimilării naţiunilor de către capitalism unul dintre cele mai de seamă progrese istorice, nimicirea prejudecăţilor îngust-naţionale din

www.dacoromanica.ro

diferite regiuni îndepărtate și primitive, mai ales în țări înapoiate de felul Rusiei.

Să ne gîndim, de pildă, la Rusia și la atitudinea velicoruşilor față de ucraineni. Desigur că orice democrat, ca să nu mai vorbim de marxişti, va lupta cu hotărîre împotriva nemaipomenitei înjosiri a ucrainenilor și va cere deplină egalitate în drepturi pentru ei. Dar ar fi o adevărată trădare a socialismului și o politică prostească *chiar* din punctul de vedere al „sarcinilor naționale" burgheze ale ucrainenilor dacă *ar fi slăbită* legătura și unirea dintre proletariatul ucrainean și cel velicorus, unire care există astăzi în cadrul aceluiași stat.

D-l Lev Iurkevici, care se consideră și el „marxist" (bietul Marx), ne dă o pildă de asemenea politică prostească. În 1906 — scrie d-l Iurkevici —, Sokolovski (Basok) și Lukașevici (Tuceapski) afirmau că proletariatul ucrainean s-a rusificat pe deplin și că nu are nevoie de o organizație separată. Fără să încerce să ilustreze măcar cu un singur fapt *fondul problemei*, d-l Iurkevici se năpustește — pentru motivul arătat — asupra celor doi, vociferînd isteric, absolut în spiritul celui mai josnic, mai obtuz și mai reacționar naționalism, că acest fapt, vedeți dv., ar însemna „pasivitate națională", „renegare națională", că acești oameni i-au „dezbinat (!!) pe marxiștii ucraineni" etc. În prezent — ne încredințează d-l Iurkevici —, deși asistăm la o „creștere a conștiinței naționale a muncitorilor ucraineni", numai o *minoritate* a muncitorilor au „conștiință națională", majoritatea „aflîndu-se încă sub influența culturii ruse". Și sarcina noastră — exclamă mic-burghezul naționalist — „nu este de a păși în urma maselor, ci de a le antrena după noi, a le lămuri sarcinile naționale (cauza națională)" („Dzvin", p. 89).

De la un cap la altul, acest raționament al d-lui Iurkevici este un raționament burghezo-naționalist. Dar nici chiar din punctul de vedere al naționaliștilor burghezi, dintre care unii vor deplină egalitate în drepturi și autonomia Ucrainei, iar alții formarea unui stat independent ucrainean, această părere nu rezistă criticii. Adversarii tendințelor de eliberare ale ucrainenilor sînt clasa moșierilor velicoruși și polonezi, apoi burghezia acelorași două

www.dacoromanica.ro

naţiuni. Care este forţa socială în stare să dea o ripostă acestor clase? Primul deceniu al secolului al XX-lea a dat răspunsul concret: această forţă este reprezentată în mod exclusiv de clasa muncitoare, care antrenează după ea ţărănimea democratică. Tinzînd să dezbine şi, în felul acesta, să slăbească forţa cu adevărat democratică, a cărei victorie ar face ca violenţa naţională să devină cu neputinţă, d-l Iurkevici trădează nu numai interesele democraţiei în general, ci şi interesele patriei sale, ale Ucrainei. Printr-o acţiune unită a proletarilor velicoruşi şi ucraineni, o Ucrainăliberă este *posibilă;* fără această unitate nici vorbă nu poate fi de aşa ceva.

Dar marxiştii nu se limitează la punctul de vedere burghezo-naţional. De cîteva decenii s-a concretizat pe deplin procesul dezvoltării economice mai rapide a Sudului, adică a Ucrainei, proces care atrage din Velicorusia zeci şi sute de mii de ţărani şi muncitori, încadrîndu-i în economia capitalistă, în mine, în oraşe. „Asimilarea" — în aceste limite — a proletariatului velicorus şi ucrainean este neîndoielnică. *Şi acest* fapt are, *fără îndoială,* un caracter progresist. Capitalismul înlocuieşte pe mujicul velicorus sau ucrainean, abrutizat, înapoiat, legat de pămînt, sălbatic ca un urs, cu proletarul, liber să se deplaseze dintr-un loc într-altul, ale cărui condiţii de viaţă sfărîmă îngustimea specific naţională, atît velicorusă cît şi ucraineană. Să presupunem că între Velicorusia şi Ucraina se va stabili cu timpul o graniţă de stat; şi în acest caz caracterul progresist sub raport istoric al „asimilării" muncitorilor velicoruşi şi ucraineni va fi neîndoielnic, aşa cum şi măcinarea naţiunilor din America are un caracter progresist. Cu cît Ucraina şi Velicorusia vor deveni mai libere, cu atît *mai amplă* şi *mai rapidă* va fi dezvoltarea capitalismului, care va atrage cu o şi mai mare forţă pe muncitorii aparţinînd *tuturor* naţiunilor, din toate regiunile statului şi din toate statele vecine (dacă Rusia ar fi stat vecin cu Ucraina), masa muncitorească la oraşe, în mine şi în fabrici.

D-l Lev Iurkevici se comportă ca un adevărat burghez, ba, chiar mai mult, ca un burghez miop, mărginit, redus, adică ca un filistin, atunci cînd lasă deoparte interesele

www.dacoromanica.ro

comuniunii, contopirii, asimilării *proletariatului* celor două naţiuni de dragul succesului de moment al cauzei naţionale ucrainene. Întîi cauza naţională şi apoi cea proletară — afirmă naţionaliştii burghezi şi d-nii Iurkevici, Donţov şi, repetînd spusele lor, alţi asemenea pseudomarxişti. Înainte de toate cauza proletară — spunem noi —, fiindcă ea nu asigură numai interesele permanente, vitale ale muncii şi ale omenirii, ci şi interesele democraţiei, or, fără democraţie nu poate fi concepută nici o Ucrainã autonomă şi nici independentă.

În sfîrşit, în raţionamentul neobişnuit de bogat în perle naţionaliste al d-lui Iurkevici trebuie să mai relevăm următoarele : minoritatea muncitorilor ucraineni este conştientă din punct de vedere naţional, spune el, „majoritatea se află încă sub influenţa culturii ruse" (bilşisti perebuvae şce pid vplivom rosiiskoi culturi).

A opune — atunci cînd e vorba despre proletariat — cultura ucraineană, luată ca un tot, culturii velicoruse, luată de asemenea ca un tot, înseamnă a comite cea mai neruşinată trădare a intereselor proletariatului în favoarea naţionalismului burghez.

În cadrul fiecărei naţiuni contemporane există două naţiuni, spunem noi tuturor social-naţionaliştilor. Există două culturi naţionale în cadrul fiecărei culturi naţionale. Există cultura velicorusă a Purişkevicilor, Gucikovilor şi Struvilor, dar există şi cultura velicorusă caracterizată prin numele lui Cernîşevski şi al lui Plehanov. *Două* culturi există şi la ucraineni, ca, de altfel, şi în Germania, Franţa, Anglia, la evrei etc. Dacă majoritatea muncitorilor ucraineni se află sub influenţa culturii velicoruse, sîntem siguri că, pe lîngă ideile culturii velicoruse a popilor şi burgheziei, asupra lor acţionează şi ideile democraţiei şi social-democraţiei velicoruse. Ducînd lupta împotriva primului gen de „cultură", *marxistul* ucrainean va şti întotdeauna să distingă cel de-al doilea gen de cultură şi va spune muncitorilor săi : „trebuie neapărat să vă străduiţi din răsputeri să găsiţi, să folosiţi şi să întăriţi orice posibilitate de contact cu muncitorul velicorus conştient, cu literatura lui, cu sfera lui de idei ; acest lucru este impus

www.dacoromanica.ro

de interesele fundamentale ale mişcării muncitoreşti, *atît* ucrainene *cît şi* velicoruse".

Dacă un marxist ucrainean se va lăsa *pînă într-atît* antrenat de ura, *pe deplin legitimă şi firească,* împotriva asupritorilor velicoruşi, încît va trece fie numai o părticică din această ură, fie numai un sentiment de înstrăinare asupra culturii proletare şi asupra cauzei proletare a muncitorilor velicoruşi, prin aceasta marxistul va aluneca în mlaştina naţionalismului burghez. Tot astfel, marxistul velicorus va aluneca în mlaştina naţionalismului, şi nu numai a celui burghez, dar şi a naţionalismului ultrareacţionar, dacă va da măcar o clipă uitării revendicarea deplinei egalităţi în drepturi a ucrainenilor sau *dreptul* lor de a forma un stat independent.

Atîta vreme cît fac parte din acelaşi stat, muncitorii velicoruşi şi ucraineni trebuie să apere împreună, în cea mai strînsă unire organizatorică, care să meargă pînă la contopire, cultura comună sau internaţională a mişcării proletare, dînd dovadă de cea mai deplină toleranţă în problema limbii în care se face propaganda şi ţinînd seama în desfăşurarea acestei propagande de *particularităţile* pur locale sau pur naţionale. Iată care este cerinţa necondiţionată a marxismului. Orice propagandă care tinde să separe pe muncitorii unei naţiuni de muncitorii alteia, orice atacuri împotriva tendinţei de „asimilare" marxistă, orice acţiune de contrapunere a unei culturi naţionale luată ca un tot unei alte culturi naţionale luată, chipurile, şi ea ca un tot etc. în problemele privitoare la proletariat înseamnă naţionalism *burghez,* împotriva căruia este obligatoriu să se dea o luptă necruţătoare.

4. „AUTONOMIA CULTURAL-NAŢIONALĂ"

Problema lozincii „culturii naţionale" are pentru marxişti o însemnătate uriaşă nu numai pentru că determină conţinutul ideologic al întregii noastre propagande şi agitaţii în problema naţională spre deosebire de propaganda burgheză, dar şi pentru că întregul program al faimoasei autonomii cultural-naţionale este întemeiat pe această lozincă.

www.dacoromanica.ro

Păcatul fundamental, principal al acestui program constă în aceea că el caută să introducă în viață naționalismul cel mai rafinat și mai absolut, naționalismul dus pînă la ultima lui expresie. Esența acestui program : fiecare cetățean e încadrat într-o națiune oarecare, fiecare națiune formînd o entitate juridică cu dreptul de a obliga pe membrii ei să plătească impozite, cu parlamente naționale (seimuri), cu „secretari de stat" (miniștri) naționali.

Această idee aplicată la problema națională seamănă cu ideea lui Proudhon aplicată la capitalism. Nu distrugerea capitalismului și a bazei lui — producția de mărfuri, ci *curățirea* acestei baze de toate excrescențele ei, înlăturarea tuturor abuzurilor etc. ; nu nimicirea schimbului și a valorii de schimb, ci dimpotrivă, „constituirea" acesteia din urmă, generalizarea ei, prefacerea ei în ceva absolut, *„echitabil"*, fără fluctuații, crize, abuzuri — iată ideea lui Proudhon.

Așa cum este mic-burghez Proudhon, a cărui teorie absolutizează și ridică la rangul de sublim schimbul și producția de mărfuri, tot astfel sînt mic-burgheze și teoria și programul „autonomiei cultural-naționale", care absolutizează și ridică la rangul de sublim naționalismul burghez, curățindu-l de violențe și nedreptăți etc.

Marxismul este incompatibil cu naționalismul, fie el chiar cel mai „echitabil", mai „curățel", mai subtil și mai civilizat. În locul oricărui naționalism, marxismul promovează internaționalismul, contopirea tuturor națiunilor într-o unitate superioară, care crește sub ochii noștri cu fiecare kilometru de cale ferată, cu fiecare trust internațional, cu fiecare uniune muncitorească (internațională prin activitatea ei economică și apoi și prin ideile și tendințele ei).

Din punct de vedere istoric, principiul naționalității este inevitabil în societatea burgheză și, ținînd seama de această societate, marxistul recunoaște întru totul legitatea istorică a mișcărilor naționale. Dar, pentru ca această recunoaștere să nu se transforme într-o apologie a naționalismului, trebuie să se limiteze în modul cel mai strict numai la ceea ce este progresist în aceste mișcări, pentru

www.dacoromanica.ro

ca această recunoaştere să nu ducă la întunecarea conştiinţei proletare de către ideologia burgheză.

Trezirea maselor din somnolenţa feudală, lupta lor împotriva oricărei asupriri naţionale, pentru suveranitatea poporului, pentru suveranitatea naţiunii reprezintă un fenomen progresist. De aici rezultă datoria *incontestabilă* a oricărui marxist de a susţine democratismul cel mai hotărît şi cel mai consecvent în legătură cu toate laturile problemei naţionale. Această sarcină are mai ales un caracter negativ. Dar mai departe de această sarcină proletariatul nu poate păşi pe calea sprijinirii naţionalismului, fiindcă mai departe începe activitatea „pozitivă" a *burgheziei,* care tinde la *întărirea* naţionalismului.

Datoria incontestabilă a proletariatului ca forţă democratică, interesul incontestabil al luptei de clasă proletare, luptă umbrită şi frînată de dezbinarea dintre naţiuni, este de a scutura orice jug feudal, de a înlătura orice asuprire naţională, orice privilegii ale unei naţiuni sau ale unei limbi. Dar a susţine naţionalismul burghez *dincolo* de aceste limite, riguros fixate într-un anumit cadru istoric, înseamnă a trăda proletariatul şi a trece de partea burgheziei. Aici există un hotar care adeseori este aproape imperceptibil şi social-naţionaliştii bundişti şi ucraineni uită cu totul de el.

Noi spunem hotărît: da luptei împotriva asupririi naţionale. Spunem hotărît: nu luptei *pentru* orice fel de dezvoltare naţională, *pentru* „cultura naţională" în general.

Dezvoltarea economică a societăţii capitaliste din lumea întreagă ne oferă exemple de mişcări naţionale care nu s-au dezvoltat pînă la capăt, exemple de constituire a unor naţiuni mari dintr-un şir întreg de naţiuni mici sau în dauna unor naţiuni mici, ne oferă exemple de asimilare a naţiunilor. Dezvoltarea ideii de naţionalitate în general — acesta este principiul naţionalismului burghez; din el rezultă exclusivismul naţionalismului burghez, din el rezultă dezbinarea, lipsită de orice perspective, dintre naţiuni. Proletariatul însă nu numai că nu se angajează să susţină dezvoltarea naţională a fiecărei naţiuni, dar, dimpotrivă, pune în gardă masele împotriva unor astfel

www.dacoromanica.ro

de iluzii, susține cea mai deplină libertate a circulației de mărfuri capitaliste, salută orice asimilare a națiunilor, cu excepția celei silite sau a celei bazate pe privilegii.

A fixa naționalismul într-o anumită sferă „just" limitată, „a constitui" naționalismul, a delimita temeinic și trainic națiunile între ele cu ajutorul unei anumite instituții de stat — aceasta este baza ideologică și conținutul principiului autonomiei cultural-naționale. Această idee este de la un cap la altul burgheză și de la un cap la altul falsă. Proletariatul nu poate să sprijine nici un fel de întărire a naționalismului; dimpotrivă, el sprijină tot ce contribuie la ștergerea deosebirilor naționale, la desființarea barierelor naționale, tot ce contribuie la strîngerea mereu mai mare a legăturilor dintre naționalități, tot ce duce la contopirea națiunilor. A proceda altfel înseamnă a trece de partea micii burghezii naționaliste reacționare.

Atunci cînd la Congresul de la Brünn * (1899) [54] al social-democraților austrieci a fost discutat proiectul autonomiei cultural-naționale, aprecierii lui din punct de vedere teoretic aproape că nu i s-a acordat nici o atenție. Dar este instructiv să relevăm că împotriva acestui program s-au adus două argumente: 1) programul ar duce la întărirea clericalismului; 2) „acest program ar avea drept rezultat permanentizarea șovinismului, introducerea lui pînă și în cea mai mică comunitate, în cel mai mic grup" (pag. 92 din procesul-verbal oficial în limba germană al Congresului de la Brünn. Există o traducere rusă, editată de partidul naționalist evreiesc „P.M.S.E." [55]).

Nu încape îndoială că, în prezent, în toate țările lumii „cultura națională" în înțelesul obișnuit al acestui cuvînt, adică școlile etc., se află astăzi sub influența precumpănitoare a clericalilor și șoviniștilor burghezi. Afirmația făcută de bundiști în apărarea autonomiei „cultural-naționale", în sensul că constituirea națiunilor va face ca lupta de clasă din rîndurile lor să fie *purificată* de orice considerații lăturalnice, este o sofistică vădită și ridicolă. În orice societate capitalistă are loc o luptă de clasă serioasă, mai ales în domeniul economic și politic.

* — Brno. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

A separa problema şcolilor *de acest* domeniu ar fi, în primul rînd, o utopie absurdă, deoarece problema şcolilor (ca şi „cultura naţională" în general) nu se poate separa de viaţa economică şi politică, iar în al doilea rînd tocmai viaţa economică şi politică a unei ţări capitaliste *impune* la fiecare pas lichidarea îngrădirilor şi prejudecăţilor naţionale, absurde şi învechite, iar separarea problemei şcolilor etc. ar contribui tocmai la conservarea, agravarea, întărirea clericalismului „pur" şi a şovinismului burghez „pur".

În societăţile pe acţiuni, capitaliştii de naţionalităţi diferite stau alături, contopindu-se pe deplin. În fabrică lucrează laolaltă muncitori de naţionalităţi diferite. În orice problemă politică cu adevărat serioasă şi adîncă, gruparea se face pe clase, şi nu pe naţiuni. „Scoaterea din competenţa statului" a şcolii etc. şi trecerea ei în competenţa naţiunilor echivalează tocmai cu o încercare de *a separa* economicul, care contopeşte naţiunile, de cel mai ideologic, ca să spunem aşa, domeniu al vieţii sociale, în cadrul căruia cultura naţională „pură" sau cultivarea naţională a clericalismului şi şovinismului este cel mai uşor realizabilă.

Realizarea practică a planului autonomiei „exteritoriale" (în afara teritoriului, nelegată de teritoriul pe care locuieşte o naţiune sau alta) sau al autonomiei „culturalnaţionale" ar însemna un singur lucru : *împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi*, adică introducerea curiilor naţionale în învăţămînt. E destul să-ţi faci o idee limpede despre esenţa *reală* a faimosului plan bundist ca să-ţi dai seama cît este el de reacţionar, chiar şi din punctul de vedere al democraţiei, ca să nu mai vorbim de punctul de vedere al luptei de clasă a proletariatului pentru socialism.

Vom da un singur exemplu şi un singur proiect al „naţionalizării" şcolii, care ne va lămuri în mod concret în ce constă fondul problemei. În Statele Unite ale Americii de Nord, în toate domeniile vieţii se menţine pînă în ziua de astăzi împărţirea statelor în state de Nord şi în state de Sud ; primele — cu puternice tradiţii de libertate şi de luptă împotriva proprietarilor de sclavi ; cele-

www.dacoromanica.ro

lalte — cu puternice tradiții sclavagiste, cu rămășițe de prigonire a negrilor, cu înapoierea lor economică, cu extrema lor înapoiere culturală (44% analfabeți printre negri și 6% printre albi) etc. În statele nordice negrii învață împreună cu albii în aceleași școli. În Sud există pentru negri școli speciale — „naționale" sau rasiale, numiți-le cum vreți. Se pare că acesta este în realitate unicul exemplu de „naționalizare" a școlii.

În răsăritul Europei există o țară în care pînă în zilele noastre se poate petrece un asemenea lucru cum este procesul Beilis, în care evreii sînt condamnați de domnii Purișkevici la o situație mai rea decît cea a negrilor. În această țară, nu de mult, guvernul a elaborat un proiect de *școală evreiască națională*. Credem că, din fericire, această utopie reacționară nu se va putea realiza, după cum nu se va realiza nici utopia mic-burghezilor austrieci, care, pierzîndu-și speranța în înfăptuirea unei democrații consecvente și în încetarea fricțiunilor dintre diferitele naționalități, au născocit *găoace* naționale în domeniul învățămîntului, pentru ca nu cumva națiunile să se ciorovăiască *pentru împărțirea* școlilor..., dar să „se constituie" în vederea unor *veșnice* ciorovăieli între diferitele „culturi naționale".

În bună măsură, autonomia cultural-națională a rămas în Austria o născocire a publiciștilor, pe care nici chiar social-democrații austrieci n-au luat-o în serios. În schimb, în Rusia, toate partidele burgheze evreiești și cîteva elemente mic-burgheze și oportuniste din cadrul diferitelor naționalități, ca, de pildă, bundiștii, lichidatorii din Caucaz, conferința partidelor naționale din Rusia de orientare narodnică de stînga, au introdus-o în programele lor. (Notăm, în paranteză, că această conferință a partidelor naționale a avut loc în 1907 și că la votarea rezoluției ei socialiștii-revoluționari ruși și social-patrioții polonezi, *P.P.S.* [56], *s-au abținut* de la vot. A se abține de la vot — acesta este un procedeu care caracterizează cum nu se poate mai bine atitudinea socialiștilor-revoluționari și P.P.S.-iștilor față de o problemă principială extrem de importantă în domeniul programului național!)

www.dacoromanica.ro

În Austria, tocmai Otto Bauer, cel mai de seamă teoretician al „autonomiei cultural-naţionale", a consacrat un capitol special din cartea sa pentru a argumenta că nu se poate cere aplicarea acestui program pentru evrei. În Rusia, tocmai în rîndurile evreimii, toate partidele burgheze — şi împreună cu ele şi Bundul, care le cîntă în strună — au acceptat acest program *. Ce înseamnă acest lucru ? Înseamnă că, pe baza experienţei politice obţinute în practica altui stat, istoria a dezvăluit absurditatea născocirii lui Bauer, tot aşa cum bernsteinienii ruşi (Struve, Tugan-Baranovski, Berdeaev & Co.), prin evoluţia lor rapidă de la marxism la liberalism, au demascat adevăratul fond ideologic al bernsteiniadei germane.

Nici social-democraţii austrieci, nici cei din Rusia n-au acceptat autonomia „cultural-naţională" în programul lor. Dar partidele evreieşti burgheze din ţara cea mai înapoiată, precum şi o serie de grupuri mic-burgheze aşa-zis socialiste *au acceptat-o*, pentru a introduce într-o formă subtilă în rîndurile muncitorilor ideile naţionalismului burghez. Faptul acesta este foarte elocvent.

De vreme ce ne-am referit la programul austriac în problema naţională, sîntem datori să restabilim un adevăr pe care bundiştii deseori îl denaturează. La Congresul de la Brünn *a fost* prezentat un program *pur* de „autonomie cultural-naţională". Este vorba de programul social-democraţiei slavilor de sud ; în paragraful 2 al acestui program se spune : „Fiecare popor care trăieşte în Austria, indiferent de teritoriul pe care-l ocupă membrii săi, for-

* Este explicabil de ce neagă adeseori bundiştii cu o neobişnuită patimă faptul că *toate* partidele burgheze evreieşti au acceptat „autonomia cultural-naţională". Prea dă la iveală acest fapt adevăratul rol al Bundului. Atunci cînd, în ziarul „Luci", unul dintre bundişti, d-l Manin, a încercat să-l nege din nou, el a fost pe deplin demascat de N. Skop (vezi „Prosveşcenie" nr. 3). Dar cînd în ziarul „Dzvin" (nr. 7—8 din 1913, p. 92) d-l Lev Iurkevici citează din „Prosveşcenie" (nr. 3, p. 78) fraza lui N. Sk. : „Bundiştii împreună cu toate partidele şi grupurile evreieşti burgheze susţin de multă vreme autonomia cultural-naţională" şi *denaturează* acest citat, *scoţînd* din el cuvîntul „bundiştii" şi *înlocuind* cuvintele : „autonomia cultural-naţională" prin cuvintele : „drepturile naţionale", nu poţi decît să ridici din umeri ! ! D-l Lev Iurkevici nu este numai un naţionalist, nu este numai un ignorant desăvîrşit în materie de istorie a social-democraţiei şi de program al acesteia ; *el este pur şi simplu un falsificator de citate* în favoarea Bundului. Prost mai stau treburile Bundului şi ale domnilor Iurkevici !

www.dacoromanica.ro

mează un grup autonom care își conduce în mod absolut independent toate treburile sale naționale (culturale și de limbă)". Programul acesta a fost susținut nu numai de Kristan, dar și de influentul Ellenbogen. A fost însă scos de pe ordinea de zi, deoarece n-a obținut nici un vot. S-a adoptat programul *teritorialist*, adică un program care nu creează *nici un fel* de grupuri naționale, „indiferent de teritoriul pe care-l ocupă membrii acestor națiuni".

În paragraful 3 al programului adoptat se spune: „*Regiunile* care se autoadministrează locuite de membrii uneia și aceleiași națiuni formează laolaltă o uniune națională *unică*, care își rezolvă chestiunile sale naționale în mod absolut autonom" (compară cu „Prosveșcenie" nr. 4 din 1913, p. 28 [57]). Este limpede că nici acest program, la baza căruia stă un compromis, nu este just. Vom da un exemplu pentru a lămuri acest lucru. Obștea coloniștilor germani din gubernia Saratov plus suburbia germană a muncitorilor din Riga sau Lodz plus un sat german de lîngă Petersburg etc. formează împreună „uniunea națională unică" a germanilor din Rusia. Este evident că social-democrații nu pot *să ceară* un asemenea lucru, nu pot *să sancționeze* o asemenea uniune, cu toate că ei, bineînțeles, nu neagă nicidecum *libertatea* oricăror uniuni, inclusiv uniunea oricăror comunități de orice naționalitate din cadrul unui stat. Dar de separarea, în conformitate cu legea, a germanilor etc. din diferite localități ale Rusiei și aparținînd diferitelor clase și cu constituirea lor într-o uniune națională germană unică se pot ocupa popii, burghezii, mic-burghezii, în sfîrșit oricine, numai nu social-democrații.

5. EGALITATEA ÎN DREPTURI A NAȚIUNILOR ȘI DREPTURILE MINORITĂȚII NAȚIONALE

Procedeul cel mai folosit de oportuniștii din Rusia în discutarea problemei naționale este de a invoca exemplul Austriei. În articolul meu din „Severnaia Pravda" * („Prosveșcenie" nr. 10, p. 96—98), asupra căruia s-au năpustit oportuniștii (d-l Semkovski în „Novaia Rabo-

* Vezi volumul de față, p. 128—131. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ceaia Gazeta", Libman în „Ţait"), am afirmat că există o singură rezolvare a problemei naţionale, în măsura în care în general problema naţională poate fi rezolvată în lumea capitalistă, şi această rezolvare este : democratismul consecvent. Şi pentru a demonstra acest lucru mă refer, între altele, la exemplul Elveţiei.

Acest exemplu nu e pe placul celor doi oportunişti amintiţi mai sus, care încearcă să-l combată sau să-i reducă importanţa. Kautsky, vedeţi dv., a spus că Elveţia constituie o excepţie ; că în Elveţia ar avea loc o descentralizare cu totul specială, că ea ar avea o istorie specială, condiţii geografice speciale, o repartizare foarte specifică a populaţiei de limbi diferite etc. etc.

Toate acestea nu sînt altceva decît încercări *de a se eschiva* de la fondul discuţiei. Desigur, Elveţia constituie o excepţie în sensul că ea nu este un stat naţional unitar. Dar tot o astfel de excepţie (sau stare de înapoiere — adaugă Kautsky) reprezintă şi Austria şi Rusia. Desigur, în Elveţia numai unele condiţii speciale, specifice, istorice şi de trai au făcut posibilă dezvoltarea unui democratism *mai larg* decît în majoritatea ţărilor europene vecine cu ea.

Dar ce însemnătate pot avea toate acestea de vreme ce este vorba de *un model* pe care trebuie să-l imităm ? În întreaga lume, ţările în care diferite instituţii sînt organizate pe baza unor principii *consecvent* democratice constituie, în condiţiile actuale, o excepţie. Dar acest lucru ne împiedică oare să apărăm în programul nostru realizarea democratismului consecvent în toate instituţiile ?

Specificul Elveţiei îl constituie istoria, condiţiile geografice, precum şi celelalte condiţii. Specificul Rusiei îl constituie forţa fără precedent a proletariatului în epoca revoluţiilor burgheze şi îngrozitoarea stare de înapoiere generală a ţării, care determină în mod obiectiv necesitatea unei înaintări excepţional de rapide şi de hotărîte, cu riscul oricăror deficienţe şi înfrîngeri.

Noi întocmim un program naţional din punctul de vedere al proletariatului ; de cînd s-a început oare să se recomande ca drept model să fie luate exemplele cele mai proaste, şi nu cele mai bune ?

www.dacoromanica.ro

Nu rămîne oare, în orice caz, indiscutabil și incontestabil faptul că în regimul capitalist pacea națională este realizată (în măsura în care în general este realizabilă) *exclusiv* în țările în care există un democratism consecvent ?

De vreme ce acest lucru este incontestabil, faptul că oportuniștii invocă cu îndărătnicie exemplul Austriei în loc să invoce pe cel al Elveției reprezintă un procedeu întru totul cadet, cadeții fiind aceia care copiază întotdeauna cele mai proaste constituții europene, și nu pe cele mai bune.

În Elveția există *trei* limbi oficiale, dar proiectele de legi supuse referendumului sînt publicate în *cinci* limbi, adică, pe lîngă cele trei limbi oficiale, în încă două dialecte „romande". După cum arată recensămîntul din 1900, dintr-un număr total de 3 315 443 de locuitori ai Elveției, aceste două dialecte sînt vorbite de 38 651 locuitori, adică ceva mai mult de *unu la sută*. În armată, ofițerilor și subofițerilor „li se acordă cea mai largă libertate de a se adresa soldaților în limba lor maternă". În cantoanele Graubünden și Wallis (fiecare cu o populație ceva mai mare de o sută de mii de locuitori), ambele dialecte se bucură de o egalitate în drepturi absolută *.

Se pune întrebarea : trebuie oare să propagăm și să susținem această *experiență* vie a unei țări înaintate sau să împrumutăm de la austrieci niște *născociri* în genul „autonomiei exteritoriale", pe care încă nimeni în lume n-a experimentat-o (și pe care nici chiar austriecii nu le-au adoptat încă) ?

A propaga această născocire înseamnă a propaga divizarea învățămîntului pe naționalități, adică un lucru direct vătămător. Experiența Elveției ne arată însă că asigurarea unui maximum (relativ) de pace între naționalități *este posibilă în practică și realizabilă* într-un regim de democratism consecvent (iarăși relativ) al întregului stat.

„În Elveția — spun oamenii care au studiat această problemă — *nu există o problemă națională* în sensul în care există în Europa

* Vezi *René Henry*. „La Suisse et la question des langues" („Elveția și problema limbilor". — *Nota trad.*), Berna, 1907.

www.dacoromanica.ro

răsăriteană. Nici chiar cuvîntul acesta (problema națională) nu este cunoscut aici... În Elveția, lupta dintre naționalități aparține de mult trecutului, fiind legată de perioada 1797—1803" *.

Aceasta înseamnă că epoca marii revoluții franceze, care a dat cea mai democratică rezolvare problemelor la ordinea zilei în perioada trecerii de la feudalism la capitalism, *a știut „să rezolve"* în treacăt, printre altele, și problema națională.

Acum domnii de teapa lui Semkovski, Libman și alți oportuniști n-au decît să încerce să afirme că această rezolvare „exclusiv elvețiană" *nu poate fi aplicată* oricărui județ sau chiar părți de județ din Rusia, unde numai la 200 000 de locuitori există un număr de patruzeci de mii de cetățeni care vorbesc *două dialecte* și care doresc să se bucure în ținutul lor de *deplină egalitate în drepturi* cu privire la limbă!

Preconizarea egalității depline în drepturi a națiunilor și limbilor scoate la iveală în cadrul fiecărei națiuni numai elementele consecvent democratice (adică numai pe proletari), *unindu-i* nu după naționalitate, ci după năzuința lor de a aduce, în general, îmbunătățiri serioase și radicale în orînduirea de stat. Dimpotrivă, preconizarea „autonomiei cultural-naționale", cu toate bunele intenții ale unor persoane și ale unor grupuri izolate, *desparte națiunile* și creează în fapt o apropiere între muncitorii unei națiuni și burghezia *acesteia* (adoptarea acestei „autonomii cultural-naționale" de către toate partidele burgheze evreiești).

Garantarea drepturilor minorității naționale este indisolubil legată de principiul deplinei egalități în drepturi. În articolul meu din „Severnaia Pravda", acest principiu este exprimat aproape la fel ca în hotărîrea oficială și mai precisă adoptată ulterior la consfătuirea marxiștilor. Această hotărîre cere „introducerea în constituție a unei prevederi fundamentale care să declare nul orice privilegiu al vreunei națiuni și orice violare a drepturilor minorității naționale".

* Vezi *Ed. Blocher.* „Die Nationalitäten in der Schweiz" („Naționalitățile în Elveția". — *Nota trad.*), Berlin, 1910.

www.dacoromanica.ro

D-l Libman încearcă să ia în rîs această formulare și întreabă: „Dar de unde putem ști în ce constau drepturile minorității naționale?" Adică face sau nu face parte din această categorie dreptul la un „program propriu" în școlile naționale? Cît de numeroasă trebuie să fie minoritatea națională ca să aibă dreptul de a avea judecătorii ei, funcționarii ei, școli în limba ei maternă? D-l Libman ar vrea ca din aceste întrebări să tragă concluzia necesității unui program național *„pozitiv"*.

În realitate însă, aceste întrebări arată în mod concret ce fel de gînduri reacționare încearcă să strecoare bundistul nostru sub masca discutării unor, vezi doamne, mici amănunte.

„Program propriu" în școală națională proprie!... Marxiștii au, stimabile social-naționalist, un program școlar *general*, care revendică, de pildă, o școală exclusiv laică. Din punct de vedere marxist, într-un stat democratic o *abatere* de la acest program general (iar completarea lui prin unele materii „locale", prin limbi etc. urmează să fie hotărîtă de populația locală) nu poate fi admisă nicăieri și niciodată. Din principiul „de a scoate" școala „din competența statului" spre a o trece în competența națiunilor ar rezulta însă că noi, muncitorii, învestim „națiunile" în statul nostru, democratic, cu dreptul de a cheltui banii poporului pentru școli clericale! Fără să-și dea seama, d-l Libman însuși ne-a demonstrat foarte pregnant caracterul reacționar al „autonomiei culturale-naționale"!

„Cît de numeroasă trebuie să fie minoritatea națională?" Acest lucru nu este stabilit nici chiar de programul austriac, atît de îndrăgit de bundiști; în acest program se spune (mai pe scurt și mai puțin limpede decît în textul nostru): — „Dreptul minorităților naționale este ocrotit printr-o lege specială, care trebuie să fie promulgată de parlamentul imperiului" (§ 4 al programului de la Brünn).

De ce nu s-a legat nimeni de social-democrații austrieci și nu le-a pus întrebarea: ce anume va conține această lege? Ale cărei minorități anume și care drepturi anume va trebui ea să ocrotească?

www.dacoromanica.ro

Pentru că toţi oamenii cu judecată sănătoasă îşi dau seama că într-un program precizarea amănuntelor nu este cu putinţă şi nu-şi are locul. Programul stabileşte numai principiile fundamentale. În cazul de faţă, la austrieci principiul fundamental se subînţelege, pe cînd în hotărîrea adoptată la cea din urmă consfătuire a marxiştilor din Rusia el este exprimat în mod limpede. Principiul acesta constă în a nu admite nici un fel de privilegii naţionale şi nici un fel de inegalitate în drepturi a naţiunilor.

Să luăm un exemplu concret pentru a-i explica bundistului problema. În oraşul Petersburg, potrivit datelor recensămîntului şcolar din 18 ianuarie 1911, şcolile primare ale Ministerului „Instrucţiunii" Publice au fost frecventate de 48 076 de elevi. Dintre aceştia, evrei sînt 396, adică mai puţin de 1%. Apoi — 2 romîni, 1 gruzin, 3 armeni etc.[58] Poate oare un program naţional „pozitiv" să fie alcătuit în aşa fel încît să cuprindă toată diversitatea aceasta de raporturi şi condiţii? (Iar Petersburgul nu este, desigur, nicidecum cel mai „pestriţ" oraş din Rusia sub raport naţional.) Cred că nici chiar asemenea specialişti în „subtilităţi" naţionale cum sînt bundiştii nu vor alcătui un asemenea program.

Or, dacă în constituţia statului ar exista o prevedere fundamentală care să declare nulă orice măsură care încalcă drepturile minorităţii, orice cetăţean ar putea cere anularea măsurii prin care, bunăoară, s-ar refuza să se angajeze pe socoteala statului învăţători speciali de limbă evreiască, de istorie a evreilor etc. sau să se pună un local al statului, necesar pentru predarea lecţiilor, la dispoziţia copiilor evrei, armeni, romîni, sau chiar a unui singur copil gruzin. În orice caz nu este de loc imposibil să satisfaci, pe baza egalităţii lor în drepturi, toate cererile raţionale şi juste ale minorităţilor naţionale, şi nimeni nu va spune că propaganda principiului egalităţii în drepturi ar putea fi dăunătoare. Dimpotrivă, propaganda împărţirii învăţămîntului pe naţiuni, propaganda, de pildă, în vederea înfiinţării unei şcoli speciale evreieşti pentru copiii evrei în Petersburg, ar fi categoric dăunătoare, iar crearea unor şcoli naţionale pentru *oricare* minorităţi naţionale, pentru 1 copil, 2 sau 3 este de-a dreptul imposibilă.

www.dacoromanica.ro

Mai departe, este imposibil să se stabilească printr-o lege generală cît de numeroasă trebuie să fie o minoritate națională pentru a avea dreptul la școli speciale sau la învățători și profesori speciali care să predea obiecte suplimentare etc.

Dimpotrivă, legea generală cu privire la egalitatea în drepturi poate fi elaborată în amănunt și dezvoltată printr-o legiferare specială, prin deciziile seimurilor regionale ale orașelor, zemstvelor, comunităților etc.

6. CENTRALIZARE ȘI AUTONOMIE

D-l Libman scrie următoarele:

„Să luăm Lituania, Ținutul baltic, Polonia, Volînia, sudul Rusiei etc. — pretutindeni vom găsi o populație *amestecată*; nu există oraș care să nu aibă o minoritate națională numeroasă. Oricît de departe ar merge descentralizarea, se vor găsi peste tot, în diferite localități (mai ales în comunele urbane), diferite naționalități care trăiesc laolaltă; or, tocmai democratismul lasă minoritatea națională la discreția majorității naționale. Dar, după cîte știm, V. I. are o atitudine ostilă față de o asemenea organizare federativă a statului și față de infinita descentralizare care există în uniunea elvețiană. Se pune întrebarea: de ce a citat el exemplul Elveției?"

De ce am citat exemplul Elveției — lucrul acesta a fost lămurit mai sus. La fel cum a fost lămurit și faptul că problema ocrotirii drepturilor minorității naționale poate fi rezolvată *numai* prin emiterea unei legi generale într-un stat consecvent democratic, care să nu se abată de la principiul egalității în drepturi. Dar, în pasajul citat, d-l Libman repetă încă una dintre cele mai frecvente (și cele mai nejuste) obiecții (sau remarci sceptice) care se aduc de obicei împotriva programului național al marxiștilor și care de aceea merită s-o analizăm.

Marxiștii, bineînțeles, sînt ostili federației și descentralizării pentru simplul motiv că, în vederea dezvoltării capitalismului, este nevoie de state cît mai mari și cît mai centralizate. *Toate celelalte condiții fiind egale*, proletariatul conștient va susține întotdeauna un stat mai mare. El va lupta întotdeauna împotriva particularismului medieval, va saluta întotdeauna unirea economică cît mai

www.dacoromanica.ro

strîns posibilă a unor mari teritorii, pe care lupta proletariatului împotriva burgheziei să poată lua cea mai mare amploare.

Larga şi rapida dezvoltare a forţelor de producţie ale capitalismului *necesită* teritorii întinse, unite şi centralizate din punctul de vedere al organizaţiei de stat, deoarece numai pe astfel de teritorii se poate uni clasa burgheză, desfiinţînd toate barierele vechi, medievale, de castă, îngust-locale, îngust-naţionale, religioase, iar o dată cu clasa burgheză — ca antipodul ei inevitabil — şi clasa proletară.

Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare, adică despre dreptul lor la despărţire şi la formarea unui stat naţional independent, ne vom ocupa separat *. Dar, atîta timp cît naţiuni diferite alcătuiesc un stat unitar, marxiştii în nici un caz nu vor propovădui nici principiul federativ, nici descentralizarea. Un stat mare centralizat reprezintă un uriaş pas istoric pe calea de la fărîmiţarea medievală la viitoarea unitate socialistă a lumii întregi, şi o altă cale spre socialism în afara celei care trece *printr-un* asemenea stat *(indisolubil* legat de capitalism) nu există şi nu poate exista.

Dar ar fi o greşeală de neiertat dacă s-ar uita că, apărînd centralismul, noi susţinem un centralism exclusiv *democratic*. În această privinţă, spiritul mic-burghez în general şi spiritul mic-burghez naţionalist (inclusiv al răposatului Dragomanov) au provocat atîtea încurcături, încît mereu trebuie să ne irosim timpul ca să lămurim lucrurile.

Centralismul democratic nu numai că nu exclude autoadministrarea locală cu *autonomia* regiunilor care se deosebesc prin specificul condiţiilor economice şi de trai, prin compoziţia deosebită din punct de vedere naţional a populaţiei lor etc., ci, dimpotrivă, reclamă în mod imperios *şi una şi alta*. La noi se confundă în permanenţă centralismul cu samavolnicia şi cu birocratismul. Era firesc ca istoria Rusiei să dea naştere unei asemenea confuzii, totuşi ea rămîne absolut de neiertat pentru un marxist.

* Vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 395—457. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cel mai ușor este de explicat acest lucru printr-un exemplu concret.

Rosa Luxemburg, în amplul său articol: „Problema națională și autonomia" *, printre numeroase erori amuzante (despre care vom vorbi mai departe), face și una deosebit de amuzantă: încearcă *să limiteze* revendicarea autonomiei numai la Polonia.

Să vedem mai întîi *cum* definește ea autonomia.

Rosa Luxemburg admite — și, ca marxistă, este obligată, firește, să admită — că toate problemele economice și politice esențiale și foarte importante pentru societatea capitalistă trebuie să fie exclusiv de competența parlamentului central, general al statului, și nicidecum de cea a seimurilor autonome ale diferitelor ținuturi. Din categoria acestor probleme fac parte: politica vamală, legislația comercială și industrială, căile și mijloacele de comunicație (căile ferate, poșta, telegraful, telefonul etc.), armata, sistemul fiscal, dreptul civil ** și penal, principiile generale ale învățămîntului (de pildă legea cu privire la școala exclusiv laică, învățămîntul general, programul minim, organizarea unor rînduieli democratice în școli etc.), legislația cu privire la protecția muncii, libertățile politice (dreptul de asociere) etc. etc.

În competența seimurilor autonome vor intra — pe baza legislației generale a statului — problemele de interes pur local, de importanță regională sau pur națională. Dezvoltînd și această idee cu multe — ca să nu spunem excesive — amănunte, Rosa Luxemburg dă ca exemplu construcția căilor ferate de însemnătate locală (nr. 12, p. 149), șoselele locale (nr. 14—15, p. 376) etc.

Este absolut evident că nu ne putem închipui un stat modern cu adevărat democratic în care regiunilor cu particularități economice și de trai cît de cît importante, cu o compoziție a populației deosebită din punct de vedere național etc. *să nu* li se acorde o asemenea autonomie. Principiul centralismului, necesar dezvoltării capitalismu-

* „Przeglad Socjaldemokratyczny" [59], Kraków, 1908 și 1909.

** În dezvoltarea ideii sale, Rosa Luxemburg merge pînă la amănunte, vorbind, de pildă, — și pe bună dreptate —, de legea cu privire la divorț (nr. 12, p. 162 din revista amintită).

www.dacoromanica.ro

lui, nu numai că nu este subminat printr-o asemenea autonomie (locală şi regională), ci, dimpotrivă, tocmai datorită ei poate fi transpus în viaţă *în mod democratic*, şi nu birocratic. Dezvoltarea amplă, liberă şi rapidă a capitalismului ar fi cu neputinţă sau în orice caz ar fi extrem de îngreuiată *fără* o asemenea autonomie, care *înlesneşte* atît concentrarea capitalurilor cît şi dezvoltarea forţelor de producţie şi unirea atît a burgheziei cît şi a proletariatului în *cadrul general al statului*. Căci amestecul birocratic în problemele *pur* locale (regionale, naţionale etc.) constituie, în general, una dintre cele mai mari piedici în dezvoltarea economică şi politică, iar în particular una dintre piedicile întîmpinate de *centralism* în problemele sale serioase, importante, fundamentale.

De aceea îţi vine greu să-ţi reţii zîmbetul cînd o vezi pe admirabila noastră Rosa Luxemburg cum se străduieşte, luînd un aer foarte serios şi folosind cuvinte „pur marxiste", să ne demonstreze posibilitatea de a aplica revendicarea autonomiei *numai* la Polonia, *numai* ca o excepţie! Desigur că aici nu intervine de fel patriotism de „proprie parohie", ci numai consideraţii „practice"... cu privire, de pildă, la Lituania.

Rosa Luxemburg ia patru gubernii: Vilno, Kovno, Grodno şi Suvalki, asigurîndu-i pe cititori (precum şi pe sine însăşi) că în aceste gubernii locuiesc „mai ales" lituanieni; totodată, făcînd un calcul general al populaţiei acestor gubernii, obţine o proporţie de 23% din întreaga populaţie pentru lituanieni, iar dacă-i adăugăm pe jmuzi la lituanieni, obţinem o proporţie de 31% din întreaga populaţie — mai puţin de o treime. Concluzia care se impune este, desigur, că ideea cu privire la autonomia Lituaniei este „arbitrară şi artificială" (nr. 10, p. 807).

Cititorul familiarizat cu lipsurile cunoscute de toată lumea ale statisticii noastre oficiale ruse va observa numaidecît eroarea Rosei Luxemburg. De ce era nevoie să se ia gubernia Grodno, în care lituanienii formează numai 0,2% — *două zecimi la sută* — din populaţia totală? De ce era nevoie să se ia întreaga gubernie Vilno, şi nu numai judeţul Troki, în care lituanienii formează *majori-*

www.dacoromanica.ro

tatea populației ? De ce era nevoie să se ia întreaga gubernie Suvalki, stabilind proporția lituanienilor la 52% din întreaga populație, și nu numai județele lituaniene, adică 5 județe din 7, în care lituanienii formează 72% din totalul populației ?

Este ridicol să discutăm despre condițiile și cerințele capitalismului contemporan și să ne referim la împărțirea administrativă a Rusiei, împărțire cazonă, birocratică, cu caracter medieval și feudal în forma ei cea mai grosolană (guberniile, și nu județele), și să nu ne referim la împărțirea „modernă", „capitalistă". Este limpede ca lumina zilei că nici vorbă nu poate fi în Rusia de vreo reformă locală cît de cît serioasă fără desființarea acestei împărțiri administrative și fără înlocuirea ei printr-o împărțire *cu adevărat* „modernă", care să corespundă cu adevărat *nu* cerințelor fiscului, *nu* ale birocrației, *nu* ale rutinei, *nu* ale moșierilor, *nu* ale popilor, ci cerințelor capitalismului, — menționînd că printre cerințele actuale ale capitalismului va figura, fără îndoială, și revendicarea unei cît mai mari unități a compoziției naționale a populației, deoarece naționalitatea, identitatea de limbă constituie un factor important pentru cucerirea deplină a pieței interne și pentru libertatea deplină a schimbului economic.

Este curios că această eroare evidentă a Rosei Luxemburg este repetată de bundistul Medem, care vrea să dovedească nu particularitățile „excepționale" ale Poloniei, ci faptul că principiul autonomiei național-teritoriale (bundiștii sînt pentru autonomia națională exteritorială !) nu este indicat. Bundiștii și lichidatorii noștri adună din lumea întreagă toate greșelile și toate șovăielile oportuniste ale social-democraților din diferite țări și aparținînd diferitelor națiuni, îngrămădind neapărat în bagajul lor *tot ce este mai rău* în social-democrația mondială ; dacă s-ar aduna la un loc fragmente din scrierile bundiștilor și lichidatorilor, s-ar putea alcătui un model de *muzeu* social-democrat *de prost gust.*

Autonomia regională — afirmă sentențios Medem — este potrivită pentru o regiune, un „ținut", dar nu pentru districtele letone, estoniene etc. cu o populație între 500 000 și 2 000 000, cu un teritoriu cît al unei gubernii.

www.dacoromanica.ro

„Aceasta n-ar mai fi autonomie, ci o simplă zemstvă... Pe baza acestei zemstve ar trebui abia să fie instituită o adevărată autonomie...“ şi autorul condamnă „sfărîmarea“ vechilor gubernii şi judeţe *.

În realitate, „sfărîmarea“ şi deformarea condiţiilor capitalismului contemporan nu este altceva decît păstrarea împărţirii administrative cazone, medievale şi feudale. Numai oamenii pătrunşi de spiritul acestei împărţiri pot să reflecteze „cu un aer de savant“ la contrapunerea dintre noţiunile de „zemstvă“ şi de „autonomie“, avînd grijă ca „autonomia“ să fie aplicată după şablon la regiunile mari, iar zemstva la regiunile mici. Capitalismul contemporan nu are nicidecum nevoie de aceste şabloane birocratice. De ce n-ar putea să existe districte naţionale autonome cu o populaţie nu numai de 500 000, dar chiar şi de 50 000 de locuitori, de ce aceste districte n-ar putea să se unească în modurile cele mai variate cu districtele învecinate de diferite mărimi într-un singur „ţinut“ autonom dacă acest lucru este convenabil, dacă este necesar schimbului economic, — toate acestea rămîn un secret al bundistului Medem.

Relevăm că programul naţional de la Brün al social-democraţiei se situează complet pe terenul autonomiei naţional-teritoriale, propunînd ca Austria să fie împărţită în districte „delimitate sub raport naţional“ „în locul teritoriilor istorice ale coroanei“ (§ 2 al programului de la Brün). Noi n-am fi mers atît de departe. Fără îndoială că compoziţia uninaţională a populaţiei este unul dintre factorii cei mai siguri ai unei circulaţii comerciale libere şi largi, cu adevărat moderne. Fără îndoială că nici un marxist — şi nici chiar un democrat hotărît — nu va lua apărarea teritoriilor coroanei austriece şi a guberniilor şi a judeţelor ruseşti (acestea nu sînt chiar atît de rele ca teritoriile coroanei austriece, totuşi sînt destul de rele), nu va încerca să conteste necesitatea înlocuirii acestei împărţiri administrative învechite prin alta, pe cît posibil după criteriul compoziţiei naţionale a populaţiei. În sfîrşit, fără îndoială că pentru înlăturarea oricărei asupriri na-

* V. *Medem*. „În legătură cu tratarea problemei naţionale în Rusia“, în „Vestnik Evropi“ [60] nr. 8 şi 9 din 1912.

www.dacoromanica.ro

ționale este extrem de important să se creeze districte autonome, oricît de mici, cu o compoziție națională unitară, unică, iar în jurul acestor districte ar putea „gravita" și ar putea intra în legături cu ele și diferite uniuni libere și membrii naționalității, respective împrăștiați în diferitele părți ale țării sau chiar ale globului pămîntesc. Toate acestea sînt indiscutabile și ar putea fi contestate numai din punct de vedere birocratic înapoiat.

Compoziția națională a populației constituie *unul* dintre cei mai importanți factori economici, dar *nu singurul și nici* cel mai important factor. În capitalism, orașele, de pildă, joacă un rol economic *extrem de important;* or, pretutindeni — și în Polonia, și în Lituania, și în Ucraina, și în Velicorusia etc. —, orașele se caracterizează printr-o compoziție națională foarte pestriță a populației lor. A rupe orașele de satele și districtele care gravitează economicește în jurul lor luînd drept criteriu elementul „național" ar fi absurd și imposibil. De aceea marxiștii nu trebuie să se situeze în întregime și exclusiv numai pe punctul de vedere al principiului „național-teritorial".

Și mult mai justă decît rezolvarea problemei așa cum a fost preconizată de social-democrația austriacă este rezolvarea indicată la ultima consfătuire a marxiștilor din Rusia. În problema analizată, această consfătuire a formulat următoarea teză:

...„este necesară... o largă autonomie regională" (desigur, nu numai pentru Polonia, ci pentru toate regiunile Rusiei) „și o autoadministrare locală pe deplin democratică, fixîndu-se granițele regiunilor autonome și ale celor care se autoadministrează" (nu pe baza granițelor actualelor gubernii, județe etc.), ci „pe baza luării în considerație de către populația locală însăși a condițiilor economice și de trai, a compoziției naționale a populației etc." *

Compoziția națională a populației este pusă aici *alături* de alte condiții (în primul rînd cele economice, apoi cele de trai etc.), care trebuie să servească drept criteriu pentru stabilirea noilor granițe, corespunzătoare capitalismului contemporan, iar nu spiritului cazon și asiatic. Numai

* Vezi volumul de față, p. 64. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

populaţia locală este în stare „să ţină seama" întru totul şi exact de toate aceste condiţii, şi pe baza acestui lucru parlamentul central al statului va stabili graniţele regiunilor autonome şi sfera de competenţă a seimurilor autonome.

*
* *

Ne mai rămîne să analizăm problema dreptului naţiunilor la autodeterminare. În această problemă au pornit la „popularizarea" greşelilor Rosei Luxemburg o colecţie întreagă de oportunişti de toate naţionalităţile: şi lichidatorul Semkovski, şi bundistul Libman, şi socialnaţionalistul ucrainean Lev Iurkevici. Articolul următor îl vom consacra acestei probleme, pe care a încurcat-o cum nu se poate mai rău toată această „colecţie" amintită [61].

www.dacoromanica.ro

MASA MUNCITOREASCĂ ŞI INTELECTUALITATEA MUNCITOREASCĂ

Sub acest titlu a apărut în nr. 9 al revistei lichidatoriste „Naşa Zarea" un articol al lui G. Rakitin, care este nevoit să recunoască ceea ce cu o neputincioasă furie caută să ignoreze ziarul lichidatorist. G. Rakitin este superior diverşilor F. D. pentru că el încearcă măcar cît de cît *să aprofundeze şi să analizeze problema* şi nu se mulţumeşte să ofere cititorului o ciorovăială de care s-a plictisit toată lumea.

„Victoria — aşa îşi începe articolul G. Rakitin —, victoria repurtată de adepţii ziarului «Pravda» la adunarea generală a sindicatului metalurgiştilor din Petersburg, ca şi o serie de alte fapte care dovedesc creşterea influenţei bolşevismului în rîndurile muncitorilor (mai ales la Petersburg) te fac fără să vrei să te gîndeşti : cum se explică faptul că punctele de sprijin ale curentului menşevic, şi în special cele ale aşa-zisului «lichidatorism», încep să iasă de sub influenţa curentului care a pus temelia organizaţiilor muncitoreşti legale din Rusia, singurul curent care a activat intens în aceste organizaţii în cursul ultimilor ani ?"

Această frază trebuie neapărat relevată pentru a arăta cititorului un caz rar de „moment de luciditate" la lichidatori, care sînt nevoiţi să recunoască adevărul. În articolele semnate de F. D. & Co., ziarul „Novaia Raboceaia Gazeta" nu face decît să se înfurie şi începe să împroşte cu ocări atunci cînd, pe baza cifrelor precise referitoare la alegerile pentru Duma a II-a, a III-a şi a IV-a sau la subscripţiile grupurilor de muncitori etc., i *se dovedeşte* că în rîndurile muncitorilor conştienţi (adică ale acelora

www.dacoromanica.ro

care participă la viaţa politică) predomină curentul „pravdist".

G. Rakitin recunoaşte acest fapt. El recunoaşte şi victoria obţinută la adunarea metalurgiştilor şi *„alte fapte"* (deşi din modestie omite să arate care sînt aceste fapte — procedeu specific publicistului intelectual şi menit *să ascundă* muncitorilor cifrele *precise* care oferă posibilitatea unei verificări *independente).* G. Rakitin recunoaşte în general „creşterea influenţei bolşevismului în rîndurile muncitorilor, mai ales la Petersburg", recunoaşte că „punctele de sprijin" ale lichidatorismului „încep să iasă de sub influenţa" acestui „curent".

G. Rakitin încearcă *să explice* acest fapt, regretabil pentru lichidatori, într-o formă care să le ofere maximum de *consolare.*

Care este deci această explicaţie ?

„Masele muncitoreşti" străbat acum „etapa bolşevică a mişcării" (pag. 59) — recunoaşte G. Rakitin. Dar „intelectualitatea muncitorească — declară el (pag. 57) —, în covîrşitoarea ei majoritate, se situează pe punctul de vedere al aşa-zisului curent «lichidatorist»". De aici el trage, firește, concluzia „consolatoare" pentru lichidatori că „etapa bolşevică a mişcării" este „o pasiune trecătoare a maselor şi a tinerei generaţii de muncitori pentru lozincile bolşevice" şi că această influenţă se explică „mai curînd prin instinct şi sentiment decît prin conştiinţă şi raţiune", prin persistarea „primitivismului concepţiei ţărăneşti" în rîndurile maselor muncitoreşti, prin „supraaprecierea importanţei elanurilor spontane", prin neînţelegerea „unei tactici de clasă elastice" (a lichidatorilor) şi prin înlocuirea ei cu „tactica simplistă a bolşevismului" etc. etc.

Într-un cuvînt, colaboratorul revistei „Naşa Zarea" dă o explicaţie admirabilă : pravdiştii, zice el, au de partea lor majoritatea nematură, neevoluată, spontană, de proastă calitate, în timp ce lichidatorii au de partea lor minoritatea intelectuală, elastică, conştientă etc. Întocmai aşa explică întotdeauna toţi autorii reacţionari convingerile democratice ale maselor, spunînd că aceste mase sînt

www.dacoromanica.ro

ignorante, neevoluate etc., în timp ce nobilii şi burghezii sînt inteligenţi şi culţi !

Dar îngăduie-mi totuşi, stimate d-le Rakitin, să-ţi pun o întrebare : unde-ţi sînt dovezile ? Chiar d-ta ai recunoscut că victoriile pravdiştilor, „trecerea maselor prin etapa bolşevică a mişcării" sînt dovedite prin *fapte!* Unde sînt *faptele* care confirmă afirmaţia d-tale că majoritatea covîrşitoare a intelectualităţii muncitoreşti îi urmează pe lichidatori ? Dispui d-ta de fapte ca, de pildă, alegerile pentru Duma de stat sau numărul subscripţiilor grupurilor de muncitori, ori victoria cutărei sau cutărei liste în sindicate ?

Rakitin nu citează absolut *nici un* fapt, nici măcar un considerent !

De aceea ne vom îngădui să nu fim de acord cu G. Rakitin. Desigur, lui îi *face plăcere* să considere neevoluată şi prostănacă *masa muncitorească* bolşevică („instinctul, şi nu conştiinţa") şi să afirme că minoritatea lichidatoristă este inteligentă şi cultivată. Dar a scrie istoria, *a explica etapele mişcării muncitoreşti* bazîndu-te nu pe fapte, ci pe ceea ce îi face plăcere istoricului să creadă înseamnă pur şi simplu, iartă-mă, d-le Rakitin, un amuzament copilăresc. Firește, trebuie să admit că „instinctul şi sentimentul" îl îndeamnă pe lichidatorul Rakitin să considere minoritatea lichidatoristă ca fiind deosebit de inteligentă, cultă, înaintată, dar se cuvine oare ca un *autor* să se lase călăuzit de „instinct şi sentiment" în loc de „*conştiinţă şi raţiune*" ?

Scris la începutul lunii noiembrie 1913

Se tipăreşte după manuscris

Publicat pentru prima oară în 1938, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 9

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU SCIZIUNEA DIN RÎNDURILE FRACŢIUNII SOCIAL-DEMOCRATE RUSE DIN DUMĂ [62]

Stimaţi tovarăşi! În nr. 266 al ziarului dv. a apărut un articol al „corespondentului din Rusia" în legătură cu sciziunea din rîndurile fracţiunii social-democrate ruse din Dumă. Din păcate, acest articol este departe de a fi obiectiv şi, într-o anumită privinţă, el poate induce în eroare pe cititorul german. De aceea sperăm, stimaţi tovarăşi, că nu veţi refuza să satisfaceţi rugămintea noastră de a publica prezenta scurtă dezmințire, pentru ca muncitorii din Germania şi partidul frăţesc german să fie just informaţi asupra acestor fapte elementare.

1) Corespondentul din Rusia începe prin a afirma că social-democraţia rusă „este fărîmiţată în *numeroase* organizaţii, grupuri şi curente". Chiar şi această primă afirmaţie este un neadevăr patent. Fiecare social-democrat rus, şi în general oricine urmăreşte îndeaproape istorica luptă care se desfăşoară în Rusia, ştie că în mişcarea muncitorească rusă există în momentul de faţă numai *două* curente, *două* ziare de directivă la Petersburg, două linii politice: marxiştii şi lichidatorii. Primii, adică marxiştii, editează la Petersburg cotidianul „Za Pravdu" (nu de mult guvernul a suprimat la Moscova cel de-al doilea cotidian al lor, „Naş Puti"). Ceilalţi scot la Petersburg ziarul „Novaia Raboceaia Gazeta". Alte „curente" *nu există* în mişcarea muncitorească rusă, şi chiar în rîndurile studenţimii ruse din străinătate şi ale emigranţilor orice aşa-zise „curente" intermediare sînt pe punctul de a dispărea.

www.dacoromanica.ro

Acum, fiecare social-democrat rus trebuie să aleagă între marxişti şi lichidatori.

2) „Corespondentul din Rusia" consideră că deosebirea dintre marxiştii şi lichidatorii ruşi este identică cu deosebirea dintre radicalii şi revizioniştii din Germania, cu deosebirea „dintre Bebel sau Ledebour, de o parte, şi Franck sau David, de altă parte". Dar lucrurile nu stau chiar aşa. Lichidatorul rus se situează, bineînţeles, pe platforma revizionismului. El a luat de la oportunismul vest-european tot ce are acesta mai rău. Dar între lichidatori şi revizionişti există o deosebire considerabilă. Franck sau David nu vor încerca niciodată să susţină că existenţa actualului partid social-democrat german şi a organizaţiei lui este „dăunătoare". Or, lichidatorii noştri luptă tocmai împotriva existenţei însăşi a partidului; ei vor de fapt să desfiinţeze („să lichideze") organizaţia lui ilegală şi luptă chiar împotriva hotărîrilor luate de el în cursul grevelor (politice), iar ca o recompensă pentru această activitate se bucură de aprobarea şi sprijinul călduros al întregii burghezii ruse.

3) Corespondentul dv. scrie că o singură dată s-a iscat „în cadrul fracţiunii din Dumă o divergenţă politică" între cei şase marxişti şi cei şapte deputaţi care înclină spre lichidatorism. Dar nu este aşa. Divergenţe s-au ivit la fiecare pas, după cum o dovedeşte în mod indiscutabil presa muncitorească din Petersburg. Lucrurile au ajuns pînă acolo, încît cei şapte au hotărît, cu o majoritate de un singur vot, să suprime programul partidului nostru. Chiar în prima declaraţie politică a fracţiunii, citită de la tribuna Dumei, aceşti şapte deputaţi s-au dezis în faţa întregii Rusii de programul Congresului al II-lea, din 1903, al partidului. Spre bucuria elementelor naţionaliste (Bundul) care aderă la lichidatori ei au declarat că social-democraţia rusă revendică aşa-zisa „autonomie cultural-naţională". Or, partidul respinge această revendicare, pe care o sprijină aproape toţi naţionaliştii burghezi din Rusia. La elaborarea programului partidului, această revendicare a fost respinsă de *toţi* social-democraţii ruşi. Nu de mult Plehanov a caracterizat această revendicare ca „o adaptare a socia-

www.dacoromanica.ro

lismului la *naţionalism*". Cei şase deputaţi marxişti au protestat cu hotărîre împotriva acestei trădări a programului. Dar cei şapte deputaţi au rămas la hotărîrea lor, care este îndreptată împotriva partidului.

4) Corespondentul dv. declară că numai „pe cale indirectă" se poate dovedi că cei şase deputaţi marxişti reprezintă majoritatea clasei muncitoare. Această afirmaţie este absolut greşită. Vom da numai cîteva cifre exacte care arată cîţi muncitori reprezintă cei şase deputaţi şi cîţi cei şapte.

Gubernille	Numele deputaţilor marxişti	Numărul muncitorilor potrivit datelor inspecţiei de fabrică
Petersburg	Badaev	197 000
Moscova	Malinovski	351 000
Vladimir	Samoilov	205 000
Ekaterinoslav	Petrovski	118 000
Kostroma	Şagov	91 000
Harkov	Muranov	46 000
	Total:	1 008 000

Gubernille	Numele celorlalţi deputaţi	Numărul muncitorilor potrivit datelor inspecţiei de fabrică
Varşovia	Jagiełło	78 000
Regiunea Donului	Tuleakov	59 000
Ufa	Haustov	37 000
Taurida	Bureanov	20 000
Irkutsk	Mankov	13 000
Tiflis	Ciheidze	5 000
Regiunea Kars	Cihenkeli	2 000
	Total:	214 000

Întreaga curie muncitorească este reprezentată de deputaţii marxişti. Cei şase deputaţi marxişti reprezintă, după evaluările cele mai modeste, un număr *de 5 ori* mai mare de muncitori decît cei şapte deputaţi care înclină spre lichidatorism.

www.dacoromanica.ro

Sînt oare acestea nişte dovezi „indirecte“ ?

Vom mai prezenta cîteva cifre privitoare la numărul *grupurilor de muncitori* care sprijină prin subscripţii, unii presa legală a marxiştilor şi ceilalţi pe cea a lichidatorilor :

	„Pravda“	Ziarul din Moscova	Întreaga presă marxistă	Ziarul lichidatorilor
În 1912	620	5	625	89
În 1913 pînă la 1 aprilie	309	129	438	139
În 1913 de la 1 aprilie pînă în octombrie	1 252	261	1 513	328
Total în cei 2 ani	2 181	395	2 576	556

Aceste cifre au fost publicate în nr. 22 al ziarului „Za Pravdu“ * din Petersburg, şi nimeni *nu a contestat* exactitatea lor. Corespondentul dv. ar fi trebuit să le cunoască. Subscripţiile grupurilor se publică întotdeauna în ambele ziare, şi aceste date sînt privite de adversarii noştri din lagărul burghez ca un indice al raportului de forţe dintre cele două orientări.

Şi în acest domeniu cifrele dovedesc că numărul grupurilor de muncitori care îi sprijină pe marxişti este de 5 ori mai mare decît al celor care-i sprijină pe lichidatori.

Se poate oare spune că acestea sînt dovezi „indirecte“ ?

Spre deosebire de partidele social-democrate legale din Europa apuseană, în momentul de faţă noi nu putem spune care e numărul exact al membrilor partidului nostru. Totuşi avem şi noi dovezi directe care arată pe cine urmează muncitorii.

În Duma a II-a, din cei 23 de deputaţi din partea curiei muncitoreşti (toţi social-democraţi), 11, adică 47%, erau bolşevici ; în Duma a III-a, 4 din 8, adică 50%. În Duma a IV-a, 6 din 9, adică 67%. Sau poate că şi aceste date cu privire la alegerile pentru ultimele *trei Dume* în

* Vezi volumul de faţă, p. 107 şi 110. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

decurs de *5 ani* (1907—1912) sînt numai niște „dovezi indirecte“ ?

Acum, după ce grupul celor șase a luat atitudine în presă împotriva celor șapte, toate sindicatele care și-au spus părerea s-au situat de partea celor șase deputați, împotriva celor șapte. Ziarul marxist din Petersburg publică zilnic rezoluții adoptate de numeroși muncitori și împuterniciți, de numeroase sindicate și organizații cultural-educative muncitorești în sprijinul celor șase deputați.

Cei șase deputați ai muncitorilor, care reprezintă întreaga clasă muncitoare din Rusia, au format în Dumă o fracțiune muncitorească social-democrată proprie, care se supune în toate privințele voinței muncitorilor social-democrați. Cei șapte deputați se manifestă ca un grup „independent“. Grupul celor șase deputați ai muncitorilor au propus grupului celor șapte o înțelegere în vederea activității în cadrul Dumei. Pînă în prezent aceștia au respins categoric propunerea. Totuși, în mod inevitabil trebuie să se ajungă la o înțelegere.

Așa stau lucrurile în realitate.

Redacția ziarului „Soțial-Demokrat“,
Organul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia

Scris la începutul lunii noiembrie 1913

Publicat la 24 decembrie 1913, în ziarul „Leipziger Volkszeitung“ nr. 298

În limba rusă a fost publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1934, în ziarul „Pravda“ nr. 21

Se tipărește după textul apărut în ziar, confruntat cu textul ziarului „Leipziger Volkszeitung“

www.dacoromanica.ro

NARODNICII DE STÎNGA DESPRE LUPTA DINTRE MARXIŞTI

În nr. 3 al ziarului „Volnaia Mîsl“ [63] a apărut un articol sub titlul pretenţios: „Monounitate, biunitate sau triunitate“.

„Declarăm deschis — se spune în acest articol — că pretenţiile fracţiunii bolşevice de a se considera singura reprezentantă a întregii mişcări muncitoreşti sînt tot atît de neraţionale şi de absurde ca şi tendinţa celor două fracţiuni social-democrate de a se considera o întruchipare a întregii mişcări socialiste din Rusia. Viitorul aparţine numai unităţii tuturor curentelor socialiste în cadrul unui partid unic.

Iar noi, care am lansat această lozincă încă de la începutul anului 1900, îi rămînem credincioşi pînă la capăt“.

Iată o mostră de frazeologie, plină de amuzantă iritare, pe tema „unităţii“ ! ! Despre conţinutul principal al luptei istorice care durează de cîteva decenii între marxişti şi narodnici nu se pomeneşte *nici un cuvînt*. Despre istoricul mişcării anilor 1905—1907, cînd acţiunea deschisă desfăşurată de *masele* populaţiei din toate clasele a arătat în fapt deosebirea *radicală* dintre proletariatul social-democrat şi ţărănimea „muncitoare“ (adică mic-burgheză), de asemenea nu se pomeneşte nici un cuvînt.

Dacă în Rusia există un ziar radical şi serios care pune *astfel* problema, aceasta constituie un indiciu concret că mai este nevoie de o luptă îndelungată şi perseverentă pentru o precizie principială, *elementară*.

Faptul că bolşevicii au în spatele lor majoritatea muncitorilor conştienţi sînt nevoiţi să-l recunoască cu furie şi bombăneli chiar şi duşmanii lor, d-nii lichidatori.

www.dacoromanica.ro

Prin patetism acest lucru nu poate fi infirmat. Muncitorii nu se vor lăsa intimidaţi de epitetele : „neraţional şi absurd“ ; se vor mulţumi doar să zîmbească.

Din punctul de vedere al ideilor, întreaga istorie a marxismului din Rusia reprezintă o luptă împotriva teoriilor mic-burgheze, începînd cu „marxismul legal“ şi cu „economismul“. Această luptă nu a fost întîmplătoare. Nici continuarea ei nemijlocită de astăzi nu este întîmplătoare. În Rusia, partidul muncitoresc, ca partid cu adevărat de clasă al proletariatului, se formează şi se maturizează în perioada grea a regimului de la 3 iunie, tocmai în această luptă împotriva lichidatorismului mic-burghez şi a narodnicismului de stînga.

„Noi, narodnicii de stînga, nu am căutat niciodată să tragem foloase din nenorocirea altora“, scrie „Volnaia Mîsl“. Dar totodată face afirmaţia că sciziunea duce la „o totală slăbiciune în cadrul social-democraţiei noastre“ !

A face o asemenea afirmaţie înseamnă, domnilor, tocmai „a căuta să tragi foloase“ ; numai că noi nu vom spune : din „nenorocirea“ altora, ci „de pe urma *luptei ideologice* a altora“. Fiindcă la baza luptei din rîndurile marxiştilor stă ciocnirea dintre ideile politicii liberale şi ale celei proletare. Muncitorii, care nu se lasă impresionaţi nici de vorbe furioase şi nici de patetism, au învăţat să găsească bazele principiale ale acestei lupte.

„În partidele unice ale mişcării muncitoreşti din Europa se observă *mai puţine* divergenţe decît la noi“, scrie „Volnaia Mîsl“. Această afirmaţie se bucură de o largă răspîndire, dar este complet greşită. Nicăieri în Europa nu se pune problema înlocuirii organizaţiei proletare, marxiste... prin discuţii pe tema unui partid „larg“, care să se bucure de binecuvîntarea lui Purişkevici... etc.

Dintr-o *asemenea* controversă muncitorii vor învăţa cum *să-şi construiască în fapte,* şi nu în vorbe, partidul lor muncitoresc.

„Za Pravdu“ nr. 34
din 13 noiembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PROBLEMA AGRARĂ ŞI SITUAŢIA ACTUALĂ DIN RUSIA

(ÎNSEMNĂRILE UNUI PUBLICIST)

De curînd au apărut în presă două interesante articole pe această temă. Unul — în revista lichidatorilor, „Naşa Zarea" (1913, nr. 6, semnat de N. Rojkov); celălalt — în revista cadeţilor de dreapta, „Russkaia Mîsl" [64] (1913, nr. 8, semnat de I. I. Polferov). Fără îndoială că cei doi autori şi-au scris articolele fără să ştie unul de altul şi că ei pornesc de la premise complet diferite.

Totuşi, între cele două articole există o asemănare izbitoare. Aici se poate vedea în mod concret — şi acest lucru conferă o valoare cu totul deosebită ambelor articole — înrudirea principială care există între ideile reprezentanţilor politicii muncitoreşti liberale şi cele ale burghezilor liberali contrarevoluţionari.

Materialul lui N. Rojkov este absolut identic cu acela al d-lui Polferov, cu deosebirea că la acesta din urmă este mai vast. În agricultura Rusiei capitalismul se dezvoltă după revoluţia din 1905. Preţurile la cereale, precum şi preţul pămîntului cresc; importul de maşini agricole şi de îngrăşăminte minerale, precum şi producţia internă de maşini şi îngrăşăminte iau amploare. Se dezvoltă instituţiile de credit mărunt; creşte numărul celor care primesc otruburi *. Creşte salariul (cu 44,2% din 1890 pînă în 1910, ne informează N. Rojkov, uitînd că în acest răstimp a crescut şi costul vieţii!). Se dezvoltă creşterea animalelor în scop comercial, fabricarea untului,

* — *otrub* — lot tăiat din pămîntul obştii şi dat în proprietate individuală ţărănimii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

culturile de ierburi furajere; se extinde învăţămîntul agricol.

Toate acestea sînt, fără îndoială, foarte interesante. Din punctul de vedere al marxismului, era limpede că dezvoltarea capitalismului nu poate fi oprită. Dacă autorii ar fi ilustrat această teză cu date noi, ar fi meritat toate mulţumirile noastre.

Dar în această chestiune esenţialul constă în interpretarea datelor, în concluziile care se trag din aceste date. Or, N. Rojkov dă dovadă de o pripeală... de-a dreptul înduioşătoare. „Gospodăria moşierească iobăgistă s-a transformat în gospodărie burgheză, capitalistă... trecerea la rînduieli burgheze în agricultură este un fapt împlinit, absolut incontestabil... În Rusia, problema agrară, în vechea ei formă, nu mai este la ordinea zilei... Nu are rost să încercăm reanimarea unui cadavru: problema agrară în vechea ei formă".

Concluziile, după cum îşi poate da seama cititorul, sînt cît se poate de clare şi de... lichidatoriste. Redacţia revistei lichidatoriste a însoţit acest articol (potrivit unui obicei de mult intrat în uz la redacţiile publicaţiilor cu caracter comercial şi lipsite de principii) de o notă în care se face următoarea *rezervă:* „cu foarte multe lucruri nu sîntem, vedeţi dv., de acord... considerăm că nu se poate afirma *atît de categoric*, cum face N. Rojkov, că Rusia va merge tocmai pe calea trasată de legea din 9/XI—14/VI..."

Lichidatorii „nu sînt atît" de categorici ca N. Rojkov! O atitudine, precum vedeţi, profund principială faţă de problemă!

Prin articolul său, N. Rojkov a dovedit încă o dată că *a învăţat pe de rost* o serie de teze ale marxismului, *fără să le fi înţeles*. De aceea „i-au zburat" atît de repede.

Procesul dezvoltării capitalismului în agricultura Rusiei s-a desfăşurat şi în anii 1861—1904. Toate indiciile de care ne vorbesc acum Rojkov şi Polferov au existat şi atunci. Dezvoltarea capitalismului nu a înlăturat criza *burghezo-democratică* din 1905, ci, dimpotrivă, a pregă-

www.dacoromanica.ro

tit-o şi i-a imprimat un caracter acut. De ce? Pentru că gospodăria veche, naturală, semiiobăgistă fusese subminată fără să se fi creat *condiţii pentru gospodăria nouă*, burgheză. Aşa se explică extraordinara ascuţime a crizei din 1905.

Terenul pentru *asemenea* crize a dispărut, afirmă Rojkov. Desigur, acest lucru este posibil dacă vorbim în abstract, adică dacă vorbim despre capitalism în general, şi *nu* despre Rusia, *nu* despre anul 1913. Marxiştii, desigur, numai în anumite condiţii *(nu* întotdeauna, *nu* pretutindeni) recunosc existenţa problemei agrare burghezo-democratice.

Dar Rojkov nu înţelege măcar ce teze trebuie să demonstreze dacă vrea să aducă o confirmare a concluziei sale *concrete*.

Ţăranii nu sînt mulţumiţi de situaţia lor? — „Dar nicăieri ţăranii nu sînt mulţumiţi", scrie Rojkov.

A compara şi a identifica nemulţumirea ţăranilor din Europa apuseană, care trăiesc într-un sat cu rînduieli pe deplin burgheze şi cu un regim juridic pe deplin burghez, care şi-au creat un „partid al ordinii", cu starea de *foamete endemică* din Rusia, cu starea de *totală* inferioritate a satului într-o societate împărţită în stări sociale, cu regimul lui *întru totul* iobăgist în domeniul dreptului etc. este pur şi simplu pueril şi ridicol. Din cauza copacilor, Rojkov nu vede pădurea.

Se dezvoltă capitalismul, claca (munca în dijmă) e pe cale de desfiinţare, scrie el. „Marea majoritate a moşierilor — scrie liberalul Polferov — ... folosesc pe scară tot mai largă sistemul avansurilor şi al dijmei pe jumătate datorită exclusiv nevoii de bani şi de pămînt a ţăranului".

Liberalul de la *„Russkaia Mîsl"* este de un optimism mai puţin naiv decît fostul marxist de la revista lichidatoristă „Naşa Zarea"!

N. Rojkov nu s-a referit nici măcar în treacăt la datele cu privire la *gradul* de răspîndire a dijmei pe jumătate, a muncii în dijmă, a clăcii, a sistemului de aservire în satul *de astăzi*. Cu o superficialitate uimitoare, Rojkov a ocolit faptul că ele *continuă* să fie larg răspîndite. Or,

www.dacoromanica.ro

de aici reiese că criza *burghezo-democratică* s-a ascuţit şi mai mult.

Nu reanimaţi un cadavru, scrie lichidatorul, ţinînd isonul liberalului, care, folosind *alte* cuvinte, declară că revendicările anului 1905 ar fi un „cadavru".

La aceasta noi răspundeam : Markov şi Purişkevici nu sînt cadavre. Economia care i-a generat şi care continuă să-i genereze nu este un cadavru. Lupta împotriva acestei clase este o sarcină vie a muncitorilor vii, care au o concepţie vie despre ţelurile lor de clasă.

Renunţarea la această sarcină este un simptom al *descompunerii* lichidatorilor, care nu se exprimă toţi „atît de categoric" ca Rojkov, dar *toţi* dau uitării sau escamotează lupta împotriva purişkevicismului în domeniul agrar (şi în domeniul proprietăţii funciare îndeosebi) şi a purişkevicismului politic.

Dominaţia Purişkevicilor în viaţa noastră este reversul aceleiaşi medalii care la sate se cheamă muncă în dijmă, aservire, clacă, iobăgie, lipsa celor mai elementare condiţii generale ale gospodăriei burgheze. Dacă cîrtesc stăpînii milionari (Gucikov & Co.) sus, înseamnă că au devenit cu desăvîrşire insuportabile condiţiile a milioane de mici proprietari (ţărani) jos.

Propunîndu-şi sarcina de a lupta împotriva rădăcinilor purişkevicismului, muncitorii nu se abat cîtuşi de puţin de la sarcinile „lor" pentru „a reanima" ceva ce le este străin. Nu. *Prin aceasta* ei *îşi* clarifică sarcinile democratice ale luptei *lor*, ale clasei lor, prin aceasta ei învaţă masele largi ce este democratismul şi le învaţă a.b.c.-ul socialismului. Căci numai „socialismul regalo-prusian" (potrivit expresiei folosite de Marx împotriva lui Schweitzer) [65] poate lăsa în umbră atotputernicia iobăgistă a purişkevicismului în general şi a purişkevicismului în domeniul proprietăţii funciare în special.

Rojkov a alunecat, fără să-şi dea nici el seama, pe poziţiile lui Polferov, care afirmă că „simpla mărire a loturilor" nu-l „va salva" pe ţăran fără trecerea la o agricultură intensivă ! Ca şi cum trecerea la o agricultură intensivă nu s-ar face de o sută de ori mai repede dacă

www.dacoromanica.ro

ar fi înlăturat purişkevicismul ! Ca şi cum ar fi vorba numai de ţărani — să li „se mărească" loturile sau nu —, şi nu de *întregul* popor, de *întreaga* dezvoltare a capitalismului, pe care purişkevicismul o denaturează şi o frînează !

Pe Rojkov l-a luat gura pe dinainte şi el a exprimat *esenţa* lichidatorismului, arătînd care este *legătura* dintre atotcuprinzătoarea lozincă a „libertăţii de asociere" (comparaţi felul cum a fost pusă această lozincă în cuvîntarea *liberală* a lui Tuleakov şi în cuvîntarea *marxistă* rostită de Badaev în şedinţa de la 23/X 1913 a Dumei de stat) [66], arătînd legătura dintre această lozincă şi *liniştirea* spiritelor folosită în actualul stadiu al problemei agrare.

Această legătură e un fapt obiectiv ; prin „subterfugii" „Naşa Zarea" nu-l poate înlătura.

Nu te mai gîndi la întregul popor, la purişkevicismul care domină toate domeniile vieţii, la foametea din rîndurile ţărănimii, la munca în dijmă, la clacă, la iobăgie ; luptă „pentru legalitate", pentru „libertatea de asociere" ca una dintre reforme — iată *ideile* pe care le cultivă *burghezia* printre muncitori. Rojkov şi lichidatorii, neînţelegînd acest lucru, nu fac decît să se tîrască în coada ei.

Noi însă credem că proletarul, reprezentantul înaintat al tuturor maselor muncitoare, nu poate să păşească spre eliberarea sa pe altă cale decît cea a luptei multilaterale împotriva purişkevicismului în numele şi în interesul luptei împotriva burgheziei — iată ideile prin care se deosebeşte marxistul de reprezentantul politicii muncitoreşti liberale.

„Za Pravdu" nr. 36
din 15 noiembrie 1913

Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DOUĂ METODE DE DISCUŢII ŞI DE LUPTĂ

În presă întîlnim controverse şi lupte de opinii care îi ajută pe cititori să înţeleagă mai limpede problemele politice, să pătrundă mai adînc sensul lor, să le rezolve cu mai multă fermitate.

Sînt însă şi controverse care degenerează în schimburi de invective, în ciorovăieli şi în bîrfeli.

Muncitorii înaintaţi, care sînt conştienţi de răspunderea ce *le* revine pentru mersul muncii de educare şi de organizare a proletariatului, trebuie să vegheze cît mai atent ca *inevitabilele* controverse, *inevitabila* luptă de opinii *să nu degenereze* în schimburi de invective, în bîrfeli, în intrigi şi în calomnii.

Este o problemă care priveşte cauza muncitorilor, organizarea lor. Este vorba de problema extrem de serioasă şi importantă a luptei împotriva oricăror încercări de dezorganizare, fie ele oricît de neînsemnate. Această problemă nu trebuie privită cu nepăsare : cine nu a învăţat să curme din rădăcină dezorganizarea, acela nu poate fi un bun organizator. Or, fără organizare clasa muncitoare nu este *nimic*. Fără dezbateri, controverse şi luptă de opinii nu este posibilă nici o mişcare, inclusiv mişcarea muncitorească. Fără o luptă necruţătoare împotriva degenerării controverselor în schimburi de invective şi în ciorovăieli *nu este cu putinţă nici un fel* de organizare.

www.dacoromanica.ro

Îndemnăm pe muncitorii conștienți să privească din acest punct de vedere lupta dintre grupul de șase și cel de șapte deputați ai fracțiunii social-democrate.

Cei șase au considerat de datoria lor să țină seama de voința și hotărîrea consfătuirii marxiștilor. Reprezentanții din Dumă ai proletariatului sînt datori să se supună voinței majorității din afara Dumei a muncitorilor marxiști conștienți și organizați.

Acesta e un principiu general. E baza generală a tuturor concepțiilor noastre cu privire la sarcinile mișcării muncitorești.

Dacă acest mod de a vedea nu este just, el trebuie infirmat și respins. Dacă este just și reprezintă un adevăr *elementar* fără de care nu poți să pornești la o activitate politică, dacă fără acest adevăr elementar nu poate fi concepută *nici o* organizare, atunci acest mod de a vedea trebuie adoptat și apărat cu hotărîre, în pofida tuturor vociferărilor, urletelor, atacurilor și calomniilor.

Tovarăși muncitori! Angajați discuții în această problemă. Căutați ca prin controverse, convorbiri și discuții să ajungeți la deplina clarificare a acestei probleme, dar alungați-i pe cei care înlocuiesc discuțiile cu ciorovăieli.

Priviți: ce răspuns au dat lichidatorii la primul și cel mai important argument al celor șase?

Singurul lor răspuns a fost împroșcarea cu cuvinte de ocară! Au ocărît consfătuirea, au ocărît pentru a suta oară mișcarea ilegală, și atîta tot.

Este oare acesta un răspuns? Nu este oare aceasta o simplă încercare de a dezorganiza, de a distruge organizația?

Lucrurile au mers pînă acolo, încît, în nr. 70, F. D. a scris textual următoarea frază: „care sînt colectivele responsabile care au propus candidatura lor și le-au dat mandate?“

Gîndiți-vă bine la semnificația acestei întrebări, tovarăși muncitori, și veți vedea că ea este demnă de... cei care... o pun!... Dar înțelegeți o dată, domnilor F. D. și

www.dacoromanica.ro

ceilalţi lichidatori, că *nu putem* discuta cu voi dacă puneţi *asemenea* întrebări.

Analizaţi fondul problemei: este oare justă hotărîrea consfătuirii, exprimă ea oare just interesele şi punctul de vedere al majorităţii muncitorilor? La această întrebare, „pravdiştii" răspund printr-o serie întreagă de cifre exacte (nr. de marţi 29 octombrie 1913 al ziarului „Za Pravdu") *. Aceste cifre arată că „pravdiştii" au de partea lor *majoritatea* absolută şi indiscutabilă a muncitorilor conştienţi, adică a celor care participă la viaţa politică.

Aceste cifre ne oferă şi posibilitatea de a compara rezultatele alegerilor care au avut loc în curia muncitorească pentru Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a, ne arată şi numărul muncitorilor reprezentaţi de cei şase şi de cei şapte deputaţi, şi numărul grupurilor de muncitori care prin subscripţii au ajutat în mod deschis un ziar sau altul etc.

Şi ce răspuns au dat lichidatorii la acest argument de fond în problema majorităţii?

În loc de răspuns — invective. Lichidatorii nu contestă nici una, dar absolut nici una din cifre şi nici nu încearcă măcar să le corecteze, să le înlocuiască cu altele!!!

Chestiunea este cum nu se poate mai limpede: cine ocoleşte datele precise cu privire la majoritate, acela *încalcă* voinţa majorităţii, acela este un dezorganizator.

Cei şapte din Dumă oscilează în direcţia lichidatorismului, deoarece îngăduie să fie ocărîtă mişcarea ilegală, deoarece iau parte la încălcarea voinţei majorităţii. Tocmai aceasta denotă *lipsa de partinitate* a celor şapte. Şi nici un om cu mintea întreagă nu va permite celor şapte deputaţi fără partid să nesocotească, profitînd de majoritatea lor de un singur vot, hotărîrile partidului şi pe cei care le susţin.

Oricîte invective ar debita lichidatorii, ei nu vor putea să infirme acest fapt simplu şi clar.

* Vezi volumul de faţă, p. 103—122. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cei șase și-au făcut datoria. Și cu cît lichidatorii vociferează și înjură mai tare, cu atît mai repede toți munditorii și toți marxiștii își vor da seama că atitudinea celor șase este justă, că egalitatea în drepturi este inevitabilă și că trebuie să se ajungă la o înțelegere cu deputații fără partid ai social-democrației în Duma de stat.

„Za Pravdu" nr. 36
din 15 noiembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PSEUDOUNIFICATORI

Cercul de la Berlin al social-democraţilor polonezi (Rosa Luxemburg, Tyszka & Co.), care a fost categoric respins de muncitorii social-democraţi polonezi, nu se potoleşte. El continuă să se intituleze „Conducerea Centrală" a social-democraţiei poloneze, cu toate că nu există om pe lume care să poată spune ce anume „conduce" această lamentabilă „Conducere" *lipsită* de partid [67].

Muncitorii social-democraţi din Varşovia şi din Lodz au declarat de multă vreme că nu au nimic comun cu sus-numitul cerc de la Berlin. Alegerile pentru Duma de stat din partea Varşoviei şi felul cum s-a desfăşurat campania în legătură cu asigurările sociale în Varşovia au arătat tuturor că în Polonia există o singură organizaţie social-democrată, şi anume aceea care a declarat categoric că nu-i recunoaşte pe dezorganizatorii şi calomniatorii din „Conducerea Centrală". Este de ajuns să amintim numai una dintre isprăvile acestei „Conduceri": aceşti domni au afirmat, *fără a avea nici un fel de dovadă*, că principalul bastion al muncitorilor social-democraţi polonezi — cel din Varşovia — ar fi cuprins „în reţeaua ohranei". A trecut un an. „Conducerea" nu a adus nici o dovadă în sprijinul revoltătoarei sale acuzaţii. Acest singur fapt a fost, bineînţeles, suficient pentru ca nici un militant cinstit al mişcării muncitoreşti să nu mai vrea să aibă de-a face cu gentlemenii din cercul lui Tyszka. După cum poate vedea cititorul, aceşti domni nu se prea

www.dacoromanica.ro

deosebesc în alegerea mijloacelor lor de luptă de Martov, Dan & Co. de la noi...

Şi iată că acest cerc de persoane, pe care *toate* partidele care activează în Polonia le-a înfierat, a hotărît acum să salveze mişcarea muncitorească din Rusia. Rosa Luxemburg a prezentat Biroului socialist internaţional [68] propunerea de a analiza problema restabilirii unităţii în Rusia. Unul dintre motivele pe care le invocă este că „grupul Lenin" introduce, vedeţi dv., sciziune în rîndurile social-democraţiei *poloneze.*

Prin această declaraţie, cercul de la Berlin s-a dat imediat de gol. După cum se ştie, bolşevicii merg mînă în mînă cu muncitorii social-democraţi polonezi, care au întors spatele cercului de intriganţi. Acest lucru nu lasă faimoasa „Conducere" să doarmă liniştită, şi de aici toată campania de „unificare", care a început prin atacuri împotriva marxiştilor ruşi şi care are drept scop sprijinirea lichidatorilor ruşi.

„De prea mult bine" nu ar fi făcut Rosa Luxemburg acest lucru. La timpul său, chiar şi cercul ei a refuzat să se ducă la lichidatori cînd aceştia au organizat împăcarea „din august".

Dar acum, cînd, din pricina lipsei de principialitate şi a intrigilor sale, a pierdut orice însemnătate în mişcarea muncitorească poloneză şi rusă, acest grupuleţ de faliţi politici se agaţă de pulpana lichidatorilor. Vinovat de toate păcatele strigătoare la cer este, desigur, „grupul Lenin", şi de aceea... de aceea trebuie realizată cu orice preţ unirea cu acest grup. Vechea poveste !...

Dar ce atitudine vor adopta în fond marxiştii ruşi în chestiunea examinării divergenţelor din Rusia în cadrul Biroului socialist internaţional ?

După cîte ştim, ei vor fi foarte bucuroşi dacă se va obţine ca tovarăşii din Europa occidentală să pătrundă esenţa controverselor noastre. Am aflat că, la rîndul lor, marxiştii ruşi vor prezenta Biroului socialist internaţional propunerea de a examina şi problema sciziunii din rîndurile social-democraţiei poloneze, precum şi acţiunile ruşinoase pe care şi le-a permis grupul Tyszka faţă de

www.dacoromanica.ro

adevăratele organizaţii muncitoreşti din Polonia. Marxiştii vor fi foarte bucuroşi dacă Biroul internaţional va examina şi divergenţele dintre cei şase şi cei şapte deputaţi. În felul acesta, tovarăşii din străinătate vor fi obligaţi să discute problema dacă fracţiunea din parlament trebuie să se supună partidului muncitoresc sau, dimpotrivă, partidul muncitoresc trebuie să se supună fracţiunii din Dumă.

Marxiştii vor fi şi mai mulţumiţi dacă se va accepta propunerea Rosei Luxemburg de a se înscrie pe ordinea de zi a congresului internaţional [69] ce urmează să se ţină în 1914 la Viena problema unificării mişcării din Rusia.

În două rînduri a ridicat noua Internaţională asemenea probleme la congresele internaţionale. O dată — la Amsterdam în 1904 — s-a pus problema unităţii în Franţa [70]. Congresul a examinat *în fond* controversa dintre guesdişti (marxişti) şi jaurèsişti (revizionişti). El a *condamnat* linia jaurèsiştilor — participarea lor la guverne burgheze, tranzacţiile lor cu burghezia etc. Şi, pe baza acestei hotărîri *de fond,* a recomandat unificarea părţilor în litigiu.

A doua oară — la Copenhaga în 1910 — a fost ridicată problema sciziunii ceho-austriece [71]. Şi în acest caz congresul a pătruns *în fondul* controversei. El s-a pronunţat împotriva principiilor „bundiste-naţionaliste" ale separatiştilor cehi şi a stabilit că sindicatele muncitoreşti din cadrul aceleiaşi ţări *nu* trebuie să fie organizate după criteriul naţionalităţii. Pe baza acestei soluţionări a controversei *în fond,* congresul a recomandat ambelor părţi să se unească. (În treacăt fie spus, bundiştii cehi nu s-au supus hotărîrii Internaţionalei.)

Dacă se va pune în discuţie problema rusă, Congresul de la Viena se va pronunţa, fără îndoială, asupra importanţei „mişcării ilegale" într-o ţară cum este Rusia contemporană şi va aprecia dacă, în actualele condiţii, marxiştii trebuie să pornească de la perspectiva „evoluţiei" *sau* a căii „lozincilor neciuntite" etc. În orice caz nu va fi lipsit de interes să auzim care este părerea Internaţionalei despre toate acestea...

www.dacoromanica.ro

Din păcate însă, pînă atunci mai este mult. Deocamdată nu ne-am ales decît cu o ieşire furibundă, dar neputincioasă din partea cercului de la Berlin al Rosei Luxemburg şi al lui Tyszka. Recomandăm d-lui F. D. să folosească cît mai din plin această ieşire împotriva marxiştilor şi în apărarea lichidatorismului. Deşi ziarele lichidatorilor au publicat relatări despre ruşinoasele isprăvi ale acestui cerc de la Berlin în lupta lui împotriva muncitorilor polonezi, la nevoie însă, d-l F. D. nu va pregeta, firește, să se adape şi din acest... izvor proaspăt.

Iar muncitorii ruşi vor spune: unitatea o vom crea *noi* înşine în organizaţiile noastre muncitoreşti din Rusia. Cît despre intrigile neputincioase, ele nu ne fac decît să zîmbim.

„Za Pravdu" nr. 36
din 15 noiembrie 1913

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

APRECIEREA SCIZIUNII DIN CADRUL FRACŢIUNII SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMĂ DE CĂTRE MUNCITORII RUŞI

În cele două ziare social-democrate din Petersburg, care exprimă unul punctul de vedere al lichidatorilor şi celălalt al adepţilor partidului ilegal, se publică declaraţiile grupurilor muncitoreşti din toate colţurile Rusiei. În aceste declaraţii, muncitorii îşi definesc atitudinea faţă de cele două fracţiuni social-democrate din Dumă : 1) fracţiunea social-democrată (cei şapte deputaţi + Jagiełło), 2) fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia — cei şase deputaţi social-democraţi ai muncitorilor.

Avem acum posibilitatea să facem bilanţul pe o lună întreagă, de la 20 octombrie pînă la 20 noiembrie st.v., al rezoluţiilor muncitorilor după datele furnizate de cele două ziare.

Rezoluţiile cele mai exacte şi care nu au fost niciodată contestate de vreuna din cele două părţi sînt rezoluţiile care poartă un anumit număr de *semnături*. Bilanţul general pe întreaga Rusie (nu numai Caucazul, dar şi Bundul şi letonii sînt reprezentaţi separat în Biroul socialist internaţional) arată : **4 850** pentru fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia (cei şase deputaţi) şi **2 539** pentru fracţiunea social-democrată (cei şapte deputaţi + Jagiełło).

Sindicatele, prin conducerile lor (denumirea sindicatelor nu se publică în Rusia din considerente legate de

www.dacoromanica.ro

poliţie) = pentru cei şase deputaţi se pronunţă 9 sindicate cu 13 500 de membri, pentru cei şapte deputaţi se pronunţă 1 sindicat al cărui număr de membri nu este cunoscut.

Scris între 20 noiembrie şi 1 decembrie (între 3 şi 14 decembrie) 1913

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

www.dacoromanica.ro

DESPRE AUTONOMIA „CULTURAL-NAȚIONALĂ"

Esența planului sau a programului așa-zisei autonomii „cultural-naționale" (cu alte cuvinte: „crearea unor instituții care să garanteze libertatea dezvoltării naționale") constă în *împărțirea învățămîntului pe naționalități.*

Asupra acestui element esențial al problemei trebuie să insistăm cu atît mai mult cu cît mai des tot felul de naționaliști declarați și camuflați (printre care și bundiștii) încearcă să-l întunece.

Fiecare națiune, indiferent de locul unde locuiește oricare dintre indivizii care o compun (indiferent de teritoriu: de aici denumirea de autonomie „exteritorială"), constituie o singură uniune recunoscută de stat, uniune în competența căreia se află problemele culturii naționale. Cea mai importantă dintre aceste probleme este cea a învățămîntului. Determinarea componenței națiunilor prin înscrierea liberă a fiecărui cetățean, indiferent de locul de domiciliere, în oricare din uniunile naționale, asigură o precizie absolută și o consecvență absolută în ceea ce privește împărțirea învățămîntului pe naționalități.

Se pune întrebarea dacă din punctul de vedere al democrației în general și al intereselor luptei proletare de clasă în special este admisibilă o asemenea împărțire.

E de ajuns să-ți faci o idee limpede despre esența programului „autonomiei cultural-naționale" pentru a răspunde fără pic de ezitare la această întrebare: o asemenea împărțire este cu desăvîrșire inadmisibilă.

www.dacoromanica.ro

Atîta timp cît naţiuni diferite trăiesc în cadrul aceluiaşi stat, acestea sînt legate între ele prin milioane şi miliarde de fire cu caracter economic, juridic şi social. Cum ar putea fi smuls învăţămîntul din reţeaua acestor legături? Poate fi el „scos din competenţa" statului, aşa cum glăsuieşte formularea bundistă, clasică în ceea ce priveşte sublinierea pregnantă a unei absurdităţi? De vreme ce economicul uneşte strîns între ele naţiunile care trăiesc în cadrul aceluiaşi stat, rezultă că încercarea de a le separa o dată pentru totdeauna în domeniul problemelor „culturale", şi mai ales ale învăţămîntului, este absurdă şi reacţionară. Noi trebuie, dimpotrivă, să urmărim *unirea* naţiunilor în domeniul învăţămîntului pentru a pregăti în şcoală ceea ce urmează să se săvîrşească în viaţă. În momentul de faţă constatăm că există inegalitate în drepturi între naţiuni şi deosebiri în ceea ce priveşte nivelul dezvoltării lor; în aceste condiţii, împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi ar însemna *de fapt o înrăutăţire* inevitabilă pentru naţiunile mai înapoiate. În America, în statele din sud, odinioară sclavagiste, există şcoli speciale pentru copiii negrilor, în timp ce în nord negrii şi albii învaţă la un loc. În Rusia a apărut nu de mult un proiect de „naţionalizare a şcolii evreieşti", adică crearea unor şcoli speciale, în care copiii evrei să fie separaţi de cei de alte naţionalităţi. Nu mai e nevoie să spunem că acest proiect a pornit din cercurile cele mai reacţionare, din cercurile purişkeviciste.

Nu poate fi democrat acela care apără principiul împărţirii învăţămîntului pe naţionalităţi. Trebuie să relevăm că în raţionamentele noastre ne situăm, deocamdată, pe punctul de vedere general-democratic, adică burghezo-democratic.

Într-un mod şi mai hotărît trebuie să respingem împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi atunci cînd ne situăm pe poziţiile luptei de clasă a proletariatului. Cine nu ştie că capitaliştii de toate naţionalităţile dintr-un anumit stat se unesc în modul cel mai strîns, indisolubil în întreprinderi pe acţiuni, în carteluri şi trusturi, în uniuni ale industriaşilor etc. *împotriva* muncitorilor de

www.dacoromanica.ro

orice naţionalitate ? Cine nu ştie că în *orice* întreprindere capitalistă — începînd cu uzinele, minele şi fabricile mari, continuînd cu firmele comerciale şi terminînd cu gospodăriile capitaliste ale proprietarilor funciari — se observă *întotdeauna*, fără nici o excepţie, un caracter mai pestriţ din punct de vedere naţional al muncitorilor decît într-un sat paşnic şi adormit dintr-un fund de provincie ?

Muncitorul de la oraş, care cunoaşte cel mai bine capitalismul dezvoltat şi şi-a însuşit în modul cel mai profund — din întreaga sa viaţă şi, poate, chiar a supt o dată cu laptele mamei — psihologia luptei de clasă, îşi va da numaidecît şi în mod inevitabil seama că împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi este nu numai o născocire *dăunătoare*, dar de-a dreptul o potlogărie, un şarlatanism *al capitaliştilor*. Muncitorii *pot* fi izolaţi, dezbinaţi şi slăbiţi prin propagarea unei asemenea idei şi, în şi mai mare măsură, prin împărţirea şcolilor elementare pe naţionalităţi, în timp ce pentru capitalişti, ai căror copii sînt cum nu se poate mai bine asiguraţi cu şcoli particulare pentru bogaţi şi cu profesori special angajaţi, nici un fel de „autonomie cultural-naţională“ nu poate, *în nici un caz*, să prezinte o primejdie de izolare sau de slăbire.

În realitate, „autonomia cultural-naţională“, adică împărţirea absolut pură şi consecventă a învăţămîntului pe naţionalităţi, nu a fost născocită de capitalişti (aceştia folosesc, *deocamdată*, metode mai brutale pentru a dezbina pe muncitori), ci de intelectualitatea oportunistă, mic-burgheză din Austria. În nici una din ţările democratice din vestul Europei care au o populaţie multinaţională *nu e nici pomeneală* de această idee genială mic-burgheză şi genial naţionalistă. Numai în răsăritul Europei, în înapoiata, feudala, clericala şi birocratica Austrie, în care *orice* viaţă socială şi politică este împiedicată în dezvoltarea ei de diverse controverse mărunte şi meschine (ba mai rău : de certuri şi de lupte interne) pe teme de limbă, a apărut această idee de mic-burghez ajuns la desperare. Cel puţin să delimităm o dată pentru totdeauna, cu o puritate şi cu o consec-

www.dacoromanica.ro

venţă absolută, toate naţiunile în cadrul unor „curii naţionale" în domeniul învăţămîntului, din moment ce nu este cu putinţă să împaci cîinele cu pisica! — iată psihologia care a generat ideea stupidă a „autonomiei cultural-naţionale". Proletariatul, care este conştient de internaţionalismul său şi-l preţuieşte, nu va accepta niciodată această prostie a naţionalismului rafinat.

Nu este întîmplător faptul că în Rusia „autonomia cultural-naţională" nu a fost adoptată *decît de toate* partidele burgheze evreieşti, apoi (în 1907) de conferinţa partidelor *mic-burgheze*, narodniciste de stînga ale cîtorva naţiuni [72] şi, în sfîrşit, de elementele mic-burgheze, oportuniste ale grupurilor *cvasimarxiste*, adică de bundişti şi de lichidatori (aceştia din urmă s-au temut chiar s-o facă direct şi făţiş, în termeni categorici). Nu este întîmplător faptul că la tribuna Dumei de stat despre „autonomia cultural-naţională" au vorbit *doar* Cihenkeli, care e un semilichidator contaminat de naţionalism, şi mic-burghezul Kerenski.

În general este amuzant să citeşti referirile lichidatorilor şi ale bundiştilor la exemplul Austriei în această chestiune. În primul rînd, de ce trebuie să se ia ca *model* cea mai înapoiată dintre ţările cu o populaţie multinaţională? De ce nu ţara cea mai înaintată? Aşa fac numai falşii liberali din Rusia, adică cadeţii, care caută modele pentru constituţie mai ales în ţări înapoiate, Prusia şi Austria, iar nu în ţări înaintate, cum ar fi Franţa, Elveţia sau America!

În al doilea rînd, luînd exemplul Austriei, mic-burghezii naţionalişti din Rusia, adică bundiştii, lichidatorii, narodnicii de stînga etc., îl înrăutăţesc, la rîndul lor, *şi mai mult*. La noi, cei care folosesc cel mai mult în domeniul propagandei şi agitaţiei planul „autonomiei cultural-naţionale" sînt în primul rînd bundiştii (plus *toate* partidele burgheze evreieşti, în coada cărora — fără să-şi dea întotdeauna seama de acest lucru — se tîrăsc bundiştii). Or, tocmai în patria ideii „autonomiei cultural-naţionale", în Austria, părintele acestei idei, Otto Bauer, a consacrat într-una din cărţile sale un capitol special argumentării

www.dacoromanica.ro

tezei că ideea „autonomiei cultural-naţionale“ *nu poate* fi aplicată evreilor !

Acest lucru dovedeşte, mai bine decît un lung discurs, cît de puţin consecvent este şi cît de puţin crede în ideea sa O. Bauer, care a exclus din planul autonomiei exteritoriale a naţiunilor *singura* naţiune exteritorială (care nu are un teritoriu propriu).

Aceasta dovedeşte că bundiştii împrumută de la Europa planuri *demodate*, înzecind greşelile Europei şi mergînd pînă la absurd „în dezvoltarea“ acestor greşeli.

Căci — şi aceasta în al treilea rînd — la Congresul de la Brünn (1899), social-democraţii austrieci *au respins* programul „autonomiei cultural-naţionale“ care le fusese prezentat. Ei au acceptat numai un compromis sub forma uniunii tuturor *regiunilor* cu fizionomie naţională proprie ale statului. În acest compromis *nu este vorba* nici de principiul exteritorial, nici de împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi. Potrivit acestui proiect de compromis, aşezările, oraşele, fabricile, minele, marile proprietăţi rurale etc. cele mai înaintate (sub raport capitalist) *nu* fărîmiţează învăţămîntul pe naţionalităţi !

Clasa muncitoare din Rusia a combătut şi va continua să combată ideea naţionalistă reacţionară, dăunătoare, micburgheză a „autonomiei cultural-naţionale“.

„Za Pravdu“ nr. 46
din 28 noiembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

GRUPULEŢELE DIN STRĂINĂTATE ŞI LICHIDATORII RUŞI

În „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 86 a apărut un articolaş injurios la adresa social-democraţiei, care, *cu tot* caracterul său injurios şi *cu toată* metoda de insinuare pe care o foloseşte şi de care s-a plictisit toată lumea, este demn de atenţie.

Articolaşul acesta, intitulat „Presa social-democrată germană despre sciziune", este demn de atenţie pentru că lămureşte într-un mod cît se poate de concret pentru muncitorii ruşi un lucru pe care ei nu l-au ştiut pînă acum, dar pe care *trebuie să-l ştie.*

Ei *trebuie să ştie* la ce intrigi se dedau grupuleţele din străinătate ale social-democraţilor ruşi *împotriva* organizaţiei social-democrate din Rusia, căci, prin faptul că nu cunosc acest lucru, mulţi dintre social-democraţii ruşi sînt condamnaţi întotdeauna şi în mod inevitabil să săvîrşească greşeli comice şi tragicomice.

Articolaşul lichidatorilor începe cu cuvintele subliniate : „*nici o* voce din rîndurile social-democraţiei germane nu s-a pronunţat pînă acum" în favoarea sciziunii (d-nii lichidatori numesc „sciziune" *construirea* organizaţiei marxiste *împotriva* lichidatorilor).

Observaţi această subliniere din prima frază a articolului : „*nici o* voce" !

Este un procedeu răsuflat al scribilor burghezi : nu toată lumea citeşte ziarul pînă la capăt, dar un cuvînt de efect pus la începutul *primei* fraze a articolului îl vede oricine...

www.dacoromanica.ro

Citiți în continuare articolul lichidatorilor: iată, de pildă, părerea unui ziar din Frankfurt. Vădit *în favoarea* lichidatorilor. Dar se trece sub tăcere faptul că este vorba de un ziar oportunist!!

Naivi lichidatori! Nu cumva îi credeți pe muncitorii ruși niște prostănaci care nu știu nimic despre oportunismul din rîndurile social-democraților germani și care ignoră faptul că „Naşa Zarea" se bucură de sprijinul *permanent* al așa-zisei „Reviste socialiste lunare" [73], principalul organ al oportuniștilor germani?

Mai departe. Părerea unui ziar din Dresda. Acesta condamnă sciziunea în general. Dar nu se știe nici de partea cui sînt simpatiile lui în treburile rusești, nici care este orientarea lui în cele germane. Dar lichidatorii nu urmăresc să-i lămurească pe muncitorii ruși, ci să-i înșele, trecînd sub tăcere o serie de fapte.

Citim mai departe. Organul social-democrat din Leipzig

„a publicat, acum vreo două săptămîni, o corespondență din Rusia care prezenta lucrurile într-o lumină destul de favorabilă pentru scizioniști".

Așa scrie textual ziarul lichidatorist. Și, bineînțeles, aici nimic nu este subliniat.

Și, bineînțeles, nici un cuvînt, nici un cuvințel, nici măcar un sunet *despre fondul* acestui articol „dezagreabil"!! O, noi sîntem mari meșteri în tertipuri meschine și intrigi jalnice!

Pe de o parte, cu litere cursive, „*nici o* voce", pe de altă parte, *singura* corespondență primită din Rusia prezintă lucrurile „într-o lumină destul de favorabilă" pentru adversarii lichidatorismului.

Mai departe citim:

„în nr. din 15 noiembrie (al ziarului social-democrat din Leipzig) a apărut un cuprinzător articol *redacțional*" (subliniat de lichidatori!!!)...

din care sînt reproduse *numai* pasajele care vorbesc în favoarea lichidatorilor.

www.dacoromanica.ro

Muncitori din Rusia, e timpul să învățați să dați în vileag minciunile lichidatorilor!

Articol „redacțional" — subliniază lichidatorii. *Minciună.* Articolul a apărut sub semnătura *J. K.*, adică tocmai ca un articol scris de un colaborator, și *nu ca* un articol redacțional!!!

Lichidatorii îi mint pe muncitorii ruși în modul cel mai nerușinat, cel mai insolent.

Dar asta încă nu-i totul. Lichidatorii *au ascuns* că, în același articol, *cei șapte* au fost calificați drept *„scizioniști nerușinați"* pentru că l-au primit pe Jagiełło, în pofida voinței social-democraților polonezi!!

Dar asta încă nu-i totul. Lichidatorii *au ascuns* un fapt limpede pentru orice om inițiat în politică. Articolul semnat J. K. a fost scris de un *tyszkist.* Există toate indiciile. „Tyszkiștii" formează cercul de la Berlin al Rosei Luxemburg și al lui Tyszka & Co., care a pus în circulație acuzația de o mîrșăvie de necrezut cu privire la o provocare polițienească în rîndurile organizației social-democrate din Varșovia. Pînă și „Luci" (ce-i drept, *după* primirea lui Jagiełło!) a calificat acest lucru drept o mîrșăvie. Pînă și „Novaia Raboceaia Gazeta" a recunoscut în repetate rînduri că „tyszkiștii" — care luptă împotriva *centrului muncitoresc de asigurări sociale,* din care fac parte Bundul, leviția [74] și social-democrații polonezi (varșovienii, desigur, și nu tyszkiștii) — nu reprezintă pe muncitorii social-democrați polonezi din Varșovia.

Și iată că acum, pentru a-i înșela pe muncitorii ruși, lichidatorii se agață de pulpana tyszkiștilor. Cine se înecă se agață și de un pai (chiar dacă este putred și murdar).

În articolul tyszkistului J. K., ca și în toate manifestările tyszkiștilor, pulsează viu o singură dorință: să urzească intrigi profitînd de sciziune, să-și încropească „un mic capital politic". Jocul de-a autocrația, practicat de grupulețele „rupte" de mișcarea muncitorească din Rusia, intrigi urzite pe această bază, frazeologie dulceagă *în loc* de a studia ceea ce se petrece în Rusia — iată esența „tyszkismului", iată cu ce se îndeletnicesc nouă zecimi

www.dacoromanica.ro

din grupuleţele de sine stătătoare şi „independente“ din străinătate.

Acum ele par să reînvie, sperînd „să profite“ de pe urma sciziunii dintre cei şase şi cei şapte...

Deşartă speranţă ! Muncitorii social-democraţi din Rusia s-au maturizat suficient pentru a hotărî *ei înşişi*, potrivit voinţei majorităţii, destinele organizaţiei lor, înlăturînd cu dispreţ intrigile grupuleţelor din străinătate. În presa social-democrată germană apar foarte des articole scrise de membri ai acestor grupuleţe, exprimînd punctul de vedere al acestor grupuleţe, dar pe oamenii aceştia nu este greu de loc să-i recunoşti „după urechi“.

„Za Pravdu“ nr. 46
din 28 noiembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CADETUL MAKLAKOV ŞI SOCIAL-DEMOCRATUL PETROVSKI

A trecut o bucată bună de vreme de cînd social-democratul Petrovski a luat cuvîntul în Duma de stat în problema regulamentului, şi preşedintele i-a retras cuvîntul sub pretextul că a folosit „expresii violente" la adresa unui ministru etc. Din punctul de vedere al „caracterului actual" în sensul îngust al cuvîntului, acesta este, poate, un fapt învechit. În fond însă, intervenţia lui Petrovski şi cea a lui Maklakov merită mai multă atenţie decît o „noutate" obişnuită.

Cadetul Maklakov a luat cuvîntul în Duma de stat în problema noului regulament al Dumei. Acest domn este autorul regulamentului şi raportor în comisia însărcinată cu întocmirea acestuia. Dar iată că, într-o serie întreagă de probleme, cadetul Maklakov ia atitudine *împotriva* fracţiunii cadete şi face să fie adoptat, cu voturile octombriştilor şi ale celor de dreapta, *împotriva* opoziţiei, un regulament *ultrareacţionar*.

Aceasta nu e ceva nou. Se ştie de multă vreme că V. Maklakov este favoritul octombriştilor, că în fond este un octombrist. Dar faptul *extrem de important* al vieţii noastre publice pe care-l scoate la iveală această împrejurare de mult cunoscută merită cea mai mare atenţie.

În faţa noastră, într-o problemă în care Duma este relativ *mai puţin neputincioasă* decît în altele, un cadet dintre cei mai marcanţi *sugrumă libertatea Dumei* cu ajutorul celor de dreapta şi al octombriştilor ! Social-democratul Petrovski a avut de o mie de ori dreptate cînd l-a

www.dacoromanica.ro

calificat în termeni necruţători pe acest virtuos al politicianismului.

Dar care este fondul chestiunii ? Oare comportarea lui Maklakov este plină de făţărnicie, pentru că *el personal este un făţarnic ?* Se înţelege că nu ! Adică nu asta este esenţialul.

Aşa cum afacerea Beilis[75] prezintă interes şi este importantă pentru că a dat la iveală, într-un mod deosebit de pregnant, sub stratul politicii noastre interne, „mecanismul" ei de culise etc., — tot aşa şi cazul (relativ) mărunt al cuvîntărilor lui V. Maklakov *împotriva* cadeţilor şi împotriva libertăţii Dumei dezvăluie pentru a suta şi a mia oară adevăratul substrat al partidului burgheziei liberale ruse.

Lupta dintre cadeţi şi octombrişti este o luptă între *concurenţi* şi de aceea este atît de vehementă şi lipsită de orice principii. V. Maklakov, favoritul octombriştilor şi sugrumătorul libertăţii Dumei, *a putut* să devină o „stea" a cadeţilor *tocmai* pentru că şi *numai* pentru că aceştia, *împreună* cu octombriştii, se situează *pe aceeaşi poziţie de clasă.* Ei constituie diferitele aripi sau sînt reprezentanţii diferitelor nuanţe ale burgheziei liberale, care se teme mai mult de democraţie decît de alde Purişkevici.

Acesta este esenţialul. Aceasta prezintă importanţă. Acesta este miezul politicii. De aici porneşte surprinzătoarea neputinţă politică de care dă dovadă, în ciuda puterii ei economice, burghezia noastră.

Social-democratul Petrovski şi-a făcut datoria de democrat luptînd împotriva d-lui V. Maklakov, sugrumătorul libertăţii Dumei. Nu poate fi libertate în Rusia atîta timp cît masele largi ale democraţiei nu vor învăţa să dispreţuiască pe cei de teapa lui V. Maklakov, precum şi partidele care dau naştere unor asemenea cavaleri.

„Za Pravdu" nr. 47
din 29 noiembrie 1913
Semnat : M.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ZABERN

În viaţa politică sînt „cazuri" cînd fondul unei anumite stări de lucruri iese deodată la iveală, cu o deosebită forţă şi claritate, cu prilejul unui fapt relativ mărunt.

Zabern este un mic orăşel din Alsacia. Sînt peste 40 de ani de cînd prusienii învingători au smuls Franţei această provincie (împotriva anexării ei a protestat cu vehemenţă un singur partid din Germania, şi anume partidul social-democraţilor). Sînt peste 40 de ani de cînd se tinde „la germanizarea" cu forţa a populaţiei franceze din Alsacia şi la „încadrarea" ei prin aupriri de tot felul în disciplina regală-prusacă, cazonă şi birocratică, căreia i se spune „cultura germană". Alsacienii însă au răspuns cu cîntecul lor de protest: „Aţi luat Alsacia noastră, Lorena noastră, puteţi germaniza ogoarele noastre, dar pe inima noastră niciodată nu veţi pune stăpînire, niciodată".

Şi iată că un nobil prusian, un ofiţer tinerel, Forstner, prin comportarea sa, a provocat o răbufnire a acestor sentimente. El a insultat în mod grosolan populaţia din Alsacia („wackes" e un cuvînt grosolan de ocară). De un milion de ori şi-au permis Purişkevicii germani un asemenea limbaj în cazărmile lor, şi nu s-a întîmplat nimic. Dar a milioana una oară... au păţit-o !

Ceea ce s-a adunat în zeci de ani de asuprire, de persecuţii şi jigniri, în zeci de ani de prusacizare forţată, de data aceasta a răbufnit. Nu cultura franceză s-a ridicat împotriva celei germane — afacerea Dreyfus [76] a arătat, la vremea sa, că şi în Franţa domneşte nu mai puţin decît

www.dacoromanica.ro

în alte ţări spiritul cazon brutal, capabil de orice sălbăticie şi barbarie, de orice violenţe şi crime. Nu, nu cultura franceză s-a ridicat împotriva celei germane, ci democraţia, educată într-o serie de revoluţii franceze, s-a ridicat împotriva absolutismului.

Furtuna stîrnită în rîndurile populaţiei, iritarea ei împotriva ofiţerilor prusaci, batjocorirea acestora de către mulţimea franceză mîndră şi iubitoare de libertate, furia turbată a soldăţoilor prusaci, arestările samavolnice şi molestarea publicului — toate acestea au făcut ca la Zabern (iar după aceea aproape în întreaga Alsacie) să izbucnească „anarhia", după cum se exprimă ziarele burgheze. Cu o uriaşă majoritate, Reichstagul latifundiarilor, „octombrist", clerical al Germaniei a adoptat o rezoluţie îndreptată *împotriva* guvernului imperial german.

Cuvîntul „anarhie" este stupid. El presupune că în Germania a existat şi există o ordine de drept, „stabilită", de la care — în urma unor instigaţii diaboleşti ! — s-a produs o abatere. Cuvîntul „anarhie" este în întregime îmbibat de spiritul „ştiinţei" (cu iertăciune fie zis ştiinţă) germane universitare oficiale, care se ploconeşte slugarnic în faţa moşierimii şi a clicii militare şi care ridică în slăvi *„legalitatea"* fără egal din Germania.

Cazul de la Zabern a arătat cîtă dreptate a avut Marx, care cu aproape 40 de ani în urmă a spus că ordinea de stat din Germania nu este altceva decît un „despotism militar împopoţonat cu forme parlamentare" [77]. Marx a apreciat de o sută de mii de ori *mai profund* esenţa reală a „constituţiei" germane decît sutele de profesori, popi şi publicişti ai burgheziei, care ridicau în slăvi „statul bazat pe ideea de drept". Ei se prosternau în faţa succesului şi triumfului puternicilor zilei din Germania, pe cînd Marx aprecia esenţa de clasă a politicii călăuzindu-se nu după o anumită „întorsătură" a evenimentelor, ci după *întreaga* experienţă a democraţiei *internaţionale* şi a mişcării muncitoreşti internaţionale.

Nu „anarhia" „a izbucnit" la Zabern, ci s-a agravat şi a ieşit la iveală *adevărata* ordine din Germania, domnia sabiei latifundiarului semifeudal prusac. Dacă burghezia

www.dacoromanica.ro

germană ar avea sentimentul onoarei, dacă ar avea minte şi conştiinţă, dacă ar crede în ceea ce spune, dacă n-ar avea obiceiul de a spune una şi de a face alta, într-un cuvînt, dacă *nu* ar fi o burghezie care se găseşte în faţa a milioane de proletari socialişti, ea ar trebui să devină republicană „cu ocazia" „cazului" de la Zabern. Dar, aşa cum stau lucrurile, totul se va mărgini la nişte proteste platonice în parlament ale politicienilor burghezi.

În afara parlamentului însă lucrurile nu se vor limita la atît. În masele micii burghezii din Germania, starea de spirit s-a schimbat şi continuă să se schimbe. S-au schimbat condiţiile, s-a schimbat situaţia economică, a fost subminată *întreaga temelie* a domniei „liniştite" a sabiei nobiliare-prusace. Fără voia ei, burghezia este tîrîtă de *mersul evenimentelor* spre o adîncă criză politică.

S-a dus vremea cînd germanul de rînd dormea liniştit sub tutela Purişkevicilor prusaci, în condiţiile unei desfăşurări excepţional de norocoase a dezvoltării capitaliste a Germaniei. Cu o forţă de nestăvilit ia amploare şi se apropie falimentul general, total...

„Za Pravdu" nr. 47
din 29 noiembrie 1913
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA MĂSURILE CARE URMEAZĂ SĂ FIE LUATE DE BIROU

În străinătate, o serie întreagă de grupuri, grupuşoare şi grupuleţe au stîrnit o mare zarvă în legătură cu şedinţa Biroului socialist internaţional care urmează să aibă loc la 1 (14) decembrie. S-ar putea ca pînă la numărul următor al ziarului să ne parvină unele ştiri telegrafice cu privire la hotărîrea Biroului. De aceea consider de datoria mea să arăt cum stau lucrurile pentru a evita răstălmăcirile şi pentru a imprima de la început un ton just.

Grupuleţele şi grupuşoarele din străinătate, care nu se bucură de nici un sprijin în Rusia (de felul celui al Rosei Luxemburg, al „tyszkiştilor" sau al lui Charles Rappoport, care a publicat nu de mult un articol într-un ziar francez în acelaşi spirit, sau al lui Aleksinski şi al grupului „Vpered" [78] de la Paris etc. etc.), nu ştiu ce să mai facă pentru ca Biroul să voteze pentru „unitate".

Desigur, şi noi sîntem pentru unitate!! Eforturile grupuleţelor nu-s decît o manevră lamentabilă în apărarea lichidatorilor. Această manevră nu le va reuşi: se vor alege numai cu zarva, şi basta.

Care va fi hotărîrea Biroului? Se înţelege că acest lucru nu-l putem şti. Dar am aflat de la un membru *foarte marcant* (sau chiar de la un grup de membri) că se propune ca *în locul* lui Plehanov să fie admis C. O. lichidatorist, iar din partea fracţiunii din Dumă să fie admişi *numai* cei şapte sau, mai exact, cei opt pe baza *unor motive formale*. Aceste motive formale sînt următoarele: grupurile parlamentare ale fiecărei ţări *nu*

www.dacoromanica.ro

reprezintă partide, ci *numai pe ele însele ;* dacă sînt 8 socialişti-revoluţionari şi 7 social-democraţi, sînt trimişi *numai* cei 8 eseri. Dacă este aşa (acest lucru va fi verificat), atunci firește, *deocamdată* nu este nimic de făcut. N-au decît lichidatorii să-i ia locul lui Plehanov, — vom vedea *dacă acest lucru le va folosi la ceva!!!!* Eu sînt convins că *nu* le va folosi.

De aceea vă sfătuiesc insistent să nu vă faceţi nervi şi să nu vă neliniştiţi nici din cauza zvonurilor lansate de lichidatori, nici din cauza eventualelor hotărîri ale Biroului. Noi am luat măsuri pentru ca corespondenţele din Londra cu privire la problemele *ruse* să fie scrise *prin noi* (iar cele care nu privesc problemele ruse să vă parvină vouă direct), — aşteptaţi-le *liniştiţi*, şi vă veţi convinge că nu era nevoie de această călătorie, că „cei ce se îneacă" (lichidatorii) nu se vor putea salva nici cu ajutorul zarvei, nici cu cel al „Biroului".

Plehanov, potrivit unor ştiri *neoficiale*, nu pleacă.

Deocamdată, acest lucru nu trebuie dat publicităţii. Repet : aşteptaţi liniştiţi ştirile transmise de corespondentul *vostru.*

Scris în decembrie, nu mai tîrziu de 1 (14) 1913

Se tipăreşte pentru prima dată, după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU HOTĂRÎRILE BIROULUI [79]

Astăzi, luni 2 (15) decembrie, s-a aflat — deocamdată doar dintr-o scurtă telegramă — hotărîrea luată ieri de Birou în problemele ruse. Plehanov a declarat în scris că se retrage, adică şi-a dat *singur* demisia.

C. O. (organul conducător al lichidatorilor) [80] a fost afiliat, adică a primit dreptul de a fi reprezentat în Birou.

(În legătură cu aceasta trebuie să remarcăm că, potrivit prevederilor statutului, nu numai partidele cele mai oportuniste, dar şi organizaţiile muncitoreşti care au numai pe jumătate caracterul unor partide pot fi afiliate. Au fost afiliate şi cele mai oportuniste grupări ale englezilor ; deci, nici afilierea C. O. nu putea fi împiedicată).

Şi care este rezultatul ? Lichidatorii l-au scos pe Plehanov ! Dacă ei vor încerca să jubileze în legătură cu acest lucru, va trebui să li se răspundă : *Sînteţi nişte adepţi făţarnici ai unităţii.* Domnii lichidatori au ajuns *în locul* lui Plehanov. Acesta este rezultatul de fapt. Să judece deci toţi muncitorii în general, şi muncitorii menşevici în special, dacă lichidatorii vor în mod sincer unitatea. Oare nişte adepţi sinceri ai unităţii nu ar fi preferat ca ei să fie înlocuiţi cu Plehanov ? Să existe oare într-adevăr vreun om atît de naiv încît să poată crede că înlocuirea lui Plehanov cu un lichidator reprezintă un pas înainte *spre* unitate, şi nu unul care *ne îndepărtează de* unitate ?

Pentru orice eventualitate, pot recomanda redacţiei să publice o notă în acest sens, în cazul cînd lichidatorii ar

www.dacoromanica.ro

începe să jubileze prosteşte. S-ar mai putea adăuga (după aceea) că, afiliindu-se, adepţii C.O. (=lichidatorii) şi-au luat angajamentul să devină *un întreg*, adică un partid. Probabil, *un partid legal*, nu-i aşa, domnilor? Vom trăi şi vom vedea!

În sfîrşit, „unificarea a fost încredinţată comitetului executiv" — aşa se spune în telegramă. Aceasta înseamnă că comitetul executiv al Biroului (=Vandervelde + Bertrand + Anseele + secretarul Huysmans) a fost însărcinat să ia măsuri sau să întreprindă demersuri în vederea restabilirii unităţii.

Se pare (sau este probabil) că acest lucru s-a făcut fără nici o imputare la adresa noastră. În cazul acesta, hotărîrile sînt pe deplin acceptabile pentru noi. Trebuie să spunem că comitetul executiv al Biroului este, fără doar şi poate, *întotdeauna* dator să se preocupe de unitate şi că, încă în urmă cu doi ani, Huysmans, secretarul Biroului, a avut cu Lenin un schimb de scrisori în care s-au consultat asupra demersurilor care urmează să fie întreprinse în direcţia înfăptuirii unităţii. Prin urmare, sarcina dată comitetului executiv (al Biroului) este, repet, pe deplin acceptabilă pentru noi, iar eventualele răstălmăciri ale lichidatorilor ar fi pur şi simplu nişte minciuni.

În ceea ce-i priveşte pe cei şapte şi pe cei şase deputaţi, în telegramă nu se spune nimic. Dar dintr-o scrisoare am aflat că la începutul şedinţei Biroului, cînd s-a făcut apelul, a fost strigat un lichidator. Atunci, reprezentantul nostru a obiectat că acesta nu a fost ales de grupul celor şase. La această obiecţie, Huysmans a răspuns explicînd că, potrivit prevederilor statutului, are dreptul de a fi reprezentată (din partea fracţiunilor parlamentare socialiste) numai majoritatea, *indiferent* de apartenenţa ei de partid. Probabil că de aceea aşa a şi rămas: numai lichidatorul din partea grupului de şapte sau opt deputaţi. Dacă aşa prevede statutul (noi vom verifica acest lucru; *deocamdată* nu puteam să nu ne declarăm satisfăcuţi de interpretarea oficială a statutului Biroului, făcută de către secretarul acestuia într-o şedinţă oficială), atunci am făcut bine că nu ne-am irosit zadarnic forţele şi „nu ne-am băgat",

www.dacoromanica.ro

nu ne-am lăsat puşi pe drumuri, nu am cerut nimic. Acest lucru nu are nici o însemnătate practică şi nu este nimerit să-l dăm publicităţii. Dacă lichidatorii vor începe să jubileze, le vom răspunde din nou : sînteţi nişte adepţi făţarnici ai unităţii, încălcaţi voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi.

Pînă la urmă a ieşit, prin urmare, aşa cum am arătat mai înainte.

Din scrisoarea reprezentantului nostru reiese de asemenea că lichidatorii au căutat să-l convingă pe Kautsky (care venise din partea germanilor) să fie numită *o comisie* pentru problema unităţii. Acesta însă a mustrat-o pe Rosa Luxemburg pentru atacurile la care se dedă împotriva lui Lenin şi a fost de părere că din străinătate nu se poate face nimic ; muncitorii din Rusia trebuie să ceară ei înşişi unitatea.

Să aşteptăm confirmarea acestor cuvinte. În ceea ce ne priveşte, sîntem pentru *unitate,* conform voinţei *majorităţii* muncitorilor conştienţi din Rusia.

Aşa stau lucrurile potrivit informaţiilor pe care le deţinem pînă acum.

Scris la 2 (15) decembrie 1913

Publicat pentru prima oară în 1948 în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 19

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DESPRE UNITATEA MUNCITORILOR

Polemica dusă de „Novaia Raboceaia Gazeta" împotriva celor şase deputaţi ai muncitorilor ia, în ultimul timp, un caracter tot mai puţin concret, tot mai puţin principial şi devine în măsură tot mai mare „o ciorovăială meschină". De aceea, noi trebuie *cu atît mai mult să readucem* această polemică pe făgaşul analizei serioase a problemelor litigioase ; sîntem convinşi că orice muncitor conştient va fi de acord cu noi în această privinţă.

Avem în faţa noastră „nume cu rezonanţă", pe care le folosesc lichidatorii. Ţereteli şi Gheghecikori condamnă pe cei şase deputaţi, de asemenea îi condamnă şi „organul conducător" al conferinţei din august (1912). Pentru a o mie una oară, cei şase sînt ocărîţi ca fiind scizionişti şi se proclamă „unitatea".

Pentru a o mie una oară, fără a ne sinchisi de ocări şi de larma stîrnită, vom îndemna cu calm pe muncitori să chibzuiască asupra acestei probleme şi s-o studieze.

Clasa muncitoare are nevoie de unitate. Unitatea poate fi înfăptuită numai printr-o organizaţie unică, ale cărei hotărîri să fie aplicate din convingere de către toţi muncitorii conştienţi. A analiza problema, a exprima şi a asculta diferite păreri, a afla care este părerea *majorităţii* marxiştilor organizaţi, a exprima această părere într-o hotărîre valabilă pentru toţi, a aduce la îndeplinire în mod conştiincios această hotărîre — iată ce numesc *unitate* pretutindeni în lume oamenii care gîndesc. Şi

www.dacoromanica.ro

această unitate este infinit de scumpă clasei muncitoare şi extrem de importantă pentru ea. Dezbinaţi, muncitorii nu înseamnă nimic. Uniţi, ei sînt totul.

Se pune întrebarea : există oare date pe baza cărora orice muncitor conştient, dornic de a studia singur această problemă litigioasă, să-şi poată forma o părere despre felul cum *se înfăptuieşte* unitatea în rîndurile muncitorilor social-democraţi în ultimii ani ?

Trebuie să ne străduim să adunăm asemenea date, să le verificăm şi să le dăm publicităţii pentru a servi ca material care să contribuie la lămurirea, unirea şi organizarea muncitorilor.

Începînd din aprilie 1912 a existat ziarul „Pravda", a cărui orientare a corespuns întotdeauna în mod riguros (lucru pe care nu l-a contestat nici unul dintre adversarii lui) hotărîrilor adoptate de atunci *de trei ori* (o dată în 1912 şi de două ori în 1913) de către organul conducător al marxiştilor. Ce număr de muncitori au recunoscut aceste hotărîri (în toate problemele vieţii muncitoreşti au fost în total vreo 40 de hotărîri) şi le-au pus în practică ?

La această întrebare — desigur foarte importantă şi prezentînd un deosebit interes — se poate da numai un răspuns aproximativ, dar bazat pe fapte absolut precise, obiective, care *nu* au fost culese în mod tendenţios. În anii 1912 şi 1913 au existat, în cea mai mare parte a timpului, *două* ziare muncitoreşti, care au expus în faţa masei muncitoreşti vederi *deosebite*. În ambele ziare au fost publicate dări de seamă despre grupurile de muncitori care au subscris sume de bani pentru sprijinirea unui ziar sau a altuia. E de prisos să mai spunem că grupurile de muncitori care au subscris *pentru un anumit* ziar şi-au dovedit în felul acesta prin fapte (şi nu prin vorbe) simpatia lor faţă de orientarea acestuia, s-au arătat gata să apere hotărîrile pe care le împărtăşeşte acest ziar.

Publicarea acestor date în cele două ziare aflate în controversă constituie cea mai bună garanţie împotriva unor greşeli pe care le corectează înşişi muncitorii interesaţi. Iată aceste date, care au mai fost publicate de *multe*

www.dacoromanica.ro

ori şi *niciodată* nu au fost contestate de nimeni, nu au fost înlocuite cu alte date : în decurs de aproape doi ani, din ianuarie 1912 şi pînă în octombrie 1913, au fost 556 de subscripţii ale grupurilor de muncitori pentru „Luci", 2 181 pentru „Pravda" şi 395 pentru ziarul muncitoresc din Moscova.

Se poate afirma cu toată certitudinea că nici un om, dacă nu este orbit în mod special de ceva, nu va ezita să recunoască că majoritatea (marea majoritate) o au „pravdiştii". Ei făuresc încet, dar neabătut *adevărata unitate* a muncitorilor înşişi, uniţi prin hotărîri unice, pe care le aplică în mod conştiincios. *Pentru prima oară* în Rusia un cotidian marxist, care apără cu fermitate hotărîri unice şi precise, *uneşte* tot mai sistematic şi mai strîns, în decursul unei perioade atît de îndelungate, *grupuri de muncitori* risipiţi prin toate colţurile ţării.

Aceasta înseamnă unitatea muncitorilor în fapte, şi nu în vorbe ! Aceasta, desigur, este departe de a fi totul, dar este un fapt, şi nu vorbe, nu o reclamă goală.

Dar Ţereteli, Gheghecikori, „organul conducător al conferinţei din august", asemenea tuturor celorlalţi lichidatori, ocolesc *cu încăpăţînare* faptele ! !

Ei vociferează despre „unitate", ocolind faptul că tocmai lichidatorii, fiind în vădită minoritate în rîndurile muncitorilor conştienţi, sînt cei *care încalcă unitatea,* subminînd voinţa acestei majorităţi ! !

Nici un fel de exclamaţii, lamentări şi cuvinte de ocară nu pot infirma acest fapt simplu şi limpede. Referirea „organului conducător din august etc." la diferite „instituţii" şi grupuri ne face să zîmbim. Gîndiţi-vă, domnilor : ce valoare au „instituţiile şi grupurile" dacă în spatele lor *nu au* nici un muncitor sau au numai minoritatea *vădită* a muncitorilor ? Asemenea „instituţii şi grupuri" nu sînt altceva decît nişte instituţii *scizioniste* dacă nu îndeamnă pe toţi muncitorii să îndeplinească voinţa majorităţii.

Experienţa celor doi ani de înviorare în rîndurile mişcării muncitoreşti confirmă tot mai mult *vederile* prav-

www.dacoromanica.ro

diştilor. Experienţa unirii *muncitorilor* din Rusia în jurul unor hotărîri precise ale marxiştilor ne arată tot mai limpede succesele, creşterea şi forţa organizaţiei noastre. Se înţelege că noi vom păşi cu mai mult curaj şi mai repede pe aceeaşi cale, fără să ne sinchisim de insulte, de vociferări sau de orice altceva.

„Za Pravdu" nr. 50
din 3 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul
apărut în z.ar

www.dacoromanica.ro

VIAŢA DE MIZERIE A ÎNVĂŢĂTORILOR [81]

În legătură cu Congresul general al învăţământului elementar care va avea loc în decembrie se impune să atragem atenţia asupra problemei vechi, dar veşnic noi a vieţii de mizerie pe care o duc învăţătorii.

Avem în faţă primul volum al „Recensământului şcolilor elementare din Imperiu". Acest volum este editat de Ministerul — cu iertăciune fie zis — al Învăţământului Public şi este semnat de cunoscutul statistician d-l V. I. Pokrovski.

Caracterul oficial al acestei lucrări birocratice — în cea mai proastă accepţie a cuvintelor : oficial şi birocratic — sare de la început în ochi. Recensământul a fost efectuat la 18 ianuarie 1911. După nu mai puţin de doi ani apare abia primul volum, cuprinzînd doar guberniile pendinte de circumscripţia şcolară Petersburg ! Fără tergiversări chinuitoare şi plictisitoare, la noi se pot emite, pare-se, numai legi, cum ar fi legea împotriva presei.

Programul recensământului, cum se obişnuieşte, a fost dezbătut în repetate rînduri în cursul anului 1910, într-o serie întreagă de cabinete şi consfătuiri ale funcţionarilor, unde fiecare l-a ciuntit şi l-a stricat. Ca urmare, în problema limbii materne a elevilor, de pildă, există o singură rubrică generală cu privire la limba „rusă" : împărţirea în bielorusă, malorusă (ucraineană) şi velicorusă este vădit interzisă. În consecinţă, recensământul şcolilor din Imperiu *nu cuprinde* un şir întreg de şcoli, de pildă şcolile urbane înfiinţate pe baza regulamentului din 1872, şcolile particulare de gradul 1 şi 2 etc.

www.dacoromanica.ro

Este interzis să se culeagă date complete. Este interzis să se spună adevărul în privinţa limbii pe care o vorbesc elevii în familie. Este interzis să se facă o comparaţie între şcolile de stat şi cele particulare.

Cît priveşte pe autorul statisticii, d-l Pokrovski, mult lăudat de liberali, acesta a contribuit, de asemenea, la *înrăutăţirea* materialului recensămîntului. Pentru fiecare învăţător, de pildă, este adunat material separat privitor la cuantumul salariului. Firește că într-o problemă arzătoare, cum este aceea a vieţii de mizerie duse de învăţători, este foarte important să cunoaştem adevărul. Este important să ştim *cîţi* învăţători şi învăţătoare primesc un salariu mizer, cîţi primesc un salariu cît se poate de mic, foarte mic sau în general mic etc.

Materialul în legătură cu această problemă este adunat. Informaţii în această direcţie *există*. Dar domnul statistician liberal le „prelucrează" în aşa fel, încît *să camufleze dezagreabilul adevăr*.

D-l statistician ne aduce la cunoştinţă numai cuantumul *mediu* al salariului învăţătorilor şi învăţătoarelor pe diferite gubernii şi pe diferite categorii de şcoli. Împărţirea oficială este respectată cu sfinţenie. Dar pe cel care vrea să cunoască adevărul nu-l interesează în care gubernie sau în ce categorie de şcoli flămînzesc învăţători, ci *cîţi* învăţători flămînzesc şi trăiesc în sărăcie. Pe baza materialului adunat prin recensămînt se putea foarte bine stabili *cîţi* învăţători primesc un salariu de mizerie (de pildă, sub 360 de ruble, de la 360 pînă la 400 de ruble etc.), şi acest lucru trebuia neapărat să se facă. Dar nu s-a făcut. Acest lucru este ascuns în arhivă cu sute de mii de fişe.

Publicului i se aduc la cunoştinţă numai cifre în mod birocratic golite de conţinut şi în mod birocratic înfrumuseţate cu privire la cuantumul mediu al salariului pe categorii şi pe gubernii... Nici nu mai e nevoie să spunem că statisticienii liberali au ţinut să ascundă publicului cîţi dintre învăţătorii înfometaţi au familie.

Din cifrele „medii" rezultă că salariul unei învăţătoare (în circumscripţia Petersburg) este de 433 de ruble pe an, iar al unui învăţător — de 376 de ruble. Dar majori-

www.dacoromanica.ro

tatea învăţătorilor se află în sate. Aici salariul „mediu" este de 347 de ruble pentru învăţătoare şi 367 de ruble pentru învăţător. (Menţionăm că în general numărul învăţătoarelor este de două ori mai mare decît acela al învăţătorilor.)

Majoritatea învăţătorilor din circumscripţia şcolară Petersburg funcţionează *în afara* guberniei Petersburg. Cuantumul salariilor învăţătoarelor este: în gubernia Oloneţk — 375 de ruble, în gubernia Novgorod — 358 de ruble, în gubernia Vologda — 320 de ruble, în gubernia Arhanghelsk — 319 ruble, în gubernia Pskov — 312 ruble.

Chiar şi din aceste cifre, care caută să înfrumuseţeze realitatea, reiese limpede că *majoritatea* învăţătoarelor primesc un salariu de mizerie. În vremurile actuale de scumpete a vieţii, *cele 26—30 de ruble* pe lună cît primesc învăţătoarele, din care (iarăşi în medie) 11,5% sînt căsătorite şi 4,4% văduve, constituie, fără îndoială, un salariu de mizerie, care-i condamnă pe învăţători la foamete şi nenorocire.

Din datele „pe categorii" observăm că în şcolile parohiale cu o singură clasă erau 2 180 de învăţătoare (în circumscripţia şcolară Petersburg, în care numărul total al învăţătoarelor era de 7 693). Prin urmare, avem în faţa noastră „un număr" destul de impresionant de învăţători. Cît primesc învăţătoarele din această categorie?

În medie 302 ruble la oraş şi 301 ruble la sate.

Statul rus iroseşte sute de milioane pentru întreţinerea funcţionarilor, a poliţiei, pentru cheltuieli militare etc., iar pe învăţătorii din şcolile elementare îi condamnă la foamete. Burghezia nutreşte „simpatie" faţă de învăţămîntul public, dar cu condiţia ca învăţătorii să trăiască mai rău decît servitorii din casele boierilor şi ale bogătaşilor...

„Za Pravdu" nr. 51
din 4 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PERSEVERENȚĂ ÎN APĂRAREA UNEI CAUZE NEDEMNE

Domnii lichidatori persevereză în apărarea paragrafului octombrist care „s-a strecurat" în proiectul lor de lege cu privire la libertăți. E vorba de paragraful 5, care printr-o chichiță restrînge libertatea de asociere, menționînd că acțiunile muncitorilor nu sînt pasibile de pedeapsă *„în măsura în care în general nu constituie un fapt penal"*.

Caracterul reacționar al acestui paragraf este evident. E limpede că, dacă niște social-democrați *adevărați* ar vorbi despre această chichiță, ei ar spune tocmai contrarul, adică ar spune fie că faptele săvîrșite în legătură cu desfășurarea unei greve, pentru a veni în ajutorul unor tovarăși asupriți, nu sînt pasibile de pedeapsă, fie că, cel puțin, pedeapsa prevăzută ar trebui să fie mai blîndă.

Este limpede că lichidatorii vor trebui să scoată din proiectul lor acest paragraf reacționar : muncitorii îi vor constrînge s-o facă.

Dar, în loc să-și recunoască deschis greșeala, lichidatorii (în frunte cu Burenin-Gamma) dau din colț în colț, încearcă să se fofileze și recurg la minciuni josnice. În „Novaia Likvidatorskaia Gazeta" [82], d-l Gorski afirmă că la consfătuirile care au avut loc în străinătate (acum 3—4 ani) [83], „cu participarea activă a lui N. Lenin", în proiectul de lege cu privire la greve ar fi fost adoptate articole asemănătoare.

Este un neadevăr de la un capăt la altul.

www.dacoromanica.ro

La consfătuirile din străinătate, munca a fost împărțită în așa fel, încît subcomisiile elaborau proiectele, iar comisia generală examina unele probleme fundamentale. Din subcomisia pentru problema grevelor, Lenin nu a făcut parte (el a lucrat în subcomisia pentru problema zilei de muncă de 8 ore), dar în comisia generală, el a ridicat obiecții *împotriva* introducerii oricărui punct cu privire la admiterea sau recunoașterea sancționării penale ! !

G. Gorski vrea să-i atribuie lui Lenin proiectul unui oarecare domn F. D. (fost membru în subcomisia pentru problema grevelor !). Asta n-o să vă reușească, domnilor.

În apărarea unei cauze proaste, d-l Burenin-Gamma a mai folosit încă un argument prost.

„Ei (social-democrații) — scrie d-sa — trebuie să-și ducă lupta lor de clasă în anumite limite nu din respect față de «legalitatea burgheză», ci din respect față de conștiința moral-juridică a maselor largi populare".

Iată un argument demn de un filistin !

Noi, domnule lichidator, ducem lupta noastră de clasă în cadrul unor anumite limite din considerente de *utilitate*, pentru a nu face ceva care (în anumite condiții) ar putea să dezorganizeze rîndurile noastre sau să înlesnească un atac al dușmanului împotriva noastră într-un moment cînd acest lucru este convenabil numai părții adverse etc. Lichidatorul, întrucît nu înțelege aceste cauze reale, alunecă în mlaștina oportunismului. Cine sînt masele largi populare ? Proletarii înapoiați și mic-burghezii îmbîcsiți de prejudecăți filistine, naționaliste, reacționare, clericale etc. etc.

Cum am putea noi „*să respectăm*" „conștiința moral-juridică" a antisemitismului, de pildă, care, precum se știe, foarte adeseori, chiar și la Viena (oraș mai civilizat decît multe orașe din Rusia), este trăsătura caracteristică dominantă în conștiința „maselor largi populare" ?

„Conștiința moral-juridică" a maselor largi *mic-burgheze* va condamna, să spunem, lovitura dată unui spărgător de grevă în toiul luptei pentru apărarea unei greve declarate pentru a obține majorarea unui salariu de mi-

www.dacoromanica.ro

zerie. Noi nu *vom propovădui* violenţa în asemenea cazuri, deoarece aşa ceva *nu este util* din punctul de vedere al luptei *noastre*. Dar nici prin gînd nu ne trece „să respectăm" o asemenea conştiinţă a filistinilor; împotriva acestei „conştiinţe" vom duce o luptă neabătută prin toate mijloacele de convingere, propagandă şi agitaţie.

Îndemnul d-lui Burenin-Gamma la „respectarea" conştiinţei moral-juridice a maselor largi populare este îndemnul unui filistin care ne cere să respectăm prejudecăţile filistine.

Avem astfel o dovadă în plus (pe lîngă alte mii de dovezi) a filistinismului domnilor lichidatori.

„Proletarskaia Pravda" nr. 1 din 7 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

MUNCITORII RUŞI ŞI INTERNAŢIONALA

În numărul de faţă al ziarului nostru, tovarăşii muncitori vor găsi o relatare amănunţită a şedinţei Biroului socialist internaţional care a avut loc de curînd la Londra, precum şi rezoluţia sa cu privire la problema unităţii forţelor social-democrate din Rusia.

Muncitorii conştienţi din întreaga Rusie vor trebui să analizeze cu toată atenţia această rezoluţie.

Muncitorul conştient simte şi înţelege că el este nu numai un membru al familiei marxiste *ruse*, — înţelege că este şi un membru al familiei marxiste *internaţionale*. El are obligaţii şi faţă de Internaţionala muncitorească. El trebuie să ţină seama de părerile şi dezideratele acesteia din urmă. El nu trebuie nici un moment să se rupă de armata internaţională a muncitorilor.

Muncitorii marxişti ruşi nu pot să nu salute faptul că Internaţionala muncitorească manifestă dorinţa de a cunoaşte în mod serios controversele principiale, care joacă un rol atît de mare în mişcarea noastră muncitorească din Rusia. Blestematele condiţii ale vieţii social-politice din Rusia au făcut ca tovarăşii noştri să ştie mult mai puţin despre mişcarea noastră decît despre cea care se desfăşoară în oricare altă ţară. Adevărata stare de lucruri din Rusia este în aşa măsură necunoscută, încît nu de mult reprezentanţii social-democraţiei germane au propus să fie convocate toate cercurile social-democrate ruse din străinătate (12 „curente") pentru a elabora un nou pro-

www.dacoromanica.ro

gram al partidului. Or, toată lumea ştie că proletariatul rus a elaborat un asemenea program încă în 1903...

Dar aceste timpuri, din fericire, vor trece. Prin marea sa luptă eroică, proletariatul rus a făcut ca întreaga lume civilizată să vorbească despre el. Clasa muncitoare din Rusia şi-a ocupat locul său de drept în Internaţionala muncitorească, şi se poate spune cu certitudine că, pe an ce trece, rolul ei pe arena internaţională va creşte şi va deveni mai important.

Hotărîrea Biroului internaţional dă pentru prima oară muncitorilor ruşi posibilitatea de a face cunoscut tovarăşilor noştri din Europa occidentală în ce constă fondul controverselor noastre. Biroul a pus problema astfel: 1) el îşi oferă serviciile sale tovărăşeşti pentru a se obţine unitatea, 2) socoate necesar să fie clarificate divergenţele reale, 3) în acest scop însărcinează Comitetul său executiv să ia legătură şi să organizeze un schimb de păreri cu toţi social-democraţii care recunosc programul social-democrat, precum şi cu cei al căror program este apropiat de cel social-democrat.

Toate acestea sînt întru totul acceptabile pentru marxiştii ruşi.

Clarificarea divergenţelor este într-adevăr un lucru foarte de dorit. Şi nu numai a celor existente între marxişti şi lichidatori, dar şi a celor dintre marxişti şi narodnici, sionişti-socialişti [84] (care din punctul nostru de vedere sînt doar cu puţin mai răi decît Bundul sau P.P.S.) etc. Dacă în această privinţă Biroul internaţional va reuşi să ajungă la formulări precise şi limpezi, la stabilirea adevăratelor motive ale divergenţelor politice, aceasta va fi un succes remarcabil.

Dar a clarifica divergenţele nu înseamnă încă, firește, a le înlătura. Divergenţele îşi au rădăcina în felul complet diferit de a aprecia epoca prin care trece Rusia. Este vorba de *două* tactici, de *două* sisteme politice: cel proletar şi cel liberal. Această divergenţă nu se poate înlătura.

Dar şi aici este foarte de dorit să se explice precis şi limpede *ce condiţii* pune fiecare din părţi în vederea unificării.

www.dacoromanica.ro

În faţa muncitorilor marxişti stă o sarcină importantă : ei trebuie să analizeze în modul cel mai minuţios propunerea Biroului internaţional şi să-i dea toată atenţia, să-şi formuleze condiţiile în ceea ce priveşte unitatea.

Aceste condiţii sînt limpezi. Ele decurg din întreaga desfăşurare a mişcării muncitoreşti. Lichidatorii trebuie să recunoască *în fapt* întregul marxist, să recunoască că principalele lozinci ale agitaţiei în mase sînt cele trei vechi revendicări principale ; ei trebuie să renunţe la schimbări în program (la autonomia cultural-naţională) ; să renunţe la vociferările pe tema „patimei greviste" ; să condamne tendinţele separatiste ale bundiştilor şi să ceară fuzionarea în organizaţiile locale ; să condamne atacurile furibunde împotriva unor persoane care învenineză lupta de idei etc. În domeniul activităţii în Dumă, cei şapte trebuie să recunoască necondiţionat subordonarea lor faţă de întregul marxist şi să-şi retragă hotărîrile antipartinice (Jagiełło, desfiinţarea programului etc.). Chiar tov. Plehanov, care în multe probleme nu este de acord cu noi, spune într-o scrisoare către Biroul internaţional că „împărţirea fracţiunii noastre din Dumă a avut loc ca urmare a unor hotărîri regretabile luate de tovarăşii noştri lichidatori, care erau în majoritate de şapte contra şase".

Cu cine anume ar fi bine să ia legătură Biroul internaţional în vederea organizării unui schimb general de păreri nu s-a lămurit încă. Este limpede că aici sînt posibile două căi : sau vor fi invitaţi reprezentanţii celor două curente principale : marxiştii şi lichidatorii, sau „toţi social-democraţii" şi toţi cei ce se consideră apropiaţi de social-democraţie, în cazul acesta trebuie să fie invitat şi partidul deputatului Jagiełło (P.P.S.), şi diferitele grupuri socialiste evreieşti, şi acei dintre narodnici care se socot apropiaţi de programul social-democrat.

Problema pusă de Biroul internaţional prezintă interes pentru fiecare muncitor conştient. Noi îndemnăm pe toţi muncitorii ca la adunările, în cercurile, convorbirile, mitingurile lor etc. să pună pe ordinea de zi această problemă, s-o analizeze, să adopte rezoluţii, să publice în ziarul nostru punctul lor de vedere.

www.dacoromanica.ro

Nu trebuie să se considere că este vorba de lucruri îndepărtate, care nu ne privesc. Dacă la Congresul internaţional de la Viena se va pune această problemă (lucru de care marxiştii ar fi foarte bucuroşi), Internaţionala trebuie să cunoască părerea muncitorilor ruşi, a organizaţiilor proletare care activează în Rusia, şi nu numai a cercurilor din străinătate, rupte de realităţile noastre.

Tovarăşi ! Analizaţi importanta problemă care se pune, luaţi hotărîri şi comunicaţi-le ziarului vostru „Proletarskaia Pravda". Muncitorii conştienţi din toate ţările aşteaptă să audă glasul vostru.

„Proletarskaia Pravda" nr. 2 din 8 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM ÎI ÎNŞALĂ LICHIDATORII PE MUNCITORI

Biroul socialist internaţional a hotărît să ia măsuri în vederea clarificării divergenţelor dintre socialiştii ruşi şi să-şi ofere bunele oficii pentru unirea forţelor acestora.

Cum au folosit lichidatorii această hotărîre ?

Din capul locului s-au apucat să se folosească de ea pentru *a-i înşela* pe muncitorii ruşi.

„Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 97, într-un articol redacţional, declară solemn :

„Respingînd cererea «celor şase» de a avea reprezentanţi separaţi în secţia interparlamentară, Biroul internaţional nu numai că a condamnat categoric desprinderea «celor şase» de fracţiunea social-democrată, dar a şi apreciat cum se cuvine una din principalele lor revendicări, prin a cărei respingere cei şase deputaţi au încercat să explice şi să-şi justifice retragerea".

Nimic, de la început pînă la sfîrşit, *nu este adevărat.*

Noi am arătat acest lucru în nr. 1 al ziarului nostru [85].

Prinşi cu mîţa în sac, lichidatorii caută, minţind în continuare, să-i inducă în eroare pe muncitori.

Repetăm, Biroul internaţional nu a respins cererea celor şase. El nu a condamnat „desprinderea" lor. Nici măcar n-a analizat controversa dintre cei şase şi cei şapte deputaţi.

Acesta este un procedeu pur lichidatorist.

La acest procedeu necinstit au recurs domnii lichidatori şi anul trecut, după şedinţa Biroului internaţional, cînd d-l Martov a atribuit social-democratului german Haase unele cuvinte împotriva bolşevicilor pe care acesta

www.dacoromanica.ro

nu le-a rostit niciodată. Ulterior, Martov a fost demascat printr-o declarație a lui Haase apărută în presă.

În Birou, problema reprezentării deputaților s-a pus astfel. Reprezentantul marxiștilor a declarat numai că delegatul celor șapte nu este ales decît de cei șapte deputați și că fracțiunea social-democrată muncitorească din Rusia nu-l recunoaște ca delegat al său. Secretarul Biroului internațional, tov. Huysmans, a dat următoarea explicație. Există un statut special cu privire la secția interparlamentară. Conform acestui statut, dacă în parlamentul respectiv sînt mai multe fracțiuni socialiste, dreptul de reprezentare îl are numai fracțiunea cu cel mai mare număr de deputați, statutul neținînd seama cărui partid îi aparține fracțiunea parlamentară respectivă și cîți muncitori reprezintă ea. Și aceasta pentru că partidele sînt reprezentate separat.

În conformitate cu acest statut, dacă în Dumă ar fi două fracțiuni, să spunem, 6 social-democrați și 7 narodnici, *numai* narodnicii ar avea dreptul de reprezentare interparlamentară.

Încă un exemplu : Bulgaria. Acolo sînt aleși în parlament 19 socialiști „largi" (oportuniști) și 18 marxiști. Și unii și alții formează partide deosebite și au două fracțiuni separate în parlament. Și în Birou cele două partide au reprezentanți diferiți. Dar, *potrivit statutului,* dreptul de reprezentare parlamentară îl are numai fracțiunea „largă" a celor 19. Aceasta nu înseamnă, firește, că Biroul „a condamnat" pe cei 18 deputați marxiști.

Așa se prezintă lucrurile din punct de vedere formal. Poți să apreciezi cum vrei acest statut. Dar în momentul de față acesta este statutul. În aceste condiții, fracțiunea social-democrată muncitorească din Rusia nici nu putea să formuleze vreo pretenție.

Cum ar fi trebuit să procedeze cei șapte dacă ar fi vrut să acționeze cinstit ? Ar fi trebuit ei înșiși să nu accepte acest punct de vedere formal. Acum este un lucru dovedit și recunoscut de toată lumea că fracțiunea social-democrată muncitorească din Rusia reprezintă un număr de cîteva ori mai mare de muncitori social-demo-

www.dacoromanica.ro

craţi organizaţi decît cei şapte. Concluzia care rezultă de aici este limpede. Cine doreşte să ţină seama de voturile muncitorilor, cine vorbeşte atît de mult despre unitate nu poate să se situeze numai pe un punct de vedere formal.

Cei şapte însă au profitat de „norocul" pe care li-l oferea statutul. Ei au aruncat din nou o provocare muncitorilor ruşi. Ba mai mult. Domnii lichidatori s-au mai apucat şi să mintă, afirmînd că Internaţionala ar fi „condamnat" pe cei şase ş.a.m.d.

Acesta a fost primul răspuns al domnilor lichidatori la rezoluţia Biroului socialist internaţional.

Muncitorii marxişti vor răspunde acestei manevre a lichidatorilor înfierîndu-i pe aceşti domni în faţa tuturor.

Continuaţi, tovarăşi, să analizaţi cu seriozitate şi atenţie rezoluţia Biroului, spuneţi-vă părerea în legătură cu ea, daţi răspunsul cuvenit lichidatorilor şi încercărilor lor de a-i înşela pe muncitorii ruşi.

„Proletarskaia Pravda" nr. 3
din 10 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CADEŢII ŞI „DREPTUL POPOARELOR LA AUTODETERMINARE"

În vara acestui an, ziarul „Reci", principalul organ liberal din Rusia, a publicat un articol al d-lui Mih. Moghileanski despre Congresul general al studenţilor ucraineni care a avut loc la Lvov. În ziarul „Raboceaia Pravda" se spune că d-l Moghileanski, într-un mod cu totul inadmisibil (pentru un democrat sau pentru cineva care vrea să treacă drept democrat), împroaşcă cu cuvinte de *ocară* separatismul ucrainean, pe care îl propagă, printre alţii, şi d-l Donţov *. De la început se menţionează că problema nu constă în a fi sau nu de acord cu d-l Donţov, împotriva căruia se ridică un mare număr de marxişti ucraineni, ci de faptul că *nu este admisibil* să ataci „separatismul", calificîndu-l drept „aiureală" şi aventurism ; că este un procedeu şovinist ; că un democrat velicorus, atunci cînd critică cutare sau cutare plan de despărţire, este obligat să facă agitaţie în favoarea *libertăţii* de despărţire, în favoarea *dreptului* la despărţire.

După cum îşi poate da seama cititorul, aici este vorba de o problemă de principiu, programatică, ce priveşte îndatoririle democraţiei în general.

Şi iată că acum, după o jumătate de an, într-un articol publicat în ziarul „Reci" (nr. 331), d-l Mih. Moghileanski se ocupă din nou de această problemă, răspunzîndu-ne nu nouă, ci d-lui Donţov — care în coloanele ziarului „Şleahi" [86] din Lvov a atacat cu vehemenţă

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 358—359. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ziarul „Reci" — și subliniind, totodată, că „ieșirea șovinistă a ziarului «Reci» a fost înfierată așa cum se cuvine numai de presa social-democrată din Rusia".

În obiecțiile aduse d-lui Donțov, d-l Moghileanski *repeta în trei rînduri* că „criticarea rețetelor d-lui Donțov *nu are nimic comun cu negarea dreptului națiunilor la autodeterminare*".

Această declarație a unui colaborator al ziarului liberal „Reci" este extrem de importantă; de aceea recomandăm cititorilor să-i acorde o atenție deosebită. Cu cît d-nii liberali consimt mai rar să treacă de la cancanurile curente ale politicii opoziționiste la stabilirea și analizarea adevărurilor fundamentale și esențiale ale democrației, cu atît mai stăruitor trebuie să fie îndemnul nostru la o examinare serioasă a fiecărui caz de trecere de acest fel.

Recunoaște partidul constituțional-„democrat" de la noi dreptul națiunilor la autodeterminare sau nu? — iată o problemă interesantă pe care, fără să vrea, o atinge d-l Moghileanski.

De trei ori repetă această afirmație, dar nu dă un răspuns direct la întrebare! El știe prea bine că nici în programul partidului cadet, nici în propaganda și în agitația politică de fiecare zi a acestui partid nu se găsește un răspuns direct, precis și limpede la această întrebare.

„Trebuie să spunem — scrie d-l Moghileanski — că nici «dreptul națiunilor la autodeterminare» nu este un fetiș mai presus de orice critică: condiții nesănătoase în viața unor națiuni pot să genereze tendințe nesănătoase în ceea ce privește autodeterminarea națională, iar a da la iveală aceste tendințe nu înseamnă încă a nega dreptul națiunilor la autodeterminare".

Iată o mostră de subterfugii liberale, pe care le puteți întîlni reluate de alde d-l Semkovski în paginile ziarului lichidator! O, desigur, d-le Moghileanski, *nici un* drept democratic nu este un „fetiș" și niciodată cînd este vorba de aceste drepturi nu trebuie să uităm, de pildă, conținutul *de clasă*. Toate revendicările general-democratice sînt revendicări *burghezo*-democratice, dar de aici numai anarhiștii și oportuniștii pot trage concluzia că proletaria-

www.dacoromanica.ro

tul nu trebuie să lupte în modul cel mai consecvent pentru a susţine aceste revendicări.

Se înţelege că una este *dreptul* la autodeterminare şi alta e *utilitatea* autodeterminării, a despărţirii de stat a unei naţiuni sau a alteia într-un caz sau în altul. Acesta e un lucru elementar. Dar recunoaşte oare d-l Moghileanski, recunosc liberalii din Rusia, recunoaşte partidul cadet că e de *datoria* democratului să arate maselor — în special maselor velicoruse — marea importanţă a acestui drept, necesitatea lui imperioasă ?

Nu, nu şi iar nu. Iată ce ocoleşte, iată ce ascunde d-l Moghileanski. Iată care este una dintre rădăcinile *naţionalismului şi şovinismului* cadeţilor — nu numai ale lui Struve, Izgoev şi ale altor cadeţi sinceri, dar şi ale cadeţilor diplomaţi de felul lui Miliukov, precum şi ale filistinilor din aceste partide de felul lui... Dar numele nu au nici o importanţă !

Muncitorul conştient din Rusia nu va uita că în afară de naţional-reacţionari există la noi şi naţional-liberali, că apar şi embrioni de naţional-democratism (amintiţi-vă cum îndeamnă d-l Peşehonov, în nr. 8 din 1906 al revistei „Russkoe Bogatstvo“ [87], la „prudenţă“ faţă de prejudecăţile naţionaliste ale ţăranului velicorus).

În lupta împotriva plăgii naţionalismului, indiferent de forma pe care o ia, propagarea dreptului la autodeterminare are o foarte mare importanţă.

„Proletarskaia Pravda“ nr. 4 din 11 decembrie 1913 Semnat : I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

O REZOLUŢIE BUNĂ ŞI O CUVÎNTARE PROASTĂ

Fără îndoială că toţi muncitorii conştienţi din Rusia au citit cu atenţie şi interes rezoluţia Biroului internaţional cu privire la problemele ruseşti. După cum se ştie, esenţialul în această rezoluţie îl constituie hotărîrea de a organiza sau a aranja *„un schimb general de păreri"* între „toate fracţiunile mişcării muncitoreşti" din Rusia, atît cele care recunosc programul social-democrat cît şi cele al căror program „se află în acord" (sau „în concordanţă" — im Einklange) cu el.

Ultima formulare este extrem de largă şi cuprinde nu numai pe partizanii lui Jagiełło, dar şi orice grup care va dori să declare că programul său „concordă" sau „se află în acord" cu programul social-democrat. Dar această formulare largă nu aduce nimănui vreun prejudiciu, deoarece pentru *„un schimb de păreri"* este, bineînţeles, de dorit să se stabilească un cerc mai larg de participanţi, fără a-i exclude pe cei cu care *ar dori* să se unească chiar şi unele grupuri ale social-democraţiei. Nu trebuie să uităm că la şedinţa Biroului socialist internaţional au fost prezentate două planuri: 1) planul lui Kautsky — „de a se organiza un schimb general de păreri", şi *atîta tot*. Schimbul de păreri în faţa unui colegiu imparţial, şi anume în faţa Comitetului executiv al Biroului socialist internaţional, *va arăta* care este adevărata stare de lucruri şi cît de adînci sînt divergenţele. 2) Celălalt plan a fost propus de Rosa Luxemburg, care l-a retras în urma obiecţiilor aduse de Kautsky. Acest plan prevedea „o confe-

www.dacoromanica.ro

rinţă de unificare" (Einigungskonferenz) „pentru restabilirea partidului unic".

Bineînţeles că acest al doilea plan era mai prost, întrucît mai întîi ar fi trebuit să se adune date precise, ca să nu mai vorbim de faptul că, cu ajutorul lui, Rosa Luxemburg încerca doar să strecoare „restabilirea" „cercului tyszkist" de tristă amintire.

A fost adoptat planul lui Kautsky, un plan mai prudent şi care abordează într-un mod mai sistematic problema unităţii *printr-un* prealabil „schimb de păreri" şi prin studierea datelor precise. De aceea este cît se poate de explicabil că rezoluţia lui Kautsky a fost adoptată în unanimitate.

Dar trebuie să facem o distincţie netă între rezoluţia lui Kautsky, devenită rezoluţia Biroului, şi *cuvîntarea* lui Kautsky, care la un moment dat ajunge la nişte afirmaţii *de-a dreptul monstruoase*. Acest fapt a mai fost relevat pe scurt în ziarul nostru, iar acum darea de seamă asupra cuvîntării lui Kautsky, apărută în „Vorwärts" (organul central german) [88], ne determină să ne oprim mai amănunţit asupra acestei probleme importante.

Obiectînd împotriva planului Rosei Luxemburg, Kautsky a spus „că vechiul partid a dispărut, deşi s-au păstrat vechile denumiri, care cu timpul (im Laufe der Jahre — în ultimii ani) au căpătat un nou conţinut. Nişte vechi tovarăşi nu pot fi pur şi simplu excluşi numai pentru că partidul lor (ihre Partei) nu poartă vechea denumire".

Cînd Rosa Luxemburg a obiectat, spunînd că „expresia lui Kautsky că partidul rus a murit (sei tot) este negîndită", Kautsky s-a mărginit „să protesteze împotriva învinuirii că ar fi afirmat că social-democraţia rusă a murit şi să precizeze că a spus numai că vechile forme au fost sfărîmate şi că trebuie creată o formă nouă".

Am reprodus aici pasajele referitoare la problema în discuţie, traduse după darea de seamă oficială.

Kautsky, evident, nu a spus şi nu putea să spună că *social-democraţia* a murit. Dar că *partidul* a dispărut a spus-o, şi *n-a retractat* această afirmaţie, deşi i s-au adus obiecţii !

www.dacoromanica.ro

Este de necrezut, dar este un fapt.

Kautsky a vădit o confuzie nemaipomenită. De excluderea *căror* „vechi tovarăși" a vorbit el ? A d-lor Potresov & Co. ? Oare cînd a vorbit de un „partid *al lor*" s-a referit la amorfa alcătuire lichidatoristă ?

Sau Kautsky a avut în vedere „leviţa P.P.S.", care era exclusă prin formula Rosei Luxemburg ? Dar în acest caz expresia „vechi tovarăși" nu are nici un sens, deoarece, *în genere*, de la începutul existenţei partidului social-democrat, adică din 1898 și pînă azi, membrii P.P.S. *nu au fost niciodată* tovarăși de partid ai social-democraţilor !

Pentru noi, ambele interpretări au aceeași valoare, întrucît este într-adevăr ridicol să-i excluzi pe lichidatori de la „un schimb de păreri" în problema unităţii (căci de ei este vorba în primul rînd), după cum ar fi ridicol sa excluzi leviţa P.P.S. (e posibil, abstract vorbind, ca lichidatorii — din partea lor te poţi aștepta la orice ! — să fie capabili să apere în mod ultimativ blocul lor scizionist cu partidul *ne*social-democrat P.P.S.). În orice caz trebuie să aflăm precis ce vor de la partid nu numai d-nii lichidatori, dar și aliaţii lor.

Dar faptul că Kautsky a mers pînă acolo încît să afirme, la ședinţa Biroului, că partidul rus ar fi dispărut este incontestabil.

Cum de a putut el să ajungă la o afirmaţie atît de monstruoasă ? Pentru a înţelege acest lucru, muncitorii ruși trebuie să știe *cine informează* presa social-democrată din Germania asupra problemelor ruseşti. Cînd cei care scriu sînt germani, de obicei ei ocolesc problema divergenţelor. Cînd cei care scriu în presa germană sînt ruși, vedem fie o raliere a tuturor grupuleţelor din străinătate în jurul lichidatorilor în vederea unor insulte nedemne împotriva „leniniștilor" (cum s-a întîmplat în primăvara anului 1912 în ziarul „Vorwärts"), fie exhibiţiile unui tyszkist, ale unui troţkist sau ale vreunui alt membru al unui cerc din străinătate care caută intenţionat să încurce problema. *De ani de zile* nu vedem la ei nici un document, nici o culegere de rezoluţii, nici o analiză de idei, nici o încercare de a culege date reale !

www.dacoromanica.ro

Nu putem decît să-i compătimim pe conducătorii germani pentru faptul că (deşi ştiu să culeagă date şi să le studieze atunci cînd se ocupă de teorie) nu se jenează să asculte şi să repete basmele informatorilor lichidatori.

Aplicată va fi *rezoluţia* Biroului, în timp ce cuvîntarea lui Kautsky va rămîne numai o regretabilă ciudăţenie.

„Proletarskaia Pravda" nr. 6 din 13 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

GREVELE DIN RUSIA [89]

În majoritatea țărilor din Europa occidentală, statistica grevelor a fost just organizată relativ recent, cu 10—20 de ani în urmă. În Rusia există date în legătură cu grevele abia din 1895. Principala lipsă a statisticii noastre oficiale, în afară de faptul că diminuează cifrele care reprezintă numărul greviștilor, constă în aceea că ea cuprinde numai pe muncitorii din întreprinderile subordonate inspecției de fabrică. Muncitorii de la căile ferate, minerii, lucrătorii de la tramvaie, muncitorii din întreprinderile supuse la plata accizelor, cei din întreprinderile miniere etc., muncitorii constructori și agricoli nu sînt incluși în această statistică.

Iată cifrele generale pe toată perioada de cînd există o statistică a grevelor în Rusia :

Anii	Numărul grevelor		Numărul muncitorilor greviști	
	Total	% din totalul întreprinderilor	Total	% din totalul muncitorilor
1895	68	0,4	31 195	2,0
1896	118	0,6	29 527	1,9
1897	145	0,7	59 870	4,0
1898	215	1,1	43 150	2,9
1899	189	1,0	57 498	3,8
1900	125	0,7	29 389	1,7
1901	164	1,0	32 218	1,9
1902	123	0,7	36 671	2,2

www.dacoromanica.ro

Anii	Numărul grevelor		Numărul muncitorilor greviști	
	Total	% din totalul întreprinderilor	Total	% din totalul muncitorilor
1903	550	3,2	86 832	5,1
1904	68	0,4	24 904	1,5
1905	13 995	93,2	2 863 173	163,8
1906	6 114	42,2	1 108 406	65,8
1907	3 573	23,8	740 074	41,9
1908	892	5,9	176 101	9,7
1909	340	2,3	64 166	3,5
1910	222	1,4	46 623	2,4
1911	466	2,8	105 110	5,1
1912	1 918	?	683 361	?

Cît de micşorate sînt cifrele se vede, bunăoară, din faptul că d-l Prokopovici, un publicist foarte prudent, prezintă pentru anul 1912 o altă cifră: *683 000* de grevişti, iar „potrivit unui alt calcul — 1 248 000 în fabrici şi uzine plus 215 000 în întreprinderile care nu sînt subordonate inspecţiei de fabrică", adică în total *1 463 000*, aproape 1 500 000.

Numărul grevelor economice (începînd din 1905) se stabileşte în felul următor:

Anii	Numărul grevelor	Numărul muncitorilor	Anii	Numărul grevelor	Numărul muncitorilor
1905	4 388	1 051 209	1909	290	55 803
1906	2 545	457 721	1910	214	42 846
1907	973	200 004	1911	442	96 730
1908	428	83 407	1912	702	172 052

Aşadar, istoria grevelor din Rusia se împarte în mod distinct în 4 perioade (fără a mai vorbi de deceniul al 9-lea al secolului trecut, cînd au izbucnit vestitele greve de la întreprinderile „Morozov", despre care pînă şi publicistul reacţionar Katkov spune că marchează apariţia „problemei muncitoreşti" în Rusia [90]):

www.dacoromanica.ro

	Numărul mediu anual al greviştilor
Prima perioadă (1895—1904), prerevoluţionară	43 000
A doua „ (1905—1907), revoluţionară	1 570 000
A treia „ (1908—1910), contrarevoluţionară	96 000
A patra „ (1911—1912), actuală, începutul înviorării	394 000

În general, la noi, pe întreaga perioadă de 18 ani, numărul mediu al greviştilor este de 345 400. În Germania, numărul mediu pe o perioadă de 14 ani (1899—1912) este de 229 500 ; în Anglia, numărul mediu pe o perioadă de 20 de ani (1893—1912) este de 344 200. Pentru a arăta în mod concret legătura care există între grevele din Rusia şi viaţa politică, citäm datele pe anii 1905—1907 *pe trimestre :*

Anii	1905				1906				1907			
Trimestrul	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Numărul greviştilor (în mii) pentru fiecare trimestru	Începutul revoluţiei			Revoluţia		Duma I				Duma a II-a		
Total	810	481	294	1 277	269	479	296	63 146	323	77	193	
Greve economice	411	190	143	275	73	222	125	37 52	52	66	30	
Greve politice	399	291	151	1 002	196	257	171	26 94	271	11	163	

Participarea muncitorilor din diferite regiuni ale Rusiei la greve se vede din următoarele cifre :

Districte industriale	Numărul muncitorilor din fabrici şi uzine (în mii) în 1905	Numărul greviştilor (în mii)	
		Total în decurs de 10 ani (1895—1904)	Numai în 1905
Petersburg	299	137	1 033
Moscova	567	123	540
Varşovia	252	69	887
3 districte din Sud	543	102	403
Total	1 661	431	2 863

De aici se vede că Moscova rămîne relativ în urmă, iar Sudul şi mai mult, în timp ce Petersburgul cu raioanele sale (inclusiv Riga), precum şi Polonia se află în primele rînduri.

www.dacoromanica.ro

Pe principalele ramuri industriale, muncitorii greviști se repartizează după cum urmează :

Ramurile de producție	Numărul total al muncitorilor (în mii) în 1904	Numărul greviștilor (în mii)	
		Total în decurs de 10 ani (1895—1904)	Numai în 1905
Metalurgiști	252	117	811
Textiliști	708	237	1 296
Tipografi, muncitori din industria prelucrării lemnului, pielari și muncitori din industria chimică	277	38	471
Muncitori din industria ceramică și din întreprinderile de produse alimentare	454	39	285
Total	1 691	431	2 863

De aici se vede că metalurgiștii se situează în frunte, textiliștii rămîn în urmă, iar restul muncitorilor rămîn și mai mult în urmă.

După cauzele care le-au provocat, grevele se grupează în felul următor (pe o perioadă de 14 ani, 1895—1908) : greve politice — 59,9% din numărul greviștilor ; greve legate de salariu — 24,3% ; de ziua de muncă — 10,9% ; de condițiile de muncă — 4,8%.

În ceea ce privește rezultatele grevelor, obținem următoarele cifre (dacă împărțim în mod egal între învingători și învinși numărul de greviști care au terminat greva printr-un compromis) :

Numărul greviștilor (în mii) participanți la grevele economice

	Total în decurs de 10 ani (1895—1904)	%	1905	%	1906	%	1907	%	1911	%	1912	%
Învingători	159	37,5	705	48,9	233	50,9	59	29,5	49	51	55	42
Învinși	265	62,5	734	51,1	225	49,1	141	70,5	47	49	77	58
Total	424	100,0	1439	100,0	458	100,0	200	100,0	96	100	132	100

Datele pe anii 1911—1912 sînt incomplete și nu pot fi întru totul comparate cu cele precedente.

www.dacoromanica.ro

În încheiere vom prezenta date succinte cu privire la repartizarea grevelor pe întreprinderi de diferite mărimi şi după locul unde se află aceste întreprinderi :

Din o sută de muncitori de fiecare categorie au participat la greve

Categorii de întreprinderi						În 1895—1904, adică în decurs de 10 ani Total	Numai în 1905
Pînă la	20			de	muncitori	2,7	47,0
De la	21	la	50	„	„	7,5	89,4
„ „	51	„	100	„	„	9,4	108,9
„ „	101	„	500	„	„	21,5	160,2
„ „	501	„	1 000	„	„	49,9	163,8
Peste			1 000	„	„	89,7	231,9

Procentul de greve care au avut loc

	în oraşe	în afara oraşelor
1895—1904..	75,1	24,9
1905.....	85,0	15,0

Din aceste cifre reiese limpede precumpănirea marilor întreprinderi în mişcarea grevistă şi relativa rămînere în urmă a fabricilor de la sate.

Scris în 1913

Publicat în 14 (27) decembrie 1913 în agenda „Călăuza muncitorului pe 1914", ed. „Priboi", Petersburg
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în agendă

www.dacoromanica.ro

COMPOZIŢIA NAŢIONALĂ A ELEVILOR ÎN ŞCOALA RUSĂ

Pentru a ne face o idee mai precisă despre planul de „autonomie cultural-naţională", care se reduce la împărţirea învăţămîntului pe naţionalităţi, este bine să luăm date concrete despre compoziţia naţională a elevilor în şcolile ruse. În ceea ce priveşte circumscripţia şcolară Petersburg, datele respective au fost adunate prin recensamîntul şcolilor din 18 ianuarie 1911.

Iată datele privitoare la împărţirea, după *limba maternă*, a elevilor din şcolile primare care ţin de Ministerul Învăţămîntului Public. Datele privesc întreaga circumscripţie şcolară Petersburg, iar *în paranteze* dăm *cifrele referitoare* la oraşul Petersburg. Sub denumirea de „limbă rusă", funcţionarii statului amestecă întotdeauna limbile velicorusă, bielorusă şi ucraineană („malorosiană", după denumirea oficială). În total sînt 265 660 (48 076) de elevi.

Limba rusă — 232 618 (44 223) ; poloneză — 1 737 (780) ; cehă — 3 (2) ; lituaniană — 84 (35) ; letonă — 1 371 (113) ; jmudă — 1 (0) ; franceză — 14 (13) ; italiană — 4 (4) ; romînă — 2 (2) ; germană — 2 408 (845) ; suedeză — 228 (217) ; norvegiană — 31 (0) ; daneză — 1 (1) ; olandeză — 1 (0) ; engleză — 8 (7) ; armeană — 3 (3) ; ţigănească — 4 (0) ; evreiască — 1 196 (396) ; gruzină — 2 (1) ; osetină — 1 (0) ; finlandeză — 10 750 (874) ; carelă — 3 998 (2) ; ciudică — 247 (0) ; estonă — 4 723 (536) ; lopară — 9 (0) ; zîreană — 6 008 (0) ; samoiedă — 5 (0) ; tătară — 63 (13) ; persană — 1 (1) ; chineză — 1 (1) ; alte limbi — 138 (7).

www.dacoromanica.ro

Acestea sînt datele relativ exacte. Ele arată că populația este extrem de pestriță din punct de vedere național, deși se referă la una dintre cele mai velicoruse regiuni ale Rusiei. De la prima vedere se observă că populația cea mai pestriță din punct de vedere național se găsește în marele oraș Petersburg. Acest fenomen nu este întîmplător, ci este o *lege* a capitalismului care acționează în toate țările și în toate colțurile lumii. Orașele mari, localitățile în care există fabrici, centrele miniere, feroviare și în general localitățile comerciale și industriale au în mod inevitabil o populație mai pestriță din punct de vedere național ; or, tocmai acest gen de localități se dezvoltă mai rapid decît celelalte, luînd mereu satelor pierdute într-un colțișor de provincie o parte tot mai mare din locuitorii lor.

Încercați acum să aplicați acestor date luate din viața reală utopia moartă a micilor burghezi naționaliști care se numește „autonomie cultural-națională", sau (în traducerea bundiștilor) „scoaterea din competența statului" a problemelor culturii naționale, adică în primul rînd a învățămîntului.

„Din competența statului se scot" școlile și se transmit în mîna a 23 (cînd este vorba de Petersburg) de „uniuni naționale", care își dezvoltă fiecare „cultura națională" „proprie" !!

Este absolut inutil să mai demonstrăm cît de absurd și de reacționar este un asemenea „program național".

Este limpede ca lumina zilei că propovăduirea unui asemenea plan *de fapt* înseamnă promovarea sau sprijinirea ideilor naționalismului burghez, ale șovinismului și clericalismului. Interesele democrației în general și interesele clasei muncitoare în special cer exact contrarul : trebuie să luptăm pentru ca copiii *tuturor* naționalităților să fie *contopiți* în școlile *unice* din localitatea respectivă ; în problema învățămîntului, muncitorii aparținînd tuturor naționalităților trebuie să ducă *laolaltă* politica proletară, pe care Samoilov, deputatul muncitorilor din Vladimir, a expus-o atît de bine în numele fracțiunii muncitorești social-democrate ruse din Duma de stat [91]. Trebuie să ne

www.dacoromanica.ro

pronunţăm în modul cel mai categoric împotriva oricărei împărţiri a învăţămîntului pe naţionalităţi.

Nu crearea, într-un fel sau altul, a unor bariere între naţiuni în problema învăţămîntului trebuie să fie preocuparea noastră, ci, dimpotrivă, crearea unor condiţii democratice elementare pentru convieţuirea paşnică a naţiunilor pe baza egalităţii în drepturi. Noi nu trebuie să ridicăm în slăvi „cultura naţională", ci trebuie să demascăm caracterul clerical şi burghez al acestei lozinci în numele culturii internaţionale a mişcării muncitoreşti mondiale.

Dar, vor întreba unii, este oare posibil să se asigure, pe baza egalităţii în drepturi, interesele *unui singur* copil gruzin printre cei 48 076 de elevi din Petersburg ? Noi vom răspunde : să se creeze la Petersburg o şcoală gruzină separată, pe baza „culturii naţionale" gruzine, nu este cu putinţă, şi să propovăduieşti un asemenea plan înseamnă să răspîndeşti idei *dăunătoare* în masa poporului.

Dar noi nu vom susţine idei dăunătoare şi nu vom revendica un lucru cu neputinţă de înfăptuit cerînd pentru acest copil un local al statului gratuit pentru lecţii de limbă gruzină, istorie gruzină etc., cerînd să se aducă pentru el cărţi gruzine din biblioteca centrală, preconizînd suportarea de către stat a unei părţi din cheltuielile necesare pentru retribuirea unui învăţător gruzin etc. Într-o democraţie adevărată, în care birocratismul şi „peredonovismul" [92] vor fi complet izgonite din şcoală, acest lucru va putea fi pe deplin realizat de populaţie. Dar această democraţie adevărată *nu poate* fi realizată altfel decît prin contopirea muncitorilor aparţinînd *tuturor* naţionalităţilor.

Propovăduirea înfiinţării unor şcoli naţionale separate pentru fiecare „cultură naţională" este reacţionară. Dar într-o democraţie adevărată este pe deplin posibil să se asigure predarea în limba maternă, predarea istoriei naţionale etc. *fără* ca învăţămîntul să fie împărţit pe naţionalităţi. Iar autoadministrarea locală deplină înseamnă a face imposibil ca vreo măsură să fie impusă prin constrîngere, să zicem, bunăoară, celor 713 copii careli din judeţul Kemi (unde sînt numai 514 copii ruşi) sau celor 681 de

www.dacoromanica.ro

copii zîreni din județul Peciora (153 ruși) sau 267 de letoni din județul Novgorod (peste 7 000 de ruși) etc. etc.

Propovăduirea irealizabilei autonomii cultural-naționale este o absurditate, care nu face decît să-i fărîmițeze chiar de pe acum, sub raport ideologic, pe muncitori. Propovăduirea contopirii muncitorilor aparținînd tuturor naționalităților înlesnește succesul solidarității proletare de clasă, capabilă să garanteze egalitatea în drepturi și cea mai pașnică convietuire a tuturor naționalităților.

„Proletarskaia Pravda" nr. 7 din 14 decembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE PROGRAMUL NAŢIONAL AL P.M.S.D.R.

Consfătuirea C.C. a adoptat, în problema naţională *, rezoluţia publicată în „Înştiinţare" şi a pus problema programului naţional pe ordinea de zi a congresului.

De ce şi în ce fel ocupă problema naţională, în momentul de faţă, un loc de frunte — atît în întreaga politică a contrarevoluţiei şi în conştiinţa de clasă a burgheziei, cît şi în Partidul social-democrat proletar din Rusia —, acest lucru a fost arătat, în mod amănunţit, chiar în rezoluţie. Dat fiind că situaţia este cît se poate de limpede, nu cred că este nevoie să mă mai opresc asupra acestei chestiuni. În literatura teoretică marxistă, această stare de lucruri şi bazele programului naţional al social-democraţiei au şi fost lămurite în ultima vreme (pe primul plan se situează aici articolul lui Stalin [93]). De aceea credem că în articolul de faţă e bine să ne mulţumim să punem problema numai din punct de vedere pur partinic şi să lămurim ceea ce presa legală, aflată sub jugul stolîpinist-maklakovist, nu poate spune.

În Rusia, formarea social-democraţiei se bazează în întregime pe experienţa ţărilor mai înaintate, adică a Europei, precum şi pe expresia teoretică a acestei experienţe, anume pe marxism. Specificul ţării noastre şi specificul momentului istoric în care s-a creat la noi social-democraţia constă, în primul rînd, în faptul că — spre deosebire de Europa — la noi social-democraţia a început să se formeze *înainte* de revoluţia burgheză şi continuă

* Vezi volumul de faţă, p. 63—66. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să se formeze și *în timpul* ei. În al doilea rînd, la noi, lupta inevitabilă pentru desprinderea democrației proletare din cea general burgheză și mic-burgheză — luptă identică, în fond, cu cea prin care au trecut toate țările — se desfășoară în condițiile deplinei victorii teoretice a marxismului în Occident și la noi. De aceea, această luptă nu capătă atît forma unei lupte pentru marxism, cît a unei lupte pentru sau împotriva teoriilor mic-burgheze, camuflate printr-o frazeologie „cvasimarxistă".

Așa stau lucrurile începînd cu „economismul" (1895—1901) și cu „marxismul legal" (1895—1901, 1902). Numai cine se teme de adevărul istoric poate uita legătura extrem de strînsă, nemijlocită și înrudirea acestor curente cu menșevismul (1903—1907) și cu lichidatorismul (1908—1913).

În problema națională, ca și în celelalte probleme, vechea „Iskră" [94], care, în anii 1901—1903, a pregătit și a elaborat programul P.M.S.D.R. împreună cu prima fundamentare radicală a marxismului în teoria și practica mișcării muncitorești din Rusia, a dus lupta împotriva oportunismului mic-burghez. Acesta și-a găsit expresia, în primul rînd, în tendințele sau șovăielile naționaliste ale Bundului. Vechea „Iskră" a dus o luptă înverșunată împotriva naționalismului Bundului, și a ignora această luptă înseamnă iarăși a face pe uitucul, a te detașa de baza istorică și ideologică a întregii mișcări muncitorești social-democrate din Rusia.

Pe de altă parte, la cel de-al II-lea Congres, în august 1903, cînd a fost definitiv aprobat programul P.M.S.D.R., s-a dus o luptă — care n-a fost consemnată în procesele-verbale ale congresului, deoarece aceasta s-a petrecut în *comisia pentru elaborarea programului,* pe care o frecventa aproape întregul congres — împotriva încercării neîndemînatice a cîtorva social-democrați polonezi de a pune „dreptul națiunilor la autodeterminare" sub semnul îndoielii, adică de a aluneca pe panta oportunismului și a naționalismului din cu totul altă direcție.

Și acum, după 10 ani, lupta se desfășoară pe aceleași două *linii* principale, lucru care, la rîndul lui, dovedește

www.dacoromanica.ro

în aceeaşi măsură strînsa legătură dintre această luptă şi toate condiţiile obiective ale problemei naţionale în Rusia.

În Austria, la Congresul de la Brünn (1899), programul „autonomiei cultural-naţionale" (care a fost susţinut de Kristan, Ellenbogen etc. şi care şi-a găsit expresia în proiectul slavilor de sud) *a fost respins*. A fost adoptată autonomia naţională *teritorială*, şi numai propaganda făcută de social-democraţie în favoarea unei uniuni obligatorii a tuturor regiunilor naţionale reprezintă un *compromis* cu ideea „autonomiei cultural-naţionale". Faptul că această idee *nu se poate aplica* în ceea ce-i priveşte pe evrei a fost subliniat în mod special de principalii teoreticieni ai acestei idei nefericite.

În Rusia s-au găsit — *ca întotdeauna* — oameni care şi-au asumat sarcina de a exagera această mică greşeală oportunistă, făcînd din ea un sistem al politicii oportuniste. Aşa cum Bernstein din Germania a determinat apariţia cadeţilor de dreapta din Rusia — Struve, Bulgakov, Tugan & Co. —, tot aşa şi faptul că „internaţionalismul a fost dat uitării" de către Otto Bauer (după aprecierea arhiprudentului Kautsky !) *a determinat* în Rusia adoptarea *în întregime* a „autonomiei cultural-naţionale" de către *toate* partidele burgheze ale evreimii şi de către o serie întreagă de curente mic-burgheze (Bundul şi *conferinţa* partidelor socialist-revoluţionare naţionale din 1907). Înapoiata Rusie oferă, ca să spunem aşa, un exemplu de felul cum, pe solul nostru sălbatic, microbii oportunismului vest-european dau naştere unor adevărate *epidemii*.

La noi, unii obişnuiesc să spună că Bernstein este „tolerat" în Europa ; ei uită însă să adauge că nicăieri în lume, în afară de „sfînta" mamă-Rusie, bernsteinismul nu a generat struvismul, iar „bauerismul" nu a dus la justificarea de către social-democraţi a naţionalismului rafinat al burgheziei evreieşti.

Căci „autonomia cultural-naţională" nu înseamnă altceva decît naţionalismul cel mai rafinat şi de aceea cel mai dăunător, înseamnă pervertirea muncitorilor prin lozinca culturii naţionale, propagarea ideii profund dăunătoare şi chiar antidemocratice a împărţirii şcolilor pe naţionalităţi. Într-un cuvînt, acest program contravine

www.dacoromanica.ro

fără doar și poate internaționalismului proletariatului, corespunzînd numai idealurilor mic-burghezilor naționaliști.

Dar există *un caz* în care marxiștii sînt obligați, dacă nu vor să trădeze democrația și proletariatul, să susțină o revendicare specială în problema națională, și anume: *dreptul* națiunilor la autodeterminare (§ 9 din programul P.M.S.D.R.), adică dreptul la despărțirea politică. Rezoluția consfătuirii explică și motivează atît de amănunțit această revendicare, încît nu lasă loc pentru nici un fel de confuzii.

De aceea ne vom opri numai pe scurt asupra caracterizării obiecțiilor uluitor de ignorante și de oportuniste care se ridică împotriva acestui punct din program. Vom releva, totodată, că, *în decursul celor 10 ani* de cînd există program, *nici o parte* din P.M.S.D.R., nici o organizație națională, nici o conferință regională, nici un comitet local, nici un delegat la un congres sau la o consfătuire nu a încercat să ridice problema modificării sau a eliminării § 9 ! !

Acest lucru trebuie neapărat avut în vedere. El ne arată de la început dacă în obiecțiile împotriva acestui punct există fie și cît de puțină seriozitate și spirit partinic.

Iată-l, de pildă, pe d-l Semkovski de la ziarul lichidatorilor. Cu ușurința unui om care a lichidat partidul, declară: „din anumite considerente, noi nu împărtășim propunerea făcută de Rosa Luxemburg de a elimina în întregime § 9 din program" („Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 71).

Considerentele sînt secrete ! Și cum să nu le „țină în secret" cînd dă dovadă de o asemenea ignoranță în ceea ce privește istoria programului nostru ? Cum să nu le „țină în secret" cînd același domn Semkovski, inegalabil prin superficialitatea lui (ce-i pasă lui de un partid și de un program oarecare !), face o excepție pentru Finlanda ?

„Ce-i de făcut... dacă proletariatul polonez va dori să ducă, în cadrul unui singur stat, o luptă comună cu întregul proletariat din Rusia, iar clasele reacționare ale societății poloneze vor dori, dimpotrivă, să despartă Polonia de Rusia și vor întruni, în cadrul unui

www.dacoromanica.ro

referendum (consultarea întregii populații), majoritatea de voturi în favoarea despărțirii: oare noi, social-democrații ruși, va trebui să votăm în parlamentul central împreună cu tovarășii noștri polonezi împotriva despărțirii sau, pentru a nu încălca «dreptul la autodeterminare», să votăm pentru despărțire?"

Într-adevăr, ce-i de făcut cînd se pun niște întrebări atît de naive și care vădesc o confuzie atît de dezasperantă?

Dreptul la autodeterminare, stimate domn lichidator, înseamnă tocmai rezolvarea problemei *nu* de către parlamentul central, ci de către un parlament, seim, referendum al *minorității care vrea să se despartă*. Cînd Norvegia s-a despărțit (în 1905) de Suedia, acest act l-a hotărît *numai* Norvegia (care e de două ori mai mică decît Suedia).

Chiar și un copil își dă seama că d-l Semkovski încurcă lucrurile într-un hal fără de hal.

„Dreptul la autodeterminare" înseamnă o *asemenea* orînduire democratică în care nu numai în general să existe democrație, dar în special *să nu poată exista* o rezolvare nedemocratică a problemei despărțirii. Democrația, în general vorbind, este compatibilă cu naționalismul belicos și asupritor. Proletariatul revendică o democrație care *să excludă* reținerea cu forța a vreuneia dintre națiuni în cadrul unui stat. De aceea, „pentru a nu încălca dreptul la autodeterminare", sîntem obligați *nu* „să votăm pentru despărțire", cum își închipuie istețul domn Semkovski, ci să votăm pentru dreptul regiunii care vrea să se despartă de a hotărî *ea singură* în această problemă.

S-ar părea că nici chiar unui om cu capacitatea intelectuală a d-lui Semkovski nu-i este greu să înțeleagă că „*dreptul* la divorț" nu înseamnă *să votezi* pentru divorț! Dar asta-i, pare-se, soarta criticilor § 9: ei uită pînă și logica cea mai elementară.

Cînd Norvegia voia să se despartă de Suedia, proletariatul suedez, dacă nu voia să urmeze mica burghezie naționalistă, *era obligat să voteze* și să facă agitație împotriva alipirii cu forța a Norvegiei, lucru pe care îl urmă-

www.dacoromanica.ro

reau popii și moșierii din Suedia. Este un lucru limpede și nu chiar atît de greu de înțeles. Democrația naționalistă din Suedia putea să nu desfășoare agitația pe care principiul *dreptului* la autodeterminare o cere din partea proletariatului națiunilor *dominante, asupritoare.*

„Ce-i de făcut dacă reacționarii constituie majoritatea ?" — întreabă d-l Semkovski. Este o întrebare demnă de un licean de clasa a III-a. Și ce e de făcut cu constituția *rusă* dacă în urma votului democratic reacționarii vor obține majoritatea ? D-l Semkovski pune o întrebare inutilă, superfluă, care nu are nimic de-a face cu problema în discuție, — o întrebare dintre acelea despre care se spune că șapte proști pot să întrebe mai mult decît pot răspunde șaptezeci de înțelepți.

Atunci cînd, în condițiile votului democratic, reacționarii constituie majoritatea, de obicei se întîmplă și se poate întîmpla una din două : ori hotărîrea reacționarilor este tradusă în viață, și atunci consecințele ei dăunătoare fac ca masele să treacă, mai curînd sau mai tîrziu, de partea democrației, împotriva reacționarilor, ori conflictul dintre democrație și reacționari se rezolvă printr-un război civil sau de altă natură, care este posibil (despre aceasta au auzit, probabil, și alde Semkovski) și în condițiile democrației.

Recunoașterea dreptului la autodeterminare „face jocul" „celui mai inveterat naționalism burghez", ne asigură d-l Semkovski. Asta-i o inepție puerilă, întrucît recunoașterea acestui *drept* nu exclude nicidecum propaganda și agitația *împotriva* despărțirii și nici demascarea naționalismului burghez. În schimb, este absolut incontestabil că negarea *dreptului* la despărțire „face jocul" *celui mai inveterat* naționalism *ultrareacționar velicorus !*

Esența greșelii ridicole a Rosei Luxemburg, pentru care demult a fost luată în rîs atît în rîndurile social-democrației germane cît și în ale celei ruse (august 1903), constă tocmai în faptul că, de teamă de a nu face jocul naționalismului burghez al națiunilor asuprite, face jocul nu numai al naționalismului burghez, dar și al celui ultrareacționar al națiunii *asupritoare.*

www.dacoromanica.ro

Dacă d-l Semkovski nu ar fi de o candoare atît de feciorelnică în problemele de istorie a partidului şi ale programului partidului, el ar fi înţeles că este de datoria lui să-l combată pe Plehanov, care *acum 11 ani*, apărînd în revista „Zarea“ [95] proiectul de program (care, începînd din 1903 a devenit program) al P.M.S.D.R., a subliniat *în mod special* (pag. 38) recunoaşterea dreptului la autodeterminare şi a scris despre acest drept următoarele :

„Această revendicare — care pentru democraţii burghezi nu este obligatorie nici măcar în teorie —, pentru noi, social-democraţii, este obligatorie. Dacă am da-o uitării sau dacă am ezita s-o formulăm de teamă să nu lezăm prejudecăţile naţionale ale compatrioţilor noştri de neam velicorus, atunci, pe buzele noastre, strigătul de luptă al social-democraţiei internaţionale : «proletari din toate ţările, uniţi-vă !» ar suna ca o minciună ruşinoasă“.

Încă în articolul din „Zarea“, Plehanov aduce principalul argument, care a fost expus în amănunţime în rezoluţia consfătuirii şi căruia, timp de 11 ani, d-l Semkovski şi cei de teapa lui nu s-au învrednicit să-i dea atenţie. În Rusia sînt 43% velicoruşi, dar naţionalismul velicorus domină asupra unei părţi care reprezintă 57% din populaţie şi asupreşte toate naţiunile. La naţional-reacţionari au şi aderat naţional-liberalii (Struve & Co., progresiştii etc.) şi au apărut „primele rîndunici“ ale *naţional*-democratismului (amintiţi-vă de apelul din august 1906 al d-lui Peşehonov, care recomandă o atitudine prudentă faţă de prejudecăţile naţionaliste ale ţăranului) [96].

În Rusia, numai lichidatorii consideră revoluţia burghezo-democratică ca fiind desăvîrşită, or, pretutindeni în lume, *această* revoluţie a fost şi este însoţită de mişcări naţionale. În Rusia, într-o serie întreagă de regiuni periferice vedem naţiuni asuprite, care în statele vecine se bucură de o mai mare libertate. Ţarismul este mai reacţionar decît statele vecine, constituind o *foarte mare* piedică în calea dezvoltării economice libere şi aţîţînd la maximum naţionalismul velicoruşilor. Desigur că pentru un marxist, *celelalte condiţii rămînînd neschimbate*, întotdeauna statele mai mari sînt preferabile celor mici. Ar fi însă ridicol

www.dacoromanica.ro

și reacționar să se creadă că condițiile din cadrul monarhiei țariste sînt aceleași cu cele din toate țările europene și din cea mai mare parte a țărilor asiatice.

De aceea, în Rusia de astăzi, negarea dreptului la autodeterminare a națiunilor înseamnă oportunism vădit și renunțare la lupta împotriva naționalismului velicorus ultrareacționar, care pînă acum a fost atotputernic.

„Social-Demokrat" nr. 32
din 15 (28) decembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU O GREŞEALĂ INADMISIBILĂ A LUI KAUTSKY

În nr. 6 al ziarului „ Proletarskaia Pravda" ne-am ocupat de o cuvîntare rostită de tov. Kautsky * cu prilejul discutării în cadrul Biroului socialist internaţional a problemelor ruse şi care nu poate să nu uimească pe orice cititor rus printr-o totală şi regretabilă necunoaştere a situaţiei din Rusia.

În cuvîntarea sa, Kautsky a spus că în Rusia „vechiul partid a murit". Ca răspuns la obiecţiile ce i s-au adus, în cea de-a doua cuvîntare a sa, el a declarat: „n-am afirmat că social-democraţia din Rusia a murit, spun numai că vechile forme au fost sfărîmate şi că trebuie creată o formă nouă". Aşa prezintă lucrurile ziarul „Vorwärts", organul central al partidului german, al cărui delegat a fost Kautsky. Ziarul „Vorwärts" apare în oraşul în care locuieşte Kautsky şi, desigur, dacă el ar fi constatat că spusele lui nu sînt redate exact, ar fi introdus imediat în darea de seamă modificările respective, aşa cum a procedat în repetate rînduri şi în probleme mai puţin importante decît „problema existenţei" unui întreg partid, care, în plus, este reprezentat şi în Internaţională.

Dar iată că „Novaia Likvidatorskaia Gazeta" nr. 101 publică *propria ei* dare de seamă asupra şedinţei Biroului internaţional. Cea de-a doua cuvîntare a lui Kautsky este redată în aşa fel, încît reiese că el *s-a dezis* pur şi simplu de declaraţia sa că „partidul a murit".

* Vezi volumul de faţă, p. 227—230. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Noi am fi primii care ne-am bucura dacă Kautsky ar fi luat într-adevăr încă o dată cuvîntul pentru a retracta categoric cele afirmate de el şi a renunţa la punctul de vedere bazat pe regretabila necunoaştere a vieţii din partidul rus. Dar, din păcate, n-avem nici un motiv să dăm mai multă crezare relatării făcute de „Novaia Likvidatorskaia Gazeta" decît celei a organului central al partidului german.

Fiţuica lichidatoristă încearcă să muşamalizeze lucrurile. Dar chestiunea este limpede. Prin cele spuse despre „moartea" vechiului partid, Kautsky a dovedit nu numai că nu cunoaşte faptele din mişcarea muncitorească rusă, dar a dat la iveală influenţa pe care intriganţii lichidatorişti din străinătate o exercită asupra tovarăşilor noştri de acolo.

După ce a făcut afirmaţia sa monstruoasă, Kautsky, întîmpinînd o serie de obiecţii, a încercat să se corecteze: din relatările ziarului „Vorwärts", organul central al social-democraţiei germane, reiese că el s-a corectat prost, din corespondenţa lichidatoristă reiese că el s-a corectat mai bine, dar nu cu mult mai bine — căci ce este „forma" social-democraţiei dacă nu partidul?

Dar important nu este cum *s-a corectat* Kautsky, ci greşeala inadmisibilă *săvîrşită* de el ca rezultat al eforturilor depuse de lichidatori în străinătate. Desigur, muncitorilor conştienţi din Rusia le-ar fi foarte uşor să demaşte pe intriganţii din străinătate. Ar trebui numai să vrea acest lucru. Şi ei trebuie, pînă la urmă, să vrea! Ei trebuie să organizeze în aşa fel informarea tovarăşilor din străinătate despre mişcarea lor, încît această informare să fie smulsă din mîinile unor grupuri lipsite de răspundere din străinătate. Ei trebuie *să paralizeze* eforturile intriganţilor care caută să folosească în scopurile lor lichidatoriste dezinformarea (firească) a partidelor din străinătate. Tocmai de aceea am îndemnat noi pe tovarăşii muncitori să răspundă cît mai energic la chemarea Biroului internaţional de a se clarifica divergenţele dintre marxişti şi lichidatori. Tovarăşii din străinătate trebuie să audă, în sfîrşit, nu spusele intriganţilor lichidatori, ci glasul

www.dacoromanica.ro

muncitorilor înşişi. Acest lucru e important, e necesar, dacă punem într-adevăr preţ pe ideea unităţii internaţionale.

Iar această chemare la o adevărată clarificare a divergenţelor, la informarea tovarăşilor din străinătate prin rezoluţii, hotărîri, prin votul dat de muncitorii înşişi, noi o opunem încercărilor lichidatorilor de a estompa şi a denatura faptele care au avut loc în şedinţa Biroului.

„Proletarskaia Pravda" nr. 8 din 15 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA HOTĂRÎREA BIROULUI SOCIALIST

Salutăm cu căldură hotărîrea Internaţionalei muncitoreşti cu privire la necesitatea de a clarifica pe deplin şi pînă la capăt divergenţele fundamentale şi esenţiale care există în Rusia între curentele politice participante la mişcarea muncitorească.

Mergînd în întîmpinarea propunerii Internaţionalei, în ce ne priveşte, noi considerăm necesar să arătăm care sînt divergenţele principale care, după părerea noastră, îi separă pe marxişti şi pe lichidatori în două lagăre de neîmpăcat.

În primul rînd, declarăm că pentru orice muncitor conştient problema care se pune nu este crearea unui partid nou, ci întărirea şi refacerea deplină a vechii organizaţii, aşa cum s-a format ea cu mai bine de 15 ani în urmă — cu vechiul ei program şi cu cele mai importante hotărîri cu privire la tactică. Din această organizaţie marxistă s-au desprins lichidatorii. Condiţiile necesare pentru a se ajunge din nou la unitate cu ei în domeniul activităţii *în afara Dumei* sînt :

1) Recunoaşterea deplină şi necondiţionată (în fapt) a „organizaţiei ilegale", subordonarea necondiţionată faţă de hotărîrile celulelor ei şi obligaţia de a nu admite în nici un caz apariţia în presă a unor atacuri împotriva ei.

2) Recunoaşterea deplină şi necondiţionată că principala sarcină a epocii noastre o constituie cele trei revendicări fundamentale formulate de clasa muncitoare din Rusia, desfăşurarea activităţii în acest spirit şi dezicerea de pro-

www.dacoromanica.ro

pagarea ideilor liberal-reformiste, care îndeamnă la renunţarea la vechile sarcini.

3) Renunţarea la toate încercările de a schimba programul marxiştilor (adică la autonomia cultural-naţională) şi recunoaşterea necondiţionată a programului elaborat în 1903.

4) Subordonare totală în problemele legate de mişcarea grevistă faţă de hotărîrile luate de muncitorii organizaţi după principii marxiste, renunţarea la lupta împotriva aşa-zisei „patimi greviste".

5) Recunoaşterea în fapt a tacticii *independente* a proletariatului, renunţarea la micşorarea sarcinilor clasei muncitoare de dragul constituirii unui bloc cu liberalii.

6) Recunoaşterea faptului că în problema activităţii în cadrul sindicatelor trebuie să ne conducem după hotărîrile Congresului socialist internaţional de la Stuttgart şi ale Congresului marxiştilor ruşi de la Londra.

7) Renunţarea la principiul constituirii unor organizaţii muncitoreşti după criteriul naţional. Crearea unor organizaţii *unice* în Polonia şi în Ţinutul de nord-vest. Îndeplinirea de către Bund a hotărîrii cu privire la contopirea organizaţiilor locale, lucru repetat de nenumărate ori de către întregul marxist din Rusia.

În domeniul activităţii *în cadrul Dumei*, condiţiile unităţii sînt :

I. Recunoaşterea fracţiunii ca fiind un organ întru totul subordonat voinţei organizate a întregului marxist.

II. Revenirea asupra tuturor încălcărilor programului (cum sînt autonomia cultural-naţională, admiterea lui Jagiełło etc.)

III. Condamnarea acţiunilor scizioniste ale celor şapte, înfieraţi şi de G. V. Plehanov în scrisoarea către Biroul socialist internaţional.

Cu privire la fracţiunile cu care ar fi bine să intre în legătură Biroul internaţional în vederea organizării unui schimb general de păreri, cerem ca la acesta să participe *numai şi exclusiv* reprezentanţii organizaţiilor muncitoreşti din Rusia, şi în nici un caz grupurile din străinătate care nu sînt legate de activitatea ce se desfăşoară în Rusia.

www.dacoromanica.ro

În continuare, credem că : 1) ori trebuie invitați *numai* reprezentanții *celor două* curente principale care se află în luptă în Rusia, adică marxiștii și lichidatorii, 2) ori, dacă vrem să clarificăm în general toate divergențele dintre social-democrații din Rusia și cei ce se pretind social-democrați, atunci trebuie invitate, fără excepție, toate organizațiile muncitorești, care activează în Rusia și se consideră apropiate de social-democrație. În acest caz nu există nici un motiv să fie exceptați unii narodnici de stînga, și nici grupurile evreilor care sînt în concurență cu Bundul și care se consideră socialiste etc.

În sfîrșit, ne exprimăm convingerea că, pentru o bună clarificare a divergențelor existente între social-democrații din Rusia, presa socialistă de peste hotare va pune coloanele sale la dispoziția reprezentanților responsabili ai organizațiilor din Rusia, care — spre deosebire de cercurile emigranților și a persoanelor lipsite de răspundere — vor putea ajuta tovarășilor din străinătate să-și facă o idee exactă despre baza politică-ideologică a divergențelor existente în mișcarea muncitorească din Rusia.

Un grup de marxiști organizați

„Proletarskaia Pravda" nr. 9 din 17 decembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE ÎMPĂRŢIREA ŞCOLILOR PE NAŢIONALITĂŢI

Marxiştii duc o luptă hotărîtă împotriva naţionalismului sub toate formele lui, începînd cu naţionalismul grosolan, reacţionar al cercurilor noastre guvernante şi al partidelor octombriste şi de dreapta şi terminînd cu naţionalismul mai mult sau mai puţin rafinat şi camuflat al partidelor burgheze şi mic-burgheze.

Naţionalismul reacţionar, sau pogromist, tinde să asigure privilegii unei singure naţiuni, condamnînd toate celelalte naţiuni la o stare de subordonare, de inegalitate în drepturi şi chiar de totală lipsă de drepturi. Faţă de acest naţionalism, nici un marxist şi chiar nici un democrat nu poate avea decît o atitudine de ostilitate categorică.

Naţionalismul burghez şi democrat-burghez, recunoscînd în vorbe egalitatea în drepturi a naţiunilor, în fapt (adeseori pe ascuns, în spatele poporului) susţine anumite privilegii ale uneia dintre naţiuni şi tinde întotdeauna să obţină mai multe avantaje pentru naţiunea „sa" (adică pentru burghezia naţiunii sale), să despartă naţiunile şi să ridice bariere între ele, să cultive exclusivismul naţional etc. Perorînd mai ales despre „cultura naţională", subliniind ceea ce desparte o naţiune de alta, naţionalismul burghez caută să-i *despartă pe muncitorii* diferitelor naţiuni şi să-i prostească cu ajutorul „lozincilor naţionale".

Muncitorii conştienţi, care luptă împotriva *oricărei* asupriri naţionale şi a *oricăror* privilegii naţionale, nu se limitează numai la această luptă. Ei combat orice na-

www.dacoromanica.ro

ționalism, chiar și cel mai rafinat, proclamînd nu numai unitatea, ci și *contopirea* muncitorilor de *toate* naționalitățile în lupta împotriva reacțiunii și a oricărui naționalism burghez. Noi nu trebuie să ridicăm bariere între națiuni, ci să unim pe muncitorii tuturor națiunilor. Pe steagul nostru este înscrisă nu lozinca „culturii naționale", ci lozinca culturii *internaționale*, care va uni toate națiunile într-o unitate socialistă superioară și pe care unirea internațională a capitalului o pregătește de pe acum.

De influența naționalismului filistin, mic-burghez s-au molipsit și unii „cvasisocialiști", care apără așa-numita „autonomie cultural-educativă", adică trecerea învățămîntului (și în general a problemelor referitoare la cultura națională) din mîinile statului în mîinile diferitelor națiuni. Se înțelege că marxiștii luptă împotriva acestei propovăduiri *a creării de bariere între națiuni*, împotriva acestui naționalism rafinat, împotriva *împărțirii școlilor pe naționalități*. Atunci cînd, *contrar* prevederilor programului, bundiștii noștri, iar apoi lichidatorii au vrut să proclame principiul „autonomiei cultural-naționale", ei au fost dezaprobați nu numai de bolșevici, ci și de menșevicii-partiiți (Plehanov).

Acum, în „Novaia Raboceaia Gazeta" (nr. 103), d-l An încearcă să susțină o cauză greșită, substituind o problemă alteia și împroșcîndu-ne cu insulte. Respingem cu calm insultele, căci ele nu sînt decît un indiciu de neputință din partea lichidatorilor.

Școli în limba maternă — ne asigură d-l An —, tocmai aceasta înseamnă împărțirea școlilor după principiul național; pravdiștii vor să le ia alogenilor școlile lor naționale!

Acest procedeu al d-lui An nu poate decît să ne facă să zîmbim, întrucît toată lumea știe că pravdiștii sînt pentru cea mai deplină egalitate în drepturi a limbilor și susțin chiar că nu este nevoie de o limbă de stat! Furia neputincioasă îl face pe d-l An să-și piardă cumpătul, — asta e un lucru periculos, stimate d-le An!

Dreptul de a folosi limba maternă este recunoscut precis și clar în § 8 al programului marxiștilor [97].

www.dacoromanica.ro

Dacă d-l An ar avea dreptate cînd afirmă că şcoli în limba maternă înseamnă împărţirea şcolilor pe naţionalităţi, atunci ce nevoie au avut bundiştii în 1906 şi lichidatorii în 1912 „să completeze" (sau, mai exact, *să denatureze)* programul, care în 1903 a recunoscut *fără rezerve limba maternă* la acelaşi congres care *respinsese* „autonomia cultural-naţională" ?

Nu, d-le An, nu veţi reuşi să substituiţi o problemă prin alta şi să muşamalizaţi prin larmă, ţipete şi insulte *încălcarea* acestui program de către lichidatori, încercarea lor de „a adapta socialismul la naţionalism", potrivit expresiei tov. Plehanov.

Noi sîntem împotriva încălcării programului. Sîntem împotriva adaptării socialismului la naţionalism. Noi luptăm pentru democraţie deplină, pentru libertate deplină şi pentru egalitatea în drepturi a limbilor, fără să susţinem nicidecum prin aceasta „trecerea învăţămîntului în mîinile naţiunilor", „împărţirea şcolilor pe naţionalităţi".

„De vreme ce este vorba despre împărţirea şcolilor pe naţiuni — scrie d-l An —, înseamnă că în ţară există aceste naţiuni, care se stînjenesc una pe alta în dezvoltarea lor, şi, prin urmare, e s t e n e c e s a r c a e l e s ă f i e s e p a r a t e şi în domeniul învăţămîntului public".

Cuvintele subliniate de noi vădesc limpede că lichidatorismul îl trage pe d-l An înapoi de la socialism, împingîndu-l spre naţionalism. *Crearea de bariere* între naţiuni în cadrul aceluiaşi stat este dăunătoare, iar noi, marxiştii, tindem *să le apropiem şi să le contopim.* Nu „separarea" naţiunilor este ţelul nostru, ci asigurarea printr-o democraţie deplină a egalităţii lor în drepturi şi a unei convieţuiri tot atît de paşnice (relativ) ca în Elveţia *.

„Proletarskaia Pravda" nr. 9 din 17 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

* D-l An, fără să stea pe gînduri, afirmă că nici în cantoanele Elveţiei „naţiunile nu sînt amestecate". Nu va roşi el oare dacă îi vom indica *patru* cantoane : Berna, Freiburg, Graubünden, Wallis ?

www.dacoromanica.ro

DESPRE ŞCOLILE NOASTRE

Recensămîntul şcolar pe întreaga Rusie din 18 ianuarie 1911 ne dă posibilitatea — deşi datele sînt foarte prost prelucrate — să dăm puţin la o parte vălul secretului de stat.

Deocamdată, numai despre circumscripţia şcolară Petersburg există date separate pe oraşe şi sate. Să vedem, pe baza acestor date, ce reprezintă şcolile noastre *parohiale*.

În oraşe sînt 329 de şcoli urbane cu o clasă, 139 de şcoli particulare de gradul III şi 177 de şcoli parohiale cu o singură clasă. Să comparăm salariul mediu al învăţătoarelor (numărul învăţătorilor este cu totul neînsemnat) : în şcolile urbane este de 924 de ruble pe an, în cele particulare — 609, în cele parohiale — *302 ruble*.

Învăţătoare sărace şi flămînde — iată ce înseamnă şcolile noastre parohiale.

Să vedem cît de mare este procentul învăţătorilor cu studii superioare şi medii laice. În şcolile urbane — 76% ; în cele particulare — 67% ; în cele parohiale — 18% !

Învăţătoare neinstruite (deocamdată, despre profesorii de religie nu vorbim) — iată ce înseamnă şcolile noastre parohiale.

La sate avem 3 545 de şcoli de zemstvă şi 2 506 parohiale cu o singură clasă. În primele, salariul mediu al învăţătoarelor este de 374 de ruble pe an, iar în cele din a doua categorie — *301 ruble*.

www.dacoromanica.ro

În prima categorie de şcoli, procentul învăţătorilor (al pedagogilor în general) cu studii este de 20%, iar în *cea de-a doua* — 2,5%, din nou fără a-i socoti pe profesorii de religie.

Din aceste date ne putem da seama în ce situaţie deplorabilă se găsesc şcolile parohiale!

De asemenea, recensămîntul a cules date cu privire la numărul mediu de arşini pătraţi de duşumea şi de arşini cubi de aer care revin de fiecare elev — adică date cu privire la lipsa de spaţiu din şcoli.

În şcolile de zemstvă revin 2,6 arşini pătraţi de duşumea şi 10,1 arşini cubi de aer, în şcolile parohiale — 2,4 arşini pătraţi de duşumea şi 9,6 arşini cubi de aer.

Suprafaţa duşumelii trebuie să fie de 6 ori mai mare decît suprafaţa luminoasă a ferestrelor. În realitate, ea este de 9 ori mai mare, ceea ce înseamnă că şcolile nu sînt numai neîncăpătoare, dar şi *întunecoase*.

Bineînţeles că aceste date sînt foarte sărăcăcioase. Ministerul s-a străduit din răsputeri să *nu* fie culese date precise, amănunţite şi complete cu privire la starea de mizerie a şcolilor noastre.

Cu toate acestea, starea jalnică, de mizerie a şcolilor parohiale reiese chiar şi din aceste date incomplete, ciuntite prin mijloace birocratice, şi prost prelucrate.

Una din sarcinile imediate care se ridică în faţa reprezentanţilor organizaţiilor cultural-educative şi sindicale muncitoreşti la apropiatul Congres pe întreaga Rusie al învăţătorilor este de a pune şi a lămuri sub toate aspectele problema situaţiei şcolilor noastre şi a învăţătorului.

„Proletarskaia Pravda" nr. 10 din 18 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

Нар. школа в Сиб. уг. округе (18. I. 1911):

	Число учащихся			Число учащихся			Средняя плата за обучение		Процент учащихся	Число учащихся обоего пола на 1 учащегося		Средняя годовая плата за обучение		Расход в рублях	Расход на 1 учащегося в руб.
		м.	ж.	м.	ж.	Σ				м.	ж.				
Города:															
Городск. одноклас.	329	14	864	878	22.590	22.771	45.361	2.6	12.4	7	1	670	671 (76%)	916	924	2.434.216	54
Уездные III р.	139	36	298	334	2678	2.071	4749	3.5	15.2	8	16	209	225 (67%)	453	609	183174	39
Ц.-пр. одноклас.	177	42	232	274	5568	5522	11090	2.6	12.7	8	1	50	51 (18%)	352	302	189725	17
Селения:															
Земская одноклас.	2845	1506	2845	4351	101694	49606	151250	2.6	10.1	9	15	856	871 (20%)	393	374	2627078	17
Уезд. III р.	33	5	49	54	547	479	1026	2.8	12.1	6	—	37	37 (68%)	280	267	23944	23
Ц.-пр. одноклас.	2506	852	1.948	2800	61174	30211	91.385	2.4	9.6	9	11	59	70 (2%)	287	301	1.102.913	12

% ко всему числу учащихся

www.dacoromanica.ro

Tabelul „Şcolile elementare din circumscripţia şcolară Peterburg (1 I.1911)" întocmit de V. I. Lenin. Sfîrşitul anului 1913

www.dacoromanica.ro

DESPRE D-L GORSKI ŞI DESPRE UN DICTON LATIN

D-l Gorski continuă să apere, în ziarul lichidatorilor, o greşeală vădită a grupului celor şapte, care a adoptat lamentabilul punct cu privire la „faptele penale". Orice subterfugii sînt zadarnice, d-le Gorski! Degeaba spui d-ta că nu ştii nimic despre proiectul lui F.D.; ar fi foarte simplu pentru d-ta să dai de el adresîndu-te redacţiei ziarului vostru. F.D. să nu-şi ia rolul de martor care „nu poate fi găsit". Ar fi ridicol.

Zadarnic afirmă d-l Gorski că Lenin, Zinoviev şi Kamenev „prin tăcerea lor" şi-ar fi asumat răspunderea pentru proiectul lui F.D. şi al prietenilor lui. Cei trei publicişti ar avea nevoie de cîte 10 secretari şi de cîte un ziar fiecare pentru a dezminţi toate inepţiile care apar.

Zadarnic se ascunde d-l Gorski în spatele *celor mai răi* (posibili) socialişti, care ar *reduce* pedeapsa pentru „fapte penale" dacă n-ar fi daţi la o parte. Un bun dicton latin spune: „a greşi este omeneşte, a persevera în greşeală este diabolic".

Nu uitaţi acest dicton, d-le Gorski şi d-le F.D., şi sfătuiţi grupul celor şapte să scoată din proiectul de lege punctul octombrist cu privire la „faptele penale"!

„Proletarskaia Pravda" nr. 10 din 18 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL ŞI DESPRE LICHIDATORI

Făţărnicia, dublată de o furie neputincioasă — trăsătura fundamentală a publiciştilor de la „Novaia Likvidatorskaia Gazeta" — nu s-a manifestat încă niciodată pînă acum cu asemenea intensitate ca în articolele cu privire la hotărîrea Biroului internaţional [98].

Cît de departe au mers se vede din simplul fapt că, chiar după primele lor articole pe această temă, Huysmans, secretarul Biroului socialist internaţional, a fost nevoit să împuternicească pe tov. Popov să transmită muncitorilor ruşi protestul lui împotriva încercărilor ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" „de a exploata în interesele lor fracţioniste insuficienta informare" a cititorilor ruşi, împotriva „absolutei inexactităţi şi lipsei de loialitate" a ştirilor publicate de lichidatori cu privire la hotărîrile Biroului.

După ce secretarul Biroului a făcut publiciştilor de la „Novaia Raboceaia Gazeta" o caracterizare atît de răsunătoare, putem ignora cu cel mai desăvîrşit calm încercările lor de a *ne* învinui că denaturăm adevăratul caracter al hotărîrilor de la Londra. Oamenii pe care secretarul Biroului i-a denunţat în mod public că „exploatează în interesele lor fracţioniste" hotărîrile Biroului şi că au faţă de ele o atitudine „neloială" pot ţipa cît poftesc despre respectul lor faţă de Internaţională etc., şi nu cred să se găsească cineva care să le dea crezare. Orice muncitor cunoaşte acum adevăratul nume al maşinaţiilor de care se serveşte d-l D. pentru a scoate cu mari eforturi din

www.dacoromanica.ro

rezoluția Biroului și „metodele de construire" a partidului, și „condamnarea" celor șase, și „respingerea" „pretențiilor" noastre, și „recunoașterea" caracterului social-democrat al leviței. Scamatoriile publicistice făcute pe marginea rezoluțiilor Biroului nu constituie încă un semn de respect față de aceste rezoluții, d-le D. !

Dar ce mare confuzie domnește, totuși, în rîndurile acestor scamatori. Priviți cum sînt nevoiți la fiecare pas să se dezmintă pe ei înșiși !

1) În nr. 102, d-l D. comunică pe un ton solemn : „Biroul socialist internațional *a condamnat* ieșirea din fracțiune a celor șase deputați" ; apoi, în nr. 104, un alt scamator, d-l L.S., declară nu mai puțin solemn : „Biroul socialist internațional n-a exprimat nici laude, nici *mustrări*". Și — notați ! — amîndoi acești bărbați onorabili sînt foarte mulțumiți de hotărîrea Biroului : unul pentru că acesta „a condamnat", iar celălalt pentru că Biroul n-a exprimat nici o mustrare ! Își poate oare cineva închipui o mai mare dezorientare ?

Dar d-nii lichidatori au avut de ce să-și piardă cumpătul ! În principalul punct din rezoluția Biroului se spun fără echivoc următoarele : *orice măsură practică în vederea unității trebuie să fie precedată de clarificarea în prealabil a divergențelor existente.*

Și această hotărîre este cît se poate de justă.

Dacă nu vrem ca sub numele de „unitate" să oferim clasei muncitoare un amestec inform al celor mai diferite elemente, dacă dorim o adevărată unitate *în muncă*, prima măsură obligatorie în această direcție trebuie să fie clarificarea precisă a „punctelor care formează obiectul divergenței". Să fie clarificate precis, printr-un „schimb general de păreri", care sînt „problemele care formează obiectul divergenței", și atunci va fi limpede dacă se poate vorbi despre măsuri practice în vederea unificării. Așa pune problema rezoluția Biroului. Noi salutăm fără rezerve acest fel de a pune problema. La propunerea Biroului socialist internațional am răspuns îndemnîndu-i pe muncitori să analizeze din nou, cu calm și chibzuială, divergențele și să-și spună părerea în problemele care formează obiectul divergențelor. În ce ne privește, am făgăduit că

www.dacoromanica.ro

vom ajuta prin toate mijloacele pe tovarăşii din străinătate să cunoască divergenţele existente. Rezoluţia publicată în „Proletarskaia Pravda" nr. 9 face un rezumat foarte exact al tezelor care ne despart de lichidatori *. Acesta trebuie să fie răspunsul nostru la propunerea Biroului şi, fireşte, altă cale n-a existat şi nu există pentru cei care privesc cu seriozitate hotărîrea Biroului de a organiza „un schimb general de păreri cu privire la problemele care formează obiectul divergenţei".

Dar — şi acesta este fondul problemei ! — pentru d-nii lichidatori nu există nimic mai dezagreabil, mai de nedorit, mai inacceptabil decît clarificarea principalelor divergenţe pe plan teoretic, programatic, tactic şi organizatoric. Toate răstălmăcirile, denaturările şi injuriile lor în legătură cu rezoluţia Biroului nu urmăresc decît *să cocoloşească* cerinţa rezoluţiei cu privire la clarificarea în prealabil a divergenţelor. Atît d-l L.S. cît şi d-l D. anticipează cu foarte mult zel : nu s-ar putea oare să ne „unim" cumva fără a lua „informaţii" prealabile despre „formularul" de idei al celor care se unesc ? Nu ne-am putea dispensa de „citate din reviste şi ziare vechi" ? — se interesează d-l L.S. Nu s-ar putea să dăm uitării „trecutul" ? — se agită d-l D. Îi înţelegem foarte bine. Nu există nimic care să-i facă plăcere d-lui L.S. în evocarea articolelor referitoare la mişcarea ilegală („Luci" nr. 15 [101]) şi nici d-lui D. în evocarea lozincii „luptei pentru legalitate". Şi noi sîntem cu totul de acord cu hotărîrea Biroului, întrucît propune să nu se dezgroape greşelile din trecut. Nu vom refuza să acordăm amnistia pentru „greşelile din trecut" pe care o solicită domnii lichidatori. Nu ne interesează trecutul ca atare ; ne interesează munca de astăzi şi cea de mîine. Şi în legătură cu această muncă vrem să ştim : dacă *va continua* în organele lichidatoriste campania de hărţuire a mişcării ilegale ; dacă *vor continua* să considere „cele trei balene" ca fiind nepotrivite în momentul de faţă ; dacă vor susţine să fie admisă denaturarea programului de către „augustişti" etc.

* Vezi volumul de faţă, p. 251—253. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

A clarifica aceste probleme și măsura în care ele formează obiectul divergențelor — iată ce constituie, potrivit rezoluției Biroului, condiția *prealabilă* a oricărui pas înainte în direcția unității, bineînțeles dacă „unirea" nu este înțeleasă după maniera lichidatorilor, în sensul amestecării într-o singură grămadă, fără o bază ideologică, a tuturor celor cărora li s-ar năzări să-și spună social-democrați.

„Capetele de acuzare au și fost formulate", tună și fulgeră d-l L.S. N-am vrea să amintim aici zicala despre cel care se simte cu musca pe căciulă, dar de ce d-l L.S. consideră drept „învinuiri" niște simple condiții de pace? Noi spunem: organizația care s-ar crea în urma unificării trebuie să aibă la bază cutare și cutare principii — recunoașterea vechiului program, recunoașterea unei anumite forme de organizare, a lozincilor neciuntite, a unei tactici hotărîte etc. Iar dv. declarați pe dată că această formulare a programului, a tacticii și a sarcinilor organizației nu este altceva decît „lista completă a păcatelor lichidatoriste". Ne pare foarte rău de voi, dar nici noi și nici Biroul nu cunoaștem alt mijloc de a construi organizații noi în afară de lămurirea programului lor, a tacticii lor etc.

Dar noi ne-am făcut vinovați de un păcat și mai greu. Nu numai că am formulat condițiile de creare a organizației, adică nu numai că am lămurit care sînt condițiile păcii, dar am mai supus aceste condiții și judecății muncitorilor.

Repetăm din nou că, în afară de calea pe care am ales-o, nu există nici o altă cale pentru a aduce la îndeplinire hotărîrea Biroului.

Ca o măsură preliminară în vederea rezolvării problemei unității, Biroul cheamă *pe toți* cei care își spun social-democrați să lămurească divergențele care-i despart.

Ca răspuns la chemarea Biroului, am publicat o rezoluție care cuprinde o „listă" de puncte de vedere asupra problemelor fundamentale ale programului, tacticii și organizării și am supus această „listă" spre a fi examinată de tovarășii muncitori. Dacă d-nii lichidatori ne-ar urma exemplul, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat

www.dacoromanica.ro

am dispune de formularea limpede a părerilor tuturor părţilor şi s-ar lămuri în mod precis de partea cui este majoritatea muncitorilor organizaţi. Sarcina pe care Biroul socialist internaţional a pus-o în faţa proletariatului rus ar fi mai aproape de rezolvare. Dar, desigur, lichidatorii vor ocoli pînă la capăt această cale, pentru simplul motiv că atît formularea precisă a concepţiilor lor politice, cît şi supunerea acestor concepţii spre a fi examinate de cercurile largi ale muncitorilor sînt deopotrivă de dezavantajoase pentru interesele cercului lor.

În aceste condiţii, ei vor căuta în mod inevitabil ca prin certuri mărunte între diferite persoane, prin denaturări şi răstălmăciri, care nu pot decît să îngreuieze munca Biroului, să înlocuiască precisa „lămurire a divergenţelor" cerută de acesta şi să-l silească să le dea mereu alte lecţii de „loialitate", ca aceea pe care secretarul Internaţionalei a şi fost nevoit să le-o dea domnilor lichidatori.

„Proletarskaia Pravda" nr. 11 din 19 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NAŢIONAL-LIBERALISMUL ŞI DREPTUL NAŢIUNILOR LA AUTODETERMINARE

Vrînd să vină în ajutorul d-lui Moghileanski, care s-a încurcat, redacţia ziarului liberal „Reci" a publicat de curînd (nr. 340) o declaraţie nesemnată, adică o declaraţie oficială a redacţiei, cu privire la o problemă importantă, problema dreptului naţiunilor la autodeterminare.

D-l Moghileanski, eschivîndu-se de la un răspuns direct, afirma că punctul lui de vedere „nu are nimic comun cu negarea dreptului naţiunilor la autodeterminare". Acum, „Reci" declară oficial că § 11 din programul partidului cadeţilor dă „un răspuns direct, precis şi limpede la problema dreptului la liberă autodeterminare *culturală*".

Cuvîntul subliniat de noi are o importanţă deosebită, întrucît *nu* despre autodeterminare „culturală" era vorba nici în primul articol al d-lui Moghileanski, nici în răspunsul pe care i l-a dat d-l Donţov şi nici în polemica pe care a angajat-o d-l Moghileanski împotriva d-lui Donţov. Era vorba de autodeterminarea *politică* a naţiunilor, adică de dreptul naţiunilor la despărţire, pe cînd prin „autodeterminare culturală" (o îmbinare de cuvinte absurdă şi pompoasă, care contrazice *întreaga* istorie a democraţiei) liberalii înţeleg, în fond, numai libertatea limbilor.

„Reci" declară acum că „Proletarskaia Pravda" ar confunda iremediabil autodeterminarea cu „separatismul", despărţirea de stat a cutărei sau cutărei naţiuni.

Cine face în cazul de faţă o confuzie iremediabilă (sau, poate, intenţionată...) ?

www.dacoromanica.ro

Se vor încumeta oare luminaţii noştri „constituţional-democraţi" să nege că de-a lungul întregii istorii a democraţiei internaţionale, mai ales începînd de la mijlocul secolului al XIX-lea, prin autodeterminarea naţiunilor s-a înţeles tocmai autodeterminarea *politică* adică dreptul la despărţire, la formarea unui stat naţional de sine stătător ?

Se vor încumeta oare luminaţii noştri „constituţional-democraţi" să nege că Congresul socialist internaţional din 1896 de la Londra, repetînd principiul democratic statornicit (principiu la care, fireşte, congresul nu s-a limitat), a avut de asemenea în vedere tocmai autodeterminarea *politică,* şi nicidecum vreo autodeterminare „culturală" ?

Se vor încumeta oare luminaţii noştri „constituţional-democraţi" să nege că Plehanov, bunăoară, care încă în 1902 a scris despre autodeterminare, înţelegea prin aceasta tocmai autodeterminarea politică ?

Vă rugăm, domnilor, explicaţi-vă mai pe larg, nu ascundeţi de „gloată" roadele „învăţăturii" voastre !

În ceea ce priveşte fondul problemei, „Reci" declară : *„În realitate, cadeţii nici nu s-au gîndit vreodată să susţină dreptul «de despărţire a naţiunilor» de statul rus".*

Admirabil ! Vă mulţumim pentru sinceritate şi pentru declaraţia absolut principială ! Atragem atenţia ziarelor „Rossiia", „Novoe Vremea", „Zemşcina" [99] etc. asupra acestei declaraţii „excepţional de loiale" a oficiosului cadeţilor !

Numai nu vă supăraţi, domnilor cadeţi, dacă tocmai de aceea trebuie să vi se spună *naţional-liberali.* Tocmai aceasta constituie una dintre bazele şovinismului vostru şi ale blocului vostru ideologic şi politic cu Purişkevicii (sau a dependenţei voastre ideologice şi politice faţă de aceştia). Purişkevicii şi clasa lor educă masa înapoiată în spiritul „ferm" al „principiului de drept", care îşi găseşte expresia în formula : „înşfacă-l şi nu-i da drumul". Domnii cadeţi au învăţat istorie şi ştiu prea bine la ce fel de... ca să folosim o expresie mai blîndă... acţiuni „de tip pogromist" ducea adesea în practică aplicarea acestui

www.dacoromanica.ro

„drept din străbuni". Un democrat n-ar putea rămîne democrat (ca să nu mai vorbim de democraţia proletară) dacă n-ar propovădui în mod sistematic, în special maselor velicoruse, şi în special în limba rusă, „autodeterminarea" naţiunilor în sens politic, şi nu în sens „cultural".

Pretutindeni, naţional-liberalismul se caracterizează tocmai prin aceea că se situează întru totul pe terenul raporturilor (şi limitelor) stabilite de clasa Purişkevicilor şi păzite (deseori în ciuda cerinţelor dezvoltării economice şi ale „culturii") prin metodele Purişkevicilor. În realitate, aceasta înseamnă a te conforma intereselor moşierilor iobăgişti şi celor mai proaste prejudecăţi naţionaliste ale naţiunii dominante, în loc să duci o luptă sistematică împotriva acestor prejudecăţi.

„Proletarskaia Pravda" nr. 12 din 20 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NARODNICISMUL ŞI LICHIDATORISMUL CA ELEMENTE DE DESTRĂMARE ÎN MIŞCAREA MUNCITOREASCĂ

Nu demult, în ziarul narodnic „Severnaia Mîsl", din Petersburg, a apărut o corespondenţă din Riga cu privire la mersul campaniei pentru asigurările sociale. Autorul, B. Braines, scria printre altele :

„Un curent boicotist se observă numai în rîndurile cizmarilor, unde s-au format grupuri de boicot. Principalii animatori ai grupurilor de boicot sînt, din păcate, narodnicii. În celelalte întreprinderi, campania se desfăşoară slab".

Această mărturisire sinceră aruncă o lumină vie asupra situaţiei actuale şi asupra semnificaţiei politice a narodnicismului în Rusia. Narodnicii înşişi confirmă într-un mod neaşteptat şi deosebit de pregnant justeţea aprecierii făcute narodnicismului de consfătuirea marxiştilor *.

Gîndiţi-vă : un ziar narodnic de stînga, nefiind în stare să dea vreo dezminţire, publică *regretul* exprimat de corespondentul său pentru că *narodnicii* sînt *„principalii animatori"* ai grupurilor de boicot !

Iată o mostră de descompunere politică a narodnicismului. Iată o mostră de lipsă de spirit de partid şi de nepăsare faţă de spiritul de partid, caracteristice Rusiei. Şi asupra acestei mostre trebuie să ne oprim, căci exemplul luat din viaţa unui partid „străin" ne arată deosebit de concret adevăratele cauze ale unui rău care în general este extrem de răspîndit şi care ne chinuieşte atît de mult.

* Vezi volumul de faţă, p. 66—67. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În epoca contrarevoluţiei, în rîndurile narodnicilor s-au format numeroase curente şi grupuri de tot felul, care sînt în fapt aproape independente unul faţă de celălalt. În această privinţă, atît narodnicii cît şi marxiştii au avut, în mod evident, de suferit influenţa unor cauze generale, a căror origine trebuie căutată în condiţiile istorice create de sistemul de la 3 iunie. La narodnici, în mod izolat s-au manifestat, bunăoară, în presă atît grupuri cu un caracter lichidatorist mult mai pronunţat decît al grupurilor din rîndurile noastre (publicaţiile apărute la Paris între anii 1908 şi 1910), cît şi grupuri cu un caracter net anarhist, iar cei mai de vază publicişti de orientare narodnică au alunecat spre un limbaj propriu liberalilor şi renegaţilor (d-l V. Cernov în „Zavetî") etc.

Totuşi, în mod formal şi faţă de lumea din afară, narodnicii par mult mai „*uniţi*" decît marxiştii. La narodnici nu există o sciziune făţişă, la ei nu există o luptă internă înverşunată şi dîrză, sistematică şi îndelungată; la prima vedere, pare că la ei se menţine în permanenţă o oarecare legătură; în întreaga lor literatură întîlneşti la tot pasul referiri orgolioase la „unitatea" narodnică în opoziţie cu „înclinarea marxistă" (şi mai ales „bolşevică") „spre disensiuni şi sciziuni".

Cine vrea să înţeleagă semnificaţia şi importanţa celor ce se petrec în mişcarea muncitorească şi în socialismul din Rusia trebuie să reflecteze bine de tot la această opoziţie dintre „sciziunile marxiste" şi „unitatea narodnică".

Şi la noi, printre marxişti şi pseudomarxişti, există numeroase grupuri, grupuleţe şi grupuşoare care de fapt sînt aproape independente unul de celălalt şi care preconizează cu mult sîrg „unitatea" — (în spirit narodnicist) — şi condamnă cu şi mai mult sîrg „sciziunile marxiste".

Despre ce anume este vorba? Trebuie oare să invidiem „unitatea narodnicistă"? Trebuie oare să căutăm cauzele deosebirii menţionate în defectele personale ale „unor" „şefi" (procedeu foarte răspîndit) sau în înclinările rele ale marxiştilor spre „dogmatism", „intoleranţă" etc.?

www.dacoromanica.ro

Să examinăm faptele. Ele ne arată că narodnicii sînt mult mai toleranţi, mai împăciuitori, mai „uniţi" şi că la ei abundenţa de grupuşoare nu este însoţită de sciziuni categorice. Dar, în acelaşi timp, faptele ne arată în mod incontestabil că narodnicii *sînt slabi* din punct de vedere politic, că n-au legături trainice şi organizate cu masele şi nu sînt în stare să organizeze *nici o* acţiune politică de masă. Exemplul narodnicilor-boicotişti din Riga nu face decît să ilustreze în mod deosebit de pregnant o stare de lucruri care a avut repercusiuni nu numai asupra campaniei pentru asigurările sociale, ci şi asupra alegerilor pentru Duma de stat, asupra mişcării greviste, asupra presei muncitoreşti (ba chiar şi asupra presei democratice în general), asupra sindicatelor etc. De pildă, în nr. 2 al ziarului narodnicist de stînga „Severnaia Mîsl" citim următoarele :

„*Spre cinstea marxiştilor, trebuie să relevăm că în prezent, în uniuni" (este vorba de sindicate), „ei se bucură de o mare influenţă, pe cînd noi, narodnicii de stînga, activăm în cadrul acestora fără a avea un plan precis, şi din această cauză nu ne-am afirmat aproape de loc*".

Ce ciudăţenie mai e şi asta ? Narodnicii, care sînt împăciuitori, toleranţi, „uniţi", în rîndurile cărora nu au loc sciziuni, care au un orizont larg şi nu sînt dogmatici, nici *nu* activează — *cu toată năzuinţa şi dorinţa lor fierbinte* — în campania pentru asigurări sociale, nici nu se bucură de influenţă în sindicate, nici nu au un grup organizat în Duma de stat. Pe cînd marxiştii „dogmatici", „în rîndurile cărora sciziunile nu se mai sfîrşesc" şi care prin aceasta îşi slăbesc, după cum se pretinde, forţele, desfăşoară o campanie electorală excelent organizată pentru Duma a IV-a, duc o activitate încununată de succes în sindicate, organizează o campanie foarte bună şi foarte bine închegată pentru asigurări sociale, desfăşoară o activitate destul de bună în mişcarea grevistă, iau — uniţi — hotărîri principiale, pe

www.dacoromanica.ro

care în mod vădit şi incontestabil majoritatea muncitorilor conştienţi le susţin solidar, ferm şi cu convingere.

Ce ciudăţenie mai e şi asta? Nu cumva „spiritul împăciuitor" al narodnicilor şi toate celelalte admirabile calităţi sufleteşti ale lor nu sînt decît *o floare sterilă?*

Chiar o floare sterilă! Narodnicii obţin „unitatea" grupuşoarelor intelectualiste de toate nuanţele posibile cu preţul unor poziţii extrem de slabe în rîndurile maselor. Şi la noi, la marxişti, grupuşoarele care ţipă cel mai mult despre unitate — troţkiştii, lichidatorii, „împăciuitoriştii", „tyszkiştii" — reprezintă *tot* neputinţa intelectualilor, iar campaniile politice reale, care n-au fost născocite, pe care le-a generat viaţa (campania electorală, campania pentru asigurări sociale, presa zilnică, campania grevistă etc.), dovedesc că *majoritatea* muncitorilor conştienţi se unesc în jurul celor care sînt cel mai adesea, cu cea mai mare osîrdie şi cu cea mai mare înverşunare, calificaţi drept „scizionişti".

Concluzia este limpede şi, oricît ar fi de neplăcută pentru nenumăratele grupuşoare de intelectuali, mersul mişcării muncitoreşti *va impune* recunoaşterea ei. Concluzia este că încercările de a crea „unitatea" printr-un „acord" sau o „alianţă" între grupuşoarele de intelectuali care *în fapt* promovează tendinţe *dăunătoare* mişcării muncitoreşti (narodnicismul, lichidatorismul etc.), nu duc decît la o totală descompunere şi neputinţă. Iar narodnicismul şi lichidatorismul *au dovedit* acest lucru prin lamentabilul lor exemplu.

Numai *împotriva* acestor grupuri, grupuleţe şi grupuşoare (în lupta grea, care este inevitabilă în condiţiile societăţii burgheze şi nesfîrşitelor oscilări mic-burgheze) se încheagă adevărata unitate a maselor muncitoreşti, conduse de majoritatea proletarilor conştienţi.

Unii oameni naivi pot pune întrebarea: dar cum putem oare să deosebim grupuşoarele intelectualiste care dăunează mişcării muncitoreşti, care o descompun şi o condamnă la neputinţă, de grupurile sau de grupul care reprezintă exponentul ideologic al mişcării muncitoreşti, care, închegînd-o, o unifică şi o întăreşte? Pentru a le

www.dacoromanica.ro

deosebi nu există decît două mijloace : teoria şi experienţa practică. Trebuie să analizăm cu seriozitate conţinutul teoretic al *unor curente de idei* cum sînt narodnicismul şi lichidatorismul (cele mai importante dintre curentele micburgheze care descompun mişcarea muncitorească). Trebuie să studiem cu atenţie experienţa practică a mişcării muncitoreşti de masă din punctul de vedere al unirii strînse a majorităţii muncitorilor conştienţi în jurul unor hotărîri principiale, unitare, bine chibzuite, care să poată fi aplicate şi la alegeri, şi la asigurări sociale, şi la munca în sindicate, şi la mişcarea grevistă, şi la „activitatea ilegală" şi aşa mai departe.

Cel care va aprofunda teoria marxismului, cel care va cerceta cu atenţie experienţa practică din ultimii ani va înţelege că în Rusia are loc o unire a elementelor adevăratului partid muncitoresc, *în pofida* grupuşoarelor pestriţe şi gălăgioase (iar în realitate lipsite de conţinut şi dăunătoare) ale narodnicilor, lichidatorilor etc. Unitatea clasei muncitoare creşte ca urmare a descompunerii acestor grupuşoare, a desprinderii lor de proletariat.

„Proletarskaia Pravda" nr. 12 din 20 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE SCRISOAREA LUI KAUTSKY [100]

K. Kautsky a înţeles (în sfîrşit !) că cercul tyszkist al lui „Tyszka" şi Rosa Luxemburg nu reprezintă pe muncitorii social-democraţi polonezi şi că trebuie să se ţină seama de colectivele din Varşovia şi din Lodz.

E bine că pînă la urmă a înţeles faptele pe care activiştii marxişti din Rusia le ştiu *de ani de zile*. Dar tocmai faptul că *de ani de zile* Rosa Luxemburg şi Tyszka au putut să prezinte *o ficţiune* drept realitate dovedeşte cît de regretabil de prost informaţi sînt social-democraţii germani, inclusiv Kautsky !

De o şi mai proastă cunoaştere a situaţiei dă dovadă Kautsky atunci cînd scrie că, „după cîte ştie el", „leviţa" P.P.S. s-ar fi despărţit de „praviţa" acestui partid pentru a se situa *întru totul* pe poziţii social-democrate.

Se ştie — putem spune aici acest lucru — că, de data asta, Kautsky nu cunoaşte *de loc* problema despre care scrie. Recomandăm cititorului să ia cunoştinţă fie, bunăoară, de articolul lui Henric Kamensky : „De la naţionalism la lichidatorism" („Prosveşcenie" nr. 10). Acest autor este polonez şi *cunoaşte* bine problema despre care scrie. Din acest articol, cititorii vor vedea că membrii leviţei P.P.S. *nu* sînt nicidecum social-democraţi. De altfel, ar fi şi ridicol să credem că oameni care doresc şi sînt *în stare* să se situeze întru totul pe poziţii social-democrate ar continua să-şi păstreze un program „propriu" şi o denumire de partid nesocial-democrat.

www.dacoromanica.ro

Viitorul „schimb de păreri" între *toate* fracţiunile social-democrate din Rusia şi Polonia, prin intermediul Comitetului executiv al Biroului socialist internaţional, va lămuri greşeala lui Kautsky şi va arăta că *nici un* social-democrat polonez *nu* consideră şi nu poate considera leviţa P.P.S. un partid social-democrat.

Mai adăugăm că Kautsky nu pomeneşte nici măcar un cuvînt prin care să conteste (deşi scrie chiar în „Vorwärts") felul în care acelaşi „Vorwärts" a redat discursul lui cu privire la „dispariţia vechiului partid" din Rusia. Apropiatul „schimb de păreri" va da la iveală şi această greşeală monstruoasă a lui Kautsky.

„Proletarskaia Pravda" nr. 12 din 20 decembrie 1913

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

„NOVOE VREMEA" ŞI „RECI" DESPRE DREPTUL NAŢIUNILOR LA AUTODETERMINARE

După cum era de aşteptat, ziarul „Novoe Vremea" şi-a manifestat interesul faţă de polemica dintre social-democraţi şi cadeţi în legătură cu problema dreptului naţiunilor la autodeterminare. În numărul 13 563, organul principal al naţionalismului velicorus scrie :

„Ceea ce pentru social-democraţi reprezintă o axiomă de înţelepciune politică" (adică recunoaşterea dreptului naţiunilor la autodeterminare, la despărţire de stat) „începe acum să provoace divergenţe chiar şi în cercurile cadete".

Cu toată această înţepătură ultrareacţionară la adresa liberalilor (cuvintele „chiar şi"), ziarul „Novoe Vremea" a fost nevoit să citeze declaraţia ziarului „Reci", şi anume că „cadeţii nici nu s-au gîndit vreodată să susţină dreptul de despărţire a naţiunilor de statul rus".

Această declaraţie este atît de categorică, încît ziarul „Novoe Vremea" se vede nevoit să facă diverse piruete. El scrie :

„Din punctul de vedere cadet, elastica noţiune de autodeterminare culturală, judecînd după fapte, se deosebeşte de susţinerea separatismului numai în ceea ce priveşte metodele de acţiune".

Dar chiar şi „Novoe Vremea" a înţeles foarte bine diferenţa dintre absurda autodeterminare „culturală" şi autodeterminarea reală, adică *politică,* deoarece mai departe citim :

www.dacoromanica.ro

„Iar domnii cadeți într-adevăr nu s-au gîndit vreodată să susțină dreptul de despărțire a națiunilor de statul rus... altfel decît pe calea incomparabil mai civilizată a subvenționării organelor lor de presă de către populația alogenă și de către evrei".

Vechiul, răsuflatul și ridicolul procedeu al pogromiștilor de a imputa liberalilor că primesc ajutor de la evrei ! Totuși, din cauza acestor procedee prosteşti nu trebuie să uităm esențialul : esențial este că „Novoe Vremea" a înțeles prea bine deosebirea dintre social-democrați și cadeți, recunoscînd că aceştia din urmă n-au susținut *dreptul la despărțire* de stat.

Deosebirea dintre cadeți și social-democrați este deosebirea dintre național-liberali și democrații consecvenți.

„Proletarskaia Pravda" nr. 16 din 25 decembrie 1913

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

FRACŢIUNEA DIN DUMĂ ŞI MAJORITATEA DIN AFARA DUMEI

Scrisoarea lui Lomtatidze cu privire la lupta dintre cei şase şi cei şapte în fracţiunea din Dumă a nimerit în mod ciudat în ziarul lichidatorist (nr. 75, pag. 2), alături de calculul potrivit căruia 3 701 oameni s-au pronunţat pentru lichidatori. Verificarea acestei cifre o vom face într-un alt articol, iar acum ne vom mulţumi numai să relevăm că „Za Pravdu" *cu trei zile* înainte de aceasta (nr. 26) a comunicat cifra de 5 000, cifră care nu a fost contestată de oponenţi.

Din nou cei şapte apar în mod vădit ca reprezentanţi ai unei minorităţi a muncitorilor.

De aceea „cuvintele tari" ale lui Lomtatidze produc o impresie cît se poate de penibilă. A aduce injurii, a aminti diferite episoade din vechea luptă crîncenă, a ţipa: „insolent, absurd, cinic" etc. etc., — toate acestea sînt semne de extremă slăbiciune şi de furie neputincioasă.

Rămîne incontestabil şi de necontestat că: 1) cei şase reprezintă majoritatea muncitorilor conştienţi; 2) cei şapte *nu recunosc* voinţa şi hotărîrile majorităţii, nu recunosc nici organizaţia conducătoare recunoscută de majoritate.

Este pur şi simplu penibil, ţi-e ruşine pentru furiosul Lomtatidze cînd citeşti cele scrise de el:

„Au indicat oare ei (cei şase) fie şi numai un singur caz de acţiune politică întreprinsă în Dumă care să fi fost în contradicţie cu interesele cauzei noastre, cu lozincile şi tradiţiile noastre? !"

www.dacoromanica.ro

Patosul lui Lomtatidze produce o impresie falsă pentru că noi ştim că nu numai cei şase, dar şi organul suprem de conducere recunoscut de aceştia *a atras de mult atenţia*, în mod oficial şi formal, asupra *încălcării programului* de către cei şapte.

Lomtatidze, prin iritarea sa stîngace şi prin întrebările deplasate pe care le pune, nu face decît să sublinieze şi mai mult adevărata *esenţă* profundă a conflictului, a luptei *celor fără partid* împotriva *partinităţii*. Aceasta este esenţa. Şi asta nu este o glumă, nu este un fleac, ci o problemă foarte importantă, cea mai nevralgică.

Nu oricine spune: „doamne! doamne!" va intra în împărăţia cerurilor. Nu oricine strigă, bătîndu-se cu pumnii în piept, despre unitate şi iarăşi unitate acţionează în realitate în folosul unităţii.

Ce înseamnă unitatea clasei muncitoare?

În primul rînd şi mai ales înseamnă unitatea organizaţiei sale politice, a întregului ei. Numai *o astfel* de unitate poate să asigure o unitate reală şi fracţiunii din Dumă şi în general tuturor acţiunilor şi întregii lupte duse de clasa muncitoare.

Tocmai această unitate este încălcată de curentul lichidatorist, aşa cum s-a recunoscut în repetate rînduri, începînd din 1908, în toate rezoluţiile formale ale partidului. Aceasta este esenţa problemei. Ocolind-o, Lomtatidze nu face decît să demonstreze că nu are dreptate.

Cei şapte sînt total vinovaţi de sciziune, pentru că *ei* au încălcat programul, *ei* au luat apărarea lichidatorilor, care vor să distrugă partidul, *ei* n-au ţinut seama de hotărîrile formale ale majorităţii, *ei* au încălcat voinţa muncitorilor organizaţi. Nu există altă soluţie decît să-şi recunoască greşeala, să recunoască pe cei şase reprezentanţi ai majorităţii şi să pornească la o apropiere sistematică de aceştia pe calea unor acorduri.

„Proletarskaia Pravda" nr. 17 din 29 decembrie 1913 Semnat: I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE

D-l Martov *a confirmat* faptul, amintit în „Proletarskaia Pravda", că eu n-am făcut parte din *subcomisia* pentru problema grevelor și că în *comisie* m-am pronunțat *împotriva* „considerării ca fapte penale" *. Nu-mi rămîne decît să adaug că eu n-am fost numai pentru pedepse „mai blînde", cum „își amintește" d-l Martov, ci am fost, bineînțeles, pentru *totala inadmisibilitate* a unui asemenea punct. Și nu era nevoie să propun amendamente, deoarece în proiectul aflat atunci în discuție un asemenea punct *nici nu exista*, și numai d-l F. Dan se străduia zadarnic să-l introducă (chiar și L. Martov a cutezat atunci să aducă obiecții împotriva d-lui F. Dan).

„Proletarskaia Pravda" nr. 17
din 29 decembrie 1913
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

---

* Vezi volumul de față, p. 214—216. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

CORESPONDENŢA DINTRE MARX ŞI ENGELS [101]

În sfîrşit, ediţia de mult făgăduită a corespondenţei dintre vestiţii întemeietori ai socialismului ştiinţific a văzut lumina tiparului. Engels a lăsat ca sarcină lui Bebel şi Bernstein să publice această lucrare. Bebel a reuşit să-şi termine partea sa de muncă redacţională cu puţin timp înainte de a muri.

Corespondenţa dintre Marx şi Engels, apărută acum cîteva săptămîni în editura „Dietz" din Stuttgart, este cuprinsă în patru volume mari. Ea numără în total 1 386 de scrisori ale lui Marx şi Engels, scrise într-un lung interval de timp, din 1844 şi pînă în 1883.

Munca redacţională, adică întocmirea prefeţelor la corespondenţa pe diferitele perioade, a fost îndeplinită de Ed. Bernstein. După cum era de aşteptat, această muncă este nesatisfăcătoare atît din punct de vedere tehnic cît şi din punct de vedere ideologic. După „evoluţia" sa de tristă faimă spre concepţii de oportunism extrem, Bernstein nu ar fi trebuit să se apuce de redactarea unor scrisori pătrunse de un profund spirit revoluţionar. Prefeţele lui sînt, în parte lipsite de conţinut, în parte de-a dreptul false, ca, de pildă, atunci cînd, în loc să facă o caracterizare precisă, limpede şi deschisă a erorilor oportuniste ale lui Lassalle şi Schweitzer, demascate de Marx şi Engels, el se rezumă la fraze eclectice şi la atacuri în sensul că „Marx şi Engels nu au avut întotdeauna dreptate în atitudinea lor împotriva lui Lassalle" (vol. III, pag. XVIII) sau că, în ceea ce priveşte tactica,

www.dacoromanica.ro

Переписка Маркса и Энгельса.

– Энгельс как один из основателей коммунизма. [1]

Давно обсуждается вопрос переписка указанных основателей научного социализма каждого увидеть свет. Энгельс завещал издание Бебелю и Бернштейну, и Бебель успел передать до своей смерти только свою часть редакторской работы.

Переписка Маркса и Энгельса, вышедшая недавно в Штутгарте у Дица, представляет из себя четыре больших тома. В них всего около 1386 писем Маркса и Энгельса за период времени от 1844 по 1883 год.

Редакторская работа, т.е. сопроводительный предисловий к переписке за отдельные периоды, выполнена Ед. Бернштейном. Как и следовало ожидать, эта работа недоброкачественна ни с технической ни

1) Начало неоконченной статьи, написанной в 1913 или в начале 1914 года

www.dacoromanica.ro

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Corespondența dintre Marx și Engels".
Sfîrșitul anului 1913
Micșorat

www.dacoromanica.ro

ei ar fi fost „mai aproape" de Schweitzer decît de Liebknecht (vol. IV, pag. X). Aceste atacuri nu au altă menire decît să camufleze și să înfrumusețeze oportunismul. Din păcate, atitudinea eclectică față de lupta ideologică dusă de Marx împotriva multora dintre adversarii săi este din ce în ce mai răspîndită în rîndurile social-democrației germane de astăzi.

Din punct de vedere tehnic, indicele — unul singur pentru toate cele patru volume — este alcătuit în chip defectuos (sînt omise, de pildă, numele lui Kautsky și Stirling); notele referitoare la unele scrisori sînt extrem de sărăcăcioase și sînt risipite prin prefețele redactorului, în loc să fie așezate în dreptul scrisorilor respective, așa cum a făcut Sorge etc.

Ediția este exagerat de scumpă — cele patru volume costă vreo 20 de ruble. Fără îndoială că s-ar fi putut și ar fi trebuit să se tipărească o ediție completă a scrisorilor mai puțin luxoasă, la un preț mai accesibil; în afară de aceasta ar fi trebuit să se publice și să fie difuzate pe scară largă în rîndurile muncitorilor pasajele cele mai importante sub raport principial.

Toate aceste neajunsuri ale ediției vor îngreuia, desigur, popularizarea scrisorilor. Și este regretabil, deoarece ele prezintă o uriașă valoare științifică și politică. Nu numai că în fața cititorului figurile lui Marx și Engels apar reliefate în toată amploarea lor, dar conținutul teoretic, extrem de bogat al marxismului este etalat într-o formă cît se poate de pregnantă, întrucît, în scrisorile lor, Marx și Engels revin în repetate rînduri asupra celor mai diferite laturi ale învățăturii lor, subliniind și clarificînd — uneori analizînd împreună și convingîndu-se unul pe altul — tot ce e mai nou (în raport cu părerile anterioare), mai important, mai dificil.

În fața cititorilor se desfășoară tabloul uimitor de viu al istoriei mișcării muncitorești din lumea întreagă, în momentele ei cele mai importante și în cele mai esențiale puncte ale ei. O și mai mare valoare prezintă istoria *politicii* clasei muncitoare. Cu cele mai diferite prilejuri, în legătură cu diferite țări din lumea veche și cea nouă,

www.dacoromanica.ro

în diferite momente istorice, Marx şi Engels analizează laturile cele mai importante sub raport principial atunci cînd *abordează* problemele legate de sarcinile *politice* ale clasei muncitoare. Or, epoca pe care se întinde această corespondenţă este tocmai epoca desprinderii clasei muncitoare din cadrul democraţiei burgheze, epoca apariţiei unei mişcări muncitoreşti de sine stătătoare, epoca statornicirii bazelor tacticii şi politicii proletare. Cu cît avem mai des prilejul în vremurile noastre să observăm cît de mult are de suferit mişcarea muncitorească din diferite ţări din cauza oportunismului, ca urmare a stării de stagnare şi de descompunere a burgheziei, ca urmare a faptului că atenţia conducătorilor muncitorilor este absorbită de faptele zilnice mărunte etc., cu atît mai preţios este materialul extrem de bogat al corespondenţei, care dovedeşte o profundă înţelegere a scopurilor transformatoare *fundamentale* ale proletariatului şi formularea neobişnuit de elastică, din punctul de vedere al acestor scopuri revoluţionare, a sarcinilor tactice date fără a face nici cea mai mică concesie oportunismului sau frazeologiei revoluţionare.

Dacă am încerca să definim printr-un singur cuvînt, ca să spunem aşa, focarul întregii corespondenţe, punctul central în jurul căruia gravitează toate ideile exprimate şi analizate, acest cuvînt ar fi *dialectica.* Aplicarea dialecticii materialiste la prelucrarea întregii economii politice, aplicarea ei în sfera istoriei, a ştiinţelor naturii, a filozofiei, a politicii şi a tacticii clasei muncitoare — aceasta îi interesează cel mai mult pe Marx şi Engels, acesta este domeniul în care introduc ei cele mai noi şi mai esenţiale elemente, acesta reprezintă genialul pas înainte făcut de ei în istoria gîndirii revoluţionare.

În cele ce urmează, după o privire generală asupra corespondenţei, intenţionăm să prezentăm analiza celor mai interesante observaţii şi raţionamente ale lui Marx şi Engels, fără a avea nicidecum pretenţia de a epuiza întregul conţinut al scrisorilor.

www.dacoromanica.ro

I. PRIVIRE GENERALĂ

Corespondența începe cu scrisorile adresate lui Marx în 1844 de către Engels, pe atunci în vîrstă de 24 de ani. Situația din acea vreme din Germania este minunat scoasă în relief. Prima scrisoare, de la sfîrșitul lunii septembrie 1844, a fost expediată din Barmen, locul unde s-a născut Engels și unde trăia familia lui. Engels nu împlinise încă 24 de ani. El lîncezește în mijlocul familiei sale și caută să evadeze. Tatăl său, un fabricant religios și cu fire de despot, este indignat că fiul său ia parte la întruniri politice și are convingeri comuniste. Dacă nu ar fi mama, la care ține foarte mult, scrie Engels, nu aș mai putea suporta nici cele cîteva zile care au rămas pînă la plecare. Nici nu-ți poți imagina, se plînge el lui Marx, ce considerente meschine, ce temeri superstițioase sînt invocate aici, de către membrii familiei, împotriva plecării mele [102].

Cît mai stă la Barmen — unde o poveste de dragoste îl reține cîtva timp — el cedează insistențelor tatălui său și vreo două săptămîni lucrează în biroul fabricii (tatăl lui era fabricant). „Negoțul este o mîrșăvie — îi scrie el lui Marx —, și orașul Barmen este mîrșav, și felul de a-ți petrece timpul aici este mîrșav, dar cel mai mîrșav este să continui să fiu nu numai burghez, ci chiar fabricant, adică un burghez care luptă activ împotriva proletariatului". Singura mea consolare, continuă Engels, este munca la lucrarea mea despre situația clasei muncitoare (această carte a apărut, după cum se știe, în 1845 și este una dintre cele mai bune opere ale literaturii socialiste mondiale). „S-ar mai putea ca cineva să rămîie burghez și vită de jug a negoțului prin condițiile sale de viață și să fie totuși comunist, dar fără să desfășoare o activitate publicistică ; să defășori însă o amplă propagandă comunistă, și în același timp să te ocupi și cu negustoria, cu afacerile industriale nu se poate. Voi pleca. În plus și viața asta în atmosfera somnolentă a unei familii creștine și prusace din creștet pînă-n tălpi ; nu mai pot suporta această situație ; aș ajunge pînă la urmă un filistin german care ar aduce cu el un spirit filistin în comunism" [103].

www.dacoromanica.ro

Aşa scria tînărul Engels. După revoluţia din 1848, viaţa l-a silit să se întoarcă în biroul tatălui său şi să devină pentru mulţi ani „vită de jug a negoţului"; dar el a ştiut să reziste, să-şi creeze un anturaj tovărăşesc şi nu unul creştin-prusac, să fie întotdeauna un înverşunat duşman al „introducerii spiritului filistin în comunism".

Viaţa socială din provinciile germane în 1844 seamănă cu viaţa socială din Rusia de la începutul secolului al XX-lea, în preajma revoluţiei din 1905. Toată lumea doreşte să facă politică, pretutindeni clocoteşte revolta opoziţionistă împotriva guvernului, preoţii tună şi fulgeră împotriva ateismului tineretului, în familiile burgheze copiii fac scene părinţilor pentru „comportarea lor aristocratică faţă de servitori sau faţă de muncitori".

Atitudinea opoziţionistă generală îşi găseşte expresie în faptul că toată lumea se declară comunistă. „La Barmen, comisarul de poliţie e comunist — îi scrie Engels lui Marx. — Am fost la Colonia, Düsseldorf, Elberfeld, pretutindeni, la fiecare pas, dai de comunişti! Un comunist înfocat, pictor caricaturist, cu numele de Seel, pleacă peste două luni la Paris. Îi voi da adresa d-tale. Sînt sigur că o să vă placă la toţi, e un entuziast, îi place muzica, vă va putea fi de folos în calitate de caricaturist" [104].

„Aici, la Elberfeld, se petrec minuni. Ieri (scrisoarea poartă data de 22 februarie 1845) a avut loc la noi, în cea mai mare sală a celui mai bun restaurant din oraş, a treia întrunire comunistă. La prima au participat 40 de oameni, la a doua 130, la a treia cel puţin 200. A fost reprezentat tot Elberfeldul şi Barmenul, începînd cu aristocraţia banului şi terminînd cu micii negustori. N-a lipsit decît proletariatul".

Aşa scrie, textual, Engels. Pe atunci, în Germania, toată lumea era comunistă, afară doar de proletari. Comunismul era o formă de exprimare a atitudinii opoziţioniste a tuturor, şi mai ales a burgheziei. „Publicul cel mai obtuz, cel mai leneş, cel mai filistin, care nu se interesa de nimic, începe pur şi simplu să se entuziasmeze de comunism" [105]. Principalii propagatori ai comunismului erau pe atunci nişte oameni de felul narodnicilor de la

www.dacoromanica.ro

noi, de felul „socialiștilor-revoluționari", al „socialiștilor-populiști" etc., în realitate niște burghezi bine intenționați, mai mult sau mai puțin porniți împotriva guvernului.

În aceste împrejurări, în mijlocul unui număr infinit de curente și fracțiuni așa-zise socialiste, Engels a știut să-și găsească drumul spre socialismul *proletar* fără să se teamă de ruperea relațiilor cu o mulțime de oameni de treabă, revoluționari înfocați, dar proști comuniști.

În 1846 Engels se afla la Paris. Parisul era pe atunci frămîntat de pasiuni politice și de dezbateri asupra celor mai felurite teorii socialiste. Engels studiază cu multă rîvnă socialismul, face cunoștință cu Cabet, Louis Blanc și cu alți socialiști de seamă, frecventează diferite redacții și cercuri.

Atenția îi este atrasă mai ales de cea mai serioasă și mai răspîndită doctrină socialistă din acea vreme: proudhonismul. Și încă *înainte* de apariția „Filozofiei mizeriei" a lui Proudhon (octombrie 1846; răspunsul lui Marx, celebra „Mizerie a filozofiei", a apărut în 1847), Engels critică fără cruțare, cu sarcasm și cu remarcabilă profunzime ideile fundamentale ale lui Proudhon, de care îndeosebi socialistul german Grün făcea pe atunci mare caz. Cunoașterea perfectă a limbii engleze (pe care Marx și-a însușit-o mult mai tîrziu) și a literaturii engleze îi dă posibilitate lui Engels să dea încă de la început (scrisoarea din 16 septembrie 1846) exemple care învederau falimentul suferit în Anglia de faimoasele „burse ale muncii" ale lui Proudhon [106]. Proudhon *compromite* socialismul, se indignează Engels; după Proudhon rezultă că muncitorii ar trebui *să răscumpere* capitalul!

La vîrsta de 26 de ani Engels dă lovituri de-a dreptul nimicitoare „adevăratului socialism" — această expresie o întîlnim în scrisoarea lui din 23 octombrie 1846, cu mult înainte de apariția „Manifestului Comunist" —, indicîndu-l pe Grün ca principalul lui reprezentant. O doctrină „antiproletară, mic-burgheză și filistină", „fraze goale", diferite tendințe „general-umane", „o teamă superstițioasă de comunismul «grosolan»" (Löffel-Kommunismus — textual: „comunismul lingurii" sau comunismul burții),

www.dacoromanica.ro

„planuri pașnice de fericire" a omenirii — iată cum se exprimă Engels despre *toate* varietățile de socialism premarxist.

„Trei seri am discutat despre proudhonism — scrie Engels. — La început aproape întreaga clică, în frunte cu Grün, a fost împotriva mea. Principalul lucru pe care trebuia să-l demonstrez era necesitatea revoluției violente" (23 octombrie 1846). În cele din urmă m-am înfuriat și i-am adus pînă acolo pe adversarii mei, încît au fost nevoiți să se pronunțe fățiș împotriva comunismului. Am cerut să fie pusă la vot chestiunea: sîntem sau nu comuniști? Cea mai mare indignare au manifestat-o adepții lui Grün, care au început să spună că ei au venit ca să discute despre „binele omenirii" și că trebuie, în definitiv, să se știe ce este, *la drept vorbind*, comunismul. Pentru a nu le da posibilitatea de a ocoli fondul problemei, le-am dat atunci o definiție extrem de simplă. Am definit, scrie Engels, intențiile comuniștilor astfel: 1) apărarea intereselor proletarilor în opoziție cu interesele burghezilor; 2) realizarea acestui lucru prin desființarea proprietății private și prin înlocuirea ei cu stăpînirea în comun a bunurilor; 3) nerecunoașterea altui mijloc în vederea realizării acestor scopuri în afară de revoluția democratică violentă (rînduri scrise cu un an și jumătate înainte de revoluția din 1848) [107].

Discuția s-a terminat prin adoptarea de către adunare cu 13 voturi contra 2, ale adepților lui Grün, a definiției lui Engels. La aceste adunări au participat aproximativ 20 de meseriași tîmplari. Astfel au fost puse, în urmă cu 67 de ani, la Paris, bazele Partidului muncitoresc social-democrat german.

Un an mai tîrziu, în scrisoarea sa din 24 noiembrie 1847, Engels îi scria lui Marx în legătură cu conceptul „Manifestului Comunist", pe care îl alcătuise, pronunțîndu-se, printre altele, împotriva formei de catehism care fusese propusă mai înainte. „Încep — scrie Engels — cu problema ce e comunismul, trecînd apoi de-a dreptul la proletariat: istoria originii lui, deosebirea dintre el și lucrătorii dinainte, dezvoltarea antagonismului dintre pro-

www.dacoromanica.ro

letariat și burghezie, crizele, concluzii". „La sfîrșit, politica de partid a comuniștilor" [108].

Această scrisoare istorică a lui Engels cu privire la prima schiță a operei care a făcut ocolul lumii și care și astăzi este justă în toate punctele ei esențiale, vie și actuală de parcă ar fi fost scrisă ieri, arată în modul cel mai pregnant că, pe bună dreptate, numele lui Marx și Engels sînt puse alături, ca numele fondatorilor socialismului modern.

Scris la sfîrșitul anului 1913

Publicat pentru prima oară la 28 noiembrie 1920, în ziarul „Pravda" nr. 268
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

ADAOS LA ARTICOLUL LUI N. K. KRUPSKAIA: „CU PRIVIRE LA POLITICA MINISTERULUI ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PUBLIC"

În ţările civilizate aproape că nu există analfabeţi. Acolo se fac eforturi pentru a atrage poporul la învăţătură. Organizarea bibliotecilor este sprijinită prin toate mijloacele. Pe cînd la noi Ministerul — cu iertăciune fie zis — al „Învăţămîntului" Public depune cele mai desperate eforturi, recurge la cele mai ruşinoase măsuri poliţieneşti pentru *a crea greutăţi* învăţămîntului, pentru *a împiedica* poporul să înveţe ! La noi ministerul *a nimicit* bibliotecile şcolilor ! ! În nici o ţară civilizată nu mai există norme speciale îndreptate *împotriva* bibliotecilor, nu mai există o asemenea instituţie mîrşavă cum este *cenzura*. La noi însă, pe lîngă prigonirea în general a presei, pe lîngă măsurile sălbatice *împotriva* bibliotecilor în general, se emit regulamente *împotriva* bibliotecilor publice, care îngrădesc de o sută de ori mai mult activitatea acestora. Aceasta este o politică revoltătoare de menţinere a poporului în *ignoranţă*, politica revoltătoare a moşierilor, care doresc să menţină starea de *sălbăticie* a ţării. Unii oameni bogaţi, cum este Pavlenkov, au donat bani pentru bibliotecile publice. Acum guvernul moşierilor înapoiaţi lichidează bibliotecile. Nu este oare timpul ca cei care vor *să contribuie* la luminarea Rusiei să înţeleagă că nu trebuie să donezi bani pentru bibliotecile subordonate ministerului şi care pot fi nimicite, ci luptei pentru libertatea politică, fără de care Rusia se va sufoca în sălbăticie ?

Scris în ianuarie 1914

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

www.dacoromanica.ro

4 000 DE RUBLE PE AN ŞI ZIUA DE MUNCĂ DE 6 ORE

Aceasta este lozinca de luptă a muncitorilor americani conştienţi. La noi — spun ei — nu există decît o singură problemă politică, şi anume: problema venitului muncitorilor şi a zilei de muncă.

La prima vedere muncitorului rus i se va părea foarte stranie şi de neînţeles această reducere a tuturor problemelor sociale şi politice la una singură. Dar în Statele Unite ale Americii, statul cel mai înaintat, în care există o libertate politică aproape deplină şi cele mai dezvoltate instituţii democratice şi care repurtează succese uriaşe în domeniul productivităţii muncii, este foarte firesc ca problema socialismului să fie pusă pe primul plan.

Datorită deplinei libertăţi politice, în America există posibilitatea de a se calcula întreaga producţie de bunuri a ţării şi de a se face o statistică a producţiei mai bine ca în oricare altă parte. Şi acest calcul, care este bazat pe date incontestabile, arată că în America există, în cifre rotunde, 15 000 000 de familii de muncitori.

La un loc, aceste familii de muncitori produc în fiecare an obiecte de consum în valoare de 60 de bilioane, adică de 60 000 de milioane de ruble, ceea ce înseamnă cîte 4 000 de ruble pe an de fiecare familie de muncitori.

Dar în momentul de faţă, în condiţiile orînduirii sociale capitaliste, numai jumătate din această producţie uriaşă, numai 30 000 de milioane, revine muncitorilor, care reprezintă 90% din populaţie. Cealaltă jumătate şi-o însuşeşte clasa capitaliştilor, care, împreună cu toţi apără-

www.dacoromanica.ro

torii şi paraziţii ei, reprezintă în total 10% din populaţie. În America, ca şi în alte ţări, bîntuie şomajul, iar costul vieţii creşte tot mai mult. Mizeria muncitorilor devine tot mai chinuitoare şi mai greu de suportat. Statisticile americane au arătat că *aproape jumătate* din numărul total al muncitorilor sînt şomeri *parţiali*. Şi ce imensă muncă socială se iroseşte datorită menţinerii, mai ales în agricultură şi în comerţ, a micii producţii, absurde, înapoiate şi fărîmiţate!

Datorită deplinei libertăţi politice şi faptului că nu există moşieri iobăgişti, în America folosirea maşinilor s-a dezvoltat mai mult decît oriunde în altă parte a lumii. În America, numai în industria prelucrătoare, forţa maşinilor este evaluată în total la *18 000 000 CP*. Totodată, explorarea tuturor surselor de energie sub forma căderilor de apă a arătat, potrivit dării de seamă din 14 martie 1912, că prin transformarea forţei căderilor de apă în energie electrică America poate căpăta dintr-o dată încă *60 000 000* CP!

Chiar şi în prezent ţara este extrem de bogată, şi ea are posibilitatea de a-şi *tripla* dintr-o dată bogăţiile, de a-şi *tripla* productivitatea muncii sociale, asigurînd astfel *tuturor* familiilor de muncitori un nivel de venituri acceptabil, demn de o fiinţă omenească raţională, şi o zi de muncă nu exagerat de lungă, de 6 ore.

Dar, din cauza orînduirii sociale capitaliste, alături de mizeria şi de şomajul îngrozitor din marile oraşe şi chiar din satele Americii — alături de irosirea fără rost a muncii omeneşti — vedem luxul uluitor al miliardarilor, al bogătaşilor, a căror avere se cifrează la miliarde, la mii de milioane.

Clasa muncitoare din America se luminează repede şi se uneşte într-un partid proletar puternic. În rîndurile tuturor oamenilor muncii creşte simpatia faţă de acest partid. Sclavii salariaţi ai Americii, lucrînd cu maşini excelente şi văzînd la fiecare pas minunile tehnicii şi remarcabilele succese obţinute în muncă ca urmare a organizării marii producţii, încep să-şi dea seama ce sarcini le revin şi să formuleze revendicări simple, evidente şi

www.dacoromanica.ro

imediate : să se obţină un venit de 4 000 de ruble pentru fiecare familie de muncitor şi ziua de muncă de 6 ore.

Pentru orice ţară civilizată din lume acest ţel urmărit de muncitorii americani este pe deplin realizabil ; dar pentru aceasta în ţară trebuie să existe condiţii fundamentale de libertate...

Şi altă cale spre un viitor liber în afară de calea unei organizaţii proprii a muncitorilor, organizaţie educativă, sindicală, cooperatistă şi politică, nu există.

„Proletarskaia Pravda" nr. 19
din ianuarie 1914
Semnat : I.

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU SARCINILE STATISTICII ZEMSTVELOR

(Zemstva guberniei Penza. Rezultatele studiului statistic de evaluare din gubernia Penza. Seria a III-a. Studiul statistic al bunurilor funciare. Partea a II-a. Recensămîntul gospodăriilor ţărăneşti. Secţiunea I. Date informative cu privire la sate şi tabele pe obşti întocmite pe baza datelor recensămîntului general al gospodăriilor. Fascicula a 3-a: Jud. Krasnaia Sloboda. Penza. 1913. Preţul 1 rublă. X + 191 pag.)

Zemstva guberniei Penza efectuează un studiu statistic de evaluare după un program atît de complet şi atît de amănunţit, încît prezintă un deosebit interes pentru oricine studiază orînduirea economică a Rusiei.

Se efectuează un recensămînt general al *tuturor* gospodăriilor ţărăneşti pe baza unor fişe *sumare*. Apoi la fiecare trei gospodării, una este analizată pe baza unor fişe *succinte*, dar ceva mai complete; fiecare a noua gospodărie este descrisă pe o fişă şi mai completă, aşa-numita fişă *amănunţită*; fiecare *a douăzeci şi şaptea* gospodărie este descrisă pe o fişă *specială*, care este şi mai completă, şi, în sfîrşit, 25 de gospodării pe judeţ (cu oarecare aproximaţie, această cifră reprezintă, probabil, circa 1/1 000 din numărul total al gospodăriilor) formează obiectul unei foarte amănunţite analize în ceea ce priveşte *bugetul*.

În total sînt *cinci* stadii de cercetare mai mult sau mai puţin amănunţite, programul mai complet cuprinzînd neapărat toate problemele programului mai puţin complet.

www.dacoromanica.ro

În prefață, autorii arată cît de completă este fiecare dintre aceste *cinci* categorii de analize în modul următor:

„Bugetul înglobează întreaga producție și întregul consum al gospodăriei țărănești.

Recensămîntul special studiază în cadrul gospodăriei vînzările și cumpărările de produse agricole și datele privitoare la creșterea vitelor (pe un formular special), precum și toate problemele care sînt cuprinse în fișa amănunțită.

Pe fișa amănunțită se înregistrează toate proprietățile, întreprinderile și ocupațiile membrilor gospodăriei, se înregistrează datele referitoare la sex, vîrstă, știința de carte a membrilor familiei, valoarea inventarului viu și mort și a clădirilor, veniturile provenite din întreprinderi și din ocupații neagricole, recolta, cheltuielile pentru mîna de lucru.

Pe fișa succintă ceva mai completă se înregistrează numai datele referitoare la sex, vîrstă, știința de carte a familiei, se trec proprietățile, întreprinderile și ocupațiile, inventarul viu și mort.

Pe fișa sumară se înregistrează numărul membrilor familiei cu împărțirea lor după sex, numărul bărbaților apți de muncă, proprietățile, întreprinderile familiei, cu excepția celor luate în arendă, vitele mai importante, știința de carte și ocupațiile neagricole ale bărbaților apți de muncă, precum și numărul băieților și fetelor care învață la școală".

Din păcate, ediția nu cuprinde o listă completă a întrebărilor puse în cele cinci categorii de analize. Este anexată numai fișa cea mai succintă (fișa „sumară"), care oferă (aproximativ) o analiză tot atît de amănunțită a gospodăriei ca și fișele recensămînturilor agricole alcătuite după sistemul european.

Dacă statisticienii din Penza vor cerceta întreaga gubernie după programul arătat mai sus, datele culese vor fi — se poate spune fără exagerare — aproape ideale. Să presupunem că în gubernie există 270 000 de gospodării (în realitate, probabil că sînt mai multe). Am avea în cazul acesta 90 000 de analize cu date privitoare la arendă, la întregul inventar viu și mort; — apoi 30 000 de analize cu date privitoare la recoltă *(în fiecare gospodărie)*, la cheltuielile pentru mîna de lucru și la valoarea inventarului și clădirilor; — apoi 10 000 de analize de vînzări și cumpărări de produse agricole, precum și „date privitoare la creșterea vitelor" (adică, probabil, analiza exactă a condițiilor de întreținere și de hrănire a vitelor,

www.dacoromanica.ro

a productivităţii creşterii vitelor etc.) ; — în sfîrşit, *250* de bugete, care, considerînd că există 10 grupuri tipice de gospodării ţărăneşti, ar da o analiză *completă* a *fiecărui* grup, revenind 25 de bugete la un grup, adică absolut suficient pentru a căpăta cifre medii certe.

Într-un cuvînt, dacă acest program va fi îndeplinit, gospodăria ţărănească din gubernia Penza va fi studiată excelent, incomparabil mai bine decît în recensămînturile din Europa occidentală (care, e drept, cuprind nu gubernii, ci întreaga ţară).

Totul depinde numai de *prelucrarea* acestor date excelente. În aceasta constă principala greutate. Acesta este punctul nevralgic al statisticii zemstvelor de la noi, care este foarte bună în ceea ce priveşte scrupulozitatea şi minuţiozitatea cu care se lucrează. Datele privitoare la fiecare dintre cele 300 000 de gospodării (sau la fiecare dintre cele 90 000, 30 000, 10 000 de gospodării) pot fi excelente, dar pentru ţelurile ştiinţifice, pentru înţelegerea economiei din Rusia aceste date îşi pot pierde aproape cu desăvîrşire valoarea dacă prelucrarea lor nu este satisfăcătoare, deoarece mediile generale pe obşti, plăşi, judeţe şi gubernii sînt foarte puţin elocvente.

În Rusia, în prezent se desfăşoară procesul de transformare capitalistă a agriculturii semimedievale (patriarhale şi iobăgiste). Acest proces a început să se contureze de mai bine de o jumătate de secol. În acest imens interval de timp, în literatura economică a Rusiei s-a adunat un foarte mare număr de *indicaţii* răzleţe cu privire la diferitele trăsături ale acestui proces. Acum, esenţialul este ca datele statisticii zemstvelor care privesc fenomene foarte răspîndite şi sînt excelente prin caracterul lor amănunţit, prin meticulozitatea cu care au fost strînse şi verificate să fie *prelucrate* în modul cuvenit. Ele trebuie prelucrate în aşa fel, încît *să dea un răspuns* precis şi obiectiv, bazat pe datele referitoare la fenomenele foarte răspîndite, un răspuns la *toate* problemele *indicate* sau schiţate de cercetarea de o jumătate de secol a economiei Rusiei de după reformă (iar în prezent legislaţia agrară stolîpi-

www.dacoromanica.ro

nistă pune un alt mare număr de probleme foarte interesante cu privire la economia *postrevoluționară* a Rusiei).

Datele statisticii trebuie prelucrate în așa fel, încît procesul de prăbușire a vechii economii naturale, iobăgiste, bazate pe clacă, pe sistemul muncii în dijmă, și procesul înlocuirii ei prin agricultura capitalistă, cu caracter comercial, *să poată fi* studiate cu ajutorul acestor date. În Rusia, nici un om instruit (în domeniul economiei politice) nu se mai poate îndoi că acest proces are loc. Important este *cum* trebuie să fie prelucrate excelentele date ale recensămîntului pe gospodării, pentru ca ele *să nu-și piardă valoarea* și, cu ajutorul lor, să se poată studia *toate* aspectele acestui proces extrem de complex și de variat.

Pentru a satisface aceste condiții, prelucrarea datelor recensămîntului pe gospodării trebuie să aibă ca rezultat cît mai multe *tabele pe grupuri și tabele combinate*, întocmite cît mai rațional și mai amănunțit, care să permită studierea separată a *tuturor tipurilor* de gospodărie care s-au și conturat sau care *sînt pe cale să se contureze* (acest lucru nu este mai puțin important). Fără tabele pe grupuri și tabele combinate, întocmite în mod rațional și care să înfățișeze toate aspectele, aceste date extrem de bogate ale recensămîntului pe gospodării își vor pierde pur și simplu valoarea. Acesta este pericolul cel mai mare al statisticii moderne, care în ultimul timp suferă tot mai mult de un oarecare, aș zice, „cretinism statistic“ ; îndărătul copacilor dispare pădurea, îndărătul mormanelor de cifre dispar *tipurile economice* ale fenomenelor, tipuri care pot ieși în evidență *numai* dacă se întocmesc în mod rațional tabele pe grupuri și tabele combinate care să înfățișeze toate aspectele.

Iar pentru ca aceste tabele să fie întocmite *în mod rațional*, trebuie, în primul rînd, ca procesul dezvoltării capitalismului să poată fi urmărit în toate ramificațiile și formele sale. O prelucrare poate fi considerată rațională numai dacă permite să fie înfățișate tipul de gospodărie naturală, care s-a păstrat cel mai mult, și diferitele trepte ale înlocuirii ei prin agricultura comercială și prin

www.dacoromanica.ro

agricultura capitalistă (în diferite regiuni, agricultura care produce pentru piaţă ia forme diferite, atrăgînd în producţia pentru piaţă cînd o ramură a agriculturii, cînd alta). Deosebit de amănunţit trebuie să fie înfăţişate diferitele tipuri de gospodării care se află în stare de tranziţie de la agricultura naturală integrală la *vînzarea* forţei de muncă (aşa-numitele „ocupaţii neagricole", care constau în vînzarea forţei de muncă), precum şi la *cumpărarea* ei. Deosebit de amănunţit trebuie să fie înfăţişate diferitele tipuri de gospodării după gradul lor de înstărire (după gradul de acumulare a capitalului şi după *posibilităţile* de formare şi de acumulare a capitalului), apoi după proporţiile întregii producţii agricole, precum şi după proporţiile acelor ramuri de producţie agricolă care, în localitatea respectivă şi la momentul respectiv, pot fi cel mai uşor transformate în agricultură *comercială* sau în zootehnie *comercială* etc. etc.

Principala problemă în studiul economiei moderne a agriculturii constă tocmai în această transformare a gospodăriei naturale în gospodărie *care produce pentru piaţă ;* şi numărul enorm de greşeli şi de prejudecăţi ale „teoriei" oficiale, liberale-profesorale, mic-burghezo-narodnice şi oportuniste rezultă din faptul că această schimbare nu este înţeleasă sau din lipsa de pricepere în a o urmări în formele ei extrem de variate.

Munca statisticienilor din Penza, care, judecînd după culegerea amintită mai sus, este făcută de oameni care nu au o atitudine birocratică faţă de această muncă, de oameni realmente interesaţi şi capabili să facă un studiu ştiinţific de înaltă valoare, face totuşi impresia unui exces de rutină statistică sau de „pasiune pentru statistică", precum şi a unei insuficiente chibzuiri şi aprofundări din punct de vedere al economiei politice.

Culegerea pe care o analizăm cuprinde, în primul rînd, date informative referitoare la sate. Aceste date ocupă ceva mai puţin de $^1/_{10}$ din volum. Restul de $^9/_{10}$ îl reprezintă tabelele întocmite pe obşti. Fiecărui grup de ţărani (după suprafaţa de pămînt) din obştea respectivă a fiecărui sat îi este consacrată o linie orizontală specială (în total numărul lor este de 1 009 pe judeţ), cuprinzînd

www.dacoromanica.ro

139 de rubrici verticale. Datele sînt neobişnuit de amănunţite. Desigur că 9/10 din aceste date nu-şi vor găsi niciodată o întrebuinţare pentru nici un fel de informaţii, nici chiar pentru cei mai curioşi oameni din partea locului.

Dar caracterul neobişnuit de amănunţit al acestor date ia un aspect care aduce a manie statistică atunci cînd vedem rubricile 119—139, adică *douăzeci şi una* de rubrici, care dau pentru fiecare din cele o mie de subîmpărţiri pe judeţ *cifre relative,* adică raporturi procentuale calculate ! ! ! Pentru un singur judeţ, statisticienii au făcut mii şi zeci de mii de calcule, de care nici chiar oamenii din parea locului n-ar putea să aibă nevoie decît în cazuri cu totul excepţionale. Statisticienii au efectuat aproximativ 15 000—20 000 de calcule, dintre care, desigur, cel mult zece, douăzeci ar putea fi de folos *numai* oamenilor din partea locului, şi aceştia ar fi putut face *singuri* calculele necesare în cazul — puţin probabil — cînd ar avea nevoie de ele.

Urmşa muncă irosită zadarnic de statisticieni reprezintă o reducere a cantităţii generale de muncă pe care ei (ţinînd seama de forţele şi de bugetul de care dispun, căci sumele alocate de zemstve pentru statistică sînt foarte modeste !) o pot consacra cercetărilor. Culegerea examinată, care cuprinde mii de cifre, reprezentînd un „lux" statistic inutil, nu face *nici măcar o singură* totalizare. Totalizările de orice fel urmează să apară în celelalte fascicole. În primul rînd, nu sîntem siguri că aceste fascicole vor mai apărea, şi de acest lucru nu pot fi siguri nici statisticienii ruşi ai zemstvelor, care depind în prea mare măsură de bunul plac al poliţiei. Iar în al doilea rînd, fără *verificarea* variatelor tabele combinate şi pe grupe întocmite pe judeţe nu se va ajunge niciodată la elaborarea unui sistem de tabele de totalizare, combinate şi pe grupuri, întocmite pe gubernii, care să fie pe deplin satisfăcător din punct de vedere ştiinţific.

Deocamdată avem în faţa noastră un fapt regretabil: culegerea statistică a zemstvei, pentru care s-a cheltuit o muncă imensă şi care cuprinde o sumedenie de date noi,

www.dacoromanica.ro

preţioase şi extrem de bogate *(rezultate ale legii din 9 noiembrie !)*, dar, netotalizate, neadunate la un loc, negrupate şi necombinate, prezintă o valoare ştiinţifică neînsemnată, aproape nulă.

Să relevăm, cel puţin, unele dintre grupări care ar fi putut şi ar fi trebuit să fie făcute în vederea folosirii materialului statistic foarte bogat al zemstvei. Ar fi de dorit ca judeţul şi gubernia să fie împărţite în raioane după gradul de răspîndire a diferitelor ramuri ale agriculturii comerciale (fabricarea spirtului din grîne şi cartofi ; desfacerea produselor lactate ; prese de ulei ; plante speciale care pot fi comercializate etc. etc.) ; — apoi după ocupaţiile neagricole şi cele sezoniere ; — după condiţiile gospodăriei moşiereşti (apropierea marilor domenii moşiereşti sau inexistenţa lor, predominarea gospodăriei moşiereşti iobăgiste, bazată pe munca în dijmă, pe clacă, pe sistemul de muncă în parte, pe sistemul de muncă pe jumătate etc., sau a gospodăriei moşiereşti capitaliste, bazată pe munca salariată) ; — apoi după gradul de dezvoltare a comerţului şi circuitului capitalist în genere (o împărţire extrem de importantă, care trebuie neapărat făcută din punctul de vedere al noţiunilor elementare de economie politică şi care este lesne de făcut, deşi de obicei nu se face : gruparea satelor după depărtarea lor de calea ferată, de pieţe, de centre comerciale etc.) ; — după mărimea satelor (judeţul Krasnaia Sloboda are aproape 30 000 de gospodării în 278 de sate, pe cînd 19 sate foarte mari au peste 9 000 de gospodării — probabil că aici condiţiile sînt excelente).

Ar fi de dorit şi necesar ca gospodăriile să fie grupate nu numai după întinderea de pămînt, ci şi după mărimea suprafeţei cultivate (autorii afirmă în prefaţă că gospodăria ţărănească din gubernia Penza se bazează „în cea mai mare parte pe pămînt propriu, şi nu pe pămînt luat în arendă" ; dar aceasta este o apreciere prea generală, or, problema arenzii are o însemnătate foarte mare şi necesită o prelucrare amănunţită) ; — apoi după mărimea suprafeţei cultivate cu plante comercializabile, acolo unde şi în măsura în care pot fi constatate şi înfăţişate ; — mai departe după „ocupaţii neagricole" (nu în acea formă

www.dacoromanica.ro

brută la care statisticienii se mărginesc de obicei, de parcă ar vrea să-şi bată joc de economia politică, luînd „gospodăriile ai căror membri au ocupaţii neagricole" şi gospodăriile care n-au astfel de membri, ci luînd în considerare neapărat situaţia persoanelor care au ocupaţii neagricole: gospodării care furnizează pentru muncă în afară un număr mare, mijlociu sau mic de muncitori salariaţi, gospodării cu întreprinderi mici şi mari care folosesc un număr neînsemnat, un număr mijlociu sau mare de muncitori salariaţi etc); — după numărul de vite aflate în gospodărie (în parte, în culegere s-a şi făcut acest lucru) etc.

Tabelele combinate, în număr — să zicem — de zece, care să împartă gospodăriile în zece (tot aproximativ) grupuri după diferite indicii de pătrundere a capitalismului în agricultură, ar da — presupunînd 80 de rubrici verticale — 8 000 de rezultate noi, adică ar ocupa cu mult mai puţin loc decît ocupă cele 20 000 de calcule de care nimeni nu are nevoie şi care reprezintă raporturile procentuale calculate pentru fiecare obşte în parte.

Însemnătatea ştiinţifică a unor tabele combinate, felurite şi care deci ţin seama de uriaşa varietate a formelor de subordonare a agriculturii şi a agricultorului faţă de piaţă ar fi uriaşă. Se poate spune fără nici o exagerare că ele ar produce o adevărată revoluţie în ştiinţa economiei agricole.

„Prosveşcenie" nr. 1 din ianuarie 1914
Semnat: V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

RECENZIE

„Exponate privitoare la protecţia muncii prezentate la Expoziţia de igienă din Rusia organizată la Petersburg în 1913"

Petersburg, 1913, 78 pag. Preţul nu e indicat

Această publicaţie extrem de folositoare oferă o succintă expunere a materialului în legătură cu problemele protecţiei muncii prezentat la Expoziţia de igienă din Rusia. Publicaţia oferă un mare număr de date statistice preţioase în legătură cu o serie de probleme din viaţa muncitorească : numărul muncitorilor din unele ramuri industriale, munca femeilor şi a copiilor, ziua de muncă şi salariul, condiţiile sanitare şi de protecţie a muncii, bolile şi mortalitatea în rîndurile muncitorilor, alcoolismul, asigurarea muncitorilor etc.

Cartea este însoţită de un excelent indice bibliografic cu privire la problemele protecţiei muncii.

O lipsă a cărţii este faptul că în numeroase cazuri nu se dau cifre absolute (sînt indicate numai cifre relative) şi lipseşte un indice general *pe materii,* care ar permite să se găsească repede datele respective cu privire la diferitele probleme.

Ar fi de dorit ca în viitoarele ediţii aceste lipsuri să fie înlăturate. Toţi aceia care se interesează de problema muncitorească, toate uniunile sindicale, de asigurări sociale şi celelalte uniuni muncitoreşti se vor folosi, fără îndoială, de această carte. În ediţiile viitoare, această carte poate şi trebuie să se transforme într-o culegere sistematică de materiale cu privire la problemele situaţiei şi protecţiei muncii în Rusia.

„Prosveşcenie" nr. 1 din ianuarie 1914
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

AL IV-LEA CONGRES AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON

13—26 IANUARIE (26 IANUARIE — 8 FEBRUARIE 1914 [109]

Raportul și cuvîntul de încheiere au fost publicate pentru prima oară la 14 mai și 24 iulie 1915, în limba letonă, în ziarul „Stradnieks" nr. 37 și 63 (Boston)

Tradus din limba letonă

Proiectul de rezoluție cu privire la atitudinea Social-democrației din Ținutul leton față de P.M.S.D.R. a fost publicat pentru prima oară (incomplet) în 1957, în revista „Voprosî istorii KPSS" nr. 3

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

1

RAPORTUL C.C. AL P.M.S.D.R. LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON

L e n i n (reprezentantul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia). Tov. Braun a spus că nu trebuie să scormonim în maculatură, în hîrtiile vechi. Acest lucru este just. Totuşi trebuie să ne bazăm pe documente. Analizînd mai îndeaproape activitatea desfăşurată de P.M.S.D.R. în ultimii doi ani, existenţa lichidatorismului, care a împiedicat refacerea partidului, devine evidentă. Dacă nu vom cunoaşte cauzele politice care au dus la scindarea partidului, nu vom înţelege nici stadiul actual al disensiunilor. Încă la Conferinţa din 1908, iar mai tîrziu la plenara din 1910 s-au semnalat curente greşite. Pe de o parte — otzovismul, care nu înţelegea noile condiţii din Rusia, şi pe altă parte — lichidatorismul, care nega partidul sau subestima importanţa unui partid ilegal. Aceste curente au apărut sub influenţa burgheziei. Lichidatorismul este un fenomen de mare amploare. Încă în 1906, printre socialiştii-revoluţionari (narodnicii) au apărut oameni care se străduiau să legalizeze partidul. Aceasta este o politică de adaptare pe care o practică cadeţii. De acest spirit conformist este dominat şi lichidatorismul social-democraţilor. Numai în lupta împotriva lichidatorismului se poate crea un partid puternic. Conferinţa din 1908 a arătat limpede acest lucru. Partidul s-a scindat după plenară. Biroul din străinătate al Comitetului Central [110], care nu a convocat plenara, a devenit apoi el însuşi lichidator. Partidul trebuia refăcut în lupta cu lichidatorii, şi acest lucru a fost săvîrşit de

www.dacoromanica.ro

conferința din ianuarie. Ea a adoptat o hotărîre în sensul că în cadrul curiei muncitorești trebuie să se ducă lupta împotriva lichidatorilor, dar tov. Braun a calificat această hotărîre drept asiatică. Această hotărîre însă nu este decît o concluzie mai consecventă a rezoluției adoptate de plenară. Conferința din ianuarie a fost dezaprobată din toate punctele de vedere.

Dar cum stăteau lucrurile în realitate cu această conferință din ianuarie? Dacă ea într-adevăr n-ar fi fost decît o conferință a scizioniștilor, în cazul acesta ar fi trebuit ca întregul partid să se unească și să demonstreze că această conferință nu reprezintă partidul. Dar acest lucru nu s-a întîmplat. Tovarășul Braun a spus: masele largi nu-l urmează pe Lenin. Un om serios însă nu rezolvă în felul acesta problema; faptele trebuie analizate în toată amploarea lor. Și ce dovedesc faptele? Au fost publicate date cu privire la rezultatele alegerilor în curia muncitorească: în alegerile pentru Duma a II-a bolșevicii au întrunit 47% din numărul total al voturilor, în alegerile pentru Duma a III-a — 50%, în alegerile pentru Duma a IV-a — 67%. Aceste fapte sînt incontestabile și dovedesc că hotărîrile conferinței din ianuarie au fost juste. Ceea ce s-a hotărît la conferință s-a înfăptuit în alegeri. Majoritatea muncitorilor conștienți din Rusia îi urmează pe bolșevici, și aceasta dovedește că lupta împotriva lichidatorilor a fost necesară. Acum și presa legală recunoaște că majoritatea muncitorilor conștienți este de partea bolșevicilor.

După spusele tov. Braun, conferința din august a aprobat revendicările formulate de el: lozinca republicii democratice, necesitatea unui partid ilegal. Dar, în acest caz, de ce vrea tov. Braun să iasă din Comitetul organizatoric, creat de această conferință? Aceasta nu este o dovadă de înțelepciune și consecvență în activitatea politică. Tovarășul Braun a afirmat că în prezent sînt numai cîțiva lichidatori printre publiciști, iar lichidatorism în general nu există. Dar ce reprezintă „Luci" cu atacurile sale la adresa partidului ilegal, cu lupta sa împotriva partiiților? Lichidatorii nu au îndeplinit promisiunile făcute tovarășului Braun: nu au susținut lozinca repu-

www.dacoromanica.ro

blicii democratice și necesitatea partidului ilegal. Letonii vor să iasă din Comitetul organizatoric. Aceasta, de asemenea, dovedește că Blocul din august nu a fost decît o ficțiune. Este ridicol, ba este chiar o demagogie să vorbim despre unitate cu lichidatorii atîta timp cît aceștia nu renunță la concepțiile lor actuale și nu adoptă concepții diametral opuse. Cît timp lichidatorismul rămîne așa cum este, unitatea nu e cu putință. Cei care se pronunță pentru un partid legal nu pot să se unească cu cei care se pronunță pentru un partid ilegal. Acum există două partide, unul — real, celălalt — o ficțiune, o născocire goală. Acest partid fictiv este format dintr-un grup de intelectuali care nu fac decît să dezorganizeze pe muncitori prin atacurile lor la adresa partidului ilegal. „Luci" nu reunește nici măcar pe toți publiciștii din Blocul din august, ci numai pe lichidatori. Împotriva lichidatorilor există o singură armă — lupta.

„Demagogie", „unitate", „scizioniști" — acestea nu sînt decît vorbe sforăitoare, pe care și un papagal le poate repeta. Dar trebuie să vedem care sînt faptele. „Pravda" a unit în timp de un an aproximativ 2 000 de grupuri de muncitori, pe cînd „Luci" numai 550. Organul de presă care luptă pentru partidul ilegal a recrutat un număr de partizani de 4 ori mai mare decît ziarul „tuturor curentelor". Faptele dovedesc că ei, bolșevicii, au unit majoritatea muncitorilor ruși. Consfătuirea care s-a întrunit în vară a arătat același lucru.

Lui Lenin i se aduc imputări pentru scindarea fracțiunii. Dar un an întreg cei șase deputați au luptat împotriva lichidatorismului în cadrul fracțiunii. De partea bolșevicilor este majoritatea, de partea lor este partidul. Fracțiunea trebuie să se supună majorității partidului, trebuie să acționeze împreună cu el. Dacă nu fac acest lucru, membrii fracțiunii se situează în afara partidului, în preajma lui. Pretutindeni este un lucru stabilit că fracțiunea trebuie să se supună hotărîrilor partidului. Așa ar fi trebuit să fie și în Rusia. Deputații din Duma de stat nu sînt niște social-democrați flecari oarecare, ci activiști ai partidului, care trebuie să se supună partidului.

www.dacoromanica.ro

Tot ce este de partea lichidatorilor reprezintă numai ficţiune, demagogie şi injurie. Ce s-a întîmplat după scindarea fracţiunii ? Pentru cei şase deputaţi au fost 6 000 de semnături, pentru cei şapte — 2 000. Oricine poate citi în presă acest lucru. Martov a afirmat că de partea celor şapte se situează instituţiile marxiştilor, dar este vorba de instituţii care nu reprezintă masele membrilor de partid, de instituţii care nu sînt decît o ficţiune.

Bolşevicii se pronunţă pentru unitate. Dar cine sînt aceia care nu pot intra în partidul ilegal ? Unitatea partidului ilegal este necesară. Unitatea de jos. Dar împotriva celor care atacă partidul ilegal, care subestimează importanţa lui nu rămîne decît un singur mijloc — lupta. Să dea garanţii că partidul ilegal va rămîne neatins, că nu vor denatura lozinca republicii democratice, — numai atunci unitatea de sus şi de jos va fi posibilă. Nu ştiu cum este în Asia, dar în Europa scizionişti sînt numiţi cei care nu recunosc majoritatea. Scizionişti înseamnă o minoritate care nu se supune hotărîrilor majorităţii.

www.dacoromanica.ro

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE ROSTIT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON

L e n i n. Sînt acuzat de „metode demagogice", de scizionism etc. Dar cum au procedat adversarii ? Ei întotdeauna îi împroşcă cu noroi pe bolşevici. Un exemplu în acest sens este reprobabila broşură a lui Martov [111]. — Eu mi-am expus numai părerea că bolşevicii vor participa la conferinţa Biroului internaţional. Dar asupra acestui lucru va trebui să hotărască Comitetul Central, din care fac parte muncitori. Ei vor rezolva această problemă, şi nu Lenin. — Cei care spun că lichidatorismul nu există dau dovadă de lipsă de respect faţă de congres. În hotărîrile partidului încă din 1908 se spune limpede ce este lichidatorismul. Aceste hotărîri nu sînt anulate, de ele trebuie să se ţină seama. Acum ideile lichidatoriste sînt propagate în ziarele „Blocului din august". Partizanii Comitetului organizatoric afirmă aici că ei nu sînt împotriva partidului, dar ce spune ziarul lor ? Există numeroase exemple de acest fel, şi împăciuitoristul An a vrut să ia atitudine împotriva agitaţiei nepartinice, dar redacţia a rămas la punctul ei de vedere. Nu este posibilă unirea cu aceia care susţin opiniile ziarului „Luci". Lupta pentru „un partid muncitoresc legal" înseamnă lichidatorism. La conferinţa convocată trebuie să mergem nu pentru a ne uni cu lichidatorii, ci pentru a-i demasca şi pentru a dovedi că Blocul din august este o ficţiune. — Presa lichidatoristă ciunteşte lozincile, îngrădeşte tactica revoluţionară. Lichidatorii nu scot nici un fel de publicaţii ilegale, asemenea publicaţii scot numai bolşevicii. Faptul că în Rusia există organizaţii

www.dacoromanica.ro

ale bolşevicilor reiese din ultimul număr (31). Alegerile pentru Duma a IV-a de stat au demonstrat de asemenea că majoritatea covîrşitoare a muncitorilor îi urmează pe bolşevici. Acestea sînt fapte pe care oricine poate să le verifice. Sprijinul material acordat ziarelor ilustrează de asemenea acest lucru. Vociferările despre unitate nu spun însă nimic, trebuie să ştii să faci unirea. Bolşevicii din Rusia au unit majoritatea, pe cînd Conferinţa din august, dimpotrivă, nu a unit pe nimeni. Braun o părăseşte, Troţki o părăseşte, „Blocul din august" se destramă, Bureanov a părăsit şi el grupul celor şapte deputaţi. — Pentru ca unirea să fie cu putinţă, este necesară condamnarea lichidatorilor.

www.dacoromanica.ro

3

PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON FAŢĂ DE P.M.S.D.R.

Rezoluţia lui Ziemelis

1. Unirea tuturor forţelor social-democrate existente şi unitatea strictă a partidului din Rusia sînt absolut necesare, mai ales acum, cînd lupta clasei muncitoare ia o amploare tot mai mare. Această unitate este posibilă numai între social-democraţii care recunosc în activitatea lor :

a) că în momentul de faţă P.M.S.D.R. poate avea numai o existenţă ilegală şi că toţi social-democraţii trebuie să facă parte din organizaţia ilegală a partidului ;

b) că social-democraţia din Rusia trebuie să desfăşoare o agitaţie în mase în spiritul revendicărilor revoluţionare ale anului 1905, chemînd pe muncitori să păşească în avangarda întregii mişcări eliberatoare şi să lupte pentru o nouă revoluţie.

Congresul consideră că în fiecare oraş trebuie să existe *o organizaţie social-democrată unificată*, din care trebuie să facă parte muncitorii indiferent de naţionalitate şi care trebuie să-şi desfăşoare activitatea în toate limbile vorbite de proletariatul local. Congresul cheamă pe social-democraţii de toate naţionalităţile să ducă o luptă energică pentru o unitate reală şi fermă, pentru o unitate cu adevărat proletară, efectuată de jos, de muncitorii înşişi.

2. În centrul luptei din partid, în cursul ultimilor 5 ani, stă problema *curentului lichidatorist*. Încă la Conferinţa generală din 1908, înainte de a exista vreo sciziune, partidul a stabilit că prin lichidatorism se înţelege încercarea unei părţi a intelectualilor din partid de a lichida organizaţia P.M.S.D.R. existentă şi de a o înlocui printr-o

www.dacoromanica.ro

organizaţie amorfă în limitele legalităţii cu orice preţ, deşi ea ar fi trebuit plătită cu renunţarea la programul, la tactica şi la tradiţiile partidului.

În ianuarie 1910, şedinţa plenară a C.C. al P.M.S.D.R., la care au fost reprezentate toate orientările şi curentele partidului, lichidatorismul a fost din nou condamnat *în mod unanim* de întregul partid ca „o manifestare a influenţei exercitate de burghezie asupra proletariatului", care şi-a găsit expresia în negarea partidului social-democrat ilegal, în subestimarea rolului şi importanţei lui, în încercările de ciuntire a sarcinilor şi lozincilor programatice şi tactice ale social-democraţiei revoluţionare etc.

Tentativele împăciuitoriştilor de a se uni cu orice preţ cu lichidatorii (Conferinţa din august 1912) s-au dovedit a fi inutile, dar aceia care voiau să săvîrşească unirea au ajuns ei înşişi într-o stare de dependenţă politică-ideologică faţă de lichidatori.

Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton condamnă cu hotărîre curentul lichidatorist şi hotărăşte să-şi recheme reprezentantul din Comitetul organizatoric, care nu s-a desolidarizat de lichidatori.

3. Pentru desfăşurarea unor campanii politice ample, congresul însărcinează Comitetul Central să ia legătură cu organizaţiile a căror linie politică corespunde rezoluţiilor adoptate de congres.

4. Congresul salută iniţiativa Biroului socialist internaţional de a pune pe ordinea de zi problema unităţii social-democraţiei din Rusia şi însărcinează Comitetul Central să contribuie prin luarea unor măsuri corespunzătoare, apărînd concepţiile exprimate în această rezoluţie.

---

www.dacoromanica.ro

ESTE NECESARĂ O LIMBĂ DE STAT OBLIGATORIE?

Liberalii se deosebesc de reacţionari prin faptul că, cel puţin pentru şcoala *elementară*, recunosc dreptul de predare în limba maternă. Dar sînt cu totul de acord cu reacţionarii în ceea ce priveşte necesitatea existenţei unei limbi de stat obligatorii.

Ce înseamnă o limbă de stat obligatorie? Practic, aceasta înseamnă că limba velicoruşilor, care reprezintă *minoritatea* populaţiei din Rusia, este impusă restului populaţiei din Rusia. În fiecare şcoală, predarea limbii de stat trebuie să fie *obligatorie*. Toate lucrările oficiale trebuie, în mod obligatoriu, să fie întocmite în limba statului, şi nu în limba populaţiei locale.

Cum justifică necesitatea unei limbi de stat obligatorii partidele care o susţin?

„Argumentele" ultrareacţionarilor sînt, firește, succinte: toţi alogenii trebuie ţinuţi din scurt şi să nu li se permită „să-şi ia nasul la purtare". Rusia trebuie să fie indivizibilă, iar toate popoarele trebuie să se supună elementului velicorus, deoarece velicoruşii ar fi, pretind ei, ziditorii şi ctitorii pămîntului rusesc. De aceea limba clasei dominante trebuie să fie limba de stat obligatorie. Domnii Purişkevici nu s-ar da în lături nici chiar de a interzice cu desăvîrşire „dialectele cîineşti", pe care le vorbesc aproape 60% din populaţia nevelicorusă a Rusiei.

Poziţia liberalilor este cu mult „mai civilizată" şi „mai subtilă". Ei se pronunţă pentru admiterea în anumite limite (de pildă în şcoala elementară) a limbii materne. Tot-

www.dacoromanica.ro

odată însă, ei susţin obligativitatea limbii de stat. Aceasta, zic ei, ar fi necesară în interesul „culturii", în interesul unei Rusii „unice" şi „indivizibile" etc.

„Statul înseamnă afirmarea unităţii culturale... Din cultura unui stat face neapărat parte şi limba de stat... La baza vieţii de stat stă unitatea puterii, iar limba de stat este instrumentul acestei unităţi. Limba de stat are aceeaşi forţă de constrîngere, fiind obligatorie pentru toată lumea, ca şi toate celelalte forme ale vieţii de stat...

Dacă Rusiei îi este sortit să rămînă unică şi indivizibilă, trebuie să apărăm cu fermitate limba literară rusă, care prezintă o necesitate de stat".

Iată filozofia tipică a liberalului în ceea ce priveşte necesitatea unei limbi de stat.

Cuvintele de mai sus sînt citate dintr-un articol al d-lui S. Patraşkin, apărut în ziarul liberal „Den" [112] (nr. 7). Pentru aceste idei, ziarul ultrareacţionar „Novoe Vremea", din motive lesne de înţeles, l-a gratificat pe autor cu o caldă sărutare. D-l Patraşkin expune aici „idei pline de bun-simţ", a declarat ziarul lui Menşikov (nr. 13 588). Pentru asemenea idei pline de „bun-simţ", ultrareacţionarii aduc în permanenţă elogii şi ziarului naţional-liberal „Russkaia Mîsl". Şi cum să nu le aducă elogii, dacă liberalii, cu ajutorul unor argumente „civilizate", propagă idei care le sînt atît de mult pe plac celor de la „Novoe Vremea"?

Limba rusă este frumoasă şi plină de vigoare, ne spun liberalii. Se poate oare să nu vreţi ca fiecare locuitor care trăieşte în oricare dintre regiunile periferice ale Rusiei să cunoască această limbă frumoasă şi viguroasă? Se poate oare să nu vă daţi seama că limba rusă va îmbogăţi literatura populaţiei alogene şi îi va da posibilitatea să-şi însuşească tezaurul marilor valori culturale etc.?

Toate astea sînt perfect adevărate, domnilor liberali, le răspundem noi. Ştim mai bine decît voi că limba lui Turgheniev, Tolstoi, Dobroliubov şi Cernîşevski este frumoasă şi plină de vigoare. Dorim mai mult decît voi ca între clasele asuprite ale tuturor naţiunilor care populează Rusia, fără nici o deosebire, să se stabilească un contact cît mai strîns şi să existe o unitate frăţească. Şi, se înţe-

www.dacoromanica.ro

lege, am dori ca fiecare locuitor al Rusiei să aibă posibilitatea de a învăţa frumoasa limbă rusă.

Un singur lucru nu vrem : elementul *constrîngerii*. Noi nu vrem să-i băgăm pe oameni în rai servindu-ne de bîtă. Căci, oricîte fraze frumoase despre „cultură" aţi rosti voi, limba de stat *obligatorie* implică ideea constrîngerii, ideea unei limbi impuse cu sila. Noi socotim că frumoasa şi viguroasa limbă rusă nu are nevoie ca cineva, oricine ar fi el, s-o înveţe *sub ameninţarea bîtei*. Sîntem convinşi că dezvoltarea capitalismului în Rusia şi, în general, întregul mers al vieţii sociale duc la o apropiere între toate naţiunile. Sute de mii de oameni se mută dintr-un capăt în altul al Rusiei, compoziţia naţională a populaţiei îşi pierde omogenitatea, izolarea şi închistarea naţională trebuie să dispară. Cei care, datorită condiţiilor lor de viaţă şi de muncă, au nevoie să cunoască limba rusă o vor învăţa şi fără bîtă. Cît despre constrîngere (bîta), ea nu poate avea decît un singur rezultat : va îngreuia pătrunderea frumoasei şi viguroasei limbi ruse în alte grupuri naţionale şi — ceea ce este cel mai important — va duce la înteţirea vrajbei, va da naştere la o sumedenie de noi fricţiuni, va face să crească iritarea, neînţelegerile dintre oameni etc.

Cine are nevoie de toate acestea ? Poporul rus, democraţia rusă nu au nevoie. Poporul rus nu admite *nici un fel* de asuprire naţională, chiar dacă această asuprire se face „în interesul culturii şi vieţii de stat ruse".

Iată de ce marxiştii ruşi spun că *nu este nevoie* de o limbă de stat obligatorie şi că totodată trebuie să se asigure populaţiei şcoli în care predarea să se facă în limba populaţiilor respective, iar în constituţie trebuie să se includă o prevedere fundamentală care să declare că se desfiinţează orice privilegii ale unei naţiuni sau ale alteia şi orice încălcare a drepturilor minorităţilor naţionale... *

„Proletarskaia Pravda" nr. 14 (32) din 18 ianuarie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

* Vezi volumul de faţă, p. 63—66. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

RAPORT CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL

Tovarășului Huysmans

La rugămintea dv. personală, scriu următorul scurt raport (bref rapport) în numele meu și, avînd în vedere că sînt extrem de ocupat, vă cer anticipat scuze pentru lacunele existente în acest raport (rapport). C.C. al partidului nostru va găsi, probabil, prilejul să trimită Comisiei executive a Biroului socialist internațional raportul * său oficial și totodată să îndrepte eventualele greșeli din raportul meu particular.

Care sînt divergențele (dissentiments) dintre C.C. al partidului nostru și *Comitetul organizatoric?* Aceasta este întrebarea. Divergențele pot fi rezumate în următoarele șase puncte:

I

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia a fost întemeiat în 1898 ca partid *ilegal* și a rămas *întotdeauna* astfel. Nici în prezent partidul nostru nu poate exista decît ca partid ilegal, deoarece în Rusia nici măcar partidul liberalilor moderați nu este legalizat.

Pînă la revoluția din 1905 din Rusia, liberalii au avut un organ ilegal în străinătate [113]. După înfrîngerea revoluției, liberalii s-au îndepărtat de ea și resping cu indignare ideea unei prese ilegale. Și iată că, după revoluție, în

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 228—231. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

rîndurile aripii oportuniste a partidului nostru apare ideea de a se renunța la partidul ilegal, de a-l *lichida* (de unde și denumirea de „*lichidatori*"), de a-l *înlocui* printr-un partid legal („deschis").

În două rînduri, și în 1908 și în 1910, întregul nostru partid a condamnat în mod *formal* și categoric lichidatorismul. În această problemă, divergențele sînt absolut de neîmpăcat. Nu se poate reface și construi un partid ilegal cu oameni care nu cred în el și care, în general, nu vor să-l construiască.

Comitetul organizatoric și Conferința din august 1912, care l-a ales, *în vorbe* recunosc partidul ilegal. *În fapte* însă, ziarul lichidatorilor din Rusia („Luci" și, în 1912—1913, „Novaia Raboceaia Gazeta"), după hotărîrile Conferinței din august, a continuat *să atace* în presa legală existența însăși a partidului ilegal (în numeroase articole ale lui L.S., F.D., Zasulici etc.).

Așadar, ceea ce ne desparte de Comitetul organizatoric este faptul că acest comitet este o ficțiune ; în vorbe nu recunoaște că este lichidatorist, dar în realitate acoperă și prezintă într-o lumină favorabilă grupul lichidatorilor din Rusia.

Ne desparte faptul că Comitetul organizatoric nu vrea (și nu poate, căci în fața grupului lichidatorilor este neputincios) să condamne lichidatorismul în mod categoric și definitiv.

Noi nu putem construi partidul ilegal altfel decît în luptă cu oamenii care îl atacă în presa legală. În Rusia există astăzi (începînd din 1912) *două* cotidiane muncitorești care apar la Petersburg : unul îndeplinește hotărîrile partidului ilegal și le aplică („Pravda"), celălalt („Luci" și „Novaia Raboceaia Gazeta") atacă partidul ilegal, îl ia în rîs și caută să-i convingă pe muncitori că este inutil. Atîta timp cît acest ziar al grupului lichidatorilor nu-și va schimba în mod radical orientarea sau atîta timp cît Comitetul de organizare nu-l va condamna în mod cate-

www.dacoromanica.ro

goric şi nu va rupe relaţiile cu el, nu poate exista o unitate între partidul ilegal şi grupul care luptă împotriva existenţei partidului ilegal.

II

Pe noi ne despart de lichidatori aceleaşi divergenţe care pretutindeni îi despart pe revoluţionari de reformişti. Dar ceea ce face ca aceste divergenţe să fie deosebit de ascuţite şi de neîmpăcat este faptul că lichidatorii luptă în presa legală împotriva lozincilor revoluţionare. Nu este posibilă unitatea cu un grup care afirmă în presa legală că lozinca republicii, bunăoară, sau a confiscării pămînturilor moşiereşti nu sînt potrivite pentru agitaţia în masă. Noi nu avem posibilitatea de a combate în presa legală această propagandă, care, din punct de vedere obiectiv, echivalează cu o trădare a socialismului şi cu trecerea la o politică de concesii faţă de liberalism şi faţă de monarhie.

Or, monarhia rusă este de aşa natură, încît va mai fi nevoie de o serie întreagă de revoluţii pentru ca ţarii ruşi să înveţe constituţionalismul.

Nu este posibilă unitatea dintre partidul nostru ilegal, care organizează în mod ilegal greve şi demonstraţii revoluţionare, şi grupul de publicişti care în presa legală numesc mişcarea grevistă „patimă grevistă".

III

Ne desparte, de asemenea, problema naţională. În Rusia, această problemă se pune foarte acut. Programul partidului nostru nu admite în mod categoric aşa-numita „autonomie naţională exteritorială". Susţinerea ei echivalează în fapt cu preconizarea unui naţionalism burghez rafinat. Or, Conferinţa din august a lichidatorilor (1912), încălcînd făţiş programul partidului, a recunoscut această „autonomie naţională exteritorială". Tov. Plehanov, care se situează pe o poziţie neutră între C.C. şi Comitetul organizatoric, s-a ridicat împotriva acestei încălcări a programului pe care a numit-o o adaptare a socialismului la naţionalism.

www.dacoromanica.ro

Ne desparte faptul că Comitetul organizatoric nu vrea să revină asupra hotărîrii sale, care încalcă programul partidului.

IV

Ne mai desparte apoi problema națională, privită sub raport organizatoric. Congresul de la Copenhaga a condamnat fățiș împărțirea sindicatelor pe naționalități. Iar experiența Austriei a demonstrat că în această privință nu se poate face o deosebire între sindicate și partidul politic al proletariatului.

Partidul nostru s-a situat întotdeauna pe poziția organizației unice, internaționale, a partidului social-democrat. În 1908, înainte de sciziune, partidul și-a repetat cerința de contopire a tuturor organizațiilor locale social-democrate naționale.

De Bund — organizație separată a muncitorilor evrei, care sprijină Comitetul organizatoric — ne desparte faptul că, în pofida hotărîrilor partidului, Bundul refuză categoric să proclame principiul unității tuturor organizațiilor naționale și să efectueze această unificare în fapt.

Trebuie să subliniem că Bundul refuză să săvîrșească această unificare nu numai cu organizațiile subordonate Comitetului nostru Central, dar și cu Partidul social-democrat leton, și cu Social-democrația poloneză, și cu Partidul socialist polonez (levița). De aceea, atunci cînd Bundul se erijează în unificator, noi contestăm sinceritatea sa și afirmăm că scizionist este Bundul însuși, care nu realizează unitatea internațională a muncitorilor social-democrați în organizațiile locale.

V

Ne desparte de Comitetul organizatoric faptul că el apără alianța lichidatorilor și a Bundului cu partidul nesocial-democrat P.P.S. (levița) — *în pofida* ambelor părți ale social-democrației poloneze.

Social-democrația poloneză face parte din partidul nostru încă din 1906—1907.

www.dacoromanica.ro

P.P.S. (leviţa) n-a făcut *n i c i o d a t ă* parte din partidul nostru.

Intrînd în alianţă cu P.P.S. *împotriva* ambelor părţi ale Social-democraţiei poloneze, Comitetul organizatoric săvîrşeşte un act flagrant de sciziune.

Comitetul organizatoric şi partizanii săi din rîndurile deputaţilor din Dumă săvîrşesc un act flagrant de sciziune prin faptul că primesc în fracţiunea social-democrată din Dumă pe nesocial-democratul Jagiełło, membru al P.P.S., în pofida protestelor formale ale ambelor părţi ale social-democraţiei poloneze.

Ne desparte de Comitetul organizatoric faptul că el nu vrea să condamne şi să renunţe la această alianţă scizionistă cu P.P.S. (leviţa).

VI

În sfîrşit, atît de Comitetul organizatoric, cît şi de multe grupuri şi organizaţii fictive din străinătate ne desparte faptul că adversarii noştri nu vor să recunoască cinstit, loial şi fără rezerve că partidul nostru este sprijinit de majoritatea covîrşitoare a muncitorilor conştienţi din Rusia.

Noi acordăm acestui fapt o uriaşă importanţă, deoarece adeseori, pe baza unor declaraţii pur verbale, în sprijinul cărora nu sînt prezentate date precise şi controlabile, se răspîndesc în străinătate neadevăruri flagrante despre situaţia din Rusia.

Una din două : ori adversarii noştri recunosc că între ei şi noi există divergenţe de neîmpăcat (şi atunci vorbele lor despre unitate sînt făţarnice), ori ei nu văd că aceste divergenţe sînt de neîmpăcat (şi atunci trebuie să recunoască în mod loial majoritatea noastră incontestabilă, dacă nu vor să fie declaraţi scizionişti).

Şi pe baza căror fapte cunoscute şi controlabile se poate *dovedi* de partea cui este adevărata majoritate a muncitorilor social-democraţi, conştienţi şi organizaţi din Rusia ?

În primul rînd, alegerile pentru Duma de stat.

În al doilea rînd, cu date luate din ambele ziare social-democrate pe tot anul 1912 şi pe aproape tot anul 1913.

www.dacoromanica.ro

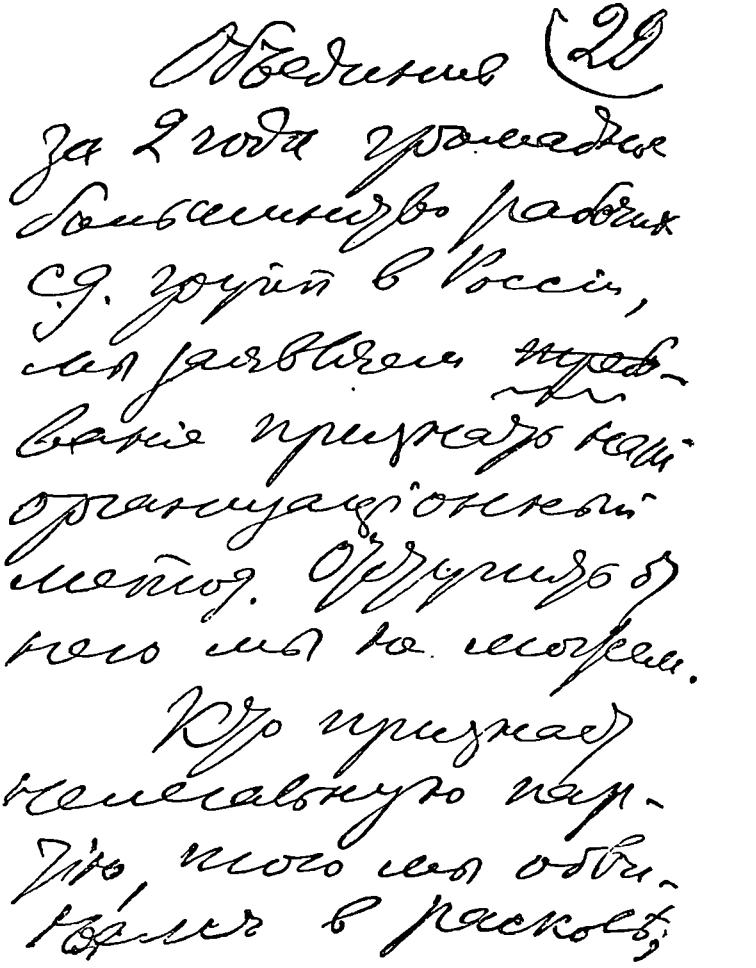

Paginile 29 şi 30 din manuscrisul lui V. I. Lenin „Raport către Biroul socialist internaţional". — 31 ianuarie — 1 februarie 1914

www.dacoromanica.ro

(30

если он не
укажет приказа
наш организацион-
ный метод, подве-
денный Декрет-
ом и всей
большинства совра-
менных рабочих.

Таков мой
краткий доклад.
и Сд. пр. — Н. Ленин.
Цюрих
Октябрь 31 I — 1 II. 1914.

www.dacoromanica.ro

Este lesne de înțeles că cotidianele din Petersburg, aparținînd celor două orientări, ne oferă de doi ani unicul material serios în legătură cu problemele noastre litigioase. În al treilea rînd, cu date privitoare la declarațiile făcușe ale muncitorilor din Rusia (apărute în coloanele *ambelor* ziare) în favoarea uneia sau alteia dintre cele două fracțiuni social-democrate din Dumă.

Aceste trei categorii de date sînt publicate în raportul oficial al Comitetului nostru Central către Biroul socialist internațional (sesiunea din 14 decembrie 1913). Voi repeta pe scurt aceste date :

Întîi. În alegerile pentru Duma a II-a (1907), „bolșevicii" (adică partizanii noștri) au avut 47% din numărul total al deputaților curiei muncitorești ; în Duma a III-a (1907—1912) — 50% ; în Duma a IV-a — 67%.

Al doilea. În decurs de 21 de luni, de la 1 ianuarie 1912 pînă la 1 octombrie 1913, în cele două ziare muncitorești din Petersburg au apărut dările de seamă asupra subscripțiilor făcute de grupurile de muncitori : 556 de grupuri pentru lichidatori și pentru *toți* aliații lor ; 2 181 de grupuri pentru partidul nostru.

Al treilea. Pentru fracțiunea noastră din Dumă (pînă la 20 noiembrie 1913) s-au pronunțat, *dîndu-și semnăturile*, 4 850 de muncitori, față de 2 539 cîți s-au pronunțat pentru lichidatori (și pentru toți aliații lor, Bundul, caucazienii etc. etc.).

Aceste date precise și care pot fi verificate arată că în decurs de doi ani, în pofida greutăților nemaipomenite pe care le întîmpină un partid ilegal în Rusia, noi *am unificat majoritatea covîrșitoare* a grupurilor muncitorești social-democrate din Rusia.

(Superioritatea noastră în ceea ce privește editarea literaturii ilegale și organizarea unor conferințe ilegale cu caracter strict de partid este și mai mare.)

Ca urmare a faptului că în decurs de 2 ani am unificat imensa majoritate a grupurilor muncitorești social-democrate din Rusia, noi cerem ca metoda noastră organizatorică să fie recunoscută. La această metodă nu putem renunța.

www.dacoromanica.ro

Aducem acuzarea de scizionism aceluia care, deşi recunoaşte partidul ilegal, nu vrea să recunoască metoda noastră organizatorică, confirmată prin 2 ani de experienţă şi prin voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi.

Acesta este scurtul meu raport.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin.*

Bruxelles, 31.I.—1.II.1914

Publicat pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PERVERTIREA MUNCITORILOR ÎN SPIRIT LIBERAL

Boicotul sau, mai curînd, abila pălăvrăgeală radicală, care devine în măsură tot mai mare singurul conţinut al scrierilor lichidatoriste, abate adeseori atenţia cititorilor de la propaganda *principială* a lichidatorilor. Tocmai aceasta şi vor politicienii liberali din rîndurile mişcării muncitoreşti : în dosul sonorităţii, emfazei şi focului de artificii al unor fraze radicale, generale să strecoare pe nesimţite banalităţile burgheze *împotriva* organizaţiei marxiste.

Pe muncitorii conştienţi nu-i va înşela însă zarva în jurul puerilelor „campanii politice" puse la cale de distrugătorii organizaţiei muncitoreşti. În primul rînd şi mai presus de toate, muncitorii conştienţi pun preţ pe principialitatea unui organ de presă. În fapt, sub paravanul atacurilor şi vociferărilor „opoziţioniste", sub paravanul apărării intereselor muncitorimii, ce învăţături li se dau muncitorilor ? — iată problema principală, problema cardinală şi de fapt singura problemă esenţială pentru un muncitor care gîndeşte. Căci muncitorul care gîndeşte ştie că cei mai primejdioşi sfătuitori sînt tocmai prietenii liberali ai muncitorilor, care se angajează să le apere interesele, dar care în fapt caută să distrugă independenţa de clasă a proletariatului şi organizaţia lui.

De aceea datoria noastră directă este să le deschidem muncitorilor ochii asupra faptului că lichidatorii distrug organizaţia. Uitaţi-vă, de pildă, la editorialul programatic

www.dacoromanica.ro

apărut de Anul nou în organul lichidatorist. Acolo se spune :

„Clasa muncitoare păşeşte spre un partid politic al proletariatului care să activeze pe faţă şi să fie îndeajuns de puternic şi de larg pentru ca nici un regim politic să nu-i poată răpi drepturile, să nu-i poată răpi posibilitatea de a-şi exercita funcţiile sale normale de conducere politică".

Iată o pălăvrăgeală liberală „*normală*" în toată splendoarea ei ! Nici un liberal cu judecată nu va refuza să ridice ambele mîini pentru această formulă excelentă, cu ajutorul căreia ziarul lichidatorist *ascunde* faptul că el „merge" şi tinde spre distrugerea a tot ceea ce proletariatul a realizat cu atîta trudă, în cursul ultimelor două decenii, în opera sa de unire în jurul marxismului.

Mai departe se spune şi mai deschis :

„Drumul spre un partid politic legal de acţiune este în acelaşi timp şi drumul spre unitatea partidului".

Încă din 1908 şi 1910 s-a afirmat de nenumărate ori, în declaraţii cît se poate de solemne şi de formale, că astfel de cuvinte înseamnă renegarea trecutului, lichidarea lui. Dar domnii lichidatori continuă să-şi cînte netulburaţi refrenul, sperînd ca prin vociferările lor despre „unitate" să înşele pe unii oameni foarte înapoiaţi.

Trădătorii întregului trecut marxist fac zarvă în jurul „partidului legal", vorbesc despre „unitate" !... Asta înseamnă să-ţi baţi joc de muncitorii conştienţi. Asta înseamnă să-ţi baţi joc chiar şi de Conferinţa „din august" 1912, la care o mînă de oameni naivi au crezut că lichidatorii renunţă la ruşinoasa lozincă liberală a unui partid legal.

Dar tocmai aici este fondul problemei ; compania de scribi liberali, toţi aceşti domni F.D., Gamma, L.M., Em-El, Rakitin etc. etc. duc lupta *lor* liberală pentru distrugerea organizaţiei marxiste, nesocotind în mod conştient rezoluţiile din 1908 şi 1910, căutînd să-i înşele pe muncitorii inconştienţi. Poate, îşi zic ei, se vor mai găsi unii oameni înapoiaţi care vor crede în promisiunile cu privire la un „partid legal" şi nu vor înţelege că aceasta

www.dacoromanica.ro

este pur şi simplu o variantă a luptei liberale împotriva existenţei unei organizaţii cu adevărat marxiste ! Şi atît timp cît există oameni înapoiaţi, mănunchiul de scribi liberali care lichidează trecutul vor continua activitatea lor murdară, oricît li s-ar repeta că „unitatea" cu aceşti distrugători şi dezorganizatori este o absurditate şi o înşelătorie.

Autorul „editorialului" de Anul nou al ziarului lichidatorist nu este nicidecum singur. În urma lui păşesc toţi lichidatorii, de pildă d-l P. Karpov, care, în nr. 5 (123) al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" ne încredinţează că

„înlăturarea (tuturor piedicilor care stau în calea organizării congreselor muncitoreşti) nu este altceva decît o luptă cît se poate de autentică pentru libertatea de asociere, adică o luptă pentru legalitatea mişcării muncitoreşti, care este strîns legată de lupta pentru existenţa legală a unui partid muncitoresc social-democrat".

Nici un liberal şi chiar nici un octombrist nu se va da în lături de a-şi exprima simpatia faţă de lupta pentru legalitatea mişcării muncitoreşti ! Nici un liberal nu va obiecta cît de cît împotriva unui „partid legal" ; ba chiar îi va sprijini pe propovăduitorii acestuia, ca fiind cei mai buni acoliţi ai săi în acţiunea de înşelare a muncitorilor.

Noi ne facem datoria şi nu vom înceta să repetăm muncitorilor conştienţi că propovăduirea unui partid muncitoresc legal este o vorbărie goală a liberalilor, care-i perverteşte pe muncitori şi distruge organizaţia marxistă. Existenţa şi dezvoltarea acestei organizaţii *nu sînt posibile* fără o luptă hotărîtă şi necruţătoare împotriva unor oameni care-şi îndreaptă toate eforturile spre distrugerea organismului marxist, în care avîntul din ultimii doi ani a introdus noi şi sănătoase forţe de viaţă.

„Puti Pravdî" nr. 9
din 31 ianuarie 1914
Semnat : K. T.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIE

În scrisoarea sa publicată în nr. 16 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta", A. Bogdanov a ascuns principala cauză a divergenţei dintre el şi „Pravda".

Această cauză constă în faptul că de mai mulţi ani A. Bogdanov se manifestă ca un adversar al filozofiei marxiste şi susţine concepţii burghezo-idealiste împotriva materialismului lui Marx şi Engels.

De aceea, bolşevicii-marxişti încă în urmă cu cîţiva ani au considerat că este de datoria lor să ia atitudine împotriva lui Bogdanov. Tot de aceea, menşevicii-marxişti, în persoana lui G. V. Plehanov, desfăşoară în presă lupta împotriva lui Bogdanov. În sfîrşit, tot din acest motiv, a intervenit o ruptură chiar şi între Bogdanov şi aşa-numitul grup „Vpered".

Într-adevăr, de la începutul colaborării lui Bogdanov la „Pravda", noi am avut unele bănuieli că nu se va putea abţine de a transfera în coloanele ziarului muncitoresc lupta dusă de el împotriva filozofiei marxiste. Din păcate, A. Bogdanov s-a grăbit să confirme temerile noastre. După ce a publicat în „Pravda" cîteva articolaşe de popularizare pe teme inofensive, a trimis la scurt timp redacţiei articolul „Ideologia", în care pornea — în cea mai „populară" formă — lupta împotriva filozofiei marxiste. *Redacţia a refuzat să publice acest articol antimarxist. Din această cauză s-a şi iscat conflictul.*

Îl sfătuim pe A. Bogdanov ca, în loc să se plîngă de moravuri „de familiuţă", *să publice* articolul *menţionat* cu titlul „Ideologia" (ziarul lichidatorist nu va refuza,

www.dacoromanica.ro

desigur, să acorde ospitalitate unui articol antimarxist). Şi atunci toţi marxiştii îşi vor da seama care este divergenţa reală dintre noi şi Bogdanov, divergenţă despre care el n-a pomenit *nici un cuvînt* în ampla sa scrisoare.

Socotim că muncitorii şi-au fondat un ziar al lor pentru ca acesta *să apere* marxismul, şi nu pentru a îngădui ca în coloanele lui marxismul să fie denaturat în spiritul „savanţilor" burghezi.

Sîntem, de asemenea, foarte bucuroşi că A. Bogdanov a ridicat din nou problema articolului referitor la grupul „Vpered", publicat vara trecută în ziarul „Pravda". De vreme ce A. Bogdanov doreşte acest lucru, i se va explica cît se poate de amănunţit (în revista „Prosveşcenie") cîte lucruri neadevărate conţinea acest articol şi cît de mult rău a pricinuit mişcării muncitoreşti din Rusia acest grup de aventurieri [114].

„Puti Pravdî" nr. 9 din 31 ianuarie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CONDUCĂTORUL LICHIDATORILOR DESPRE CONDIŢIILE LICHIDATORISTE ALE „UNITĂŢII"

Orice criză prin care trece o mişcare, orice punct de cotitură în această mişcare sînt deosebit de interesante (şi deosebit de folositoare pentru cei care iau parte la mişcare) pentru că dau la iveală în mod limpede şi categoric tendinţele principale, legile fundamentale ale mişcării.

Hotărîrea Biroului socialist internaţional cu privire la organizarea unui „schimb de păreri" între toate fracţiunile mişcării muncitoreşti din Rusia marchează şi ea o anumită criză sau punct de cotitură a mişcării. Un „schimb de păreri loial" — după cum se exprimă rezoluţia Biroului socialist internaţional —, adică sincer, în faţa unui colegiu internaţional care se bucură de prestigiu este, fără îndoială, un lucru folositor. Aceasta îi va sili pe *toţi* să cerceteze cu mai multă claritate şi profunzime *mersul mişcării* muncitoreşti din Rusia.

Trebuie să-i fim deosebit şi extrem de recunoscători d-lui F. D., cunoscutul conducător al lichidatorilor, pentru că a publicat *chiar el* în nr. 108 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" o extrem de preţioasă expunere, acoperită doar cu un văl subţire de convenţionalism şi pudoare, a părerilor sale cu privire la „unificare". Un salut călduros d-lui F. D. ! E mult mai plăcut să stai de vorbă cu adversarul *însuşi* decît cu nişte mediatori confuzi sau neputincioşi etc. !

Cu o sinceritate demnă de toată lauda, d-l F. D. expune şi compară cele *două* puncte de vedere privitoare la

www.dacoromanica.ro

unificare : pe unul, „profund greșit", îl respinge ; pe celălalt îl aprobă și îl aplică.

Iată cum expune d-l F. D. însuși primul punct de vedere :

„Se poate raționa în felul următor : divergențele dintre curentele social-democrate din Rusia sînt infime. De aceea, pornind de la faptul că sînt infime, trebuie să găsim, cu ajutorul Internaționalei, *o formă organizatorică* de unificare — fie o federație, fie o anumită normare, o anumită îngrădire a drepturilor de care dispune orice majoritate. Din momentul în care se va găsi *o formă exterioară* acceptabilă «de unitate», divergențele infime «vor dispărea» de la sine ; după obișnuință vine și iubirea".

Acest punct de vedere d-l F. D. îl numește „profund greșit", fără a arăta, nu se știe de ce, care sînt partizanii lui (Troțki, Kautsky și toți „împăciuitoriștii" în genere). Probabil că vălul de convenționalism sau de pudoare l-a împiedicat pe d-l F. D. să rostească numele arhicunoscute ale partizanilor acestei idei „profund greșite" ! Dar ascunderea adevărului nu poate folosi *în fapt* decît adversarilor clasei muncitoare !

Așadar, părerile împăciuitoriștilor sînt „profund greșite". De ce ?

Răspunzînd la această întrebare, d-l F. D. își înfășoară de trei ori cu vălul pudicul său obrăjor. „Va submina" — spune el —, „va duce la destrămare", *„indiferent dacă divergențele sînt mari sau mici!!"*

Această frază, pe care am subliniat-o de două ori, îl trădează întru totul pe d-l F. D. Nu poți ascunde sula în sac, darămite într-un „văl".

Avînd în vedere marea d-tale sinceritate, d-le F. D., micile subterfugii sînt inutile și ridicole. Una din două : divergențele *sînt infime* sau *nu sînt infime ?* Spuneți lucrurilor pe nume. Cale de mijloc nu există aici, căci este vorba tocmai dacă unitatea *este posibilă (da, este posibilă,* dacă divergențele sînt infime sau mici) sau nu este posibilă *(nu, nu este posibilă* dacă divergențele *nu* sînt „infime").

Condamnînd punctul de vedere potrivit căruia divergențele ar fi „infime", d-l F. D. a recunoscut *implicit* că

www.dacoromanica.ro

divergenţele sînt esenţiale. Dar i-a fost teamă s-o spună de-a dreptul (ce va zice „grupul celor şapte“ ? Ce vor spune Troţki, bundiştii, An şi toţi împăciuitoriştii ?). El a căutat să-şi învăluie răspunsul în nişte raţionamente nesfîrşit de lungi şi de plicticoase cu privire la cel *de-al doilea* punct de vedere asupra unităţii.

Dar nici din aceste raţionamente lungi nu este greu să se extragă esenţa succintă a problemei :

„Această platformă (adică platforma pe care o doreşte d-l F. D., care este acceptabilă pentru el) trebuie să asigure neleniniştilor deplina posibilitate de a face propagandă şi de a duce lupta, în cadrul social-democraţiei unice, pentru existenţa legală a social-democraţiei“.

E destul ! E mult prea destul, d-le F. D. ! Acesta este fondul chestiunii, iar nu frazeologia, nu declamaţiile.

Să se asigure lichidatorilor posibilitatea deplină de a lupta împotriva mişcării ilegale — iată la ce se rezumă „platforma“ d-lui F. D., căci oricine înţelege foarte bine că, sub frunza de viţă a „luptei pentru existenţa legală“, ei vor să ascundă lupta, pe care muncitorii o cunosc de mult, împotriva mişcării „ilegale“.

Acesta este esenţialul, iar toţi aceşti Troţki, Ani, bundişti, împăciuitorişti, „adepţi ai grupului celor şapte“ etc., toţi sînt oameni de treabă, dar sub raport politic nişte nulităţi. Important este grupul d-lui F. D., „vechiul“ grup lichidatorist.

Divergenţele dintre organizaţia marxistă şi acest grup sînt absolut de neîmpăcat, deoarece nu poate fi vorba de o înţelegere (ca să nu mai vorbim de unitate) nu numai cu cei care neagă mişcarea „ilegală“, dar chiar şi cu cei care au îndoieli în această privinţă. Muncitorii au înţeles de mult această linie esenţială a domnilor lichidatori, *scoţîndu-i din funcţii* pe *toate* tărîmurile mişcării muncitoreşti.

A fost un timp cînd organizaţia marxistă i-a condamnat pe lichidatori (1908—1909). Aceasta s-a întîmplat de mult. A fost un timp cînd organizaţia marxistă a declarat că va ierta şi va încheia pace cu toţi cei care erau gata să se dezică de lichidatorism (1910—1911). Aceasta s-a întîmplat de mult. A fost un timp cînd organizaţia marxistă îşi

www.dacoromanica.ro

refăcea organizația *împotriva* lichidatorilor (1912—1913). Și asta s-a întîmplat mai de mult. A început o perioadă nouă, în care organizația marxistă a cucerit majoritatea covîrșitoare a muncitorilor conștienți *împotriva* lichidatorilor de tot felul, cu aliații *lor* la un loc.

Fapte incontestabile au dovedit acest lucru. De la 47% cît au obținut bolșevicii în curia muncitorească la alegerile pentru Duma a II-a, numărul voturilor s-a ridicat la 50% în alegerile pentru Duma a III-a și la 67% în alegerile pentru Duma a IV-a (toamna anului 1912). În timp de 21 de luni, de la 1 ianuarie 1912 și pînă la 1 octombrie 1913, partidul a unit *două mii* de grupuri muncitorești, iar lichidatorii și *toți* aliații lor numai *cinci sute*. D-nii F. D. și prietenii lui nu numai că nu au încercat să dezmintă aceste fapte incontestabile, dar au recunoscut *chiar ei* în ziarul „Naşa Zarea", prin pana lui Rakitin, că *masele muncitorești* sînt de partea bolșevicilor.

Este limpede că cel ce propune organizației marxiste o „platformă" prin care se oferă lichidatorilor „deplina posibilitate" de a lichida această organizație, că cel care „în numele unității" refuză să recunoască și să respecte voința imensei majorități a muncitorilor conștienți, acela își bate pur și simplu joc de „unitate" !

Vreți unitate ? Atunci renunțați fără nici o rezervă la lichidatorism, la „lupta pentru existența legală", recunoașteți în mod loial supunerea față de majoritate. Nu vreți ? — voia dv., numai să nu vă plîngeți dacă peste cîteva luni nu veți mai avea de partea voastră nici un muncitor, dacă nu veți mai fi nici măcar niște intelectuali din „preajma partidului", ci veți deveni niște intelectuali din „preajma cadeților".

„Putl Pravdî" nr. 12
din 4 februarie 1914
Semnat : K. T.

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA ISTORIA PROGRAMULUI NAŢIONAL ÎN AUSTRIA ŞI RUSIA

În Austria, programul naţional al social-democraţiei a fost discutat şi adoptat la Congresul de la Brünn din 1899. Ideea greşită că la acest congres ar fi fost adoptată aşa-numita „autonomie cultural-naţională" este foarte răspîndită. În realitate lucrurile stau cu totul altfel. La acest congres, *ea a fost respinsă în unanimitate.*

Social-democraţii slavi din sud au propus Congresului de la Brünn (vezi p. XV din procesele-verbale oficiale în limba germană) un program de autonomie cultural-naţională exprimat în felul următor:

(§ 2) „fiecare popor care trăieşte în Austria, *indiferent de teritoriul pe care-l ocupă membrii săi,* formează un grup autonom care-şi rezolvă în mod cu totul independent treburile sale naţionale (culturale şi de limbă)".

Cuvintele subliniate exprimă în mod deosebit de limpede *esenţa* „autonomiei cultural-naţionale" (căreia i se mai spune şi exteritorială): statul trebuie să consfinţească delimitarea naţiunilor în ceea ce priveşte şcoala etc., fiecare om fiind liber să se considere ca făcînd parte din oricare dintre naţiuni.

La congres, acest program a fost apărat atît de Kristan cît şi de influentul Ellenbogen. Dar apoi a fost retras. Nu întrunise nici un vot. Conducătorul partidului, Victor Adler, a spus: „...mă îndoiesc că cineva ar putea să con-

www.dacoromanica.ro

sidere că în momentul de față acest plan poate fi înfăptuit în practică" (p. 82 din procesele-verbale).

Printre obiecțiile de ordin principial, cea făcută de Preussler sună astfel : „propunerile tovarășilor Kristan și Ellenbogen ar avea drept rezultat eternizarea șovinismului, care ar fi introdus pînă și în cea mai mică comunitate și în cel mai mic grup" (p. 92, ibidem).

Paragraful 3 din programul adoptat la Congresul de la Brünn, referitor la această problemă, sună astfel :

„*regiunile* care se autoadministrează și sînt populate de locuitori aparținînd unei singure națiuni formează laolaltă o uniune națională unică, care dispune de autonomie absolută în rezolvarea treburilor naționale".

Acesta este un program *teritorial*, și de aceea *exclude direct* autonomia cultural-națională *evreiască*, bunăoară. Otto Bauer, principalul teoretician în materie de „autonomie cultural-națională", a consacrat *un capitol special* din cartea sa (1907) pentru a demonstra că nu se poate cere „autonomia cultural-națională" pentru evrei.

În fond, trebuie să relevăm că marxiștii sînt pentru deplina libertate a uniunilor, inclusiv a uniunilor oricăror regiuni naționale (județe, plăși, sate etc.) ; dar în nici un caz social-democrații nu pot fi de acord ca statul *să consfințească* prin lege *uniunile naționale* unice în cadrul unui stat.

În Rusia, cei care *au adoptat* programul „autonomiei exteritoriale" (cultural-naționale), care a fost respins de toți teoreticienii austreci și de congresul social-democraților austrieci, au fost tocmai partidele burgheze ale evreilor *în totalitatea* lor (precum și Bundul, care le ține isonul) ! !

Acest fapt, pe care bundiștii, din motive lesne de înțeles, au încercat adeseori să-l nege, poate fi ușor controlat pe baza unor date luate din cunoscuta carte : „Formele mișcării naționale" (Petersburg, 1910) — vezi, de asemenea, „Prosveșcenie" nr. 3 din 1913.

Acest fapt dovedește în mod limpede că structura socială a Rusiei, mai înapoiată și cu un caracter mic-burghez

www.dacoromanica.ro

mai pronunţat, a dus la contaminarea într-o măsură mult mai mare a unei părţi dintre marxişti cu naţionalism burghez.

Oscilările naţionaliste ale Bundului au fost condamnate în mod formal şi definitiv încă de Congresul *al II-lea* (1903), care *a respins direct* amendamentul propus de bundistul Goldblat cu privire la „crearea unor instituţii care să garanteze libertatea de dezvoltare a naţionalităţilor" (pseudonimul „autonomiei cultural-naţionale").

Cînd, la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor, menşevicii caucazieni — care pînă atunci au dus timp de un deceniu o luptă hotărîtă împotriva Bundului —, sub influenţa întregii atmosfere *naţionaliste* a contrarevoluţiei, au alunecat ei înşişi spre naţionalism, *nu numai* bolşevicii i-au condamnat. Şi menşevicul Plehanov i-a condamnat în mod categoric, spunînd despre hotărîrea lor că este o „adaptare a socialismului la naţionalism".

„Faptul că tovarăşii caucazieni — scria Plehanov — au început să vorbească despre autonomie culturală în locul autonomiei politice nu este decît o dovadă a supunerii lor nechibzuite în faţa hegemoniei Bundului".

În afară de partidele burgheze ale evreilor, de Bund şi de lichidatori, „autonomia cultural-naţională" a fost adoptată numai de conferinţa partidelor naţionale mic-burgheze de orientare narodnică de stînga. Dar şi aici acest program a fost adoptat de patru partide („P.M.S.E." — partidul muncitoresc socialist evreiesc ; gromada bielorusă ; daşnakţutiun şi socialiştii-federalişti din Gruzia [115]), iar două dintre cele mai mari partide *s-au abţinut* de la vot : s-au abţinut atît narodnicii ruşi de stînga, cît şi „frachii" polonezi (P.P.S.) !

Narodnicii ruşi de stînga îndeosebi s-au pronunţat împotriva unor uniuni ale naţionalităţilor recunoscute de stat şi cu caracter *obligatoriu*, prevăzute în faimosul plan bundist.

www.dacoromanica.ro

Din această scurtă notă cu caracter istoric se înțelege de ce atît consfătuirea marxiștilor din februarie cît și cea din vara anului 1913 au condamnat cu hotărîre ideea mic-burgheză și naționalistă a „autonomiei cultural-naționale“ *.

„Putl Pravdi“ nr. 13
din 5 februarie 1914
Semnat : M.

Se tipărește după textul apărut în ziar

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 286, 288—291 și volumul de față, p. 64. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

LUMINĂŢIA SA MOŞIERUL LIBERAL DESPRE „NOUA RUSIE A ZEMSTVELOR"

Din cauza răsunătoarelor fraze liberale curente, la noi oamenii prea adeseori uită reala poziţie de clasă a adevăraţilor „stăpîni" ai partidului liberal. În nr. 12 al revistei „Russkaia Mîsl", prinţul Evghenii Trubeţkoi dezvăluie cît se poate de limpede această poziţie, arătînd în mod concret cît de mult s-au apropiat de pe acum la noi, în toate problemele importante, moşierii liberali ca alde Trubeţkoi de moşierii de dreapta ca alde Purişkevici.

Una dintre aceste probleme foarte importante este politica agrară a lui Stolîpin. Despre această politică, luminăţia sa moşierul liberal spune următoarele:

„Din momentul în care Stolîpin a devenit prim-ministru, toate preocupările guvernului în legătură cu satul sînt determinate mai ales de două motive: teama de pugaciovism, care a adus atîtea nenorociri în 1905, şi tendinţa de a crea, pentru a contracara pugaciovismul, un nou tip de ţăran — un ţăran înstărit, care deci să ţină la proprietatea lui şi să fie inaccesibil propagandei revoluţionare..."

Chiar şi numai prin cuvinţelul „pugaciovism" liberalul nostru lasă să se vadă că este întru totul de acord cu Purişkevicii. Singura diferenţă este că Purişkevicii pronunţă acest cuvînt cu furie şi însoţindu-l de ameninţări, pe cînd alde Trubeţkoi îl pronunţă într-o manieră manilovistă, pe un ton mieros, blînd, recurgînd la fraze despre cultură, la exclamaţii de o făţărnicie dezgustătoare despre „noua viaţă socială a ţărănimii", despre „democratizarea satului" şi la discursuri înduioşătoare despre divinitate.

www.dacoromanica.ro

Datorită noii politici agrare, burghezia țărănească se dezvoltă cu mult mai repede decît înainte. Acest lucru este indiscutabil. Oricare ar fi orînduirea politică și orînduirea agrară din Rusia, burghezia țărănească nu poate să nu se dezvolte, deoarece Rusia este o țară capitalistă pe deplin atrasă în orbita capitalismului mondial. Prințișorul liberal ar fi știut acest lucru dacă ar fi avut fie și numai cunoștințe elementare despre „principiile fundamentale ale marxismului", despre care vorbește cu o nemărginită dezinvoltură și cu o tot atît de nemărginită ignoranță. Prințișorul face însă toate eforturile pentru a estompa problema principală, și anume: cum se dezvoltă capitalismul *fără* nici un fel de Purișkevici și cum se dezvoltă *în condițiile* în care clasa acestora este atotputernică. Succesele obținute de cooperație, de cultivarea plantelor furajere, de „ridicarea bunăstării" îl aduc pe prințișor în culmea fericirii, dar el nu suflă nici un cuvîntel nici despre scumpetea vieții, nici despre ruinarea în masă a țăranilor, nici despre nemaipomenita mizerie și foamete, nici despre munca în dijmă etc. „Țăranii se îmburghezesc" — asta vede prințișorul și asta îl încîntă, dar că țăranii devin muncitori salariați în condițiile menținerii relațiilor iobăgiste de înrobire, asta moșierul nostru liberal nu vrea să vadă.

„Primul contact al intelectualității — scrie el — cu masele largi țărănești a avut loc încă în 1905, dar atunci acest contact a avut cu totul alt caracter, un caracter distructiv, și nu creator. Pe atunci unirea se făcea numai în scopul de a distruge laolaltă vechile forme ale vieții, și din această cauză era superficială. Intelectualul demagog nu aducea un conținut propriu în conștiința țăranului și în viața acestuia, ci mai degrabă el însuși se călăuzea după instinctele maselor populare, le lingușea, adaptînd la aceste mase programul și tactica sa de partid".

Cunoscuta frazeologie purișkevicistă! Un mic exemplu: dacă pe cele 2 000 de deseatine de pămînt ale domnilor Trubețkoi s-ar organiza 80 de hutore* țărănești, fiecăreia revenindu-i cîte 25 de deseatine, aceasta ar însemna „distrugere"; pe cînd dacă s-ar organiza vreo zece, douăzeci de hutore de felul acesta pe pămîntul țăranilor ruinați din

* — gospodărie țărănească individuală pe un teren aflat în folosința proprietarului ei și situată în afara obștii sătești. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

obşti, aceasta ar însemna „creaţie". Nu-i aşa, prea luminate prinţ ? Nu vă daţi seama că în primul caz Rusia ar fi cu adevărat „burghezo-democratică", iar în al doilea ar rămîne multe decenii de aici înainte purişkevicistă ?

Dar prinţul liberal, ferindu-se de întrebări neplăcute, îi încredinţează pe cititori că, prin faptul că marii latifundiari îşi vînd pămînturile, „curînd, foarte curînd" ele vor dispare cu totul.

„Dacă, prin măsurile luate de el, guvernul nu va grăbi prea mult revoluţia viitoare, atunci cînd revoluţia va începe, problema «înstrăinării forţate» va înceta cu totul de a mai fi o problemă deoarece aproape că nu va mai fi nimic de înstrăinat".

Potrivit ultimei statistici a Ministerului Afacerilor Interne [116], în 1905 30 000 de moşieri posedau 70 000 000 de deseatine şi tot atîta posedau şi 10 000 000 de ţărani. Dar pe prinţul liberal acest lucru nu-l interesează ! El trebuie să-i convingă pe cititori că Purişkevicii vor dispărea foarte „curînd" tocmai pentru a-i apăra pe Purişkevici. Singurul lucru care-l interesează cu adevărat este că

„la sate vor fi destui oameni interesaţi să apere proprietatea şi ei vor lupta nu numai împotriva propagandei pugacioviste, dar şi împotriva oricărei propagande socialiste".

Mulţumim pentru sinceritate !

„Care va fi deci rezultatul ? — întreabă prinţul liberal. — Va reeduca oare guvernul cu ajutorul intelectualilor" (care se înscriu în cooperative etc.) „pe ţărani, transformîndu-i în mici moşieri bine intenţionaţi, sau, dimpotrivă, intelectualii îi vor educa pe ţărani cu ajutorul împrumuturilor acordate de guvern ?"

Prinţul speră că nu se va întîmpla nici una, nici alta. Dar acesta nu este decît un fel făţarnic de a vorbi. În realitate, după cum am văzut, el este din toată inima pentru reeducarea ţăranilor în sensul transformării lor în „mici moşieri bine intenţionaţi", asigurînd că „intelectualii devin oameni aşezaţi" şi că nu va fi loc pentru „programul agrar demagogic" al socialiştilor (care, după părerea luminăţiei sale, este în profundă contradicţie cu „principiile fundamentale ale marxismului", nu rîde, cititorule !).

www.dacoromanica.ro

La un moșier asemenea concepții nu constituie un lucru surprinzător. Indignarea lui în fața creșterii ateismului și discursurile lui pline de evlavie nu surprind pe nimeni. Ceea ce surprinde este că în Rusia mai există oameni atît de proști încît să nu înțeleagă că atîta timp cît asemenea moșieri și politicieni dau tonul în întregul partid liberal, inclusiv cel cadet, e ridicol să speri că interesele poporului pot fi cu adevărat apărate „cu participarea" liberalilor și cadeților.

„Put' Pravdî" nr. 13
din 5 ianuarie 1914

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NARODNICISMUL ŞI CLASA MUNCITORILOR SALARIAŢI

Aniversarea a zece ani de la moartea publicistului narodnic-liberal Mihailovski a constituit pentru narodnici un prilej de a redeschide vechea dispută cu privire la însemnătatea luptei duse de marxişti împotriva narodnicilor. Această dispută prezintă un foarte mare interes: în primul rînd, sub raport istoric, deoarece era vorba de apariţia marxismului în Rusia; în al doilea rînd, sub raport teoretic, deoarece disputa se ducea în jurul problemelor esenţiale ale teoriei marxiste; în al treilea rînd, sub raport practic, *întrucît* ziarul narodnic de stînga din Petersburg încearcă să-i atragă pe muncitori de partea sa. D. Rakitnikov, narodnic, scrie:

„Bineînţeles, astăzi nimeni nu va pune problema aşa cum era pusă prin deceniile al 7-lea şi al 8-lea ale secolului trecut, şi anume că Rusia nu va trece prin faza" (adică treapta, perioada) „capitalismului. Rusia se şi află în această fază".

Această interesantă declaraţie a unui narodnic de stînga ne introduce de la început în „fondul" problemei. Este oare exact că numai în deceniile al 7-lea şi al 8-lea ale secolului trecut s-a vorbit că „Rusia nu va trece prin faza capitalismului"? Nu, este cu totul inexact. Narodnicii, în general, şi publiciştii de la revista „Russkoe Bogatstvo" (adică cei care făceau parte din grupul lui Mihailovski), în special, vorbeau despre acest lucru şi în deceniile al 9-lea şi al 10-lea. Este suficient să-l amintim, bunăoară, pe d-l Nikolai—on.

www.dacoromanica.ro

De ce atunci d-l Rakitnikov *a ascuns* cititorilor cele ce s-au spus în deceniile al 9-lea şi al 10-lea ? Nu cumva numai pentru a camufla greşelile narodnicilor şi a înlesni astfel răspîndirea lor în rîndurile muncitorilor ? Acest procedeu este destul de prost, şi prost merg lucrurile la cei care recurg la asemenea procedee.

Ce semnificaţie are teoria că „Rusia nu va trece prin faza capitalismului", teoria lui Mihailovski şi a grupului său, care a persistat pînă în ultimul deceniu al secolului trecut ?

Aceasta era teoria socialismului utopic, filistin, adică *un vis* al intelectualilor mic-burghezi, care căutau ieşirea din capitalism *nu în lupta de clasă* a muncitorilor salariaţi împotriva burgheziei, ci în *apeluri* adresate „întregului popor" şi „societăţii" *, *adică aceleiaşi burghezii.*

Pînă la apariţia mişcării muncitoreşti, în toate ţările au predominat asemenea teorii „socialiste", care în realitate nu erau decît visuri ale teoreticienilor mic-burghezi de a scăpa de lupta de clasă, de a se dispensa de ea. Ca şi în Rusia, mişcarea muncitorească conştientă din toate ţările a avut de dus o luptă înverşunată împotriva unor astfel de teorii ale „socialismului" mic-burghez, care corespunde situaţiei şi punctului de vedere al micilor proprietari.

Mişcarea muncitorească nu poate să existe şi să se dezvolte cu succes atîta timp cît nu este răsturnată această teorie a micilor proprietari de treabă cu privire la posibilitatea de „a nu trece prin faza" capitalismului. Estompînd greşeala fundamentală a grupului Mihailovski, d-l Rakitnikov creează prin aceasta confuzie în teoria *luptei de clasă.* Or, numai această teorie a arătat muncitorilor o ieşire din situaţia lor, le-a arătat că ei înşişi pot şi trebuie să tindă spre eliberarea lor.

„Rusia se şi află în faza capitalismului" — scrie d-l Rakitnikov.

* Aici Lenin foloseşte cuvîntul societate nu în sensul obişnuit, ci într-un sens mai restrîns, înţelegînd prin acest termen pătura politiceşte activă din rîndurile claselor dominante (burghezia liberală, intelectualii, funcţionarii din aparatul de stat etc.). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Această remarcabilă mărturisire este echivalentă cu recunoaşterea greşelii fundamentale a lui Mihailovski şi a grupului său.

Mai mult, este echivalentă cu renegarea totală a narodnicismului.

Narodnicii de stînga, care sînt de acord cu această mărturisire, nu mai luptă împotriva marxiştilor ca narodnici, ci ca oportunişti în cadrul socialismului, ca adepţi ai abaterilor mic-burgheze de la socialism.

Într-adevăr, dacă „Rusia se şi află în faza capitalismului", aceasta înseamnă că Rusia este o ţară capitalistă. Aceasta înseamnă că în Rusia, ca în orice ţară capitalistă, *micii proprietari* — inclusiv ţăranii — sînt mic-burghezi. Aceasta înseamnă că în Rusia, ca în orice ţară capitalistă, numai lupta de clasă a muncitorilor salariaţi împotriva burgheziei reprezintă calea care duce spre realizarea socialismului.

În programul lor, narodnicii de stînga (ca să nu mai vorbim de prietenii lor de la „Russkoe Bogatstvo") nici pînă astăzi nu s-au hotărît să recunoască că Rusia este o ţară capitalistă. D-l Rakitnikov apără narodnicismul prin faptul că *împrumută* marxiştilor programul narodnicilor ! Slabă apărare.

D-l Rakitnikov polemizează cu marxiştii nu în chip narodnic, ci în chip oportunist cînd spune :

„a sprijini gospodăria ţărănească nu înseamnă nicidecum a te împotrivi cu tot dinadinsul dezvoltării economice, care este inevitabilă. *Şi un număr din ce în ce mai mare de socialişti din Apus se situează tocmai pe acest punct de vedere*".

Am subliniat cuvintele care-l trădează cu totul pe bietul „narodnic de stînga" ! Se ştie că în Apus *numai* clasa muncitorilor salariaţi a putut să-şi creeze, ca clasă, partide socialiste. Se ştie că în Apus *ţărănimea*, ca clasă, nu creează partide socialiste, ci partide burgheze. Se ştie că în Apus *nu* socialiştii, ci oportuniştii sprijină gospodăria micilor-burghezi.

„Să sprijinim gospodăria ţărănească" !... Priviţi în jurul vostru. Ţăranii *proprietari* creează uniuni pentru a putea

www.dacoromanica.ro

vinde grîul, fînul, laptele, carnea la un preţ mai ridicat şi pentru a angaja lucrători la un preţ mai scăzut. Cu cît ţăranii sînt mai liberi, cu cît au mai mult pămînt, cu atît se vede mai limpede acest lucru.

Clasei muncitorilor salariaţi d-l Rakitnikov îi impune „să sprijine gospodăria" micilor burghezi. Halal de aşa „socialism" ! !

Muncitorii salariaţi sprijină numai lupta dusă de ţărani împotriva moşierilor iobăgişti şi a iobăgiei ; asta nu seamănă de loc cu ceea ce doreşte d-l Rakitnikov.

În Rusia, măreaţa perioadă 1905—1907 a dovedit definitiv că numai clasa muncitorilor salariaţi a acţionat şi s-a închegat ca o forţă socialistă. Ţărănimea a acţionat şi s-a închegat ca o forţă burghezo-democratică. Pe măsură ce se dezvoltă capitalismul, deosebirea dintre clase se accentuează tot mai mult.

Propaganda „narodnicilor de stînga" se reduce în fapt la pervertirea şi dezorganizarea mişcării clasei muncitorilor salariaţi prin lozinci mic-burgheze. Domnii narodnici de stînga ar face mai bine să se ocupe de activitatea democratică în rîndurile ţăranilor — la aceasta sînt buni şi *ne*socialiştii.

„Putl Pravdl" nr. 15
din 18 februarie 1914
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE „NAŢIONALISM"

„În vremurile noastre", cînd se încearcă înscenarea unei noi afaceri Beilis, trebuie să urmărim mai îndeaproape agitaţia naţionaliştilor. Congresul al doilea al reprezentanţilor „uniunii naţionale din întreaga Rusie", care a avut loc de curînd, a demonstrat în mod cît se poate de concret de ce natură este această agitaţie.

Şi am face o mare greşeală dacă am crede că importanţa acestei agitaţii este neînsemnată, din cauză că toată această „uniune din întreaga Rusie" este neînsemnată şi fictivă (iluzorie), fiind reprezentată numai de 21 de delegaţi din toate colţurile Rusiei. „Uniunea naţională din întreaga Rusie" este neînsemnată şi iluzorie, dar propaganda ei este sprijinită de toate partidele de dreapta şi de toate instituţiile *oficiale*; ea se desfăşoară în fiecare şcoală rurală, în fiecare cazarmă, în fiecare biserică.

Iată o informaţie apărută în ziar cu privire la unul dintre rapoartele prezentate la acest congres la 2 februarie:

„Savenko, membru în Duma de stat, a citit un raport despre «mazepism», cum i se spune în jargonul naţionaliştilor mişcării ucrainene. Raportul consideră că tendinţa spre separatism (adică despărţirea de stat) care se observă la bieloruşi şi ucraineni este deosebit de primejdioasă. În special mişcarea ucraineană constituie un mare şi real pericol pentru unitatea Rusiei. Programul imediat al ucrainenilor se rezumă la federalism şi la autonomia Ucrainei.

Ucrainenii îşi leagă speranţele lor în ceea ce priveşte realizarea autonomiei de înfrîngerea Rusiei într-un viitor război cu Austro-

www.dacoromanica.ro

Ungaria și cu Germania. Pe ruinele Rusiei mari se va întemeia, sub sceptrul Habsburgilor, în cadrul hotarelor Austro-Ungariei, o Polonie și o Ucrainã autonome.

Dacă ucrainenii vor reuși într-adevăr să rupă de poporul rus 30 000 000 de maloruși, aceasta va însemna sfîrșitul marelui Imperiu rus. (A p l a u z e)".

Dar de ce acest „federalism" nu constituie o piedică nici pentru unitatea Statelor Unite ale Americii de Nord, nici pentru cea a Elveției ? De ce „autonomia" nu constituie o piedică pentru unitatea Austro-Ungariei ? De ce „autonomia" a consolidat chiar pentru o bună bucată de timp unitatea Angliei și a unui mare număr dintre coloniile ei ?

D-l Savenko a prezentat într-un mod cît se poate de stupid „naționalismul" pe care-l apără, astfel încît a înlesnit la maximum combaterea ideilor sale. Unitatea Rusiei, vedeți dv., este „amenințată" de autonomia Ucrainei, pe cînd unitatea Austro-Ungariei este *consolidată* prin dreptul de vot universal și prin autonomia diferitelor ei regiuni ! Ce ciudățenie mai este și asta ? Oare cei care citesc și ascultă propaganda „naționalistă" nu se vor întreba de ce nu este posibilă *consolidarea* unității Rusiei *prin* autonomia Ucrainei ?

Prin persecutarea „alogenilor", naționalismul moșieresc și burghez caută să dezbine și să pervertească clasa muncitoare, pentru a o putea ameți mai ușor. Muncitorii conștienți răspund la aceasta prin apărarea *în practică* a deplinei egalități în drepturi și a deplinei *unități* a muncitorilor de toate naționalitățile.

Declarîndu-i pe bieloruși și ucraineni alogeni, domnii naționaliști uită să adauge că velicorușii (singurii care nu sînt „alogeni") nu reprezintă mai mult de 43% din populația Rusiei. Asta înseamnă că „alogenii" formează majoritatea ! Cum poate, deci, minoritatea să țină în mînă majoritatea fără a acorda *avantaje* acestei majorități, bunăoară avantajul libertății politice, al egalității în drepturi a națiunilor, al autonomiei locale și regionale ?

Persecutîndu-i pe ucraineni și pe alții pentru „separatism", pentru tendința lor de a se despărți, naționaliștii apără prin aceasta *privilegiul* moșierilor velicoruși și al

www.dacoromanica.ro

burgheziei velicoruse de a avea un stat „al lor". Clasa muncitoare este împotriva *oricăror* privilegii ; de aceea ea apără *dreptul* naţiunilor la autodeterminare.

Muncitorii conştienţi nu propovăduiesc *despărţirea* de stat ; ei ştiu care sînt avantajele marilor state şi ale unirii maselor mari de muncitori. Dar statele mari pot fi democratice numai atunci cînd naţiunile care le alcătuiesc se bucură de cea mai deplină egalitate în drepturi, iar această egalitate în drepturi înseamnă şi *dreptul* la despărţirea de stat.

Lupta împotriva asupririi naţionale şi privilegiilor naţionale este indisolubil legată de apărarea acestui drept.

„Puti Pravdî" nr. 17
din 20 februarie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ŢĂRĂNIMEA ŞI MUNCA SALARIATĂ

Nu există frază cu mai mare circulaţie printre narodnici decît aceea că marxiştii fac pe oamenii muncii „să se ciocnească cap în cap", despărţindu-i pe muncitorii salariaţi de ţărani şi opunîndu-i pe cei dintîi celor din urmă. Şi nu există frază mai mincinoasă care să ascundă mai mult apărarea intereselor micului patron, ale micului-burghez, ale exploatatorului muncitorilor salariaţi.

Vom prezenta unele date interesante extrase din publicaţia de statistică a zemstvei din Moscova pe anul 1913 („Culegere economică-statistică", fascicula a VII-a, Moscova, 1913). Statisticienii din Moscova au cercetat ramura grădinăritului şi a pomiculturii din judeţul Moscova. Cercetarea s-a extins asupra a 5 000 de gospodării, pe care statisticienii le-au împărţit în şapte raioane, după cum erau situate mai aproape sau mai departe de Moscova şi după gradul de intensivitate a gospodăriei (adică după mărimea capitalului investit şi cantitatea de muncă depusă pe fiecare deseatină de pămînt).

Problema muncitorilor salariaţi folosiţi de ţărani este cercetată destul de amănunţit. Şi ce s-a constatat ?

În primele patru raioane, numărul total al gospodăriilor care angajează muncitori reprezintă 67% (adică peste două treimi din numărul total al gospodăriilor) ; în celelalte raioane oscilează între 43% şi 64%. De aici reiese limpede că majoritatea covîrşitoare a gospodăriilor ţărăneşti din judeţul Moscova sînt gospodării de mici capitalişti care angajează muncitori.

www.dacoromanica.ro

Şi mai interesante sînt datele referitoare la numărul gospodăriilor care angajează muncitori pe un anumit termen şi muncitori cu anul. Procentul acestor gospodării era :

În raionul	I	26,6%
„ „	II	16,7%
„ „	III	16,4%
„ „	IV	19,0%
„ „	V	9,9%
„ „	VI	5,0%
„ „	VII	6,4%

Potrivit regulii generale, cu cît într-un raion agricultura este mai intensivă, cu atît procentul ţăranilor care angajează muncitori pe un anumit termen şi muncitori cu anul este mai ridicat.

Dar datele referitoare la raioane întregi grupează la un loc pe ţăranii săraci şi pe cei bogaţi din fiecare raion. Prin urmare, aceste date sînt alcătuite grosso modo şi *înfrumuseţează* realitatea, *disimulînd* opoziţia dintre sărăcie şi bogăţie, dintre proletariat şi burghezie.

Să luăm datele referitoare la grupurile de gospodării în funcţie de suprafaţa de pămînt aflată în folosinţă (adică după întinderea de pămînt cultivată). Aceste date sînt cu mult mai certe decît cele referitoare la proprietatea lotuală, care păstrează pînă în zilele noastre, *chiar şi în jurul Moscovei,* un caracter iobăgist : printre ţăranii cu loturi mici există bogătani care iau pămînt în arendă, iar printre cei cu loturi mari sînt ţărani săraci care dau loturile în arendă şi ţărani care nu au pămînt sau, mai exact, care nu au o gospodărie.

În toate raioanele, la ţăranii fără gospodărie procentul acelora care angajează muncitori este egal cu zero. Acest lucru este lesne de înţeles ; ţăranul fără gospodărie este el însuşi un proletar.

La ţăranii cu o gospodărie mai mică de ½ deseatină de pămînt, procentul celor care angajează muncitori variază între 0 (zero) şi 57% (luăm unul dintre cele trei subgrupuri pentru a nu complica lucrurile).

www.dacoromanica.ro

La ţăranii cu o gospodărie de 1/2 pînă la 1 deseatină de pămînt, procentul acelora care angajează muncitori variază între 0 şi 100%.

La ţăranii cu o gospodărie de 1 la 3 deseatine de pămînt, procentul acelora care angajează muncitori variază de la 46 la 100% (în diferite raioane).

La ţăranii cu o gospodărie de 3 pînă la 5 deseatine de pămînt, procentul acelora care angajează muncitori variază de la 66 la 97%.

La ţăranii cu o gospodărie de 5 pînă la 10 deseatine cultivate, procentul acelora care angajează muncitori variază de la 75 la 100%.

Din aceste date se vede limpede că ţăranii fără gospodărie sînt ei înşişi proletari (muncitori salariaţi), şi cu cît gospodăria este mai mare, *cu atît mai des* se exploatează munca salariată : chiar şi printre ţăranii care au între 3 şi 5 deseatine, *nu mai puţin* de 2/3 din numărul total al ţăranilor sînt exploatatori ai muncii salariate ! !

Iată faptul simplu, evident şi cunoscut de toată lumea pe care narodnicii îl denaturează. Ceea ce se întîmplă în jurul Moscovei se întîmplă într-o măsură mai mică peste tot. Oricine ştie că *fiecare* oraş, *fiecare* verstă de cale ferată atrage gospodăria ţărănească în circuitul comercial şi capitalist. Numai „narodnicii de stînga" nu vor să vadă adevărul care răstoarnă teoria lor mic-burgheză.

Acest adevăr constă în faptul că *fiecare* verstă de cale ferată, *fiecare* nouă dugheană în sat, *fiecare* cooperativă care înlesneşte cumpărarea, *fiecare* fabrică etc. atrag gospodăria ţărănească în circuitul comercial. Şi aceasta înseamnă că ţăranii *se diferenţiază* în proletari şi *mici proprietari* care angajează muncitori salariaţi.

Nu se poate realiza nici o îmbunătăţire în gospodăria ţărănească care să nu ducă la intensificarea exploatării muncii salariate de către gospodăriile care introduc aceste îmbunătăţiri.

De aceea numai marxiştii apără interesele muncii, delimitînd pe proletari, pe muncitorii salariaţi, atît la oraşe cît şi la sate.

Narodnicii însă apără (de fapt) interesele *exploatatorilor* forţei de muncă salariată atunci cînd vorbesc

www.dacoromanica.ro

despre „țărănime", despre „gospodăria țărănească", căci, cu cît țăranul se apropie mai mult de „gospodar", cu atît *exploatează* el *mai mult* munca salariată.

Interesele burgheziei (în coada căreia se tîrăsc orbește narodnicii) cer ca proletariatul de la sate *să fie confundat* cu burghezia de la sate.

Interesele proletariatului cer să se combată această confuzie, cer să se facă *pretutindeni,* inclusiv în rîndurile țăranilor, o delimitare precisă între clase. N-are nici un rost să ne înșelăm singuri și să-i înșelăm și pe alții vorbind despre „țărănime" : trebuie să ne învățăm și să-i învățăm și pe țărani că pe zi ce trece chiar în rîndurile țărănimii se sapă o prăpastie tot mai adîncă între proletariat și burghezie.

„Putl Pravdi" nr. 17
din 20 februarie 1914
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

D-L STRUVE
DESPRE „ASANAREA PUTERII DE STAT"

D-l Struve face parte din categoria celor mai sinceri liberali contrarevoluționari. De aceea, adeseori este foarte instructiv să urmărești îndeaproape raționamentele politice ale acestui publicist care a confirmat în mod deosebit de concret analiza marxistă a oportunismului (căci, după cum se știe, d-l Struve a început cu oportunismul, cu „criticarea lui Marx", și în cîțiva ani a alunecat pînă la național-liberalismul burghez contrarevoluționar).

În numărul din ianuarie al revistei „Russkaia Mîsl", d-l Struve își expune raționamentele cu privire la „asanarea puterii de stat". În primul rînd, el recunoaște *falimentul* politicii duse de Stolîpin și de întreaga reacțiune în perioada 1907—1914, precum și falimentul octombrismului. Reacțiunea „s-a împotmolit în criză", scrie d-l Struve. După părerea lui, încercările de reforme retrograde, cum ar fi, de pildă, transformarea Dumei într-o adunare legislativă consultativă, vor face, după părerea sa, ca „puterea de stat să ajungă în aceeași situație în care se găsea încă înainte de 1905", cu deosebirea esențială că poporul nu mai este acela care a fost. „În 1905 simpatiile și instinctele maselor populare trecuseră de partea intelectualității".

Acest lucru îl scrie unul dintre „vehiști", adversar înflăcărat al revoluției, adept al celor mai obscurantiste teorii. El este nevoit să recunoască că *masele* s-au radicalizat ; dar liberalul nu are curajul să spună mai deschis,

www.dacoromanica.ro

mai limpede şi mai precis care anume clase din rîndurile acestor mase şi la care partide au aderat.

„Poporul nostru încă nu s-a format şi încă nu s-a dezmembrat. Faptul că a fost multă vreme înapoiat şi a devenit parcă dintr-o dată revoluţionar nu spune nimic în privinţa felului cum se va manifesta el atunci cînd toate posibilităţile lui latente se vor putea dezvolta".

Iată un model de frazeologie prin care burghezii *ascund* unele adevăruri dezagreabile pentru ei. Prin popor se înţelege aici în mod evident ţărănimea, deoarece burghezia (ca să nu mai vorbim de moşieri) şi clasa muncitoare s-au format şi s-au conturat destul de precis. Liberalul nu are curajul să recunoască deschis că *ţărănimea burgheză* „încă nu s-a format", *cu toate* eforturile febrile ale noii politici agrare.

„Care este ieşirea din situaţia creată"? — întreabă d-l Struve, şi răspunde: „Nu pot fi decît două ieşiri: ori creşterea treptată a răzmeriţei în stat, răzmeriţă în care clasele mijlocii şi elementele moderate care le exprimă..." (aşadar, elementele moderate „exprimă" clasele mijlocii? — Nu prea e corect din punctul de vedere al limbii, dar e destul de limpede din punct de vedere politic; care sînt deci elementele care „exprimă" ţărănimea şi pe muncitori?) „din nou vor fi trecute pe al doilea plan sub presiunea spontană a maselor populare, însufleţite de elementele extremiste; ori *asanarea puterii de stat*. Nu ne vom ocupa acum de prima soluţie. În condiţiile din Rusia, noi ne situăm în mod conştient pe punctul de vedere care exclude, în ceea ce ne priveşte, atît posibilitatea de a tinde în mod activ spre această ieşire, cît şi pur şi simplu de a o dori..." (Mulţumim pentru sinceritate, d-le Struve! Ar fi bine dacă lichidatorii noştri ar lua de la el lecţii de francheţe şi sinceritate, în loc să vorbească pe ocolite, cum face L. M. în numărul din ianuarie al revistei „Naşa Zarea".)

„...De aceea nu ne rămîne decît să supunem direct conştiinţei publice cea de-a doua ieşire, ca o problemă imediată care trebuie să fie soluţionată prin eforturile reunite ale tuturor forţelor progresiste şi care în acelaşi timp sînt împotriva distrugerii".

www.dacoromanica.ro

În afară de fraze searbăde, d-l Struve nu poate să spună absolut nimic despre cea de-a doua ieşire. Burghezia este pentru moderaţie, iar masele pentru „extremism" — acest lucru liberalul este nevoit să-l recunoască. Cît despre natura structurii (orînduirii, organizării) sociale a „puterii de stat" care urmează să fie asanată, baza ei de clasă, ceea ce s-a întîmplat cu moşierii care au domnit şi au guvernat în mod absolut înaintea burgheziei, la toate acestea d-l Struve se teme fie şi numai să se gîndească. Neputinţa, slăbiciunea, lipsa de idei — iată care sînt trăsăturile inerente burgheziei liberale atîta timp cît se ploconeşte (cum face d-l Struve & Co.) în faţa Purişkevicilor.

„Oricît ar părea de ciudat — scrie d-l Struve —, puterii de stat nu-i putem dori nimic altceva decît să uite că au existat o dată evenimente, fapte şi stări de spirit care în mod obişnuit sînt denumite revoluţie rusă".

Un sfat politic excelent, profund, înţelept şi serios! „Puterea de stat" trebuie „să uite", doar oamenii bătrîni uită uneori tot ce se întîmplă cu ei şi în jurul lor!

Reprezentanţii senilităţii liberalismului rus îi măsoară pe ceilalţi cu propria lor măsură.

„Puti Pravdî" nr. 18
din 21 februarie 1914

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NARODNICII DESPRE N. K. MIHAILOVSKI

Comemorarea a zece ani de la moartea lui N. K. Mihailovski (decedat la 28 ianuarie 1904) a fost marcată prin apariţia unui mare număr de articole elogioase în ziarele liberale-burgheze şi narodnice (adică burghezo-democratice). Nu e de mirare că liberalii şi democraţii burghezi îl ridică în slăvi pe N. K. Mihailovski ; dar nu poţi să nu protestezi împotriva flagrantei denaturări a adevărului şi a pervertirii conştiinţei de clasă a proletariatului atunci cînd unii încearcă să-l prezinte pe Mihailovski drept socialist şi să dovedească că poate exista o conciliere între filozofia şi sociologia lui burgheză şi marxism.

Mihailovski a fost unul dintre cei mai buni reprezentanţi şi exponenţi ai concepţiilor democraţiei burgheze ruse în ultimele decenii ale secolului trecut. Pe atunci masa ţărănească, unicul purtător important (fără a socoti mica burghezie orăşenească) şi cu caracter de masă al ideilor burghezo-democratice din Rusia, mai era cufundată într-un somn adînc. Cei mai buni oameni din rîndurile ei, precum şi aşa-numiţii raznocinţi — oameni plini de înţelegere pentru situaţia ei grea, în special tineretul studios, învăţătorii şi alţi intelectuali — s-au străduit să lumineze şi să trezească masele adormite ale ţărănimii.

Marele merit istoric pe care l-a avut Mihailovski în mişcarea burghezo-democratică pentru eliberarea Rusiei constă în faptul că starea de asuprire a ţăranilor a trezit

www.dacoromanica.ro

în el un profund sentiment de simpatie, că a combătut cu energie toate manifestările asupririi iobăgiste, că în presa legală, deschisă, a susţinut, fie şi numai prin aluzii, simpatia şi respectul faţă de mişcarea „ilegală" — în care activau cei mai consecvenţi şi mai hotărîţi democraţi raznocinţi — şi el însuşi a ajutat-o în mod direct. În vremurile noastre, cînd nu numai liberalii, dar şi lichidatorii — atît cei narodnici („Russkoe Bogatstvo") cît şi cei marxişti — au o atitudine nerușinată, iar deseori chiar de renegaţi faţă de mişcarea ilegală, nu putem să nu spunem un cuvînt bun despre acest merit al lui Mihailovski.

Dar deşi era un înfocat partizan al libertăţii şi un apărător al maselor ţărăneşti asuprite, Mihailovski a avut toate slăbiciunile mişcării burghezo-democratice. El socotea că trecerea întregului pămînt în mîinile ţăranilor, mai ales fără despăgubire, este o măsură „socialistă", şi de aceea se considera „socialist". Bineînţeles că aceasta este o greşeală profundă, care a fost pe deplin dezvăluită atît de Marx, cît şi de experienţa *tuturor* ţărilor civilizate, în care, pînă la căderea definitivă a iobăgiei şi a absolutismului, democraţii burghezi s-au considerat *întotdeauna* „socialişti". Trecerea întregului pămînt în mîinile ţăranilor, mai ales în condiţiile arătate mai sus, este o măsură foarte utilă în perioada dominaţiei moşierilor iobăgişti, dar este o măsură burghezo-democratică. În zilele noastre, orice socialist care înţelege ştie acest lucru. Întreaga experienţă din întreaga lume a dovedit că, cu cît ţăranii căpătau pămînt mai mult (şi mai ieftin) de la boierii iobăgişti, cu cît era mai mult „pămînt şi libertate", cu atît *mai repede* se dezvolta capitalismul, cu atît *mai repede* ieşea la iveală natura *burgheză* a ţăranului. Dacă d-l N. Rakitnikov (în nr. 3 al revistei „Vernaia Mîsl") nu a înţeles nici pînă astăzi că sprijinul pe care proletariatul îl dă ţărănimii *burgheze*-democratice împotriva feudalilor nu înseamnă nicidecum „socialism", în faţa unei asemenea naivităţi nu putem decît să zîmbim. Este plicticos să combaţi greşeli care au fost de mult combătute de toţi muncitorii conştienţi.

www.dacoromanica.ro

Nu numai în domeniul economiei, dar şi în domeniul filozofiei şi al sociologiei, concepţiile lui Mihailovski au fost *burghezo-democratice,* disimulate într-o frazeologie, *vezi doamne,* „socialistă". Aşa sînt „formula progresului", teoria „luptei pentru individualitate" etc. preconizate de el. În filozofie, Mihailovski a făcut *un pas înapoi* în comparaţie cu Cernîşevski, cel mai de seamă reprezentant al socialismului utopic din Rusia. Cernîşevski a fost materialist şi pînă la sfîrşitul vieţii sale (adică pînă în deceniul al 9-lea al secolului al XIX-lea) şi-a bătut joc de micile concesii pe care „pozitiviştii" la modă (kantienii, machiştii etc.) le făceau idealismului şi misticismului. Or, Mihailovski s-a tîrît tocmai în coada unor astfel de pozitivişti. Şi pînă în zilele noastre, în rîndurile discipolilor lui Mihailovski, chiar ale narodnicilor celor mai „de stînga" (de felul d-lui Cernov), predomină aceste concepţii filozofice reacţionare.

Faptul că „socialismul" lui Mihailovski şi al narodnicilor nu este decît o frază burghezo-democratică l-a dovedit definitiv experienţa acţiunii tuturor claselor şi lupta lor de masă în perioada 1905—1907. Atît în Duma I, cît şi în Duma a II-a, majoritatea deputaţilor ţărani s-au situat *nu* de partea narodnicilor de stînga, ci de partea „trudovicilor" şi a „socialiştilor populişti". Acesta este un fapt care nu trebuie dat uitării sau denaturat. Şi, urmînd exemplul marxiştilor, chiar narodnicii de stînga, prin d-nii Vihleaev, Cernov etc., bunăoară, au fost nevoiţi să recunoască caracterul burghez al socialiştilor populişti trudovici ! !

Acei muncitori care simpatizează cu narodnicii de stînga n-au decît să ceară dascălilor lor *toate* lucrările scrise în anii 1906—1907 de narodnicii de stînga *împotriva* „socialiştilor populişti trudovici".

Acţiunile de masă ale ţăranilor din aceşti ani au dovedit în mod definitiv că ţărănimea se situează pe poziţii *burghezo-democratice.* În cel mai bun caz, narodnicismul de stînga nu este decît o aripă neînsemnată a democraţiei ţărăneşti (adică burgheze) din Rusia. Muncitorii i-au sprijinit şi-i vor sprijini pe ţărani (împotriva iobăgiştilor),

www.dacoromanica.ro

dar a confunda aceste clase, a confunda democraţia burgheză cu proletariatul socialist este o aventură reacţionară. Împotriva acestei aventuri vor lupta cu hotărîre toţi muncitorii conştienţi, îndeosebi acum, cînd delimitarea dintre clase a fost pe deplin dovedită de marea experienţă a luptei de masă din 1905—1907 şi pe zi ce trece devine tot mai vădită în satul nostru.

Un timp foarte îndelungat, mai bine de zece ani, Mihailovski a fost conducătorul şi sufletul grupului de publicişti de la „Russkoe Bogatstvo". Ce s-a ales din acest grup în anii de măreţie 1905—1907 ?

Din el au ieşit primii lichidatori din rîndurile democraţiei !

Acei muncitori care simpatizează cu narodnicii de stînga să ceară dascălilor lor numărul din august 1906 al revistei „Russkoe Bogatstvo" şi toate scrierile narodnicilor de stînga în care acest grup era denumit „social-cadet" etc. !

Din grupul lui Mihailovski au ieşit primii lichidatori, care în toamna anului 1906 — cu 2—3 ani înainte de lichidatorii noştri, lichidatorii marxişti — au proclamat „partidul legal", s-au dezis de mişcarea ilegală şi de lozincile ei. Şi ce s-a ales din „partidul legal" al d-lor Meakotini, Peşehonovi şi al celorlalţi tovarăşi de luptă ai lui Mihailovski ? A dispărut cu totul partidul, grupul „legal" al oportuniştilor narodnicismului s-a rupt complet de mase.

Mihailovski, care nu a renegat niciodată mişcarea ilegală (sau mai exact : care a murit cu puţin înainte de trecerea grupului său la lichidatorism), nu poate fi făcut întru totul răspunzător pentru oportunismul, jalnic şi demn de dispreţ, al d-lor Peşehonovi, Meakotini & Co. Dar nu e oare caracteristic faptul că în numărul 3 al revistei „Vernaia Mîsl", închinat lui Mihailovski, vedem din nou blocul (alianţa) putred dintre narodnicii „de stînga" şi „social-cadeţii" de la „Russkoe Bogatstvo" ? Şi dacă ne mai amintim ce i-a scris Mihailovski lui Lavrov cu privire la atitudinea sa faţă de revoluţionari, nu vom fi oare nevoiţi să recunoaştem că „social-cadeţii" sînt, în general, credincioşii lui continuatori ?

www.dacoromanica.ro

Noi îl cinstim pe Mihailovski pentru lupta sinceră — în slujba căreia şi-a pus talentul său — împotriva iobăgiei, împotriva „birocraţiei“ (iertaţi-mi inexactitatea expresiei) etc., pentru consideraţia care a avut-o faţă de mişcarea ilegală şi pentru ajutorul pe care i l-a dat, dar nu pentru concepţiile lui burghezo-democratice, nici pentru oscilările lui spre liberalism şi nici pentru grupul lui de „social-cadeţi“ de la „Russkoe Bogatstvo“.

Nu întîmplător democraţia burgheză din Rusia, adică în primul rînd ţărănimea, oscilează între burghezii liberali şi proletariat, ci în virtutea situaţiei sale de clasă. Datoria muncitorilor este de a elibera ţărănimea de sub influenţa liberalilor, combătînd fără cruţare teoriile „narodniciste“.

„Puti Pravdî“ nr. 19
din 22 februarie 1914
Semnat : V. I l i n

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE A. BOGDANOV

Redacţia a primit o scrisoare semnată de 13 „bolşevici de stînga" şi cu indicaţia „Tiflis-Caucaz", în care sîntem întrebaţi cum priveşte redacţia colaborarea lui A. Bogdanov. Autorii scrisorii se intitulează „adepţi ai ideilor grupului «Vpered»", iar tonul lor este vădit şi categoric ostil ziarului nostru.

Totuşi, noi socotim că trebuie să avem o explicaţie cu ei o dată pentru totdeauna.

De ce colaborarea lui A. Bogdanov la ziarele şi revistele muncitoreşti care se situează pe poziţia marxismului consecvent a devenit imposibilă ? Pentru că A. Bogdanov nu este marxist.

Autorii scrisorii, păşind pe drumul pe care li-l sugerează Bogdanov însuşi în scrisoarea publicată într-un ziar lichidatorist, caută să explice dispariţia lui A. Bogdanov din paginile ziarelor noastre prin motive de ordin personal, prin perfidia unor persoane etc. Toate acestea sînt doar nişte prostii, care nu merită să fie nici examinate, nici lămurite. Lucrurile sînt mult mai simple şi mai limpezi.

Dacă autorii scrisorii nu s-ar interesa de „persoane", ci de istoricul relaţiilor organizatorice şi ideologice dintre marxişti, ar fi ştiut că încă în luna mai 1909, în urma unei lungi şi amănunţite discuţii prealabile, adunarea învestită cu puteri depline a bolşevicilor *şi-a declinat răspunderea* pentru activitatea politică şi publicistică a lui A. Bogdanov [117]. Dacă autorii scrisorii ar fi acordat

www.dacoromanica.ro

mai puţină însemnătate bîrfelilor şi flecărelilor mic-burgheze şi ar fi luat mai mult în consideraţie lupta ideologică din rîndurile marxiştilor, ar fi ştiut că în cărţile sale A. Bogdanov a creat un anumit sistem filozofic-social şi că împotriva acestui sistem, nemarxist şi antimarxist, s-au pronunţat *toţi* marxiştii, indiferent de fracţiunea din care fac parte. Toţi aceia care se interesează de istoricul marxismului şi al mişcării muncitoreşti din Rusia ştiu, iar cei care nu ştiu, *trebuie* să înveţe, să citească şi să înţeleagă că îndărătul problemei colaborării lui A. Bogdanov la un ziar muncitoresc stă problema mai esenţială, problema principială a raportului dintre filozofia lui Marx şi teoria lui A. Bogdanov. Această problemă a fost analizată, cercetată şi rumegată în cărţi, broşuri şi articole. Punctul de vedere politic asupra colaborării unui publicist la presa muncitorească constă în aprecierea lui nu în ceea ce priveşte stilul, prezenţa de spirit sau talentul de popularizator, ci în ceea ce priveşte întreaga sa orientare, în ceea ce priveşte *aportul* pe care-l aduce prin teoria sa maselor muncitoare. Marxiştii sînt convinşi că activitatea publicistică a lui Bogdanov, în ansamblul ei, se reduce la încercări de a infiltra în conştiinţa proletariatului ideile idealiste înfrumuseţate ale filozofilor burghezi.

Dacă însă cineva socoate că lucrurile nu stau aşa şi că în disputa în jurul bazelor filozofice ale marxismului nu au dreptate nici Plehanov, nici Ilin, ci Bogdanov, acela trebuie să se ridice în apărarea sistemului lui Bogdanov, şi nu să se mulţumească să arate că un articol sau altul de popularizare al lui Bogdanov poate să-şi găsească loc în paginile unui ziar muncitoresc. Dar noi nu cunoaştem în rîndurile marxiştilor apărători ai sistemului lui Bogdanov. Împotriva teoriei sale s-au ridicat nu numai adversarii săi „de fracţiune", ci şi foştii lui colaboratori din acelaşi grup politic.

Aşa stau lucrurile cu Bogdanov. Încercările lui de „a schimba", de „a corecta" marxismul, au fost analizate de marxişti şi considerate ca străine de spiritul mişcării muncitoreşti contemporane. Grupurile cu care a lucrat el şi-au declinat răspunderea pentru activitatea lui publicistică, ca şi pentru oricare altă activitate a lui. După

www.dacoromanica.ro

toate acestea poţi avea faţă de Bogdanov orice atitudine vrei, dar să ceri pentru el un loc în coloanele presei muncitoreşti, care are menirea să propage noţiunile elementare de marxism, înseamnă să nu înţelegi nici marxismul, nici teoria lui Bogdanov, nici sarcina educaţiei maselor muncitoreşti în spirit marxist.

În această operă de educare a maselor muncitoreşti în slujba căreia se află ziarul nostru, noi nu avem acelaşi drum cu Bogdanov, deoarece între noi şi el există o deosebire în modul de a înţelege această educaţie. Iată care este fondul problemei, estompat în mod interesat prin aluzii cu privire la chestiuni personale. Muncitorii cărora le este scumpă *orientarea* ziarului lor trebuie să dea la o parte, ca pe un gunoi, toate aceste încercări de a reduce problema la „persoana" unor publicişti sau a altora ; ei trebuie să se lămurească în problema caracterului teoriei lui Bogdanov. Şi cînd vor începe să se lămurească, vor ajunge curînd la concluzia la care am ajuns şi noi, şi anume că una e marxismul şi cu totul altceva este teoria lui Bogdanov. Iar ziarul muncitoresc trebuie să cureţe conştiinţa proletariatului de orice amestecuri burghezo-idealiste şi nu să ofere în paginile sale acest amestec indigest.

Totuşi, ni se va spune că „Pravda" a publicat cîteva articole ale lui A. Bogdanov. Da, a publicat.

Dar, şi acum acest lucru este limpede pentru toţi, aceasta a fost o greşeală inevitabilă atunci cînd e vorba de un lucru atît de nou ca organizarea primului ziar muncitoresc din Rusia. Tovarăşii care au condus acest ziar au sperat că, în articolele de popularizare pe care Bogdanov le-a oferit ziarului, propagarea noţiunilor elementare ale marxismului va împinge pe planul al doilea trăsăturile caracteristice ale teoriei lui Bogdanov. După cum era de aşteptat, nu s-a întîmplat aşa. După primele articole, mai mult sau mai puţin neutre, s-a primit de la Bogdanov un articol în care încerca în mod vădit să transforme ziarul muncitoresc nu într-un instrument de propagare a marxismului, ci într-un instrument de propagare a empiriomonismului său. După cît se pare, A. Bogdanov a acordat acestui articol o însemnătate atît

www.dacoromanica.ro

de mare, încît după acest articol, adică din primăvara anului 1913, n-a mai trimis nici un fel de articole.

Problema colaborării s-a pus atunci în mod principial în faţa redacţiei, care a rezolvat-o în sensul cunoscut de cititori.

Acum, cîteva cuvinte despre grupul „Vpered", care a fost calificat în paginile ziarului nostru drept un grup de „aventurieri" *.

Autorii scrisorii, fiindcă nu ştiu să gîndească politic, ci numai ca nişte filistini, au văzut şi aici o aluzie personală la adresa membrilor grupului. Şi aceasta este o absurditate. Marxiştii numesc politică „de aventură" politica dusă de grupurile care nu se situează pe poziţia socialismului ştiinţific, de pildă politica anarhiştilor, a narodnicilor terorişti etc. Nimeni nu se va încumeta să conteste devierea vperediştilor în direcţia anarho-sindicalismului, îngăduinţa lor faţă de teoria „zidirii de dumnezeu" a lui Lunacearski, faţă de idealismul lui Bogdanov, faţă de înclinările teoretice-anarhiste ale lui St. Volski etc. Şi, întrucît politica vperediştilor a deviat în direcţia anarhismului şi sindicalismului, orice marxist va spune despre ea că este o politică de aventură.

Este un fapt confirmat de totala destrămare a grupului „Vpered". De îndată ce mişcarea muncitorească a prins din nou forţe, acest grup înjghebat din elemente eterogene, fără o linie politică bine definită, care nu înţeleg bazele politicii de clasă şi ale marxismului, s-a destrămat cu desăvîrşire.

Mişcarea muncitorească va păşi înainte sub steagul marxismului, lăsînd în urmă aceste grupuri, lăsîndu-i în urmă pe „empiriomonişti", pe „ziditorii de dumnezeu", pe „anarhişti" etc.

„Puti Pravdi" nr. 21
din 25 februarie 1914

Se tipăreşte după textul
apărut în ziar

---

* Vezi volumul de faţă, p. 327. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

NOTA REDACŢIEI LA ARTICOLUL LUI VETERAN: „PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROLETARIATUL LETON"

Publicăm cu plăcere articolul tov. Veteran, care face un studiu istoric al problemei naţionale la letoni în general şi la social-democraţii letoni în special. Proiecte de modificări sau completări aduse de marxiştii letoni hotărîrilor luate de consfătuirea din vară (1913) ar fi cît se poate de binevenite. În rîndurile social-democraţilor letoni a existat o veche simpatie pentru Bund, simpatie care a început să slăbească, în primul rînd, datorită criticii de pe poziţii teoretice făcute de marxişti ; în al doilea rînd, din cauza separatismului în practică al bundiştilor, mai ales după 1906. Le urăm social-democraţilor letoni ca discuţia în legătură cu problema naţională care se desfăşoară în rîndurile lor să continue şi să ducă la adoptarea unor hotărîri cît se poate de precise.

În ceea ce priveşte fondul observaţiilor tov. Veteran vom releva numai următoarele. El socoate că referirea noastră la Elveţia * este neconvingătoare, întrucît acolo toate cele trei naţiuni sînt naţiuni istorice şi egale în drepturi chiar de la bun început. Dar pentru „naţiunile fără istorie" un exemplu şi un model n-ai unde să găseşti (dacă nu în utopie) în altă parte decît printre naţiunile istorice. Or, egalitatea în drepturi a naţiunilor o presupun chiar şi adepţii „autonomiei cultural-naţionale". Prin ur-

* Vezi volumul de faţă, p. 129. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mare, experienţa omenirii civilizate ne arată că, *în condiţiile* unei reale egalităţi în drepturi a naţiunilor şi ale unui democratism consecvent, „autonomia cultural-naţională" este de prisos ; iar *fără* aceste condiţii ea rămîne utopică, şi propagarea ei înseamnă propovăduirea unui naţionalism rafinat.

„Prosveşcenie" nr. 2 din februarie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

PREFAŢA LA CULEGEREA „MARXISM ŞI LICHIDATORISM“ [118]

Culegerea pe care o recomandăm cititorului este alcătuită din articole scrise între anii 1909 şi 1914. Aceasta este tocmai perioada în care mişcarea muncitorească din Rusia trecea prin greutăţi deosebit de mari. Marxiştii nu se mulţumeau însă şi nici nu se puteau mulţumi să atragă pur şi simplu atenţia asupra acestor greutăţi, să se văicărească pe tema dezagregării, a destrămării generale etc. Trebuia să se stabilească care sînt, din punctul de vedere al acestei etape speciale în dezvoltarea capitalistă a Rusiei, cauzele economice şi politice ale destrămării, care este semnificaţia *de clasă* a celui mai larg curent în care-şi găsea expresia această dezagregare, şi anume curentul *lichidatorist*.

Răspunsul fundamental la această chestiune extrem de importantă pentru mişcarea muncitorească a fost dat de marxişti în decembrie 1908 sub forma unor hotărîri oficiale şi formale cît se poate de precise. Aceste hotărîri trebuiau lămurite, difuzate şi aplicate la problemele de fiecare zi ale mişcării economice şi politice. În articolele pe care le-am adunat în culegerea de faţă — din păcate, nici pe departe în mod complet, din motive „care nu depind de redacţie“ — se face tocmai acest lucru.

Astăzi, după aproape doi ani de existenţă a presei marxiste cotidiene la Petersburg, problema semnificaţiei şi aprecierii lichidatorismului nu numai în teorie, dar şi în practică, a fost în întregime *predată* — dacă ne putem exprima astfel — spre rezolvare muncitorilor înşişi.

www.dacoromanica.ro

Aceasta este o fericire pentru mişcarea muncitorească din Rusia şi un puternic indiciu al maturităţii ei. Muncitorii conştienţi caută să afle şi vor reuşi să afle ei înşişi adevărul, vor defini semnificaţia de clasă a lichidatorismului, vor verifica prin practica mişcării lor de masă aprecierea ce i s-a făcut şi vor elabora metode eficace pentru combaterea lui.

Prin editarea culegerii de faţă am dori să venim în ajutorul tuturor muncitorilor care se interesează de destinele mişcării clasei lor. Articolele nu sînt dispuse în ordine cronologică, ci pe *teme*, în ordinea (aproximativă) a trecerii de la teorie la practică.

În primul rînd (secţiunea întîi) au fost puse principalele probleme, fără a căror rezolvare nici vorbă nu poate fi de o tactică şi o politică raţională în general. Cititorul va găsi aici o apreciere a momentului istoric şi a semnificaţiei de clasă a luptei dintre curentele marxiste ; apoi o analiză a problemei hegemoniei proletariatului în legătură cu critica principalei „lucrări" a lichidatorilor („Mişcarea socială") ; şi, în sfîrşit, articole cu privire la problema „radicalizării" burgheziei.

Urmează apoi (secţiunea a 2-a) articole în legătură cu campania electorală, cu rezultatele alegerilor pentru Duma a IV-a şi cu tactica din cadrul Dumei.

Locul următor (secţiunea a 3-a) îl ocupă problema „partidului legal" şi, în strînsă legătură cu aceasta, problema unităţii.

Secţiunea a patra este consacrată politicii muncitoreşti liberale sub diferitele ei forme. După o apreciere generală a reformismului, aici sînt analizate problemele : „revendicările parţiale", libertatea de asociere, mişcarea grevistă, atitudinea lichidatorilor faţă de liberali şi invers.

În sfîrşit, ultima temă (secţiunea a 5-a) este : lichidatorii şi mişcarea muncitorească. Aici cititorul va găsi şi o caracterizare a mişcării muncitoreşti din 1905—1907, pe care o face, în principala sa lucrare, unul dintre conducătorii lichidatorismului (Kolţov), şi o analiză a problemei atitudinii în practică a muncitorilor faţă de lichidatori, şi materialul cel mai de actualitate cu privire la istoria

www.dacoromanica.ro

constituirii fracțiunii muncitorești social-democrate ruse din Dumă.

În „încheiere" se face o încercare de a se trage unele concluzii generale cu privire la lupta dintre curente în mișcarea muncitorească contemporană.

Ne permitem să sperăm că culegerea noastră va înlesni muncitorilor să găsească și să studieze datele referitoare la problemele în discuție. Se înțelege că au mai rămas foarte multe și foarte importante articole pe care *n-am putut* să le reproducem. Pe de altă parte, într-o culegere de articole scrise de diferiți autori de-a lungul unui șir de ani, repetările sînt inevitabile. Se observa, firește, și unele nuanțe personale ale fiecărui autor. Dar în ansamblu toate articolele lor nu sînt decît un comentariu (o interpretare), o aplicare a unor hotărîri marxiste oficiale, prin a căror recunoaștere se deosebesc, printre altele, muncitorii marxiști conștienți și organizați de cei care vor să lichideze partidul muncitoresc și de cei care-l părăsesc. A lămuri și verifica aceste hotărîri, a înlesni îndreptarea și completarea lor — care ar putea deveni necesare cu timpul —, iată unul din principalele noastre scopuri.

Februarie 1914.

Publicat în iulie 1914 în culegerea „Marxism și lichidatorism", partea a II-a, ed. „Priboi", Petersburg

Se tipărește după textul apărut în culegere

www.dacoromanica.ro

CONTROVERSE POLITICE ÎN RÎNDUL LIBERALILOR

Vinerea trecută, ziarul „Puti Pravdî" (nr. 18) a publicat un articol intitulat „D-l Struve despre «asanarea puterii de stat»" *, în care a făcut cunoscută cititorilor săi părerea unuia dintre cei mai fățiși și mai consecvenți liberali contrarevoluționari despre situația politică din Rusia.

A doua zi, ziarul „Reci" a publicat un lung și „principial" foileton, semnat de d-l Miliukov, „împotriva" d-lui Struve tot în legătură cu articolul acestuia despre asanarea puterii de stat. Este bine să ne oprim asupra controversei dintre acești doi liberali, întrucît, în primul rînd, controversa vizează probleme foarte importante ale politicii ruse, iar, în al doilea rînd, din această controversă ies la iveală *două tipuri politice* de fruntași burghezi. Și acestea sînt tipuri care încă multă vreme de acum înainte, decenii de-a rîndul, vor avea o însemnătate politică esențială în Rusia, sînt tipuri care au aceeași însemnătate în toate țările capitaliste. Este în interesul proletariatului să cunoască aceste tipuri.

În decursul ultimilor ani, d-l Struve și-a exprimat pe deplin și deosebit de clar punctul său de vedere în culegerea „Vehi" [119]. Acesta este punctul de vedere al unui liberal contrarevoluționar, al unui adept al religiei (și al idealismului filozofic, calea cea mai sigură și cea mai „științifică" care duce spre religie), al unui adversar al democrației. Este un punct de vedere clar, precis, care nu are o semnificație personală, ci o semnificație de clasă,

* Vezi volumul de față, p. 351—353. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

deoarece în fapt în perioada 1907—1914 *întreaga masă* a burgheziei octombriste şi a celei *cadete* din Rusia s-a situat tocmai pe acest punct de vedere.

Esenţa chestiunii constă în faptul că atît burghezia octombristă cît şi cea cadetă au făcut o cotitură spre dreapta, s-au depărtat de democraţie. Esenţa chestiunii constă în faptul că burghezia se teme mai mult de popor decît de reacţiune. Esenţa chestiunii constă în faptul că nu întîmplarea, ci lupta de clasă dintre burghezie şi proletariat a determinat această cotitură. Esenţa chestiunii constă în faptul că Struve şi, urmîndu-i exemplul, Maklakov n-au făcut decît să spună mai deschis decît ceilalţi cadeţi adevărul despre clasa lor, despre partidul lor.

Acest adevăr i-a deranjat pe diplomaţii partidului cadet (în frunte cu d-l Miliukov) care consideră necesar să cocheteze cu democraţia, socotind că această democraţie nu şi-a epuizat încă rolul şi că burghezia va trebui, poate, să trăiască şi să acţioneze în cadrul unor rînduieli create nu numai de Purişkevici, ci — poţi să ştii ? — în cadrul unor rînduieli create de democraţie, de „gloată", de „stradă", de muncitori.

D-l Miliukov, care urmează aceeaşi linie ca şi d-l Struve şi d-l Maklakov, vrea s-o camufleze, vrea să se sulemenească înainte de a apărea în faţa publicului, să înşele democraţia, şi astfel aceasta să fie la remorca sa. De aceea d-l Miliukov vrea *să dea impresia* că se află în controversă cu „Vehi", că se află în controversă cu Struve, că-l combate pe Maklakov, în timp ce *în realitate* el nu face decît să-i înveţe pe Struve şi Maklakov să-şi ascundă gîndurile cu mai multă viclenie.

Esenţa lungului foileton al d-lui Miliukov împotriva lui Struve constă în învinuirea adusă lui Struve că creează o „confuzie fără ieşire".

O învinuire tare şi plină de mînie — nu-i aşa ?

Dar în ce constă confuzia lui Struve ? În faptul că el crede, „dînd dovadă de optimism", în asanarea puterii de stat, deşi chiar el afirmă că puterea de stat nu trage învăţăminte din „zguduiri" şi în felul acesta face ca ele să fie inevitabile. După d-l Struve, ieşirea poate fi ori

www.dacoromanica.ro

într-o „răzmeriță", ori în asanarea puterii de stat. În ceea ce privește prima ieșire însă, Struve nu vrea nici „să tindă în mod activ" spre ea și nici măcar s-o „dorească".

Într-adevăr, se constată la Struve confuzie, dar aceeași confuzie și în aceeași măsură *o găsim și la Miliukov.* Căci partidul cadet — iar conducătorul lui este Miliukov — nu poate nici el „să dorească" prima ieșire, nici „să tindă în mod activ spre această ieșire".

Nu vorbele dovedesc acest lucru (proști sînt cei care în politică judecă oamenii și partidele după vorbele lor), ci *faptele,* adică *întreaga istorie* a partidului cadet de la 1905 și pînă la 1914, timp de aproape un deceniu.

Partidul cadet se teme mai mult să treacă de partea muncitorilor (în problemele programului-minimum, bineînțeles) decît să depindă de-alde Purișkevici.

Acest lucru e valabil pentru întregul partid, pentru întreaga burghezie cadetă și octombristă, și Miliukov este pur și simplu ridicol atunci cînd încearcă să i-l impute numai lui Struve.

În toate țările, experiența istoriei ne arată că burghezia care dorește progresul oscilează între trecerea de partea muncitorilor și dependența de alde Purișkevici. În toate țările se observă — și cu cît țara este mai civilizată, mai liberă, cu atît acest lucru este mai vizibil — două tipuri de politicieni burghezi. Un tip tinde pe față spre religie, spre alde Purișkevici, spre luptă fățișă împotriva democrației, și caută să fundamenteze în mod consecvent din punct de vedere teoretic această tendință. Celălalt tip se specializează în *camuflarea* tocmai a acestei tendințe, *cochetînd* cu democrația.

Diplomați ca Miliukov există pretutindeni, și muncitorii trebuie să știe să vadă dintr-o dată unde este „coada vulpii".

„Puti Pravdî" nr. 25 din 1 martie 1914

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ŢĂRĂNIMEA „MUNCITOARE“ ŞI COMERŢUL CU PĂMÎNTUL

Vorbăria narodnicilor de stînga despre ţărănimea „muncitoare“ reprezintă o înşelăciune şi o pervertire atît de flagrantă a conştiinţei *socialiste* a muncitorilor, încît trebuie să revenim mereu la analiza acestei înşelăciuni.

Cu cît narodnicii noştri de stînga fac mai multă paradă de fraze generale lipsite de conţinut şi de vorbărie dulceagă, cu atît mai important este să le opunem date precise despre gospodăria ţărănească.

De nimic nu se teme atît de mult narodnicul de stînga ca de date *precise* cu privire la burghezia ţărănească şi la proletariatul ţărănesc.

Să luăm datele din ultima lucrare statistică a zemstvei cu privire la ţăranii din împrejurimile Moscovei [120]. Aici, agricultura a căpătat relativ în foarte mare măsură un caracter comercial datorită dezvoltării extrem de mari a pomiculturii şi grădinăritului. Exemplul unei regiuni mai dezvoltate în ceea ce priveşte dominaţia pieţei ne arată cu atît mai concret *principalele* trăsături ale *oricărei* gospodării ţărăneşti în condiţiile dominaţiei capitalismului.

Primul raion agricol din împrejurimile Moscovei (luăm numai primul raion, deoarece, din păcate, statisticienii nu au dat rezultate generale) cuprinde *peste 2 000* de gospodării ţărăneşti. Acest număr este destul de mare pentru a permite studierea relaţiilor tipice dintre proletariat şi burghezie în cadrul ţărănimii „muncitoare“.

Este interesant că aici agricultura capitalistă se formează pe pămîntul obişnuit, în cadrul unor gospodării

www.dacoromanica.ro

extrem de mici. Întinderea totală a loturilor de care dispun cele 2 336 de gospodării ţărăneşti este de 4 253 de deseatine de pămînt lotual — în medie mai puţin de două deseatine la o gospodărie. Adăugînd 1 761 de deseatine de pămînt luate în arendă şi scăzînd 625 de deseatine de pămînt date în arendă, rezultă 5 389 de deseatine — ceva mai mult de două deseatine la o gospodărie. Şi, cu toate acestea, două treimi din ţărani au muncitori salariaţi!

Cu cît nivelul tehnicii agricole este mai ridicat, cu cît gospodăria este mai intensivă, cu cît influenţa pieţei este mai puternică, cu atît *marea* producţie pe *mici* parcele de pămînt se întîlneşte mai des. Lucrul acesta îl uită mereu profesorii burghezi şi narodnicii noştri de stînga, care se entuziasmează în faţa gospodăriilor mici (în ceea ce priveşte întinderea de pămînt) şi *care estompează* caracterul capitalist al micilor gospodării moderne ce folosesc muncitori salariaţi.

Să vedem cum stau lucrurile cu circulaţia comercială a pămîntului lotual. Cifrele referitoare la pămîntul luat în arendă şi cel dat în arendă arată că această circulaţie este foarte mare. Aproape jumătate din pămîntul luat în arendă este pămînt *lotual*. În total sînt date în arendă 625 de deseatine de pămînt *lotual* şi luate în arendă 845 de deseatine. Este limpede că vechiul sistem de posesiune a pămîntului în loturi, sistem de posesiune care prin întregul lui caracter este legat de iobăgie şi de rînduielile medievale, devine *o piedică* în calea circulaţiei comerciale şi capitaliste moderne. Capitalismul *sfărîmă* vechiul sistem de posesiune a pămîntului în loturi. Economia nu se adaptează la lotul *dat de stat*, ci cere *libera* circulaţie comercială a pămîntului, libera lui luare şi dare în arendă, potrivit cerinţelor pieţei, potrivit cerinţelor formaţiunii economice burgheze.

Să luăm proletariatul ţărănesc. În această categorie trebuie să includem, în primul rînd, un număr de 405 gospodării (din 2 336) de ţărani fără pămînt sau care au o gospodărie pînă la o jumătate de deseatină de pămînt. Aceste 405 gospodării dispun de 437 de deseatine de pă-

www.dacoromanica.ro

mînt lotual. Dar aceştia sînt ţărani săraci, aproape nici unul nu are cai. Ei nu sînt în stare să-şi ducă gospodăria. Şi dau în arendă 372 de deseatine — cea mai mare parte din pămîntul lor —, iar ei devin muncitori salariaţi : din 405 gospodării, 376 „furnizează" fie muncitori agricoli, fie muncitori industriali, care se rup de agricultură.

Să luăm burghezia ţărănească cea mai bogată. 526 de gospodării au fiecare cîte 3 deseatine şi mai bine de pămînt : este o agricultură capitalistă, ţăranii ocupîndu-se cu pomicultura şi grădinăritul. 509 din aceşti 526 de gospodari angajează muncitori. La cei 1 706 lucrători membri ai familiei revin 1 248 de muncitori salariaţi (angajaţi pe un anumit termen şi cu anul), fără a socoti pe zileri (51 000 de zile de muncă lucrate de zileri).

Aceşti ţărani dispun de 1 540 de deseatine — un lot mai mic de 3 deseatine la o gospodărie. Dar ei dau în arendă numai 42 de deseatine şi iau în arendă 1 102 deseatine, din care 512 deseatine pămînt lotual ! „Adunînd" în acest fel pămînt, aceşti ţărani „muncitori", care au *cîte trei* lucrători *membri ai familiei* de fiecare gospodărie, se transformă în burghezi tipici : în medie, cîte $2^1/_2$ muncitori *salariaţi* de gospodărie şi aproape o sută de zile de muncă lucrate de zileri salariaţi. Vînzarea-cumpărarea *produselor* pămîntului duce la dezvoltarea vînzării-cumpărării *pămîntului* (luarea şi darea în arendă), iar după aceea şi la vînzarea-cumpărarea *forţei de muncă.*

Reflectaţi acum la afirmaţia narodnicilor de stînga că desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului ar însemna „scoaterea pămîntului" din circulaţia comercială ! Este o legendă mic-burgheză de cea mai pură speţă. În realitate, lucrurile s-ar petrece tocmai invers : această desfiinţare *ar intensifica* în proporţii colosale atragerea pămîntului în circulaţia comercială. S-ar elibera capitalurile cheltuite astăzi pentru cumpărare de pămînt, ar dispărea piedicile feudale şi birocratice care stau în calea trecerii libere a pămîntului din mînă în mînă, s-ar dezvolta şi mai mult capitalismul, adică darea în arendă a pămîntului de către proletariat, „adunarea" pămîntului de către burghezie.

www.dacoromanica.ro

Narodnicii de stînga prezintă o măsură folositoare din punctul de vedere al luptei împotriva moşierilor iobăgişti drept „socialism", în timp ce în realitate aceasta este o măsură burgheză. Atît proletarii ţărani cît şi burghezii ţărani au interese *comune* împotriva moşierilor — asta este indiscutabil. Asta o ştie orice muncitor marxist; dar *a întuneca* conştiinţa antagonismului de clasă dintre proletariat şi burghezie prin flecăreli despre ţărănimea „muncitoare" înseamnă a trece de partea burgheziei, înseamnă a trece de partea duşmanilor socialismului.

În gospodăriile din împrejurimile Moscovei se poate vedea — ca printr-o lupă — ceea ce se petrece, într-o formă mai atenuată şi mai greu de stabilit, *pretutindeni* în Rusia. Pretutindeni a şi început să devină o excepţie ţăranul care nu se angajează sau nu angajează el însuşi (un „muncitor"). Fiecare zi aduce — pînă şi în colţurile cele mai pierdute — o tot mai mare dezvoltare a comerţului şi o tot mai mare adîncire a prăpastiei dintre proletari (muncitorii salariaţi) şi micii proprietari mic-burghezi, ţărani.

Sarcina proletariatului de la oraşe este de a dezvolta conştiinţa limpede a acestui antagonism de clasă, care este *disimulat* la sate de particularităţile agriculturii şi de rămăşiţele iobăgiei. Sarcina burgheziei, în urma căreia se tîrăsc, fiindcă nu înţeleg situaţia, şi narodnicii de stînga mic-burghezi, este ca — prin vorbărie lipsită de conţinut şi profund falsă despre ţărănimea „muncitoare" — *să împiedice* oamenii de a ajunge la conştiinţa acestui antagonism de clasă.

„Puti Pravdî" nr. 26
din 2 martie 1914
Semnat : V. I.

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PREOCUPAREA LIBERALILOR

În ultimul timp, în legătură cu discursurile rostite în Dumă de V. Maklakov şi cu articolele publicate de el în ziare în favoarea „noului" plan de a unifica tactica cadeţilor şi cea a octombriştilor, s-a vorbit foarte mult despre o înviorare a liberalismului. Banchetul de la Moscova al zemstvei a făcut să se vorbească şi mai mult despre acest lucru.

Merită să fie relevat că, cu acest prilej, s-a subliniat îndeosebi faptul că *pînă şi* V. Maklakov, liberalul cel mai moderat, care tinde cel mai mult spre octombrişti, „a pierdut credinţa în posibilitatea de a găsi o ieşire din impas fără explozii şi catastrofe revoluţionare". Aşa a scris textual în „Reci", principalul organ al liberalilor, d-l Şingarev, care, împreună cu d-l Miliukov, *chipurile*, *„de pe poziţii de stînga"*, i-a criticat pe cadeţii „de dreapta", V. Maklakov şi P. Struve.

Dar controversele pe care le au cadeţii între ei sînt teribil de meschine. S-a discutat dacă este sau nu nouă propunerea făcută octombriştilor de a trece în opoziţie, dacă face să se repete pentru a suta una oară această propunere, făcută de o sută de ori şi care n-a dus la nici un rezultat. Zarva stîrnită în jurul acestor controverse cu totul lipsite de conţinut face să treacă aproape neobservată *preocuparea* generală şi principală a liberalilor, preocu-

www.dacoromanica.ro

pare care frînează cauza eliberării Rusiei nu cu mult mai puţin decît oscilările octombriştilor. Toate disputele voastre sînt cu octombriştii şi despre octombrişti, domnilor liberali ! Dar mai priviţi-vă şi pe voi înşivă !

Iată o mică enciclopedie politică, scoasă de ziarul „Reci" sub titlul de „Anuar" pe anul 1914. La aceasta colaborează cei mai de seamă şi cei mai de răspundere cadeţi, conducătorii recunoscuţi ai partidului, în frunte cu d-nii Miliukov şi Şingarev. Într-o cronică a „vieţii noastre publice" (a d-lui Izgoev) citim următoarea apreciere principială a problemelor cardinale ale politicii interne din Rusia :

„Prin zelul său excesiv, administraţia nu face decît să slăbească forţele antirevoluţionare existente chiar în cadrul societăţii".

Nu e oare ridicol, domnilor cadeţi, să tunaţi şi să fulgeraţi împotriva octombriştilor, cînd în propriile voastre publicaţii se propovăduieşte cel mai autentic octombrism ?

Ca urmare a luptei „desperate şi nerezonabile" pe care administraţia o duce împotriva instituţiilor culturale, scrie d-l Izgoev, rezultă

„o denaturare a vieţii, denaturare ce duce la descreşterea activităţii pur sociale (!), ce elaborează antidoturi spirituale împotriva ideilor care ameninţă cu adevărat ţara".

Acesta nu mai e un ton octombrist ; e un adevărat ton de procuror, un ton şceglovitovist *. Şi, parcă pentru a da o explicaţie mai concretă în privinţa acestor „idei care ameninţă ţara", liberalul nostru spune :

„Se înţelege (din punctul de vedere al denaturării vieţii datorită nepriceperii administraţiei) de ce la adunările muncitoreşti şi în sindicate bolşevicii reuşesc să obţină victorii asupra conducătorilor mai calmi şi mai civilizaţi (! ?) ai mişcării muncitoreşti".

Această apreciere politică cu privire la lichidatori liberalii o fac şi o repetă de nenumărate ori. În realitate,

* Şceglovitov — din 1906 pînă în 1915 ministru al justiţiei. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

aici nu este vorba decît de o alianţă politică între liberali şi lichidatori. În rîndurile muncitorilor, lichidatorii, prin faptul că întorc spatele mişcării ilegale şi propovăduiesc un partid legal, fac exact ceea ce le este necesar liberalilor.

„Putl Pravdî" nr. 29 din 6 martie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

NARODNICII ŞI LICHIDATORII ÎN MIŞCAREA SINDICALĂ

(MĂRTURISIRI PREŢIOASE)

În ultimele numere ale ziarului narodnicilor de stînga, alături de plîngeri împotriva „fracţionismului" nostru (al pravdiştilor), găsim mărturisirile preţioase ale cîtorva narodnici care recunosc că în importanta problemă a mişcării sindicale vederile lor coincid cu vederile lichidatorilor. Noi întotdeauna am spus acest lucru. Dar este foarte plăcut să auzi această mărturisire din gura adversarilor.

— „Cu bolşevicii avem o divergenţă foarte serioasă în această chestiune, deoarece ei privesc sindicatul ca pe o feudă a lor(!)... Vederile «menşevicilor» însă (narodnicii, nu se ştie de ce, spun „menşevici" în loc de „lichidatori") asupra sindicatului, ca organizaţie extrafracţionistă, sînt identice cu vederile noastre (ale narodnicilor). Astfel se şi explică, poate, bunele noastre relaţii cu menşevicii în munca din trecut". Aşa scria ziarul „Vernaia Mîsl" nr. 6.

— „Linia de conduită a consiliilor de conducere ale sindicatelor care au fost tot timpul în mîinile narodnicilor de stînga nu s-a deosebit cu nimic de linia de conduită a aşa-ziselor sindicate lichidatoriste", adăuga acelaşi ziar al narodnicilor de stînga.

Mărturisiri foarte preţioase şi de o rară franchete! După cum vedeţi, narodnicii noştri „teribil de stînga", după cum mărturisesc chiar ei, se comportă în mişcarea sindicală absolut la fel ca lichidatorii.

www.dacoromanica.ro

Aşa se explică şi blocurile (alianţele, acordurile) dintre lichidatori şi narodnici împotriva marxiştilor, blocuri pe care nu o dată le-a semnalat presa noastră.

Ziarul narodnic „Stoikaia Mîsl" ia chiar făţiş apărarea acestor blocuri dintre narodnicii de stînga şi lichidatori împotriva marxiştilor.

— Astăzi, cînd pravdiştii au preponderenţă în organizaţiile sindicale..., nu e nici o grozăvie şi nimic ciudat în încheierea unor acorduri temporare între narodnici şi lucişti — aşa scrie ziarul „Stoikaia Mîsl" nr. 2*.

Nu la fel de sinceri sînt lichidatorii. Ei ştiu că „asta" se face, dar despre „asta" nu se vorbeşte. Să-ţi spui social-democrat şi să închei, totodată, o alianţă cu un partid străin împotriva social-democraţiei — la o astfel de „tactică" se poate recurge numai pe ascuns.

Dar aceasta nu schimbă cu nimic lucrurile. Alianţa lichidatorilor cu narodnicii în mişcarea sindicală (şi în asociaţiile culturale) este *un fapt*. Iar în actuala stare de lucruri este un fapt inevitabil. Pe lichidatori şi pe narodnici îi uneşte atitudinea duşmănoasă faţă de marxismul consecvent în toate domeniile de activitate. Iar în munca sindicală îi uneşte faptul că şi unii şi ceilalţi sînt exponenţi ai „neutralismului *slăbiciunii*", ai „neutralismului *de nevoie*". Nici lichidatorii şi nici narodnicii nu se bucură de o influenţă serioasă în mişcarea sindicală. În calitatea lor de minoritate slabă se străduiesc să ajungă la „egalitate" cu marxiştii. Nu se poate da acestei revendicări o „bază teoretică" decît dacă o aperi de pe poziţiile neutralismului. De aici şi decurge „neutralismul" tuturor grupurilor care au o influenţă slabă în mişcarea muncitorească.

Narodnicii spun că ei se unesc cu lichidatorii „*numai în ceea ce priveşte apărarea extrafracţionismului orga-*

* Făcînd ochi mari, autorul articolului, d-l Boris Voronov, prezintă drept un „fracţionism" nemaipomenit faptul că la şedinţele consiliului de conducere al unui sindicat „se discută problema ajutorării presei pravdiste, chestiuni redacţionale de ordin tehnic (cum să fie organizată mai bine rubrica corespondenţelor etc.)". Ce grozăvie ! Ce crimă — să ajuţi prin corespondenţe etc. un ziar care grupează 9/10 din muncitorii înaintaţi ! Într-adevăr, după toate acestea cum să nu se arunce narodnicii în braţele lichidatorilor...

www.dacoromanica.ro

nizaţiilor muncitoreşti împotriva pretenţiilor exagerate ale pravdiştilor" („Stoikaia Mîsl" nr. 2 şi 4).

Dar în ce constau aceste „pretenţii" ale pravdiştilor? Au închis ei oare porţile vreunui sindicat sau asociaţii în faţa muncitorilor care au alte concepţii politice? Au lipit ei vreo „etichetă" pe vreunul din sindicate? Au scindat ei vreo organizaţie? Nimic din toate acestea! Adversarii noştri n-au citat şi nu vor putea cita nici un singur *fapt*. Ei numesc „pretenţii exagerate" ale pravdiştilor faptul că pravdiştii nu vor să adere la politica mic-burgheză a narodnicilor şi a lichidatorilor, iar *în cadrul sindicatului unic*, supunîndu-se în mod loial majorităţii muncitorilor, luptă pentru influenţa ideilor lor marxiste.

De păcatele care ni se pun pe seamă nu ne-am făcut niciodată vinovaţi. Cei care sînt vinovaţi de aceste păcate sînt narodnicii şi lichidatorii. Iată faptele. Cu cîţiva ani în urmă, narodnicii au obţinut majoritatea în sindicatul feroviarilor. Aceasta s-a întîmplat datorită faptului că s-au sprijinit nu pe muncitori, ci pe funcţionarii de la căile ferate, precum şi din alte cîteva cauze accidentale. Şi ce-au făcut narodnicii? Imediat „au lipit o etichetă" pe acest sindicat, l-au silit să adopte o „platformă" a lor separată, au îndepărtat pe social-democraţi şi pe cei fără partid, determinîndu-i să-şi creeze un sindicat paralel.

Aceasta a fost, într-adevăr, o „pretenţie exagerată". Ei s-au grăbit să-şi consfinţească prima izbîndă, repurtată din întîmplare, prin lipirea unei etichete. Dacă narodnicii nu fac acelaşi lucru şi în celelalte sindicate, aceasta nu se explică prin marea lor virtute, ci pentru că pretutindeni în rîndurile muncitorilor influenţa lor este *extrem de slabă*.

Acelaşi lucru se poate spune şi despre lichidatori. Atunci cînd sindicatul metalurgiştilor se afla în mîinile lor, ei l-au transformat într-o filială a lichidatorilor. În organul sindicatului publicau articole provocatoare împotriva mişcării ilegale (vezi „Naş Puti" nr. 20, pag. 2; „Metallist" nr. 3 şi altele [121]), deşi nici o adunare generală

www.dacoromanica.ro

a membrilor sindicatului n-a aprobat în nici un fel linia lichidatoristă.

Acestea sînt faptele reale. Ei numesc o „pretenţie exagerată" a pravdiştilor faptul că aceştia tind ca muncitorii înşişi să-şi rezolve toate chestiunile cu majoritate de voturi. Dacă la adunarea generală a metalurgiştilor, pentru pravdişti se pronunţă 3 000 de oameni, iar pentru lichidatori şi narodnici laolaltă vreo sută, două, noi, în numele unui, vezi doamne, „nefracţionism", ar trebui să admitem că 3 000 este egal cu 200 ! Acesta este sensul „nefracţionismului" lichidatorist-narodnicist.

Noi nu preconizăm neutralismul, sîntem adversarii lui. Dar nici nu procedăm aşa cum au procedat narodnicii şi lichidatorii atunci cînd întîmplător au obţinut majoritatea într-un sindicat oarecare. Numai grupurile slabe, lipsite de principii îşi pierd capul la prima „izbîndă" şi se grăbesc ca, pe baza unei majorităţi de vreo zece voturi, s-o „consfinţească". „Tulburaţi şi zoriţi", ca nu cumva să scape acest prilej fericit, ei îşi revizuiesc în pripă „principiile", uită de neutralismul lor şi lipesc o etichetă. Nu tot aşa procedează marxiştii. Ei nu sînt nişte oaspeţi întîmplători în mişcarea muncitorească. Ei ştiu că mai devreme sau mai tîrziu toate sindicatele se vor situa pe poziţii marxiste. Ei sînt convinşi că viitorul aparţine ideilor lor şi nu forţează evenimentele, nu îmboldesc de la spate sindicatele, nu lipesc etichete, nu scindează sindicatele.

Cu calm şi încredere, ei îşi desfăşoară propaganda marxistă. Cu răbdare, pe baza învăţămintelor scoase din viaţă, îi învaţă pe muncitori marxismul. Şi nici un fel de tranzacţii pe care le încheie între ele grupurile lipsite de principii nu-i vor sili să se abată de pe această cale.

A fost o vreme cînd actualii lichidatori cereau ca sindicatele să fie partinice şi reprezentate din punct de vedere organizatoric în partid. A fost o vreme cînd narodnicii impuneau sindicatului feroviarilor să depună în mod oficial jurămînt de credinţă pe programul lor. Acum şi unii şi alţii s-au aruncat de cealaltă parte şi preconizează neutralismul. Slăbiciunea politică a poziţiei lor i-a silit să facă acest lucru.

www.dacoromanica.ro

Noi urmăm vechea noastră cale, care a fost demult proclamată şi care este preconizată de întregul marxist. Lichidatorii au tot dreptul să încheie o alianţă cu narodnicii. Dar aceasta este o alianţă între lipsa de principialitate şi slăbiciune. Calea pe care o propune sindicatelor blocul lichidatorist-narodnic nu este calea muncitorilor înaintaţi.

„Putl Pravdî" nr. 30 din 7 martie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DEZIDERATE PIOASE

Nu demult, ziarele liberale au publicat şi au comentat cu simpatie apelul lui K. Arseniev de a se acorda mai multă atenţie adunării de date cu privire la deportările administrative.

„Oricît de multe cazuri de fărădelege şi samavolnicie administrativă sînt relatate în presă — scrie K. Arseniev —, mai există o sumedenie de cazuri, la fel de revoltătoare, care nu sînt semnalate şi trec neobservate. Această lacună ar putea să fie în bună parte remediată dacă s-ar introduce un oarecare sistem în adunarea datelor respective. Despre cauzele deportărilor pe cale administrativă şi ale arestărilor, care pînă în ziua de azi continuă să fie practicate pe scară foarte largă, mai ales în rîndurile muncitorilor, se află numai din întîmplare şi, de aceea, nu toate ajung să fie cunoscute. Tot întîmplător pătrund în presă şi ştirile referitoare la situaţia pe care o au deportaţii în locurile de surghiun".

Ce-i drept, e drept! Partidele liberale, membrii liberali ai Dumei, avocaţii liberali, ziariştii liberali, diferitele grupuri de liberali etc. ar putea foarte bine să adune şi să publice atît în limita posibilităţilor cît şi dincolo de această limită un material cît se poate de complet şi de sistematic cu privire la *fiecare* caz din cele „practicate pe scară foarte largă, mai ales în rîndurile muncitorilor".

Iată, bunăoară, ziarul „Reci" „a salutat călduros toate aceste sfaturi şi apeluri ale stimatului fruntaş al vieţii publice" K. Arseniev.

Dar cine vă împiedică să faceţi acest lucru, domnilor? Poate alţii n-au, dar dv. aveţi posibilităţi şi mijloace de a organiza strîngerea regulată şi publicarea informaţiilor

www.dacoromanica.ro

referitoare la acest „fenomen de toate zilele“ din viaţa Rusiei, care vă revoltă pe toţi, pe care toţi îl condamnaţi şi de care vorbiţi în permanenţă cu toţii ! Şi priviţi : nici un ziar liberal, de 1 000 de ori mai „asigurat“ (din toate punctele de vedere) împotriva oricăror piedici şi obstacole, nu strînge informaţii precise cu privire la *toate* cazurile de deportare şi arestare.

Este cazul să spunem : mari meşteri mai sînt liberalii noştri în materie de deziderate frumoase şi pioase, dar să publice în acelaşi „Vestnik Evropî“ al lui Arseniev, în acelaşi „Russkie Vedomosti“ sau în „Reci“ numele tuturor celor deportaţi, informaţii despre ei, date sistematice despre soarta lor — asta n-o fac.

„Să sprijini“ în vorbe apelurile este, pare-se, mai uşor (şi mai puţin periculos) decît *să faci* ceva pentru *a duce la îndeplinire* apelurile...

„Putl Pravdî“ nr. 32
din 9 martie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

UN PROFESOR LIBERAL DESPRE EGALITATE

D-l profesor liberal Tugan-Baranovski a pornit la luptă împotriva socialismului. De data aceasta, el nu a abordat problema sub aspectul politic-economic, ci sub aspectul unor consideraţii generale asupra egalităţii (să i se fi părut oare profesorului aceste consideraţii generale mai potrivite pentru convorbirile filozofice-religioase la care participa ?)

„Dacă privim socialismul nu ca o teorie economică, ci ca un ideal de viaţă — a proclamat d-l Tugan — el este, fără îndoială, legat de idealul egalităţii, dar egalitatea este o noţiune... care nu poate fi dedusă din experienţă sau din raţiune".

Iată raţionamentul unui savant liberal care repetă argumente nespus de uzate şi de răsuflate : experienţa şi raţiunea, pretinde el, ne dovedesc în mod evident că oamenii *nu* sînt egali, pe cînd socialismul îşi bazează idealul pe egalitate. Va să zică, socialismul, vedeţi dv., este o absurditate, contrazice experienţa şi raţiunea etc. !

D-l Tugan reia vechiul procedeu al reacţionarilor : mai întîi denaturează socialismul, atribuindu-i o absurditate, iar apoi combate cu un aer triumfător această absurditate ! Cînd se spune că experienţa şi raţiunea ne dovedesc că oamenii *nu* sînt egali, prin egalitate se înţelege egalitatea în ceea ce priveşte *aptitudinile* sau *identitatea* în ceea ce priveşte forţele fizice şi aptitudinile spirituale ale oamenilor.

Se înţelege de la sine că în acest sens oamenii *nu* sînt egali. Nici un om cu mintea întreagă şi nici un socialist

www.dacoromanica.ro

nu uită acest lucru. Numai că o *asemenea* egalitate nu are *nici un fel* de legătură cu socialismul. Dacă d-l Tugan nu ştie de loc *să gîndească*, în orice caz *ştie* să citească şi, dacă ar fi luat cunoscuta operă a lui Friedrich Engels, unul dintre întemeietorii socialismului ştiinţific, împotriva lui Dühring, d-l Tugan ar fi putut citi acolo o explicaţie specială din care rezultă că e o prostie ca prin egalitate în domeniul economic să înţelegi altceva decît *desfiinţarea claselor*. Dar, atunci cînd domnii profesori se apucă să combată socialismul, nu ştii de ce să te miri mai mult: de obtuzitatea, de ignoranţa lor sau de reaua lor credinţă.

Va trebui s-o luăm de la a.b.c., de vreme ce avem de-a face cu d-l Tugan.

Prin egalitate, social-democraţii înţeleg pe tărîm politic *egalitatea în drepturi*, iar pe tărîm economic, cum am mai spus, *desfiinţarea claselor*. Socialiştilor nici nu le trece prin gînd să stabilească între oameni o egalitate în sensul egalităţii forţelor şi aptitudinilor (fizice şi spirituale).

Egalitatea în drepturi înseamnă revendicarea unor drepturi politice egale pentru *toţi* cetăţenii statului care au atins o anumită vîrstă şi nu suferă nici de cretinism obişnuit şi nici de cretinism liberalo-profesoral. Pentru prima oară, această revendicare a fost formulată nu de socialişti, nici de proletariat, ci de *burghezie*. Experienţa istorică îndeobşte cunoscută a tuturor ţărilor din lume stă mărturie în acest sens, şi d-l Tugan ar fi putut afla uşor acest lucru dacă el nu s-ar fi referit la „experienţă" numai pentru a-i induce în eroare pe studenţi şi pe muncitori, pentru a fi pe placul celor care deţin puterea, prin „nimicirea" socialismului.

Burghezia a formulat revendicarea *egalităţii* în drepturi a tuturor cetăţenilor în lupta ei împotriva privilegiilor de castă, împotriva privilegiilor medievale, feudale, iobăgiste. În Rusia, de pildă, spre deosebire de America, de Elveţia etc., privilegiile nobilimii se mai menţin şi în prezent în întreaga viaţă politică, şi în alegerile pentru Consiliul de Stat, şi în alegerile pentru Dumă, şi în administraţia locală, şi în privinţa impozitelor, şi în multe, multe alte privinţe.

www.dacoromanica.ro

Chiar şi omul cel mai lipsit de spirit de pătrundere şi mai înapoiat poate să înţeleagă că diferiţii oameni care fac parte din starea nobiliară *nu* sînt egali între ei prin aptitudinile lor fizice şi spirituale, aşa cum *nu* sînt egali între ei nici oamenii care fac parte din ţărănime — starea „de jos", starea „birnică", „prostimea", sau starea „neprivilegiată". În ceea ce priveşte însă *drepturile* lor, toţi nobilii sînt *egali*, iar toţi ţăranii sînt şi ei egali în ceea ce priveşte lipsa lor de drepturi.

Înţelege oare acum d-l savant şi profesor liberal Tugan deosebirea dintre egalitate ca egalitate în drepturi şi egalitate ca egalitate a forţelor şi aptitudinilor ?

Să trecem acum la egalitate sub raport economic. În Statele Unite ale Americii, ca şi în celelalte state înaintate, nu există privilegii medievale. Toţi cetăţenii sînt egali în ceea ce priveşte drepturile politice. Dar sînt ei oare egali *în ceea ce priveşte situaţia lor în producţia socială ?*

— Nu, d-le Tugan, nu sînt egali. Unii posedă pămînt, fabrici, capitaluri şi trăiesc din munca neplătită a muncitorilor ; aceştia formează o minoritate infimă. Alţii, şi anume masa imensă a populaţiei, nu au nici un fel de mijloace de producţie şi trăiesc numai din vînzarea forţei lor de muncă ; aceştia sînt proletarii.

În Statele Unite ale Americii nu există nobili, iar burghezii şi proletarii se bucură de drepturi politice *egale*. Ei *nu* sînt însă egali în ceea ce priveşte situaţia lor *de clasă :* unii, clasa capitaliştilor, sînt proprietari ai mijloacelor de producţie şi trăiesc din munca neplătită a muncitorilor ; ceilalţi, clasa muncitorilor salariaţi, clasa proletarilor, nu au mijloace de producţie şi trăiesc din vînzarea pe piaţă a forţei lor de muncă.

A desfiinţa clasele înseamnă a pune pe *toţi* cetăţenii în *aceeaşi* situaţie faţă de *mijloacele de producţie* ale întregii societăţi, înseamnă că toţi cetăţenii pot *deopotrivă* să muncească cu mijloacele de producţie obşteşti, pe pămîntul obştesc, în fabricile obşteşti etc.

Am fost nevoiţi să explicăm ce este socialismul pentru a-l lămuri pe savantul profesor liberal d-l Tugan, care, poate, dacă va face un efort, va înţelege acum că este

www.dacoromanica.ro

absurd să te aştepţi ca în societatea socialistă să existe o *egalitate* a forţelor şi aptitudinilor oamenilor.

Pe scurt: atunci cînd socialiştii vorbesc despre egalitate, ei înţeleg întotdeauna prin aceasta egalitatea *socială*, egalitatea în ceea ce priveşte poziţia socială, şi nicidecum egalitatea aptitudinilor fizice şi spirituale ale diferiţilor indivizi.

Poate că cititorul nedumerit va întreba: cum de a fost cu putinţă ca un savant profesor liberal să uite aceste adevăruri elementare, pe care le cunoaşte toată lumea din oricare expunere a concepţiilor socialiste? Răspunsul este simplu: trăsăturile *individuale* ale profesorilor de astăzi sînt de aşa natură, încît printre ei se pot întîlni chiar şi oameni de o rară obtuzitate de felul lui Tugan. Dar situaţia *socială* a profesorilor în societatea burgheză este de aşa natură, încît în aceste posturi sînt admişi numai cei care vînd ştiinţa, punînd-o în slujba intereselor capitalului, numai cei care consimt să debiteze împotriva socialiştilor cele mai neverosimile absurdităţi, cele mai neruşinate inepţii şi prostii. Burghezia va ierta profesorilor toate aceste lucruri, numai să se îndeletnicească cu „nimicirea" socialismului.

„Puti Pravdî" nr. 33 din 11 martie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

LIBERALII ENGLEZI ŞI IRLANDA

Ceea ce se petrece acum în parlamentul englez în legătură cu proiectul de lege al *home rule*-ului irlandez (autoadministrare sau, mai exact, autonomie pentru Irlanda) prezintă un deosebit interes atît din punctul de vedere al relaţiilor dintre clase, cît şi din punctul de vedere al lămuririi problemei naţionale şi a celei agrare.

Secole de-a rîndul, Anglia a ţinut Irlanda sub jugul ei, i-a făcut pe ţăranii irlandezi să sufere chinurile cumplite ale foametei şi să se stingă cu încetul de foame, i-a alungat de pe pămînturile lor şi i-a silit să-şi părăsească cu sutele de mii şi cu milioanele patria şi să emigreze în America. La începutul secolului al XIX-lea, Irlanda avea o populaţie de 5 500 000 de oameni, iar astăzi nu are decît 4 300 000. Irlanda s-a depopulat. În decursul secolului al XIX-lea au emigrat în America peste 5 000 000 de irlandezi, şi astăzi sînt *mai mulţi* irlandezi în Statele Unite decît în Irlanda.

Nemaipomenitele suferinţe şi chinuri îndurate de ţăranii irlandezi constituie un exemplu instructiv din care se poate vedea pînă unde pot merge moşierii şi burghezii liberali ai naţiunii „dominante". Într-o măsură considerabilă, Anglia şi-a făurit în bună parte „strălucita" ei dezvoltare economică, „prosperitatea" industriei şi comerţului ei pe baza unor astfel de isprăvi a căror victimă a fost ţărănimea irlandeză şi care ne amintesc de moşiereasa rusă, stăpîna de iobagi Saltîciha.

www.dacoromanica.ro

Anglia „înflorea", iar Irlanda se stingea şi rămînea o ţară înapoiată, semisălbatică, pur agricolă, o ţară de ţărani arendaşi săraci. Dar, oricît de mult ar fi dorit burghezia „luminată şi liberală" a Angliei să eternizeze subjugarea Irlandei şi sărăcia ei, totuşi reformele erau inevitabile, — cu atît mai mult cu cît exploziile revoluţionare ale luptei poporului irlandez pentru libertate şi pămînt deveneau tot mai ameninţătoare. În 1861 s-a constituit organizaţia revoluţionară irlandeză a *fenienilor*. Irlandezii emigraţi în America au ajutat-o prin toate mijloacele.

Din 1868, de la instalarea cabinetului Gladstone, acest erou al burghezilor liberali şi al mic-burghezilor obtuzi, începe *epoca reformelor* în Irlanda, epocă care s-a prelungit cît s-a putut pînă în zilele noastre, adică aproape o jumătate de secol. O, înţelepţii oameni de stat ai burgheziei liberale ştiu „să se grăbească încet" cu „reformele" lor!

Pe vremea aceea, Karl Marx trăia la Londra de mai bine de 15 ani şi urmărea cu foarte mult interes şi cu foarte multă simpatie lupta dusă de irlandezi. La 2 noiembrie 1867, el îi scria lui Friedrich Engels: „M-am străduit în fel şi chip să-i determin pe muncitorii englezi să organizeze o demonstraţie de simpatie pentru lupta irlandezilor. Înainte socoteam despărţirea Irlandei de Anglia ca un lucru imposibil. Astăzi socot că este inevitabil, chiar dacă după despărţire s-ar ajunge la o federaţie..." [122] În scrisoarea din 30 noiembrie a aceluiaşi an, Marx revine asupra acestei teme: „...Se pune întrebarea ce sfat trebuie să dăm muncitorilor englezi? După mine, anularea uniunii" (anularea uniunii Irlandei) „trebuie să devină un punct din programul lor; pe scurt, ei trebuie să reia revendicarea din 1783, democratizînd-o însă şi adaptînd-o la condiţiile de astăzi. Despărţirea Irlandei este singura formă legală şi de aceea singura formă posibilă de eliberare a Irlandei care trebuie să fie înscrisă în programul partidului muncitoresc *englez*" [123]. Şi Marx demonstra în continuare că irlandezii au nevoie de autoadministrare şi

www.dacoromanica.ro

de independenţă faţă de Anglia, precum şi de o revoluţie agrară şi de taxe vamale împotriva Angliei.

Acesta era programul pe care Karl Marx l-a propus muncitorilor englezi în interesul libertăţii Irlandei, al accelerării dezvoltării sociale şi al libertăţii muncitorilor englezi ; căci muncitorii englezi nu-şi puteau cuceri libertatea atîta timp cît ajutau (sau măcar îngăduiau) ca un alt popor să fie ţinut în robie.

Dar vai ! Datorită unei serii întregi de cauze istorice specifice, în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, muncitorii englezi erau dependenţi de liberali şi îmbibaţi de spiritul politicii muncitoreşti liberale. Nu în fruntea popoarelor şi a claselor care luptă pentru libertate se aflau ei, ci în coada odioşilor lachei ai sacului cu bani, domnii liberali englezi.

Şi liberalii au tărăgănat timp de *o jumătate de secol* eliberarea Irlandei, care nu este terminată nici pînă în ziua de astăzi ! Abia în secolul al XX-lea a început ţăranul irlandez să se transforme din arendaş în proprietar liber al pămîntului, dar domnii liberali l-au silit să plătească *despăgubiri pe baza unei evaluări „echitabile"* ! El plăteşte şi va plăti încă mulţi ani de acum înainte un tribut de milioane moşierilor englezi drept răsplată pentru că timp de cîteva secole l-au jefuit şi l-au adus într-o stare de foamete cronică. Burghezii liberali englezi i-au silit pe ţăranii irlandezi ca pentru toate acestea să-i recompenseze pe moşieri cu bani peşin...

Acum se dezbate în parlament legea *home rule*-ului (autoadministrării) Irlandei. În Irlanda există însă o provincie nordică, Olster (sau Ulster, cum se spune uneori incorect) ; în parte, aceasta este locuită de oameni originari din Anglia, protestanţi, spre deosebire de irlandezi, care sînt catolici. Şi iată că conservatorii englezi, în frunte cu huliganul-moşier Purişkevici..., adică vreau să spun Carson, au început să scoată urlete turbate împotriva autonomiei Irlandei. Aceasta ar însemna, spun ei, să-i lăsăm pe cei din Ulster la discreţia unor oameni de altă credinţă şi de alt neam ! Lordul Carson a ameninţat cu răscoala şi a organizat bande de huligani înarmaţi !

www.dacoromanica.ro

Firește că este o amenințare neîntemeiată. Despre răscoala unui pumn de huligani nici vorbă nu poate fi. De asemenea, nici de „asuprirea" protestanților de către parlamentul irlandez (a cărui putere este stabilită printr-o lege *engleză)* nu putea fi vorba.

Avem de-a face pur și simplu cu o încercare a moșierilor ultrareacționari de a-i *speria* pe liberali.

Și liberalii se tem, se prosternează în fața ultrareacționarilor, le fac concesii, propun să se organizeze în Ulster *o consultare specială a întregului popor* (un așa-zis referendum) și pentru Ulster să se amîne reforma pe termen de *șase* ani!

Tocmeala dintre liberali și ultrareacționari continuă. Reforma poate să mai aștepte: au așteptat irlandezii o jumătate de secol, de ce n-ar mai aștepta? doar n-o să-i „nedreptățim" pe moșieri!

Firește, dacă liberalii ar face apel la poporul Angliei, la proletariat, banda de huligani a lui Carson s-ar topi și ar dispărea pe dată. Libertatea deplină și pașnică a Irlandei ar fi asigurată.

Dar este oare de conceput ca burghezii liberali să se adreseze proletariatului, cerîndu-i ajutor împotriva moșierilor? Doar liberalii din Anglia sînt și ei niște lachei ai sacului cu bani, care nu sînt în stare decît să se prosterneze în fața Carsonilor.

„Putl Pravdi" nr. 34
din 12 martie 1914

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SISTEMUL TAYLOR — O ÎNROBIRE A OMULUI DE CĂTRE MAŞINĂ [124]

Capitalismul nu poate sta nici o clipă pe loc. El trebuie să meargă mereu înainte. Concurenţa, care în epocile de criză — cum este epoca în care trăim — se intensifică în mod deosebit, îi obligă pe capitalişti să inventeze mereu alte mijloace pentru ieftinirea producţiei. Iar domnia capitalului transformă toate aceste mijloace în noi instrumente de asuprire a muncitorilor.

Sistemul Taylor este unul din aceste mijloace.

De curînd, în America, adepţii acestui sistem au folosit următoarele procedee.

De mîna muncitorului se fixează un bec electric. Se fotografiază mişcările muncitorului şi se studiază mişcările becului. Se constată că anumite mişcări au fost „de prisos" şi i se impune muncitorului să evite aceste mişcări, adică să muncească mai intens, să nu piardă nici o secundă pentru odihnă.

Se întocmesc planuri de noi corpuri de fabrică, în aşa fel încît să nu se piardă nici un minut în plus cu aducerea materialelor la fabrică, cu transportarea lor dintr-o secţie în alta, cu expedierea produsului finit. Cinematografia este folosită în mod sistematic pentru studierea muncii celor mai buni muncitori şi pentru sporirea intensităţii ei, adică pentru „a-l zori" cît mai mult pe muncitor.

De pildă, a fost filmată în cursul unei zile întregi munca unui montor. După ce i-au fost studiate mişcările, s-a introdus o bancă specială suficient de înaltă ca mon-

www.dacoromanica.ro

torul să nu piardă timpul pentru a se apleca. Montorului i s-a dat ca ajutor un băiat. Rolul băiatului era să servească montorului într-un mod anumit, cît mai raţional, fiecare piesă a maşinii. După cîteva zile, montorul executa munca respectivă de asamblare a maşinii într-un *sfert* din timpul pe care-l folosea înainte pentru această operaţie!

Ce succes al productivităţii muncii!... dar plata muncitorului nu este majorată de patru ori, ci numai o dată şi jumătate cel mult, şi aceasta *numai pentru primul timp*. Deîndată ce muncitorii se obişnuiesc cu noul sistem, plata este din nou scăzută la nivelul anterior. Capitalistul realizează un profit imens, iar muncitorul munceşte de patru ori mai intens, uzîndu-şi nervii şi muşchii de patru ori mai repede.

Muncitorul nou angajat este adus în sala de cinematograf a uzinei, unde i se prezintă un „model" de felul cum trebuie executată munca pe care urmează s-o facă. Muncitorului i se impune „să ajungă la nivelul" acestui model. După o săptămînă i se prezintă muncitorului la cinematograf filmul propriei sale munci, care este comparată cu „modelul" ei.

Toate aceste perfecţionări colosale se fac *împotriva* muncitorului şi au ca rezultat o şi mai mare oprimare şi asuprire a lui, limitîndu-se, totodată, la repartizarea raţională, chibzuită a muncii *în cadrul fabricii*.

În mod firesc se naşte întrebarea: dar repartizarea muncii în cadrul întregii societăţi? Ce cantitate uriaşă de muncă se iroseşte astăzi din cauza caracterului neorganizat, haotic al întregii producţii capitaliste! Cît timp se pierde pentru ca materia primă să ajungă la fabricant prin mijlocirea a sute de negustori şi intermediari, în condiţii în care cerinţele pieţei nu sînt cunoscute! Nu numai că se pierde timp, dar chiar şi produsele se pierd şi se strică. Şi cîtă pierdere de timp şi de muncă pentru ca produsul finit să ajungă la consumatori printr-o puzderie de mici intermediari, care nu pot nici ei cunoaşte cerinţele cumpărătorilor şi fac nu numai o sumedenie de

www.dacoromanica.ro

mişcări de prisos, dar şi cumpărături, călătorii de prisos etc. etc. !

Capitalul organizează şi reglementează munca în cadrul fabricii pentru a-l asupri şi mai mult pe muncitor, pentru a-şi spori profitul. Aceasta în timp ce în întreaga producţie socială haosul persistă şi creşte, iar atunci cînd bogăţiile acumulate nu-şi găsesc cumpărători, duce la crize, iar milioane de muncitori, negăsind de lucru, suferă de foame şi pier.

Sistemul Taylor — fără ştirea şi împotriva voinţei autorului lui — pregăteşte timpul cînd proletariatul va lua în mîinile sale întreaga producţie socială şi va constitui comisiile sale muncitoreşti, în vederea unei juste repartizări şi reglementări a întregii munci sociale. Marea producţie, maşinile, căile ferate, telefonul — toate acestea oferă mii de posibilităţi pentru a face ca timpul de lucru al muncitorilor organizaţi să fie redus de patru ori, asigurîndu-li-se un nivel de trai de patru ori mai înalt decît în prezent.

Şi comisiile muncitoreşti, fiind sprijinite de sindicatele muncitoreşti, vor şti să aplice aceste principii de repartizare raţională a muncii sociale atunci cînd aceasta va fi eliberată din robia capitalului.

„Puti Pravdi" nr. 35
din 13 martie 1914
Semnat : M. M.

Se tipăreşte după textul
aparut în ziar

www.dacoromanica.ro

„OPOZIŢIA RESPONSABILĂ“ ŞI PARTICIPAREA CADEŢILOR LA CONSFĂTUIREA DE LA 1 MARTIE

Ziarele au vorbit mult despre consfătuirea pe care reprezentanţii guvernului au avut-o la 1 martie cu unii deputaţi din Dumă. Dar însemnătatea acestei consfătuiri din punctul de vedere al situaţiei şi sarcinilor „opoziţiei“ în Dumă n-a fost nici pe departe suficient lămurită.

Ţinem să amintim că, tocmai înaintea zilei de 1 martie, o serie întreagă de ziare liberale, şi la Petersburg, şi la Moscova, şi în provincie, au ridicat şi au discutat pe larg problema generală a liniştei mormîntale care s-a aşternut în Dumă, a neputinţei şi lipsei ei de viaţă, a fugii deputaţilor din Dumă, a sarcinilor opoziţiei etc.

Chiar în preajma zilei de 1 martie, d-nii Miliukov şi Şingarev, conducătorii cei mai de vază ai partidului „constituţional-democrat“, au publicat în presa din ambele capitale articole atît împotriva d-lui Struve, pentru îndemnurile lui la „asanarea puterii de stat“, cît şi împotriva cadetului de dreapta V. Maklakov, pentru îndemnurile sale „pesimiste-optimiste“ de a se încheia o înţelegere cu octombriştii. Chiar în preajma zilei de 1 martie, d-l Miliukov s-a străduit din răsputeri să apară ca adversar al „vehismului“, adică al ideilor consecvente şi făţişe ale liberalismului contrarevoluţionar.

Compoziţia şi caracterul consfătuirii de la 1 martie au dovedit încă o dată că toate aceste mici rezerve ale conducătorilor partidului cadet împotriva lui Struve şi V. Maklakov, toate aceste eforturi de a apărea „mai de stînga“ decît aceşti politicieni nu sînt decît făţărnicie şi

www.dacoromanica.ro

înșelare a democrației. *În realitate,* ceea ce a triumfat printre liberali la această consfătuire a fost tocmai politica „vehiștilor", tocmai politica d-lor Struve și V. Maklakov, și nu politica conducătorilor și diplomaților oficiali ai partidului cadet, d-nii Miliukov, Șingarev & Co.

La consfătuire au participat numai reprezentanții partidelor la putere și cei ai opoziției liberale-burgheze ; nici social-democrații și nici trudovicii (democrația burgheză) nu au fost invitați la consfătuire (chipurile, pentru motivul că ar fi „antimilitariști din principiu și votează întotdeauna împotriva oricăror credite de război", dar în realitate pentru că nu doreau să primească un refuz public și motivat, de care erau siguri, cel puțin din partea social-democraților).

Atunci cînd deputații opoziției — după cum relatează pe un ton grav și oficial ziarul „Reci" — *„au încercat să ridice și problema politicii noastre interne"*, li s-a declarat că discuția trebuie să se ducă numai în jurul creditelor de război și că „reprezentanții guvernului nu consideră că la această consfătuire se pot da lămuriri în privința politicii interne".

„*Cu toate acestea* — scria „Reci" —, unii deputați, printre care I. N. Efremov, A. I. Șingarev și alții, *au atins* în cuvîntările lor și probleme privind situația noastră internă".

Cu atît mai mult — trebuie să spunem în legătură cu această declarație — este ridicol, deplasat, stupid și lipsit de demnitate rolul deputaților cadeți, al deputaților constituțional-democrați. Dacă partidul lor s-ar numi partid liberal-monarhist moderat, adică dacă ar purta o denumire care să exprime just esența sa de clasă și adevărata sa natură politică, atunci comportarea deputaților cadeți ar fi fost normală din punctul de vedere al partidului lor ! Dar pentru oameni care vor să fie considerați democrați, pentru oameni dintre care chiar și cei mai de dreapta, în genul lui V. Maklakov, declară în mod public că și-au *pierdut credința* „în posibilitatea de a găsi o ieșire din impas fără explozii și catastrofe revoluționare" (întocmai așa a expus *însuși* d-l Șingarev vederile d-lui

www.dacoromanica.ro

V. Maklakov în nr. 55 din 26 februarie al ziarului „Reci" ; în acelaşi sens a scris *însuşi* d-l Miliukov în numărul din 25 februarie), — pentru astfel de oameni participarea la o consfătuire cu cei de dreapta şi cu octombriştii a însemnat o palmă primită în public.

Domnii cadeţi şi-au dat singuri palma. Ei au renegat în mod public — prin participarea lor — propriile lor cuvinte cu privire la „pierderea credinţei". Ei au demonstrat în mod public că sînt gata să dovedească că *credinţa lor trăieşte*, ceea ce echivalează cu a fi gata de a sluji şi a slugărnici.

Poate or fi unii care nu înţeleg, dar cadeţii înţeleg prea bine atît legătura indisolubilă dintre politica internă şi cea externă, cît şi semnificaţia „alocării" de credite...

„Puti Pravdî" nr. 36 din 14 martie 1914

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

www.dacoromanica.ro

SCHIŢA REZOLUŢIEI CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ [125]

Rezoluţia cu privire la problema naţională

I. 1. Este absolut necesar să se definească pe larg şi în toate amănuntele atitudinea noastră faţă de problema naţională pe considerente

(α) istorice (obiective): naţionalismul reacţionar şi naţionalismul burghezo-progresist (chiar şi burghezo-democratic) al epocii contrarevoluţionare

(β) ale vieţii de partid: sciziunea Bundului, separatismul său, blocul încheiat de el cu partide *ne*social-democrate, care păstrează trăsături naţionaliste (P.P.S.), desfiinţarea acestui bloc prin hotărîrea de compromis a Congresului de la Stockholm [126]. Destrămarea „federaţiei de cel mai rău tip" [127].

II. 2. § despre autodeterminare înseamnă *numai* despărţire politică.

3. Necesitatea acestui § pentru Rusia ca urmare a

(α) principiului general al democraţiei

(β) faptului că naţiunile asuprite trăiesc în regiunile periferice

(γ) nedesăvîrşirii revoluţiei burghezo-democratice în răsăritul Europei în general şi în Rusia în special

www.dacoromanica.ro

(δ) faptului că în Rusia, atît în comparație cu Apusul cît și cu Răsăritul, se găsește cea mai reacționară orînduire de stat *(monarhia)*.

4. Recunoașterea dreptului la autodeterminare înseamnă *numai*
   (α) revendicarea de a se rezolva problema pe cale democratică à la Norvegia
   (β) desfășurarea luptei atît împotriva sutelor negre cît și împotriva *liberalilor*, care neagă acest drept, — educarea maselor (mujicul!) în spiritul antinaționalist.
5. Acest drept nu exclude nicidecum o apreciere proletară independentă, ci, dimpotrivă, o reclamă.
6. Exemplul Poloniei și Finlandei din 1905 dovedește *apropierea* care există între partidele moșierești și burghezo-naționaliste și *monarhia* lui Nicolaie al II-lea, — dovedește înșelarea muncitorilor din Polonia și Finlanda de către burghezia națională a propriei lor țări, — dovedește că muncitorii care ar prefera o apropiere politică (și ideologică) de *propria* lor burghezie în locul *unității* cu proletariatul altor națiuni ar trăda și socialismul, și democrația, *și propria lor patrie*.

III. 7. O egalitate în drepturi necondiționată a națiunilor și limbilor. Limba populației locale să fie asigurată pe socoteala statului.
8. Să se respingă limba „de stat".
9. Modificarea împărțirii administrative a statului.
10. O lege generală cu privire la garantarea drepturilor minorităților naționale etc.

IV. 11. Atitudine negativă față de autonomia cultural-națională
   (α) caracterul greșit din punct de vedere ideologic și politic al lozincii „culturii naționale"
   (β) contravine internaționalismului proletariatului

www.dacoromanica.ro

(γ) atrage masele spre ideile naționalismului burghez

(δ) abate de la sarcinile unei revoluții democratice c[entralizate] (indică, chipurile, calea separării naționale, pe cînd în realitate nu este posibilă decît revoluția democratică c[entralizată])

(ε) propagarea acestei lozinci *de către toate* partidele burgheze ale uneia dintre națiuni (evreiască), pusă în situația de castă

(ζ) divizarea proletariatului (națiunilor conlocuitoare) în problema învățămîntului este dăunătoare, este nevoie de unificare.

V. 12. Unirea muncitorilor aparținînd tuturor naționalităților în toate organizațiile.

13. O structură unitară a partidului și nu una federativă (Caucaz etc.).

Scris în septembrie 1913

Publicat pentru prima oară în 1937, în „Culegeri din Lenin", vol. XXX

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

CONSPECTUL RAPORTULUI, CARE URMA SĂ SE ŢINĂ ÎN CADRUL ORGANIZAŢIILOR LOCALE, CU PRIVIRE LA CONSFĂTUIREA DE LA PORONINO A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID (1913) [128]

Conspectul raportului pentru organizaţiile locale

12/XII

Tema generală — evenimentele din timpul mişcării greviste şi din viaţa de partid începînd din vara anului 1913. Rezoluţiile consfătuirii. În special se impun următoarele puncte:

1. Greva generală proiectată pentru 9 ianuarie 1914. Hotărîrea consfătuirii. Necesitatea grevei. Lozincile ei (republica democrată, ziua de lucru de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti). Pregătirea intensă a grevei.

2. *Campania pentru asigurările sociale.* Difuzarea susţinută a revistei „Voprosî strahovania". — Organizarea de celule de partid în cadrul *tuturor* caselor şi al *tuturor* comitetelor de conducere. Obţinerea unei majorităţi proprii, de partid, în comitetele de conducere (şi în sindicate, cluburi etc. etc.).

3. *Cei şase şi cei şapte.* Principalele cauze ale sciziunii: (a) lichidatorismul = distrugerea partidului. *Din această cauză* — lupta. Cei şapte *înclină* spre lichidatorism; (b) cei şapte *nu recunosc hotărîrile partidului*; (c) este dovedit că *majoritatea partidului* se pronunţă pentru cei şase. Cifrele principale din „Pravda". A avea cu sine numerele conţinînd *materialele* privitoare la problema sciziunii. (Este necesar să se continue *i n t e n s* cu adoptarea de rezoluţii în sprijinul celor şase.)

4. Congresul partidului. Necesitatea lui. Participarea la congres a *tuturor* celulelor ilegale de partid. Pregătirea lui: principalul — *b a n i i.* Să se colecteze

www.dacoromanica.ro

un *fond* al congresului (mai ales prin deputați). Sarcină — pînă în primăvară, fiecare grup sau asociație de grupuri să strîngă *o sumă dublă* față de suma cheltuielilor (cheltuiala pentru 1 delegat—150 ruble. Grupul sau uniunea grupurilor apropiate trebuie să strîngă 300 ruble).

5. Necesitatea de a dezvolta legăturile, de a le întări (oamenii să fie învățați să corespondeze cu Petersburgul și Biroul din străinătate). Corespondența șchioapătă: *din această cauză, transportul* este prost. Împuterniciți trebuie să fie pretutindeni.

6. Să fie examinat din rezoluții tot ce este important. De pildă, cu privire la problema națională: (a) lupta împotriva oricărui naționalism, chiar și a celui rafinat (autonomie național-culturală); (b) unitatea muncitorilor aparținînd *tuturor* naționalităților; (c) lupta împotriva naționalismului *velicorus* ultrareacționar. (La fel, pe scurt, despre celelalte rezoluții.)

7. Presa ilegală și cea legală. Să se intensifice colectele. Presa legală *va pieri* inevitabil: toate forțele pentru crearea celei ilegale (vezi „Comunicatul", în special p. 9—10).

Scris la 29 noiembrie (12 decembrie) 1913

Publicat pentru prima oară în 1923, în volumul „Din epoca ziarelor «Zvezda» și «Pravda» (1911—1914)", ed. a III-a

Se tipărește după copia scrisă de mînă de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

TEZELE REFERATULUI CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ [129]

Problema națională

(Teze formulate din memorie)

A) Importanța problemei naționale în momentul actual.
B) Locul istoric al mișcărilor naționale (resp. tratarea din punct de vedere istoric a problemei naționale).
C) Două teorii în problema națională.
D) Autodeterminarea națiunilor.
E) Egalitatea în drepturi și garantarea drepturilor minorităților. Autonomia.
F) Autonomia cultural-națională.
G) Principiul național în construcția de partid.

A. Introducere.

Însemnătatea problemei naționale în momentul istoric actual

1. Naționalismul guvernului. Întreaga contrarevoluție este vopsită în culori naționaliste.
2. La fel — liberalismul burghez (Struve & Co.).
3. În condițiile nemaipomenitei și nemaiauzitei asupriri a națiunilor (57% din populația Rusiei) — naționalismul la popoarele asuprite (încăierarea paneuropeană).
4. Încălcarea programului P.M.S.D.R. (denaturarea autodeterminării + autonomia cultural-națională).
5. Sciziunea separatismului evreiesc. Izolarea națională.

B. 6. Problema națională trebuie pusă din punct de vedere istoric și economic. Problema națională — fenomen *mondial.*

www.dacoromanica.ro

(1

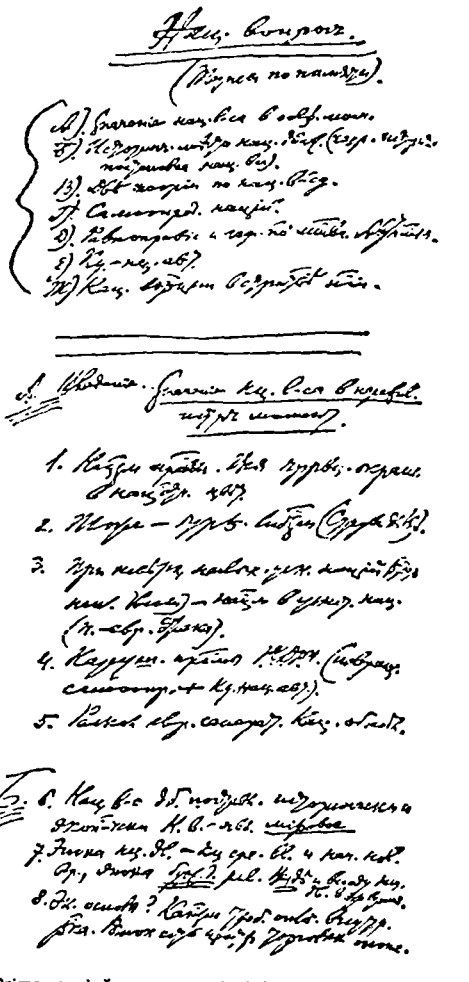

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Problema națională (Teze formulate din memorie)". — Ianuarie 1914
Micșorat

www.dacoromanica.ro

7. Epoca mișcărilor naționale — sfîrșitul evului mediu și începutul epocii moderne, epoca revoluțiilor *burghezo-democratice*. În acest timp, *pretutindeni* și peste tot mișcări naționale.
8. Bazele economice? Capitalismul cere unificarea pieței interne. Piața este centrul relațiilor comerciale. Principalul instrument al relațiilor comerciale dintre oameni este *limba*.
9. Unirea regiunilor naționale (reconstituirea limbii, trezirea națională etc.) și crearea *statului național*. Necesitatea lui economică.
10. Suprastructura politică pe baza economicului. Democratism, suveranitatea națiunilor. *Inde* „stat național"* ...
11. Statul național — *regulă universală* (K. Kautsky v. I, 18**, p. *23* și *23—25* „Internationalität"), iar *statul mai multor naționalități — excepție*"[130].

K. Kautsky despre O. Bauer: Bauer *subapreciază* aspirațiile spre un stat național. („forța Drangului") | Aceasta N.B. |

> În paranteză: unii oameni cred că statul național constituie un *mai mare* naționalism decît autonomia cultural-națională. Eroare naivă și ridicolă! Statul național constituie o regulă în experiența istoriei universale. Autonomia cultural-națională este o născocire a unor intelectuali slăbuți, neînfăptuită nicăieri.

12. Epoca revoluțiilor naționale (burghezo-democratice) din secolul al XIX-lea (Italia, Germania). În Vestul Europei, ea s-a terminat. *În Răsărit abia a început și în Asia*...

* — De aici. — *Nota trad.*
** Trimitere la p. 18 a primului caiet cu privire la problema națională. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

C. Două teorii ale marxismului în problema națională.

13. Apariția partidelor proletare în statele naționale. Orientul înapoiat. „*Teoriile*“ problemei naționale. (Nu s-a acordat suficientă atenție bazei *teoretice*. K. Kautsky + O. Bauer.)

14. *O. B a u e r* . Națiunea = Kulturgemeinschaft*. Lozinca „culturii naționale“ ((un fir roșu)). Caracterul național — principalul. (O sumedenie de rezerve, dar aceasta n-are importanță.)

(Aprecierea lui Kautsky: Kulturgemeinschaft = principala eroare a lui O. Bauer.)

15. „Socialismul va întări principiul naționalității“ (O. Bauer I, 5** — *p. 532 a cărții sale).*

16. Greșeala fundamentală a lui Bauer — naționalismul rafinat. Un naționalism curățel, fără exploatare, fără ciocniri.

N.B. Proudhon a curățat, a idealizat, a înfrumusețat capitalismul, O. Bauer — naționalismul.

17. Politica claselor dominante este „conservator-națională“, a noastră — „evoluat-națională“ (O. Bauer).

18. „Pe noi nu ne satisface vechiul internaționalism“ (O. Bauer)
(O. Bauer I, 6).

19. ΣΣ*** la O. Bauer
   (α) teoria idealistă a națiunii
   (β) lozinca culturii naționale (= lozincă burgheză)
   (γ) un naționalism purificat, rafinat, absolut, mergînd pînă la socialism
   (δ) totala uitare a internaționalismului.

   Σ = *o p o r t u n i s m n a ț i o n a l* (Pannekoek).

20. O. Bauer, confuz, demascat de *K. K a u t s k y.*

---

* — comunitate culturală. — *Nota trad.*

** Aici și mai departe se face trimitere la p. 5, 6 și 17 din primul caiet cu privire la problema națională. — *Nota red.*

*** — Summa summarum — total general. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

(α) Eigentümlich und hinfällig* că O. Bauer vorbește într-una despre cultura națională. (I, 17) (c. 15 Internationalität)

(β) „Nie ist eine rein nationale Kultur weniger möglich gewesen" (ibidem, 15 Internationalität)** —

înlăturare:

		engl.	franc.	germ.	
— Exemplu:	1800:	20	— 30	— 30	(Σ = 80)
	1900:	125	— 40	— 70	(Σ = 235)

((e posibil ca limba universală să fie cea engleză, sau poate, + rusa))

N.B. (γ) „Internaționalismul nostru nu este o formă specială de naționalism, care se deosebește de cel burghez prin neagresivitate, egalitate în drepturi etc., ci un organism social unitar din punct de vedere economic și cultural" (ibidem, p. 17).

N.B. La O. Bauer, această concepție a dispărut în dosul „Betonung der nationalen Kultur"***.

(δ) Națiunea — nu-i Kultur-, nu-i Schicksal-, ci Sprachgemeinschaft****.

(ε) La O. Bauer rezultă „*accentuarea factorului național*"...

N.B. (ζ) ΣΣ (la K. Kautsky) — gewaltige Ueberschätzung des nationalen... Momentes (35 Internationalität). Völlige Vernachlässigung internationalen*****.

---

* — Particularitatea și punctul slab constă în aceea. — *Nota trad.*

** — „Niciodată încă o cultură pur națională n-a fost mai puțin posibilă" (ibidem, 15 „Internaționalism"). — *Nota trad.*

*** — „prin sublinierea culturii naționale". — *Nota trad.*

**** — nu-i o comunitate de cultură, de destin, ci o comunitate de limbă. — *Nota trad.*

***** — uriașa exagerare a factorului național (35 Internaționalism). Completa uitare a internaționalismului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

21. La K. Kautsky Sprache und Territorium* teorie istorică-economică
atunci **stat național** în **mișcarea** burghezo-**democratică** — și
acum **internaționalism acum.** N.B.

D. § 9 din program = autodeterminare politică.

22. Însemnătatea ei ca principiu și accepția dată ei de întreaga democrație internațională începînd din 1848 = separare politică, formarea statului național.

23. Însemnătatea ei din punct de vedere al *istoriei* mișcărilor naționale în întreaga lume = = crearea statului național.

24. Încercările de a interpreta altfel acest § sînt ciudate (de rîs!)!! *Principiul democratic* în problema națională *este indisolubil* legat de condițiile *istorice-economice* ale mișcărilor naționale.
(α) (α)

25. Abaterea de la principiul democratic înseamnă trădarea și uitarea *întregii* istorii.
Nedesăvîrșirea revoluției burgheze.
(β) (β) Rusia = stat național în esență, bază, centru

Pskov — Rostov pe/D

Regiunile periferice — naționale.
Asuprire extremă.
Nedesăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, care *nu-i posibilă* fără o mișcare națională și fără tendința de creare a unor state *naționale* în general.

26. Situația internațională a Rusiei: învecinată cu
(γ) (γ) Austria (unde revoluția burgheză nu este de-

* — limba și teritoriul. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

săvîrșită în ceea ce privește problema națională) și cu Asia, care s-a trezit (China republicană).

Țarismul — cea mai reacționară orînduire de stat. De aici caracterul absolut inevitabil al mișcării naționale și revendicarea de către velicoruși a dreptului la autodeterminare.

27. Exemplu concret. Norvegia (6 secole sub stăpînirea Danemarcii). La începutul secolului al XIX-lea [epoca războaielor napoleoniene] *cedată* (prin tratatul dintre Suedia, Anglia și Rusia) *Suediei*. Cucerită în *r ă z b o i u l* dintre suedezi și norvegieni.

Anexată la Suedia. Și-a păstrat *d e p l i n ă* autonomie (seim, armată, impozite, taxe vamale etc.). Decenii de fricțiuni și ciocniri.

Anul 1905. Începutul marii revoluții în Răsăritul Europei — alături *revoluția burghezo-democratică nedesăvîrșită* într-un stat vecin vest-european foarte liber. Rezultatul? **Revoluția din Norvegia din 1905.**

Revoluția din august din Norvegia. Hotărîrea seimului (17 august 1905). Agitația popilor și moșierilor din Suedia.

Referendum	5 mil. suedezi și 2 „ norvegieni.

Tratat cu statul vecin. Pace și totală desăvîrșire.

Obligația muncitorului suedez? Nu numai pentru libertate în general, nu numai pentru autonomie, ci neapărat pentru **d r e p t u l** la separare.

28. Anul 1905. Finlanda și Polonia.

Tranzacțiile burgheziei naționale cu burghezia rusă. Sarcinile partidelor de clasă: lupta împotriva tranzacțiilor naționaliste, *p e n t r u a l i a n ț a c u p r o l e t a r i a t u l r e v o l u ț i o n a r d i n R u s i a*.

www.dacoromanica.ro

29. Rezultat: (α) Semnificația § 9 dedusă din întreaga istorie a mișcării naționale.
(β) Asuprirea națională în Rusia în condițiile unui stat național la centru și ale asupririi naționale în regiunile periferice.
(γ) Revoluția burghezo-democratică nedesăvîrșită în Rusia.
(δ) Situația internațională a Rusiei.
(ε) Problema despărțirii să fie rezolvată de la caz la caz, dar propaganda este obligatorie.

30. Poziția aparte a P.S.D.

Dezvoltarea capitalismului a dus la o legătură strînsă între Polonia și Rusia. Fabricile din Lodz pe piața Rusiei. Nu-i treaba noastră să creăm un nou stat de clasă. Atît!!

(α) Neprecizat: a fost desăvîrșită oare revoluția burghezo-democratică în Rusia și în *Orient*? *Nu.*

(β) Esența problemei n-o constituie Polonia și separarea ei, ci *mujicul rus.*

1863

XI. 1905

Țăranul rus trebuie să dea o ripostă naționalismului nu numai prin revendicarea neasupririi națiunilor, nu numai în ceea ce privește autonomia, dar neapărat și în ceea ce privește **dreptul de despărțire.**

Este absurd și reacționar să negi sau să diminuezi acest lucru.

N.B. Să negi *dreptul* la despărțire înseamnă să sprijini țarismul, *să cînți în strună* naționalismului țăranului rus.

www.dacoromanica.ro

(γ) Exemplu: atitudinea lui Marx față de Polonia (Lopatin) și față de Irlanda...[131]

Marx despre Irlanda. *Nu poate fi liber un popor care asuprește alt popor.* N.B.

De unde absurditatea P.S.D.-ului?
Naționalism de-a-ndoaselea.
Speriați de papuași.
Cracovia — exemplu.
Nu pe acea linie.
Istoria acestei idei absurde și reacționare a P.S.D.
1895: K. Kautsky
(α) Materialismus *einseitig**
(β) vă este teamă să țineți isonul naționalismului micii burghezii? *Sprijiniți reacțiunea rusă*!
1903. Comisia Congresului al II-lea vs** Varski[132].

D. *Egalitatea în drepturi a națiunilor și drepturile minorităților...*

31. Nici un fel de privilegii vreunei națiuni, vreunei limbi.
Aceasta este necesar din punctul de vedere al a.b.c.-ului democratismului și solidarității muncitorești.
32. Limba de stat. Inutilitatea ei.
43% velicoruși
17 ucraineni
6 bieloruși
66
6 polonezi
72% slavi.

---

* — Materialism unilateral. — *Nota trad.*
** — versus — impotriva, față de. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

33. Exemplul Elveției. Foaie aparte.

(α) Trei limbi (70—22—7%).
(β) Graubünden 100 000 locuitori
< 30 000 romanici 1% *.

ad (γ) Drepturile minorităților și *legea fundamentală*.
(δ) Un model de rezolvare a problemei naționale în societatea *burgheză*.
(Belgia, *F i n l a n d a* etc.)

Nu sînt născociri

34. Autonomia ținuturilor și autoguvernare locală = = principiul general al orînduirii democratice. Frontierele? Naționale + economice + sociale etc.

35. Este oare realizabil? *F o r t u n a t o v versus Medem.*

Centrele naționale trebuie apreciate după minimum teritorial, iar nu după maximum.

Punctul de vedere al „celor obidiți" exprimat de Medem: naționalismul absolut al micilor insulițe naționale!!!

36. „Dacă e să o rupi cu economicul" (Medem).

37. Garantarea drepturilor minorității. Legea fundamentală a statului (compară Brünn § 4).

38. Obiecțiile lui Medem **I, 2**** N.B.))

39. Necesitatea acestei legi (comp. Elveția) generale, centrale.

40. Numai o orînduire general democratică și *c e n t r a l i z a t* democratică constituie garanția.

* Vezi volumul de față, p. 129. — *Nota red.*
** Trimitere la pagina a 2-a a primului caiet cu privire la problema națională. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

E. *Autonomia cultural-națională*

Termeni:

{ exteritorial / personal / național }

41. În ce constă planul? (1) Cadastru
(2) Seim
(3) Impunere silită.

42. Experiența Austriei (Brünn).

Programul autonomiei cultural-naționale. Eșec. Clericalism. Irealizabil.

Programul adoptat $^1/_2$*. *Absurditatea* se vede *de la început.*

43. Bazele principiale ale planului.

(0) Naționalism absolut, purificat. Dus pînă la capăt.

(α) Lozinca *culturii naționale.* Lozincă burgheză, reacționară versus mișcarea muncitorească și internaționalismul.

Cultură națională și cultură internațională:

{ izolare / unire cu burghezia, cu clericalii etc. — unire strînsă — unire cu democrația și socialiștii celorlalte națiuni.

N.B.:
Muzeu național la Lvov = „cultură națională"!!

(β) „Scoaterea din competență". **Utopie**! Baza ei mic-burgheză. Născocirea unui prost intelectual.

„Nu cotropire, nu maiorizare, nu luptă" (Medem). Comp. *K. Kautsky.*

(γ) Curiile naționale în problema școlilor. Dăunătoare. Negrii în America.

* — jumătate de măsură. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(δ) Logica obiectivă: „nu în locul, ci împreună cu" democrația centralizată. Austria versus Elveția.

(ε) Caracterul inegal al componenței de clasă a diferitelor națiuni.
Nu împărțire, ci despărțire.

{ națiunile de țărani și orașele }

(ζ) evreii — în cea mai mare parte negustori.
Sofismul bundiștilor: despărțim în vederea luptei *pure* de clasă.

44. Autonomia națională pentru evrei?
O. Bauer și K. Kautsky. „Casta".
Meritele evreilor în cultura universală și *două* curente în evreism.

45. În Rusia izolarea de castă a evreilor.
Soluția? (1) consolidarea ei într-un fel sau altul
(2) apropierea de *mișcarea democratică* și *socialistă* din țările diasporei[133].

„Să fie scoși evreii din rîndul națiunilor"...

46. $10^1/_2$ milioane în lume. Două jumătăți [Așer despre Viena — 150 000].

47. *Toate* partidele burgheze ale evreilor au adoptat în Rusia autonomia cultural-națională
{ + democrația mic-burgheză din 1907
+ Bundul? (*o parte*) }

Cărei camuflări i-a servit născocirea (mic-burgheză oportunistă) a lui Bauer?

F. Principiul național în organizarea partidelor socialiste.

Austria. Numai începînd de la Vimberg (1907).
(Otto Bauer
I, 7. **1907**)

www.dacoromanica.ro

Otto Bauer I, 7 despre adversarii ei
idem I, 8*.

Sciziune și *faliment*. Separatiștii cehi (Congresul de la Copenhaga din 1910) și simpatia lor pentru **Bund.**

Rusia

„O federație de cel mai rău tip"

1898—1903. Ieșirea Bundului din partid.
1903—1906
1907—1911. Medem

foaie aparte

Fuziune (Caucaz, Riga, Vilno).
Unitate de jos.

Limba** :

1) Comp. răspîndirea limbilor.

Liège: 2. II. 1914
Rabinovici: Problema națională = „născocire"

Scris între 10 și 20 ianuarie (23 ianuarie și 2 februarie) 1914

S-a publicat pentru prima oară în 1937, în „Culegeri din Lenin", vol. XXX

Se tipărește după manuscris

* Trimitere la paginile 7 și 8 ale primului caiet cu privire la problema națională. — *Nota red.*

** De aici și pînă la sfîrșit însemnările sînt făcute cu creionul pe coperta a doua a caietului. Tot acolo este notată adresa: „Parvis. St.-Gilles. Maison du Peuple

Nr. 15 | partea 10 |*. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

CONSPECTUL RAPORTULUI C.C. AL P.M.S.D.R. PREZENTAT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON

Conspectul raportului C.C.

1. Restabilirea partidului ilegal împotriva lichidatorilor.

2. Destrămarea celui vechi (bundiștii + letonii + menșevicii = 3 din 5). Părerea lui Plehanov

3. Conferința din ianuarie: atacurile tuturor...

4. Alegerile pentru Duma a IV-a de stat ((**67%**))... { Petersburg / 3 gub. centru sud }

5. Presa muncitorească... (2 000 și 500) ((de la 1.I. 1912 pînă la 1.X. 1913)).

6. Restabilirea C.C. în Rusia

{{ 1912 — 1 primăvară o mare cădere (tot timpul) cel mai mult *2—3*
{ 1913 — 2 tot timpul }
{ $^1/_2$ 1913 — 3 tot timpul } cel mai mult 4—5 ((majoritatea muncitori)).

7. Sindicatul metalurgiștilor (consfătuirea a II-a).

www.dacoromanica.ro

8. Consfătuirea din vară **și 6 vs 7** (Martov)
în „**N a ș a Z a r e a**“ nr. 10—11
4 800 versus 2 500 {1000 / 600}

9. A fost restabilită **m a j o r i t a t e a.**

10. Unitatea? **A c ă r u i p a r t i d?**

Scris în ianuarie 1914

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

CONSPECTUL CUVÎNTULUI DE ÎNCHEIERE LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON

Conspectul cuvîntului de încheiere:

1) Biroul socialist internaţional. Vom participa? (Lenin cu C.C.)

((Banii Biroului din străinătate al C.C.))

2) Trei semnături negative

{ Republica şi conferinţa } | (1) „Luci" („recidivă") (2) Zasulici (3) F. Dan } nil*

Comitetul din Petersburg
Biroul regional Moscova
Comitetul din Moscova (şi grupurile)
Conferinţa din Kostroma
Ural
Comitetul din Odesa
Comitetul din Kiev

3) Trei fapte:

(1) deputaţii 47—50—67%
(2) 6 şi 7
(3) **2 000** şi **500 grupuri**

4) Organizaţiile şi masele:

((*Conferinţa din ianuarie...* / *2 consfătuiri...*)) *O.C.*

5) C.C. din Rusia

{{ 1912 —
1913 —
1913 —

Scindarea celor din străinătate şi unificare în Rusia

* — nihil — nimic. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

I
1°. Partid ilegal.
2°. Lupta în presa legală cu lozinci revoluționare.
3°. Problema națională (α) autonomia cultural-națională
(β) organizații naționale.
4°. Jagiełło...

II 5°. Methode d'organisation et la majorité*.

Scris în ianuarie 1914

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

---

* — Metodă de organizare și majoritatea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Septembrie 1913 — martie 1914)

1913

RAPOARTELE PREZENTATE ŞI CUVÎNTĂRILE ROSTITE LA CONSFĂTUIREA DE LA PORONINO („DIN VARĂ") A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID, CARE A AVUT LOC LA 25 SEPTEMBRIE — 1 OCTOMBRIE (8—14 OCTOMBRIE) 1913

Procesele-verbale ale consfătuirii de la Poronino n-au fost găsite. Din rapoartele informative adresate directorului departamentului poliţiei, S. I. Beleţki, rezultă că V. I. Lenin a rostit un cuvînt de salut la deschiderea consfătuirii, la 25 septembrie (8 octombrie), a prezentat la 26 septembrie (9 octombrie) raportul C.C. al P.M.S.D.R., la 26 şi 28 septembrie (9 şi 11 octombrie) raportul cu privire la problema naţională, la 30 septembrie (13 octombrie) darea de seamă asupra Congresului socialist de la Viena şi a rostit cuvîntul de încheiere a consfătuirii la 1 (14) octombrie. În aceste rapoarte informative se relatează pe scurt conţinutul rapoartelor prezentate de Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.; vezi şi A. Badaev. „Bolşevicii în Duma de stat", 1954, p. 179).

SCRISORI ADRESATE LUI M. M. LITVINOV

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează trei scrisori ale lui M. M. Litvinov în care există referiri la scrisori adresate de Lenin acestuia. În scrisoarea din 29 noiembrie (12 decembrie) 1913, Litvinov scrie: „Dragă prietene, chiar acum am primit mandatele şi scrisoarea d-tale cu înştiinţarea trimisă de Huysmans". Din scrisoarea lui Litvinov rezultă că Lenin se interesa de pregătirile în vederea şedinţei Biroului socialist internaţional care a avut loc la Londra la 1 (14) decembrie 1913 şi îl întreba pe Litvinov dacă a primit traducerile în limbile franceză, engleză şi germană ale raportului şi rezoluţiilor C.C. al P.M.S.D.R. pentru şedinţa B.S.I.

www.dacoromanica.ro

În aceeași zi, Litvinov îi scria lui Lenin într-o altă scrisoare: „Dragă Vladimir Ilici, am primit scrisoarea d-tale cu știri din Viena" și îi comunica că a primit din Leipzig traducerea în limba germană a raportului și rezoluțiilor C.C. al P.M.S.D.R. pentru ședința B.S.I.

Într-o a treia scrisoare, din 3 (16) decembrie 1913, Litvinov îi scria lui Lenin: „Am primit ambele plicuri: 1) procesele-verbale ale consfătuirii și 2) celelalte documente și extrase. Din scrisoarea d-tale înțeleg că toate documentele: raportul, anexele la el și rezoluțiile, le traduce în limba germană Zagorski la Leipzig. Mă derutează însă fraza: «găsiți neapărat un german care traduce bine»".

1914

O SCRISOARE CĂTRE INESSA ARMAND

Despre această scrisoare, scrisă, probabil, la începutul lunii ianuarie 1914, aflăm din postscriptumul la ea, care s-a păstrat și în care Lenin consimte să fie trecut pe lista oratorilor pentru mitingul consacrat evenimentelor de la 9 ianuarie 1905 ce urma să aibă loc la Paris (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

DOUĂ SCRISORI CĂTRE I. A. PEATNIȚKI

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se află o scrisoare adresată de A. A. Bekzadian lui Lenin la 12 (25) aprilie 1914, în care se spune: „Am primit scrisoarea de la Albert (Peatnițki). Mă roagă să vă transmit că el v-a expediat două scrisori și nu-și explică de ce în scrisoarea dv. din 10.III îl întrebați dacă a primit scrisoarea pe care i-ați scris-o la 13.I".

RAPORTUL C.C. AL P.M.S.D.R. ȘI CUVÎNTUL DE ÎNCHEIERE ROSTIT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON

Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton a avut loc la 13—26 ianuarie (26 ianuarie — 8 februarie) 1914 la Bruxelles. Procesele-verbale ale congresului n-au fost găsite. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează unele documente ale lui Lenin, care a participat la acest congres: însemnări în legătură cu ordinea de zi, note luate la ședințele congresului și în timpul cuvîntărilor, conspectul raportului C.C. al P.M.S.D.R. și al cuvîntului de încheiere etc. O scurtă relatare asupra raportului C.C. al P.M.S.D.R. și a cuvîntului de încheiere a fost publicată pentru prima oară în 1915 în ziarul leton „Stradniex", care apărea la Boston (vezi volumul de față, p. 303—308).

www.dacoromanica.ro

INTERVENȚIE LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON ÎN LEGĂTURĂ CU CUVÎNTAREA ÎMPĂCIUITORISTULUI BRAUN

Lenin a luat cuvîntul la 15 (28) ianuarie 1914. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. s-au păstrat notele luate de Lenin în timpul cuvîntării lui I. E. Ianson (Braun), la sfîrșitul cărora Lenin a scris: „Am răspuns la această cuvîntare în aceeași ședință, la 28 ianuarie 1914".

SCRISOAREA ADRESATĂ REDACȚIEI REVISTEI „ZAREA POVOLJIA"

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. există o scrisoare adresată lui Lenin de S. Belov, secretarul redacției revistei „Zarea Povoljia", la 17 februarie (2 martie) 1914. Din ea rezultă că Lenin pregătea pentru revistă un material pe tema „Lupta pentru libertatea presei" și cerea relații asupra temelor pe care revista prefera să le trateze în numerele următoare. În afară de aceasta, Lenin cerea să i se trimită toate numerele apărute din revistă. În scrisoarea de răspuns, Belov îi comunica: „După primirea scrisorii dv. s-au expediat în banderolă cîte 3 exemplare din cele 5 numere apărute pînă în prezent".

SCRISORI ADRESATE LUI I. F. POPOV

La 24 februarie (9 martie) 1914, Karlson îi scrie lui V. I. Lenin în legătură cu aceste scrisori: „Am fost azi pe la Popov și mi-a spus că a primit scrisorile dv". La 27 februarie (12 martie), I. F. Popov îi scrie lui Lenin la Cracovia de la Bruxelles: „Am primit scrisoarea dv. în care expuneți planul de acțiune referitor la Vink. Voi ține seama de toate indicațiile și vă voi trimite un raport detaliat «de îndată ce se va porni la treabă»" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

O SCRISOARE ADRESATĂ LUI K. M. KARLSON

Într-o scrisoare adresată lui V. I. Lenin la 24 februarie (9 martie) 1914, K. M. Karlson („Ogretis") scrie: „Stimate tovarășe! Am primit scrisoarea dv. și ne-am grăbit să vă satisfacem rugămintea" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

O SCRISOARE ADRESATĂ LUI N. V. ROMANOV

Într-o scrisoare adresată lui Lenin la 3 (16) martie 1914, N. V. Romanov îi comunica: „M-am dus la Popov îndată ce am primit scrisoarea dv. El spune că v-a expediat o scrisoare joi

www.dacoromanica.ro

seara (12. III). Din cele ce mi-aţi scris rezultă că aţi primit-o în aceeaşi zi" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

O SCRISOARE ADRESATĂ LUI P. M. KERJENŢEV (LEBEDEV)

Despre această scrisoare, scrisă de Lenin, pe cît se pare, la începutul lunii martie 1914, aflăm din scrisoarea de răspuns adresată de Kerjenţev lui Lenin la Cracovia la 8 (21) martie: „Literatura pedagogică pe care mi-o solicitaţi este atît de vastă, încît nu ştiu la ce să mă opresc" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

O SCRISOARE ADRESATĂ LUI O. N. LOLA (V. STEPANIUK)

Scrisoarea a fost scrisă în martie 1914. Din scrisoarea de răspuns a lui Lola de la 10 (23) martie 1914 rezultă că Lenin se interesa în această scrisoare de literatura ucraineană cu privire la problema naţională, de hotărîrile primului Congres al Partidului revoluţionar ucrainean (P.R.U.) din 1901, de exemple de împilare a ucrainenilor în Rusia şi îl ruga pe Lola să-i culeagă materiale în legătură cu această problemă, de care avea nevoie pentru o cuvîntare ce urma să fie rostită în Dumă. În scrisoarea sa, Lenin făcea aprecieri critice asupra unui articol al lui Lola, recomandîndu-i să condamne revista ucraineană „Dzvin" (de orientare menşevică) pentru poziţia sa naţionalistă. Lenin arată că naţionaliştii ucraineni Levinski şi Iurkevici nu numai că au căzut sub influenţa separatismului ceh, dar îl şi propagă în mod sistematic, susţinînd împărţirea muncitorilor pe naţionalităţi. Lenin cerea să se pornească un război necruţător împotriva lor (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Într-o scrisoare adresată Inessei Armand la 1 aprilie (st. n.) 1914, Lenin scria: „Lola mi-a scris că este de acord cu mine *împotriva* lui Iurkevici, dar el e un naiv. Or, în această chestiune nu este îngăduită nici o întîrziere. E foarte important ca *din mijlocul social-democraţilor ucraineni* să răsune un glas în favoarea unităţii şi *împotriva* împărţirii muncitorilor pe naţionalităţi..." (Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 111).

O SCRISOARE ADRESATĂ INESSEI ARMAND

Scrisoarea a fost scrisă la 13 (26) martie 1914. Ea conţine o caracterizare a Partidului social-democrat german.

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se află pagina a cincea, ultima pagină a scrisorii.

www.dacoromanica.ro

LISTA PUBLICAŢIILOR ŞI DOCUMENTELOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN

REVISTA „PROSVEŞCENIE"

Nr. 9 — septembrie 1913
Nr. 10 — octombrie 1913
Nr. 11 — noiembrie 1913
Nr. 12 — decembrie 1913
Nr. 1 — ianuarie 1914
Nr. 2 — februarie 1914
Nr. 3 — martie 1914.

„COMUNICATUL ŞI REZOLUŢIILE CONSFĂTUIRII DIN VARA ANULUI 1913 A COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID"

Editat de Comitetul Central [Paris], 1913.

„SPUTNIK RABOCEGO NA 1914 GOD"

Petersburg, editura „Priboi", 1913

Calendarul de buzunar „Sputnik Rabocego na 1914 god" a apărut la 14 (27) decembrie 1913. Aici a apărut articolul lui Lenin „Grevele din Rusia". Lenin acorda o mare importanţă apariţiei acestei publicaţii şi urmărea cu atenţie difuzarea ei. La sfîrşitul lunii decembrie 1913, el scria Inessei Armand: „Am primit *un* exemplar din «Sputnik Rabocego». 5 000 de exemplare *s*-au *şi* epuizat!! Ura!!" (Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 107).

www.dacoromanica.ro

„MARXISM ȘI LICHIDATORISM"

Culegere de articole cu privire la problemele fundamentale ale mișcării muncitorești actuale. Partea a II-a. Petersburg, editura „Priboi", 1914.

V. I. Lenin a scris prefața și postfața la culegerea „Marxism și lichidatorism" (vezi volumul de față, p. 365—367 și Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 261—270).

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează planul culegerii „Marxism și lichidatorism", precum și planul prefeței și postfeței la ea, scrise de Lenin.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 Una din denumirile cotidianului bolşevic legal „*Pravda*“ ; primul număr al ziarului a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Un rol important în pregătirea editării ziarului „Pravda“ a avut ziarul „Zvezda“, care de la sfîrşitul anului 1911 a desfăşurat o largă campanie pentru crearea unui cotidian muncitoresc. „Zvezda“ a publicat numeroase scrisori şi articole în care muncitorii din Petersburg propuneau crearea unui asemenea ziar şi îşi exprimau hotărîrea de a-l întreţine din subscripţii benevole. Iniţiativa muncitorilor înaintaţi din Petersburg a fost aprobată cu căldură de muncitorii din întreaga Rusie.

„Pravda“ a luat fiinţă în condiţiile noului avînt revoluţionar, cînd întreaga ţară era străbătută de valul grevelor politice de masă provocate de masacrul de la Lena. „*Tocmai avîntul* de care muncitorii au dat dovadă *în aprilie* — scria V. I. Lenin — a creat ziarul muncitoresc «Pravda»“ (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 448).

Ziarul era editat cu fonduri strînse de muncitorii înşişi ; el avea un tiraj zilnic de circa 40 000 de exemplare, iar unele numere ajungeau pînă la 60 000 de exemplare. Crearea unui cotidian muncitoresc a fost apreciată de Lenin ca o mare realizare istorică a muncitorilor din Petersburg.

Lenin avea în atribuţia sa conducerea ideologică a „Pravdei“, scria aproape zilnic articole sau note pentru ziar, dădea directive redacţiei. El cerea ca ziarul să fie pătruns de spirit combativ, revoluţionar, critica redacţia ori de cîte ori aceasta publica articole insuficient de clare în problemele principiale. În „Pravda“ au apărut peste 270 de articole şi note scrise de Lenin şi semnate cu pseudonimele : V. Ilin, V. Frei, K. T., V. I., I., Un pravdist, Statistician, Un cititor, M. N. şi altele.

Membri ai redacţiei ziarului „Pravda“ şi colaboratori activi în diferite perioade au fost : N. N. Baturin, Demian Bednîi,

www.dacoromanica.ro

K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaia, S. V. Malîşev, L. R. şi V. R. Menjinski, V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, N. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. N. Samoilova, N. A. Skrîpnik, I. V. Stalin, P. I. Stucika, I. M. Sverdlov, A. I. Ulianova-Elizarova ş.a. Au colaborat activ şi deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat. În coloanele „Pravdei" şi-a publicat o serie de lucrări A. M. Gorki.

„Pravda" înfăptuia legătura de zi cu zi dintre partid şi masele largi populare. În jurul ei s-a format o numeroasă armată de corespondenţi muncitori. În fiecare număr al ziarului apăreau zeci de corespondenţe trimise de muncitori. În doi ani şi ceva s-au publicat peste 17 000 de corespondenţe de acest gen. Ziarul denunţa lipsa de drepturi a oamenilor muncii, aducea exemple care ilustrau viaţa de mizerie a muncitorilor, oglindea mersul grevelor, promova politica partidului pe linia conducerii mişcării revoluţionare în continuă dezvoltare, educa masele în spiritul solidarităţii proletare, în spiritul internaţionalismului proletar. „Pravda" se bucura de un mare prestigiu printre muncitori. O atenţie deosebită se acorda în coloanele ei oglindirii situaţiei ţărănimii în Rusia ţaristă. Ziarul avea o „Rubrică ţărănească". În coloanele „Pravdei", Lenin a dus o luptă consecventă pentru hegemonia proletariatului în viitoarea revoluţie, pentru alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea, demasca contrarevoluţionarismul burgheziei liberale. Ziarul a jucat un rol important în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

Activitatea redacţiei ziarului „Pravda" a format obiectul unei dezbateri speciale la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid care a avut loc la sfîrşitul lunii decembrie (st. n.) 1912. Consfătuirea a adoptat rezoluţia întocmită de V. I. Lenin „Cu privire la reorganizarea şi activitatea redacţiei ziarului «Pravda»", în care se trasau măsuri pentru îmbunătăţirea muncii redacţiei.

O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacţia ziarului „Pravda". Aici se organizau întîlniri cu reprezentanţii celulelor locale de partid, se primeau informaţii despre munca de partid în fabrici şi uzine şi tot de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului din Petersburg şi ale Comitetului Central al partidului.

„Pravda" a fost în permanenţă prigonită de poliţie. Numai în primul an de apariţie au fost intentate împotriva redactorilor săi 36 de acţiuni penale. În total, redactorii „Pravdei" au stat în închisoare vreo 48 de luni, 41 de numere ale ziarului au fost confiscate. De opt ori interzis de guvernul ţarist, el a continuat să apară sub alte denumiri: „Raboceaia Pravda", „Severnaia Pravda", „Pravda Truda", „Za Pravdu", „Proletarskaia Pravda", „Puti Pravdî", „Rabocii", „Trudovaia Pravda". În aceste condiţii grele, bolşevicii au izbutit să scoată în doi ani şi ceva 636 de numere ale ziarului „Pravda". La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost interzis definitiv.

www.dacoromanica.ro

Ziarul „Pravda" şi-a reluat apariţia abia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. Începînd de la 5 (18) martie 1917, el a început să apară ca organ al Comitetului Central şi al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. La 5 (18) aprilie, după întoarcerea sa din străinătate, V. I. Lenin a intrat în redacţia „Pravdei" şi a preluat conducerea ei. În perioada iulie-octombrie 1917, prigonită fiind de guvernul provizoriu burghez contrarevoluţionar, „Pravda" a fost nevoită să-şi schimbe în repetate rînduri denumirea : „Listok «Pravdî»", „Proletarii", „Rabocii", „Rabocii Puti". După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, de la 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, Organul Central al partidului a început să apară iarăşi sub vechea sa denumire, „Pravda".

Ziarul „Pravda" are o însemnătate excepţională în istoria partidului bolşevic şi a revoluţiei. Ziarul a fost un propagandist, agitator şi organizator colectiv în lupta pentru înfăptuirea politicii partidului. El a stat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărîre pe menşevicii-lichidatori, pe otzovişti şi pe troţkişti, a demascat rolul lor trădător.

„Pravda" a luptat împotriva centrismului şi oportunismului internaţional şi-i educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluţionar. Ea a contribuit la creşterea considerabilă a partidului, la unirea rîndurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Datorită activităţii ziarului „Pravda" a fost pusă temelia trainică a partidului bolşevic de masă. Generaţia de muncitori înaintaţi educată de „Pravda" a jucat un rol remarcabil în Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie şi în construirea socialismului.

„Pravda" ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolşevice. Ea a fost primul ziar muncitoresc legal de masă şi a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia şi a proletariatului internaţional. Începînd din 1914, ziua apariţiei primului număr al „Pravdei" a devenit ziua presei muncitoreşti.

Aprecierea activităţii ziarului „Pravda" a fost făcută de V. I. Lenin în articolele : „Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an", „Muncitorii şi «Pravda»", „Clasa muncitoare şi presa muncitorească", „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. şi instrucţiunile date delegaţiei C.C. la Consfătuirea de la Bruxelles", „Cu privire la rezultatele obţinute de ziua presei muncitoreşti", „La a zecea aniversare a «Pravdei»" etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 442—458 ; vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 76—78 ; Opere, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 365—373, 499—542, 555—563 ; vol. 33, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 340—343). — 2.

2 „*Cele trei balene*" — expresie convenţională folosită în presa bolşevică legală şi la întrunirile legale pentru a desemna cele trei lozinci revoluţionare fundamentale („neciuntite") : republica

www.dacoromanica.ro

democratică, ziua de muncă de opt ore, confiscarea tuturor pămînturilor moşiereşti. — *3*.

3 Este vorba de Conferinţa lichidatorilor care a avut loc la Viena în august 1912 ; în cadrul ei s-a constituit Blocul antipartinic din august, al cărui organizator era Troţki. La conferinţă au participat reprezentanţi ai Bundului, ai Comitetului regional Caucaz, ai Social-democraţiei din Ţinutul leton şi ai grupurilor lichidatoriste, troţkiste şi otzoviste din străinătate (ai redacţiei ziarului „Golos Soţial-Demokrata", ai „Pravdei" de la Viena a lui Troţki şi ai grupului „Vpered"). Din Rusia au trimis delegaţi „grupurile de iniţiativă" ale lichidatorilor din Petersburg şi Moscova, organizaţia din Krasnoiarsk, „Organizaţia militară social-democrată din Sevastopol" şi redacţiile publicaţiilor lichidatoriste „Naşa Zarea" şi „Nevskii Golos" ; la conferinţă a asistat de asemenea un reprezentant al Comitetului din străinătate al organizaţiei „Spilka". Majoritatea covîrşitoare a delegaţilor o formau persoanele care locuiau în străinătate, care erau rupte de clasa muncitoare din Rusia şi care nu aveau legături directe cu activitatea organizaţiilor de partid din Rusia.

Conferinţa a adoptat hotărîri antipartinice, lichidatoriste în toate problemele tacticii social-democrate şi s-a pronunţat împotriva existenţei partidului ilegal. Ea a exclus din platforma electorală lozinca republicii democratice, înlocuind-o prin lozinca dreptului de vot universal şi a unei Dume cu puteri depline ; respingînd lozinca confiscării pămînturilor moşiereşti în favoarea ţăranilor, conferinţa a cerut revizuirea legislaţiei agrare a Dumei a III-a de stat ; în locul lozincii dreptului naţiunilor la autodeterminare, ea a formulat revendicarea autonomiei culturalnaţionale, condamnată de hotărîrile congreselor partidului ca o manifestare de naţionalism. În problema tacticii electorale, conferinţa a declarat admisibilă sprijinirea candidaţilor partidelor burgheze liberale, cu condiţia ca aceştia să-şi ia obligaţia de a apăra dreptul de vot universal şi libertatea de asociere. Platforma adoptată la conferinţă avea un caracter vădit oportunist. Lenin a făcut aprecieri asupra ei în articolul „Platforma reformiştilor şi platforma social-democraţilor revoluţionari" (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 181—190).

Încercarea lichidatorilor de a-şi crea în Rusia un partid centrist n-a fost sprijinită de muncitori. Lichidatorii n-au izbutit să aleagă un Comitet Central şi s-au limitat să constituie un Comitet de organizare. Blocul antibolşevic creat din elemente eterogene, a cărui constituire reprezenta sarcina principală a conferinţei, a început să se destrame chiar la conferinţă. Reprezentantul grupului „Vpered" a părăsit conferinţa fără a mai aştepta terminarea ei, curînd după aceea au plecat social-democraţii letoni, iar apoi şi ceilalţi participanţi. Sub loviturile bolşevicilor, Blocul din august s-a destrămat după un an — un an şi jumătate. În legătură cu destrămarea Blocului din august vezi

www.dacoromanica.ro

articolele lui V. I. Lenin „Destrămarea «Blocului din august»", „Demascarea ficțiunii «Blocului din august»", „Cum este disimulată călcarea unității prin țipete despre unitate" (Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 152—155, 177—180, 325—348). — *3.*

4 „*Kievskaia Mîsl*" — cotidian de orientare burghezo-democratică, a apărut la Kiev din 1906 pînă în 1918. Pînă în 1915 ziarul a apărut cu suplimente săptămînale ilustrate, iar din 1917 a avut două ediții : una de dimineață și una de seară. În anii primului război mondial, ziarul s-a situat pe pozițiile defensismului. — *6.*

5 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei monarhiste-liberale din Rusia. Partidul cadet a fost creat în octombrie 1905 ; din rîndurile lui făceau parte reprezentanți ai burgheziei, moșieri care activau în zemstve și intelectuali burghezi. Militanții mai de seamă din rîndurile cadeților au fost : P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev etc. Pentru a înșela masele muncitoare, cadeții și-au luat denumirea falsă de „partid al libertății poporului" ; în realitate însă, ei nu formulau decît revendicarea unei monarhii constituționale. Cadeții considerau drept principalul lor țel lupta împotriva mișcării revoluționare și voiau să împartă puterea cu țarul și cu moșierii iobăgiști. În timpul primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă de cotropiri dusă de guvernul țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 au căutat să salveze monarhia. Deținînd posturile-cheie în guvernul provizoriu burghez, cadeții au promovat o politică antipopulară, contrarevoluționară, pusă în slujba imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat activ la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la toate campaniile intervenționiștilor. Ca emigranți, după înfrîngerea intervenționiștilor și a albgardiștilor, ei n-au încetat activitatea lor contrarevoluționară antisovietică. — *8.*

6 Este vorba despre reforma agrară stolîpinistă, care urmărea să creeze la sate o bază solidă prin favorizarea chiaburimii. La 9 (22) noiembrie 1906, guvernul țarist a promulgat un decret prin care reglementa ieșirea țăranilor din obști și transformarea pămîntului lotual în proprietate personală. După adoptarea lui, cu unele amendamente, de către Duma de stat și Consiliul de Stat, acest decret a căpătat denumirea de legea din 14 iunie 1910. Potrivit acestei legi stolîpiniste (denumită astfel după numele președintelui Consiliului de Miniștri P. A. Stolîpin), țăranul putea să iasă din obște, să ia lotul său în proprietate personală și chiar să-l vîndă. Obștea sătească era obligată să dea țăranilor care ieșeau din obște pămînt într-un singur loc (hutor, otrub). Reforma stolîpinistă a intensificat procesul de dezvoltare a capi-

www.dacoromanica.ro

talismului în agricultură, procesul diferenţierii ţărănimii şi a făcut ca lupta de clasă la sate să se accentueze.

V. I. Lenin a caracterizat şi a apreciat stolîpinismul într-o serie de lucrări, în special în „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" (Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 199—419). — *9.*

7 *„Novaia Raboceaia Gazeta"* — cotidian al menşevicilor lichidatori, a apărut la Petersburg, în locul ziarului „Jivaia Jizn", de la 8 (21) august 1913 la 23 ianuarie (5 februarie) 1914. Lenin obişnuia să-l denumească „Novaia Likvidatorskaia Gazeta". — *13.*

8 *Bersteinism* — curent oportunist, ostil marxismului, din cadrul social-democraţiei germane şi internaţionale, apărut pe la sfîrşitul secolului al XIX-lea. I s-a spus astfel după numele lui Ed. Bernstein, reprezentantul cel mai făţiş al tendinţelor oportuniste de dreapta din Partidul social-democrat din Germania.

În anii 1896—1898 Bernstein a publicat în revista „Die Neue Zeit", organ teoretic al social-democraţiei germane, o serie de articole sub titlul comun „Problemele socialismului", în care, sub steagul „libertăţii criticii", a încercat să revizuiască (de aici „revizionism") bazele filozofice, economice şi politice ale marxismului revoluţionar şi să le înlocuiască prin teoria burgheză a concilierii contradicţiilor de clasă şi a colaborării între clase; el a combătut învăţătura lui Marx cu privire la pauperizarea clasei muncitoare, la ascuţirea contradicţiilor de clasă, la crize, la prăbuşirea inevitabilă a capitalismului, la revoluţia socialistă şi dictatura proletariatului şi a propus un program al social-reformismului, exprimat în formula „mişcarea este totul, scopul final nu este nimic". În 1899 articolele lui Bernstein au apărut în volum sub titlul „Premisele socialismului şi sarcinile social-democraţiei". Cartea a fost primită favorabil de aripa dreaptă a social-democraţiei germane şi de elementele oportuniste din celelalte partide ale Internaţionalei a II-a, printre care şi de „economiştii" din Rusia.

La congresele de la Stuttgart (octombrie 1898), Hanovra (octombrie 1899) şi Lübeck (septembrie 1901) ale Partidului social-democrat din Germania, bernsteinismul a fost condamnat, dar partidul nu s-a desolidarizat de Bernstein, ci s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă. Bernsteinienii au continuat să propage făţiş ideile revizioniste în revista „Sozialistische Monatshefte" şi în organizaţiile de partid.

Numai partidul bolşevic, în frunte cu V. I. Lenin, a dus o luptă consecventă şi hotărîtă împotriva bernsteinismului şi a adepţilor lui din Rusia. Încă din 1899 Lenin a luat poziţie împotriva bernsteinienilor în „Protestul social-democraţilor din Rusia" şi în articolul „Programul nostru"; de asemenea el a demascat bernsteinismul în lucrările „Marxism şi revizionism", „Divergenţele din rîndurile mişcării muncitoreşti europene" etc.

www.dacoromanica.ro

(vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 157—170, 176—180 ; vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 15—26 ; vol. 20, p. 66—73). — *14.*

9 „*Reci*" — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg începînd de la 23 februarie (8 martie) 1906, sub îngrijirea efectivă a lui P. N. Miliukov şi I. V. Ghessen şi cu colaborarea activă a lui P. D. Dolgorukov, P. B. Struve, M. M. Vinaver ş.a. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Mai tîrziu (pînă în august 1918) a continuat să apară sub diferite denumiri : „Naşa Reci", „Svobodnaia Reci", „Vek", „Novaia Reci", „Naş Vek". — *15.*

10 Lenin are în vedere alegerile parţiale pentru Comitetul de conducere al sindicatului metalurgiştilor din Petersburg, care au avut loc la 25 august (7 septembrie) 1913. La întrunire au participat circa trei mii de oameni. În pofida încercărilor lichidatorilor de a dezorganiza lucrările adunării şi de a ridica asistenţa împotriva conducerii bolşevice a sindicatului, a fost adoptată cu o mare majoritate o rezoluţie în care se exprimau mulţumiri conducerii pentru activitatea depusă de ea. Lista lichidatorilor n-a întrunit decît 150 de voturi. Lista bolşevicilor, publicată în prealabil în ziarul „Severnaia Pravda", a fost adoptată cu o majoritate covîrşitoare de voturi. — *16.*

11 *Legea din 4 (17) martie 1906* — regulamentul provizoriu cu privire la societăţi, asociaţii şi întruniri publice — permitea organizarea de societăţi, asociaţii etc., dar punea o serie de impedimente, care reduceau de fapt aceste drepturi la zero. Legea acorda ministrului afacerilor interne dreptul ca, la aprecierea sa, nu numai să interzică diversele societăţi şi asociaţii, ci să şi refuze înregistrarea de noi asociaţii, precum şi să nu aprobe întruniri publice.

Legea din 2 (15) decembrie 1905 — astfel era denumit regulamentul provizoriu potrivit căruia participarea la greve era considerată infracţiune penală. — *18.*

12 *La 3 (16) iunie 1907* a fost publicat manifestul ţarului cu privire la dizolvarea Dumei a II-a şi la modificările aduse legii electorale. Prin noua lege numărul reprezentanţilor moşierilor şi burgheziei comerciale şi industriale în Dumă era considerabil mărit, iar numărul, şi pînă atunci redus, al reprezentanţilor ţăranilor şi muncitorilor era micşorat de cîteva ori. Acest act constituia o încălcare grosolană a manifestului din 17 octombrie 1905 şi a Legii fundamentale din 1906, potrivit căreia guvernul nu putea da decrete de lege fără aprobarea Dumei de stat. Duma a III-a, aleasă pe baza acestei legi şi întrunită la 1 (14) noiembrie 1907, avea o componenţă ultrareacţionară-octombristă.

www.dacoromanica.ro

Lovitura de stat de la 3 iunie a marcat începutul perioadei de reacţiune stolîpinistă. — *21.*

13 „*Eniseiskaia Mîsl*" — cotidian de orientare burghezo-liberală ; a apărut la Krasnoiarsk din 1912 pînă în 1915. — *22.*

14 „*Grajdanin*" — revistă reacţionară ; a apărut la Petersburg din 1872 pînă în 1914. Începînd din deceniul al 9-lea al secolului trecut a devenit organ al monarhiştilor extremişti ; era redactată de prinţul Meşcerski şi finanţată de guvern. Revista nu era prea răspîndită, dar se bucura de influenţă în cercurile birocraţiei. — *24.*

15 „*Jivaia Jizn*" — cotidian legal al menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg de la 11 (24) iulie 1913 ; era continuatorul ziarului lichidatorist „Luci". În total au apărut 19 numere ; la 1 (14) august cotidianul a fost interzis. În locul ziarului „Jivaia Jizn", la 8 (21) august a început să apară „*Novaia Raboceaia Gazeta*". Redactorul de fapt al ziarelor „Jivaia Jizn" şi „Novaia Raboceaia Gazeta" a fost F. I. Dan. — *26.*

16 Lenin se referă la *primul Congres al P.M.S.D.R.*, care a avut loc la Minsk între 1 şi 3 (13—15) martie 1898. La lucrările congresului au luat parte 9 delegaţi din partea a 6 organizaţii : din partea „Uniunilor de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, Moscova, Kiev şi Ekaterinoslav, din partea grupului „Raboceaia Gazeta" din Kiev şi din partea Bundului. Congresul a ales Comitetul Central al partidului, a declarat „Raboceaia Gazeta" drept organ oficial al partidului, a publicat „Manifestul P.M.S.D.R." şi a declarat „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate" drept reprezentanta partidului în străinătate (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 11—15).

Primul Congres al P.M.S.D.R. a proclamat în hotărîrile sale şi în „Manifest" întemeierea Partidului social-democrat din Rusia, fapt care a jucat un important rol propagandistic revoluţionar. Totuşi congresul nu a adoptat un program şi nu a elaborat un statut al partidului ; C.C. ales la congres a fost arestat curînd după aceea, iar tipografia în care se tipărea „Raboceaia Gazeta" devastată, ceea ce a făcut ca congresul să nu poată uni şi suda organizaţiile şi cercurile marxiste. De aceea nu a existat o conducere centrală şi o linie unitară în activitatea organizaţiilor locale. — *26.*

17 „*Economişti*" — adepţi ai „economismului" — curent oportunist în social-democraţia rusă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, o varietate a oportunismului internaţional. Organele de presă ale „economiştilor" erau ziarul „Raboceaia Mîsl" (1897—1902) şi revista „Rabocee Delo" (1899—1902). Documentul programatic al „economiştilor", pe

www.dacoromanica.ro

care Lenin îi numea bernsteinieni ruşi, a fost aşa-zisul „Credo", scris în 1899 de E. D. Kuskova.

„Economiştii" limitau sarcinile clasei muncitoare la lupta economică pentru mărirea salariilor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă etc., susţinînd că de lupta politică trebuie să se ocupe burghezia liberală. Ei negau rolul conducător al partidului clasei muncitoare, considerînd că partidul n-are altceva de făcut decît să contemple procesul spontan al mişcării, să înregistreze evenimentele. Ploconindu-se în faţa caracterului spontan al mişcării muncitoreşti, „economiştii" subapreciau importanţa teoriei revoluţionare, a conştiinţei, susţinînd că ideologia socialistă poate să ia naştere din mişcarea muncitorească spontană; ei negau necesitatea introducerii conştiinţei socialiste în mişcarea muncitorească din afară de către partidul marxist, netezind astfel calea ideologiei burgheze. Ei apărau răzleţirea şi metodele primitive de muncă din mişcarea social-democrată, ridicîndu-se împotriva necesităţii de a se crea un partid centralizat al clasei muncitoare. „Economismul" ameninţa să abată clasa muncitoare de pe calea luptei revoluţionare de clasă şi să facă din ea o anexă politică a burgheziei.

Lenin a făcut o critică amplă a concepţiilor „economiştilor" în următoarele lucrări: „Protestul social-democraţilor din Rusia" (îndreptat împotriva „Credo"-ului; a fost scris în 1899, în timpul deportării în Siberia, şi semnat de 17 marxişti deportaţi), „O orientare retrogradă în social-democraţia rusă", „În legătură cu «Profession de foi»", „De vorbă cu apărătorii economismului" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 157—170, 235—267, 304—314; vol. 5, p. 360—367). Zdrobirea ideologică definitivă a „economismului" a fost săvîrşită de Lenin în cartea sa „Ce-i de făcut?" (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 1—190). Un rol important în lupta împotriva „economismului" a jucat „Iskra" leninistă. — *32.*

18 Caracterizînd evoluţia regimului ţarist în perioada reacţiunii stolîpiniste, V. I. Lenin citează rezoluţia Conferinţei a V-a a P.M.S.D.R. (Conferinţa generală) din 1908 „Cu privire la momentul actual şi sarcinile partidului". Vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 199. — *34.*

19 La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm între 10 şi 25 aprilie 1906, a fost anulată formularea dată de Martov primului paragraf al statutului partidului adoptat de Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. şi adoptată formularea lui Lenin potrivit căreia „e considerat membru al partidului oricine recunoaşte programul lui şi sprijină partidul atît prin mijloace materiale cît şi prin participarea sa personală într-una din organizaţiile partidului" (vezi „Rezoluţiile şi ho-

www.dacoromanica.ro

tărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 137). — *34.*

20 *Congresul de la Brest (Congresul al X-lea) al Partidului socialist francez* a avut loc la 10—16 (23—29) martie 1913. — *38.*

21 Lenin se referă la Congresul al IV-lea al funcţionarilor din comerţ şi industrie care a avut loc la Moscova între 29 iunie şi 3 iulie (12—16 iulie) 1913. La congres au participat 378 de delegaţi. Bolşevicii, de partea cărora se situa aproape jumătate din numărul total al delegaţilor, au reuşit să atragă de partea lor şi pe narodnicii de stînga, formînd astfel majoritatea. Lichidatorii au fost reprezentaţi de un număr neînsemnat de delegaţi. Ziarul „Pravda" a publicat relatări amănunţite cu privire la lucrările congresului. În urma unei dispoziţii a ministrului afacerilor interne, congresul a fost interzis. — *43.*

22 *„Naşa Zarea"* — revistă legală lunară a menşevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg începînd din ianuarie 1910 pînă în septembrie 1914. A fost condusă de A. N. Potresov şi a avut drept colaboratori pe F. I. Dan, S. O. Ţederbaum (V. Ejov) şi alţii. În jurul acestei reviste s-a închegat centrul lichidatorilor din Rusia. În rezoluţia Conferinţei a IV-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. din 1912 se menţiona că „o parte dintre socialdemocraţi, care s-au grupat în jurul revistelor «Naşa Zarea» şi «Delo Jizni», au luat făţiş apărarea curentului care fusese declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenţei burgheze asupra proletariatului" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 159). — *46.*

23 *„Luci"* — cotidian legal al menşevicilor-lichidatori care a apărut la Petersburg din 16 (29) septembrie 1912 pînă în 5 (18) iulie 1913. Au apărut în total 237 de numere. Fondurile necesare pentru editarea lui proveneau din donaţii făcute de liberali. Conducerea ideologică a ziarului se afla în mîinile unui grup format din P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov şi A. S. Martînov. În coloanele lui, lichidatorii combăteau tactica revoluţionară a bolşevicilor, propagau lozinca oportunistă a creării unui aşa-zis „partid legal", se pronunţau împotriva grevelor revoluţionare de masă ale muncitorilor şi încercau să revizuiască principalele puncte din programul partidului. Lenin scria că „«Luci» este înrobit de politica liberală" şi califica acest ziar drept organ al renegării. — *46.*

24 Lenin parafrazează din poezia lui N. A. Nekrasov „Un om al anilor patruzeci":

„Dar pe lîngă o problemă gravă şi vie
să treci uneori făr-a o băga-n seamă".

(N. A. Nekrasov. Opere în trei volume, volumul al doilea, Moscova, 1953, p. 99). — *46.*

www.dacoromanica.ro

25 *Consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid* (denumită, din considerente de conspirativitate, „Consfătuirea din vară") a avut loc între 23 septembrie şi 1 octombrie (6—14 octombrie) 1913 în satul Poronino (în apropiere de Cracovia), unde locuia pe atunci V. I. Lenin. După Conferinţa de la Praga, ea a fost a doua consfătuire lărgită a C.C. care a făcut bilanţul activităţii partidului bolşevic după Consfătuirea de la Cracovia a C.C. şi a trasat noile sarcini ale partidului.

La Consfătuirea de la Poronino au participat 22 de delegaţi (17 cu vot deliberativ şi 5 cu vot consultativ). 16 dintre ei (aproape trei sferturi) reprezentau organizaţiile de partid locale : Inessa Armand, A. E. Badaev şi A. V. Şotman — organizaţia din Petersburg ; F. A. Balaşov, I. T. Novojilov, R. V. Malinovski şi A. I. Lobov (dintre care ultimii doi s-au dovedit a fi agenţi provocatori) — organizaţia din Moscova şi Regiunea industrială centrală ; G. I. Petrovski — organizaţia din Ekaterinoslav ; M. K. Muranov — organizaţia din Harkov ; N. R. Şagov — organizaţia din Kostroma ; E. F. Rozmirovici („Galina") — organizaţia din Kiev ; S. I. Dereabina („Sima", „Elena") — organizaţia din Ural.

V. I. Lenin, N. K. Krupskaia, A. A. Troianovski şi alţii au reprezentat Biroul din străinătate al C.C., Organul Central al partidului, ziarul „Soţial-Demokrat" şi revista „Prosveşcenie". Deputaţii bolşevici în Duma a IV-a de stat reprezentau în acelaşi timp organizaţiile de partid locale din oraşul sau circumscripţia electorală din partea căreia fuseseră aleşi în Dumă. Reprezentanţii aripii stîngi ai social-democraţiei poloneze, „rozlamoviştii", — J. S. Hanecki, G. Kamenski („Domski") şi alţii — au participat la consfătuire cu drept de vot consultativ.

Pe ordinea de zi a consfătuirii figurau următoarele probleme :

1) Rapoartele organizaţiilor locale, raportul de activitate al Social-democraţiei din Polonia şi Lituania, raportul de activitate al C.C. ales la Conferinţa de la Praga ; 2) Sarcinile agitaţiei în momentul actual ; 3) Problema organizatorică şi cu privire la congresul partidului ; 4) Cu privire la mişcarea grevistă ; 5) Cu privire la presa de partid ; 6) Cu privire la activitatea social-democraţiei în Dumă ; 7) Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă ; 8) Cu privire la activitatea în asociaţiile legale ; 9) Problema naţională ; 10) Cu privire la narodnici ; 11) Cu privire la Congresul socialist internaţional care urma să aibă loc (la Viena). Consfătuirea a fost condusă de V. I. Lenin. El a rostit cuvîntul introductiv, a prezentat raportul de activitate al Comitetului Central, raportul cu privire la problema naţională, cu privire la Congresul socialist internaţional care urma să aibă loc la Viena. În afară de aceasta, Lenin a luat cuvîntul la dezbateri în aproape toate problemele de pe ordinea de zi, a luat note în timpul cuvîntărilor delegaţilor din partea organizaţiilor locale de partid, a făcut propuneri, a elaborat şi a redactat proiectele de rezoluţii.

www.dacoromanica.ro

În rapoartele organizațiilor locale, delegații făceau schimb de experiență în ceea ce privește conducerea activității de partid în condițiile existenței ilegale. În ele se vorbea de desfășurarea cu succes a activității de partid și în organizațiile legale — sindicate, societăți de asigurări sociale, case de ajutor pentru caz de boală, cooperative de consum etc., se sublinia îmbinarea cu pricepere a activității de partid ilegale cu cea legală. Rapoartele au arătat uriașa creștere a prestigiului bolșevicilor în rîndurile muncitorilor. În rapoarte se menționa că în organizațiile de partid a crescut numărul organizatorilor și propagandiștilor promovați din rîndurile muncitorilor. Consfătuirea a apreciat acest fapt ca un important pas înainte în domeniul construcției de partid.

Consfătuirea a subliniat că cea mai importantă sarcină la ordinea zilei o constituie, pe lîngă întărirea organizațiilor de partid locale, crearea de uniuni regionale, relevîndu-se totodată că conducerea regională și conducerea organizației pe întreaga Rusie trebuie preluate de muncitorii înșiși. Ei trebuie să promoveze din rîndurile lor împuterniciți, oameni care au acumulat experiența conducerii activității de partid locale, din rîndul cărora partidul să poată recruta oameni pentru munci de conducere în instituțiile de partid centrale. Organizațiile locale erau chemate să desemneze un număr cît mai mare posibil de împuterniciți în fiecare centru important al mișcării muncitorești.

După rapoartele organizațiilor locale, V. I. Lenin a prezentat raportul de activitate al Comitetului Central al partidului. Textul acestui raport nu s-a păstrat. În amintirile sale, A. E. Badaev relatează pe scurt conținutul unor pasaje din cuvîntarea lui Lenin. În raport, Lenin a arătat că dezvoltarea mișcării revoluționare și succesul activității de partid din Rusia au confirmat justețea liniei partidului bolșevic, trasată de Conferința de la Praga din 1912 și de Consfătuirea de la Cracovia din 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Succesele remarcabile obținute în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, fondarea ziarului legal „Pravda", victoria repurtată la Petersburg în alegerile pentru Comitetul de conducere al sindicatului metalurgiștilor, nivelul ridicat al mișcării greviste — toate acestea sînt rezultatul activității desfășurate de partid sub conducerea Comitetului Central. „Iar noi — a declarat la consfătuire Lenin — putem afirma cu conștiința împăcată că am îndeplinit întru totul obligațiile pe care ni le-am asumat. Rapoartele organizațiilor locale dovedesc dorința și aspirația muncitorilor de a-și crea organizații proprii și de a le consolida. Să știe, dar, muncitorii că numai ei pot să-și creeze o organizație proprie. Nimeni altul în afară de ei n-o va putea crea". (A. Badaev. „Bolșevicii în Duma de stat", 1939, p. 186). În cuvîntarea rostită la consfătuire, secretarul C.C., N. K. Krupskaia, a relatat despre munca tehnică-organizatorică a Comitetului Central — despre corespondență, legături, transporturi, despre împuterniciții și agenții C.C. care se aflau în majoritatea orașelor mari.

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea a adoptat pe marginea raportului C.C. şi a rapoartelor organizaţiilor locale două rezoluţii scrise de Lenin: „Cu privire la sarcinile agitaţiei în momentul actual" şi „Cu privire la problema organizatorică şi la congresul partidului", în care se definesc sarcinile partidului şi principalele forme ale activităţii partidului în noile condiţii istorice. Consfătuirea a subliniat că adevărata unitate a clasei muncitoare s-a putut înfăptui numai prin întărirea organizaţiilor ilegale ale partidului şi a formelor lor de legătură legale şi semilegale cu masele, numai în lupta împotriva lichidatorilor şi împăciuitoriştilor.

În rezoluţia cu privire la munca de agitaţie, consfătuirea a arătat că sarcina principală a partidului o constituie desfăşurarea unei largi agitaţii în mase pentru răsturnarea ţarismului, pentru republică democratică şi că principalele lozinci revoluţionare continuă să rămînă revendicările revoluţionare fundamentale ale programului-minimum bolşevic: republica democratică, ziua de muncă de 8 ore şi confiscarea pămînturilor moşiereşti. Consfătuirea a hotărît să se desfăşoare imediat şi pretutindeni agitaţia pentru pregătirea unei greve politice pe întreaga Rusie care să fie fixată pentru 9 ianuarie 1914.

Una din principalele probleme dezbătute la consfătuire a fost problema naţională, care în acea perioadă se situa pe primul plan între toate celelalte probleme ale vieţii sociale din Rusia.

În raportul cu privire la problema naţională, Lenin sublinia că lupta împotriva asupririi naţionale este indisolubil legată de lupta împotriva ţarismului, pentru libertate şi democraţie. Această luptă poate izbîndi numai cu condiţia unirii muncitorilor de toate naţionalităţile din Rusia în organizaţii proletare unice. Bazîndu-se pe programul partidului, consfătuirea a respins categoric revendicarea oportunistă a „autonomiei cultural-naţionale", susţinută de menşevici şi bundişti, şi a adoptat tezele programatice în problema naţională elaborate de Lenin. Consfătuirea a confirmat că principala lozincă a partidului în problema naţională rămîne lozinca dreptului naţiunilor la autodeterminare, adică dreptul la despărţire şi la formarea de state independente (această a doua parte a lozincii era formulată pentru prima oară într-un document de partid), iar problema oportunităţii separării unei naţiuni urmează să fie hotărîtă în fiecare caz în parte, pornindu-se de la interesele întregii dezvoltări sociale şi de la interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism. Lenin considera rezoluţia cu privire la problema naţională adoptată de consfătuire drept o declaraţie programatică a partidului. Consfătuirea a adoptat hotărîrea de a include pe ordinea de zi a viitorului congres al partidului problema elaborării unui program naţional.

În rezoluţia cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă, consfătuirea cerea egalitatea în drepturi a părţilor menşevică şi bolşevică ale fracţiunii, condamnînd cu asprime acţiunile părţii menşevice a fracţiunii, care, profitînd de o majori-

www.dacoromanica.ro

tate întîmplătoare de un vot, încălca drepturile elementare ale deputaţilor bolşevici, care reprezentau majoritatea covîrşitoare a muncitorilor din Rusia. La indicaţia lui Lenin şi a C.C. al partidului bolşevic, în octombrie 1913 deputaţii bolşevici au ieşit din fracţiunea social-democrată unică şi au format o fracţiune bolşevică independentă în Duma de stat („Fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia").

În referatul cu privire la Congresul socialist internaţional care urma să aibă loc în 1914 la Viena, Lenin propunea să se trimită la congres un număr cît mai mare posibil de delegaţi din partea organizaţiilor ilegale şi legale ; se proiecta ţinerea congresului partidului concomitent cu Congresul de la Viena.

Cuvîntul de încheiere a consfătuirii a fost rostit de Lenin. Datorită importanţei problemelor discutate şi hotărîrilor adoptate, Consfătuirea de la Poronino a avut însemnătatea unei conferinţe de partid. Procesele-verbale ale Consfătuirii de la Poronino n-au fost găsite. Comunicatul cu privire la consfătuire şi rezoluţiile adoptate au fost publicate în broşură („Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid"), care a apărut în străinătate fiind editată de Comitetul Central. Din considerente de conspirativitate, unele rezoluţii n-au fost publicate în întregime : punctul 6 din rezoluţia cu privire la mişcarea grevistă şi punctele 1—5 din rezoluţia cu privire la presa de partid au fost omise. Textul integral al rezoluţiilor a apărut într-o ediţie ilegală hectografiată. Cu privire la Consfătuirea de la Poronino a C.C. există o serie de materiale ale departamentului poliţiei, care era informat în mod amănunţit cu privire la consfătuire de către agenţii provocatori Malinovski şi Lobov. — *51*.

26 Lenin citează aici din rezoluţia „Cu privire la «campania de petiţii»", adoptată la Conferinţa de partid de la Praga (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 288—289).

Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. a avut loc la Praga în zilele de 5—17 (18—30) ianuarie 1912. Ea a jucat de fapt rolul unui congres al partidului.

La conferinţă au fost reprezentate peste 20 de organizaţii de partid. La lucrările ei au participat delegaţi din Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolaev, Kazan, Kiev, Ekaterinoslav, Dvinsk şi Vilno. Prigoana poliţienească şi alte dificultăţi au împiedicat sosirea la conferinţă a delegaţilor din partea organizaţiilor de partid din Ekaterinburg, Tiumen, Ufa, Samara, Nijni-Novgorod, Sormovo, Lugansk, Rostov pe Don, Barnaul etc. Aceste organizaţii au trimis declaraţii scrise prin care îşi dădeau adeziunea la conferinţă. La conferinţă au participat reprezentanţi ai Organului Central — ziarul „Soţial-Demokrat", ai redacţiei ziarului „Raboceaia Ga-

www.dacoromanica.ro

zeta", ai Comitetului organizației din străinătate și ai grupului de transporturi al C.C. al P.M.S.D.R. Toți delegații erau bolșevici, cu excepția a doi menșevici partiiți. Printre delegații la conferință se numărau G. K. Ordjonikidze din partea organizației din Tiflis, S. S. Spandarian din partea organizației din Baku, E. P. Onufriev din partea organizației din Petersburg, F. I. Goloșcekin din partea organizației din Moscova. Comitetul organizației din străinătate era reprezentat prin N. A. Semașko, iar grupul de transporturi al C.C. prin I. A. Peatniţki.

V. I. Lenin a participat la conferință ca delegat din partea redacției Organului Central.

Conferința a fost condusă de Lenin. El a luat cuvîntul la deschiderea ei, în problema constituirii conferinței, a prezentat rapoartele cu privire la momentul actual și sarcinile partidului și cu privire la activitatea Biroului socialist internațional, a făcut o serie de comunicări, a luat parte la dezbaterile în legătură cu activitatea Organului Central, cu sarcinile social-democrației în lupta împotriva foametei, cu problema organizatorică, activitatea organizației de partid din străinătate și în legătură cu o serie de alte probleme. Lenin a elaborat proiectele de rezoluție în toate problemele importante de pe ordinea de zi a conferinței (vezi Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 127—164).

Raportul lui Lenin „Cu privire la momentul actual și sarcinile partidului" și rezoluția adoptată de conferință la acest raport conțineau o analiză profundă a situației politice din țară și subliniau creșterea stării de spirit revoluționare a maselor. Conferința a arătat că sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine țărănimea, continuă să fie sarcina revoluției democratice în Rusia.

Principala operă a conferinței a fost curățirea partidului de oportuniști. Rezoluțiile „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor" și „Cu privire la organizația de partid din străinătate", adoptate de conferință, au avut o mare însemnătate principială și practică. Lichidatorii se grupau în jurul revistelor legale „Naşa Zarea" și „Delo Jizni". Conferința a declarat că „prin comportarea sa, grupul de la «Naşa Zarea» și «Delo Jizni» s-a pus definitiv în afara partidului". Lichidatorii au fost excluși din P.M.S.D.R. Conferința a condamnat activitatea grupurilor antipartinice din străinătate: menșevicii-golosiști, vperediștii și troțkiștii. Ea a declarat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o singură organizație de partid, care să-și desfășoare sub controlul și sub conducerea C.C. activitatea de sprijinire a partidului, și a arătat că grupurile din străinătate „care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică Comitetului Central, și care provoacă dezorganizare stabilind relații separate cu Rusia, peste capul C.C., nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.". Aceste rezoluții au jucat

www.dacoromanica.ro

un rol deosebit de important în întărirea unității partidului marxist din Rusia.

Problema participării la alegerile pentru Duma a IV-a de stat a ocupat un loc important în lucrările conferinței. Conferința a subliniat că sarcina principală a partidului în alegeri și a fracțiunii social-democrate în cadrul Dumei o constituie propaganda socialistă de clasă și organizarea clasei muncitoare. Ea a arătat că lozincile principale ale partidului în alegerile pentru Dumă sînt revendicările fundamentale cuprinse în programul-minimum : republică democratică, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moșierești.

Conferința a adoptat rezoluția „Cu privire la caracterul și la formele organizatorice ale muncii de partid" ; ea a aprobat proiectul de modificări în statutul de organizare a partidului, propus de Lenin, a declarat ziarul „Soțial-Demokrat" organ central al partidului, a ales Comitetul Central al partidului și a creat Biroul din Rusia al C.C.

Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a avut un rol excepțional în construirea partidului bolșevic, partid de tip nou. Ea a făcut bilanțul unei întregi perioade istorice a luptei bolșevicilor împotriva menșevicilor, consfințind victoria bolșevicilor. Menșevicii-lichidatori au fost izgoniți din partid. În jurul hotărîrilor conferinței s-au unit organizațiile locale de partid. Conferința a întărit partidul ca organizație pe întreaga Rusie. Ea a definit linia politică și tactica partidului în condițiile noului avînt revoluționar. Curățindu-și rîndurile de oportuniști, partidul bolșevic s-a situat în fruntea noului și puternicului avînt al luptei revoluționare a maselor populare. Conferința de la Praga a avut o mare însemnătate internațională. Ea a dat elementelor revoluționare din partidele Internaționalei a II-a un exemplu de luptă hotărîtă împotriva oportunismului, mergînd pînă la ruptura organizatorică totală cu oportuniștii. — *57.*

27 *Consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid*, denumită din considerente conspirative „Consfătuirea din februarie", a avut loc la Cracovia între 26 decembrie 1912 și 1 ianuarie 1913 (8—14 ianuarie 1913). La lucrările consfătuirii au participat V. I. Lenin, N. K. Krupskaia, I. V. Stalin, deputații bolșevici în Duma a IV-a de stat A. E. Badaev, G. I. Petrovski, N. R. Șagov ș.a. Au fost reprezentate organizațiile de partid ilegale din Petersburg, regiunea Moscova, din Sud, Ural și Caucaz. Consfătuirea de la Cracovia a fost prezidată de V. I. Lenin. El a prezentat referatele : „Avîntul revoluționar, grevele și sarcinile partidului", „Despre atitudinea față de lichidatorism și despre unitate" (ale căror texte nu s-au păstrat), a alcătuit și a redactat toate rezoluțiile consfătuirii și a scris „Comunicatul" C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la consfătuire.

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea a adoptat hotărîri în legătură cu problemele cele mai importante ale mişcării muncitoreşti : sarcinile partidului în legătură cu noul avînt revoluţionar şi creşterea mişcării greviste, constituirea organizaţiei ilegale, activitatea fracţiunii social-democrate din Dumă, campania pentru asigurările sociale, presa de partid, organizaţiile social-democrate naţionale, lupta împotriva lichidatorismului şi unitatea partidului proletariatului (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 271—294).

Hotărîrile consfătuirii au jucat un rol deosebit de important în consolidarea partidului şi a unităţii lui, în extinderea şi întărirea legăturilor partidului cu masele largi de oameni ai muncii, în elaborarea de noi forme ale muncii de partid în condiţiile avîntului crescînd al mişcării muncitoreşti.

Rezoluţiile Consfătuirii de la Cracovia au fost aprobate de C.C. al P.M.S.D.R., iar curînd după încheierea lucrărilor consfătuirii au fost publicate într-o ediţie trasă la hectograf. În prima jumătate a lunii februarie (st. n.) 1913, rezoluţiile împreună cu „Comunicatul" C.C. cu privire la această consfătuire au fost editate în broşură la Paris. Din considerente conspirative, rezoluţia „Cu privire la reorganizarea şi la activitatea redacţiei ziarului «Pravda»", care a fost, probabil, discutată şi în şedinţele secrete ale C.C. după terminarea consfătuirii, n-a fost dată publicităţii. S-a păstrat o copie a rezoluţiei, făcută de N. K. Krupskaia (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 292—294).

Procesele-verbale ale consfătuirii nu s-au păstrat. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. există numai sumare note de conspect luate de V. I. Lenin în timpul dezbaterii unora dintre probleme şi o schiţă de plan a raportului său cu privire la avîntul revoluţionar, la greve şi sarcinile partidului. — *57.*

28 Se intenţiona ca *congresul partidului* să fie convocat la o dată care să coincidă cu Congresul socialist internaţional de la Viena, fixat pentru august 1914. În vederea pregătirii congresului, pe lîngă colegiul din Rusia al C.C. a fost creată o comisie de organizare pentru convocarea congresului. S-a luat, de asemenea, hotărîrea de a se crea comisii la Moscova, în Caucaz, în Sud şi în Ural. Congresul trebuia să fie precedat de vizitarea, în scopuri organizatorice a organizaţiilor de partid locale, de către agenţii C.C., precum şi de deplasări în provincie ale deputaţilor bolşevici membri ai Dumei de stat. V. I. Lenin a împărţit chiar el regiunile în care fiecare deputat trebuia să-şi ducă munca. Petrovski în Ucraina şi Estonia, Muranov în Ural, Şagov la Kostroma şi Vladimir, Badaev, în afară de activitatea pe care urma s-o desfăşoare la Petersburg, trebuia să plece în regiunea Volgăi şi în Caucaz.

www.dacoromanica.ro

În aprilie 1914, fracțiunea bolșevică din Dumă a primit indicații din partea lui V. I. Lenin de a intensifica pregătirile pentru congresul partidului. Deosebit de intens a fost dusă munca de pregătire a congresului în primăvara și vara anului 1914. A fost elaborată ordinea de zi a congresului, stabilindu-se chiar și componența lui. În cadrul congresului urmau să fie discutate următoarele probleme : dările de seamă ale C.C. și dările de seamă ale organizațiilor locale, momentul politic, sarcinile organizatorice ale partidului, sarcinile mișcării greviste, tactica mișcării în sprijinul asigurărilor sociale, unele completări la programul-minimum, problema națională, cu privire la lichidatori, în legătură cu consfătuirea de pe lîngă B.S.I., colaborarea la presa burgheză și alte probleme actuale din acea perioadă. Spre sfîrșitul lunii iulie 1914, lucrările de pregătire a congresului și alegerile de delegați la Congresul socialist internațional erau aproape terminate. Cea mai mare parte din delegați au fost aleși, instrucțiunile au fost elaborate, mandatele adunate. Fusese terminată de asemenea pregătirea în ceea ce privește problemele de ordin tehnic — locuințele conspirative, traseele și pașapoartele. Dar declararea războiului și reacțiunea turbată care i-a urmat au schimbat brusc situația în țară. Închiderea frontierelor o dată cu începerea războiului a dus la ruperea oricăror legături cu celelalte țări. Congresul ordinar al partidului s-a amînat pentru un moment mai favorabil. În aceste condiții nu s-a putut ține nici Congresul internațional. Deși congresul partidului n-a avut loc, pregătirile în vederea convocării lui au jucat un mare rol în întărirea și consolidarea organizațiilor partidului. — *57.*

29 Este vorba de ziarul „*Naș Puti*". Lenin a vorbit despre necesitatea editării unui ziar muncitoresc legal la Moscova încă în vara anului 1912 (vezi Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 451—452). El considera necesară în primul rînd întărirea ziarului „Pravda", iar apoi crearea unui ziar la Moscova — „Moskovskaia Pravda", cum îl denumește el într-o scrisoare către A. M. Gorki. Problema editării unui organ de presă al partidului la Moscova a fost dezbătută la Consfătuirea de la Poronino a membrilor C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid din 27 iulie (9 august) 1913.

Redacția ziarului „Pravda" a organizat colectarea de fonduri pentru ziarul muncitoresc din Moscova. La 24 noiembrie 1912 „Pravda" a publicat scrisoarea unui grup de muncitori din Moscova în care se arăta importanța și caracterul oportun al editării unui ziar muncitoresc la Moscova. Grupul făcea apel la organizarea de colecte pentru fondul ziarului. Toți muncitorii au dat curs acestui apel. Apariția ziarului a întîrziat din cauza arestărilor efectuate printre activiștii de la Moscova ai partidului.

Primul număr al ziarului muncitoresc din Moscova „Naș Puti" a apărut la 25 august (7 septembrie) 1913. V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

a colaborat activ la editarea ziarului. El trimitea articole concomitent ziarelor „Pravda" şi „Naş Puti". În ziarul „Naş Puti" au apărut o serie de articole ale lui Lenin: „Burghezia şi reformismul din Rusia", „Rolul stărilor sociale şi al claselor în mişcarea de eliberare", „Război de clasă la Dublin", „La o săptămînă după măcelul de la Dublin", „Probleme principiale ale politicii", „Harry Quelch" şi altele.

Printre colaboratorii ziarului „Naş Puti" se numărau A. M. Gorki, Demian Bednîi, M. S. Olminski, I. I. Skvorţov-Stepanov, I. V. Stalin, deputaţii bolşevici în Duma a IV-a de stat: A. E. Badaev, F. N. Samoilov, N. R. Şagov.

Ziarul „Naş Puti" se bucura de o mare popularitate printre muncitori; 395 de grupuri de muncitori au sprijinit ziarul prin subscripţii băneşti. Ziarul era în permanenţă prigonit de poliţie; la 12 (25) septembrie 1913 el a fost interzis; în total au apărut 16 numere. Muncitorii din Moscova au răspuns la interzicerea ziarului printr-o grevă, dar apariţia sa n-a mai putut fi reluată. — *59*.

30 „*Prosveşcenie*" — revistă teoretică bolşevică legală lunară; a apărut la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul revistei ajungea pînă la 5 000 de exemplare.

Revista a fost creată din iniţiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolşevice „Mîsl", care apăruse la Moscova şi fusese interzisă de guvernul ţarist. La revistă au colaborat V. V. Vorovski, A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaia, V. M. Molotov, M. S. Olminski, I. V. Stalin, M. A. Saveliev. Lenin l-a atras pe A. M. Gorki la conducerea rubricii literare a revistei. Lenin, care în acea perioadă a locuit la Paris, iar apoi la Cracovia şi la Poronino, a condus revista „Prosveşcenie"; el redacta articole, întreţinea o corespondenţă regulată cu membrii colegiului redacţional. În această revistă au fost publicate lucrările lui Lenin „Trei izvoare şi trei părţi constitutive ale marxismului", „Note critice în problema naţională", „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare", „Cum este disimulată călcarea unităţii prin ţipete despre unitate" şi o serie de alte lucrări.

Revista îi demasca pe oportunişti — lichidatori, otzovişti, troţkişti —, precum şi pe naţionaliştii burghezi, prezenta lupta clasei muncitoare în condiţiile noului avînt revoluţionar, populariza lozincile bolşevice în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat; ea lua atitudine împotriva revizionismului şi centrismului din partidele Internaţionalei a II-a. Revista a jucat un rol important în educarea marxistă internaţionalistă a muncitorilor înaintaţi din Rusia.

În ajunul primului război mondial revista „Prosveşcenie" a fost interzisă de guvernul ţarist. Ea şi-a reluat apariţia în toamna anului 1917, dar a apărut un singur număr (dublu), în care au fost publicate lucrările lui Lenin „Vor păstra oare bolşevicii puterea de stat?" şi „Cu privire la revizuirea programului partidului". — *59*.

www.dacoromanica.ro

31 Este vorba în primul rînd de editura bolşevică legală „Priboi", înfiinţată la Petersburg la începutul anului 1913 şi care îşi desfăşura activitatea sub conducerea C.C. al partidului.

Toate problemele care frămîntau mişcarea muncitorească îşi găseau ecou în editura „Priboi". Apărută în perioada aşa-zisei „campanii pentru asigurările sociale", editura a scos multe publicaţii în legătură cu problemele asigurărilor sociale ale muncitorilor. Ulterior, potrivit indicaţiei C.C. al partidului, editura a acordat o mare atenţie editării de broşuri de popularizare cu caracter de agitaţie şi propagandă în legătură cu problemele social-politice şi de partid. În decembrie 1913 a fost editat calendarul de buzunar „Sputnik Rabocego na 1914 god", cuprinzînd articolul lui V. I. Lenin „Grevele în Rusia" ; în 1914 — culegerea „Marxismul şi lichidatorismul" cu articole scrise de Lenin ; broşura lui I. V. Stalin „Problema naţională şi marxismul" şi alte publicaţii marxiste.

La începutul primului război mondial, ca urmare a intensificării prigoanei dezlănţuite de guvernul ţarist împotriva presei muncitoreşti, editura „Priboi" a fost nevoită să-şi înceteze activitatea, pe care şi-a reluat-o abia în martie 1917.

În 1917 editura a publicat o serie de lucrări ale lui V. I. Lenin : „Scrisori cu privire la tactică. Scrisoarea 1", cu anexă Tezele din Aprilie, „Sarcinile proletariatului în revoluţia noastră", „Învăţămintele revoluţiei", „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului", „Catastrofa care ne ameninţă şi cum să luptăm împotriva ei". În 1918 editura „Priboi" a fuzionat cu editura „Kommunist", întemeiată prin fuzionarea unei serii de edituri („Volna", „Jizni i znanie" etc). — *59.*

32 *Organul Central al P.M.S.D.R.* — ziarul ilegal „*Soţial-Demokrat*" a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr, pregătit de bolşevici şi în parte tipărit într-o tipografie particulară din Vilno, a fost confiscat de ohrana ţaristă. Curînd după aceasta, la Petersburg s-a făcut o nouă încercare de a scoate ziarul, dar şi de data aceasta cea mai mare parte din tiraj a încăput pe mîinile jandarmeriei. Numerele următoare au apărut în străinătate : nr. 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) — la Paris, iar nr. 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) — la Geneva. În total au apărut 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente.

Potrivit unei hotărîri a C.C. al P.M.S.D.R. ales la Congresul al V-lea (de la Londra), redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" era alcătuită din reprezentanţi ai bolşevicilor, menşevicilor şi social-democraţilor polonezi. Conducătorul de fapt al ziarului era V. I. Lenin. Articolele sale ocupau un loc central în ziar. În ziarul „Soţial-Demokrat" au fost publicate peste 80 de articole şi note ale lui Lenin.

În cadrul redacţiei ziarului, Lenin a promovat linia bolşevică consecventă, ducînd lupta împotriva menşevicilor lichidatori. O parte din redacţie (Kamenev şi Zinoviev) a avut o atitudine

www.dacoromanica.ro

împăciuitoristă faţă de lichidatori, încercînd să zădărnicească promovarea liniei leniniste. Menşevicii Martov şi Dan, membri ai redacţiei, sabotînd munca în cadrul redacţiei Organului Central, susţineau în acelaşi timp făţiş lichidatorismul în ziarul „Golos Soţial-Demokrata" ; ei se pronunţau împotriva colaborării menşevicilor-partiiţi la O.C. Lupta intransigentă a lui Lenin împotriva lichidatorilor a dus la ieşirea din redacţie a lui Martov şi Dan în iunie 1911. Începînd din decembrie 1911, ziarul „Soţial-Demokrat" a fost redactat de V. I. Lenin.

În anii grei ai reacţiunii şi în perioada noului avînt al mişcării revoluţionare, ziarul „Soţial-Demokrat" a jucat un rol important în lupta bolşevicilor împotriva lichidatorilor, troţkiştilor, otzoviştilor, pentru menţinerea partidului marxist-ilegal, pentru întărirea unităţii şi a legăturii sale cu masele.

În anii primului război mondial, ziarul „Soţial-Demokrat", fiind Organul Central al partidului bolşevic, a avut un rol deosebit de important în propagarea lozincilor bolşevice cu privire la problema războiului, păcii şi revoluţiei.

În coloanele ziarului a fost publicat articolul lui Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei", în care a formulat pentru prima oară concluzia cu privire la posibilitatea victoriei socialismului la început în cîteva ţări sau chiar într-o singură ţară capitalistă. Difuzarea ziarului „Soţial-Demokrat" în Rusia şi reproducerea principalelor articole publicate în el de către ziarele bolşevice locale au contribuit la luminarea politică şi la educarea proletariatului din Rusia în spiritul internaţionalismului, la pregătirea maselor pentru revoluţie.

Apreciind în mod pozitiv serviciile aduse de ziarul „Soţial-Demokrat" în perioada primului război mondial, V. I. Lenin scria ulterior că „orice muncitor conştient care doreşte *să înţeleagă* dezvoltarea ideilor revoluţiei socialiste internaţionale şi a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917 trebuie neapărat să cunoască articolele apărute în el" (Opere, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 205). — *60.*

33 Este vorba de punctul 3 (Z) al rezoluţiei „Cu privire la fracţiunea s.-d. din Dumă", adoptată de Conferinţa a V-a (generală) a P.M.S.D.R. din 1908 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 202). La Conferinţa a V-a din 1908, Lenin a prezentat două proiecte pentru punctul din rezoluţie cu privire la votarea bugetului de către fracţiunea social-democrată din Dumă (vezi Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 342—343). În rezoluţia adoptată, condiţiile de votare a articolului cu privire la cheltuielile pentru reforme şi nevoi culturale au fost mai puţin limpede definite decît în proiectele lui Lenin. În rezoluţia Consfătuirii de la Poronino din 1913 a C.C. cu unii activişti de partid — „Cu privire la activitatea s.-d. în Dumă", acest capitol a fost aprobat într-o redactare nouă, îmbunătăţită. — *60.*

www.dacoromanica.ro

34 *Fracţiunea social-democrată din Dumă* era alcătuită din 6 deputaţi bolşevici şi 7 menşevici. Din partea celor 6 principale centre industriale, care cuprindeau patru cincimi din muncitorii Rusiei, au fost aleşi în Dumă deputaţii bolşevici A. E. Badaev, G. I. Petrovski, M. K. Muranov, F. N. Samoilov, N. R. Şagov şi R. V. Malinovski (ulterior demascat ca agent provocator). Menşevicii au fost aleşi din partea unor gubernii neindustriale. La începutul lucrărilor Dumei, fracţiunea social-democrată era unită, dar în cadrul fracţiunii deputaţii bolşevici au dus o luptă permanentă împotriva grupului „celor şapte" menşevici, care stînjenea activitatea revoluţionară a bolşevicilor. Activitatea fracţiunii social-democrate din Dumă a avut o mare însemnătate ; a fost o activitate de răspundere. A fost una dintre cele mai importante forme legale ale muncii de partid. De la tribuna Dumei, deputaţii muncitorilor spuneau adevărul despre situaţia grea a oamenilor muncii din Rusia ţaristă, propagau ideile revoluţionare, desfăşurau activitate revoluţionară în cadrul maselor largi populare. Deputaţii bolşevici ţineau o strînsă legătură cu C.C. al partidului, cu V. I. Lenin. Lenin urmărea cu atenţie activitatea lor şi dădea indicaţii concrete în legătură cu toate problemele importante. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează o serie de documente din care reiese că Lenin conducea direct activitatea fracţiunii deputaţilor s.-d., alcătuia pentru deputaţi proiectele cuvîntărilor, le schiţa planul cuvîntărilor. Deputaţii bolşevici veneau adeseori pe la Lenin, iar convorbirile avute cu el îi ajutau să-şi stabilească just linia de comportare în Dumă.

La 1 (14) octombrie 1913, după terminarea Consfătuirii de la Poronino a C.C., a avut loc, sub conducerea lui Lenin, o şedinţă restrînsă a Comitetului Central al partidului împreună cu deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat. La această şedinţă s-au discutat măsurile concrete pe care trebuiau să le ia deputaţii bolşevici în legătură cu comportarea menşevicilor. S-a hotărît ca la întoarcerea lor în Rusia deputaţii bolşevici să prezinte grupului „celor şapte" menşevici o cerere ultimativă în legătură cu statornicirea egalităţii în drepturi în cadrul fracţiunii. Lenin a scris textul declaraţiei (vezi volumul de faţă, p. 89—91) pe care deputaţii bolşevici trebuiau s-o prezinte în fracţiune în cazul cînd menşevicii nu vor da un răspuns afirmativ la ultimatumul bolşevicilor. Această declaraţie a fost discutată la şedinţa C.C.

La 16 (29) octombrie 1913, chiar la prima şedinţă a fracţiunii s.-d. din Dumă, la începutul celei de-a doua sesiuni a Dumei de stat, deputaţii bolşevici au prezentat deputaţilor menşevici cererea ultimativă de a se acorda „celor şase" drepturi egale cu „cei şapte" în rezolvarea tuturor problemelor din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă. Întrucît nu au primit un răspuns satisfăcător, deputaţii bolşevici au părăsit şedinţa frac-

www.dacoromanica.ro

ţiunii, iar a doua zi au înmînat grupului „celor şapte" „Declaraţia" oficială în scris, elaborată sub îndrumarea lui Lenin la şedinţa C.C.

Această „Declaraţie" a fost publicată sub semnătura deputaţilor bolşevici în ziarul „Za Pravdu" din 18 (31) octombrie 1913 împreună cu un apel către muncitori de a analiza cererea „celor şase" şi de a sprijini pe deputaţii muncitorilor în restabilirea unităţii fracţiunii s.-d. din Dumă. Ziarul „Za Pravdu", potrivit indicaţiei lui Lenin, a desfăşurat o amplă campanie împotriva acţiunii dezorganizatoare a „celor şapte". El explica sensul luptei ce se desfăşura în cadrul fracţiunii prezentînd date cifrice, care confirmau că uriaşa masă a muncitorilor este de partea deputaţilor bolşevici. Din aceste date reieşea că regiunilor în care au fost aleşi deputaţii bolşevici le reveneau nouă zecimi din numărul total al muncitorilor şi numai o zecime din numărul muncitorilor i-au ales pe deputaţii menşevici.

Muncitorii au răspuns în unanimitate la apelul deputaţilor bolşevici. În ziarul „Za Pravdu" au început să apară numeroase rezoluţii, în care muncitorii se ridicau hotărît împotriva comportării dezorganizatoare a grupului lichidatorist al „celor şapte" şi sprijineau cu căldură grupul bolşevic al „celor şase". „Noi, muncitorii atelierului de armurărie al Uzinei «Putilov» — se spunea într-una din primele rezoluţii —, aflînd din ziare despre neînţelegerile ce s-au ivit în cadrul fracţiunii social-democrate din Duma de stat, considerăm justă cererea celor şase deputaţi curiali ai muncitorilor, întrucît este cererea reprezentanţilor nemijlociţi ai întregii clase muncitoare din Rusia, şi cerem celor şapte deputaţi să recunoască celor şase deputaţi dreptul de a conduce lucrările în toate problemele tacticii muncitoreşti".

La 25 octombrie (7 noiembrie) grupul „celor şapte" a refuzat în răspunsul său oficial să recunoască drepturi egale grupului „celor şase". Atunci deputaţii bolşevici au adresat două apeluri „Către toţi muncitorii" (publicate în nr. 15 şi 20 ale ziarului „Za Pravdu" din 20 şi 26 octombrie (2 şi 8 noiembrie)), în care, expunînd istoria sciziunii, îndemnau pe muncitori să sprijine grupul „celor şase" bolşevici. În răspunsul dat grupului „celor şapte", deputaţii bolşevici au declarat că s-au constituit în fracţiune independentă, propunînd totodată acţiuni comune în cadrul Dumei.

Lenin a condus întreaga luptă a grupului „celor şase" pentru o existenţă independentă în cadrul Dumei. El a propus şi denumirea pentru fracţiunea bolşevică separată — „*Fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia*". Declaraţia deputaţilor bolşevici („Răspuns celor şapte deputaţi") cu privire la constituirea în fracţiune independentă în cadrul Dumei a IV-a de stat a fost publicată în nr. 22 al ziarului „Za Pravdu" din 29 octombrie (11 noiembrie). În acelaşi număr al ziarului Lenin a publicat un amplu articol intitulat „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă" (volumul

www.dacoromanica.ro

de față, p. 103—122), în care a demascat comportarea dezorganizatoare a grupului „celor șapte" menșevic.

După ce s-a separat, formînd o fracțiune independentă, grupul „celor șase" a căutat să desfășoare acțiuni comune cu grupul „celor șapte". S-au făcut încercări pentru o acțiune comună în Dumă în legătură cu problema asigurărilor sociale pentru muncitori, cu prilejul elaborării proiectului de lege cu privire la concediile funcționarilor comerciali-industriali. Dar grupul „celor șapte" a refuzat toate propunerile deputaților bolșevici. Într-o scrisoare specială adresată ziarului „Novaia Rabocaia Gazeta" (publicată în nr. 74, din 3 (16) noiembrie 1913), Ciheidze a declarat în numele grupului „celor șapte" că ei nu vor încheia nici un fel de acorduri cu grupul „celor șase". Mai mult, la ședința din 19 februarie (4 martie) 1914, grupul „celor șapte" nici n-a protestat împotriva hotărîrii Dumei de a i se lua cuvîntul deputatului bolșevic G. Petrovski.

După ce grupul „celor șapte", profitînd de situația sa oficială de fracțiune înregistrată, a pus mîna pe toate locurile în comisiile Dumei, deputații bolșevici au hotărît s-o rupă complet și definitiv cu deputații menșevici. Declarația de constituire a fracțiunii bolșevice independente a fost înaintată prezidiului Dumei de stat.

Lupta dintre grupul „celor șase" și grupul „celor șapte" a pus în mișcare masele largi muncitorești, îndeosebi la Petersburg. La întrunirile muncitorilor aveau loc convorbiri și discuții cu privire la starea de lucruri din fracțiunea social-democrată din Dumă. Aceste întruniri au arătat că simpatiile muncitorilor erau de partea bolșevicilor. În acele zile ziarul „Za Pravdu" a publicat un mare număr de rezoluții ale muncitorilor sub titlul comun: „Muncitorii în sprijinul deputaților lor muncitori". V. I. Lenin a sintetizat aceste rezoluții în articolul „Cum au reacționat muncitorii la constituirea fracțiunii muncitorești social-democrate ruse în Duma de stat" (vezi Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 543—550).

Crearea unei fracțiuni independente a lărgit considerabil posibilitățile de acțiune ale bolșevicilor în cadrul Dumei, dînd, de asemenea, o mai mare amploare activității din afara Dumei. La 20 decembrie 1913, Lenin scria: „...Ce minunat s-a desfășurat campania în favoarea grupului «celor șase», împotriva grupului «celor șapte»! Ce admirabilă coeziune și educație au vădit muncitorii împotriva politicienilor liberali ai muncitorilor. Ce minunat exemplu, primul de acest fel în Rusia, cînd partidul muncitoresc *hotărăște* efectiv soarta reprezentanței *sale* în Dumă! De data aceasta nu mai este vorba de o mulțime «care citește cîte ceva», ci de o forță organizată. Consfătuirea a hotărît — grupul «celor șase» a înfăptuit — miile de muncitori organizați au aprobat, au discutat și au semnat, — iată ce se numește *partid*" („Bolșevik" nr. 2 din 1938, p. 69).

În campania desfășurată, V. I. Lenin, partidul bolșevic au dat un exemplu concret de felul cum trebuie să acționeze de-

www.dacoromanica.ro

putaţii muncitorilor pentru a crea condiţii în vederea unei cît mai bune folosiri a parlamentului în scopuri revoluţionare. Lucrînd sub îndrumarea şi controlul nemijlocit al C.C., fracţiunea bolşevică din Duma a IV-a de stat ducea la îndeplinire voinţa partidului, voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi. Activitatea desfăşurată de fracţiunea bolşevică în cadrul Dumei a constituit un model de activitate parlamentară a partidului proletar şi a avut o uriaşă importanţă pentru întreaga mişcare comunistă internaţională. — *61.*

35 Este vorba de hotărîrile Congresului al V-lea al P.M.S.D.R., care a avut loc la Londra în 1907, şi ale Congresului socialist internaţional de la Stuttgart, care s-a ţinut în acelaşi an, hotărîri îndreptate împotriva principiului oportunist al „neutralităţii" sindicatelor. — *62.*

36 *Bundul* („Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia şi Rusia") a fost organizat în 1897, la congresul de constituire al grupurilor social-democrate evreieşti, ţinut la Vilno ; el grupa în special elementele semiproletare din rîndurile meşteşugărimii evreieşti din regiunile apusene ale Rusiei. La primul Congres al P.M.S.D.R. (1898), Bundul a intrat în P.M.S.D.R. „ca organizaţie autonomă, de sine stătătoare doar în problemele care privesc proletariatul evreiesc" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 14).

Bundul era exponentul naţionalismului şi al separatismului în rîndurile mişcării muncitoreşti din Rusia. În aprilie 1901, Congresul al IV-lea al Bundului a hotărît să modifice relaţiile organizatorice cu P.M.S.D.R., stabilite de primul Congres al P.M.S.D.R. Într-o rezoluţie a sa, congresul Bundului a declarat că consideră P.M.S.D.R. drept o uniune federativă de organizaţii naţionale şi că Bundul trebuie să fie o parte federativă a P.M.S.D.R.

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., după ce congresul a respins cererea Bundului de a fi recunoscut drept unicul reprezentant al proletariatului evreiesc, Bundul s-a retras din partid. În 1906, pe baza unei hotărîri a Congresului al IV-lea (de unificare), Bundul a intrat din nou în P.M.S.D.R.

În cadrul P.M.S.D.R., bundiştii au sprijinit întotdeauna aripa oportunistă a partidului (pe „economişti", menşevici, lichidatori) şi au dus o luptă necontenită împotriva bolşevicilor şi bolşevismului. Revendicării programatice a bolşevicilor cu privire la dreptul naţiunilor la autodeterminare, Bundul îi opunea revendicarea autonomiei cultural-naţionale. În perioada reacţiunii stolîpiniste şi a noului avînt revoluţionar, Bundul s-a situat pe poziţii lichidatoriste şi a participat activ la crearea Blocului antipartinic din august. În timpul primului război mondial (1914—1918), bundiştii s-au situat pe poziţiile social-şovinismului. În 1917, Bundul a sprijinit guvernul provizoriu burghez, a luptat

www.dacoromanica.ro

alături de dușmanii Revoluției Socialiste din Octombrie. În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, conducerea Bundului s-a unit cu forțele contrarevoluției. În același timp, printre membrii de rînd ai Bundului s-a conturat o cotitură în favoarea colaborării cu Puterea sovietică. În martie 1921, Bundul s-a autolichidat, iar o parte dintre membrii săi au fost primiți în P.C. (b) din Rusia pe bază de cerere individuală. — *64.*

37 Lenin se referă la hotărîrea Conferinței din august a lichidatorilor, ținută la Viena în august 1912, prin care lozinca oportunistă a „autonomiei cultural-naționale" era considerată ca fiind compatibilă cu programul P.M.S.D.R. — *64.*

38 *Socialiștii-revoluționari (eserii)* — partid mic-burghez din Rusia ; a luat ființă pe la sfîrșitul anului 1901 — începutul anului 1902 din contopirea mai multor cercuri și grupuri narodnice. Eserii nu vedeau deosebirile de clasă dintre proletariat și micul proprietar, estompau diferențierea de clasă și contradicțiile din rîndurile țărănimii, negau rolul conducător al proletariatului în revoluție. Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste și revizioniste. Eserii, după cum spunea Lenin, încercau să cîrpească „găurile narodnicismului" „cu peticile «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului" (Opere complete, vol. 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 283).

Programul agrar al eserilor prevedea desființarea proprietății private asupra pămîntului și trecerea lui la dispoziția obștilor, înfăptuirea folosinței „egalitare" a pămîntului, bazată pe „principiul muncii", precum și dezvoltarea cooperației. În acest program, pe care eserii îl numeau program de „socializare a pămîntului", nu era în realitate nimic socialist. Analizînd programul eserilor, V. I. Lenin a arătat că menținerea producției de mărfuri și a gospodăriei individuale pe pămîntul comun nu înlătură dominația capitalului, nu izbăvește pe țăranii muncitori de exploatare și de primejdia ruinării ; în condițiile capitalismului, țăranii cu gospodărie mică nu-și pot găsi salvarea nici în cooperație, pentru că ea servește la îmbogățirea burgheziei sătești. În același timp, Lenin releva că, fără a fi socialistă, revendicarea de a introduce folosința egalitară a pămîntului avea un caracter democrat-revoluționar, istoricește progresist, deoarece era îndreptată împotriva reacționarei proprietăți funciare moșierești.

Partidul bolșevic a demascat încercările eserilor de a se deghiza în socialiști, a dus împotriva lor o luptă perseverentă în vederea cîștigării țărănimii, a arătat cît de dăunătoare este pentru mișcarea muncitorească tactica terorii individuale, folosită de ei. Totodată, în anumite condiții, bolșevicii consimțeau să încheie acorduri vremelnice cu eserii în vederea luptei comune împotriva țarismului.

Faptul că țărănimea nu este o clasă omogenă a determinat nestatornicia politică și ideologică și fărîmițarea organizatorică a partidului eserilor, oscilările lui permanente între burghezia

www.dacoromanica.ro

liberală şi proletariat. Încă din timpul primei revoluţii ruse s-a desprins din partidul eserilor aripa dreaptă, care a format Partidul socialist-populist al muncii (enesii), partid legal care prin concepţiile sale se apropia de cadeţi, şi aripa stîngă, care a format uniunea semianarhistă a „maximaliştilor". În perioada reacţiunii stolîpiniste, partidul eserilor a trecut printr-un proces de totală descompunere ideologică şi organizatorică. În timpul primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe poziţii social-şoviniste.

După victoria revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917, eserii împreună cu menşevicii şi cu cadeţii au constituit principalul sprijin al guvernului provizoriu burghezo-moşieresc contrarevoluţionar, iar liderii partidului lor (Kerenski, Avksentiev, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea ţărănimii de a se trece la lichidarea proprietăţii funciare moşiereşti, s-a pronunţat pentru menţinerea proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului; miniştrii eseri din guvernul provizoriu trimiteau detaşamente de represiune împotriva ţăranilor care ocupau pămînturile moşiereşti.

La sfîrşitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format partidul de sine stătător al eserilor de stînga. Căutînd să-şi menţină influenţa în rîndurile maselor ţărăneşti, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică şi au încheiat un acord cu bolşevicii, dar curînd după aceea au păşit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil, eserii au desfăşurat o activitate subversivă contrarevoluţionară, au dat un sprijin activ intervenţioniştilor şi albgardiştilor, au participat la comploturi contrarevoluţionare şi au organizat acte teroriste împotriva activiştilor Statului sovietic şi ai partidului comunist. După terminarea războiului civil, eserii şi-au continuat activitatea duşmănoasă împotriva Statului sovietic atît în interiorul ţării cît şi în tabăra emigranţilor albgardişti. — *66.*

39 *„Zavetî"* — revistă literar-politică lunară legală de orientare socialist-revoluţionară; a apărut la Petersburg din aprilie 1912 pînă în iulie 1914. La această revistă au colaborat: V. Cernov, B. Savinkov, P. Sorokin, A. Peşehonov, Ivanov-Razumnik etc. — *68.*

40 *Trudovicii* (Grupul trudovic) — grup de democraţi mic-burghezi în Dumele de stat din Rusia, format din ţărani şi intelectuali de orientare narodnică. Fracţiunea trudovicilor s-a constituit în aprilie 1906, fiind formată din deputaţii ţăranilor în Duma I de stat.

Trudovicii cereau desfiinţarea tuturor îngrădirilor feudale şi naţionale, democratizarea administraţiei zemstvelor şi administraţiei oraşelor, introducerea votului universal în alegerile pentru Duma de stat. Programul agrar al trudovicilor avea ca punct de plecare principiile narodnice de folosire „egalitară" a pămîntului: crearea unui fond funciar al întregului popor, fond

www.dacoromanica.ro

în care să intre pămînturile statului, pămînturile domeniale, pămînturile coroanei, pămînturile mănăstireşti, precum şi pămînturile proprietate privată dacă întinderea proprietăţii depăşea norma de muncă stabilită ; pentru pămînturile proprietate privată supuse exproprierii, programul trudovicilor prevedea acordarea de despăgubiri. V. I. Lenin arăta în 1906 că trudovicul tipic este ţăranul căruia „nu-i este străină tendinţa de a cădea la învoială cu monarhia, de a se potoli pe peticul *său* de pămînt în cadrul orînduirii burgheze, dar în momentul de faţă principalele sale forţe sînt angajate în lupta împotriva moşierilor, pentru pămînt, în lupta împotriva statului feudal, pentru democraţie" (Opere complete, vol. 14, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 25).

În cadrul Dumei de stat, trudovicii au oscilat între cadeţi şi social-democraţi. Aceste oscilări erau determinate de însăşi natura de clasă a micilor producători ţărani. Dat fiind însă că trudovicii reprezentau totuşi masele ţărăneşti, în Dumă bolşevicii au promovat o tactică de înţelegere cu ei în unele probleme, în vederea luptei comune împotriva absolutismului ţarist şi a cadeţilor. În 1917, Grupul trudovic a fuzionat cu partidul „socialiştilor-populişti" şi a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, trudovicii s-au situat de partea contrarevoluţiei burgheze. — *68.*

41 Este vorba de rezoluţia Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. din 1907 cu privire la atitudinea faţă de partidele neproletare (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 167—168). — *74.*

42 *Octombriştii* — membrii partidului „Uniunea 17 octombrie", care s-a constituit în Rusia după publicarea manifestului ţarului din 17 octombrie 1905. Era un partid contrarevoluţionar, care a reprezentat şi a apărat interesele marii burghezii şi ale moşierilor, care îşi duceau gospodăria în mod capitalist ; în fruntea acestui partid a fost A. I. Gucikov, cunoscut industriaş şi proprietar de imobile din Moscova, şi M. V. Rodzeanko, mare moşier. Octombriştii au sprijinit întru totul politica internă şi externă a guvernului ţarist. — *81.*

43 *Progresiştii* — grupare politică a burgheziei liberale monarhiste ruse, care, în alegerile pentru Dumele de stat şi în Dume, încercau să unească sub steagul „nepartinităţii" elemente din diferite partide şi grupuri burghezo-moşiereşti.

În Duma a III-a de stat, progresiştii au format o fracţiune în care au intrat reprezentanţii partidului „înnoirii paşnice" şi ai partidului „reformelor democratice". Teama de o nouă explozie revoluţionară îi făcea pe progresişti să critice „extremismele" guvernului ţarist, care, după părerea lor, prin intransigenţa sa, a creat terenul pentru activitatea forţelor revoluţionare de stînga. În 1912, în cursul alegerilor pentru Duma a IV-a de

www.dacoromanica.ro

stat, progresiştii au încheiat un bloc cu cadeţii, pe care i-au ajutat, prin pretinsa lor neapartenenţă la nici un partid, să cîştige voturile „alegătorului burghez de la 3 iunie" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 326).

În noiembrie 1912, progresiştii s-au constituit într-un partid politic de sine stătător, avînd următorul program : o constituţie moderată strict cenzitară, reforme mărunte, un guvern responsabil, adică un guvern care să răspundă în faţa Dumei, înăbuşirea mişcării revoluţionare. V. I. Lenin a arătat că, prin componenţa şi prin ideologia lor, progresiştii erau *„un amestec de octombrişti şi cadeţi"* ; el a caracterizat programul partidului progresiştilor ca fiind un program naţional-liberal : „Ei vor fi partidul «adevăratei» burghezii capitaliste, aşa cum îl vedem şi în Germania" (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 359, 266).

În perioada primului război mondial, partidul progresist a devenit deosebit de activ ; el cerea înlocuirea conducerii militare, mobilizarea industriei pentru nevoile frontului şi un „guvern responsabil", din care să facă parte reprezentanţii burgheziei ruse. După revoluţia burghezo-democratică din februarie, unii lideri ai acestui partid au intrat în guvernul provizoriu burghez. După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, partidul progresiştilor a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice.

Printre liderii progresiştilor se numărau P. P. Reabuşinski şi A. I. Konovalov, cunoscuţi fabricanţi din Moscova, moşierul I. N. Efremov şi alţii. Progresiştii au editat în diferite perioade organe politice de presă proprii : revista „Moskovskii Ejenedelnik", ziarele „Slovo", „Russkaia Molva" şi „Utro Rossii". — *81.*

44 *„Russkie Vedomosti"* — ziar ; a apărut la Moscova din 1863, exprima concepţiile intelectualităţii liberale moderate. În ultimele două decenii ale secolului trecut, la acest ziar au colaborat o seamă de scriitori din tabăra democrată (V. G. Korolenko, M. E. Saltîkov-Şcedrin, G. I. Uspenski şi alţii) ; de asemenea, ziarul a publicat lucrări ale narodnicilor liberali. Începînd din 1905, ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „Russkie Vedomosti" îmbina în felul său „cadetismul *de dreapta* cu o oarecare doză de narodnicism" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 205). În 1918, ziarul „Russkie Vedomosti" a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluţionare. — *84.*

45 În Arhiva I.M.L. există materiale privind elaborarea culegerii „Marxism şi lichidatorism". Pe tăietura din ziar a articolului „O proastă apărare a unei cauze proaste", V. I. Lenin, ca o completare la acest titlu, a introdus un subtitlu : „(sau : Unde este partidul ?)". — *86.*

46 Trimiţînd articolul *„Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă"* redacţiei ziarului „Za

www.dacoromanica.ro

Pravdu", Lenin propunea ca la numărul de duminică 27 octombrie (9 noiembrie) 1913 să se publice ca adaos o foaie specială consacrată în întregime campaniei de sprijinire a grupului bolşevic al „celor şase". Nr. 22 al ziarului „Za Pravdu" cu articolul lui Lenin a apărut nu duminică, ci marţi 29 octombrie (11 noiembrie) 1913. Aflînd că acest număr al ziarului a fost confiscat, Lenin adresează o scrisoare către redacţie în care spune că, după părerea sa, „Materialele" trebuie să fie publicate din nou în numerele următoare. Dar articolul n-a mai fost publicat în ziar. El a fost reprodus în 1914 în culegerea „Marxism şi lichidatorism" sub titlul „Materiale în legătură cu istoria constituirii Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia în Dumă", adăugîndu-i-se capitolul „Cum au reacţionat muncitorii la constituirea Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia în Duma de stat". — *103.*

47 „*Zvezda*" — ziar bolşevic legal; a apărut la Petersburg de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. Iniţial, ziarul apărea săptămînal; începînd de la 21 ianuarie (3 februarie) 1912 a început să apară de 2 ori pe săptămînă, iar de la 8 (21) martie 1912 — de 3 ori pe săptămînă. Continuarea directă a ziarului „Zvezda" a fost „Nevskaia Zvezda", care a început să apară ca urmare a confiscărilor frecvente ale ziarului „Zvezda". Tirajul ziarului „Zvezda" era, la începutul editării lui, de 7 000—10 000 de exemplare. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, el a ajuns la 50 000—60 000 de exemplare.

Problema reorganizării presei marxiste legale se punea cu acuitate în legătură cu înviorarea care începuse în mişcarea revoluţionară din Rusia. În toamna anului 1910, în timpul lucrărilor Congresului socialist internaţional de la Copenhaga, a avut loc o consfătuire la care au luat parte V. I. Lenin, G. V. Plehanov, bolşevicul N. G. Poletaev, membru al fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat, şi alţii. La consfătuire s-a ajuns la un acord cu privire la editarea unui organ legal în Rusia la care să colaboreze şi menşevicii-partiiţi. Pe baza acestui acord, în redacţia ziarului „Zvezda" au intrat: V. D. Bonci-Bruevici (din partea bolşevicilor), N. I. Iordanski (din partea menşevicilor-partiiţi) şi I. P. Pokrovski (din partea fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat). N. G. Poletaev a avut un rol important în organizarea editării ziarului. În această perioadă, „Zvezda" era considerată organul fracţiunii social-democrate din Dumă. La 11 (24) iunie 1911, la al 25-lea număr, ziarul şi-a încetat temporar apariţia. În octombrie 1911, „Zvezda" apare din nou, cu componenţa redacţiei schimbată, fără participarea menşevicilor-partiiţi.

Ziarul „Zvezda" se afla sub conducerea ideologică a lui V. I. Lenin; el coresponda cu membrii redacţiei, le îndruma munca, le critica greşelile, îndeosebi în prima perioadă a existenţei ziarului „Zvezda", şi lupta pentru ca ziarul să aibă o orientare marxistă fermă. În „Zvezda" şi în „Nevskaia Zvezda" au apărut circa 50 de articole ale lui Lenin sub semnăturile:

www.dacoromanica.ro

V. Ilici, V. F., William Frey, F. L—ko, K. T., T., B. K., M. Ş., P. P., P. Silin, R. S., B. G., Un sceptic neliberal, K. F., F. F., M. M. etc.

O valoroasă muncă organizatorică şi redacţională au depus la „Zvezda" N. N. Baturin, N. G. Poletaev, K. S. Eremeev, M. S. Olminski. Au colaborat activ la ziar V. D. Bonci-Bruevici, Demian Bednîi şi alţii. În „Zvezda" au fost publicate şi o serie de articole ale lui G. V. Plehanov. Lenin l-a atras pe A. M. Gorki la activitatea ziarului „Zvezda".

Sub conducerea lui Lenin, „Zvezda" a devenit un ziar marxist combativ. El susţinea şi propaga principiile marxismului revoluţionar, lupta împotriva lichidatorismului şi otzovismului, pentru întărirea partidului marxist, pentru alianţa revoluţionară dintre clasa muncitoare şi ţărănime. Ziarul a susţinut platforma electorală a bolşevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. „Zvezda" a publicat cuvîntările rostite de membrii fracţiunii social-democrate din Dumă şi interpelările făcute în Dumă de fracţiune. Ziarul a dus o luptă activă pentru aplicarea hotărîrilor Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R.

„Zvezda" a ţinut în permanenţă legături strînse cu muncitorii din fabrici şi uzine ; la rubrica mişcarea muncitorească a ziarului se publicau articole în legătură cu nevoile imediate ale muncitorilor. „Zvezda" se bucura de un mare prestigiu în rîndurile clasei muncitoare şi ale oamenilor muncii din Rusia. În primăvara anului 1912, în legătură cu avîntul mişcării muncitoreşti, rolul ziarului „Zvezda" a crescut extrem de mult. O amploare deosebită a luat rubrica cronicii muncitoreşti, în care se publicau ştiri cu privire la evenimentele de la Lena. În ziar apăreau numeroase ştiri din diferite oraşe ale Rusiei în legătură cu greve, demonstraţii şi mitinguri, se publicau scrisori ale muncitorilor trimise ziarului „Zvezda", rezoluţii de protest împotriva masacrelor de la Lena, adoptate la adunările muncitorilor.

Redacţia ziarului a fost nevoită să-şi desfăşoare activitatea în condiţii de permanente represiuni din partea guvernului ţarist : confiscarea unor numere, amenzi, interzicerea ziarului, arestarea redactorilor. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, fiecare număr al ziarului „Zvezda" era confiscat, dar se reuşea, cu toate acestea, ca o parte din tiraj să fie difuzat în rîndurile muncitorilor înainte de confiscare.

Ziarul „Zvezda" nu apărea zilnic şi era destinat păturilor înaintate ale proletariatului. Trebuia să se creeze un cotidian bolşevic de masă. „Zvezda" a avut un rol de seamă în propagarea ideii de creare a unui asemenea organ. Lista de subscripţie deschisă de redacţia ziarului „Zvezda" în folosul creării unui cotidian muncitoresc a fost sprijinită cu căldură de masele muncitoreşti. „Zvezda" îşi informa cu regularitate cititorii despre părerile exprimate de muncitori şi publica totalul sumelor vărsate în fondul pentru crearea unui nou organ de presă. Ziarul „Zvezda" a pregătit crearea ziarului bolşevic legal de masă „Pravda". — *109*.

www.dacoromanica.ro

48 Este vorba de hotărîrile Conferinței a V-a (generală) a P.M.S.D.R., care a avut loc în decembrie 1908 la Paris, de cele ale plenarei din ianuarie 1910 a C.C. și ale Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. din 1912 (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 199, 238—240, 290—291). — *113.*

49 „*Gorodskoe Delo*" — revistă cadetă bimensuală, consacrată problemelor gospodăriei și administrației municipale ; a apărut la Petersburg din 1909 pînă în 1918. Revista reflecta esența contrarevoluționară a burgheziei, tendința acesteia de a dezarma din punct de vedere ideologic proletariatul, de a-l convinge că lupta politică pentru libertăți democratice ar fi treaba burgheziei, iar nu a clasei muncitoare. — *123.*

50 Articolul „*Note critice în problema națională*" a fost scris de Lenin în octombrie-decembrie 1913 și publicat în același an în revista bolșevică legală „Prosveșcenie" nr. 10, 11 și 12.

Înainte de a scrie acest articol, în vara anului 1913, Lenin a prezentat referate în problema națională într-o serie de orașe ale Elveției — Zürich, Geneva, Lausanne și Berna.

În toamna anului 1913, Lenin a prezentat un amplu referat în problema națională la Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Pe baza referatului lui Lenin a fost adoptată rezoluția scrisă de el. După terminarea consfătuirii, Lenin a început să lucreze la articolul „Note critice în problema națională". — *125.*

51 „*Țait*" — săptămînal, organ de presă al Bundului, a apărut de la 20 decembrie 1912 (2 ianuarie 1913) pînă la 5 (18) mai 1914 la Petersburg în limba idiș. — *127.*

52 „*Dzvin*" — revistă lunară, legală, naționalistă, de orientare menșevică ; a apărut la Kiev în limba ucraineană începînd din ianuarie 1913 pînă la jumătatea anului 1914. În total au fost scoase 18 numere. La revistă au colaborat : V. Vinicenko, I. Iurkevici (Rîbalka), S. Petliura, G. Aleksinski, P. Akselrod, L. Trotki etc. O dată cu începerea primului război mondial imperialist, revista și-a încetat apariția. — *127.*

53 „*Russkoe Slovo*" — cotidian ; a apărut la Moscova începînd din 1895 (primul număr, de probă, a apărut în 1894) ; editorul ziarului era I. D. Sîtin. Fiind formal un ziar fără partid, el apăra interesele burgheziei ruse de pe poziții liberale moderate. Ziarul era bine organizat în ceea ce privește informațiile. A fost primul ziar din Rusia care a avut corespondenți proprii în toate orașele mari ale țării și în numeroase capitale ale lumii.

Ziarul a fost suspendat în noiembrie 1917 pentru publicarea unor știri calomnioase antisovietice. Începînd din ianuarie 1918, el a apărut cîtva timp sub denumirile de „Novoe Slovo" și „Naše Slovo" ; în iulie 1918 a fost interzis definitiv. — *128.*

www.dacoromanica.ro

54 Este vorba de Congresul Partidului social-democrat austriac care s-a desfăşurat la Brünn (Austria) între 24 şi 29 septembrie 1899 (st. n.). Problema centrală de pe ordinea de zi a congresului a fost problema naţională. La congres au fost propuse două rezoluţii, exprimînd puncte de vedere diferite : 1) rezoluţia C.C. al partidului susţinea în linii generale autonomia teritorială a naţiunilor şi 2) rezoluţia Comitetului Partidului social-democrat al slavilor de sud, care susţinea autonomia cultural-naţională exteritorială.

Congresul a respins în unanimitate programul autonomiei cultural-naţionale şi a adoptat o rezoluţie de compromis, prin care se recunoştea autonomia naţională în cadrul statului austriac (vezi articolul lui V. I. Lenin „Cu privire la istoria programului naţional în Austria şi Rusia", volumul de faţă, p. 332—335).

Lenin relevă că la congres au fost prezentate două argumente împotriva programului autonomiei cultural-naţionale : primul — că ar duce la întărirea clericalismului şi al doilea — că „ar avea drept rezultat eternizarea şovinismului, care ar fi introdus pînă şi în cea mai mică comunitate şi în cel mai mic grup" — se citează procesele-verbale oficiale ale Congresului de la Brünn, p. 92. — *145.*

55 *P.M.S.E.* — Partidul muncitoresc socialist evreiesc — organizaţie naţionalistă mic-burgheză ; s-a constituit în 1906. La baza programului P.M.S.E. a fost pusă revendicarea autonomiei naţionale a evreilor — crearea unor parlamente (seimuri) evreieşti exteritoriale, care să fie împuternicite să rezolve problemele organizării politice a evreilor din Rusia. P.M.S.E. era apropiat de eseri şi împreună cu aceştia ducea lupta împotriva P.M.S.D.R. — *145.*

56 *P.P.S.* — Partidul socialist polonez (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naţionalist reformist, înfiinţat în 1892. Acţionînd sub lozinca luptei pentru o Polonie independentă, P.P.S. a desfăşurat, sub conducerea lui Pilsudski şi a adepţilor lui, o propagandă naţionalistă separatistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei comune alături de muncitorii ruşi împotriva absolutismului şi capitalismului. Sub înrîurirea muncitorilor de rînd, de-a lungul existenţei P.P.S., în cadrul său s-au format diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluţionară a mişcării muncitoreşti poloneze.

În 1906, P.P.S. s-a scindat în „leviţa"-P.P.S. şi în aşa-numita „fracţiune revoluţionară" a P.P.S., fracţiune de dreapta, şovină. Sub influenţa partidului bolşevic, precum şi a S.D.R.P. şi L. (Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania), „leviţa"-P.P.S a evoluat treptat spre poziţii consecvent revoluţionare.

În anii primului război mondial, o mare parte din „leviţa"-P.P.S. s-a situat pe poziţii internaţionaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.R.P. şi L. Cele două partide fuzionate au

www.dacoromanica.ro

format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost denumirea Partidului Comunist din Polonia pînă în 1925).

Aripa dreaptă a P.P.S. şi-a continuat, în timpul primului război mondial, politica naţional-şovină ; ea a organizat pe teritoriul Galiţiei legiuni poloneze, care au luptat de partea imperialismului austro-german. După crearea statului burghez polonez, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat în 1919 cu organizaţiile P.P.S. de pe teritoriul polonez aflat pînă atunci sub stăpînirea Germaniei şi Austriei, adoptînd din nou denumirea de P.P.S. Devenit partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, a desfăşurat o propagandă anticomunistă sistematică şi a sprijinit politica de agresiune împotriva Ţării sovietice, politica de cotropire şi asuprire a Ucrainei apusene şi a Bielorusiei apusene. Unele grupări din P.P.S. care nu au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Pilsudski (mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziţiei parlamentare ; în realitate însă, el nu a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să desfăşoare o propagandă antisovietică şi anticomunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în aceşti ani cu comuniştii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacţionară, şovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość“ („Libertate, Egalitate, Independenţă“), a făcut parte din „guvernul“ reacţionar polonez din emigraţie de la Londra. Cealaltă parte, adică aripa de stînga a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partidul muncitoresc al socialiştilor polonezi“ (R.P.P.S.), sub influenţa „Partidului muncitoresc polonez“ (P.P.R.), înfiinţat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanţilor hitlerişti, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă şi a militat pentru stabilirea de relaţii de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părţii răsăritene a Poloniei de sub ocupaţia germană şi după formarea Comitetului polonez de eliberare naţională, R.P.P.S. şi-a reluat denumirea de P.P.S. şi, împreună cu P.P.R., a participat la construirea Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. şi P.P.S. s-au unit şi au format Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — *147.*

57 Lenin se referă la articolul lui I. V. Stalin „Marxismul şi problema naţională“, publicat în revista bolşevică legală „Prosveşcenie“ nr. 3, 4 şi 5 pe anul 1913 sub titlul „Problema naţională şi social-democraţia“. În capitolul al IV-lea al lucrării lui Stalin se citează textul programului naţional adoptat la Congresul de la Brünn al Partidului social-democrat din Austria (vezi I. V. Stalin. Opere, vol. 2, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1953, p. 343—344). — *149.*

www.dacoromanica.ro

58 Datele prezentate sînt extrase de Lenin din culegerea de date statistice „Recensămîntul pe o zi al şcolilor primare din Imperiu, efectuat la 18 ianuarie 1911. Ediţia I, partea a 2-a. Secţia învăţămîntului public Petersburg. Guberniile : Arhanghelsk, Vologda, Novgorod, Oloneţ, Pskov şi Petersburg". Petersburg, 1913, p. 72. — *154.*

59 „*Przegląd Socjaldemokratyczny*" — revistă, a fost editată de social-democraţii polonezi în strînsă colaborare cu R. Luxemburg la Cracovia, începînd din 1902 pînă în 1904 şi din 1908 pînă în 1910. — *157.*

60 „*Vestnik Evropî*" — revistă lunară istorică-politică şi literară de orientare burghezo-liberală ; a apărut la Petersburg începînd din 1866 şi pînă în 1918. În această revistă se publicau articole îndreptate împotriva marxiştilor revoluţionari. — *160.*

61 Aici Lenin vorbeşte despre lucrarea proiectată de el „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare", pe care a scris-o în februarie — mai 1914 şi care a fost publicată în aprilie—iunie în revista „Prosveşcenie" nr. 4, 5 şi 6 (vezi Opere, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 395—457). — *162.*

62 Articolul *„În legătură cu sciziunea din rîndurile fracţiunii social-democrate ruse din Dumă"* a fost scris ca răspuns la articolul calomnios cu privire la sciziunea din cadrul fracţiunii social-democrate ruse din Dumă apărut fără semnătură în ziarul social-democrat german „Leipziger Volkszeitung" la 15 noiembrie (st. n.) 1913.

Lenin a căutat să informeze social-democraţia internaţională, şi îndeosebi pe cea germană, despre adevărata stare de lucruri din mişcarea muncitorească din Rusia, dar conducerea oportunistă a Partidului social-democrat din Germania nu a publicat articolele bolşevicilor în organul lor central, „Vorwärts". Numai redacţia ziarului „Leipziger Volkszeitung" a publicat acest articol al lui Lenin, cu o mare întîrziere însă, explicînd întîrzierea prin lipsă de spaţiu şi „alte cauze". — *166.*

63 „*Volnaia Mîsl*" — una dintre denumirile ziarului legal al narodnicilor de stînga (eserii) „Jivaia Mîsl", care a apărut la Petersburg începînd din august 1913 şi pînă în iulie 1914 ; ziarul şi-a schimbat de cîteva ori denumirea : „Vernaia Mîsl", „Mîsl Truda", „Severnaia Mîsl", „Stoikaia Mîsl" etc. — *171.*

64 „*Russkaia Mîsl*" — revistă lunară politică şi literară ; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918 ; pînă în 1905 a avut o orientare narodnicistă-liberală. După revoluţia din 1905 a fost organul de presă al aripii de dreapta a partidului cadet ; a apărut sub îngrijirea lui P. B. Struve. A propovăduit naţionalismul, „vehismul", obscurantismul clerical ; a apărat proprietatea moşierească. — *173.*

www.dacoromanica.ro

65 „Socialism guvernamental regal-prusian" numeau Marx și Engels politica de înțelegere cu guvernul lui Bismarck, pe care, după Lassalle, o promova discipolul său Schweitzer, redactorul organului lassallean „Sozial-Democrat". — *176.*

66 La 23 octombrie (5 noiembrie) 1913, în Duma de stat a fost discutată problema încălcării legii din 4 (17) martie 1906 cu privire la libertatea întrunirilor. Deputatul Tuleakov, luînd cuvîntul la discuții din partea celor șapte menșevici, și-a redus cuvîntarea la problema „libertății de asociere"; în cuvîntarea sa, bolșevicul Badaev a arătat că orînduirea existentă, răpind oamenilor muncii libertatea cuvîntului, îi împinge pe muncitori în ilegalitate, și, așa cum „mișcarea ilegală din 1904 a dus la revoluția din 1905", de data aceasta mișcarea va duce la prăbușirea rapidă a regimului țarist aflat în putrefacție împreună cu Duma ultrareacționară a moșierilor, — „și numai atunci clasa muncitoare va înfăptui toate libertățile pentru care luptă". Această cuvîntare a lui Badaev a fost de trei ori întreruptă de Rodzeanko, președintele Dumei de stat.

Cuvîntările lui Badaev și Tuleakov au fost publicate în ziarul „Za Pravdu" nr. 19 din 25 octombrie 1913. — *177.*

67 Divergențele dintre Conducerea centrală a Partidului social-democrat al Poloniei și Lituaniei și organizația din Varșovia, cea mai puternică și mai consecvent revoluționară organizație a social-democrației poloneze, au început din 1908, de la Congresul al VI-lea al acestui partid. La congres, Conducerea centrală, în frunte cu R. Luxemburg, L. Tyszka ș.a., a fost aspru criticată pentru linia ei de conduită, pentru poziția ei neprincipială în cadrul P.M.S.D.R., pentru că nu admitea critica din partea organizațiilor locale etc. Congresul și-a exprimat neîncrederea față de Conducerea centrală.

În 1912, Conducerea centrală a declarat dizolvat Comitetul din Varșovia ca „fracționist" („rozlamovîi"), formulînd împotriva lui bănuiala neîntemeiată că ar avea legături cu ohrana, și a numit un nou comitet la Varșovia, format din adepții săi. De atunci, Partidul social-democrat al Poloniei și Lituaniei s-a scindat.

Lenin urmărea în mod sistematic desfășurarea luptei din cadrul social-democrației poloneze. El a publicat o serie de articole consacrate sciziunii din Partidul social-democrat polonez nu numai în presa de partid rusă, ci și în cea poloneză, de asemenea, el a luat în mod public atitudine în Biroul socialist internațional împotriva atacurilor Conducerii centrale la adresa organizației de la Varșovia.

Împărtășind într-o serie de puncte fundamentale linia tactică a bolșevicilor, „rozlamoviștii" căutau să se apropie de bolșevici și din punct de vedere organizatoric, deși între ei existau divergențe în problema națională („rozlamoviștii" se situau pe poziții semimenșevice luxemburghiene). „Rozlamoviștii" au luat

www.dacoromanica.ro

parte la Consfătuirea din septembrie 1913 de la Poronino („din vară") a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. În timpul războiului mondial imperialist (1914—1918), cele două fracţiuni ale social-democraţiei poloneze au fuzionat într-un partid unic, care se situa pe o platformă internaţionalistă. În decembrie 1918, Partidul social-democrat al Poloniei şi Lituaniei împreună cu aripa stîngă („leviţa") P.P.S. au întemeiat Partidul Muncitoresc Comunist al Poloniei. — *182.*

68 *Biroul socialist internaţional (B.S.I.)* — organ executiv şi informativ permanent al Internaţionalei a II-a ; hotărîrea de a se crea un Birou socialist internaţional format din reprezentanţi ai partidelor socialiste din toate ţările a fost adoptată la Congresul de la Paris al Internaţionalei a II-a (septembrie 1900). Ca reprezentanţi ai social-democraţilor ruşi în B.S.I. au fost aleşi G. V. Plehanov şi B. N. Kricevski. Începînd din 1905, reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I. a fost V. I. Lenin. În 1912, Conferinţa a VI-a generală de partid (de la Praga) l-a ales din nou pe V. I. Lenin ca reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional. În cadrul acestui Birou, Lenin a dus o luptă hotărîtă împotriva oportunismului liderilor Internaţionalei a II-a. B.S.I. şi-a încetat activitatea în 1914. — *183.*

69 Problema Congresului de la Viena a fost discutată la şedinţa Biroului socialist internaţional din decembrie 1913. S-a luat hotărîrea de a se convoca congresul în august 1914, astfel încît să coincidă cu sărbătorirea celei de-a cincizecea aniversări a Internaţionalei I. Pe ordinea de zi a congresului au fost înscrise următoarele probleme : 1) scumpetea vieţii ; 2) imperialismul şi lupta împotriva militarismului, în care au fost incluse ca probleme subordonate : a) problema orientală, b) tribunalele de arbitraj obligatorii între naţiuni şi c) Statele Unite ale Europei ; 3) alcoolismul ; 4) şomajul ; 5) situaţia deţinuţilor politici şi deportaţilor din Rusia şi 6) diverse.

Numărul delegaţilor nu trebuia să depăşească numărul voturilor de care dispunea ţara respectivă mai mult decît de 6 ori. Rusia avea 20 de voturi, prin urmare nu mai mult de 120 de delegaţi din partea ambelor subsecţii ale social-democraţiei împreună cu narodnicii de stînga şi cu sindicatele.

Problema Congresului socialist internaţional de la Viena a fost discutată la Consfătuirea de la Poronino a C.C. cu unii activişti de partid. Lenin a prezentat un referat în această problemă, propunînd să se ia toate măsurile ca majoritatea delegaţilor la Congresul de la Viena să fie muncitori social-democraţi.

Spre sfîrşitul lunii iulie 1914, alegerile pentru Congresul socialist internaţional erau aproape terminate, dar izbucnirea războiului mondial a împiedicat convocarea Congresului de la Viena. — *184.*

www.dacoromanica.ro

70 *Congresul socialist internațional de la Amsterdam al Internaționalei a II-a* a avut loc între 14 și 20 august 1904. La congres au fost discutate următoarele probleme : 1) regulile internaționale ale tacticii socialiste ; 2) unitatea partidelor ; 3) greva generală ; 4) politica colonială etc. În rezoluția cu privire la unitatea mișcării socialiste, congresul a recomandat reprezentanților diferitelor curente din mișcarea socialistă din Franța — jaurèsiștilor și guesdiștilor —, precum și diferitelor curente socialiste din celelalte țări să se unească în partide socialiste unitare în vederea unei lupte victorioase împotriva capitalismului. Conținutul acestei rezoluții se reducea la declarația că „în fiecare țară partidelor burgheze trebuie să li se opună un partid socialist unic, după cum proletariatul însuși este unic". Dar în rezoluție nu se prevedea că unificarea nu este posibilă decît pe baza recunoașterii principiilor marxismului revoluționar și că fără această condiție unificarea ar însemna subordonarea curentului revoluționar celui oportunist. Hotărîrile congresului, deși s-a făcut un oarecare pas înainte, erau în ansamblu inconsecvente și constituiau o nouă concesie făcută oportunismului. Congresul n-a pus problema transformării grevei de masă în insurecție armată, n-a dat o ripostă oportuniștilor de dreapta, care aprobau politica colonială a statelor imperialiste. Condamnînd revizionismul în vorbe, în rezoluția sa, congresul n-a proclamat ruptura cu el, a trecut sub tăcere problema revoluției proletare și a dictaturii proletariatului. — *184.*

71 *Congresul de la Copenhaga al Internaționalei a II-a* a avut loc între 28 august și 3 septembrie 1910. La acest congres au fost reprezentate 33 de țări și au participat 896 de delegați.

În legătură cu discutarea problemei desprinderii social-democrației cehe de Partidul social-democrat austriac a fost adoptată o rezoluție cu privire la unitatea mișcării socialiste. Această rezoluție, amintind de hotărîrea similară adoptată de Congresul de la Amsterdam, a adus în sprijinul principiului unității exemplul unificării partidelor socialiste franceze. Congresul a adoptat, de asemenea, o rezoluție principial justă cu privire la unitatea mișcării sindicale, cu privire la organizarea unitară a sindicatelor în fiecare stat, rezoluție îndreptată în special împotriva delegației cehe, care insista pentru organizarea sindicatelor în cadrul aceleiași țări după naționalitate. Austriecii și, împreună cu ei, reprezentanții celorlalte naționalități din Austria se pronunțau pentru unitatea sindicatelor și erau împotriva fărîmițării lor pe naționalități. Această problemă a fost discutată în comisia a doua a congresului, care se ocupa cu elaborarea problemei unității mișcării sindicale și a solidarității internaționale. Comisia, iar ulterior și plenara congresului s-au pronunțat împotriva separatismului național ceh în mișcarea sindicală. În rezoluția cu privire la unitatea mișcării sindicale, congresul a declarat „că orice încercare de a fărîmița sindicatele care formează o uniune internațională în părți separate pe naționalități

www.dacoromanica.ro

vine în contradicție cu sensul și spiritul rezoluției Congresului socialist internațional (adică ale rezoluției Congresului de la Stuttgart cu privire la relațiile dintre partidul politic și sindicate. — *Nota red.*). Biroul socialist internațional și Secretariatul internațional al sindicatelor sînt invitate ca, în cazul vreunor conflicte în legătură cu această problemă, să-și ofere serviciile partidelor direct interesate, în scopul lichidării conflictului, în spiritul înțelegerii și frăției socialiste"

Dar rezoluția Congresului de la Copenhaga cu privire la unitatea sindicatelor n-a fost aplicată în Austria. Răspunderea pentru acest lucru o purtau nu numai separatiștii cehi declarați, ci și „naționaliștii rafinați" austrieci de tipul lui O. Bauer și Renner, cu a lor teorie a „autonomiei naționale". În lucrările sale cu privire la problema națională, Lenin a arătat că această teorie duce la împărțirea proletariatului în organizații „naționale", care luptă una împotriva alteia și prin aceasta slăbește proletariatul. — *184.*

72 Este vorba de conferința partidelor narodnice de stînga, micburgheze ale diferitelor națiuni, sau *conferința partidelor socialiste-naționale din Rusia* care a avut loc între 16 și 20 aprilie 1907 în Finlanda. La această conferință au participat reprezentanții partidelor eserilor, ai P.P.S., ai fracțiunii revoluționare a P.P.S. (frakii), ai Partidului muncitoresc socialist al evreilor (P.M.S.E.), ai Partidului socialiștilor-federaliști gruzini, ai Gromadei bieloruse și ai partidului armean Daşnakțutiun. Spre sfîrșitul conferinței a sosit reprezentantul Uniunii social-democrate letone, care a aderat la hotărîrile conferinței.

Conferința a adoptat o serie de hotărîri — cu privire la convocarea în fiecare an a congresului partidelor socialiste-naționale, cu privire la organizarea unui secretariat special pentru ducerea la îndeplinire a hotărîrilor consfătuirii, cu privire la relațiile dintre partidele socialiste naționale și la înființarea unui organ periodic al secretariatului. „Procesele-verbale ale Conferinței din 16—20 aprilie 1907 a partidelor socialiste-naționale din Rusia" au apărut în 1908 (Petersburg, Editura „Seim"). — *191.*

73 „*Sozialistische Monatshefte*" — revistă, principalul organ al oportuniștilor germani și una dintre publicațiile revizionismului internațional. A apărut la Berlin între 1897 și 1933. În timpul primului război mondial (1914—1918) a avut o poziție social-șovinistă. — *194.*

74 „*Levița*"-*P.P.S.* — Partidul muncitoresc polonez, constituit în 1906, în urma scindării Partidului socialist polonez (vezi adnotarea 56). — *195.*

75 *Afacerea Beilis* — proces de provocare organizat în 1913, la Kiev, de către guvernul țarist împotriva evreului Beilis, căruia

www.dacoromanica.ro

i s-a adus falsa acuzare de a fi asasinat un băieţaş creştin, Iuşcinski, în scopuri rituale (în realitate asasinatul a fost organizat de sutele negre). Prin înscenarea acestui proces, guvernul ţarist a urmărit să aţîţe antisemitismul şi să provoace pogromuri evreieşti cu scopul de a abate masele de la mişcarea revoluţionară, care creştea în întreaga ţară. Procesul a stîrnit o mare agitaţie în rîndurile opiniei publice ; într-o serie de oraşe au avut loc demonstraţii muncitoreşti de protest. Beilis a fost achitat. — *198.*

76 V. I. Lenin se referă la aşa-numita *„afacere Dreyfus"* ; un ofiţer al marelui stat-major francez, de naţionalitate evreu, condamnat pe nedrept în 1894 de către tribunalul militar la închisoare pe viaţă sub acuzaţia vădit falsă de spionaj şi înaltă trădare. Condamnarea lui Dreyfus, inspirată de clica militară reacţionară, a fost folosită de cercurile reacţionare din Franţa pentru aţîţarea antisemitismului şi pentru ofensiva împotriva regimului republican şi a libertăţilor democratice. În 1898, cînd socialiştii şi reprezentanţii progresişti ai democraţiei burgheze (printre care E. Zola, J. Jaurès, A. France etc.) au pornit o campanie pentru revizuirea procesului Dreyfus, aceasta a luat imediat un pronunţat caracter politic şi a împărţit ţara în două tabere : republicanii şi democraţii, de o parte, şi blocul monarhiştilor, clericalilor, antisemiţilor şi naţionaliştilor, de cealaltă parte. În 1899, sub presiunea opiniei publice, Dreyfus a fost graţiat şi eliberat ; dar abia în 1906 el a fost recunoscut nevinovat şi reintegrat în armată, în urma unei hotărîri a Curţii de casaţie. — *199.*

77 Vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha", Bucureşti, Editura politică, 1959, ed. a II-a, p. 30. — *200.*

78 *„Vpered"* — grup antipartinic al otzoviştilor, ultimatiştilor şi ziditorilor de dumnezeu ; a fost organizat, din iniţiativa lui A. Bogdanov şi G. A. Aleksinski, în decembrie 1909, după prăbuşirea centrului fracţionist otzovist-ultimatist de la şcoala de la Capri, a avut un organ de presă cu aceeaşi denumire, care a apărut la Geneva în anii 1910—1911. După Conferinţa de partid de la Praga din 1912, vperediştii s-au unit cu menşevicii-lichidatori şi cu troţkiştii în lupta împotriva hotărîrilor conferinţei. Acţiunile neprincipiale, antipartinice şi antimarxiste ale grupului „Vpered" i-au făcut pe muncitori să se îndepărteze de el. „Influenţa acestui grup — scria Lenin — a fost tot timpul cît se poate de neînsemnată şi el îşi ducea zilele de azi pe mîine numai datorită tacticii de conciliere cu diferite grupuri din străinătate, rupte de Rusia şi cu totul neputincioase" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 221). Întrucît nu se bucura de sprijin în mişcarea muncito-

www.dacoromanica.ro

rească, grupul „Vpered" s-a destrămat de fapt în 1913—1914, iar după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a încetat formal să mai existe. — *202.*

79 *„În legătură cu hotărîrile Biroului"* — scrisoare către redacția ziarului „Za Pravdu", scrisă de Lenin după ce a primit primele știri cu privire la hotărîrile sesiunii din decembrie a Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a în legătură cu problema unificării P.M.S.D.R.

Această problemă a fost pusă la sesiune din inițiativa Rosei Luxemburg (care făcea parte din B.S.I. ca reprezentantă a social-democrației Poloniei și Lituaniei) în scopul de a sprijini pe lichidatorii ruși, care suferiseră o înfrîngere în lupta împotriva bolșevicilor. În declarația-scrisoare pe care a depus-o la B.S.I. la 1 (14) noiembrie 1913, Rosa Luxemburg a prezentat în mod tendențios și nejust starea de lucruri din P.M.S.D.R., afirmînd că vinovați de sciziune sînt Lenin și bolșevicii. Rosa Luxemburg îl învinuia pe Lenin că ar fi provocat sciziune și în rîndurile social-democrației din Polonia și Lituania. Ea propunea ca problema unității P.M.S.D.R. să fie pusă pe ordinea de zi a viitorului Congres internațional de la Viena.

Sesiunea din decembrie a Biroului socialist internațional s-a desfășurat la Londra între 13 și 14 decembrie 1913 (st. n.); la sesiune au fost discutate problema unificării partidelor socialiste și muncitorești din Anglia, cea a Congresului de la Viena, cea a problemelor ruse etc. Problema unificării Partidului social-democrat din Rusia a fost pusă în discuție chiar înainte de terminarea lucrărilor sesiunii. Din lipsă de timp, această problemă n-a fost discutată pe larg, și Biroul s-a mulțumit să adopte rezoluția propusă de Kautsky în numele delegației germane. Rezoluția însărcina Comitetul executiv al B.S.I. să convoace o consfătuire a reprezentanților „tuturor fracțiunilor mișcării muncitorești din Rusia, inclusiv a celor din Polonia rusească care recunosc programul partidului sau ale căror programe sînt în concordanță cu programul social-democrat, în vederea unui schimb de păreri (Aussprache) în legătură cu problemele divergente". În fundamentarea acestei rezoluții, Kautsky, în cuvîntarea sa de la 1 (14) decembrie, a declarat că vechiul Partid social-democrat din Rusia a murit. El trebuie refăcut pe baza tendinței spre unitate a muncitorilor din Rusia. În articolul „O rezoluție bună și o cuvîntare proastă", Lenin a dezvăluit conținutul rezoluției și a apreciat cuvîntarea lui Kautsky ca fiind monstruoasă (vezi volumul de față, p. 228). Comunicîndu-i Inessei Armand numărul ziarului german „Vorwärts" în care a apărut declarația lui Kautsky, Lenin scria: „Trebuie să-l procurați... și să organizați o campanie de protest. Noi sîntem *pentru* un schimb de păreri, *pentru* rezoluția Biroului socialist internațional — **aceasta N.B.** —, dar sîntem categoric împotriva frazei *josnice* a lui Kautsky. Să fie criticat fără cruțare pentru acest lucru..." (Opere, vol. 35, București,

www.dacoromanica.ro

E.S.P.L.P. 1958, p. 105). În scrisoarea adresată secției din Paris a bolșevicilor, Lenin arăta : „este foarte de dorit ca *secția* să adopte o rezoluție *bătăioasă* împotriva lui Kautsky (calificînd declarația lui cu privire la moartea partidului — *nerușinată, insolentă, monstruoasă, ignorantă*)...“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

În aceeași ședință a B.S.I. de la 1 (14) decembrie s-a dat citire scrisorii lui Plehanov în care acesta arată că sciziunea din cadrul fracțiunii din Dumă, care s-a produs din vina lichidatorilor, constituie o lovitură dată unității mișcării muncitorești, și, ca urmare, el, în calitate de reprezentant al întregului partid în B.S.I., își dă demisia. În locul lui Plehanov a fost cooptat în B.S.I. reprezentantul Comitetului organizatoric lichidatorist, P. B. Akselrod.

La consfătuirea care, potrivit hotărîrii B.S.I., s-a ținut în iulie 1914 la Bruxelles, conducătorii Internaționalei a II-a, sub pretextul „împăcării“ bolșevicilor cu lichidatorii, au cerut bolșevicilor să înceteze criticarea lichidatorilor. Bolșevicii au refuzat să facă acest lucru și au continuat să ducă o luptă intransigentă împotriva lichidatorilor, dușmani ai mișcării muncitorești. — *204.*

80 *Comitetul de organizare* a fost creat în ianuarie 1912, la o consfătuire lichidatoristă la care au participat reprezentanți ai Bundului, ai Comitetului regional Transcaucazia și ai Comitetului Central al Social-democrației din Ținutul leton. La activitatea Comitetului de organizare au participat intens, în afară de organizațiile social-democrate naționale, redacțiile ziarelor „Pravda“ de la Viena și „Golos Soțial-Demokrata“, grupul „Vpered“ și reprezentanții „grupului de inițiativă“ al lichidatorilor din Petersburg. Conducătorul efectiv al Comitetului de organizare era Trotki. La început, Comitetul de organizare a fost organul oficial însărcinat cu convocarea Conferinței antipartinice din august 1912, apoi centrul conducător al menșevicilor ; a funcționat pînă la alegerea C.C. al partidului menșevic, în august 1917. — *204.*

81 Articolul *„Viața de mizerie a învățătorilor“* a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu Congresul general al învățătorilor care urma să aibă loc la sfîrșitul lunii decembrie 1913 la Petersburg, în timpul vacanței școlare de iarnă. Bolșevicii au căutat să folosească congresul învățătorilor ca pe o posibilitate legală de a răspîndi ideile bolșevice și revendicările revoluționare. Prin conținutul lui, acest articol este în strînsă legătură cu lucrarea lui V. I. Lenin „Politica Ministerului Instrucțiunii Publice“ (Opere, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 132—142). — *211.*

82 *„Novaia Likvidatorskaia Gazeta“*, denumire ironică dată de Lenin ziarului menșevic „Novaia Raboceaia Gazeta“. — *214.*

www.dacoromanica.ro

83 Este vorba despre comisia de sprijinire a fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat în pregătirea proiectelor de legi, organizată la Paris în 1909, cu participarea bolşevicilor şi a menşevicilor. Pe lîngă comisie s-au înfiinţat subcomisiile : de elaborare a proiectului de lege cu privire la ziua de muncă de 8 ore, cu privire la libertatea grevelor, cu privire la sindicate. Bolşevicii au elaborat cîteva proiecte de legi, ca, de pildă, proiectul de lege cu privire la ziua de muncă de 8 ore („Expunerea de motive" la proiectul de lege a fost redactată de V. I. Lenin — vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 168—176), dar, din cauza sabotajului menşevicilor, aceste proiecte de legi n-au mai fost prezentate. Proiectul de lege cu privire la greve a fost elaborat de menşevicul Dan ; acesta a introdus un punct care prevedea sancţiune penală pentru participarea la greve. La discutarea proiectului de lege în comisie, Lenin s-a opus categoric acestui punct. — *214*.

84 *Sioniştii-socialişti* — membrii Partidului muncitoresc sionist-socialist, organizaţie mic-burgheză naţionalistă evreiască, creată în 1904. Sioniştii-socialişti considerau că sarcina principală a proletariatului evreiesc este de a lupta pentru dobîndirea unui teritoriu propriu şi pentru crearea unui stat naţional propriu. Ei propagau colaborarea de clasă cu burghezia evreiască, se străduiau să izoleze pe muncitorii evrei de mişcarea revoluţionară a proletariatului rus şi internaţional şi căutau să semene vrajbă între muncitorii de diferite naţionalităţi. Activitatea naţionalistă a sioniştilor-socialişti, care întuneca conştiinţa de clasă a muncitorilor evrei, a adus mari prejudicii mişcării muncitoreşti.

După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Partidul muncitoresc sionist-socialist a fuzionat cu Partidul muncitoresc socialist evreiesc („P.M.S.E."), formînd Partidul muncitoresc socialist evreiesc unit. — *218*.

85 V. I. Lenin se referă la articolul lui I. Vetrov (M. A. Saveliev) „Internaţionala şi problema unităţii", publicat în nr. 1 al ziarului „Proletarskaia Pravda" din 7 (20) decembrie 1913, în care se spunea : „În încheiere nu putem să nu subliniem minciuna lichidatorilor care afirmă că Biroul, prin faptul că a refuzat grupului celor şase o reprezentare separată, ar fi condamnat implicit principiul «federaţiei», propus de cei şase deputaţi muncitori în fracţiunea social-democrată. Cererea unei reprezentări separate a grupului celor şase nici nu a fost formulată în faţa Biroului din motive pur formale. De aceea, declaraţia «N.R.G.» că Biroul ar fi pronunţat o condamnare a grupului celor şase este una dintre minciunile perfide ale lichidatorilor, la care ei recurg în mod sistematic, căutînd să întunece conştiinţa clasei muncitoare". — *221*.

www.dacoromanica.ro

86 „*Şleahi*“ — organul de presă al Uniunii studenţilor ucraineni de orientare naţionalistă ; a apărut la Lvov din aprilie 1913 pînă în martie 1914. — *224.*

87 „*Russkoe Bogatstvo*“ — revistă lunară ; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mîinile narodnicilor liberali, în frunte cu N. K. Mihailovski. În jurul acestei reviste s-au grupat publicişti care ulterior au devenit membri de vază ai partidului socialiştilor-revoluţionari, ai partidului „socialiştilor-populişti“ şi ai grupurilor de trudovici din Dumele de stat. Începînd din 1906, „Russkoe Bogatstvo“ a devenit organul partidului semicadet al socialiştilor-populişti. — *226.*

88 „*Vorwärts*“ — cotidian, organul central al Partidului social-democrat din Germania ; a apărut la Berlin în 1891, sub denumirea : „Vorwärts. Berliner Volksblatt“, potrivit unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului, ca o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt“, care apărea din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări de oportunism. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacţia ziarului a încăput pe mîinile aripii de dreapta a partidului şi a publicat sistematic articole scrise de oportunişti. Prezentînd în mod tendenţios lupta dusă în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului şi revizionismului, „Vorwärts“ a sprijinit pe „economişti“, iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menşevici. În anii reacţiunii, „Vorwärts“ a publicat articole calomnioase scrise de Troţki, fără a le da lui Lenin şi bolşevicilor posibilitatea de a le dezminţi şi de a înfăţişa în mod obiectiv starea de lucruri din partid. În perioada primului război mondial, „Vorwärts“ s-a situat pe poziţiile social-şovinismului ; după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a desfăşurat propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — *228.*

89 Articolul „*Grevele din Rusia*“ a fost scris de Lenin pentru calendarul „Sputnik Rabocego na 1914 god“, scos de editura partidului „Priboi“ la 14 (27) decembrie 1913. Calendarul publica date privind legislaţia muncitorească din Rusia, mişcarea muncitorească internaţională şi rusă, asociaţiile, uniunile şi partidele politice, presa etc., date din biografiile lui Marx, Bebel, Lassalle, Cernîşevski (şi portretele acestora) etc. Calendarul „Sputnik Rabocego“ a fost interzis, dar ediţia s-a epuizat într-o singură zi, înainte ca poliţia să reuşească să-l confişte. Lenin, care a primit un exemplar din „Sputnik Rabocego“, îi comunica într-o scrisoare adresată Inessei Armand că s-au şi difuzat 5 000 de exemplare. În februarie 1914 a apărut a doua ediţie revăzută a calendarului, în care au fost făcute unele prescurtări şi modificări cerute de cenzură ; de asemenea s-a adăugat un nou material — un indice de cărţi pentru autoinstruire. În total, din „Sputnik Rabocego“ s-au difuzat 20 000 de exemplare. — *231.*

www.dacoromanica.ro

90 Este vorba de apariția articolului publicistului reacționar Katkov în legătură cu procesul participanților la greva de la Fabrica „Morozov" din 1885, cu care prilej a ieșit la iveală tabloul zguduitor al asupririi și exploatării muncitorilor. La cele 101 întrebări cu privire la vinovăția acuzaților puse juraților, aceștia au dat 101 răspunsuri negative. La 29 mai 1886, în nr. 146 al ziarului „Moskovskie Vedomosti", Katkov scria: „Ieri, în vechiul și sfîntul oraș Vladimir au răsunat o sută și una salve de salut în cinstea problemei muncitorești care s-a ridicat în Rusia". — *232.*

91 Lenin se referă la declarația făcută de deputatul bolșevic F. N. Samoilov în ședința Dumei de stat din 26 noiembrie (9 decembrie) 1913 în legătură cu discutarea proiectului de lege cu privire la majorarea salariului profesorilor de religie ai școlilor elementare agricole. Există temeiuri să se creadă că proiectul de declarație a fost scris sau, în orice caz, redactat de V. I. Lenin.

În numele fracțiunii muncitorești social-democrate ruse, Samoilov a declarat:

„Avînd în vedere că:

1) social-democrația a susținut întotdeauna principiul separării bisericii de stat și a școlii de biserică, atitudine care s-a concretizat, printre altele, în revendicarea de a se înlătura cu desăvîrșire predarea religiei în școli și de a nu se admite vreo alocare de fonduri din partea statului pentru întreținerea clerului;

2) în condițiile realității din Rusia, preoții și profesorii de religie ai școlilor elementare au constituit și constituie unul din principalele sprijine ale politicii reacționare a guvernului și preasfîntului Sinod, căutînd, prin folosirea sentimentului naiv-religios al copiilor și populației, să justifice, cu ajutorul prestigiului religiei, în ochii acestora aceeași politică reacționară;

3) luptînd întotdeauna pentru majorarea salariului de mizerie al învățătorilor din școlile elementare, social-democrația nu poate însă să nu considere amendamentul propus la actuala lege ca o încercare de a lega și mai strîns profesorii de religie ai școlilor elementare de sistemul existent al ierarhiei bisericești și birocratice în același scop de îndobitocire sistematică a copiilor, în numele aceleiași politici reacționare, ai cărei propagatori de nădejde sînt.

Luînd în considerare toate acestea, fracțiunea social-democrată va vota împotriva amendamentului propus cu privire la stabilirea unui spor la salariul profesorilor de religie ai școlilor agricole elementare pentru vechime în slujbă" („Za Pravdu" nr. 45 din 27 noiembrie (10 decembrie) 1913). — *237.*

92 *„Peredonovșcina"* — după numele profesorului de liceu Peredonov — eroul romanului lui Sologub „Spiridușul". Peredonov este reprezentantul tipic al vechiului liceu dinainte de revoluție în care domneau marasmul social, rutina, birocratismul, despotismul profesorilor față de elevii oropsiți, îndobitociți de întregul

www.dacoromanica.ro

sistem şcolar. Lenin face o caracterizare lui Peredonov în lucrarea „Politica Ministerului Instrucţiunii Publice" (vezi Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 132—142). — *238.*

93 Este vorba de articolul lui I. V. Stalin „Marxismul şi problema naţională", scris la sfîrşitul anului 1912 — începutul anului 1913 la Viena şi publicat în revista „Prosveşcenie" nr. 3, 4, 5 pe 1913, sub titlul „Problema naţională şi social-democraţia". În 1914, acest articol a fost publicat de editura bolşevică „Priboi" (Petersburg) într-o broşură sub titlul „Problema naţională şi marxismul". Dar, în urma dispoziţiei Ministerului Afacerilor Interne, broşura lui Stalin a fost confiscată din toate bibliotecile şi sălile de lectură publice. Lenin a relevat marea importanţă teoretică şi politică a acestei lucrări (vezi Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 68, 70). — *240.*

94 *„Iskra"* (vechea) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie ; a fost înfiinţat de V. I. Lenin în 1900 şi a jucat un rol hotărîtor în crearea partidului marxist revoluţionar al clasei muncitoare din Rusia.

Primul număr al „Iskrei" leniniste a apărut în decembrie 1900 la Leipzig ; numerele următoare au apărut la München, începînd din iulie 1902 — la Londra, iar din primăvara anului 1903 — la Geneva. La organizarea editării ziarului au dat un ajutor preţios (organizînd o tipografie ilegală, procurînd litere ruseşti) social-democraţii germani C. Zetkin, A. Braun şi alţii, revoluţionarul polonez I. Marchlewski, care trăia pe atunci la München, şi H. Quelch, unul dintre conducătorii Federaţiei social-democrate din Anglia.

Din redacţia „Iskrei" făceau parte : V. I. Lenin, G. V. Plehanov, L. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov şi V. I. Zasulici. La început, secretar de redacţie a fost I. G. Smidovici-Leman, iar mai tîrziu, din primăvara anului 1901, N. K. Krupskaia, care purta şi întreaga corespondenţă a „Iskrei" cu organizaţiile social-democrate din Rusia. În centrul atenţiei „Iskrei" se aflau problemele luptei revoluţionare a proletariatului şi a tuturor oamenilor muncii din Rusia împotriva absolutismului ţarist ; o mare atenţie se acorda evenimentelor importante din viaţa internaţională, mai ales mişcării muncitoreşti internaţionale. Lenin a fost în fapt redactorul-şef şi conducătorul „Iskrei". În coloanele „Iskrei", el a publicat articole în legătură cu toate problemele fundamentale ale construcţiei de partid şi ale luptei de clasă a proletariatului din Rusia.

„Iskra" a devenit un centru în jurul căruia se grupau forţele partidului, un centru de concentrare şi educare a cadrelor partidului. Într-o serie de oraşe din Rusia (Petersburg, Moscova, Samara şi altele) au fost create grupuri şi comitete P.M.S.D.R. de orientare leninist-iskristă. În ianuarie 1902, la Consfătuirea de la Samara a iskriştilor, a fost creată organizaţia din Rusia a

www.dacoromanica.ro

„Iskrei". Organizaţiile iskriste se creau şi activau sub conducerea directă a discipolilor şi a tovarăşilor de luptă ai lui V. I. Lenin: N. E. Bauman, I. V. Babuşkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin, P. A. Krasikov, G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik, P. N. Lepeşinski, I. I. Radcenko ş.a.

Din iniţiativa lui Lenin şi cu participarea lui directă, redacţia „Iskrei" a elaborat proiectul de program al partidului (publicat în „Iskra" nr. 21) şi a făcut pregătiri în vederea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. În momentul convocării congresului, majoritatea organizaţiilor social-democrate locale din Rusia se alăturaseră „Iskrei", aprobînd tactica, programul şi planul ei organizatoric şi recunoscînd-o drept organul lor conducător. Printr-o hotărîre specială, congresul a subliniat rolul excepţional pe care l-a avut „Iskra" în lupta pentru crearea partidului şi a declarat-o Organ Central al P.M.S.D.R.

Curînd după Congresul al II-lea al partidului, menşevicii, cu sprijinul lui Plehanov, au acaparat „Iskra". Începînd de la nr. 52, „Iskra" a încetat să mai fie un organ al marxismului revoluţionar. — *241.*

95 „*Zarea*" — revistă politică-ştiinţifică marxistă; a apărut legal în 1901—1902 la Stuttgart, fiind editată de redacţia „Iskrei". În total au apărut patru numere (dintre care unul dublu): nr. 1 în aprilie 1901 (de fapt 10 (23) martie), nr. 2—3 în decembrie 1901, nr. 4 în august 1902. Sarcinile revistei au fost stabilite în „Proiectul de declaraţie al redacţiei ziarului «Iskra» şi revistei «Zarea»", scris de V. I. Lenin în Rusia (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 315—325). În 1902, pe vremea divergenţelor şi conflictelor ivite în cadrul redacţiei ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea", Plehanov a prezentat un proiect în care preconiza separarea revistei de ziar (el urmînd să-şi asume redactarea revistei), dar această propunere n-a fost acceptată şi cele două publicaţii au continuat să aibă o redacţie comună.

Revista „Zarea" a adoptat o atitudine critică faţă de revizionismul internaţional şi faţă de cel rus şi a apărat bazele teoretice ale marxismului. În revista „Zarea" au apărut lucrările lui Lenin: „Note ocazionale", „Prigonitorii zemstvelor şi Hanibalii liberalismului", „D-nii «critici» în problema agrară" (primele patru capitole ale lucrării „Problema agrară şi «criticii lui Marx»"), „Cronică internă", „Programul agrar al social-democraţiei ruse", precum şi lucrările lui G. V. Plehanov: „Critica criticilor noştri. Partea I. D-l P. Struve în rolul de critic al teoriei dezvoltării sociale a lui Marx", „Cant împotriva lui Kant, sau testamentul d-lui Bernstein" şi altele. — *246.*

96 Este vorba de articolul lui A. V. Peşehonov „Pe teme curente. Platforma noastră (profilul şi amploarea ei)", publicat în august 1906, în revista „Russkoe Bogatstvo" nr. 8. V. I. Lenin supune acest articol al lui Peşehonov unei critici nimicitoare

www.dacoromanica.ro

în articolul său „Menşevicii eserilor" (vezi Opere complete, vol. 13, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 392—401). — *246.*

97 Este vorba de paragraful 8 din programul P.M.S.D.R. adoptat la Congresul al II-lea al partidului, în care se proclama dreptul populaţiei de a învăţa în limba maternă ; dreptul fiecărui cetăţean de a vorbi în limba maternă la întruniri ; introducerea limbii materne alături de limba de stat în toate instituţiile locale, publice şi de stat (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 40). — *255.*

98 În legătură cu hotărîrea B.S.I. cu privire la convocarea Consfătuirii „tuturor fracţiunilor mişcării muncitoreşti din Rusia" în scopul restabilirii unităţii în P.M.S.D.R., ziarul lichidatorist „Novaia Raboceaia Gazeta" a publicat o telegramă de la Londra prin care se aducea la cunoştinţă că la şedinţa B.S.I. ar fi fost respinsă cererea bolşevicilor de a trimite un reprezentant al fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Duma de stat („grupul celor şase") la secţia interparlamentară a Internaţionalei a II-a. Din însărcinarea lui Lenin, reprezentantul C.C. la Bruxelles s-a adresat secretarului B.S.I., Huysmans, întrebîndu-l cum intenţionează să reacţioneze la acest gest al lichidatorilor. Huysmans a fost nevoit să dezmintă oficial informaţia falsă reprodusă de „Novaia Raboceaia Gazeta". — *260.*

99 „*Rossiia*" — cotidian cu orientare reacţionară, pogromistă ; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în aprilie 1914. Începînd din 1906 a fost organul Ministerului de Interne. Era subvenţionat dintr-un fond secret (pentru presa „reptilă"), pe care guvernul îl punea la dispoziţia acestui minister. Ziarul „Rossiia" a fost calificat de Lenin ca „o fiţuică poliţistă-venală".

„*Novoe Vremea*" — cotidian ; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg ; a aparţinut pe rînd mai multor editori şi şi-a schimbat de repetate ori orientarea politică. Iniţial, a fost un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacţionare ale nobilimii şi ale funcţionărimii birocratice. Din 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacţionarilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, acest ziar a sprijinit politica contrarevoluţionară a guvernului provizoriu burghez şi a dus o campanie furibundă împotriva bolşevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd.

„*Zemşcina*" — cotidian ultrareacţionar ; a apărut la Petersburg din iunie 1909 pînă în februarie 1917 ; organ de presă al deputaţilor de extremă dreaptă din Duma de stat. — *266.*

100 Prezenta notiţă este postfaţa la scrisoarea lui Kautsky publicată în organul central al social-democraţiei germane — ziarul „Vor-

www.dacoromanica.ro

wärts" nr. 339 din 24 decembrie 1913 (st. n.) — în legătură cu darea de seamă cu privire la şedinţa Biroului socialist internaţional şi reprodusă în limba rusă în ziarul „Proletarskaia Pravda" nr. 12 din 20 decembrie 1913 (st. v.). Scrisoarea lui Kautsky a constituit răspunsul la o scrisoare a Rosei Luxemburg către redacţia ziarului „Vorwärts". — *273.*

101 Articolul „*Corespondenţa dintre Marx şi Engels*" constituie începutul unei lucrări de mari proporţii proiectate de Lenin în legătură cu apariţia în limba germană, în septembrie 1913, a corespondenţei dintre Marx şi Engels în patru volume sub titlul : „Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx 1844 bis 1883", herausgegeben von A. Bebel und Ed. Bernstein. Vier Bände, Stuttgart, 1913 („Corespondenţa dintre Friedrich Engels şi Karl Marx începînd din 1844 pînă în 1883", editată de A. Bebel şi Ed. Bernstein. Patru volume. Stuttgart, 1913).

Această „Corespondenţă" a fost prima încercare de a aduna şi a publica toate scrisorile pe care Marx şi Engels şi le-au scris unul altuia. Dar ea a fost realizată nesatisfăcător, nu este completă (cuprinde 1 386 de scrisori din numărul total de peste 1 500), de multe ori textul este dat într-o formă prescurtată, aparatul de informare ştiinţifică este nesatisfăcător. Lenin a studiat în profunzime şi a conspectat amănunţit „Corespondenţa dintre K. Marx şi F. Engels". Într-o scrisoare din 13 sau 14 noiembrie 1913 către sora sa M. I. Ulianova, V. I. Lenin scria : „Tocmai am terminat de citit vol. IV al corespondenţei dintre Marx şi Engels. Vreau să scriu despre această corespondenţă în «Prosveşcenie». Sînt în ea multe lucruri interesante" (vezi Opere, vol. 37, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 460).

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se află un voluminos caiet cu 76 de pagini în care Lenin a conspectat aproximativ 300 de scrisori ale lui K. Marx şi F. Engels, a făcut extrase din 15 scrisori importante din punct de vedere teoretic şi a alcătuit un scurt indice tematic la conspect. S-au păstrat, de asemenea, şi toate cele patru volume ale „Corespondenţei" citite de Lenin, cu însemnări făcute de el (sublinieri, încercuiri, N.B.), pe text şi pe margini, cu patru creioane diferit colorate. Toate aceste materiale au fost publicate într-un volum separat (vezi V. I. Lenin. „Conspectul «Corespondenţei dintre K. Marx şi F. Engels»", Moscova, Gospolitizdat, 1959).

Lucrarea lui Lenin „Corespondenţa dintre Marx şi Engels" urma să apară în revista „Prosveşcenie" în 1914, aşa cum s-a anunţat în ziarul „Proletarskaia Pravda" nr. 7 din 14 decembrie 1913, dar articolul a rămas neterminat şi a fost publicat în „Pravda" abia la 28 noiembrie 1920, în ziua aniversării a 100 de ani de la naşterea lui Engels. În legătură cu această dată, pregătind articolul pentru a fi publicat, Lenin a adăugat următorul subtitlu : „Engels ca unul din întemeietorii comunismului".

www.dacoromanica.ro

De asemenea a prevăzut articolul cu o notă de subsol: „Începutul unui articol neterminat, scris în 1913 sau începutul anului 1914". — *280.*

102 Vezi K. Marx şi F. Engels. Briefwechsel, I Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, p. 2, 26. — *283.*

103 Vezi K. Marx şi F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 20, 21. — *283.*

104 Vezi K. Marx şi F. Engels. Briefwechsel, I Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, p. 4, 5. — *284.*

105 Vezi K. Marx şi F. Engels. Briefwechsel, I Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, p. 19. — *284.*

106 Vezi K. Marx şi F. Engels. Briefwechsel, I Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, p. 41. — *285.*

107 Vezi K. Marx şi F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 26, 27, 28, 29. — *286.*

108 Vezi K. Marx şi F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 56. — *287.*

109 *Al IV-lea congres al Social-democraţiei din Ţinutul leton* a avut loc între 13 şi 26 ianuarie (26 ianuarie—8 februarie) 1914 în Belgia, în oraşul Bruxelles. În rîndurile social-democraţiei letone se dădea o luptă aprigă între bolşevici şi menşevici. Spre sfîrşitul anului 1913 toate instituţiile centrale ale partidului fuseseră acaparate de menşevicii-lichidatori şi de împăciuitorişti. Bolşevicii letoni, sprijinindu-se pe muncitorii cu orientare bolşevică, au înfiinţat o fracţiune proprie, avînd ca centru organizatoric Biroul grupurilor din străinătate ale Social-democraţiei din Ţinutul leton. Biroul scotea un organ de presă al său „Biletens" („Buletin"), care conducea lupta pentru convocarea unui congres.

V. I. Lenin i-a ajutat pe bolşevicii letoni în lupta lor împotriva conducerii lichidatoriste. Încă în mai 1913, la rugămintea bolşevicilor letoni, V. I. Lenin a scris „Proiect de platformă pentru Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton" (vezi Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 215—224), publicat în foaie separată de Biroul grupurilor din străinătate al S.D.Ţ.L. El a fost publicat şi de ziarul „Ţineas biedrs" în august şi de „Buletin" în noiembrie 1913, sub titlul: „Platforma noastră pentru Congresul al IV-lea al S.D.Ţ.L." Redacţia „Buletinului", sub influenţa elementelor împăciuitoriste care făceau parte din ea, a omis, la publicarea proiectului, capitolul consacrat problemei naţionale şi a redus şi modificat parţial alte capitole. Proiectul de platformă a fost discutat pe larg în organizaţiile locale de partid, ceea ce a ajutat pe bolşevicii din Letonia ca, încă înainte de congres, să elaboreze teze principiale într-o serie de probleme foarte importante.

www.dacoromanica.ro

Conferința organizațiilor locale ale S.D.Ț.L. a invitat la congres pe V. I. Lenin ca reprezentant al C.C. al partidului bolșevic. V. I. Lenin a participat activ la pregătirea și desfășurarea lucrărilor congresului. Înainte de congres el a întreținut o corespondență susținută cu bolșevicii din Letonia și a plecat la Berlin și la Paris pentru a se întîlni personal cu aceștia și a lămuri problemele legate de pregătirea congresului, de componența lui, privitoare la eventualul rezultat al luptei ce se va desfășura la congres etc. La congres Lenin a prezentat un referat cu privire la atitudinea Social-democrației din Ținutul leton față de P.M.S.D.R. și față de sciziunea fracțiunii din Dumă; a participat la consfătuirile delegaților bolșevici, i-a ajutat să elaboreze proiectele de rezoluții.

În ajunul congresului, în seara zilei de 12 (25) ianuarie 1914, la Bruxelles, în fața delegaților la congres, Lenin a ținut un referat în legătură cu problema națională, în care a expus teoria și tactica bolșevismului în această problemă. Lenin a făcut apel la marxiștii din Letonia să întărească unitatea reală a partidului și nu cea aparentă, să apere rîndurile partidului împotriva elementelor șovăielnice și a lichidatorilor, trădători față de cauzei clasei muncitoare.

La congres au participat 35 de delegați, dintre care 18 cu vot deliberativ, 11 cu vot consultativ și 6 în calitate de invitați. Pe ordinea de zi a congresului figurau 17 probleme: Raportul C.C. și rapoartele organizațiilor locale. Atitudinea față de P.M.S.D.R. și fracțiunea din Dumă. Momentul actual și sarcinile partidului. Sindicatele și lupta economică. Mișcarea cooperatistă. Asociațiile cultural-educative și alte asociații muncitorești. Asigurările sociale ale muncitorilor. Autoadministrarea locală. Atitudinea față de partidele burgheze. Problema agrară și mișcarea muncitorilor agricoli, precum și alte probleme.

La congres bolșevicii n-au avut o majoritate fermă. Din cei 18 delegați cu vot deliberativ erau 8 bolșevici, 8 menșevici și 2 împăciuitoriști. De aceea o serie de rezoluții fundamentale ale congresului au avut un caracter de compromis, împăciuitorist. Delegații congresului s-au împărțit în două tabere — tabăra bolșevică, în frunte cu V. I. Lenin, și cea menșevică, sprijinită și de o parte dintre invitați. Împăciuitoriștii, în frunte cu Ianson-Braun, au oscilat între bolșevici și menșevici și au făcut propuneri cu caracter de compromis.

Majoritatea delegaților la congres au criticat cu asprime C.C. al S.D.Ț.L. pentru oportunismul său și pentru participarea la Blocul troțkist, antipartinic din august. Delegații bolșevici au arătat că mișcarea muncitorească din Letonia se desfășoară independent de C.C. și în pofida tacticii reformiste a acestuia.

O luptă deosebit de înverșunată s-a dezlănțuit la congres în problema atitudinii S.D.Ț.L. față de P.M.S.D.R. și de sciziunea fracțiunii social-democrate din Dumă. V. I. Lenin a prezentat un referat în această problemă din partea C.C. bolșevic. În

www.dacoromanica.ro

referatul său, el a vorbit despre lupta împotriva lichidatorismului din Rusia şi, pe bază de date obiective precise, a dovedit că 4/5 din muncitorii conştienţi ai Rusiei s-au şi unit în jurul partidului bolşevic, condamnîndu-i pe lichidatori. V. I. Lenin a supus unei aspre critici concepţiile împăciuitoristului Ianson-Braun, care afirma că pericolul lichidatorismului ar fi dispărut. Atîta timp, spunea Lenin, cît lichidatorii continuă să-şi desfăşoare activitatea lor scizionistă în organizaţiile locale, lupta împotriva lor este inevitabilă şi necesară. Nu se poate admite nici un fel de unitate cu cei care distrug partidul. Lenin a explicat că unitatea este posibilă numai pe o bază principială, pe baza recunoaşterii tacticii revoluţionare şi luptei împotriva oportunismului. Lenin a chemat pe social-democraţii letoni să rupă definitiv cu lichidatorii.

Congresul a adoptat rezoluţia bolşevică, al cărei proiect a fost scris de V. I. Lenin. Rezoluţia condamna lichidatorismul şi împăciuitorismul, enunţa principiile bolşevice de unificare a partidului şi cerea ruptura imediată cu Blocul antipartinic din august. La discutarea rezoluţiei, menşevicii şi împăciuitoriştii au reuşit să-şi strecoare amendamentele lor. Astfel s-a adoptat propunerea făcută de împăciuitoristul Braun, care obliga Social-democraţia din Ţinutul leton ca temporar, „atîta timp cît problema unificării n-a fost pusă pe o bază fermă", să nu întreţină legături organizatorice nici cu C.C., nici cu C.O. A fost adoptat un amendament la punctul privitor la condamnarea lichidatorismului, în care se spunea că acuzarea de lichidatorism nu se referă la organizaţiile ilegale, care aderă la C.O. În ansamblul ei, rezoluţia condamna lichidatorismul şi cerea ieşirea reprezentantului social-democraţiei letone din Comitetul de organizare al lichidatorilor.

Rezoluţia cu privire la atitudinea faţă de sciziunea din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă propunea deputaţilor social-democraţi din Dumă să organizeze munca în comun pe baza hotărîrilor de partid ale Conferinţei generale din decembrie 1908 şi ale plenarei C.C. din 1910, care au condamnat lichidatorismul ca o manifestare a influenţei burgheze în rîndurile proletariatului. În pofida puternicelor tendinţe împăciuitoriste existente la congres, această rezoluţie a fost adoptată în unanimitate.

Rezoluţia cu privire la momentul actual şi sarcinile partidului conţinea revendicarea confiscării tuturor pămînturilor moşiereşti, mănăstireşti şi ale statului. Rezoluţia cu privire la problema agrară şi mişcarea muncitorilor agricoli cerea intensificarea muncii de organizare şi de conducere a luptei proletariatului agricol. În acelaşi spirit bolşevic au fost adoptate rezoluţii şi cu privire la toate celelalte probleme: lupta economică şi sindicatele, asigurările sociale ale muncitorilor, autonomia locală, atitudinea faţă de partidele burgheze.

Rezoluţiile Congresului al IV-lea al S.D.Ţ.L. au fost pătrunse de spiritul internaţionalismului proletar. Congresul a hotărît că la baza constituirii organizaţiilor locale de partid trebuie să stea

www.dacoromanica.ro

principiul internaționalismului și că în fiecare oraș poate exista numai o singură organizație social-democrată unică. Congresul a condamnat duplicitatea și fățărnicia politică a burgheziei letone și a îndemnat proletariatul leton să întărească unitatea internațională, unitatea cu proletariatul celorlalte naționalități. În legătură cu această hotărîre V. I. Lenin scria după congres: „Și experiența dobîndită timp de mulți ani i-a convins pe deplin pe marxiștii letoni de justețea principiului *unității internaționale* a organizațiilor locale ale clasei muncitoare" (vezi Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 179). V. I. Lenin a folosit pe scară largă rezoluțiile Congresului al IV-lea al S.D.Ț.L. în lupta împotriva lichidatorilor și troțkiștilor (vezi articolele lui: „Muncitorii letoni despre sciziunea din fracțiunea social-democrată", „Demascarea ficțiunii «Blocului din august»", „Lichidatorii și mișcarea muncitorească letonă" etc.). Ca urmare a luptei intense duse de V. I. Lenin și de bolșevicii letoni la congres împotriva tendințelor împăciuitoriste s-a obținut ieșirea social-democraților letoni din Blocul din august. Ieșirea letonilor din acest bloc a fost apreciată de Lenin ca o „lovitură mortală" dată asociației troțkiste.

Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton, la care Lenin a participat nemijlocit, a constituit o cotitură în istoria S.D.Ț.L. Cea mai însemnată realizare a constituit-o alegerea la congres a Comitetului Central care se situa pe poziții bolșevice, precum și trecerea organului central al S.D.Ț.L. „Cința" în mîinile adepților bolșevicilor.

Procesele-verbale ale Congresului al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton n-au fost găsite. Se știe că ele au fost pregătite pentru publicare de Ianson-Braun și au rămas la Bruxelles. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., printre materialele arhivei de la Poronino-Cracovia se află documentele lui Lenin cu privire la Congresul al IV-lea al S.D.Ț.L., documente care ilustrează lupta dusă de Lenin și de grupul bolșevic de la congres împotriva lichidatorilor. Printre documente se află, scrise de Lenin, note cuprinzînd ordinea de zi, însemnări cu privire la desfășurarea ședințelor congresului și cu privire la cuvîntările oratorilor, precum și proiectul de rezoluție cu privire la atitudinea S.D.Ț.L. față de P.M.S.D.R., conspectele raportului și cuvîntului de încheiere (vezi volumul de față, p. 309—310, 420—423). Un deosebit interes prezintă notițele lui Lenin cu privire la cuvîntările oratorilor și comentariile respective. Așa, de pildă, există o însemnare a lui Lenin cu privire la cuvîntarea rostită de Braun la congres în ziua de 15 (28) ianuarie 1914. Acolo, de pildă, unde Braun, apărîndu-și împăciuitorismul, spune că poziția împăciuitoriștilor „este foarte subtilă" (în limba rusă tonkoe = subțire. — *Nota trad.*), V. I. Lenin scrie: „*Unde-i subțire, acolo se rupe!*". — *301.*

www.dacoromanica.ro

110 *Biroul din străinătate al Comitetului Central* (B.S.C.C.) a fost constituit de plenara din august 1908 a C.C. al P.M.S.D.R., ca reprezentant al întregului partid în străinătate; el era format din trei persoane și era subordonat Biroului din Rusia al Comitetului Central. Printre îndatoririle B.S.C.C. era aceea de a ține o legătură permanentă cu Comitetul Central care activa în Rusia și cu membrii Comitetului Central care activau în străinătate, de a urmări activitatea desfășurată de grupurile de sprijin din străinătate ale P.M.S.D.R. și de Biroul lor central, de a încasa cotele bănești pe care organizațiile din străinătate trebuiau să le verse în casa Comitetului Central și de a organiza colecte pentru Comitetul Central. În vederea unificării tuturor grupurilor de sprijin din străinătate ale P.M.S.D.R. și a subordonării lor unei conduceri unice a întregului partid, plenara din august a Comitetului Central a însărcinat B.S.C.C. să convoace un congres special al acestor grupuri. Dar din cauza opoziției înverșunate întîmpinate din partea Biroului central al grupurilor din străinătate, care fusese acaparat de menșevicii-lichidatori, B.S.C.C. n-a putut să convoace congresul în cursul anului 1909. Plenara din ianuarie 1910 a Comitetului Central a reorganizat B.S.C.C. și a limitat rolul lui în conducerea treburilor generale ale partidului, sporind în mod corespunzător atribuțiile Biroului din Rusia al Comitetului Central. Numărul membrilor B.S.C.C. a fost stabilit la 5 persoane, dintre care 3 reprezentau Comitetele Centrale ale organizațiilor naționale. Din Biroul din străinătate al Comitetului Central făceau parte: A. I. Liubimov — din partea bolșevicilor, B. I. Gorev (Goldman) — din partea menșevicilor, L. Tyszka — din partea social-democraților polonezi, F. M. Ionov (F. M. Koighen) — din partea bundiștilor și I. A. Berzin — din partea social-democraților letoni. Curînd după aceea componența B.S.C.C. s-a modificat: din partea bolșevicilor a intrat N. A. Semașko (Aleksandrov), din partea bundiștilor — M. I. Liber, iar din partea social-democraților letoni — Șvarț (I. Elias); ultimii doi erau lichidatori. În felul acesta, în Biroul din străinătate al Comitetului Central s-a format o majoritate lichidatoristă stabilă, care încerca pe toate căile să dezorganizeze activitatea instituțiilor centrale ale partidului. Poziția antipartinică a B.S.C.C. și-a găsit o expresie deosebit de concludentă în sabotarea sistematică a convocării plenarei Comitetului Central, care era cerută cu insistență de bolșevici din cauză că lichidatorii nu aplicau hotărîrile adoptate de plenara din ianuarie a Comitetului Central. Tactica lichidatoristă a B.S.C.C. l-a determinat, în mai 1911, pe N. A. Semașko, reprezentantul bolșevicilor, să depună o declarație prin care anunța că se retrage din B.S.C.C.

Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. convocată în iunie 1911 la Paris a adoptat o hotărîre prin care era condamnată linia politică a B.S.C.C. În această rezoluție se arăta că într-o serie de cazuri — ca, de pildă, în problema unificării grupurilor din străinătate ale P.M.S.D.R., a convocării unei plenare a

www.dacoromanica.ro

Comitetului Central, a sprijinirii publicaţiilor social-democrate legale din Rusia şi în multe alte probleme — B.S.C.C. a păşit pe calea unei politici fracţioniste, antipartinice, încălcînd hotărîrile adoptate de plenara din 1910. Consfătuirea a condamnat comportarea antipartinică a B.S.C.C. şi a hotărît ca problema existenţei acestuia să fie rezolvată la viitoarea şedinţă plenară a C.C. al P.M.S.D.R.

În noiembrie 1911 a fost rechemat din B.S.C.C. reprezentantul social-democraţiei poloneze, iar apoi şi reprezentantul social-democraţiei letone. În ianuarie 1912 B.S.C.C. s-a dizolvat. — *303.*

311 Este vorba de broşura calomnioasă a lui Martov „Salvatori sau distrugători? (Cine şi cum a distrus P.M.S.D.R.)", editată de ziarul „Golos Soţial-Demokrata", Paris, 1911, în care Lenin şi bolşevicii sînt atît de împroşcaţi cu noroi, încît pînă şi K. Kautsky, a cărui înclinare spre lichidatorism era cunoscută, a spus că este „dezgustătoare". În scrisoarea adresată lui A. V. Lunacearski la 9 august 1911, K. Kautsky scria în legătură cu broşura lui Martov: „Noi nu considerăm, aşa cum consideraţi dv., că Lenin şi adepţii săi sînt cauza sciziunii. În acţiunile lui Lenin n-am văzut decît răspunsul la broşura dezgustătoare a lui Martov împotriva lui, broşură care ar fi de-a dreptul absurdă dacă n-ar urmări scopul de a determina sciziunea".

Extrase din această scrisoare au fost publicate de Plehanov în „Dnevnik Soţial-Demokrata" nr. 15 din octombrie 1911. — *307.*

312 „*Den*" — cotidian liberal-burghez. A fost înfiinţat în 1912 la Petersburg de I. D. Sîtin. Se edita din fonduri puse la dispoziţie de bănci. La acest ziar colaborau menşevicii-lichidatori, în mîinile cărora a trecut cu totul după februarie 1917. În prima perioadă a războiului imperialist s-a situat pe poziţia defensismului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie ziarul a dus o luptă făţişă împotriva Puterii sovietice. În urma dispoziţiei Comitetului militar-revoluţionar, din pricina activităţii sale contrarevoluţionare, ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917. — *312.*

313 Este vorba de „*Osvobojdenie*", revistă bilunară, care a apărut în străinătate de la 18 iunie (1 iulie) 1902 pînă la 5 (18) octombrie 1905, sub îngrijirea lui P. B. Struve. Revista a fost de fapt un organ al burgheziei liberale ruse şi a promovat ideile unui liberalism monarhist moderat. În 1903, în jurul acestei reviste s-a grupat (iar în ianuarie 1904 s-a constituit) „Uniunea eliberării", care a dăinuit pînă în octombrie 1905. Împreună cu zemţii constituţionalişti, „osvobojdeniştii" au constituit nucleul partidului constituţional-democrat (al cadeţilor), care a fost înfiinţat în octombrie 1905. — *314.*

314 Lenin se referă aici la articolul proiectat pentru revista „Prosveşcenie" „Despre «vperedovişti» şi despre grupul «Vpered»", pe

www.dacoromanica.ro

care l-a publicat în nr. 6 al revistei „Prosveşcenie" din 1914 (vezi Opere, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 490—496). — *327.*

115 *„Gromada socialistă bielorusă"* — organizaţie naţionalistă; a luat fiinţă în anul 1902 sub denumirea „Gromada revoluţionară bielorusă". Ea apăra interesele burgheziei, ale moşierilor şi chiaburilor bieloruşi, nega lupta de clasă revoluţionară, căuta să rupă, să despartă poporul bielorus de clasa muncitoare revoluţionară rusă. Aceste încercări nu s-au bucurat de sprijin în masele muncitoare ale poporului bielorus. În problema naţională această organizaţie formula revendicarea „autonomiei cultural-naţionale". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, „Gromada socialistă bielorusă" a sprijinit politica guvernului provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Gromada bielorusă s-a destrămat într-o serie de grupuri contrarevoluţionare, care împreună cu albgardiştii şi intervenţioniştii străini au participat activ la lupta împotriva Puterii sovietice.

Daşnakţutiunii — membrii partidului burghez naţionalist Daşnakţutiun. Înfiinţat la începutul ultimului deceniu al secolului trecut în Armenia turcească în scopul eliberării armenilor din Turcia de sub jugul sultanului, acest partid constituia un conglomerat burghezo-democrat de reprezentanţi ai diferitelor clase. Alături de burghezie, un loc important în acest partid îl ocupa intelectualitatea naţională; de asemenea din el făceau parte ţărani şi muncitori în rîndurile cărora nu pătrunsese propaganda social-democrată, precum şi o parte din lumpenproletariat, care alcătuiau detaşamentele aşa-zişilor „zinvori".

În ajunul revoluţiei din 1905—1907, Daşnakţutiun îşi mută activitatea în Caucaz şi se apropie de eseri. Aripa stîngă a partidului, care a format grupul „daşnakţutiunilor tineri" în 1907, a intrat în partidul eserilor.

Activitatea partidului Daşnakţutiun avea un caracter antipopular. Prin propaganda sa naţionalistă, Daşnakţutiun a adus uriaşe prejudicii cauzei educării internaţionaliste a proletariatului şi maselor muncitoare din Armenia şi din întreaga Transcaucazie.

După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, daşnakii au sprijinit politica guvernului provizoriu burghez; după Revoluţia Socialistă din Octombrie, împreună cu menşevicii, eserii şi musavatiştii au constituit un bloc contrarevoluţionar împotriva bolşevicilor. În 1918—1920, daşnakii se aflau în fruntea guvernului burghezo-naţionalist contrarevoluţionar al Armeniei; toate acţiunile lor contribuiau la transformarea Armeniei într-o colonie a imperialiştilor străini şi într-un punct de sprijin al intervenţioniştilor anglo-francezi şi al albgardiştilor ruşi în lupta împotriva Puterii sovietice. Sub conducerea partidului bolşevic, oamenii muncii din Armenia, cu sprijinul Armatei

www.dacoromanica.ro

Roşii, au răsturnat în noiembrie 1920 guvernul daşnak. O dată cu victoria Puterii sovietice, organizaţiile Daşnakţutiun din Caucaz au fost zdrobite şi lichidate. — *334*.

116 Este vorba de cartea „Statistica proprietăţii funciare din 1905. Culegere de date privind 50 de gubernii din Rusia europeană", Petersburg, editată de Comitetul Central de statistică al Ministerului Afacerilor Interne, 1907. — *338*.

117 Este vorba de *Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii"*, care a avut loc la Paris între 8 şi 17 (21 şi 30) iunie 1909. La această consfătuire au luat parte 9 membri ai Centrului bolşevic — forul superior al fracţiunii bolşevice, care a fost ales de către delegaţii bolşevici la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. din 1907 —, precum şi reprezentanţi ai organizaţiei Petersburg, ai celei regionale Moscova şi ai celei din Ural. Lucrările consfătuirii s-au desfăşurat sub conducerea lui V. I. Lenin. Intervenţiile lui în cadrul discuţiilor purtate pe marginea principalelor probleme de pe ordinea de zi au determinat caracterul tuturor lucrărilor acestei consfătuiri. Otzoviştii, ultimatiştii şi adepţii curentului zidirii de dumnezeu au fost reprezentaţi prin A. Bogdanov (Maksimov) şi V. L. Şanţer (Marat), care erau susţinuţi de către V. M. Şuleatikov (Donat), reprezentantul organizaţiei regionale Moscova. Pe o poziţie împăciuitoristă într-o serie întreagă de probleme s-au situat G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev, A. I. Rîkov şi M. P. Tomski.

Consfătuirea a dezbătut problemele : otzovismul şi ultimatismul ; curentul zidirii de dumnezeu din cadrul social-democraţiei ; atitudinea faţă de activitatea din Dumă în legătură cu o serie de alte domenii ale muncii de partid ; despre sarcinile bolşevicilor în partid ; şcoala de partid în curs de organizare pe insula Capri ; unitatea fracţiunii ; agitaţia în vederea convocării unui congres bolşevic sau a unei conferinţe bolşevice separate de partid ; desprinderea lui A. Bogdanov, precum şi alte probleme. Toate aceste probleme au fost examinate în prealabil în cadrul unei adunări neoficiale a bolşevicilor care a avut loc în ajunul consfătuirii, fără participarea opoziţiei otzovist-ultimatiste, şi în cadrul căreia V. I. Lenin a făcut o expunere amănunţită asupra stării de lucruri din partid şi din fracţiunea bolşevică. Tezele formulate de el au stat la baza hotărîrilor adoptate de consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii".

Consfătuirea a condamnat cu hotărîre otzovism-ultimatismul, ca un curent dăunător şi primejdios în rîndurile mişcării muncitoreşti. Subliniind, în rezoluţia cu privire la această problemă, că teoria otzovismului şi ultimatismului substituie ideologiei proletariatului tendinţele anarho-sindicaliste mic-burgheze, consfătuirea a declarat că „bolşevismul, ca un curent bine precizat în P.M.S.D.R., nu are nimic comun cu otzovismul şi ultimatismul" şi a chemat pe toţi bolşevicii „să lupte cu toată hotă-

www.dacoromanica.ro

rîrea împotriva acestor abateri de la calea marxismului revoluționar" (Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 38).

În cadrul discuțiilor cu privire la agitația în vederea convocării unui congres bolșevic sau a unei conferințe bolșevice separate de partid și la sarcinile ce reveneau bolșevicilor în partid a fost condamnat cu asprime „fracționismul rigid" al otzoviștilor și ultimatiștilor, neînțelegerea sarcinii ce revine bolșevicilor de a menține și a întări P.M.S.D.R. Consfătuirea a arătat că sarcina bolșevicilor este de „a se apropia de elementele marxiste și partinice din celelalte fracțiuni, așa cum dictează comunitatea de țeluri în lupta pentru menținerea și întărirea P.M.S.D.R." (p. 41).

Analizînd chestiunea școlii de la Capri, consfătuirea a ajuns la concluzia că, sub masca înființării acestei școli, otzoviștii-ultimatiști organizează la Capri un centru al lor fracționist, urmărind astfel „nu țeluri comune întregii fracțiuni, adică țeluri ale fracțiunii bolșevice ca un curent ideologic în partid, ci țelurile lor politice-ideologice deosebite, de grup" (p. 43). Consfătuirea a luat poziție hotărîtă împotriva politicii scizioniste a otzoviștilor-ultimatiști, condamnînd această școală ca „un nou centru al fracțiunii care se desprinde de bolșevici" (p. 42).

Consfătuirea a condamnat cu toată tăria concepțiile filozofice ale otzoviștilor-ultimatiști, care și-au găsit o expresie deosebit de pregnantă în propagarea ideii zidirii de dumnezeu. În rezoluția adoptată de conferință cu privire la zidirea de dumnezeu s-a subliniat că bolșevismul nu are nimic comun cu zidirea de dumnezeu, că el consideră zidirea de dumnezeu drept un curent care se îndepărtează de principiile marxismului. După ce a declarat că nu se va supune hotărîrilor consfătuirii și nu va căuta să le aplice, Bogdanov, ca lider și animator al otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu, care încercase să sfărîme unitatea fracțiunii bolșevice și pornise pe drumul revizuirii marxismului, al înlocuirii lui cu o filozofie idealistă, reacționară, a fost exclus din fracțiunea bolșevică. În rezoluția „Cu privire la atitudinea față de activitatea din Dumă în legătură cu celelalte domenii ale muncii de partid", adoptată de consfătuire, a fost subliniată teza că între modul revoluționar și cel oportunist de a folosi tribuna parlamentară este o deosebire radicală și au fost date indicații concrete cu privire la activitatea fracțiunii din Dumă.

Hotărîrile consfătuirii au avut o mare importanță pentru partid. Lenin a arătat că ele imprimă o puternică înlănțuire logică și desăvîrșire liniei politice care a fost elaborată de partid în anii reacțiunii. Lupta de idei care s-a desfășurat la această consfătuire în jurul celor mai arzătoare probleme a jucat un rol însemnat în educarea politică a cadrelor de partid, a contribuit la unirea și mai strînsă a elementelor cu adevărat parti-

www.dacoromanica.ro

nice în jurul bolşevicilor. Rezoluţiile adoptate de consfătuire au fost aprobate de organizaţiile de partid locale din Rusia şi adoptate de ele ca directive în activitatea lor. — *359.*

118 *„Marxism şi lichidatorism. Culegere de articole cu privire la principalele probleme ale mişcării muncitoreşti contemporane. Partea a II-a"* a apărut în iulie 1914 în editura de partid „Priboi". În manuscrisul lui Lenin al planului acestei culegeri se arată ce articole considera el că trebuie să fie incluse în volum, precum şi o listă cuprinzînd numerele ziarelor din care trebuiau luate articolele (în culegere Lenin a schimbat titlurile mai multor articole). Potrivit acestui plan, culegerea trebuia să fie alcătuită din două părţi, al căror conţinut a fost expus în ziarul „Puti Pravdî" nr. 42 din 21 martie 1914.

Prima parte a culegerii n-a apărut. Cîteva zeci de exemplare din partea a doua a culegerii, pe care editura nu reuşise să le scoată la timp din tipografie, au fost confiscate, dar cea mai mare parte din tiraj a putut fi difuzată.

Partea a doua a culegerii cuprinde, în afară de prefaţă, datată februarie 1914, şi de încheiere, 14 lucrări ale lui Lenin: „Partidul legal şi marxiştii" (vezi „Probleme litigioase"), „Manifestul partidului muncitoresc liberal", „Cum îi demască P. B. Akselrod pe lichidatori", „Cu privire la separatismul Bundului" (vezi „Separatiştii din Rusia şi separatiştii din Austria", „A dovedit oare «Pravda» separatismul bundiştilor?"), „Marxismul şi reformismul", „Burghezia liberală şi reformismul", „Orbirea liberală. Explicaţie necesară" (vezi „Însemnările unui publicist"), „Greva economică şi politică", „O discuţie despre «cadetofagie»", „Despre caracterul şi însemnătatea polemicii noastre cu liberalii", „Burghezia liberală şi lichidatorii", „Clasa muncitoare şi presa muncitorească", „Materiale cu privire la înfiinţarea fracţiunii muncitoreşti social-democrate ruse din Dumă".

Ultima lucrare are o completare scrisă special pentru culegere — articolul „Cum au reacţionat muncitorii la înfiinţarea fracţiunii muncitoreşti social-democrate ruse din Duma de stat" (vezi Opere complete, ed. a 5-a, vol. 25). În iunie 1914 Lenin a scris la acest articol o notă de subsol care conţine date noi cu privire la colectele pentru ziarele marxiste şi pentru cele lichidatoriste efectuate prin fracţiunile din Dumă. — *365.*

119 *„Vehi"* — culegere de articole ale unor cunoscuţi publicişti cadeţi, reprezentanţi ai burgheziei liberale contrarevoluţionare: N. A. Berdeaev, S. N. Bulgakov, M. O. Gherşenzon, A. S. Izgoev, B. A. Kisteakovski, P. B. Struve şi S. L. Frank; a apărut la Moscova în primăvara anului 1909. O analiză critică şi o apreciere politică a acestei culegeri a cadeţilor ultrareacţionari a fost făcută de Lenin în articolul său „Despre «Vehi»" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 179—188). — *368.*

www.dacoromanica.ro

120 Lenin se referă la „Culegerea economică-statistică. Fasc. VII. Grădinăritul şi horticultura în judeţul Moscova". Moscova, 1913. — *371.*

121 „*Metallist*" — revistă săptămînală, organul sindicatului metalurgiştilor. A apărut la Petersburg începînd din 26 septembrie (9 octombrie) 1911 pînă la 12 (25) iunie 1914. Au apărut 45 de numere. Pînă în 1913 conducerea sindicatului şi redacţia revistei se aflau în mîinile lichidatorilor. După noile alegeri pentru comitetul de conducere al sindicatului, care au avut loc în mai 1913, conducerea sindicatului şi a redacţiei revistei au trecut în mîinile bolşevicilor. În nr. 7 (31), 8 (32), 10 (34) pe 1913 a apărut articolul lui V. I. Lenin „Grevele metalurgiştilor din 1912". La această revistă au colaborat M. S. Olminski, A. E. Badaev, G. I. Petrovski. Revista „Metallist" era strîns legată de masa muncitoare şi a jucat un rol important în unirea maselor în jurul partidului bolşevic. Guvernul ţarist prigonea revista : cîteva numere au fost confiscate ; după apariţia numărului 24, revista a fost suspendată pe timp de 4 luni. Pentru a ocoli rigorile cenzurii, revista îşi schimba denumirea : „Kuzneţ", „Nadejda", „Edinstvo", „Naş Puti" etc.

Lenin se referă aici la articolele de fond ale revistelor „Naş Puti" nr. 20 din 11 august 1911 şi „Metallist" nr. 3 din 27 octombrie 1911. — *380.*

122 Vezi K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin. Despre internaţionalismul proletar, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 66. — *390.*

123 Vezi K. Marx şi F. Engels. Despre sistemul colonial al imperialismului, Bucureşti, Editura politică, 1962, p. 304. — *390.*

124 Manuscrisul articolului „*Sistemul Taylor — înrobirea omului de către maşină*" nu a fost multă vreme cunoscut. El a fost găsit abia în 1959 printre manuscrisele redacţiei ziarului „Puti Pravdî" pe anul 1914, care se păstrează în Arhiva centrală istorică de stat a U.R.S.S. din Moscova în colecţia „Corpuri delicte" (fondul 1 167), cuprinzînd peste 15 000 de piese păstrate. Acest manuscris, ca şi multe alte documente ale redacţiilor presei bolşevice — ale ziarului „Pravda", revistei „Prosveşcenie" etc. —, a fost confiscat de Departamentul poliţiei drept corp delict al activităţii antiguvernamentale desfăşurate de ziarul „Pravda". — *393.*

125 Între 26 şi 28 septembrie (9 şi 11 octombrie) 1913, la Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid, V. I. Lenin a prezentat un amplu referat cu privire la problema naţională. Proiectul de rezoluţie în legătură cu această problemă nu s-a păstrat. Ciorna de faţă a rezoluţiei pare-se că a servit drept conspect al acestui proiect de rezoluţie. — *401.*

www.dacoromanica.ro

126 Este vorba de *„Proiectul condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R."*, adoptat de Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Potrivit punctului 1 al proiectului, Bundul era recunoscut ca „organizație a proletariatului evreu care nu este limitată în activitatea sa la cadrul raional" ; potrivit punctului 8, Bundul a obținut dreptul de a avea reprezentanți în C.C. al P.M.S.D.R. și în delegațiile la congresele socialiste internaționale („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 136—137). — *401.*

127 *„Federație de cel mai rău tip"* — astfel au fost caracterizate în hotărîrile Conferinței de partid de la Praga din 1912 relațiile dintre P.M.S.D.R. și organizațiile social-democrate naționale, statornicite începînd de la Congresul al IV-lea (de unificare). „Naționalii" activau „complet separat de organizațiile din Rusia", fapt care exercita o influență extrem de negativă asupra întregii activități a P.M.S.D.R. Deși organizațiile social-democrate din Polonia și Lituania, din Ținutul leton și Bundul făceau parte din P.M.S.D.R., de fapt ele activau în mod separat. Reprezentanții lor nu participau la conducerea muncii de partid pe întreaga Rusie ; ele încurajau în mod direct sau indirect activitatea antipartinică a lichidatorilor (vezi în legătură cu aceasta Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 141—142 ; vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 249—250). — *401.*

128 Conspectul raportului pentru organizațiile locale a fost trimis de Lenin la Petersburg, la 29 noiembrie (12 decembrie) 1913. Conspectul a fost întocmit pentru deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat, pentru ca ei, plecînd pe timpul vacanței de crăciun a Dumei în diferite localități, să se poată orienta după acest conspect în rapoartele ce le vor ține cu privire la Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. — *404.*

129 Tezele referatului cu privire la problema națională au fost scrise de Lenin, pe cît se pare, după referatul expus de el la Paris, la 10 (23) ianuarie 1914 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXX, p. 51—57). Din însemnarea de pe coperta caietului „Problema națională III" reiese că Lenin a repetat referatul său de la Paris la Liège, la 2 februarie 1914 (st. n.). — *406.*

130 Broșura lui K. Kautsky „Nationalität und Internationalität" este analizată de V. I. Lenin în lucrarea „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare". Vezi Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1959, p. 399—403. — *409.*

131 Vezi extrasul lui Lenin din cartea „Der Briefwechsel zwischen Fr. Engels u. K. Marx", Bd. IV, Stuttgart, 1913, S. 292 în

www.dacoromanica.ro

„Culegeri din Lenin", vol. XVII, p. 291; vezi K. Marx și F. Engels. Briefwechsel, IV. Band, Dietz Verlag, Berlin, 1950, p. 398—399. — *415.*

132 La cea de-a treia ședință a comisiei pentru alcătuirea programului de la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., delegatul social-democrației din Polonia și Lituania a făcut propunerea de a se adopta un punct cu privire la garantarea „libertății dezvoltării culturale a tuturor națiunilor care intră în componența statului" (vezi notele lui Lenin de la această ședință în „Culegeri din Lenin", vol. VI, p. 105). — *415.*

133 *Diaspora* (în limba greacă — risipire) — evreii care locuiau în afara Iudeii. La începutul secolului al VI-lea î.e.n. au existat colonii de evrei în Egipt, Babilon și în alte țări mediteraniene. Începînd din secolul al III-lea î.e.n. diaspora a crescut rapid, astfel încît în secolul I î.e.n. numărul evreilor din diaspora a atins cifra de 4 500 000. În Imperiul roman evreii din diaspora trăiau în comunități, formînd uneori corporații cu caracter de persoană juridică (ca de pildă în Alexandria), alteori numai asociații private, de cult (de pildă la Roma). Pe de o parte, evreii din diaspora înregistrau succese în propaganda iudaismului, iar pe de altă parte își pierdeau ei înșiși particularitățile naționale și limba. — *418.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

Akselrod, P. B. Înainte şi acum. (Cu privire la mişcarea muncitorească rusă). — „Jivaia Jizn", Petersburg, 1913, nr. 13, 25 iulie, p. 2. — *47—48.*

An — vezi Jordania, N. N.

Anuarul ziarului „Reci" pe anul 1914. Editat de red. ziarului „Reci", Petersburg, [1914]. 616 p. (Supliment gratuit la ziarul „Reci"). — *376.*

Anul nou. [Editorial]. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1914, nr. 1 (119), 1 ianuarie, p. 1. — *323—324, 325.*

Apelul Uniunii 17 octombrie. — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 275 (2 587), 8 (21) octombrie, p. 5, la rubrica : Ştiri de seară. — *81—82.*

Arseniev, K. K. Sarcini imediate. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1914, nr. 49, 28 februarie, p. 2. — *383, 384.*

Bogdanov, A. Lămurire într-o chestiune de fapt. (Scrisoare către redacţie). — „Pravda", Petersburg, 1913, nr. 120 (324), 26 mai, p. 2—3. — *327, 361.*

— *Scrisoare către redacţie.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1914, nr. 16 (134), 21 ianuarie, p. 2—3. — *326—327, 359.*

Braines, B. Riga. Desfăşurarea campaniei pentru asigurările sociale. — „Severnaia Mîsl", Petersburg, 1913, nr. 1, 23 noiembrie, p. 3, la rubrica : Asigurările sociale. — *268, 270.*

— *Oare aşa este ?* — „Vernaia Mîsl", Petersburg, 1914, nr. 6, 5 februarie, p. 1. — *378.*

„*Buletinul Oficial*", Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, p. 2—4. — *105.*

— 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, p. 1. — *82.*

www.dacoromanica.ro

— 1906, nr. 54, 8 (21) martie, p. 1—2. — *18.*

— 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, p. 1. — *298.*

Către tovarăşii metalurgişti. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 15, 25 august, p. 1. — *111—112.*

**Cerevanin, N. Congresul de la Londra al P.M.S.D.R.* 1907. În supliment rezoluţiile adoptate şi proiectele acestora. [Petersburg], „Borba", [1907]. 102 p. — *36.*

Ce va urma? — „Luci", Petersburg, 1912, nr. 53, 17 noiembrie, p. 1. — *3, 46, 219, 252, 316.*

Cîteva cifre în legătură cu fracţiunea social-democrată. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 13, 18 octombrie, p. 2, la rubrica : În fracţiunea social-democrată. — *106—107, 168.*

Comitetul de conducere al sindicatului muncitorilor metalurgişti ne comunică spre publicare lista candidaţilor pentru comitetul de conducere şi comisia de revizie, desemnaţi pe raioane. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 15, 25 august, p. 1. — *111—112.*

**Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid.* Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913. 24 p. (P.M.S.D.R.). — *116—117, 152—153, 161, 178, 179, 208, 240, 243, 246, 268, 313, 334, 363, 404—405.*

**Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Genève, tip. partidului, [1904]. 397, II p. (P.M.S.D.R.). — *34—35, 56—57, 63—64, 118, 136, 148, 150, 167, 168, 218, 219, 227, 241, 243, 244, 245, 251, 252, 255—257, 262, 310, 316, 333—334, 401, 406, 411—412, 413.*

**Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907).* Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Paris, 1909, 486 p. (P.M.S.D.R.). — *38, 62, 66, 67, 74—76, 252.*

Congresul muncitoresc şi organizaţiile muncitoreşti fără partid. [Rezoluţie adoptată la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. — În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C. C. Paris, 1909, p. 455. (P.M.S.D.R.). — *62.*

* Cu asterisc sînt notate cărţile, ziarele, articolele şi documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin şi care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

Congresul naţionaliştilor. —„Reci", Petersburg, 1914, nr. 33 (2 702), 3 (16) februarie, p. 2. — *344—346.*

Consfătuirea reprezentanţilor guvernului şi ai Dumei de stat. — „Reci", Petersburg, 1914, nr. 59 (2 728), 2 (15) martie, p. 3, la rubrica : Ştiri de seară. — *396—398.*

[Credo]. — În : [Lenin, V. I.] Protestul social-democraţilor din Rusia. Cu o postfaţă din partea redacţiei revistei „Rabocee Delo". Editat de Uniunea social-democraţilor ruşi. Geneva, tip. „Soiuz", 1899, p. 1—6. (P.M.S.D.R. Urma să apară în nr. 4—5 al revistei „Rabocee Delo", dar a fost scos în tiraj separat). — *32—33.*

Culegere economică-statistică. Fasc. VII. Grădinăritul şi horticultura în judeţul Moscova. Moscova, 1913. [292] p. (Secţia de statistică a Administraţiei zemstvei judeţene Moscova). — *347—350, 371—374.*

Cum polemizează. — „Stoikaia Mîsl", Petersburg, 1914, nr. 4, 5 martie, p. 2. — 379—380.

Cu privire la adunarea generală a metalurgiştilor. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 15, 25 august, p. 1—2. Semnat F. I. — *111—113.*

Cu privire la Comitetul organizatoric. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor]. — În : Comunicatul cu privire la Conferinţa organizaţiilor P.M.S.D.R. Edit. C.O. [Wien], septembrie 1912, p. 44 (P.M.S.D.R.). — *207, 209, 304, 315.*

Cu privire la formele organizatorice ale construcţiei de partid. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor]. — Ibid., p. 28—29. — *315, 324.*

Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (generală 1908)]. — În : Comunicatul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la Conferinţa generală ordinară de partid care a avut loc. [Edit. C. C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], p. 5—6. (P.M.S.D.R.). — *60.*

Cu privire la locul Bundului în partid. [Principalele rezoluţii adoptate la Congresul al doilea al P.M.S.D.R.]. — În : Cel de-al doilea Congres ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 12, 62. (P.M.S.D.R.) — *118—119.*

Cu privire la lupta pentru unitatea fracţiunii soc.-dem. Răspuns dat de fracţiunea soc.-dem. celor şase deputaţi. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 67, 26 octombrie, p. 1. Semnat : N. Ciheidze, V. Haustov, I. Tuleakov, I. Mankov,

www.dacoromanica.ro

A. Bureanov, E. Jagiello, A. Cihenkeli, M. Skobelev. — *179, 180—181.*

Cu privire la momentul actual şi sarcinile partidului. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (generală 1908)]. — În : Comunicatul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la Conferinţa generală ordinară de partid care a avut loc. [Edit. C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], p. 4—5. (P.M.S.D.R.). — *33.*

Cu privire la Partidul socialist polonez. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor]. — În : Comunicat cu privire la Conferinţa organizaţiilor P.M.S.D.R. Edit. C.O. [Wien], septembrie 1912, p. 30—32. (P.M.S.D.R.). — *317—318.*

Cu privire la poziţia narodnicistă de stînga din mişcarea sindicală. — „Severnaia Mîsl", Petersburg, 1913, nr. 2, 26 noiembrie, p. 2. Semnat : B. G-n. — *270.*

Cu privire la problema autonomiei cultural-naţionale. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor]. — În : Comunicatul cu privire la Conferinţa organizaţiilor P.M.S.D.R. Edit. C.O. [Wien], septembrie 1912, p. 42. (P.M.S.D.R.). — *63, 127, 191, 219, 252, 255—256, 262, 316, 334—335.*

Cu privire la unificarea organ[izaţiilor] naţion[ale] din diferite localităţi. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (generală 1908)]. — În : Comunicatul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la Conferinţa generală ordinară de partid care a avut loc. [Edit. C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], p. 6. (P.M.S.D.R.). — *252, 317.*

Cu privire la unitatea campaniei electorale. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa din august 1912 a lichidatorilor]. — În : Comunicatul cu privire la Conferinţa organizaţiilor P.M.S.D.R Edit. C.O. [Wien], septembrie 1912, p. 26—27. (P.M.S.D.R.). — 317.

D. — *vezi* Dan, F. I.

Dalin, S. În Biroul socialist internaţional. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 101, 7 decembrie, p. 2. — *248—249.*

[Dan F. I.] Fracţiunea dezorganizatorilor. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 70, 30 octombrie, p. 2, la rubrica : Cu privire la lupta pentru unitatea fracţiunii soc.-dem. Semnat : F. D. — *179.*

— *În faţa Internaţionalei muncitoreşti.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 102, 8 decembrie, p. 1. Semnat : D. — *261, 262.*

www.dacoromanica.ro

— *În întîmpinarea Internaţionalei.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 108, 15 decembrie, p. 1. Semnat : F. D. — *328—331.*

— *Lupta pentru libertatea de asociere.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 23, 4 septembrie, p. 1. Semnat : D. — *15—17.*

Dări de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1908. Sesiunea întîi. Partea a II-a. Şedinţele 31—60 (de la 21 februarie la 6 mai 1908). Petersburg, tip. statului, 1908. XV p. 2 962 de coloane. (Duma de stat. Legislatura a treia). — *4—5.*

Dări de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1912—1913. Sesiunea întîi. Partea I. Şedinţele 1—30 (de la 15 noiembrie 1912 la 20 martie 1913). Petersburg, Imprimeriile statului, 1913. XXI p. 2 437 de coloane (Duma de stat. Legislatura a patra). — *118—119, 167, 191, 252.*

De ce boală suferim? (Un muncitor — către muncitori). — „Luci", Petersburg, 1912, nr. 56, 21 noiembrie, p. 2. Semnat : V. A. — *3.*

[Declaraţia redacţiei în legătură cu problema dreptului naţiunilor la autodeterminare]. — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 340 (2 652), 12 (25) decembrie, p. 2, la rubrica : Spicuiri din presă. — *265—266, 275, 276.*

„*Den*", Petersburg, 1914, nr. 7, (449), 8 ianuarie, p. 3. — *312, 313.*

Dezbaterile în problema naţională la parteitag-ul de la Brünn. („Social-democraţia internaţională şi lupta naţionalităţilor din Austria"). Traducere din limba germană de P. A. Gurevici. În loc de prefaţă : Evoluţia gîndirii socialiste în problema naţională. M. B. Ratner. Kiev — Petersburg, „P.M.S.E.", 1906. 80 p. — *145.*

Din partea instituţiei de conducere a muncitorilor social-democraţi care s-au unit în august 1912. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 81, 13 noiembrie, p. 2, la rubrica : În sprijinul fracţiunii social-democrate. — *207, 209.*

Din partea red[acţiei]. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1913, nr. 6, p. 45. — *174, 177.*

Din partea red[acţiei. Răspunsul redacţiei ziarului „Luci" la articolul lui N. N. Jordania „Din nou despre mişcarea ilegală"]. — „Luci", Petersburg, 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, p. 2. — *46, 307.*

[Domski, G. G.] De la naţionalism la lichidatorism. (Cu privire la aşa-zisa leviţa-P.P.S.). — „Prosveşcenie", Petersburg, 1913, nr. 10, p. 83—95. Semnat : G. Kamenski. — *273.*

www.dacoromanica.ro

Donţov, D. Presa din Rusia despre ultimul congres. — „Şleahi", Lvov, 1913, nr. 8—9, 1 coală. — *224—225, 265.*

Duma de stat. Şedinţa din 23 octombrie. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 19, 25 octombrie, p. 2—3. — *177.*

Duma de stat. Şedinţa din 22 noiembrie. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 42, 23 noiembrie, p. 3. — *197, 198.*

Duma de stat. Şedinţa din 26 noiembrie. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 45, 27 noiembrie, p. 2. — *237.*

*„Dzvin", [Kiev], 1913, nr. 7—8, p. 83—94. — *127—128, 139—140, 141, 148, 162.*

„Eniseiskaia Mîsl", Krasnoiarsk, 1913, nr. 181, 27 august, p. 2—3. — *22.*

Engels, F. Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa. 1876—1878. — *386.*

Exponate privitoare la protecţia muncii prezentate la Expoziţia de igienă din Rusia organizată la Petersburg în 1913. Petersburg, tip. „Borozin", 1913. I, 78 p. — *300.*

F. Cu privire la „unele cifre". — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 61, 19 octombrie, p. 1. — *108.*

F. D. — *vezi* Dan, F. I.

Fabrica „Nemirov-Kolodkin". — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 24, 5 septembrie, p. 2, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — *75.*

Formele mişcării naţionale în statele contemporane. Austro-Ungaria. Rusia. Germania. Redactor A. I. Kasteleanski. Petersburg, „Obşcestvennaia Polza", 1910. XIII, 821 p. — *64—65, 188, 189, 237, 333.*

Fracţiunea s[ocial]-d[emocrată] depune următorul proiect de lege cu privire la libertatea întrunirilor, asociaţiilor şi de asociere. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 76, 6 noiembrie, p. 1—2. — *214, 259.*

Gamma — *vezi* Martov, L.

Gheghecikori, E. P. Cu privire la sciziunea fracţiunii soc.-dem. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 81, 13 noiembrie, p. 2, la rubrica : În sprijinul fracţiunii soc.-dem. — *207, 209.*

Golosov, Gr. — *vezi* Nikolaevski, B. I.

www.dacoromanica.ro

„*Gorodskoe Delo*", Petersburg, 1913, nr. 20, 15 octombrie, p. 1 334—1 343. — *123—124.*

Gorski, A. V. Este oare adevărat ? — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 104, 11 decembrie, p. 1. — *259.*

— *Proiectul de lege al fracţiunii social-democrate cu privire la libertăţi.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 104, 11 decembrie, p. 1. — *214—215.*

G. R. — *vezi* Leviţki, V.

„*Grajdanin*", Petersburg. — *24.*

— 1913, nr. 36, 15 septembrie, p. 10—15. — *24—25.*

[Grigoriev, S. T.] O limbă plină de vigoare. — „Den", Petersburg, 1914, nr. 7 (449), 8 ianuarie, p. 3. Semnat : S. Patraşkin . — *312, 313.*

Internaţionala despre social-democraţia din Rusia. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 97, 3 decembrie, p. 1. — *221, 223, 260, 261.*

„*Iskra*" [veche, leninistă], [Leipzig — München — Londra — Geneva]. — *241.*

Iurkevici, L. Marxiştii din Rusia şi mişcarea muncitorească din Ucraina. — „Dzvin", [Kiev], 1913, nr. 7—8, p. 83—94. — *127—128, 139—140, 141, 148, 162.*

Izgoev, A. S. Viaţa noastră obştească. — În : Anuarul ziarului „Reci" pe anul 1914. Editat de red. ziarului „Reci". Petersburg, [1914], p. 202—215. (Supliment gratuit la ziarul „Reci"). *375—377.*

„*Izvestiia Oblastnogo Komiteta Zagranicinoi Organizaţii*", Paris. — *269.*

În Duma de stat. Sesiunea a II-a, şedinţa a 17-a. — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 321 (2 633), 23 noiembrie (6 decembrie), p. 7. Semnat : L. Nemanov. — *197—198.*

[În legătură cu articolul lui K. K. Arseniev „Sarcini imediate"]. — „Reci", Petersburg, 1914, nr. 59 (2 728), 2 (15) martie, p. 2, la rubrica : Spicuiri din presă. — *383—384.*

În legătură cu scrisoarea lui A. Bogdanov. — „Puti Pravdî", Petersburg, 1914, nr. 2, 23 ianuarie, p. 3. Semnat : Secretarul redacţiei ziarului „Proletarskaia Pravda". — *326.*

În loc de revista presei. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 6, 14 august, p. 2. — *13.*

www.dacoromanica.ro

„Jivaia Jizn", Petersburg. — *47.*

— 1913, nr. 8, 19 iulie, p. 2—3. — *26—47.*

— 1913, nr. 13, 25 iulie, p. 2. — *47—48.*

[Jordania, N. N.] Din nou despre „ilegalitate". — „Luci", Petersburg, 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, p. 2. Semnat: An. — *46, 307.*

— *Cu privire la problema naţională.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 103, 10 decembrie, p. 1. Semnat: An. — *255—256.*

Kamenski, G. — *vezi* Domski, G. G.

Karpov, P. Despre congresele muncitoreşti. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1914, nr. 5 (123), 7 ianuarie, p. 1. — *325.*

[Katkov, M. N.] Moscova, 28 mai. — „Moskovskie Vedomosti", 1886, nr. 146, 29 mai, p. 2. — *232.*

„Kievskaia Mîsl". — *46.*

— 1913, nr. 242, 2 septembrie, p. 2. — *6.*

— 1913, nr. 244, 4 septembrie, p. 3. — *6—9.*

— 1913, nr. 246, 6 septembrie, p. 3. — *10—12.*

[Kolţov, D.] De partea cui sîntem noi. — „Luci", Petersburg, 1913, nr. 108 (194), 12 mai, p. 1. Semnat: L. S. — *2—3, 56, 316.*

— *Din nou despre hotărîrea Biroului socialist internaţional.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 104, 11 decembrie, p. 1. Semnat: L. S. — *261, 262, 263.*

— *Masele muncitoreşti şi mişcarea ilegală.* — „Luci", Petersburg, 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, p. 1. — *262.*

— *Muncitorii în 1905—1907.* — În: Mişcarea socială din Rusia la începutul secolului al XX-lea. Redactori: L. Martov, P. Maslov şi A. Potresov. Vol. II. Partea I. a) Situaţia internaţională a Rusiei înainte de revoluţie. b) Mişcările de masă. Petersburg, tip. „Obşcestvennaia Polza", 1909, p. 185—341. — *366.*

L. M. — *vezi* Martov, L.

L. S. — *vezi* Kolţov, D.

La deschiderea Dumei. [Editorial]. — „Metallist", Petersburg, 1911, nr. 3, 27 octombrie, p. 1. — *380.*

Legea din 9 noiembrie 1906. — *vezi* Ucazul Senatului ocîrmuitor cu privire la ieşirea ţăranilor din obşti şi la consolidarea proprietăţii personale asupra pămîntului lotual.

www.dacoromanica.ro

Lenin V. I. Atitudinea liberalilor şi democraţilor în problema limbii. — „Severnaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 29, 5 septembrie, p. 1. Semnat : V. I. — *127—131, 132, 133, 135—136, 149—150, 152, 363.*

— *Avîntul revoluţionar, grevele şi sarcinile partidului.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii Comitetului Central cu unii activişti de partid. Februarie 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 9—11. (P.M.S.D.R.). — *58.*

**Burghezia din Rusia şi reformismul rus.* — „Severnaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 21, 27 august, p. 1. Semnat : V. Ilin. — *2.*

— *Cadeţii despre problema ucraineană.* — „Raboceaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 3, 16 iulie, p. 1. Semnat : M. — *224.*

— *Constituirea unei organizaţii ilegale.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C. C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii C. C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Februarie 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 12—14. (P.M.S.D.R.). — *57.*

— *Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul.* — „Prosveşcenie", Petersburg, 1913, nr. 9, p. 46—61. Semnat : V. Ilin ; V. I. — *86—87.*

— *Cu privire la absenţa delegaţilor din partea centrelor naţionale la Conferinţa generală de partid.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 15—16. (P.M.S.D.R.). — *401, 419.*

— *Cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 18—21. (P.M.S.D.R.). — *304.*

— *Cu privire la atitudinea faţă de lichidatorism şi la unitate.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : [Lenin, V. I.]. Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Februarie 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 18—21. (P.M.S.D.R.). — *307.*

— *Cu privire la „campania de petiţii".* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din

www.dacoromanica.ro

ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din anul 1912. Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 27. (P.M.S.D.R.). — *56—57.*

— *Cu privire la dreptul naţiunilor la autodeterminare.* — „Prosveşcenie", Petersburg, 1914, *nr. 4, p. 34—47 ; nr. 5, p. 57—71 ; nr. 6, p. 33—47. Semnat : V. Ilin. — *156, 162.*

*— *Cu privire la lichidatorism şi la grupul lichidatorilor.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a P.M.S.D.R. din 1912. Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 28—29. (P.M.S.D.R.). — *113, 307.*

— *Cu privire la mişcarea grevistă.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 14—15. (P.M.S.D.R.). — *404.*

— *Cu privire la momentul actual şi la sarcinile partidului.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 17—18. (P.M.S.D.R.). — *57—58.*

— *Cu privire la munca în asociaţiile legale.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 19—20 (P.M.S.D.R.). — *405.*

— *Cu privire la narodnici.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 23—24. (P.M.S.D.R.). — *268.*

— *Cu privire la organizaţiile social-democrate „naţionale".* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii C.C. cu unii activişti de partid. Februarie 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 21—23. (P.M.S.D.R.). — *334.*

— *Cu privire la presa de partid.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti

www.dacoromanica.ro

de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 15. (P.M.S.D.R.). — *405.*

V. I. Lenin. Declaraţie. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 13, 18 octombrie, p. 2, la rubrica : În fracţiunea social-democrată. Semnat : A. E. Badaev, R. V. Malinovski, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, N. G. Samoilov, F. N. Şagov. — *103, 106, 117, 119—120, 170, 178.*

— *Despre desprinderea tov. Maximov.* [Rezoluţie a consfătuirii redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii"]. — „Proletarii", [Paris], 1909, nr. 46. Supliment la nr. 46 al ziarului „Proletarii", 16 (3) iulie, p. 7. — *326, 359, 360.*

— *Despre fracţiunea social-democrată din Dumă.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 18—19. (P.M.S.D.R.). — *116—117, 178, 179, 404.*

— *Despre fracţiunea social-democrată din Dumă.* [Rezoluţie adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid]. — În : [Lenin, V. I.]. Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii C.C. cu unii activişti de partid. Februarie, 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 14—16. (P.M.S.D.R.). — *278, 334—335.*

— *Despre „vperedişti" şi despre grupul „Vpered".* — „Prosveşcenie", Petersburg, 1914, nr. 6, iunie, p. 85—89. Semnat : V. Ilin ; V. I. — *326—327.*

— *D-l Struve despre „asanarea puterii de stat".* — „Puti Pravdî", Petersburg, 1914, nr. 18, 21 februarie, p. 1. — *368.*

— *La o săptămînă după măcelul de la Dublin.* — „Severnaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 27, 3 septembrie, p. 2, la rubrica : Ştiri din străinătate. — *17.*

*— *Lupta pentru marxism.* — „Severnaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 27, 3 septembrie, p. 2. Semnat : V. Ilin. — *13.*

— *Marxiştii organizaţi despre intervenţia Biroului internaţional.* — „Puti Pravdî", Petersburg, 1914, nr. 61, 15 aprilie, p. 1. — *314.*

— *Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă.* — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 22, 29 octombrie, p. 2—3, la rubrica : Cu privire la problema fracţiunii social-democrate. — *168—169, 179—181.*

— *Modificări în Statutul de organizare al partidului.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din anul 1912

www.dacoromanica.ro

Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 29 (P.M.S.D.R.). — *37—38.*

— *Note critice în problema naţională.* — „Prosveşcenie", Petersburg, 1913, nr. 10, p. 95—105 ; nr. 11, p. 55—59 ; *nr. 12, p. 56—64. Semnat : V. Ilin. — *149, 363—364, 415—416.*

*— *O proastă apărare a unei cauze proaste.* — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 12, 17 octombrie, p. 1. Semnat : V. Ilin. — *93.*

— *O rezoluţie bună şi o cuvîntare proastă.* — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 6, 13 decembrie, p. 1. — *248.*

— *Perseverenţă în apărarea unei cauze nedemne.* — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 1, 7 decembrie, p. 2. — *279.*

— *Rezoluţie cu privire la hotărîrea Biroului socialist.* — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 9, 17 decembrie, p. 2. Semnat : Un grup de marxişti organizaţi. — *262, 263.*

— *Rezoluţie cu privire la problema organizatorică şi la congresul partidului [adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid].* — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 14. (P.M.S.D.R.). — *404—405.*

— *Rezoluţie în problema naţională [adoptată la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid].* — Ibid., p. 20—23. — *152, 153, 161, 240, 243, 246—247, 313, 334—335, 363, 405.*

— *Rezoluţii [adoptate la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid].* — În : [Lenin, V. I.]. Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii Comitetului Central cu unii activişti de partid. Februarie 1913. Edit. C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], p. 9—23. (P.M.S.D.R.). — *208.*

*— *Rezoluţii [adoptate la Consfătuirea din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid].* — În : Comunicatul şi rezoluţiile Consfătuirii din vara anului 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Edit. C.C. [Paris, decembrie] 1913, p. 12—24. (P.M.S.D.R.). — *404—405.*

— *Scrisoare către redacţie.* — „Puti Pravdî", Petersburg, 1914, nr. 9, 31 ianuarie, p. 3. Semnat : V. Ilin, G. Zinoviev, I. Kamenev. — *208, 404, 405.*

Lenin, V. I. şi alţii. Marxism şi lichidatorism. Culegere de articole cu privire la principalele probleme ale mişcării muncitoreşti contemporane. Partea a II-a, Petersburg, „Priboi", 1914. IV, 214 p. Înaintea titlului autori : G. Zinoviev, V. Ilin, I. Kamenev. — *365—367.*

www.dacoromanica.ro

[Leviţki, V.] Cu privire la colectele pentru presa muncitorească. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 24, 5 septembrie, p. 1. Semnat : G. R. — *74, 75.*

*— *Masa muncitorească şi intelectualitatea muncitorească.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1913, nr. 9, p. 52—60. Semnat : G. Rakitin. — *163—165, 331.*

Libman, F. O reeditare a unei vechi greşeli. (Cu privire la problema naţională). — „Ţait", Petersburg, 1913, nr. 28, 17 (30) septembrie, p. 3—4. În limba idiş. — *127—128, 132—133, 135—137, 149, 150, 152—153, 155, 162.*

Limba rusă. [Editorial]. — „Russkoe Slovo", Moscova, 1913, nr. 198, 28 august (10 septembrie), p. 2. — *128—129.*

Lista membrilor supleanţi ai consiliului de conducere şi ai comisiei de revizie. — „Severnaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 20, 25 august, p. 2. — *111—112.*

Litvinov. Problemele ruseşti în Biroul socialist internaţional. — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 2, 8 decembrie, p. 1. — *217, 222, 228.*

Lomtatidze, V. Scrisoare de departe. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 75, 5 noiembrie, p. 2, la rubrica : Pentru fracţiunea soc.-dem. — *277—278.*

„Luci", Petersburg. — *46, 109, 110, 113, 195, 209, 304, 305, 307, 315, 318, 422.*

— 1912, nr. 53, 17 noiembrie, p. 1. — *3—4, 46, 219, 252, 316.*

— 1912, nr. 56, 21 noiembrie, p. 2. — *3—4.*

— 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, p. 1. — *262.*

— 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, p. 2. — *47, 307.*

— 1913, nr. 105 (191), 9 mai, p. 1. — *148.*

— 1913, nr. 108 (194), 12 mai, p. 1. — *3, 56, 316.*

Maklakov, V. A. Tactica opoziţiei. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1914, nr. 45, 23 februarie, p. 3. — *369, 375, 396.*

Manifest. 17 (30) octombrie 1905. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, p. 1. — *82.*

Manin, S. L. Scamatorii. — „Luci", Petersburg, 1913, nr. 105 (191), 9 mai, p. 1. — *148.*

[Martov, L.] Intervenţia Internaţionalei şi unitatea social-democraţiei din Rusia. — „Naşa Zarea", Petersburg, 1914, nr. 1, p. 104—112. Semnat : L. M. — *352.*

www.dacoromanica.ro

— *În legătură cu un neadevăr.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 111, 19 decembrie, p. 2. — *279.*

— *Salvatori sau distrugători?* (Cine şi cum a distrus P.M.S.D.R.). Editura ziarului „Golos Soţial-Demokrata". Paris, imp. „Gnatovsky", 1911. 47 p. (P.M.S.D.R.). — *307.*

— *Sciziunea din cadrul fracţiunii social-democrate.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1913, nr. 10—11, p. 89—101. — *421.*

— *Un glonte orb.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 87, 20 noiembrie, p. 1—2. Semnat: Gamma. — *215—216.*

Marx, K. Critica Programului de la Gotha. Observaţii pe marginea programului Partidului muncitoresc german. 5 mai 1875. — *286.*

Marx, K. şi Engels, F. Manifestul Partidului Comunist. Decembrie 1847 — ianuarie 1848. — *200.*

Medem, V. D. În legătură cu modul în care se pune problema naţională în Rusia. — „Vestnik Evropî", Petersburg, 1912, [nr. 8], p. 149—163; [nr. 9], p. 149—165. — *159—160, 416—417, 419.*

[Meşcerski, V. P.] Jurnal. — „Grajdanin", Petersburg, 1913, nr. 36, 15 septembrie, p. 10—15. — *24—25.*

„*Metallist*", Petersburg, 1911, nr. 3, 27 octombrie, p. 1. — *380.*

Mihailov, F. Monounitate, biunitate sau triunitate. — „Volnaia Mîsl", Petersburg, 1913, nr. 3, 1 noiembrie, p. 1. — *171—172.*

Mihailovski, N. K. Două scrisori către P. L. Lavrov (1873). — În: [Mihailovski, N. K.] Operele complete ale lui N. K. Mihailovski. Vol. 10. Sub îngrijirea şi cu adnotările lui E. E. Kolosov. Anexe: un articol introductiv al lui N. S. Rusanov, un indice sistematic de materii pentru toate lucrările lui N. K. Mihailovski, un indice cu privire la lucrările lui publicistice şi un scurt indice de nume. Ediţia a 2-a a lui N. N. Mihailovski, Petersburg, tip. „Stasiulevici", 1913, col. 63—68. — *357.*

Miliukov, P. N. În cleştele doctrinei. — „Reci", Petersburg, 1914, nr. 51 (2 720), 22 februarie (7 martie), p. 3—4. — *368, 369, 370, 375, 396.*

— *O cale nouă?* — „Reci", Petersburg, 1914, nr. 54 (2 723), 25 februarie (10 martie), p. 2. Semnat: P. N. — *369, 375, 396, 397—398.*

Mişcarea socială din Rusia la începutul secolului al XX-lea. Redactori: L. Martov, P. Maslov şi A. Potresov. Vol. I—IV. Petersburg, tip. „Obşcestvennaia Polza", 1909—1914. 5 vol. — *366.*

— Vol. II. Partea I. a) Situaţia internaţională a Rusiei înainte de revoluţie. b) Mişcarea de masă. 1909. VI, 341 p. — *366.*

www.dacoromanica.ro

Moghileanski, M. M. Autodeterminare şi separatism. — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 331 (2 643), 3 (16) decembrie, p. 3. — *224—226, 265.*

— *Congresul studenţilor „pe întreaga Ucraină".* — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 174 (2 486), 29 iunie (12 iulie), p. 2—3. — *224, 265.*

„Moskovskie Vedomosti", 1886, nr. 146, 29 mai, p. 2. — *232.*

Muncitorii au cuvîntul! [Editorial]. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 60, 18 octombrie, p. 1. — *106, 108.*

Muncitorii în sprijinul deputaţilor lor muncitori. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 26, 2 noiembrie, p. 2, la rubrica : Problema fracţiunii social-democrate. — *277.*

„Naş Puti", Moscova. — *380.*

„Naş Puti", Petersburg, 1911, nr. 20, 11 august, p. 1—3. — *43, 59, 91, 109, 110, 166, 169, 208.*

„Naşa Zarea", Petersburg. — *46, 164, 194.*

*— 1913, nr. 6, p. 39—44, 45. — *173—177.*

*— 1913, nr. 9, p. 52—60. — *165, 331.*

— 1913, nr. 10—11, p. 89—101. — *421.*

— 1914, nr. 1, p. 104—112. — *352.*

Nekrasov, N. A. În amintirea unui prieten. — *381.*

— *Un om din deceniul al cincilea.* — *46, 47, 86.*

[Nikolaevski, B. I.] Pentru unitatea fracţiunii din Dumă. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 52, 9 octombrie, p. 2. Semnat : Gr. Golosov. — *86—88.*

Nikon. Scrisoare către redacţie. — „Eniseiskaia Mîsl", Krasnoiarsk, 1913, nr. 181, 27 august, p. 2—3. — *22—23.*

„Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg. — *75, 97, 113, 115, 163, 166, 186, 195, 207, 260, 315.*

— 1913, nr. 6, 14 august, p. 2. — *13.*

— 1913, nr. 15, 25 august, p. 1—2. — *110—112.*

— 1913, nr. 18, 29 august, p. 1—2. — *2, 3.*

— 1913, nr. 23, 4 septembrie, p. 1, 4. — *13, 14—17.*

— 1913, nr. 24, 5 septembrie, p. 1—2. — *16—18, 74, 75.*

— 1913, nr. 52, 9 octombrie, p. 2. — *86—88.*

— 1913, nr. 60, 18 octombrie, p. 1. — *103, 106, 108.*

www.dacoromanica.ro

— 1913, nr. 61, 19 octombrie, p. 1. — *108, 117, 119.*

— 1913, nr. 62, 20 octombrie, p. 1. — *108, 113—114.*

— 1913, nr. 67, 26 octombrie, p. 1. — *179, 180.*

— 1913, nr. 70, 30 octombrie, p. 2. — *179.*

— 1913, nr. 71, 31 octombrie, p. 2. — *149, 150, 152, 162, 243—246.*

— 1913, nr. 75, 5 noiembrie, p. 2. — *277—278.*

— 1913, nr. 76, 6 noiembrie, p. 1—2. — *214, 259.*

— 1913, nr. 81, 13 noiembrie, p. 2. — *207, 209.*

— 1913, nr. 86, 19 noiembrie, p. 2. — *193—196.*

— 1913, nr. 87, 20 noiembrie, p. 1—2. — *215—216.*

— 1913, nr. 92, 27 noiembrie, p. 1—2. — *214, 215.*

— 1913, nr. 97, 3 decembrie, p. 1. — *221, 223, 260, 261.*

— 1913, nr. 101, 7 decembrie, p. 2. — *248—249.*

— 1913, nr. 102, 8 decembrie, p. 1. — *261, 262.*

— 1913, nr. 103, 10 decembrie, p. 1. — *255—256.*

— 1913, nr. 104, 11 decembrie, p. 1. — *259, 261, 262, 263.*

— 1913, nr. 108, 15 decembrie, p. 1. — *328—331.*

— 1913, nr. 111, 19 decembrie, p. 2. — *279.*

— 1914, nr. 1 (119), 1 ianuarie, p. 1. — *323—324, 325.*

— 1914, nr. 5 (123), 7 ianuarie, p. 1. — *325.*

— 1914, nr. 16 (134), 21 ianuarie, p. 2—3. — *326—327, 359.*

„*Novoe Vremea*", Petersburg. — *266.*

— 1913, nr. 13 563, 13 (26) decembrie, p. 4. — *275—276.*

— 1914, nr. 13 588, 9 (22) ianuarie, p. 5. — *312.*

[*„Novoe Vremea" despre polemica dintre social-democraţi şi cadeţi în legătură cu problema dreptului naţiunilor la autodeterminare*]. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1913, nr. 13 563, 13 (26) decembrie, p. 4, la rubrica : Răsfoind ziare şi reviste. — *275—276.*

[*„Novoe Vremea" în legătură cu articolul lui S. Patraşkin* „O limbă plină de vigoare"]. — „Novoe Vremea", Petersburg, 1914, nr. 13 588, 9 (22) ianuarie, p. 5, la rubrica : Răsfoind ziare şi reviste. — *312.*

O *nouă sarcină*. — „Pravda Truda", Petersburg, 1913, nr. 12, 24 septembrie, p. 1. Semnat : Deputaţii R. V. Malinovski,

www.dacoromanica.ro

G. I. Petrovski, A. E. Badaev, M. K. Muranov, F. N. Samoilov, N. R. Şagov. — *113.*

Organizarea agrară şi sărăcimea satelor. — „Kievskaia Mîsl", 1913, nr. 244, 4 septembrie, p. 3, la rubrica : Secţia agronomiei sociale. Sub titlul comun : Congresul agricol. — *6—9.*

„Osvobojdenie", Stuttgart — Paris. — *314.*

Patraşkin, S. — vezi Grigoriev, S. T.

Pe baza curiilor stolîpiniste. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 62, 20 octombrie, p. 1, la rubrica : Cu privire la lupta pentru unitatea fracţiunii social-democrate. Semnat : S. — *108, 113—114.*

Pentru unitatea fracţiunii social-democrate. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 61, 19 octombrie, p. 1. Semnat : N. Ciheidze, V. Haustov, A. Bureanov, E. Jagiello, I. Tuleakov, Matv. Skobelev. — *117, 119—120.*

Peşehonov, A. V. Pe teme curente. Platforma noastră (profilul şi proporţiile ei). — „Russkoe Bogatstvo", Petersburg, 1906, [nr. 8], p. 178—206. — *226, 246, 357.*

Petersburg, 11 august. [Editorial]. — „Naş Puti", Petersburg, 1911, nr. 20, 11 august, p. 1—3. — *380.*

Petersburg, 20 octombrie. [Editorial]. — „Reci", Petersburg, 1913, nr. 287 (2 599), 20 octombrie (2 noiembrie), p. 2. — *95, 96—97, 115.*

Plehanov, G. V. Încă o conferinţă scizionistă. — „Za Partiiu", [Paris], 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, p. 1—3. — *167, 255, 256, 316, 334, 420.*

*— *Prefaţă [la cartea lui S. T. Arkomed „Mişcarea muncitorească şi social-democraţia în Caucaz"].* — In : Arkomed, S. T. Mişcarea muncitorească şi social-democraţia în Caucaz. Partea I. Cu o prefaţă a lui G. V. Plehanov. Geneva, imp. „Chaulmontet", 1910, p. V—XVI. — *17—18.*

— *Proiectul de program al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* — „Zarea", Stuttgart, 1902, nr. 4, august, p. 11—39, la rubrica : A. — *245—247, 266.*

— *Scrisoarea lui G. V. Plehanov către Biroul socialist internaţional.* — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 2, 8 decembrie, p. 2. — *219, 252.*

Polferov, I. I. O monografie a gospodăriei ţărăneşti. — „Russkaia Mîsl", Moscova-Petersburg, 1913, vol. VIII, p. 55—70. — *173—174, 175, 176.*

www.dacoromanica.ro

Popov, I. F. Calomnie lichidatoristă la adresa Internaţionalei. — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 4, 11 decembrie, p. 1. — *260, 264.*

„Pravda", Petersburg. — *31, 43, 75, 87, 89—90, 109, 110, 120, 169, 170, 186, 208, 209, 305, 315, 318, 326, 327, 361.*

— 1913, nr. 120 (324), 26 mai, p. 2—3. — *327, 361.*

„Pravda Truda", Petersburg, 1913, nr. 12, 24 septembrie, p. 1. — *113.*

Presa social-democrată germană despre sciziune. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 86, 19 noiembrie, p. 2, la rubrica : În sprijinul fracţiunii social-democrate. — *193—196.*

Primul recensământ general al populaţiei Imperiului rus din 1897. Vol. XI, LIX. Editura Comisiei centrale de statistică a Ministerului Afacerilor Interne, sub îngrijirea lui N. A. Troiniţki. [Petersburg], 1904. 2 vol. — *158—159.*

Programul partidului constituţional-democrat [adoptat la Congresul al II-lea]. — În : Partidul constituţional-democrat. (Partidul libertăţii poporului). Deciziile Congresului al II-lea de la 5—11 ianuarie 1906 şi programul. Petersburg, tip. „Obşcestvennaia Polza", 1906, p. 21—30. — *225, 265.*

Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului. — În : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 1—6. (P.M.S.D.R.). — *56—57, 64, 118, 127, 136, 148, 150, 167, 168, 218, 219, 227, 241, 242, 244, 246, 251, 252, 255—256, 262, 310, 316, 401, 406, 411—412, 413—414.*

[Proiectul condiţiei de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R. adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — În : Procesele-verbale ale Congresului (de unificare) al P.M.S.D.R. care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. „Ivanov", 1907, p. 362—363. — *401.*

Proiectul de lege al episcopului Nikon cu privire la şcolile şi asociaţiile ucrainene. — „Kievskaia Mîsl", 1913, nr. 246, 6 septembrie, p. 3. — *10—12.*

Proiectul de program al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. (Elaborat de redacţia ziarelor „Iskra" şi „Zarea"). — „Zarea", Stuttgart, 1902, nr. 4, august, p. 1—10, la rubrica : A. — *246.*

Proletariatul social-democrat organizat împotriva sciziunii şi scizioniştilor. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 75,

www.dacoromanica.ro

5 noiembrie, p. 2, la rubrica : În sprijinul fracţiunii social-democrate. — *277.*

„*Proletarii*", [Paris], 1909, nr. 46. Supliment la nr. 46 al ziarului „Proletarii", 16 (3) iulie, p. 7. — *326, 359, 360.*

„*Proletarskaia Pravda*", Petersburg. — *219, 220, 265.*

— 1913, nr. 1, 7 decembrie, p. 1, 2. — *221, 279.*

— 1913, nr. 2, 8 decembrie, p. 1—2. — *217, 218, 219, 221, 222, 223, 227, 228, 251, 262, 263—264, 310, 328.*

— 1913, nr. 4, 11 decembrie, p. 1. — *260, 264.*

— 1913, nr. 6, 13 decembrie, p. 1. — *248.*

— 1913, nr. 9, 17 decembrie, p. 2. — *262, 263.*

„*Prosveşcenie*", Petersburg. — *59.*

— 1913, nr. 3, p. 50—62, 77—81 ; nr. 4, p. 22—41 ; nr. 5, p. 25—36. — *148, 149, 240, 333.*

— 1913, nr. 9, p. 46—61. — *86—87.*

— 1913, nr. 10, p. 83—95, 95—105 ; nr. 11, p. 55—59 ; *nr. 12, p. 56—64. — *149, 273, 363, 416.*

— 1914, nr. 2, p. 32—48. — *364.*

— 1914, *nr. 4, p. 34—47 ; nr. 5, p. 57—71 ; nr. 6, p. 33—47, 85—89. — *156, 162, 327.*

Puşkin, A. S. Evgheni Oneghin. — *160.*

— *Ex ungue leonem.* (După gheare se cunoaşte leul). — *195—196.*

„*Puti Pravdî*", Petersburg. — *359, 361.*

— 1914, nr. 2, 23 ianuarie, p. 3. — *326.*

— 1914, nr. 9, 31 ianuarie, p. 3. — *362.*

— 1914, nr. 18, 21 februarie, p. 1. — *368.*

— 1914, nr. 61, 15 aprilie, p. 1. — *314.*

„*Raboceaia Pravda*", Petersburg, 1913, nr. 3, 16 iulie, p. 1. — *224.*

Rakitin, G. — *vezi* Leviţki, V.

Rakitnikov, N. I. Mihailovski şi Marx. — „Vernaia Mîsl", Petersburg, 1914, nr. 3, 29 ianuarie, p. 4—5. — *340—343, 355, 357.*

„*Raportul financiar al administraţiei ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" de la 21 august la 3 septembrie inclusiv.* — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 23, 4 septembrie, p. 4. — *13.*

www.dacoromanica.ro

Recensămîntul pe o zi al şcolilor primare din imperiu efectuat la 18 ianuarie 1911. Fasc. I, partea a 2-a, Circumscripţia de învăţămînt Petersburg. Guberniile : Arhanghelsk, Vologda, Novgorod, Oloneţk, Pskov şi Petersburg. Petersburg, tipolitografia „Ekonomia", 1912. 110 p. — *154, 211—213, 236—237, 238—239, 257—258.*

„*Reci*", Petersburg. — *15.*

— 1913, nr. 174 (2 486), 29 iunie (12 iulie), p. 2—3. — *224, 265.*

— 1913, nr. 275 (2 587), 8 (21) octombrie, p. 5. — *81—82.*

— 1913, nr. 287 (2 599), 20 octombrie, (2 noiembrie), p. 2. — *95, 96—98, 115.*

— 1913, nr. 321 (2 633), 23 noiembrie (6 decembrie), p. 7. — *197—198.*

— 1913, nr. 331 (2 643), 3 (16) decembrie, p. 3. — *224—226, 265.*

— 1913, nr. 340 (2 652), 12 (25) decembrie, p. 2. — *265—266, 275, 276.*

— 1914, nr. 33 (2 702), 3 (16) februarie, p. 2. — *344—345.*

— 1914, nr. 51 (2 720), 22 februarie (7 martie), p. 3—4. — *368, 369, 370, 375, 396.*

— 1914, nr. 54 (2 723), 25 februarie (10 martie), p. 2. — *369, 375, 396, 397—398.*

— 1914, nr. 55 (2 724), 26 februarie (11 martie), p. 2. — *375, 396, 397—398.*

— 1914, nr. 59 (2 728), 2 (15) martie, p. 2, 3. — *383, 384, 397—398.*

Referatul prof. Kosinski. Victoria gospodăriei bazate pe muncă proprie. — „Kievskaia Mîsl", 1913, nr. 242, 2 septembrie, p. 2. Sub titlul comun : Congresul agricol. — *6.*

Regulamentul cu privire la alegerile pentru Duma de stat. [6 (19) august 1905]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, p. 2—4. — *105.*

Regulamentul cu privire la alegerile pentru Duma de stat. [3 (16) iunie 1907]. — „Culegere de legi şi dispoziţii ale guvernului, editată de Senatul ocîrmuitor", Petersburg, 1907, secţia I, nr. 94, 3 iunie, p. 1 303—1 380. — *21, 106, 108.*

[Regulamentul provizoriu cu privire la greve, aprobat la 2 (15) decembrie 1905]. — „Culegere de legi şi dispoziţii ale guvernului, editată de Senatul ocîrmuitor", Petersburg, 1905, secţia I, nr. 233, 3 decembrie, art. 1 923, p. 3 187. — *17—18.*

www.dacoromanica.ro

[Regulamentul provizoriu cu privire la întruniri, aprobat la 4 (17) martie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 54, 8 (21) martie, p. 2. — *17—18.*

[Regulamentul provizoriu cu privire la societăţi şi asociaţii, aprobat la 4 (17) martie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 54, 8 (21) martie, p. 1—2. — *17—18.*

Revista presei. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 18, 29 august, p. 1—2. — *2, 3.*

Revista presei. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 23, 4 septembrie, p. 1. — *13.*

Rezoluţia cursanţilor. — „Za Pravdu", Petersburg, 1913, nr. 21, 27 octombrie, p. 2, la rubrica : În fracţiunea social-democrată. — *111—112.*

Rezoluţia lui Kautsky. — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 2, 8 decembrie, p. 1—2. Semnat : Kautsky, Ebert, Molkenbur. — *217, 218, 219, 221, 223, 227, 228, 229, 251, 260—261, 262, 263—264, 310, 328.*

Rezoluţia Biroului socialist internaţional — *vezi* Rezoluţia lui Kautsky.

Rezoluţie cu privire la atitudinea faţă de partidele neproletare [adoptată la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. — În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Paris, 1909, p. 454—455 (P.M.S.D.R.). — *66, 67, 74—76.*

Rezoluţie cu privire la sindicate [adoptată la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. — Ibid., p. 458. — *252.*

Rezoluţie pe baza dărilor de seamă [adoptată la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. (generală din 1908)]. — În : Comunicatul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la Conferinţa ordinară generală de partid care a avut loc. [Edit. C.C. al P.M.S.D.R., Paris, 1909], p. 4 (P.M.S.D.R.). — *113, 303, 307, 309—310, 315, 324, 365.*

Rezoluţiile [adoptate la Conferinţa a V-a (generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — În : Comunicatul Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la Conferinţa ordinară generală de partid care a avut loc. [Edit. C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], p. 4—7. (P.M.S.D.R.). — *365.*

Rezoluţiile [adoptate la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferinţa generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din anul 1912.

www.dacoromanica.ro

Edit. C.C. Paris, tip. coop. „Ideal", 1912, p. 14—34. (P.M.S.D.R.). — *208, 304.*

Rezoluţiile cu privire la autonomia naţională şi teritorială [adoptate la Conferinţa din 1907 a partidelor socialiste naţionale din Rusia]. — În : Procesele-verbale ale Conferinţei partidelor socialiste-naţionale din Rusia de la 16—20 aprilie 1907. Petersburg, [„Seim"], 1908, p. 143—144, în : Anexe. — *147, 191, 242, 334.*

**Rezultatele studiului statistic de evaluare din gubernia Penza, sub îndrumarea generală a lui V. G. Groman.* Seria a III-a. Cercetarea bunurilor funciare sub îndrumarea nemijlocită a lui V. G. Groman împreună cu I. V. Bleaher. Partea a II-a. Recensământul gospodăriilor ţărăneşti. Prelucrat de G. V. Şub. Secţia I. Date informative cu privire la localităţi şi tabele pe obşti potrivit datelor recensământului total pe gospodării. Fasc. 3. Judeţul Krasnoslobodsk. Penza, tipolitografia „Rapoport", 1913. X, 191 p. 2 tabele anexe. (Zemstva guberniei Penza. Secţia evaluări). — *292—299.*

**Rojkov, N. A. Stadiul actual al problemei agrare în Rusia.* — „Naşa Zarea", Petersburg, 1913, nr. 6, p. 39—44. — *173—177.*

„Rossiia", Petersburg. — *266.*

„Russkaia Mîsl", Moscova — Petersburg. — *312.*

— 1913, vol. VIII, p. 55—70. — *173—174, 175, 176.*

— 1913, vol. XII, p. 1—12. — *336—339.*

— 1914, vol. I, p. 148—158. — *351—353, 368, 369, 375.*

„Russkie Vedomosti", Moscova. — *84—85, 384.*

— 1905, nr. 210, 5 august, p. 3. — *85.*

— 1914, nr. 45, 23 februarie, p. 2—3. — *369, 376, 396.*

— 1914, nr. 49, 28 februarie, p. 2. — *384.*

„Russkoe Bogatstvo", Petersburg. — *340, 342, 355, 357, 358.*

— 1906, [nr. 8], p. 178—206. — *226, 246, 357.*

„Russkoe Slovo", Moscova, 1913, nr. 198, 28 august (10 septembrie), p. 2. — *128, 129.*

S-au rătăcit între trei brazi. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 24, 5 septembrie, p. 1—2. Semnat : A. G. — *17.*

[Saveliev, M. A.]. Internaţionala şi problema unităţii. — „Proletarskaia Pravda", Petersburg, 1913, nr. 1, 7 decembrie, p. 1. Semnat : I. Vetrov. — *221.*

www.dacoromanica.ro

Semkovski, S. I. Marxism simplist în problema națională. — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 71, 31 octombrie, p. 2. — *149—150, 152, 162, 243—246.*

„Severnaia Mîsl", Petersburg, 1913, nr. 1, 23 noiembrie, p. 3. — *268, 270.*

— 1913, nr. 2, 26 noiembrie, p. 2. — *270.*

„Severnaia Pravda", Petersburg. — *16.*

— 1913, nr. 20, 25 august, p. 2. — *111.*

*— 1913, nr. 21, 27 august, p. 1. — *2.*

*— 1913, nr. 27, 3 septembrie, p. 2. — *14, 17.*

— 1913, nr. 29, 5 septembrie, p. 1. — *127—131, 132, 133, 135—136, 149—150, 152.*

Starea de lucruri din partid. [Rezoluție adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soțial-Demokrat", [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, p. 10, la rubrica : Viața de partid. — *113, 303, 304, 307, 310, 315, 324.*

Sk., N. ; Skop, N. — *vezi* Zinoviev, G. E.

Sologub, F. Spiriduşul. — *238.*

„Soțial-Demokrat", [Vilno-Petersburg] — Paris — Geneva. — *58, 60, 170, 422.*

— [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, p. 10. — *113, 303, 304, 307, 310, 315, 324.*

[Stalin, I. V.]. Problema națională și social-democrația. — „Prosveşcenie", Petersburg, 1913, nr. 3, p. 50—62 ; nr. 4, p. 22—41 ; nr. 5, p. 25—36. Semnat : K. Stalin. — *149, 240, 333.*

Statistica proprietății funciare din 1905. Culegere de date privind 50 de gubernii ale Rusiei europene. Petersburg, tip. Minkov, 1907. 199 p. ; L p. tabele. (Comisia centrală de statistică a Ministerului Afacerilor Interne). — *338.*

Statutul organizatoric al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptat la Congresul al II-lea al partidului. — In : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Edit. C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 7—9. (P.M.S.D.R.). — *35.*

Statutul organizatoric [al P.M.S.D.R., adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R. care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. „Ivanov", 1907, p. 419—420. — *34, 35, 37.*

www.dacoromanica.ro

„*Stoikaia Mîsl*", Petersburg, 1914, nr. 2, 28 februarie, p. 1. — *379—380.*

— 1914, nr. 4, 5 martie, p. 2. — *379—380.*

[Stucika, P. I.] Problema naţională şi proletariatul leton. — „Prosveşcenie", Petersburg, 1914, nr. 2, p. 32—48. Semnat : Veteran. — *363.*

Struve, P. B. Asanarea puterii de stat. Dedicat lui S. L. Frank. — „Russkaia Mîsl", Moscova — Petersburg, 1914, vol. I, p. 148—158. — *351—353, 368, 369, 396.*

*— *Intelectualitatea şi revoluţia.* — În : Vehi. Culegere de articole cu privire la intelectualitatea rusă. Moscova, [tip. „Sablin", martie] 1909, p. 127—145. — *368—370.*

Şingarev, A. I. Drum spinos. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1914, nr. 45, 23 februarie, p. 2—3. — *397.*

— *Faptele şi tactica unui optimism pesimist.* — „Reci", Petersburg, 1914, nr. 55 (2 724), 26 februarie (11 martie), p. 2. — *375, 397, 398.*

„*Şleahi*", Lvov, 1913, nr. 8—9, 1 coală. — *224—225, 265.*

Trubeţkoi, E. N. Noua Rusie a zemstvelor. (Din observaţiile unui militant al zemstvei). — „Russkaia Mîsl", Moscova — Petersburg, 1913, vol. XII, p. 1—12. — *336—339.*

„*Ţait*", Petersburg, 1913, nr. 28, 17 (30) septembrie, p. 3—4. În limba idiş. — *127—128, 132—133, 135—137, 149, 150, 152—153, 155, 162.*

Ţereteli, I. G. Balagansk. [Telegramă către preşedintele fracţiunii social-democrate, Ciheidze]. — „Novaia Rabocceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 81, 13 noiembrie, p. 2, la rubrica : În sprijinul fracţiunii social-democrate. — *207, 209.*

Ucaz al senatului ocîrmuitor [cu privire la ieşirea ţăranilor din obşti şi la consolidarea proprietăţii personale asupra pămîntului lotual. 9 (22) noiembrie 1906]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, p. 1. — *298.*

Unitatea fracţiunii social-democrate ameninţată ! — „Novaia Raboceaia Gazeta", Petersburg, 1913, nr. 60, 18 octombrie, p. 1. Semnat : Deputaţii N. Ciheidze, I. Tuleakov, E. Jagiełło, V. Haustov, A. Bureanov, Mat. Skobelev. — *103, 106.*

Uspenski, G. I. Ghereta. — *267.*

*„*Vehi*". Culegere de articole despre intelectualitatea rusă. Moscova, [tip. „Sablin", martie] 1909. II, 209 p. — *368—369.*

www.dacoromanica.ro

Velihov, L. A. Congresul de la Kiev al reprezentanţilor oraşelor. Idei şi fapte. — „Gorodskoe Delo", Petersburg, 1913, nr. 20, 15 octombrie, p. 1 334—1 343. — *123—124.*

„Vernaia Mîsl", Petersburg. — *378.*

— 1914, nr. 3, 29 ianuarie, p. 4—5. — *340—343, 355, 357.*

— 1914, nr. 6, 5 februarie, p. 1. — *378.*

„Vestnik Evropî", Petersburg. — *384.*

— 1912, [nr. 8], p. 149—163 ; [nr. 9], p. 149—165. — *160—169, 416—417, 418, 419.*

„Vestnik Zagranicinoi Federaţii Grupp Sodeistviia Partii Soţ.-rev." („Buletinul Federaţiei din străinătate a grupurilor de sprijinire a Partidului socialist-revoluţionar"), Paris. — *269.*

Veteran — vezi Stucika, P. I.

Vinogradov, P. G. Scrisori politice. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1905, nr. 210, 5 august, p. 3. — *85.*

„Volnaia Mîsl", Petersburg, 1913, nr. 3, 1 noiembrie, p. 1. — *171—172.*

Voronov, B. Cu cine mergem ? — „Stoikaia Mîsl", Petersburg, 1914, nr. 2, 28 februarie, p. 1. — *379.*

[Voronţov-Daşkov, I. I.] Raportul generalului-aghiotant contele Voronţov-Daşkov cu privire la cei opt ani de administrare a Caucazului adresat maiestăţii sale ţarului. Petersburg, Imprimeriile statului, 1913, 36 p. — *128.*

Zak, S. S. Cu privire la problema programului muncitoresc. — „Zavetî", [Petersburg], 1912, nr. 3, iunie, p. 58—89 ; nr. 4, iulie, p. 1—31. — *68—72.*

„Za Partiiu", [Paris], 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, p. 1—3. — *168, 255, 256, 316, 334, 420.*

„Za Pravdu", Petersburg. — *96, 111, 166.*

*— 1913, nr. 12, 17 octombrie, p. 1. — *93.*

— 1913, nr. 13, 18 octombrie, p. 2. — *103, 106—107, 117, 119, 168, 170, 179.*

— 1913, nr. 19, 25 octombrie, p. 2—3. — *177.*

— 1913, nr. 21, 27 octombrie, p. 2. — *111.*

— 1913, nr. 22, 29 octombrie, p. 2—3. — *168—169, 179—181*

— 1913, nr. 26, 2 noiembrie, p. 2. — *277.*

— 1913, nr. 42, 23 noiembrie, p. 3. — *197—198.*

www.dacoromanica.ro

— 1913, nr. 45, 27 noiembrie, p. 2. — *237.*

„*Zarea*", Stuttgart. 1902, nr. 4, august, p. 1—10, 11—39. — *246—247, 266.*

Zasulici, V. I. În jurul unei probleme. — „Jivaia Jizn", Petersburg, 1913, nr. 8, 19 iulie, p. 2—3. — *26—47.*

„*Zavetî*", [Petersburg]. — *68, 269.*

— 1912, nr. 3, iunie, p. 58—89 ; nr. 4, iulie, p. 1—31. — *68—72.*

„*Zemşcina*", Petersburg. — *266.*

[Zinoviev, G. E.] Cum i-au demascat bundiştii pe lichidatori. — „Prosveşcenie", Petersburg, 1913, nr. 3, p. 77—81. Semnat : N. Sk. — *148, 333.*

„*Zvezda*", Petersburg. — *109.*

Abstract of the Twelfth Census of the United States. 1900. 3-d ed. Washington, Government Printing Office, 1904, XV, 454 p. (Bureau of the Census. S. N. D. North, Director). — *138.*

Bauer, O. Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie. Wien, Volks-Buchh. Brand, 1907, VIII, 576 S. (Marx-Studien. Blätter zur Theorie und Politik des wissenschaftlichen Sozialismus. Hrsg. von M. Adler und R. Hilferding. Bd. 2). — *138, 148, 242, 333, 411, 418—419.*

[Bernstein, E.] Vorbemerkung [zu dem Buch : „Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx..."]. — In : Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx. 1844 bis 1883. Hrsg. von A. Bebel und E. Bernstein. Bd. 1. Stuttgart, Dietz, 1913, S. XI—XX. — *280, 281.*

— *Vorbemerkung [zu dem Buch : „Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx..."].* Ibidem, Bd. 2. S. VII — XXIV. — *280, 281.*

— *Vorbemerkung [zu dem Buch : „Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx..."].* — Ibidem, Bd. 3, S. VII-XXIV. — *280, 281.*

— *Vorbemerkung [zu dem Buch : „Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx..."].* — Ibidem, Bd. 4, S. VII—XX. — *280, 281.*

Die Beziehungen zwischen der politischen Partei und den Gewerkschaften. [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Stuttgart]. — In : Internationaler Sozialistenkongress zu Stutt-

www.dacoromanica.ro

gart. 18. bis 24. August 1907. Berlin, Buchh. „Vorwärts", 1907, S. 50—51. — *62, 252.*

Blocher, E. Die Nationalitäten in der Schweiz. — „Preussische Jahrbücher", Berlin, 1910, Bd. 140, Hft. III, Juni, S. 470—480. — *129, 152.*

**Briefe und Auszüge aus Briefen von Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx und A. an F. A. Sorge u. Andere.* Stuttgart, Dietz, 1906, XII, 422 S. — *281.*

**Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx.* 1844 bis 1883. Hrsg. von A. Bebel und E. Bernstein. Bd. 1—4. Stuttgart, Dietz, 1913, 4. Bd. — *280—287.*

*— Bd. 1. XX, 448 S. — *280, 281, 282—287.*

*— Bd. 2. XXIV, 429 S. — *280, 281.*

*— Bd. 3. XXIV, 442 S. — *176, 280—281, 390—391.*

*— Bd. 4. XX, 536 S. — *280—281, 415.*

„*Der Čechoslavische Sozialdemokrat*", Prag, 1913, Nr. 3, 15. April, S. 23. — *419.*

10-e Congrès National tenu à Brest les 23, 24 et 25 Mars 1913. Compte rendu sténographique. Au Siège du Conseil National. Paris, [1913]. 358 p. (Parti Socialiste. (Section Française de l'Internationale Ouvrière)). — *38, 39.*

Die Einheit der Gewerkschaftsbewegung. [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Kopenhagen]. — In : Internationaler Sozialistenkongress zu Kopenhagen. 28. August bis 3. September 1910. Berlin. Buchh. „Vorwärts", 1910, S. 43—44. — *184, 317, 419.*

Einheit der Partei. [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Amsterdam]. — In : Internationaler Sozialistenkongress zu Amsterdam. 14. bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchh. „Vorwärts", 1904, S. 32. — *184.*

Engels, F. Brief an das Brüsseler Komitee. Nr. II. 19. [16] September 1846. — In : Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx. 1844 bis 1883. Hrsg. von A. Bebel und E. Bernstein. Bd. 1. Stuttgart, Dietz, 1913, S. 28—34. — *285.*

Engels, F. Brief an das Brüsseler Komitee. Nr. III, 23. Oktober 1846. — Ibidem, S. 40—45. — *285—286.*

*— *[Brief an K. Marx].* Ende September 1844. — Ibidem, S. 1 — 4. — *283—284.*

*— *[Brief an K. Marx].* 20. Januar 1845. — Ibidem, S. 10—14. — *283—284.*

www.dacoromanica.ro

*— *[Brief an K. Marx].* 22. Februar 1845. — Ibidem, S. 14—18. — *284.*

*— *[Brief an K. Marx].* 24. November 1847. — Ibidem, S. 83—84. — *286—287.*

— *Die Lage der arbeitenden Klasse in England.* Nach eigner Anschauung und authentischen Quellen. Leipzig, Wigand, 1845. 358 S. — *283.*

„*Frankfurter Zeitung*", Frankfurt am Main. — *194.*

Henry, R. La Suisse et la question des langues, avec une carte des groupes linguistiques et de cartons. Bern, 1907. 34 p. — *151.*

Hourwich, I. Immigration and Labor. The Economic Aspects of European Immigration to the United States. New York — London, Putnam, 1912. XVII, 544 p. — *101.*

Das Internationale Bureau. — „Vorwärts", Berlin, 1913, Nr. 333, 18. Dezember, S. 3. Unter der Rubrik: Aus der Partei. — *228—229, 248, 274.*

Internationale Regeln der Sozialistischen Taktik. [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Amsterdam]. — In: Internationaler Sozialistenkongress zu Amsterdam. 14. bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchh. „Vorwärts", 1904, S. 31—32. — *148.*

Die Internationale Sozialdemokratie und der Nationalitätenstreit in Österreich. [Die Resolution des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn]. — In: Verhandlungen des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn vom 24. bis 29. September 1899 im „Arbeiterheim". Nach dem stenographischen Protokolle. Wien, Volksbuchh. Brand, 1899, S. XV—XVI. — *149, 153, 160, 162, 192, 242, 332, 333, 416, 417.*

Die Internationale Sozialdemokratie und der Nationalitätenstreit in Österreich. [Der Resolutionsentwurf der Exekutive der südslavischen sozialdemokratischen Partei, angetragen dem Gesamtparteitag der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn. — Ibidem, S. XV. — *145, 148—149, 152, 191, 192, 242, 332, 333.*

J. K. — *vezi* Marhlevski, I. I.

Kautsky, K. Nationalität und Internationalität. [Stuttgart, Singer, 1908]. 36 S. (Ergänzungshefte zur „Neuen Zeit". Nr. 1. 1907/1908. Ausgegeben am 18. Januar 1908). — *138, 150, 242, 409, 410, 411, 412, 415, 417.*

*— *Nochmals das Internationale Bureau.* — „Vorwärts", Berlin, 1913, Nr. 339, 24. Dezember, S. 3. Unter der Rubrik: Aus der Partei. — *273—274.*

www.dacoromanica.ro

Land „campaign". Opening speeches by Mr. Lloyd-George. — „The Times", London, 1913, No. 40, 341, October 13. — *77—80.*

„Leipziger Volkszeitung", 1913, Nr. 266, 15. November. 3. Beilage zu Nr. 266 „Leipziger Volkszeitung", S. 1. — *166—170, 194.*

— 1913, Nr. 276, 28. November, S. 2. — *195—196.*

— 1913, Nr. 282, 5. Dezember, S. 2. — *200.*

Luxemburg, R. Kwestja narodowościowa i autonomja. — „Przegląd Socjaldemokratyczny", [Kraków], 1908, N 6, sierpień, s. 482—515 ; N 7, wrzesień, s. 597—631 ; N 8—9, październik — listopad, s. 687—710 ; N 10, grudzień, s. 795—818 ; 1909, * N 12, czerwiec s. 136—163 ; N 14—15, serpień — wrzesień, s. 351—376. — *157—160, 162.*

[Marchlewski, J.] Die Spaltung in der russischen sozialdemokratischen Fraktion. — „Leipziger Volkszeitung", 1913, Nr. 276, 28. November, S. 2. Unterschrift : J. K. — *194—196.*

Marx, K. u. Engels, F. Manifest der Kommunistischen Partei. London. „Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter", 1848. 30 S. — *285.*

**Marx, K. [Brief an F. Engels].* 2. November 1867. — In : Der Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx. 1844 bis 1883. Hrsg. von A. Bebel und E. Bernstein. Bd. 3. Stuttgart, Dietz, 1913, S. 419—422. — *390—391, 415.*

*— *[Brief an F. Engels].* 30. November 1867. — Ibidem, S. 433—436. — *390—391, 415.*

*— *[Brief an F. Engels].* 5. Juli 1870. — Ibidem, Bd. 4, S. 291—294. — *415.*

— *Erklärung.* An die Redaktion des Sozialdemokrat ! — Ibidem, Bd. 3, S. 231. — *176.*

— *Misère de la philosophie.* Réponse à la philosophie de la misère de M. Proudhon. Paris-Bruxelles, Frank-Vogler, 1847. 178 p. — *285.*

Das Parlamentsurteil gegen den Kanzler. — „Leipziger Volkszeitung", 1913, Nr. 282, 5. Dezember, S. 2. — *200.*

Die politische Aktion. [Die Resolution des Internationalen Sozialistischen Arbeiter- und Gewerkschaftskongresses zu London]. — In : Verhandlungen und Beschlüsse des Internationalen Sozialistischen Arbeiter- und Gewerkschaftskongresses zu London vom 27. Juli bis 1. August 1896. Berlin, Expedition der Buchh. „Vorwärts", 1896, S. 18. — *266.*

„Preussische Jahrbücher", Berlin, 1910, Bd. 140, Hft. III, Juni, S. 470—480. — *128, 152.*

www.dacoromanica.ro

Proudhon, P. J. Système des contradictions économiques, ou Philosophie de la misère. Nouvelle édition. T. 1—2. Paris, Guillaumin, Marpon — Flammarion, 1846. 2. vol. — *143, 285.*

„*Przegląd Socjaldemokratyczny*", [Kraków], 1908, N 6, sierpień, S. 482—515 ; N 7, wrzesień, s. 597—631 ; N 8—9, październik — listopad, s. 687—710 ; N 10, grudzień, S. 795—818 ; 1909, *N 12, czerwiec, s. 136—163 ; N 14—15, sierpień — wrzesień, s. 351—376. — *156—159.*

„*Sozialistische Monatshefte*", Berlin. — *194.*

Die Spaltung in der russischen sozialdemokratischen Dumafraktion. — „Leipziger Volkszeitung", 1913, Nr. 266, 15. November. 3. Beilage zu Nr. 266 „Leipziger Volkszeitung", S. 1. — *166—170, 194.*

**Statistical abstract of the United States.* 1911. No. 34. Prepared by the Bureau of the secretary of commerce and labor. Washington, 1912, 803 p. (Department of commerce and labor). — *100.*

„*The Times*", London, 1913, No. 40, 341, October 13, p. 13. — *77—80.*

[Trotzki, L.] Aus dem russischen Parteileben. — „Vorwärts", Berlin, 1912, Nr. 72, 26. März, 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1. — *229.*

Eine Wendung zum Besseren. — „Der Čechoslavische Sozialdemokrat", Prag, 1913, Nr. 3, 15. April, S. 23. Unter der Rubrik : Notizen. — *419.*

*— *Verhandlungen des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn vom 24. bis 29. September 1899 im „Arbeiterheim".* Nach dem stenographischen Protokolle. Wien, Volksbuchh. Brand, 1899. XX, 144 S. — *145, 148—149, 151, 153, 160, 191, 192, 242, 332—333, 416, 417.*

„*Vorwärts*", Berlin, 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 1. — *229.*

— 1913, Nr. 306, 21. November. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 2. — *183—184.*

— 1913, Nr. 333, 18. Dezember, S. 3. — *228—230, 248, 249, 274.*

*— 1913, Nr. 339, 24. Dezember, S. 3. — *273—274.*

Zur Spaltung in der sozialdemokratischen Dumafraktion. — „Vorwärts", Berlin, 1913, Nr. 306, 21. November. 1. Beilage des „Vorwärts", S. 2. Unter der Rubrik : Aus der Partei. — *183—184.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

Adler, Viktor (1852—1918) — unul dintre organizatorii şi liderii social-democraţiei austriece ; la începutul activităţii sale politice a fost radical burghez, iar de la mijlocul deceniului al 9-lea al secolului trecut a luat parte la mişcarea muncitorească. În 1886 a fondat ziarul „Die Gleichheit" ; cu începere din 1889 a fost redactor la „Arbeiter-Zeitung", organul central al social-democraţiei austriece. În ultimele două decenii ale secolului trecut a întreţinut legături cu F. Engels, dar curînd după moartea acestuia a alunecat spre reformism şi a fost unul dintre conducătorii oportunismului. În timpul primului război mondial, Adler s-a situat pe o poziţie centristă, a propagat ideea „păcii între clase" şi a combătut acţiunile revoluţionare ale clasei muncitoare. În 1918, după instaurarea republicii burgheze în Austria, a fost cîtva timp ministru de externe. — *332.*

*Akimov (Mahnoveţ *), V. P.* (1872—1921) — social-democrat, reprezentant de seamă al „economismului", oportunist extremist. A fost unul dintre conducătorii „Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate" ; a luat poziţie împotriva grupului „Eliberarea muncii", iar apoi şi împotriva „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost unul dintre reprezentanţii aripii de dreapta a menşevismului. În perioada revoluţiei din 1905—1907 a susţinut ideea lichidatoristă a creării unei organizaţii muncitoreşti fără partid, în cadrul căreia social-democraţia n-ar fi fost decît unul dintre curentele ideologice. În anii reacţiunii s-a retras din rîndurile social-democraţiei. — *46.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menşevismului. În 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii". Începînd din 1900 a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a manifestat ca un menşevic activ. În 1905 a lansat ideea oportunistă a convocării unui „congres muncitoresc", pe care-l opunea partidului proletariatului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul

* În paranteză sînt scrise cu litere cursive adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

dintre conducătorii lichidatorilor şi a făcut parte din redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata", organ al menşevicilor-lichidatori ; în 1912 a participat la constituirea Blocului antipartinic din august. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; în emigraţie a făcut propagandă pentru intervenţia armată împotriva Rusiei Sovietice. — *47—49.*

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activităţii sale politice a fost social-democrat. În perioada revoluţiei din 1905—1907 a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii a fost otzovist şi unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial a fost social-şovinist ; a colaborat la o serie de ziare burgheze. În 1917 s-a alăturat grupului „Edinstvo", înfiinţat de Plehanov, şi s-a situat pe o poziţie contrarevoluţionară. În iulie 1917 a ticluit, împreună cu serviciul de contraspionaj militar, nişte documente false, l-a calomniat pe V. I. Lenin şi pe bolşevici. În aprilie 1918 a fugit peste graniţă. În emigraţie s-a alăturat taberei ultrareacţionare. — *202.*

An — vezi Jordania, N. N.

Anseele, Edouard, (1856—1938) — unul dintre întemeietorii şi liderii Partidului muncitoresc din Belgia ; oportunist, militant de seamă al mişcării cooperatiste din această ţară. A făcut parte din Comitetul Executiv al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a. În anii 1918—1921 a fost ministru al lucrărilor publice, iar în 1925—1927 ministru al comunicaţiilor. — *205.*

Arseniev, K. K. (1837—1919) — publicist liberal şi militant pe tărîm obştesc, avocat. Cîţiva ani a deţinut funcţii elective în organele de zemstvă. Începînd din anul 1880 s-a ocupat cu publicistica ; a condus la „Vestnik Evropî" rubrica evenimentelor interne. A fost unul dintre întemeietorii Partidului reformelor democratice. Autor al unei serii de lucrări, îndeosebi în probleme juridice şi de istorie literară. — *383.*

Aşer, M. — vezi Birnbaum, Natan.

B

Babuşkin, I. V. (1873—1906) — muncitor, apoi revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1893 în cadrul unui cerc muncitoresc condus de V. I. Lenin. A desfăşurat o activitate energică în difuzarea în uzină a primului manifest agitatoric social-democrat, elaborat de Lenin, „Către muncitorii de la Uzina «Semiannikovski»". Din primul moment al organizării „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, Babuşkin devine unul dintre cei mai activi membri ai ei şi colaborator apropiat

www.dacoromanica.ro

al lui Lenin. A participat activ la organizarea „Iskrei" leniniste, a fost unul dintre primii agenți și corespondenți ai acesteia. De nenumărate ori a fost arestat și pedepsit cu deportare și închisoare. Participant activ la revoluția din 1905—1907, a fost membru al comitetelor Irkutsk și Cita ale P.M.S.D.R. În timpul unui transport de arme a fost surprins de un detașament de pedepsire și împușcat fără nici o anchetă și judecată. Lenin a apreciat mult devotamentul neprecupețit al lui Babușkin față de cauza revoluției și a scris că el a fost „unul dintre cei mai buni și mai devotați muncitori «iskriști», unul dintre cei mai buni și mai devotați conducători ai proletariatului revoluționar" (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 489). Lenin a scris necrologul lui Babușkin (vezi Opere complete, vol. 20, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 83—87). — *26.*

Badaev, A. E. (1883—1951) — bolșevic, de profesie muncitor-lăcătuș, ulterior activist sovietic de stat și de partid. A intrat în P.M.S.D.R. în 1904 ; a desfășurat muncă de partid la Petersburg. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Petersburg ; a făcut parte din fracțiunea bolșevică a Dumei ; paralel cu activitatea în Dumă a desfășurat o intensă activitate revoluționară în afara Dumei ; a colaborat la ziarul bolșevic „Pravda", a participat la consfătuirile de la Cracovia și Poronino ale Comitetului Central cu unii activiști de partid. În noiembrie 1914, împreună cu alți deputați bolșevici, a fost arestat, iar în 1915 deportat în ținutul Turuhansk. Înapoiat din deportare după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a luat parte activă la munca organizației bolșevice din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie de partid, de stat și în economie. În anii 1938—1943 a fost președintele Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.F.S.R. și vicepreședintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Membru al Comitetului Central începînd din anul 1925. Autor al cărții „Bolșevicii în Duma de stat" apărută în numeroase ediții. — *103, 106, 107, 168, 177.*

Basok — vezi Melenevski, M. M.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa-numitului „austromarxism", care era o variantă a reformismului. Bauer a fost unul dintre autorii teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei culturale-naționale". Bauer a avut o atitudine negativă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. În anii 1918—1919 a fost ministru de externe al Republicii austriece. În 1919, 1927 și 1934 a participat activ la reprimarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Austria. În manifestările sale anticomuniste mergea alături de fascism, sprijinind propaganda pangermană. — *138, 148, 191—192, 242, 333, 409, 410, 411, 418, 419.*

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai Partidului social-democrat german și ai mișcării muncito-

www.dacoromanica.ro

reşti internaţionale. Şi-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. A fost membru al Internaţionalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii") ; a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag. În ultimul deceniu al secolului trecut şi la începutul primului deceniu al acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului şi revizionismului din rîndurile social-democraţiei germane. Cuvîntările rostite de Bebel împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepţiilor marxiste şi de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 392). În ultima perioadă a activităţii sale, Bebel a comis o serie de greşeli cu caracter centrist. — *280.*

Beilis, M. T. (n. 1873) — salariat la fabrica de cărămizi a lui Zaiţev din Kiev, evreu, în 1911 a fost învinuit pe nedrept de asasinarea unui copil creştin, chipurile, în scop ritual. Ancheta cazului Beilis a durat mai mult de doi ani. Procesul a constituit o expresie concretă a politicii şoviniste antisemite şi pogromiste a guvernului ţarist, care s-a intensificat îndeosebi în perioada noului avînt revoluţionar. În pofida presiunii făţişe exercitată de guvern, a componenţei speciale a juraţilor, a denaturării faptelor şi a recrutării unor martori mincinoşi din rîndurile sutelor negre şi ale poliţiştilor, în 1913 tribunalul a fost nevoit să-l achite pe Beilis. — *198.*

Berdeaev, N. A. (1874—1948) — filozof idealist reacţionar, adept al misticismului. În primele sale lucrări publicistice s-a situat pe poziţiile „marxismului legal", iar mai tîrziu a devenit un duşman făţiş al marxismului. În 1905 a intrat în partidul cadeţilor. În anii reacţiunii a fost unul dintre reprezentanţii curentului filozofic-religios al căutării de dumnezeu, a colaborat la culegerea contrarevoluţionară „Vehi". După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca apologet al feudalismului şi al scolasticii medievale, în care vedea singurul mijloc de apărare împotriva comunismului în creştere. În 1922 a fost expulzat pentru activitatea sa contrarevoluţionară în străinătate, unde a fost unul dintre ideologii emigraţiei albe. — *148.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democraţiei germane şi al Internaţionalei a II-a ; teoretician al revizionismului şi reformismului. A participat la mişcarea social-democrată începînd din a doua jumătate a deceniului al 8-lea al secolului trecut. Din 1881 pînă în 1889 a fost redactor al ziarului „Der Sozialdemokrat", organ central al Partidului social-democrat din Germania. În anii 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit", sub titlul comun „Problemele socialismului", o serie de articole care au fost apoi editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului şi sarcinile social-democraţiei", în care a procedat în mod făţiş la revizuirea bazelor filozofice, economice şi politice ale

www.dacoromanica.ro

marxismului revoluţionar. Bernstein afirma că mişcarea muncitorească nu are altă sarcină decît aceea de a lupta pentru reforme menite să îmbunătăţească situaţia economică a muncitorilor în societatea capitalistă. El a lansat formula oportunistă: „mişcarea este totul, scopul final nu este nimic". În timpul primului război mondial, Bernstein s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În anii care au urmat, Bernstein a continuat să sprijine politica burgheziei imperialiste, a luat atitudine împotriva Revoluţiei Socialiste din Octombrie şi a Statului sovietic. — *14, 15, 16, 242, 280.*

Bertrand, Louis (n. 1856) — socialist belgian, reformist, unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc belgian. Începînd din 1894 — deputat; a condus timp de mai mulţi ani fracţiunea socialistă din parlament. A întemeiat şi redactat ziarul „Peuple", a fost membru al Biroului socialist internaţional. În 1918 a intrat în guvern. — *205.*

Birnbaum (Aşer), *Nathan* (1864—1937) — filozof austriac, unul dintre teoreticienii şi conducătorii mişcării naţionaliste reacţionare — sionismul. În ultimii ani a devenit ateist. — *418.*

Blanc, Louis (1811—1882) — socialist mic-burghez francez, istoric. Negînd caracterul ireductibil al contradicţiilor de clasă din societatea capitalistă, s-a manifestat ca un adversar al revoluţiei proletare şi s-a situat pe poziţii de înţelegere cu burghezia. Prin tactica sa conciliatoare a ajutat burghezia să abată pe muncitori de la lupta revoluţionară. Prin cuvîntul „louisblanchism", Lenin a desemnat tactica împăciuitoristă, oportunistă a menşevicilor, kautskiştilor şi a altor trădători ai cauzei revoluţiei şi ai intereselor clasei muncitoare. Principalele lucrări ale lui Louis Blanc sînt: „Organizarea muncii", „Istoria revoluţiei franceze [din 1789]" în 12 volume etc. — *285.*

Blocher, Eduard (n. 1870) — preot german. Începînd din 1899 a colaborat la revista „Preussische Jahrbücher" şi la alte organe conservatoare. A fost unul dintre întemeietorii societăţii lingvistice germano-elveţiene; autor al unei serii de articole ştiinţifice. — *152.*

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist, de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a devenit conducător al otzoviştilor şi lider al grupului antipartinic „Vpered". În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu — „empiriomonismul" (o variantă a filozofiei machiste subiectiv-idealiste), pe care Lenin l-a criticat cu vehemenţă în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism". La Consfătuirea din iunie 1909 a redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii", Bogdanov a fost exclus din rîndurile bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii „Proletcultului". Începînd din 1926 a fost director al Institutului de transfuzie a sîngelui, fondat de el. — *326—327, 359—362.*

www.dacoromanica.ro

Braines, B. (n. 1884) — ziarist, începînd din 1904 — participant la mişcarea revoluţionară, mai întîi social-democrat, apoi eser. Începînd din 1912 a activat în cadrul sindicatului metalurgiştilor din Riga, a colaborat la presa socialist-revoluţionară. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului din Petrograd şi al C.E.C. în prima legislatură. În 1918 s-a rupt de eseri ; în 1923 a fost primit în partidul bolşevic, a activat în sectorul economic. — *268.*

Braun — *vezi* Ianson, I. E.

Bronştein, S. I. — *vezi* Semkovski, S.

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost „marxist legal". A procedat la revizuirea teoriei lui Marx în problema agrară, căutînd să explice pauperizarea maselor populare prin aşa-zisa „lege a fertilităţii descrescînde a solului". După revoluţia din 1905—1907 a aderat la cadeţi, a propovăduit misticismul filozofic şi a colaborat la culegerea contrarevoluţionară „Vehi". În 1918 s-a făcut preot ; în 1922 a fost expulzat pentru activitate contrarevoluţionară ; în străinătate a desfăşurat o propagandă duşmănoasă împotriva U.R.S.S. — *242.*

Bunin, I. A. — ziarist ; în anii noului avînt revoluţionar — colaborator la ziarul cadet „Russkie Vedomosti". — *84.*

Burenin, V. P. (1841—1926) — publicist şi literat reacţionar. Începînd din 1876 a făcut parte din redacţia ziarului „Novoe Vremea", fiind în fruntea clicii venale de publicişti de la acest ziar. V. I. Lenin a folosit adeseori numele lui Burenin ca nume comun pentru desemnarea procedeelor polemice necinstite. (În cazul de faţă, expresia „Burenin-Gamma" se referă la L. Martov). — *214, 215, 216.*

Bureanov, A. F. (n. 1880) — menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar — lichidator. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Taurida, a făcut parte din fracţiunea social-democrată din Dumă. În 1914 s-a desprins de lichidatori şi s-a alăturat menşevicilor-partiiţi, în anii primului război mondial înclina spre defensism. — *107, 168, 308.*

C

Cabet, Etienne (1788—1856) — publicist mic-burghez francez, reprezentant de seamă al comunismului utopic. Cabet considera că relaţiile orînduirii burgheze pot fi înlăturate fără violenţă, pe calea transformării paşnice a societăţii. Cabet şi-a expus concepţiile în cartea „Călătoria în Icaria" (1840) şi a încercat să le pună în practică prin crearea unei comune comuniste în America, dar experienţa lui a suferit un eşec total. K. Marx l-a denumit „cel mai popular, deşi totodată şi cel mai superficial reprezentant al comunismului". (K. Marx şi F. Engels, Opere, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1958, ed. a II-a, p. 147). — *285.*

www.dacoromanica.ro

Carson, Eduard Henri (1854—1935) — om politic reacţionar englez, conservator, lord, adversar înverşunat al autoadministrării Irlandei. În 1912, în scopul luptei împotriva mişcării irlandeze de eliberare naţională, Carson a organizat în Ulster (partea de nord a Irlandei) bande înarmate de ultrareacţionari „unionişti" (adepţi ai uniunii anglo-irlandeze). În 1915 a făcut parte din guvernul de coaliţie al lui Asquit, în 1917—1918 a fost ministru fără portofoliu în cabinetul Lloyd George. În 1921 s-a retras din viaţa politică activă. — *391, 392.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevismului, lichidator extremist. A colaborat la publicaţiile lichidatoriste şi a fost unul dintre cei 16 menşevici care au semnat în 1910 „Scrisoarea deschisă" în legătură cu lichidarea partidului. După Conferinţa antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului menşevic (Comitetul organizatoric). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta", organul central al menşevicilor, şi membru în Comitetul Central menşevic. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *36.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluţionar şi socialist-utopist rus, om de ştiinţă, scriitor şi critic literar; unul dintre predecesorii de seamă ai social-democraţiei ruse. A fost inspiratorul şi conducătorul ideologic al mişcării democrat-revoluţionare din perioada 1860—1870. Revista „Sovremennik", care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvînt al forţelor revoluţionare din Rusia. Cernîşevski a demascat cu vehemenţă caracterul iobăgist al „reformei ţărăneşti" din 1861 şi a chemat pe ţărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul ţarist şi întemniţat în fortăreaţa Petropavlovskaia, unde a stat aproape doi ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani muncă silnică şi la deportare pe viaţă în Siberia. Cernîşevski a trăit în deportare 20 de ani. El a rămas pînă în ultima clipă un luptător înflăcărat împotriva inegalităţii sociale, împotriva oricăror manifestări de asuprire politică şi economică. — *141, 312, 356.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialist-revoluţionar. În anii 1902—1905 a fost redactorul ziarului „Revoliuţionnaia Rossiia", organul central al eserilor. A publicat o serie de articole îndreptate împotriva marxismului, în care încerca să demonstreze că teoria lui Marx nu poate fi aplicată la agricultură. În 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez şi organizatorul unor crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *68, 269, 356.*

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menşevismului. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei

www.dacoromanica.ro

Tiflis, liderul fracţiunii menşevice din Duma a IV-a. Lenin spunea despre Ciheidze că este un „social-democrat din preajma partidului", care şi-a dovedit în Dumă „priceperea de a acoperi pe oportunişti şi de a-i sluji". În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În perioada revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru în Comitetul provizoriu al Dumei de stat, defensist. Ciheidze a fost preşedintele Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, preşedinte al C.E.C. în prima legislatură, a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menşevic contrarevoluţionar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — *46, 86, 87, 88, 107, 168.*

Cihenkeli, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menşevic, de profesiune jurist. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea regiunilor Batum şi Kars şi a districtului Suhumi. În Dumă a făcut parte din fracţiunea menşevică. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menşevic al Gruziei, apoi emigrant alb. — *107, 119, 168, 191.*

D

D. — vezi Dan, F. I.

Dan, F. I. (Gurvici, F. I., D., F. D.) (1871—1947) — unul dintre liderii menşevicilor. A participat la Congresele al IV-lea (de unificare) şi al V-lea (de la Londra) precum şi la o serie de conferinţe ale P.M.S.D.R. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a condus în străinătate grupul lichidatorilor şi a fost redactor al ziarului „Golos Soţial-Demokrata". În timpul primului război mondial — defensist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi al Prezidiului C.E.C. în prima legislatură ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luat poziţie împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din ţară ca duşman al Statului sovietic. — *15—16, 44, 47, 163, 179, 183, 185, 215, 259, 260—261, 262, 279, 324, 328—331, 422.*

Danielson, N. F. (Nikolai—on) (1844—1918) — autor al unor lucrări de economie, unul dintre ideologii narodnicismului liberal din ultimele două decenii ale secolului trecut. El a terminat prima traducere în limba rusă a „Capitalului" lui K. Marx, începută de G. A. Lopatin. În legătură cu aceasta a purtat corespondenţă cu K. Marx şi F. Engels. El n-a înţeles însă esenţa marxismului şi mai tîrziu a luat poziţie împotriva lui. În 1893 a publicat cartea „Studii asupra economiei noastre sociale de după reformă" care, împreună

www.dacoromanica.ro

cu lucrările lui V. P. Voronţov, a servit ca fundamentare teoretică a narodnicismului liberal. Într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a criticat cu asprime concepţiile lui Danielson. — *340.*

David, Eduard (1863—1930) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democraţiei germane ; de profesiune economist. A fost unul dintre fondatorii revistei oportuniştilor germani „Sozialistische Monatshefte". În 1903 a publicat cartea intitulată „Socialismul şi agricultura", pe care Lenin a calificat-o drept „principala lucrare a revizionismului în problema agrară". Începînd din 1903 a fost deputat în Reichstag. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. În 1919 a făcut parte din primul guvern de coaliţie al Republicii germane ; în 1919—1920 a fost ministru de interne, iar în 1922—1927 — reprezentant al guvernului la Hessen. A sprijinit tendinţele revanşarde ale imperialismului german şi a fost un duşman al U.R.S.S. V. I. Lenin l-a caracterizat ca pe un oportunist „a cărui întreagă viaţă este consacrată coruperii burgheze a mişcării muncitoreşti" (Opere, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 262). — *167.*

Dietz, Johann Heinrich Wilhelm (1843—1922) — social-democrat german, deputat în Reichstag din 1881 pînă în 1918. A condus editura partidului social-democrat, care a publicat operele lui Marx şi Engels. În tipografia lui s-au tipărit primele numere ale ziarului „Iskra", revista „Zarea" şi lucrarea lui V I. Lenin „Ce-i de făcut ?". — *280.*

Dobroliubov, N. A. (1836—1861) — mare democrat-revoluţionar rus, critic literar de seamă şi filozof materialist, prieten apropiat şi tovarăş de luptă al lui N. G. Cernîşevski. Din toamna anului 1857 a condus rubrica de critică şi bibliografie a revistei „Sovremennik", iar mai tîrziu şi rubrica de satiră a revistei „Svistok". Dobroliubov era un adversar neîmpăcat al absolutismului şi iobăgiei, un adept al insurecţiei populare împotriva guvernului absolutist. Alături de A. I. Herzen, V. G. Belinski şi N. G. Cernîşevski, el a fost unul dintre precursorii social-democraţiei revoluţionare în Rusia. — *312.*

Domski (Kamenski), *G. G.* (n. 1883) — ziarist şi publicist, a intrat în partid în 1904. În 1906 a fost membru al Comitetului din Varşovia al S.D.P. şi L., a colaborat la o serie de publicaţii social-democrate polone. Din 1912 a colaborat la publicaţiile bolşevice „Pravda" şi „Prosveşcenie". Din 1915 — membru al Conducerii regionale a S.D.P. şi L., a redactat publicaţia „Naşa Tribuna", a participat la Conferinţa de la Zimmerwald. Din decembrie 1918 a fost membru al C.C. al Partidului Comunist Polonez. În 1923—1928 a fost membru al opoziţiei antipartinice troţkisto-zinovieviste ; în 1928 a fost exclus din partid, în 1930 reintegrat, iar în 1935 din nou exclus. — *273.*

www.dacoromanica.ro

Donţov, D. — membru al partidului mic-burghez muncitoresc social-democrat ucrainean, colaborator al ziarului „Şleahi" din Lvov şi al revistei „Ukrainskaia Jizn", care apărea la Moscova. În timpul primului război mondial a fost unul dintre fondatorii „Uniunii pentru eliberarea Ucrainei" — organizaţie naţionalistă care căuta să înfăptuiască cu ajutorul monarhiei austriece lozinca unei Ucraine „independente". După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant. — *137, 141, 224—225, 265.*

Dragomanov, M. P. (1841—1895) — istoric ucrainean, etnograf şi publicist, unul dintre reprezentanţii liberalismului burghez. A colaborat la reviste liberale, a fost prigonit de guvernul ţarist şi a emigrat în străinătate. În emigraţie a demascat politica ţarismului şi, în acelaşi timp, s-a opus categoric socialismului şi teoriei luptei de clasă, i-a criticat pe narodovolişti şi pe social-democraţi. A fost unul dintre cei mai de seamă conducători ai aripii moderate a mişcării de eliberare naţională ucrainene, s-a pronunţat pentru autonomie cultural-naţională. — *156.*

Dreyfus, Alfred (1859—1935) — ofiţer al marelui stat-major francez, evreu, condamnat pe nedrept în 1894 la muncă silnică pe viaţă sub acuzarea în mod vădit falsă de înaltă trădare. Procesul împotriva lui Dreyfus a fost folosit de cercurile reacţionare din Franţa pentru aţîţarea şovinismului şi antisemitismului şi pentru a porni ofensiva împotriva regimului republican şi a libertăţilor democratice. Datorită protestului clasei muncitoare şi intelectualităţii progresiste, în 1899 a fost graţiat, iar în 1906 reabilitat. — *199—201.*

Dubois, A. E. — *vezi* Gorski, A. V.

Dühring, Eugen (1833—1921) — filozof şi economist german, ideolog mic-burghez. Concepţiile filozofice ale lui Dühring reprezentau un amalgam eclectic de pozitivism, materialism metafizic şi idealism. Concepţiile lui Dühring, care erau susţinute de o parte din social-democraţia germană, au fost criticate de Engels în cartea „Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa". În cartea sa „Materialism şi empiriocriticism" şi într-o serie de alte lucrări, V. I. Lenin a criticat în repetate rînduri concepţiile eclectice ale lui Dühring.

Principalele lucrări ale lui Dühring sînt : „Istorie critică a economiei naţionale şi a socialismului", „Curs de economie naţională şi socială", „Curs de filozofie". — *386.*

E

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moşier, deputat în Dumele I, a III-a şi a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii paşnice" ; ulterior lider al partidului burghez al progresiştilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat şi a făcut parte din guvernul provizoriu burghez. — *397.*

www.dacoromanica.ro

Ejov, V. — *vezi* Ţederbaum, S. O.

Ellenbogen, Wilhelm (n. 1863) — unul dintre liderii revizionişti ai social-democraţiei austriece. În 1901—1914 a fost membru al parlamentului austriac, în anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În problema naţională era partizan al autonomiei cultural-naţionale. După revoluţia din noiembrie 1918 a fost membru în Adunarea naţională a Austriei, apoi ministru al comerţului şi industriei ; a dus o politică de încurajare a fascismului şi a avut o atitudine ostilă faţă de U.R.S.S. — *149, 242, 332.*

Em-El — *vezi* Lukomski, M. I.

Engels, Elisa Franziska (1797—1873) — mama lui F. Engels. — *283.*

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului ştiinţific, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional, prieten şi tovarăş de luptă al lui K. Marx (vezi articolul „Friedrich Engels" în V. I. Lenin. Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — *280—287, 326, 386, 390.*

Engels Friedrich (1796—1860) — tatăl lui F. Engels, proprietar al unor întreprinderi textile. — *283.*

F

F. D. — *vezi* Dan, F. I.

Forstner — nobil prusian, baron, locotenent în Regimentul 99 infanterie cantonat la Zabern (Alsacia). — *199.*

Fortunatov, K. A. — autorul cărţii „Regiunile naţionale din Rusia (Încercare de studiu statistic pe baza datelor recensământului general din 1897)", apărută la Petersburg în 1906 în editura „Trud i borba". — *416.*

Frank, Ludwig (1874—1914) — social-democrat german, unul dintre liderii revizioniştilor, social-şovinist, de profesiune avocat. Începînd din 1907 a fost membru al Reichstagului. La Congresul partidului de la Magdeburg (1910) s-a pronunţat în favoarea votării creditelor de război. La începutul primului război imperialist s-a înrolat voluntar în armată şi a murit pe front. — *167.*

G

G. R. — *vezi* Leviţki, V.

Gamma — *vezi* Martov, L.

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menşevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kutais ; unul dintre liderii frac-

www.dacoromanica.ro

țiunii social-democrate din Dumă. Începînd din noiembrie 1917 a fost președinte al guvernului contrarevoluționar al Transcaucaziei (Comisariatul transcaucazian), iar apoi ministru de externe și vicepreședinte al guvernului menșevic al Gruziei. După instaurarea, în 1921, a Puterii sovietice în Gruzia a devenit emigrant alb. — *207, 209.*

Gherș, P. M. — *vezi* Libman, F.

Ghinzburg, B. A. — *vezi* Kolțov, D.

Gladstone, William Ewart (1809—1898) — om politic și de stat englez, lider al partidului liberal. A ocupat posturi ministeriale în diferite cabinete în anii 1868—1874, 1880—1885, 1886, iar în 1892—1894 a fost prim-ministru. A recurs pe scară largă la demagogia socială și la reforme ciuntite (reforma electorală din 1884 etc.) cu scopul de a atrage de partea liberalilor păturile mic-burgheze ale populației și vîrfurile clasei muncitoare. A dus o politică colonială de cotropire. Ca om politic, Gladstone, „acest erou al burghezilor liberali și al mic-burghezilor obtuzi" — după cum îl definește V. I. Lenin —, se caracteriza printr-o totală lipsă de principii, ipocrizie și fățărnicie. — *390.*

Golosov, Gr. — *vezi* Nikolaevski, B. I.

Goldblat — *vezi* Medem, V. D.

Gorski, A. V. (Dubois, A. E.) (n. 1881) — menșevic-lichidator. A colaborat la revista „Vozrojdenie", la „Novaia Raboceaia Gazeta" și la alte organe lichidatoriste ; a fost editorul revistei lichidatoriste „Nașa Zarea" ; a participat la activitatea fracțiunilor social-democrate din Dumele a III-a și a IV-a de stat. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Statului sovietic ; ulterior — emigrant alb. — *214, 215, 259.*

Grigoriev, (Patrașkin), S. T. (1875—1953) — literat și publicist, începînd din 1899 a colaborat la o serie de ziare burgheze care apăreau la Samara și Saratov. În anii 1913—1917 a făcut parte din redacțiile ziarelor liberal-burgheze „Den" și „Russkoe Slovo". După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic la Samara și Moscova ; începînd din 1922 se consacră activității scriitoricești, fiind autorul mai multor cărți pentru copii și tineret. — *312.*

Grün, Karl (1817—1887) — publicist mic-burghez german ; pe la jumătatea deceniului al 5-lea al secolului trecut a fost unul dintre principalii reprezentanți ai „adevăratului socialism". În perioada revoluției din 1848—1849 a fost democrat mic-burghez, membru al Adunării naționale prusiene ; în 1850 a emigrat la Bruxelles, în 1861 s-a înapoiat în Germania. „Adevăratul socialism" al lui Grün constituia o teorie utopică potrivit căreia în societatea viitoare, orînduită cu ajutorul iluminismului, al iubirii aproapelui etc., se va realiza

www.dacoromanica.ro

esența omului „adevărat", se va înfăptui „adevăratul umanism". Grün a îmbinat laturile abstracte, idealiste ale filozofiei lui L. Feuerbach cu ideile anarhiste ale lui P. J. Proudhon. K. Marx și F. Engels au criticat „adevăratul socialism" ca fiind „expresia intereselor reacționare, a intereselor tîrgoveților germani" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 4, București, Editura politică, 1958, p. 494). — *285—286.*

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator și lider al partidului octombrist. În perioada primei revoluții din Rusia a sprijinit politica de crunte represiuni a guvernului împotriva clasei muncitoare și a țărănimii. În anii 1910—1911 a fost președinte al Dumei a III-a de stat. În timpul primului război mondial a fost președinte al Comitetului central industrial-militar și membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război și ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice ; emigrant alb. — *77, 141, 176.*

Gurvici, I. A. (1860—1924) — economist. În 1881 a fost deportat în Siberia fiind implicat într-un proces privind o tipografie a narodnicilor. După ce s-a întors din deportare a desfășurat propagandă revoluționară în rîndurile muncitorilor și a fost unul dintre organizatorii primului cerc al muncitorilor evrei din Minsk. În 1889 a emigrat în America, unde a luat parte activă la mișcarea sindicală și social-democrată. Lucrările sale „Situația economică a satului rus" (1892, în limba rusă a apărut în 1896) și „Immigration and labor" („Imigrația și munca") (1912) au fost apreciate pozitiv de V. I. Lenin. După 1900 devine revizionist. — *101.*

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democrației germane, centrist. În 1911 a fost ales președinte al Conducerii Partidului social-democrat din Germania. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 și 1912—1918. Din 1912 — președintele fracțiunii social-democrate din Reichstag. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. În 1917 a întemeiat împreună cu Kautsky „Partidul social-democrat independent din Germania". Lenin îi califica pe Haase și pe alți lideri ai partidului „independenților" germani drept „lachei, demagogi, lași, complici lipsiți de voință ai burgheziei și reformiști" (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 548). În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din așa-numitul Consiliu al împuterniciților poporului, care a dus o politică de înăbușire a mișcării revoluționare. — *221—222.*

Haustov, V. I. (n. 1884) — social-democrat, menșevic, de profesiune strungar, deputat în Duma a IV-a de stat din partea munci-

www.dacoromanica.ro

torilor guberniei Ufa, a făcut parte din fracţiunea social-democrată. În anii primului război mondial a fost internaţionalist. — *107, 168.*

Henry, René (n. 1871) — profesor la şcoala superioară de ştiinţe social-politice din Paris. Autorul cărţii „La Suisse et la question des langues" („Elveţia şi problema limbilor"), care a apărut la Berna în 1907. — *151.*

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării muncitoreşti din Belgia ; profesor de filologie, ziarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a ; s-a situat pe poziţii centriste. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul belgian. În anii 1946—1947 a fost prim-ministru. Huysmans este deputat în parlament din 1910 ; în anii 1936—1939 şi 1954—1959 a fost preşedinte al Camerei deputaţilor. În ultimii ani s-a pronunţat pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste şi P.C.U.S. pentru refacerea unităţii mişcării muncitoreşti internaţionale. — *205, 222, 260, 314.*

I

Ianson (Braun), *I. E.* (1872—1917) — activist de seamă al mişcării social-democrate din Letonia, publicist şi critic literar. Unul dintre conducătorii mişcării revoluţionare din Letonia din 1905, în repetate rînduri a avut de suferit represiuni din partea guvernului ţarist ; în 1906 a emigrat în străinătate. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, a participat la Blocul antipartinic din august. În anii 1911—1914 a condus Comitetul din străinătate al S.D.Ţ.L. În anii primului război mondial a fost internaţionalist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, în drum spre patrie a murit. — *303, 304, 308.*

Iurkevici (Ribalka), L. (1885—1918) — naţionalist burghez ucrainean, oportunist. Membru al C.C. al Partidului muncitoresc social-democrat din Ucraina. În anii 1913—1914 a colaborat intens la revista naţionalistă de orientare menşevică „Dzvin". În anii primului război mondial a editat la Lausanne ziarul lunar „Borotba", în care se situa pe o poziţie defetistă şi ducea lupta împotriva organizaţiei naţionaliste progermane „Uniunea de eliberare a Ucrainei". Lenin l-a criticat aspru pe Iurkevici, numindu-l filistin naţionalist, reprezentantul „celui mai josnic, mai obtuz şi mai reacţionar naţionalism" (volumul de faţă, p. 139). — *127, 137, 139—140, 148, 162.*

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez, unul dintre ideologii partidului cadet. La început a fost „marxist legal", un timp a aderat la social-democraţi, în 1905 a trecut la cadeţi. A colaborat la publicaţiile cadete : ziarul „Reci", revistele „Iujnîe Zapiski" şi „Russkaia Mîsl", precum şi la culegerea contrarevoluţionară „Vehi". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a colaborat la revista

www.dacoromanica.ro

„Vestnik Literaturî", publicație editată de un grup de intelectuali decadenți. În 1922 a fost expulzat din țară pentru activitatea sa publicistică contrarevoluționară. — *226, 376.*

J

J. K. — *vezi* Marhlevski, I. I.

Jagiełło, E. I. (n. 1873) — militant al mișcării muncitorești poloneze, membru al P.P.S.-„leviță", de profesiune strungar. În 1912, la alegerile pentru Duma a IV-a de stat, Jagiełło a candidat pe lista depusă de blocul P.P.S.-„leviță" și al Bundului, fiind ales în pofida protestelor social-democraților polonezi. Cu voturile grupului de „șapte" menșevici și fără a se ține seama de protestele categorice ale bolșevicilor, Jagiełło a fost primit în fracțiunea social-democrată din Dumă. După primul război mondial, Jagiełło a aderat la aripa stîngă a mișcării muncitorești poloneze ; ulterior s-a retras din viața politică. — *90, 107, 118, 168, 186, 195, 219, 227, 252, 318, 423.*

Jordania, N. N. (An) (1870—1953) — social-democrat, unul dintre liderii menșevicilor caucazieni. În 1905 redactor al ziarului menșevic „Soțial-Demokrati" (în limba gruzină). În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat. La Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului a fost ales membru în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a aderat formal la grupul menșevicilor-partiiți, dar în realitate i-a sprijinit pe lichidatori. În 1914 a colaborat la revista lui Troțki „Borba" ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis, iar în 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia ; din 1921 — emigrant alb. — *47, 255—256, 307, 330.*

K

Kamenev, L. B. (Rosenfeld, L. B.) (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoristă față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. În 1915, fiind arestat, a declarat în fața tribunalului țarist că se dezice de lozinca bolșevică a înfrîngerii guvernului țarist în războiul imperialist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului orientată spre înfăptuirea revoluției socialiste și împotriva Tezelor din aprilie ale lui V. I. Lenin. În octombrie 1917, împreună cu Zinoviev, a publicat în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn" o declarație în care arăta că nu este de acord cu hotărîrea Comitetului Central de a înfăptui insurecția armată, divulgînd astfel guvernului provizoriu burghez planurile partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat posturi de răspundere. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : în noiembrie 1917 a fost adeptul formării unui guvern

www.dacoromanica.ro

de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari. În 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții", iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troțkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar, deoarece nu a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică și antisovietică, a fost pentru a treia oară exclus din partid, iar apoi judecat și condamnat. — *259*.

Kamenski, G. — *vezi* Domski, G. G.

Karpov, P. — menșevic-lichidator ; în 1913 a colaborat la „Novaia Raboceaia Gazeta". — *325*.

Katkov, M. N. (1818—1887) — moșier, publicist reacționar. Și-a început activitatea politică ca adept al liberalismului aristocratic moderat. La începutul deceniului al 7-lea a trecut în tabăra reacțiunii. În 1863—1887 a fost redactor și editor al ziarului „Moskovskie Vedomosti", care a devenit purtătorul de cuvînt al reacțiunii monarhiste. Katkov spunea el singur că este un „cîine de pază credincios al absolutismului". Numele lui Katkov a devenit simbolul celei mai deșănțate reacțiuni. — *232*.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a ; la început a fost marxist, dar mai tîrziu a devenit renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului) — una dintre cele mai periculoase și mai dăunătoare varietăți de oportunism. Redactor al revistei „Die Neue Zeit" — publicație teoretică a social-democrației germane.

A intrat în mișcarea socialistă în 1874. Concepțiile sale din acea vreme erau un amestec de lassalleanism, neomalthusianism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a trecut la marxism, dar încă din acea perioadă a manifestat șovăieli și oscilări spre oportunism, lucru pentru care K. Marx și F. Engels l-au criticat cu asprime. În ultimele două decenii ale secolului trecut a scris o serie de lucrări în legătură cu unele probleme ale teoriei marxiste : „Doctrina economică a lui Karl Marx", „Problema agrară" etc. care, deși conțin greșeli, au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. Mai tîrziu, cînd mișcarea revoluționară a luat o mare amploare, Kautsky a trecut pe pozițiile oportunismului. În timpul primului război mondial, Kautsky s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, pe care îl camufla sub paravanul unei frazeologii internaționaliste. El este autorul teoriei ultraimperialismului. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kautsky a luat în mod fățiș atitudine împotriva revoluției proletare și a dictaturii clasei muncitoare, împotriva Puterii sovietice.

În „Falimentul Internaționalei a II-a", „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", „Statul și revoluția", „Revoluția pro-

www.dacoromanica.ro

letară și renegatul Kautsky" și într-o serie de alte lucrări, V. I. Lenin a supus teoriile kautskiste unei critici nimicitoare. — *138, 150, 206, 227—229, 242, 248—249, 273—274, 281, 329, 409, 410, 411, 415, 417, 418.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluționar, deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Saratov, ulterior șeful guvernului provizoriu burghez. În Dumă s-a alăturat o bucată de timp grupului trudovicilor și a fost președintele acestui grup. În anii primului război mondial — social-șovinist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu și comandant suprem. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Statului sovietic, în 1918 a fugit peste granițe. În prezent trăiește în S.U.A. și desfășoară o propagandă antisovietică. — *191.*

Kolțov, D. (Ghinzburg, B. A., L. S., Sedov, L.) (1863—1920) — social-democrat ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menșevic activ, a colaborat la o serie de publicații menșevice. În perioada primei revoluții ruse a luat parte la mișcarea sindicală din Petersburg ; începînd din 1908 a lucrat la Baku. În anii reacțiunii și al noului avînt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste. În timpul primului război mondial a fost social-șovin ; după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comisar pentru problemele muncii în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În anii 1918—1919 a lucrat în organizații cooperatiste. — *3, 44, 261, 262, 263, 315.*

Kosinski, V. A. (n. 1864) — economist, specialist în probleme agrare, de orientare narodnicistă, profesor la Institutul politehnic din Kiev. Autor al lucrării „Cu privire la problema agrară", vol. I („Economia țărănească și moșierească") și vol. II („Principalele tendințe în circulația proprietății funciare și factorii ei social-economici"). În 1918 a fost ministru adjunct al muncii în guvernul contrarevoluționar al hatmanului Skoropadski, ulterior a emigrat în străinătate. — *6.*

Kovalevski, M. M. (1851—1916) — istoric, om politic de orientare burghezo-liberală. Din 1880 — profesor la Universitatea din Moscova. A fost deputat în Duma I de stat din partea guberniei Harkov, iar ulterior membru al Consiliului de Stat. A fost unul dintre fondatorii Partidului reformelor democratice, care avea o orientare mai de dreapta decît cadeții.

Kovalevski este autorul lucrărilor : „Proprietatea pămîntului în obște, cauzele, mersul și urmările descompunerii ei", „Studiu asupra originii și dezvoltării familiei și proprietății", „Originea democrației moderne", „Sociologia" etc. — *84.*

Kristan, Etbin (1867—1953) — om politic sloven, scriitor și ziarist. Înainte de primul război mondial a fost unul dintre liderii

www.dacoromanica.ro

social-democraţiei slovene. A colaborat la o serie de ziare muncitoreşti. În 1914 a emigrat în S.U.A. A desfăşurat activitate în rîndurile oamenilor muncii iugoslavi emigranţi ; a fost preşedintele asociaţiei democraţilor-sloveni. În 1921 s-a întors în Slovenia, dar curînd a fost din nou nevoit să emigreze în S.U.A. În anii celui de-al doilea război mondial s-a situat de partea mişcării de eliberare populară din Iugoslavia. În 1951 s-a înapoiat în Iugoslavia. Autor al unei serii de lucrări în versuri, schiţe, povestiri şi piese. — *149, 242, 332.*

Krupskaia, N. K. (1869—1939) — revoluţionar de profesie, activistă de seamă a partidului comunist şi a Statului sovietic ; soţia lui V. I. Lenin.

Şi-a început activitatea revoluţionară în 1890, în cadrul cercurilor marxiste studenţeşti din Petersburg. În 1891—1896 a fost învăţătoare la şcoala serală de duminică din Nevskaia Zastava ; a desfăşurat propagandă social-democrată în rîndurile muncitorilor. În 1895 — unul dintre organizatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În august 1896 a fost arestată şi condamnată la deportare pe termen de trei ani, pe care i-a petrecut în satul Şuşenskoe, iar apoi la Ufa. În 1901 a emigrat ; a lucrat ca secretar de redacţie al ziarului „Iskra". A luat parte activă la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R., la care a participat cu drept de vot consultativ. După congres a fost secretar de redacţie la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". A desfăşurat o muncă activă pentru pregătirea Congresului al III-lea al partidului. În timpul cît a lucrat în străinătate a purtat o vastă corespondenţă cu organizaţiile de partid din Rusia. În anii reacţiunii a participat activ la lupta împotriva lichidatorilor şi otzoviştilor ; în 1911 a lucrat la şcoala de partid din Longjumeau ; după Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. (1912) l-a ajutat pe Lenin să stabilească legăturile cu organizaţiile de partid din Rusia, cu ziarul „Pravda" şi cu fracţiunea bolşevică din Duma a IV-a de stat. În 1915 a fost delegată la Conferinţa internaţională a femeilor de la Berna.

După revoluţia din februarie 1917 s-a înapoiat împreună cu V. I. Lenin în Rusia, a lucrat la Secretariatul C.C. al partidului ; a participat activ la pregătirea şi înfăptuirea Revoluţiei Socialiste din Octombrie. După revoluţie a fost membru în colegiul Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public ; începînd din 1921 a condus Direcţia generală a învăţămîntului politic ; din 1929 a deţinut funcţia de locţiitor al comisarului poporului pentru învăţămîntul public. A fost unul dintre întemeietorii sistemului sovietic de învăţămînt public, eminentă teoreticiană a pedagogiei sovietice. A scris o serie de lucrări cu privire la problemele învăţămîntului public, educaţiei comuniste, mişcarea de femei şi de tineret. Autoare a unui volum de amintiri despre V. I. Lenin. A participat la toate congresele partidului (în afară de congresele I şi al V-lea) ; începînd din 1924 — membru în Comisia centrală de control, iar din 1927 — membru

www.dacoromanica.ro

în C.C. al P.C. (b). A fost membru în C.E.C. din Rusia şi C.E.C. al U.R.S.S. în toate legislaturile, deputat şi membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. în prima legislatură. — *288*.

L

L. M. — *vezi* Martov, L.

L. S. — *vezi* Kolţov, D.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului, varietate a oportunismului în mişcarea muncitorească germană. Lassalle a fost unul dintre fondatorii Uniunii generale a muncitorilor germani (1863). Crearea acestei uniuni a avut o însemnătate reală pentru mişcarea muncitorească, dar Lassalle, ales preşedinte al ei, a orientat-o pe o cale oportunistă. Lassalleenii socoteau că prin agitaţia legală pentru votul universal, prin crearea de asociaţii de producţie subvenţionate de statul iuncherilor se va ajunge la crearea unui „stat popular liber". Lassalle a sprijinit politica de unificare „de sus" a Germaniei, sub hegemonia Prusiei reacţionare. Politica oportunistă a lassalleenilor a constituit o piedică în calea activităţii Internaţionalei I şi a creării unui partid cu adevărat muncitoresc în Germania, a întîrziat formarea conştiinţei de clasă a muncitorilor.

Concepţiile teoretice şi politice ale lassalleenilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha" ; V. I. Lenin. „Statul şi revoluţia" şi alte lucrări). — *280*.

Lavrov, P. L. (1823—1900) — ideolog de vază al narodnicismului, reprezentant al şcolii subiective în sociologie ; autor al cărţii „Scrisori istorice" (1868—1869). Lavrov este părintele teoriei narodniciste reacţionare a „eroilor" şi „gloatei", care neagă legile obiective ale dezvoltării societăţii şi consideră progresul omenirii drept un rezultat al activităţii „personalităţilor care gîndesc critic".

Lavrov a făcut parte din asociaţia „Zemlea i volea", care a devenit apoi partidul „Narodnaia volea". În timpul cît a fost în emigraţie, începînd din 1870, a scos revista „Vpered !" (Zürich—Londra, 1873—1876), a fost redactor al revistei „Vestnik Narodnoi Voli" (1883—1886), a luat parte la redactarea culegerii narodovoliste „Materiale pentru o istorie a mişcării social-revoluţionare ruse" (1893—1896) ; a fost membru al Internaţionalei I, i-a cunoscut pe Marx şi pe Engels, cu care a purtat corespondenţă. — *357*.

Lebedev, B. N. — *vezi* Voronov, B.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I.) 1870—1924 — date biografice. — *86, 149—150, 152, 155, 205, 206, 215, 279, 314*.

Leviţki, V. (Ţederbaum, V. O., G. R., Rakitin, G.) (n. 1883) — social-democrat, menşevic. În perioada reacţiunii şi a noului avînt

www.dacoromanica.ro

revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorismului ; a făcut parte din centrul menşevic ; a fost redactor al revistei „Naşa Zarea" ; a colaborat la „Golos Soţial-Demokrata", „Vozrojdenie" şi la alte publicaţii periodice de orientare menşevică-lichidatoristă. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă, a luptat activ împotriva Puterii sovietice ; în 1920 a fost implicat în procesul organizaţiei contrarevoluţionare „Centrul tactic". Ulterior a desfăşurat o activitate publicistică. — *44, 74, 75, 163—165, 324, 331.*

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale, Liebknecht a fost membru al Comitetului Central al Partidului social-democrat din Germania şi redactor-responsabil al ziarului „Vorwärts", organul central al acestui partid. Din 1867 pînă în 1870 a fost deputat în Reichstagul Confederaţiei Germaniei de nord, iar începînd din 1874 a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentară pentru a demasca politica internă şi externă reacţionară a iuncherimii prusace. Pentru activitatea sa revoluţionară a fost condamnat în repetate rînduri la închisoare. A participat intens la activitatea Internaţionalei I şi la organizarea Internaţionalei a II-a. K. Marx şi F. Engels îl preţuiau mult pe Liebknecht, dar în acelaşi timp criticau unele greşeli ale lui cu caracter împăciuitorist, ajutîndu-l să adopte o poziţie justă. — *281.*

Libman, F. (Gherş, P. M.) (n. 1882) — bundist de seamă, în 1911 a făcut parte din C.C. al Bundului. A fost membru al redacţiei ziarului „Otkliki Bunda". În anii primului război mondial a sprijinit politica anexionistă a ţarismului ; a locuit în Elveţia. — *127, 132, 133, 135—137, 150, 152, 153, 155, 162.*

Lloyd George, David (1863—1945) — om de stat şi diplomat englez, lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În 1905—1908 ministru al comerţului, iar în 1908—1915 — ministru de finanţe. A jucat un rol important în stabilirea liniei politice a guvernului Angliei de pregătire a primului război mondial. A luptat împotriva mişcării revoluţionare a proletariatului ; prin linguşeli, minciuni şi făgăduieli făcute muncitorilor a încercat să împiedice sau măcar să întîrzie crearea unui partid revoluţionar al clasei muncitoare. V. I. Lenin scria că „Lloyd George slujeşte burghezia în mod admirabil şi o slujeşte tocmai *printre* muncitori, promovează influenţa ei *tocmai* în rîndurile proletariatului, acolo unde este cel mai necesar şi cel mai greu să-ţi subordonezi moraliceşte masele" (Opere, vol. 23, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 111—112). În 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a reuşit să consolideze poziţiile imperialismului englez în Orientul Apropiat şi Mijlociu, precum şi în Balcani. A reprimat cu cruzime mişcarea de eliberare naţională din

www.dacoromanica.ro

colonii şi din ţările dependente. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii şi organizatorii intervenţiei armate şi ai blocadei împotriva Statului sovietic. În 1922, după o serie de eşecuri politice, şi-a dat demisia, continuînd însă să se bucure de o anumită influenţă politică pînă la sfîrşitul vieţii. — *77—80.*

Lomtatidze, V. B. (1879—1915) — social-democrat, menşevic, în perioada reacţiunii a fost lichidator. A participat la lucrările Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. ca delegat din partea organizaţiei de partid din Guria. În 1907 a fost deputat în Duma a II-a de stat din partea guberniei Kutais. A fost implicat în procesul fracţiunii social-democrate din Duma a II-a de stat şi condamnat la muncă silnică, pedeapsă ce i-a fost comutată în detenţiune pe termen de 7 ani. — *277—278.*

Lopatin, G. A. (1845—1918) — cunoscut narodnic-revoluţionar. În deceniul al 8-lea al secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, a întreţinut relaţii de prietenie cu K. Marx şi F. Engels, a fost ales în Consiliul General al Internaţionalei I. „Nu sînt mulţi oameni pe care să-i iubesc şi să-i stimez atît de mult ca pe el", scria K. Marx despre Lopatin (Scrisoarea lui K. Marx către N. F. Danielson din 28 mai 1872). Împreună cu N. F. Danielson a tradus în limba rusă volumul I al „Capitalului". A fost de mai multe ori arestat pentru activitate revoluţionară. În 1887 a fost condamnat la pedeapsa capitală, care i-a fost comutată în închisoare pe viaţă ; şi-a executat pedeapsa într-o celulă din fortăreaţa Schlüsselburg. În 1905 a fost eliberat în urma unei amnistii ; mai tîrziu s-a retras din activitatea politică. — *415.*

Lukaşevici (Tuceapski), P. L. (1869—1922) — începînd din 1883, participant la mişcarea revoluţionară. A colaborat la o serie de publicaţii social-democrate. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici ; în anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a îndepărtat de bolşevici. În 1917—1918 a fost redactor la ziarul menşevic „Iujnîi Rabocii" (Odesa). După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în cadrul Uniunii guberniale a cooperativelor din Odesa ; începînd din 1921 — bibliotecar la Academia de Ştiinţe a Ucrainei. — *139.*

Lukomski, M. I. (Em-El) (1872—1931) — menşevic pînă în 1916, apoi fără partid, de profesiune medic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar — lichidator. În 1912—1913 — membru al redacţiei ziarului menşevic-lichidatorist „Luci". În anii primului război mondial a fost medic pe front. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în organele Comisariatului poporului pentru sănătate. — *324.*

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — revoluţionar de profesie, ulterior eminent om de stat sovietic. A intrat în mişcarea revoluţionară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al

www.dacoromanica.ro

II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolşevic. A făcut parte din redacţiile ziarelor bolşevice „Vpered", „Proletarii" şi „Novaia Jizn". În anii reacţiunii s-a îndepărtat de marxism, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered" şi a propagat ideea îmbinării marxismului cu religia. În timpul primului război mondial, Lunacearski s-a situat pe poziţii internaţionaliste. La începutul anului 1917 a aderat la grupul „interraioniştilor", împreună cu care a fost primit în partid la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost, pînă în 1929, comisar al poporului pentru învăţămîntul public, iar apoi preşedinte al Comitetului ştiinţific de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. Începînd din 1930 — academician. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Spania. A scris o serie de lucrări în domeniul artei şi literaturii. — *362*.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti internaţionale, unul dintre liderii aripii stîngi ai Internaţionalei a II-a. În mişcarea revoluţionară a început să activeze în a doua jumătate a deceniului al 9-lea al secolului trecut. A fost unul dintre întemeietorii şi conducătorii partidului social-democrat din Polonia ; a luptat împotriva naţionalismului din rîndurile mişcării muncitoreşti poloneze. Începînd din 1897 a participat în mod activ la mişcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul şi millerandismul. A luat parte la prima revoluţie rusă (la Varşovia) ; în 1907 a participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., unde i-a sprijinit pe bolşevici. Totuşi, în anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, Luxemburg a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori, iar în 1912 a condamnat aşa-numita opoziţie „razlamovistă", din cadrul social-democraţiei poloneze, care era cea mai apropiată de bolşevici.

Chiar de la începutul primului război mondial s-a situat pe o poziţie internaţionalistă. A fost unul dintre iniţiatorii creării în Germania a grupului „Internaţional", care ulterior şi-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată şi ucisă din ordinul guvernului Scheidemann. Lenin, care o aprecia foarte mult pe R. Luxemburg, a criticat în repetate rînduri greşelile ei, ajutînd-o astfel să adopte o poziţie justă. — *157—159, 162, 182—185, 195, 202, 206, 227—228, 229, 243, 245, 273*.

M

Mahnoveţ — vezi Akimov, V. P.

Maklakov, V. A. (n. 1870) — cadet de dreapta, moşier, de profesiune avocat ; a pledat în numeroase procese politice. A fost ales deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat din partea oraşului Moscova. A fost membru al C.C. al partidului cadeţilor.

www.dacoromanica.ro

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ambasador al guvernului provizoriu burghez la Paris ; ulterior — emigrant alb — *197, 198, 369, 375, 396—398.*

Malinovski, A. A. — *vezi* Bogdanov, A.

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent secret al ohranei din Moscova. În 1906, în scopuri egoiste, a aderat la mișcarea muncitorească ; a fost membru al unui comitet muncitoresc și secretar al conducerii sindicatului metalurgiștilor. Începînd din 1907 a furnizat din proprie inițiativă informații poliției, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei țariste. În 1912, la Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. ; în același an, folosindu-se de serviciile ohranei, care i-a înlăturat pe cei ce-i stăteau în cale, a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei muncitorești a guberniei Moscova. În 1914, la indicația Ministerului de Interne, și-a depus mandatul de deputat în Duma de stat și s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în Rusia Sovietică, a fost deferit justiției și împușcat în baza unei sentințe a Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia. — *103, 106, 107, 168.*

Manin, S. L. — bundist ; în 1913 a colaborat la ziarul menșevic-lichidatorist „Luci". — *148.*

Mankov, I. N. (n. 1881) — menșevic-lichidator, deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Irkutsk ; de profesiune funcționar. În Dumă a făcut parte din fracțiunea social-democrată. În anii primului război mondial a fost social-șovinist ; în 1915, contrar hotărîrii fracțiunii, a votat în Dumă pentru buget, fapt pentru care a fost exclus din fracțiune. — *107, 119, 168.*

Manuilov, A. A. (1861—1929) — economist burghez rus, reprezentant de seamă al partidului cadet, unul dintre redactorii ziarului „Russkie Vedomosti". În 1905—1911 a fost rector al Universității din Moscova, în 1907—1911 membru al Consiliului de Stat, în 1917 ministru al instrucțiunii publice în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie, întorcîndu-se din emigrație, a fost profesor la diferite instituții de învățămînt superior sovietice. Autor al unei serii de lucrări în domeniul economiei. — *84.*

Marchlewski, Iulian (J. K.) (1866—1925) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și internaționale. A fost unul dintre organizatorii și conducătorii Social-democrației din regatul Poloniei și din Lituania. A luat parte activă la revoluția din anii 1905—1907. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. A fost delegat la Congresele de la Zürich și Stuttgart ale Internaționalei a II-a. Începînd din 1909 a activat mai mult în cadrul social-democrației germane. În anii primului război mondial, împreună cu K. Liebknecht și R. Luxemburg, a luptat împotriva social-șovinilor și a luat parte la

www.dacoromanica.ro

întemeierea „Uniunii Spartacus". Din cauza activității sale revoluționare a fost supus în repetate rînduri la represiuni.

La insistența guvernului sovietic a fost eliberat în 1918 dintr-un lagăr de concentrare german și a venit în Uniunea Sovietică ; a fost ales în C.E.C. din Rusia, al cărui membru a rămas pînă la sfîrșitul vieții. În 1919 a devenit membru al C.C. al Partidului Comunist din Germania. A luat parte la înființarea Internaționalei Comuniste. Începînd din 1923 a fost președintele C.C. al M.O.P.R.-ului (Organizație internațională de ajutorare a luptătorilor pentru revoluție). A scris mai multe lucrări de economie, istorie a Poloniei și relații internaționale. — *195.*

Markov, N. E. (Markov II) (n. 1876) — mare moșier, politician reacționar din Rusia țaristă, unul dintre conducătorii organizațiilor ultrareacționare-pogromiste „Uniunea poporului rus" și „Oastea arhanghelului Mihail". Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. În Dumă a fost unul dintre liderii extremei drepte. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *176.*

Martov, L. (Țederbaum, I. O., Gamma, L. M.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste ; a fost redactor al ziarului „Golos Soțial-Demokrata", a luat parte la Conferința antipartinică din august 1912. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a trecut în fruntea grupului menșevicilor-internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania și a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Soțialisticeskii Vestnik". — *44, 183, 214, 215, 216, 221—222, 279, 306, 307, 324, 352, 421.*

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului științific, gînditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)" în Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1959, p. 29—77). — *1, 69, 71, 124, 176, 200, 280—287, 326, 355, 360, 390—391, 415.*

Meakotin, V. A. (1867—1937) — unul dintre liderii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști" (enesi), istoric și publicist. În anii 1905—1906 a fost unul dintre conducătorii organizației burgheze de intelectuali „Uniunea asociațiilor", care încerca să abată proletariatul de la lupta revoluționară. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Meakotin a fost unul dintre fondatorii organizației albgardiste „Uniunea pentru renașterea Rusiei", apoi emigrant alb. — *357.*

Medem, V. D. (Grinberg, V. D., Goldblat) (1879—1923) — unul dintre liderii Bundului. În 1906 a fost ales membru în C.C. al Bundului, a participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al

www.dacoromanica.ro

P.M.S.D.R. sprijinindu-i pe menşevici. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a condus organizaţiile bundiste din Polonia. În 1921 a plecat în S.U.A., unde a publicat, în coloanele ziarului socialist evreiesc de dreapta „Vorwards", articole calomnioase împotriva Rusiei Sovietice. — *159, 160, 334, 416, 417, 419.*

Melenevski (Basok, Sokolovski), *M. I.* (1879—1938) — naţionalist mic-burghez ucrainean, menşevic, membru activ al Organizaţiei social-democrate ucrainene „Spilka". În 1912 a luat parte la Conferinţa antipartinică din august de la Viena. În anii primului război mondial a fost membru al organizaţiei progermane „Uniunea de eliberare a Ucrainei". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic. — *139.*

Menşikov, M. O. (1859—1919) — publicist reacţionar ; a colaborat la „Novoe Vremea", ziar ultrareacţionar. V. I. Lenin a spus despre Menşikov că este „un credincios cîine de pază al sutelor negre ţariste" (Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 148). După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Menşikov a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice ; în 1919 a fost executat pentru activitatea sa contrarevoluţionară. — *312.*

Meşcerski, V. P. (1839—1914) — publicist reacţionar, prinţ. A fost funcţionar la poliţie şi în Ministerul Afacerilor Interne ; din 1860 a colaborat la „Russkii Vestnik" şi la „Moskovskie Vedomosti" ; între anii 1872 şi 1914 a editat revista ultrareacţionară „Grajdanin", iar în 1903 a fondat revistele reacţionare „Dobro" şi „Drujeskie Reci". În publicaţiile sale, subvenţionate cu mărinimie de guvernul ţarist, Meşcerski cerea guvernului să nu facă nici un fel de concesii nu numai muncitorilor, dar nici burgheziei liberale. — *24—25.*

Mihailovski, N. K. (1842—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiectiviste în sociologie. În 1892 a luat conducerea revistei „Russkoe Bogatstvo", în coloanele căreia a dus o luptă înverşunată împotriva marxismului. Concepţiile lui Mihailovski au fost criticate de V. I. Lenin în lucrarea „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţiei ?", precum şi în alte lucrări. — *340, 341, 354—358.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog de vază al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. Din 1902 a colaborat activ la „Osvobojdenie", revistă burghezo-liberală care apărea în străinătate. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi preşedinte al Comitetului Central al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. A fost deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat. În 1917 ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; fruntaş al emigraţiei albe. — *84, 226, 368, 369, 375—377, 396—398.*

www.dacoromanica.ro

Minin, A. N. (n. 1881) — agronom, narodnic. Începînd din 1910 a lucrat ca agronom în guberniile Harkov, Cernigov şi Moscova. În anii 1918—1920 a fost membru al prezidiului Consiliului general al congreselor cooperativelor. Din 1920 — profesor la Institutul agronomic din Voronej. — *6.*

Moghileanski, M. M. (1873—1942) — avocat, publicist. În 1906 a aderat la partidul cadet, a colaborat la „Reci", organul central al acestui partid, şi la alte publicaţii periodice din Rusia şi din Ucraina. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ieşit din partidul cadeţilor. În deceniul al 4-lea a lucrat la Academia de Ştiinţe a R.S.S. Ucrainene. — *224—226, 265.*

Muranov, M. K. (1873—1959) — bolşevic, de profesiune muncitor lăcătuş. Membru al P.M.S.D.R. din 1904, a dus muncă de partid la Harkov. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Harkov, a făcut parte din fracţiunea bolşevică din Dumă; paralel cu activitatea în Dumă a desfăşurat o intensă activitate revoluţionară în afara Dumei, a colaborat la ziarul bolşevic „Pravda". Arestat în noiembrie 1914 împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, a fost deportat în 1915 în ţinutul Turuhan. În anii 1917—1923 a lucrat în cadrul aparatului C.C. al P.C. (b); la congresele al VI-lea, al VIII-lea şi al IX-lea ale partidului a fost ales în Comitetul Central. Din 1922 pînă în 1934 a fost membru al Comisiei centrale de control de pe lîngă P.C. (b) al U.R.S.S. — *103, 106, 107, 168.*

N

Nekrasov, N. A. (1821—1878) — mare poet rus, democrat-revoluţionar. V. I. Lenin preţuia mult creaţia lui Nekrasov şi-l cita adeseori. — *46.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit de la 1894 pînă la revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk) în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Ural. — *402.*

Nikolaevski, B. I. (Golosov, Gr.) (n. 1877) — menşevic, începînd din anul 1905 a activat la Samara, apoi la Ufa şi în Siberia, a colaborat la ziare menşevice. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice în paginile presei menşevice din emigraţie. În prezent trăieşte în S.U.A. — *86—88.*

Nikolai—on — vezi Danielson, N. F.

Nikon (Bessonov, N.) (1868—1919) — deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Volînia, în Dumă făcea parte din fracţiunea de dreapta. În 1913 a fost numit episcop de Enisei şi vicar al Krasnoiarskului. În 1917 a renunţat la titlul de episcop. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Statului so-

www.dacoromanica.ro

vietic în rîndurile albgardiştilor ; în guvernul burghezo-naţionalist ucrainean al Directoriului a fost ministru cu problemele religiei. — *10—12, 22.*

P

Pannekoek, Anthony (1873—1960) — social-democrat olandez, profesor de astronomie la Universitatea din Amsterdam. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune", organ al aripii stîngi a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. Începînd din 1910 a întreţinut strînse legături cu social-democraţii de stînga din Germania şi a colaborat activ la publicaţiile acestora. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a participat la editarea revistei „Vorbote", organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a fost membru al Partidului Comunist din Olanda şi a participat la lucrările Internaţionalei Comuniste. S-a situat pe o poziţie ultrastîngistă, sectară. V. I. Lenin, în lucrarea sa „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", a supus unei aspre critici concepţiile lui Pannekoek şi ale celorlalţi „ultrastîngişti". În 1921, Pannekoek s-a retras din partidul comunist şi curînd după aceea a încetat să mai desfăşoare o activitate politică susţinută. — *410.*

Patraşkin, S. — *vezi* Grigoriev, S. T.

Pavlenkov, F. F. (1839—1900) — editor progresist. A editat colecţii de popularizare ştiinţifică, operele clasicilor literaturii ruse şi occidentale şi multe alte cărţi. În editura lui a apărut cartea lui F. Engels „Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului", operele lui V. G. Belinski, D. I. Pisarev, pentru prima oară în Rusia a pregătit pentru tipar operele lui A. I. Herzen. Şi-a lăsat averea pentru organizarea a 2 000 de biblioteci populare gratuite. — *288.*

Peşehonov, A. V. (1867—1933) — om politic şi publicist burghez. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic liberal, a colaborat la revista „Russkoe Bogatstvo", iar cu începere din 1904 a făcut parte din redacţia ei ; a colaborat la „Osvobojdenie", revistă monarhistă-liberală, şi la „Revoliuţionnaia Rossiia", ziar al socialiştilor-revoluţionari. Din 1906 a fost unul dintre conducătorii partidului mic-burghez al „socialiştilor-populişti" (enesii). În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; din 1922 — emigrant alb. — *226, 246, 357.*

Petrovski, G. I. (1878—1958) — unul dintre cei mai vechi participanţi la mişcarea muncitorească revoluţionară, bolşevic, ulterior proeminent activist sovietic de partid şi de stat. Membru de partid din 1897. În timpul primei revoluţii ruse a fost unul dintre conducătorii mişcării muncitoreşti din Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk). Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor guberniei Ekaterinoslav, a făcut parte din fracţiunea bolşevică din

www.dacoromanica.ro

Dumă. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu alți deputați bolșevici și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. Fiind în deportare, și-a continuat activitatea revoluționară. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. În anii 1917—1919 a fost comisar al poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R., din 1919 pînă în 1938 a fost președintele C.E.C. al Ucrainei; după înființarea U.R.S.S. — vicepreședinte al C.E.C. al U.R.S.S.; în anii 1938—1940 — vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În anii 1926—1939 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b). Începînd din 1940 — director adjunct al Muzeului revoluției U.R.S.S. — *103*, *106*, *107*, *168*, *197—198*.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1883 a creat la Geneva prima organizație marxistă rusă — grupul „Eliberarea muncii". Plehanov a luptat împotriva narodnicismului și a combătut revizionismul din mișcarea muncitorească internațională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a făcut parte din redacția ziarului „Iskra" și a revistei „Zarea".

În perioada 1883—1903, Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol de seamă în apărarea și propagarea concepției materialiste despre lume: „Socialismul și lupta politică", „Divergențele noastre", „Contribuții la dezvoltarea concepției moniste asupra istoriei", „Contribuții la istoria materialismului", „Rolul personalității în istorie" și altele. Dar, încă de pe atunci, Plehanov a făcut unele greșeli serioase, care au constituit germenele concepțiilor sale menșevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., el s-a situat pe o poziție împăciuitoristă față de oportunism, iar apoi s-a alăturat menșevicilor. În perioada revoluției din 1905—1907 s-a situat pe poziții menșevice în toate problemele fundamentale. A condamnat insurecția armată din decembrie 1905. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menșevicilor-partiiți. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Întors în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo", grup de extremă dreaptă al menșevicilor-defensiști, și s-a ridicat împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției socialiste, considerînd că în Rusia nu s-au creat încă condițiile pentru trecerea la socialism. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

V. I. Lenin a dat o înaltă prețuire scrierilor filozofice ale lui Plehanov și rolului său în răspîndirea marxismului în Rusia, dar, în același timp, l-a criticat cu asprime pentru abaterile lui de la marxism și pentru greșelile serioase comise de el în activitatea politică. — *141*, *167*, *202*, *203*, *204*, *219*, *246*, *252*, *255*, *256*, *266*, *316*, *334*, *360*, *420*.

www.dacoromanica.ro

Pokrovski, V. I. (1838—1915) — economist şi statistician; din 1871 pînă în 1893 a condus lucrările de statistică ale zemstvelor în gubernia Tver; lucrările de studiere a guberniei Tver întocmite cu participarea lui numără peste 20 de volume. În 1893 a condus lucrările de statistică orăşenească din Petersburg, iar din 1894 secţia de statistică a departamentului taxelor vamale din Ministerul de Finanţe; a fost şeful comisiei de statistică a Societăţii de ştiinţe economice, în 1902 a fost ales membru corespondent al Academiei de Ştiinţe. — *211, 212.*

Polferov, I. I. — publicist şi ziarist liberal, colaborator la ziare economice burgheze; în 1913 a colaborat la revista cadetă „Russkaia Mîsl". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat o activitate didactică. — *173—176.*

Popov, I. F. (1886—1957) — unul dintre cei mai vechi corespondenţi permanenţi ai ziarului „Pravda", ulterior cunoscut scriitor sovietic. În anii 1905—1914 a fost membru al partidului bolşevic; a desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova şi în străinătate. În anii 1908—1914 a fost reprezentantul C.C. al P.M.S.D.R. pe lîngă Biroul socialist internaţional; a colaborat la o serie de publicaţii bolşevice. În anii primului război mondial a fost prizonier în Germania. În 1918 s-a înapoiat în Rusia Sovietică, a lucrat în cadrul Inspecţiei muncitoreşti-ţărăneşti, în organe de presă şi în organizaţii teatrale. Autor al unor lucrări despre evenimentele revoluţionare din Rusia; a scris binecunoscuta piesă despre tinereţea lui V. I. Lenin „Familia". — *260.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost ideolog al lichidatorismului, a avut un rol important în conducerea revistelor „Vozrojdenie", „Naşa Zarea" şi a altor organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat; în străinătate a colaborat la „Dni", săptămînalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — *44, 229.*

Preussler, Robert — social-democrat austriac. La începutul ultimului deceniu al secolului trecut a fost unul dintre întemeietorii sindicatului muncitorilor din industria ceramică. A participat la lucrările Congresului de la Brünn al social-democraţiei austriece (1899). — *333.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez. În ultimii ani ai secolului trecut s-a manifestat ca reprezentant de seamă al „economismului" şi a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În anii care au urmat a fost membru activ al organizaţiei monarhiste-liberale „Uniunea eliberării". În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet. Redactor-editor al revistei semicadete şi semimenşevice „Bez Za-

www.dacoromanica.ro

glaviia". În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *33, 46, 232.*

Proudhon, Pierre-Joseph (1809—1865) — publicist, economist şi sociolog francez, ideolog al micii burghezii, unul dintre întemeietorii anarhismului, de profesiune zeţar. În 1840 a publicat cartea „Ce este proprietatea ?". Proudhon visa la eternizarea micii proprietăţi private şi critica de pe poziţii mic-burgheze marea proprietate capitalistă, propunea să se organizeze o „bancă a poporului" care prin acordarea de „credite gratuite" să ajute pe muncitori să-şi procure mijloace de producţie şi să devină meseriaşi. La fel de reacţionar era proiectul lui utopic cu privire la crearea unor „bănci de schimb" cu ajutorul cărora oamenii muncii să-şi poată asigura o desfacere „echitabilă" a produselor muncii lor, fără a leza, totodată, proprietatea capitalistă asupra uneltelor şi mijloacelor de producţie. Considerînd că statul este principalul izvor al contradicţiilor de clasă, Proudhon a elaborat proiecte utopice pentru „lichidarea statului" pe cale paşnică şi pleda pentru o atitudine negativă faţă de lupta politică. În 1846 a apărut cartea sa „Sistemul contradicţiilor economice, sau Filozofia mizeriei", în care sînt expuse concepţiile sale filozofice şi economice mic-burgheze. În lucrarea sa „Mizeria filozofiei", Marx a făcut o critică nimicitoare cărţii lui Proudhon, demonstrînd inconsistenţa ei ştiinţifică. Ales, în perioada revoluţiei din 1848, în Adunarea constituantă, Proudhon a condamnat acţiunile revoluţionare ale clasei muncitoare. El a aprobat lovitura de stat bonapartistă de la 2 decembrie 1851, urmată de instaurarea în Franţa a regimului celui de-al doilea Imperiu. — *143, 285, 410.*

Purişkevici, V. M. (1870—1920) — mare moşier, ultrareacţionar, monarhist. A fost unul dintre iniţiatorii creării organizaţiei ultrareacţionare „Uniunea poporului rus" ; în 1907 a ieşit din această uniune şi a creat o nouă organizaţie contrarevoluţionară monarhistă, „Oastea arhanghelului Mihail" ; deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia ; şi-a cîştigat o tristă faimă prin discursurile sale antisemite şi pogromiste rostite în Dumă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — *8, 10, 85, 130, 134, 137, 141, 172, 176, 198, 199, 201, 266, 267, 311, 336, 337, 338, 353, 369, 370, 391.*

R

Rakitin, G. — *vezi* Levitki, V.

Rakitnikov, N. I. (n. 1864) — narodnic, apoi socialist-revoluţionar, ziarist. Începînd din 1901 — membru în C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari ; a activat în diferite oraşe din Rusia şi în străinătate, a colaborat la diferite organe socialist-revoluţionare. În 1916 s-a întors în Rusia, a colaborat la ziarul „Saratovskii Vestnik". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a

www.dacoromanica.ro

fost ministru adjunct al agriculturii. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la activitatea contrarevoluţionară a Comitetului membrilor Adunării constituante din Samara. În 1919 a ieşit din C.C. al partidului socialist-revoluţionar, a recunoscut Puterea sovietică. Ulterior s-a retras din activitatea politică. — *340—343*, *355*.

Rappoport, Charles (n. 1865) — socialist francez, s-a pronunţat pentru revizuirea filozofiei marxiste, fapt pentru care a fost aspru criticat de P. Lafargue. Autor al unei serii de lucrări de filozofie şi sociologie. — *202*.

Rîbalka, L. — *vezi* Iurkevici, L.

Rojkov, N. A. (1868—1927) — istoric şi publicist. La începutul anului 1905 a intrat în P.M.S.D.R.; un timp a fost alături de bolşevici. După înfrîngerea revoluţiei din anii 1905—1907 a devenit unul dintre conducătorii ideologici ai lichidatorismului; a colaborat la revista „Naşa Zarea", a fost redactor al ziarului de orientare menşevică-lichidatoristă „Novaia Sibir". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Rojkov a făcut parte din C.C. al menşevicilor, cîteva luni a fost ministru adjunct al poştelor şi telegrafului în guvernul provizoriu burghez. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a rupt cu menşevicii. În anii următori a desfăşurat activitate ştiinţifică-pedagogică şi administrativă în diferite instituţii. Autor al unei serii de lucrări de istorie a Rusiei. — *173—177*.

S

Saltîciha (Saltîkova, D. I.) (1730—1801) — moşieriţă din judeţul Podolsk, gubernia Moscova. Vestită prin purtarea ei sălbatică faţă de iobagi. A torturat, pricinuind moartea unui număr de 139 de ţărani. Sub presiunea opiniei publice, Ecaterina a II-a a fost nevoită să efectueze o anchetă în afacerea Saltîciha; în 1768, ea a fost condamnată la moarte, pedeapsă ce i-a fost comutată în detenţiune pe viaţă într-o închisoare mănăstirească. Numele Saltîcihei a devenit sinonim cu atitudinea inumană a moşierilor iobăgişti faţă de ţărani. — *389*.

Samoilov, F. N. (1882—1952) — membru al partidului bolşevic din 1903, a participat activ la prima revoluţie rusă; a dus muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor guberniei Vladimir. În 1914, împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, a fost condamnat de guvernul ţarist la deportare pe viaţă în ţinutul Turuhan pentru propagandă revoluţionară împotriva războiului imperialist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în aparatul de partid şi de stat la Ivanovo-Voznesensk. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în Ucraina şi la Moscova. Din 1921 — membru în C.E.C. din Rusia; din 1922 a lucrat în Comisia centrală de control a

www.dacoromanica.ro

P.C. (b) din Rusia şi la Institutul de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia ; a fost vicepreşedintele Asociaţiei unionale a vechilor bolşevici ; în anii 1937—1941 — director al Muzeului revoluţiei. — *103, 106, 107, 168, 237.*

Savenko, A. I. (n. 1874) — naţionalist burghez, publicist, mare moşier. În 1908 a înfiinţat la Kiev „Clubul naţionaliştilor ruşi". Deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kiev ; în Dumă a făcut parte din „blocul progresist". A colaborat la ziarele ultrareacţionare „Novoe Vremea" şi „Kievleanin". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Statului sovietic, ulterior emigrant alb. — *344—345.*

Schweitzer, Johann Baptist (1833—1875) — militant pe tărîm social şi scriitor german, adept al lui F. Lassalle, de profesiune avocat. Şi-a început activitatea politică ca liberal ; sub influenţa lui Lassalle, a aderat la mişcarea muncitorească. Din 1864 a fost redactor al ziarului „Der Sozial-Demokrat" — organul central al Uniunii generale a muncitorilor germani ; în 1867 a fost ales preşedinte al Uniunii. Schweitzer a promovat tactica oportunistă lassalleană de înţelegere cu guvernul prusian, a fost partizanul căii iuncheriste-prusiene de unificare „de sus" a Germaniei. K. Marx şi F. Engels au supus unei critici vehemente „socialismul guvernamental regal-prusian" al lui Schweitzer. În cadrul Uniunii, Schweitzer a promovat o politică de dictatură personală, fapt care a stîrnit nemulţumirea membrilor Uniunii. În 1871, Schweitzer a fost nevoit să părăsească postul de preşedinte şi s-a retras din activitatea politică. — *176, 280, 281.*

Sedov, L. — *vezi* Kolţov, D.

Seel, Richard (1819—1875) — pictor german ; în anii 1845—1848 a locuit la Paris, l-a cunoscut pe F. Engels. Este cunoscut şi ca scriitor şi compozitor. — *284.*

Semkovski, S. (Bronştein, S. I.) (n. 1882) — social-democrat, menşevic. A făcut parte din redacţia ziarului „Pravda" a lui Troţki, editat la Viena, a colaborat la organele de presă ale menşevicilor-lichidatori şi la cele social-democrate din străinătate. V. I. Lenin a criticat aspru într-o serie de lucrări ale sale poziţia lui Semkovski în problema naţională şi în alte probleme. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Cînd s-a întors din emigraţie, în 1917, în Rusia, a intrat în C.C. menşevic. În 1920 a rupt cu menşevicii. Ulterior a fost profesor la diferite institute de învăţămînt superior din Ucraina, a desfăşurat activitate ştiinţifică şi publicistică. — *149, 150, 152, 225, 243—244.*

Sk., N., Skop., N. — *vezi* Zinoviev, G. E.

Skobelev, M. I. (1885—1939) — începînd din 1903 a luat parte la mişcarea social-democrată în rîndurile menşevicilor, de profesiune inginer. În 1906 a emigrat în străinătate, a colaborat la publicaţii

www.dacoromanica.ro

menşevice ; a făcut parte din redacţia ziarului „Pravda" a lui Troţki. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei ruse a Transcaucaziei. În anii primului război mondial a fost centrist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie — vicepreşedinte al Sovietului din Petrograd, vicepreşedinte al C.E.C. în prima legislatură ; din mai şi pînă în august 1917 — ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a rupt cu menşevicii, a lucrat în sistemul cooperaţiei, după aceea la Comisariatul poporului pentru comerţul exterior. Din 1922 pînă în 1937 a fost membru al P.C. (b) al Uniunii Sovietice ; a îndeplinit munci de răspundere în sectorul economic ; în anii 1936—1937 a lucrat în cadrul Comitetului unional de radio. — *119.*

Sokolov, A. B. — *vezi* Volski, S.

Sokolovski — *vezi* Melenevski, M. M.

Sorge, Friedrich Adolf (1828—1906) — socialist german, militant de seamă al mişcării muncitoreşti şi socialiste internaţionale, prieten şi tovarăş de luptă al lui K. Marx şi F. Engels. A participat la revoluţia din 1848—1849 din Germania. După înfrîngerea revoluţiei a emigrat în Elveţia, iar apoi în America. A fost organizatorul secţiilor Internaţionalei I în America, secretar al Consiliului General al Internaţionalei I (1872—1874). A participat activ la întemeierea Partidului muncitoresc socialist din S.U.A. şi a Uniunii muncitoreşti internaţionale. Sorge a pregătit pentru tipar corespondenţa sa cu K. Marx, F. Engels şi alţii. Activitatea lui Sorge a fost foarte apreciată de Lenin, care îl numea veteran al Internaţionalei I. — *281.*

Stalin, I. V. (Djugaşvili, I. V.) (1879—1953) — unul dintre militanţii de seamă ai mişcării muncitoreşti revoluţionare ruse şi internaţionale, ai partidului comunist şi ai Statului sovietic, eminent teoretician al marxism-leninismului. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R. ; după Congresul al II-lea al partidului — bolşevic. A desfăşurat muncă de partid la Tiflis, Batum, Baku, Petersburg. În ianuarie 1912 a intrat în Comitetul Central, ales la Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. ; a făcut parte din redacţia ziarului bolşevic „Pravda". În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a făcut parte din Centrul militar-revoluţionar, înfiinţat de Comitetul Central al partidului pentru pregătirea insurecţiei. La cel de-al II Congres general al Sovietelor din Rusia a fost ales în Consiliul Comisarilor Poporului, încredinţîndu-i-se conducerea Comisariatului poporului pentru problemele naţionalităţilor. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a fost membru al Consiliului militar-revoluţionar al republicii şi a îndeplinit sarcini de răspundere, încredinţate de Comitetul Central şi de guvernul sovietic, pe diferite fronturi de luptă. În 1922 a fost ales secretar general al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Stalin a jucat un rol important în înfăptuirea planului leninist de industrializare a U.R.S.S. şi de colectivizare a agriculturii, în lupta pentru construirea socialismului, pentru independenţa Ţării

www.dacoromanica.ro

sovietice, pentru consolidarea păcii ; lui îi revine un mare merit în lupta ideologică împotriva duşmanilor leninismului — troţkiştii, oportunişti de dreapta, naţionaliştii burghezi şi revizionişti de tot felul. În 1941, Stalin este preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului, iar apoi al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei — preşedinte al Comitetului de stat al apărării, comisar al poporului pentru apărare şi comandant suprem al Forţelor armate ale U.R.S.S.

Activitatea lui Stalin a avut, pe lîngă laturile ei pozitive, şi o latură negativă. Deţinînd cele mai importante funcţii de partid şi de stat, Stalin, mai ales în ultima perioadă a vieţii sale, a făcut greşeli serioase în conducerea diferitelor domenii de activitate a partidului şi a Statului sovietic, atît în viaţa internă a Ţării sovietice cît şi în politica externă. Aceste greşeli, legate de cultul personalităţii lui Stalin, au adus un mare prejudiciu cauzei partidului comunist şi societăţii sovietice. Aprecierea activităţii lui I. V. Stalin de către partid se găseşte în hotărîrile şi în alte materiale ale Congresului al XX-lea al P.C. al U.R.S.S., în hotărîrea C.C. al P.C. al U.R.S.S. „Cu privire la lichidarea cultului personalităţii şi a urmărilor sale" şi în alte documente de partid. — *240.*

Stirling, James Hutchison (1820—1909) — filozof scoţian ; a scris o carte despre Hegel şi o serie de alte lucrări. — *281.*

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat al Rusiei ţariste, mare moşier. În anii 1906—1911 — preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacţiune politică în care pedeapsa cu moartea a fost larg folosită ca mijloc de înăbuşire a mişcării revoluţionare („reacţiunea stolîpinistă" din anii 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară cu scopul de a crea gospodării chiaburești, care să constituie un reazem al absolutismului ţarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida absolutismul cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei şi al moşierilor, a suferit un eşec total. În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de socialistul-revoluţionar Bogrov. — *351.*

Struve, P. B. (1870—1944) — economist şi publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost un reprezentant de seamă al „marxismului legal", a procedat la o revizuire „critică" şi la o „completare" a teoriei economice şi filozofice a lui K. Marx ; a căutat să adapteze marxismul şi mişcarea muncitorească la interesele burgheziei. Struve a fost unul dintre teoreticienii şi organizatorii organizaţiei liberal-monarhiste „Uniunea eliberării" (1903—1905) şi redactor al organului ei ilegal, revista „Osvobojdenie". O dată cu înfiinţarea, în 1905, a partidului cadet, el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost un duşman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contrarevoluţionar al lui Vranghel şi,

www.dacoromanica.ro

în cele din urmă, emigrant alb. — *45, 134, 141, 148, 226, 242, 246, 351—353, 368, 369, 370, 375, 396—397, 406.*

Stucika, P. I. (Veteran) (1865—1932) — unul dintre cei mai vechi activişti ai mişcării social-democrate, ulterior cunoscut om de stat sovietic. Membru al partidului din 1903, a fost preşedintele C.C. al Partidului muncitoresc social-democrat leton ; a avut de suferit represiuni din partea guvernului ţarist. După revoluţia burghezo-democratică din 1917 — membru al fracţiunii bolşevice din Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd şi de atunci, fără întrerupere, membru în C.E.C. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — comisar al poporului pentru justiţie ; în anii 1918—1919 — preşedintele guvernului sovietic al Letoniei ; după aceea — adjunct al comisarului poporului pentru justiţie al R.S.F.S.R. ; începînd din 1923 — preşedintele Tribunalului suprem al R.S.F.S.R. Autor al unei serii de lucrări ştiinţifice în problemele statului şi dreptului. — *368.*

Ş

Şagov, N. R. (1882—1918) — participant activ la mişcarea revoluţionară, bolşevic, deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kostroma, de profesiune muncitor ţesător. În Dumă făcea parte din grupul bolşevic al celor şase al fracţiunii social-democrate, iar apoi din fracţiunea bolşevică. A luat parte la consfătuirile de la Poronino şi Cracovia ale C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. În 1914 a fost arestat împreună cu ceilalţi membri ai fracţiunii bolşevice din Dumă şi deportat pe viaţă în Siberia, de unde s-a întors abia în 1917. — *103, 106, 107, 168.*

Şahovskoi, D. I. (n. 1861) — prinţ, militant al zemstvei, unul dintre organizatorii „Uniunii eliberării" (1904), organizaţie liberal-monarhistă ; din 1905 — membru al C.C. al partidului cadeţilor. Deputat în Duma I de stat şi secretar al acesteia. În 1917, din mai pînă în iunie a fost ministru al asistenţei publice în prima formaţie a guvernului provizoriu burghez de coaliţie. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în sistemul cooperaţiei sovietice. — *8.*

Şingarev, A. I. (1869—1918) — cadet, militant al zemstvei, de profesiune medic. Din 1907 — membru al C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a şi a III-a de stat din partea guberniei Voronej şi în Duma a IV-a de stat din partea oraşului Petersburg ; unul dintre liderii fracţiunii cadeţilor din Dumă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în prima formaţie a guvernului provizoriu burghez şi ministru de finanţe în a doua formaţie. — *375—377, 397—398.*

T

Taylor, Frederick Winslow (1856—1915) — inginer american, întemeietorul sistemului de organizare a muncii care urmăreşte folosirea la maximum a zilei de muncă. În condiţiile capitalismului, acest

www.dacoromanica.ro

sistem este folosit pentru intensificarea exploatării oamenilor muncii. — *393, 395.*

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — genial scriitor rus, unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, care a exercitat o influenţă covîrşitoare asupra dezvoltării literaturii ruse şi universale.

V. I. Lenin a consacrat caracterizării concepţiei lui Tolstoi şi aprecierii întregii lui activităţi o serie de lucrări : „Lev Tolstoi, oglindă a revoluţiei ruse", „L. N. Tolstoi", „L. N. Tolstoi şi mişcarea muncitorească contemporană", „Tolstoi şi lupta proletară", „L. N. Tolstoi şi epoca sa" (vezi Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 213—220, vol. 20, p. 20—25, 40—43, 74—75, 105—109) etc. — *312.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — duşman înveterat al leninismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „nefracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor ; în 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe o poziţie centristă, a luptat împotriva lui V. I. Lenin în problemele războiului, păcii şi revoluţiei. Întorcîndu-se din emigraţie după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost primit în rîndurile partidului bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi guvernamentale. În 1918 a luat poziţie împotriva păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziţiei în discuţia cu privire la sindicate ; începînd din 1923, a dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului ; a propagat ideea imposibilităţii victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troţkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic şi organizatoric. În 1927, Troţki a fost exclus din partid ; în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. Aflîndu-se în străinătate, a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *308, 329, 330.*

Trubeţkoi, E. N. (1863—1920) — prinţ, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. A fost profesor de filozofie a dreptului la Universitatea din Kiev, apoi la cea din Moscova. Pînă în 1906 — cadet. Începînd din 1906, a fost unul dintre organizatorii partidului „înnoirii paşnice", de orientare constituţionalistă-monarhistă. A avut un rol important în reprimarea de către ţarism a revoluţiei din 1905—1907 şi în crearea regimului stolîpinist. În primul război mondial a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înverşunat al Puterii sovietice, a fost un denikinist activ. — *336—339.*

www.dacoromanica.ro

Tuceapski, P. L. — *vezi* Lukașevici, P.

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus; în ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai „marxismului legal". În perioada revoluției din 1905—1907 din Rusia a făcut parte din partidul cadet. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat parte activă la contrarevoluția din Ucraina și a fost ministru de finanțe al Radei centrale burgheze ucrainene. Principalele lucrări ale lui Tugan-Baranovski din ultimul deceniu al secolului trecut sînt: „Crizele industriale în Anglia contemporană, cauzele și influența lor asupra vieții poporului" (1894), „Fabrica rusă în trecut și în prezent", vol. I (1898) etc. — *148, 242, 385—388.*

Tuleakov, I. N. (n. 1877) — muncitor, social-democrat, menșevic, deputat în Duma a IV-a de stat din partea Regiunii oastei Donului. — *107, 168, 177.*

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus; a avut o contribuție importantă la dezvoltarea limbii literare ruse. Turgheniev a înfățișat în operele sale contradicțiile caracteristice vieții sociale ruse. Protestul vehement împotriva iobăgiei se împletea la Turgheniev cu revendicări liberale moderate. După cum spunea Lenin, „Turgheniev se simțea atras spre o moderată constituție monarhică și aristocratică... avea aversiune pentru democratismul țărănesc al lui Dobroliubov și Cernîșevski" (Opere, vol. 27, București, Editura politică, 1959, p. 258). — *312.*

Tyszka, Ian (Ioghihes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și germane. A fost unul dintre întemeietorii Social-democrației din regatul Poloniei și membru al Conducerii centrale a acestui partid. A luptat împotriva revizionismului din mișcarea muncitorească internațională, a luat atitudine împotriva naționalismului, a susținut ideea necesității unei lupte comune a proletariatului polonez și rus. A luat parte activă la revoluția din 1905—1907. A participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales în Comitetul Central. În anii reacțiunii, Tyszka, deși a condamnat pe lichidatori, totuși, în unele cazuri, s-a situat pe o poziție împăciuitoristă față de ei. În 1912 a luat atitudine împotriva hotărîrilor Conferinței de la Praga. Activitatea lui din această perioadă a fost aspru criticată de V. I. Lenin. În timpul primului război mondial, Tyszka, aflîndu-se în Germania, a participat la activitatea social-democrației germane, situîndu-se pe poziții internaționaliste; a fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus". În anii 1916—1918 s-a aflat în închisoare. După ce a fost eliberat de către revoluția din noiembrie 1918 a luat parte la înființarea Partidului Comunist din Germania și a fost ales secretar al Comitetului Central. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — *182—185, 195, 273.*

www.dacoromanica.ro

Ţ

Ţederbaum, S. O. (Ejov, V.) (1879—1939) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost un lichidator activ, a participat la editarea unor ziare şi reviste menşevice-lichidatoriste. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii defensiste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică. — *44.*

Ţederbaum, V. O. — *vezi* Levitki, V.

Ţereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, defensist, partizan al unei coaliţii cu burghezia. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poştelor şi telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii prigoanei pogromiste dezlănţuite împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Ţereteli s-a situat în fruntea blocului antisovietic în Adunarea constituantă. A fost unul dintre conducătorii guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. În 1923 a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei (a II-a) muncitoreşti socialiste unite, organizaţie oportunistă. Ultimii ani ai vieţii, Ţereteli şi i-a petrecut în S.U.A. — *207, 209.*

V

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc din Belgia, preşedinte al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a, s-a situat pe o poziţie ultraoportunistă. În anii primului război mondial s-a manifestat ca un social-şovinist ; a făcut parte din guvernul burghez, ocupînd diferite posturi ministeriale. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia ca să facă agitaţie pentru continuarea războiului imperialist. Vandervelde a avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie, a sprijinit activ intervenţia armată împotriva Rusiei Sovietice, a depus eforturi susţinute pentru refacerea Internaţionalei a II-a. În anii 1925—1927 a fost ministru de externe al Belgiei ; a participat la încheierea acordurilor de la Locarno (1925) îndreptate împotriva U.R.S.S. A dus o luptă dîrză împotriva creării unui front unic antifascist al comuniştilor şi socialiştilor. A scris o serie de cărţi şi broşuri. În lucrările lui Vandervelde, după cum arată V. I. Lenin, „eclectismul mic-burghez" se ridică „împotriva marxismului, sofistica împotriva dialecticii, reformismul filistin împotriva revoluţiei proletare" (Opere, vol. 28, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 318). — *205.*

www.dacoromanica.ro

Velihov, L. A. (n. 1875) — cadet, deputat în Duma a IV-a de stat din partea Petersburgului ; în Dumă a fost secretarul Comisiei financiare şi pentru chestiuni municipale. Începînd din 1909 a fost redactor-editor al revistei cadete „Gorodskoe Delo". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comisarul guvernului provizoriu la Odesa. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost profesor la o serie de institute de învăţămînt superior din ţară. Începînd din 1923 a fost profesor la catedra de economie politică a Universităţii din Caucazul de nord. — *123—124.*

Veteran — vezi Stucika, P. I.

Vihleaev, P. A. (1869—1928) — statistician şi agronom, narodnic liberal. A condus serviciul economic al Consiliului zemstvei din Tver, iar din 1907 pînă în 1917 a condus serviciul de statistică al Consiliului zemstvei din Moscova. Autor al unei serii de lucrări de statistică privind gospodăria ţărănească din Rusia ţaristă, lucrări în care nega diferenţierea de clasă a ţărănimii şi elogia obştea ţărănească. A fost adjunct al ministrului agriculturii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Vihleaev a lucrat la Direcţia centrală de statistică şi a fost profesor la o serie de instituţii de învăţămînt superior din Moscova. — *356.*

Vinogradov, P. G. (1854—1925) — istoric, profesor la Universitatea din Moscova, apoi la cea din Oxford. Prin convingerile sale politice era apropiat de cadeţi. S-a ridicat împotriva mişcării revoluţionare, fapt care şi-a găsit o expresie grăitoare în „Scrisorile politice" publicate de el în ziarul „Russkie Vedomosti" din 5 august 1905. În aceste scrisori, după cum a arătat V. I. Lenin, Vinogradov „a exprimat deosebit de pregnant interesele, tactica şi psihologia burgheziei egoiste..." (Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 223—224). Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie şi de Puterea sovietică a avut o atitudine ostilă. — *85.*

Volski, S. (Sokolov, A. V.) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii otzoviştilor, a participat la organizarea şi activitatea şcolilor fracţioniste de la Capri şi Bologna (Italia) şi a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în secţia militară a Sovietului din Petrograd. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. A emigrat, dar s-a întors curînd în Rusia Sovietică. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării şi la Comisariatul poporului pentru comerţ. Începînd din 1927 a desfăşurat o activitate literară. — *362.*

Voronov, B. (Lebedev, B. N.) (1883—1919) — socialist-revoluţionar, economist şi publicist. În anii 1909—1910 a făcut parte din C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari. Începînd din 1912 a colaborat activ la o serie de publicaţii ale eserilor. În anii primului

www.dacoromanica.ro

război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În anii 1917—1918 a făcut parte din redacţia ziarului socialist-revoluţionar „Vlast Naroda" ; ulterior a lucrat în sistemul cooperaţiei. — *379*.

W

Warski, Adolf (Warszawski, A. S.) (1868—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze. La sfîrşitul deceniului al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre organizatorii „Uniunii muncitorilor polonezi" ; a participat activ la crearea Social-democraţiei din regatul Poloniei, apoi a Social-democraţiei din regatul Poloniei şi din Lituania. A participat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. După congres a făcut parte din C.C al P.M.S.D.R. În anii 1909—1910 a fost unul dintre redactorii O.C. al P.M.S.D.R. — ziarul „Soţial-Demokrat". În această perioadă, V. I. Lenin a spus despre Warski că este „un publicist experimentat, un marxist inteligent şi un tovarăş minunat" (Opere, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 153). În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1917 a intrat în conducerea Social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A fost unul dintre întemeietorii Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia şi membru al Comitetului Central. A fost ales deputat în seimul polonez şi a fost preşedintele fracţiunii comuniste din seim. În 1929 a emigrat în U.R.S.S. A lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin, ocupîndu-se de istoria mişcării muncitoreşti poloneze. — *415*.

Z

Zak, S. S. (1868—1930) — economist şi publicist, socialist-revoluţionar. A colaborat la o serie de reviste de orientare narodnicistă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la socialiştii-revoluţionari de stînga, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Odesa, a fost membru al C.E.C. pe întreaga Rusie în a doua legislatură. Începînd din 1920, a rupt relaţiile cu socialiştii-revoluţionari de stînga şi a desfăşurat o activitate ştiinţifică şi publicistică. În ultimii ani ai vieţii — colaborator ştiinţific al Comitetului de Stat al Planificării al R.S.F.S.R., autor al unei serii de lucrări economice. — *68—69*.

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mişcării narodnice, iar mai tîrziu a mişcării social-democrate din Rusia. A luat parte la crearea şi la activitatea grupului „Eliberarea muncii". Începînd din 1900, Zasulici a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Zasulici a devenit unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a alăturat lichidatorilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. Faţă de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă. — *26—29*, *315*, *422*.

www.dacoromanica.ro

Zinoviev, G. E. (Radomîslski, G. E., Sk., N., Skop., N.) (1883—1936) — a făcut parte din P.M.S.D.R. din 1901. Din 1908 şi pînă în aprilie 1917 a trăit în emigraţie, a făcut parte din redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al partidului, şi din redacţia ziarului bolşevic „Proletarii". În anii reacţiunii a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a manifestat şovăieli. În octombrie 1917 a publicat împreună cu Kamenev, în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn", o declaraţie în care arată că nu este de acord cu hotărîrea C.C. de a înfăptui insurecţia armată, divulgînd astfel guvernului provizoriu burghez planurile partidului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al C.C., preşedinte al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului ; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliţie la care să participe menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii", iar în 1926 unul dintre liderii blocului antipartinic troţkisto-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1928 a fost reprimit în partid, iar în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică şi antisovietică, a fost pentru a treia oară exclus din partid, iar apoi judecat şi condamnat. — *148, 259.*

www.dacoromanica.ro

DATE DIN VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Septembrie 1913—martie 1914)

1 9 1 3

Septembrie 1913—martie 1914 — Lenin locuieşte în Galiţia, în satul Poronino şi la Cracovia ; el continuă să conducă ziarul bolşevic legal „Pravda", activitatea organizaţiilor de partid din Rusia, activitatea deputaţilor bolşevici în Duma a IV-a de stat. Conduce Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid, ia parte la lucrările Congresului al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton, pleacă la Paris, Bruxelles, Liége şi Leipzig pentru a prezenta referate cu privire la problema naţională.

Septembrie, 12 (25) — Articolul lui Lenin „Marxism şi reformism" apare în nr. 2 al ziarului „Pravda Truda".

Septembrie, 13 (26) — Articolele lui Lenin „Organizarea agrară şi sărăcimea satelor", „Cum îi apără episcopul Nikon pe ucraineni ?" şi „Însemnările unui publicist" apar în nr. 3 al ziarului „Pravda Truda".

Septembrie, 17 (30) — Articolul lui Lenin „Barbarie civilizată" apare în nr. 6 al ziarului „Pravda Truda".

Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îşi exprimă îngrijorarea cu privire la starea sănătăţii acestuia, îl sfătuieşte să facă un tratament medical serios şi îi face cunoscută apariţia noului ziar bolşevic legal „Naş Puti".

Septembrie, nu mai devreme de 17 (30) — Într-o scrisoare adresată redacţiei ziarului „Pravda Truda", Lenin atrage atenţia redacţiei asupra necesităţii de a schimba tonul şi conţinutul unei părţi a cronicii, de a imprima ziarului un caracter mai legal şi mai acceptabil pentru cenzură.

www.dacoromanica.ro

Septembrie, 23—24 (octombrie, 6—7) Lenin ține o consfătuire neoficială preliminară cu deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat în legătură cu problemele activității practice din Dumă.

Septembrie, 23—octombrie, 1 (octombrie, 6—14) Lenin conduce la Poronino Consfătuirea „din vară" a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid ; prezidează ședințele, scrie și redactează proiecte de rezoluții, care sînt adoptate de consfătuire, ia cuvîntul la dezbateri, face însemnări pe marginea rapoartelor și cuvîntărilor.

Septembrie, 26 (octombrie, 9) La ședința de dimineață a consfătuirii, Lenin prezintă raportul de activitate al C.C. al P.M.S.D.R. în care face bilanțul activității C.C. pe intervalul care s-a scurs de la Conferința de la Praga din 1912, definește sarcinile partidului și principalele forme ale muncii de partid în noile condiții.

În ședința de seară a consfătuirii, Lenin prezintă raportul în problema națională.

Articolele lui Lenin „Despre ultrareacționarism" (editorial) și „Despre guvernarea Rusiei și reformele din Rusia" sînt publicate în nr. 14 al ziarului „Pravda Truda".

Septembrie, 27 (octombrie, 10) Lenin ia cuvîntul la consfătuire în cadrul dezbaterilor asupra raportului cu privire la starea de lucruri în fracțiunea social-democrată din Dumă, demască comportarea antipartinică a deputaților menșevici (grupul „celor șapte") și relevă uriașa însemnătate a activității politice a deputaților bolșevici (grupul „celor șase").

Septembrie, 28 (octombrie, 11) În ședința de seară a consfătuirii, Lenin continuă raportul în problema națională.

Septembrie, 29 (octombrie, 12) Articolul lui Lenin „Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul" apare în nr. 9 al revistei „Prosveșcenie".

Septembrie, 29—30 (octombrie, 12—13) Lenin scrie ciorna rezoluției consfătuirii în problema națională.

Lenin notează amendamentele la rezoluția în problema națională.

Septembrie, 30 (octombrie, 13) În ședința de dimineață a consfătuirii se adoptă rezoluția lui Lenin în problema națională.

Lenin prezintă la consfătuire un referat cu privire la Congresul socialist de la Viena, propune ca delegația rusă la congres să fie alcătuită din

www.dacoromanica.ro

cel puțin 30 de oameni și propune ca acest congres să se țină concomitent cu congresul de partid al P.M.S.D.R.

Lenin rostește cuvîntul de încheiere și închide Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.

Octombrie, 1 (14) Lenin conduce ședința Comitetului Central al partidului, în care se discută acțiunile practice ale deputaților bolșevici din Dumă în legătură cu atitudinea față de deputații menșevici ; se rezolvă problema organizării evadării din deportare a lui I. V. Stalin și I. M. Sverdlov și alte probleme.

Articolul lui Lenin „Un cvasitrudovic" apare în nr. 18 al ziarului „Pravda Truda".

Octombrie, 4 (17) Articolul lui Lenin „Adepți ai nepartinității care s-au încurcat" apare în nr. 3 al ziarului „Za Pravdu".

Octombrie, 7 (20) Lenin și Krupskaia se întorc de la Poronino la Cracovia.

Octombrie, 12 (25) Articolul lui Lenin „Liberalii și problema agrară în Anglia" apare în nr. 8 al ziarului „Za Pravdu".

Între 12 și 18 (25 și 31) octombrie Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin recomandă „ca ziarul să fie redactat **mai legal**" și roagă să i se trimită numerele de ziar ce-i lipsesc.

Octombrie, înainte de 13 (26) Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin dă indicații referitoare la publicarea unei dări de seamă cu privire la sumele de bani intrate în fondul ziarului, precum și la necesitatea de a se întări caracterul legal al acestuia ; se interesează de tirajul ziarului și de numărul abonaților.

Octombrie, nu înainte de 14 (27) Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin atrage atenția asupra greșelii săvîrșite de aceasta atunci cînd a făcut imprudența de a publica în nr. 8 articolul „Consfătuirea marxiștilor", în care se relatează amănunțit despre lucrările Consfătuirii conspirative de la Poronino a C.C. cu unii activiști de partid. (Autorul articolului, M. E. Cernomazov, era, așa cum s-a dovedit ulterior, agent al ohranei).

www.dacoromanica.ro

Octombrie, 15 (28) Articolele lui Lenin „Octombriștii și mișcarea muncitorească" și „Despre «jubileul intelectualității ruse»" apar în nr. 10 al ziarului „Za Pravdu".

Octombrie, 17 (30) Articolul lui Lenin „O proastă apărare a unei cauze proaste" apare în nr. 12 al ziarului „Za Pravdu".

Octombrie, 18 (31) În nr. 13 al ziarului „Za Pravdu" apare „Declarația", scrisă de Lenin, pe care deputații bolșevici au prezentat-o deputaților menșevici.

Nu înainte de 19 octombrie (1 noiembrie) Lenin scrie proiectul de rezoluție pentru presă al organizațiilor muncitorești în legătură cu acuzațiile calomnioase aduse de lichidatori activistului pe tărîmul asigurărilor sociale X. (K. A. Komarovski).

Octombrie, 20 (noiembrie, 2) Lenin salută fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a de stat cu ocazia pornirii cu succes a campaniei pentru asigurările sociale.

Între 20 și 25 octombrie (2 și 7 noiembrie) Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin salută începutul luptei deschise a grupului „celor șase" deputați bolșevici împotriva activității dezorganizatoare a grupului „celor șapte" menșevici și face cunoscut planul luptei viitoare, care prevede să se meargă pînă la constituirea în Dumă a unei fracțiuni independente a bolșevicilor.

Octombrie, nu înainte de 21 (3 noiembrie) Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin își exprimă satisfacția în legătură cu campania în sprijinul drepturilor deputaților bolșevici care a început sub auspicii excelente ; el subliniază că ar fi de dorit să se organizeze trimiterea unor delegații muncitorești pentru a lua contact cu fracțiunea din Dumă.

Octombrie, 25 (noiembrie, 7) Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin relevă comportarea inconsecventă a grupului „celor șase" bolșevici și îi sfătuiește să se proclame fracțiune independentă în Dumă. Articolul lui Lenin „«Cei șapte» din Dumă" apare în nr. 19 al ziarului „Za Pravdu".

Octombrie, 26 (noiembrie, 8) Articolul lui Lenin „Burghezia liberală și lichidatorii" apare în nr. 20 al ziarului „Za Pravdu".

Octombrie, înainte de 27 (9 noiembrie) Lenin dă indicații redacției ziarului „Za Pravdu" să scoată numărul de duminică 27 octombrie (9 noiembrie) 1913 cu o pagină intercalată consacrată campaniei în sprijinul grupului „celor șase" bolșevici.

www.dacoromanica.ro

Octombrie, înainte de 29 (11 noiembrie)	Lenin elaborează planul articolului „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă".
Octombrie, 29 (noiembrie, 11)	Articolele lui Lenin „Capitalismul și imigrația muncitorilor" și „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă" apar în nr. 22 al ziarului „Za Pravdu".
Între 29 octombrie și 15 noiembrie (11 și 28 noiembrie)	Lenin propune deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat să se constituie în fracțiune independentă și recomandă să se dea fracțiunii denumirea de: fracțiunea muncitorească social-democrată rusă.
Octombrie, 30 (noiembrie, 12)	Articolul lui Lenin „Un proprietar de imobile cadet care raționează «potrivit celor spuse de Marx»" apare în nr. 23 al ziarului „Za Pravdu".
Octombrie, nu înainte de 30 (12 noiembrie)	Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin felicită pe toți activiștii marxiști în legătură cu victoria repurtată asupra dezorganizatorilor partidului — „cei șapte" deputați menșevici — și cu ocazia constituirii fracțiunii muncitorești social-democrate din Dumă.
Octombrie, 30—31 (noiembrie, 12—13)	Într-o scrisoare adresată surorii sale M. I. Ulianova, Lenin îi face cunoscut că a terminat studierea celor patru volume de scrisori ale lui K. Marx și F. Engels și că în legătură cu aceasta intenționează să scrie un articol pentru revista „Prosveșcenie".
Sfîrșitul lunii octombrie	Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îi vorbește despre înviorarea activității de partid în asociațiile muncitorești legale; îl sfătuiește să se ocupe serios de tratarea bolii sale.
Octombrie	Lenin face însemnări și sublinieri în articolul lui R. Luxemburg „Problema națională și autonomia" publicat în revista poloneză „Przegląd Socjaldemokratyczny" pe anii 1908 și 1909 și extrase grupate sub titlul comun: „Rosa Luxemburg despre autodeterminare".
Octombrie — decembrie	Lenin scrie articolul „Note critice în problema națională". Articolul apare în nr. 10, 11 și 12 ale revistei „Prosveșcenie" pe anul 1913.
Începutul lunii noiembrie	Lenin îi scrie o scrisoare lui A. M. Gorki în care critică concepțiile curentului zidirii de dumnezeu, exprimate de Gorki în articolul „Încă o dată des-

www.dacoromanica.ro

pre karamazovism", publicat în nr. 69 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta" din 29 octombrie (11 noiembrie) 1913.

Lenin scrie articolele „Masa muncitorească şi intelectualitatea muncitorească" şi „În legătură cu sciziunea din rîndurile fracţiunii social-democrate ruse din Dumă". Acesta din urmă apare în nr. 298 din 24 decembrie 1913 al ziarului german „Leipziger Volkszeitung".

Nu înainte de 1 (14) noiembrie — Într-o scrisoare adresată redacţiei ziarului „Za Pravdu", Lenin arată că articolul său „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă" apărut în nr. 22 al ziarului „Za Pravdu", care a fost confiscat, trebuie să fie publicat din nou.

Noiembrie, după 2 (15) — Lenin se interesează de problemele mişcării sociale din Anglia, studiază cartea lui M. Beer „Istoria socialismului în Anglia" (Stuttgart, 1913) din care scoate extrase.

Nu înainte de 3 (16) noiembrie — Lenin scrie o notă către redactorul ziarului „Za Pravdu" în legătură cu un articol necorespunzător publicat în nr. 25 al ziarului din 1 noiembrie sub semnătura „Svoi" şi îl sfătuieşte să evite expresiile caustice, pentru a nu expune ziarul la confiscare. (Autor al articolului era M. E. Cernomazov, demascat ulterior ca agent provocator).

Noiembrie, după 10 (23) — Lenin face însemnări şi sublinieri pe articolul lui K. Marx „Indiferentismul politic" şi al lui I. I. Stepanov „Imperialism", apărute în nr. 10 al revistei „Prosveşcenie" pe anul 1913.

Între 12 şi 15 (25 şi 28) noiembrie — În numele C.C. al P.M.S.D.R., Lenin prezintă B.S.I. propunerea de a se include pe ordinea de zi a sesiunii din decembrie a B.S.I. problema unificării social-democraţiei poloneze, precum şi să se discute dacă este just ca social-democraţia polonă să fie reprezentată în B.S.I. de către Rosa Luxemburg.

Noiembrie, 13 (26) — Articolul lui Lenin „Narodnicii de stînga despre lupta dintre marxişti" apare în nr. 34 al ziarului „Za Pravdu".

www.dacoromanica.ro

Noiembrie, înainte de 15 (28) — Lenin citește, face notițe, însemnări și sublinieri în articolul lui N. Rojkov „Situația actuală a problemei agrare în Rusia", publicat în revista lichidatoristă „Nașa Zarea" nr. 6 din 1913. Lenin supune acest articol unei analize critice în lucrarea sa „Problema agrară și situația actuală din Rusia".

Noiembrie, 15 (28) — Articolele lui Lenin „Problema agrară și situația actuală din Rusia (Însemnările unui publicist)", „Două metode de discuții și de luptă" și „Pseudo-unificatori" apar în nr. 36 al ziarului „Za Pravdu".

Mijlocul lunii noiembrie — Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin scoate la iveală esența reacționară a curentului zidirii de dumnezeu și critică concepțiile lui Gorki în această problemă.

Între 20 noiembrie și 1 decembrie (3 și 14 decembrie) — Lenin scrie o notă „Aprecierea sciziunii din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă de către muncitorii ruși" — supliment la raportul C.C. al P.M.S.D.R. pentru B.S.I.

Noiembrie, 23 (decembrie, 6) — Lenin scrie lui S. G. Șaumian o scrisoare în care se ocupă de problema națională.

Noiembrie, 28 (decembrie, 11) — Articolele lui Lenin „Despre autonomia «cultural-națională»" și „Grupulețele din străinătate și lichidatorii ruși" apar în nr. 46 al ziarului „Za Pravdu".

Noiembrie, 29 (decembrie, 12) — Lenin trimite la Petersburg „Conspect de raport pentru organizațiile locale" cu privire la Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.

Articolele lui Lenin „Cadetul Maklakov și social-democratul Petrovski" și „Zabern" apar în nr. 47 al ziarului „Za Pravdu".

Decembrie, în jurul datei de 1 (14) — Lenin scrie scrisoarea „Cu privire la măsurile care urmează să fie luate de Birou" adresată redacției ziarului „Za Pravdu".

Decembrie, după 1 (14) — Lenin face însemnări pe darea de seamă asupra ședințelor Biroului socialist internațional de la Londra din 13 și 14 decembrie 1913, publicată în suplimentul la nr. 11 din „Bulletin périodique du Bureau Socialiste International" (Bruxelles, 1914).

www.dacoromanica.ro

Decembrie, 2 (15) — Lenin scrie scrisoarea „În legătură cu hotărîrile Biroului", adresată redacției ziarului „Za Pravdu".

Nu înainte de 2 (15) decembrie — începutul lunii ianuarie 1914 — Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu", Lenin expune condițiile unificării fracțiunilor social-democrate din Duma a IV-a de stat și condițiile restabilirii unității P.M.S.D.R. în legătură cu rezoluția sesiunii din decembrie a B.S.I. în problema unificării P.M.S.D.R.

Decembrie, 3 (16) — Articolul lui Lenin „Despre unitatea muncitorilor" apare în nr. 50 al ziarului „Za Pravdu".

Lenin scrie o scrisoare adresată redacției ziarului „Za Pravdu" în legătură cu hotărîrile sesiunii din decembrie a B.S.I. în problema unificării P.M.S.D.R.; propune textul unei declarații din partea redacției în legătură cu această hotărîre.

Decembrie, înainte de 4 (17) — Lenin alcătuiește un tabel al „Școlilor elementare din circumscripția de învățămînt Petersburg (18.I.1911)" după cartea „Recensămîntul pe o zi al școlilor elementare din imperiu", ed. I, partea I, 1913.

Decembrie, 4 (17) — Articolul lui Lenin „Viața de mizerie a învățătorilor" apare în nr. 51 al ziarului „Za Pravdu".

Decembrie, nu înainte de 5 (18) — Lenin face însemnări și sublinieri pe articolul „Die Sozialistische Einigkeit in England", publicat la 17 decembrie în nr. 292 al ziarului „Leipziger Volkszeitung".

Decembrie, după 5 (18) — Într-o scrisoare adresată lui I. F. Armand, Lenin propune să se organizeze o campanie de protest cît se poate de categoric împotriva declarației calomnioase făcută de K. Kautsky — la 18 decembrie 1913 în nr. 333 al ziarului „Vorwärts" — cu privire la starea de lucruri din P.M.S.D.R.

Decembrie, 7 (20) — Articolul lui Lenin „Perseverență în apărarea unei cauze nedemne" apare în nr. 1 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

Într-o scrisoare adresată lui V. S. Voitinski, Lenin face o apreciere categoric negativă articolului „Pentru un steag comun" recomandat pentru publicare în revista „Prosveșcenie"; el își exprimă o mare satisfacție în legătură cu desfășurarea cu succes a campaniei în sprijinul grupului „celor șase" bolșevici din Dumă împotriva grupului „celor șapte" menșevici.

www.dacoromanica.ro

Decembrie, 8 (21)	Articolul lui Lenin „Muncitorii ruși și Internaționala" apare în nr. 2 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 10 (23)	Articolul lui Lenin „Cum îi înșală lichidatorii pe muncitori" apare în nr. 3 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 11 (24)	Articolul lui Lenin „Cadeții și «dreptul popoarelor la autodeterminare»" apare în nr. 4 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, după 11 (24)	Lenin face însemnări și sublinieri pe scrisoarea lui K. Kautsky cu privire la ședința B.S.I. consacrată problemei stării de lucruri din P.M.S.D.R., scrisoare publicată în nr. 339 din 24 decembrie 1913 al ziarului „Vorwärts".
Decembrie, 13 (26)	Articolul lui Lenin „O rezoluție bună și o cuvîntare proastă" apare în nr. 6 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 14 (27)	Articolul lui Lenin „Compoziția națională a elevilor în școala rusă" apare în nr. 7 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
	Apare calendarul de buzunar pregătit și redactat de Lenin „Sputnik Rabocego na 1914 god", în care este publicat articolul lui Lenin „Grevele din Rusia".
Decembrie, 15 (28)	Articolul lui Lenin „Despre programul național al P.M.S.D.R." apare în nr. 32 al ziarului „Soțial-Demokrat".
	Articolul lui Lenin „În legătură cu o greșeală inadmisibilă a lui Kautsky" apare în nr. 8 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 17 (30)	Articolele lui Lenin „Încă o dată despre împărțirea școlilor pe naționalități" și „Rezoluția cu privire la hotărîrea Biroului socialist" apar în nr. 9 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 18 (31)	Nota lui Lenin „Despre Dl. Gorski și despre un dicton latin" și articolul „Despre școlile noastre" apar în nr. 10 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Decembrie, 19 (1 ianuarie 1914)	Articolul lui Lenin „Încă o dată despre Biroul socialist internațional și despre lichidatori" apare în nr. 11 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

www.dacoromanica.ro

Decembrie, 20 (2 ianuarie 1914) Articolele lui Lenin „Naţional-liberalismul şi dreptul naţiunilor la autodeterminare", „Narodnicismul şi lichidatorismul ca elemente de destrămare în mişcarea muncitorească" şi „Despre scrisoarea lui Kautsky" apar în nr. 12 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

Ca răspuns la invitaţia de a lua parte la lucrările Congresului al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton, Lenin le cere bolşevicilor letoni relaţii cu privire la componenţa, locul şi data convocării congresului.

Decembrie, 25 (7 ianuarie 1914) Într-o scrisoare adresată bolşevicilor letoni, Lenin subliniază necesitatea unirii lor în vederea apropiatului congres al social-democraţiei letone şi convine asupra locului şi datei întîlnirii cu ei.

Articolul lui Lenin „«Novoe Vremea» şi «Reci» despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" apare în nr. 16 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

Decembrie, 26—27 (8—9 ianuarie 1914) Lenin pleacă de la Cracovia la Berlin pentru a se întîlni cu bolşevicii letoni în legătură cu convocarea Congresului al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton.

Decembrie, 27—29 (9—11 ianuarie 1914) Lenin organizează la Cracovia Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. în legătură cu problemele activităţii fracţiunii bolşevice din Dumă.

Decembrie, 29 (11 ianuarie 1914) Într-o scrisoare adresată lui Rudis-Ghipslis sau lui Gherman, Lenin îi face cunoscut că delegatul ales pentru Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton nu este un om de încredere.

Articolul lui Lenin „Fracţiunea din Dumă şi majoritatea din afara Dumei" apare în nr. 17 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

Într-o scrisoare adresată redacţiei ziarului „Proletarskaia Pravda", Lenin dă explicaţii cu privire la cuvîntarea rostită de el în comisia de sprijinire a fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat (comisie organizată în 1909 la Paris) în cadrul discutării proiectului de lege privitor la greve.

Decembrie, 30 (12 ianuarie 1914) Într-o scrisoare adresată lui D. Wynkoop, Lenin atrage atenţia asupra poziţiei răuvoitoare a presei social-democrate germane, care boicotează pe bolşevici în lupta lor împotriva lichidatorilor, şi

www.dacoromanica.ro

	își exprimă indignarea față de poziția nejustă a lui K. Kautsky în problema unității P.M.S.D.R.
Decembrie	Lenin face însemnări, calcule cifrice, sublinieri și notări pe cartea „Rezultatele cercetărilor statistice și de evaluare din gubernia Penza" (1913).
Sfîrșitul lunii decembrie	Într-o scrisoare adresată lui I. F. Armand, Lenin atrage atenția asupra necesității folosirii unor noi forme de muncă de partid în rîndurile maselor, relevă rolul și importanța „împuterniciților" și propune să se pornească mai energic la pregătirea editării revistei „Rabotnița", destinată femeilor.
Decembrie, 1913 — anul 1914	Lenin face însemnări, calcule cifrice și sublinieri pe lista sindicatelor din Petersburg și Moscova, alcătuită după datele calendarului „Sputnik Rabocego na 1914 god", cu indicarea numărului de membri ai sindicatelor și a influenței de care se bucură în rîndurile lor bolșevicii, lichidatorii și socialiștii-revoluționari.
Sfîrșitul anului	Lenin studiază cele patru volume de scrisori ale lui Marx și Engels apărute în limba germană ; face conspecte și extrase din scrisori.
	Lenin scrie articolul „Corespondența dintre Marx și Engels".
Anul 1913	Lenin face note, calcule cifrice și sublinieri pe cartea „Statistical abstract of the United States".
Sfîrșitul anului 1913 — începutul anului 1914	Lenin redactează articolul Nadejdei Konstantinovna Krupskaia „Cu privire la politica Ministerului Învățămîntului Public", scrie un adaos la textul articolului și îi pune titlul.

1 9 1 4

Ianuarie, 1 (14)	Articolul lui Lenin „4 000 de ruble pe an și ziua de muncă de 6 ore" apare în nr. 19 al ziarului „Proletarskaia Pravda".
Ianuarie, nu mai tîrziu de 5 (18)	Lenin sosește la Paris.
Ianuarie, 5 (18)	La o adunare a bolșevicilor de la Paris, Lenin face o comunicare despre intenția Biroului socialist internațional de a interveni în treburile P.M.S.D.R., cu scopul de a stabili „punctele de

www.dacoromanica.ro

divergenţă" dintre bolşevici şi menşevici, în vederea rezolvării problemei unificării.

Înainte de 9 (22) ianuarie — Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin acceptă să ia cuvîntul la Paris la mitingul consacrat comemorării zilei de 9 ianuarie 1905.

Ianuarie, 9 (22) — Lenin ia cuvîntul la Paris la două mitinguri ale social-democraţilor consacrate comemorării zilei de 9 ianuarie 1905.

Ianuarie, 10 (23) — În sala mare a societăţii geografice din Paris, Lenin expune un referat despre „Problema naţională".

Între 10 şi 20 ianuarie (23 ianuarie şi 2 februarie) — Lenin scrie tezele „Problema naţională (Teze din memorie)".

Ianuarie, nu mai tîrziu de 12 (25) — Lenin soseşte la Bruxelles.

Ianuarie, 12 (25) — La Bruxelles, Lenin ţine un referat în problema naţională pentru delegaţii la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton.

Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin îi aduce la cunoştinţă victoria repurtată de bolşevici în rîndurile delegaţilor la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton.

Ianuarie, 13 (26) — Lenin trimite la Paris materialele redactate de el pentru nr. 1 al „Buletinului C.C. al P.M.S.D.R.", care a apărut la Paris la 15 (28) ianuarie.

Într-o scrisoare către N. V. Kuznețov, Lenin comunică că a trimis materialele pentru „Buletinul C.C. al P.M.S.D.R.", dă indicaţii cu privire la formatul buletinului şi la editarea lui.

Într-o scrisoare adresată Inessei Armand la Paris, Lenin vorbeşte despre predominarea împăciuitoriştilor la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton şi despre lupta pe care bolşevicii urmează să o ducă împotriva lor.

Ianuarie, 13—20 (ianuarie, 26—februarie, 2) — Lenin participă la lucrările Congresului al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton şi, în numele C.C. al P.M.S.D.R., prezintă un raport în care critică cu asprime activitatea C.C. al social-democraţiei letone, ce adoptase o poziţie opor-

www.dacoromanica.ro

tunistă în problema luptei împotriva lichidatorilor.

La o ședință a Congresului al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton, Lenin ia cuvîntul la dezbaterile în legătură cu raportul lui I. Ianson-Braun, pe care-l critică cu asprime pentru împăciuitorismul său față de lichidatori.

Lenin rostește cuvîntul de încheiere la Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton, în care arată că unitatea social-democrației nu este posibilă decît pe o bază principială, pe baza tacticii revoluționare și a luptei împotriva oportunismului lichidatorilor.

Lenin scrie proiectul rezoluției cu privire la atitudinea Social-democrației din Ținutul leton față de P.M.S.D.R.

Ianuarie, 14—15 (27—28) — Într-o scrisoare către Inessa Armand, Lenin vorbește despre reorganizarea C.O.S., despre editarea de urgență a „Buletinului C.C. al P.M.S.D.R." la Paris.

Ianuarie, 18 (31) — Articolul lui Lenin „Este necesară o limbă de stat obligatorie ?" apare în nr. 14 al ziarului „Proletarskaia Pravda".

Ianuarie, 18—19 (ianuarie, 31—februarie, 1) — Lenin scrie lui Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, un scurt raport despre punctele esențiale ale divergențelor dintre C.C. al P.M.S.D.R. și Comitetul organizatoric lichidatorist.

Ianuarie, 20 (februarie, 2) — Lenin ține la Liége un referat despre „Problema națională".

Între 21 și 24 ianuarie (3 și 6 februarie) — Lenin ține la Leipzig un referat despre „Problema națională".

Ianuarie, 24 (februarie, 6) — Lenin se întoarce la Cracovia.

Ianuarie, 25 (februarie, 7) — Apare nr. 1 al revistei „Prosveșcenie", cuprinzînd articolul lui Lenin „În legătură cu sarcinile statisticii zemstvelor" și recenzia cărții „Exponate privitoare la protecția muncii prezentate la Expoziția de igienă din Rusia organizată la Petersburg în 1913".

www.dacoromanica.ro

Ianuarie, 27 (februarie, 9) — Într-o scrisoare adresată redacţiei ziarului „Puti Pravdî", Lenin îşi exprimă regretul cu privire la publicarea imprudentă a unui articol care a dus la interzicerea ziarului; cere informaţii cu privire la cauzele întîrzierii apariţiei celor două articole ale sale scrise drept răspuns lui F. Dan în problema unităţii şi insistă asupra necesităţii ca aceste două articole să fie publicate în ziar înainte de apariţia revistei lui Troţki „Borba".

Ianuarie, nu înainte de 29 (11 februarie) — Într-o scrisoare adresată lui A. A. Troianovski, Lenin anunţă ieşirea social-democraţiei letone din Comitetul organizatoric lichidatorist, subliniind că aceasta echivalează cu totala descompunere a Blocului troţkist din august.

Ianuarie, 29 (februarie, 11) — Într-o scrisoare adresată surorii sale A. I. Ulianova-Elizarova la Petersburg, Lenin îi comunică că s-a întors la Cracovia şi că intenţionează să scrie un articol despre dreptul naţiunilor la autodeterminare. Articolul a apărut în nr. 4 al revistei „Prosveşcenie".

După 29 ianuarie (11 februarie) — Într-o scrisoare adresată lui V. M. Kasparov, Lenin roagă să i se explice din ce cauză nu i se mai trimite ziarul „Vorwärts".

Ianuarie, 31 (februarie, 13) — Articolele lui Lenin „Pervertirea muncitorilor în spirit liberal" şi „Scrisoare către redacţie" apar în nr. 9 al ziarului „Puti Pravdî".

Sfîrşitul lunii ianuarie-februarie — Lenin face însemnări şi sublinieri pe coperta revistei bolşevice „Mîsl" nr. 2 din ianuarie 1911.

Februarie, 3 (16) — Într-o scrisoare către M. I. Ulianova, Lenin îi face cunoscut că la 10 (23) ianuarie a ţinut la Paris un referat despre problema naţională.

Într-un post-scriptum la o scrisoare a lui N. K. Krupskaia către M. A. Ulianova, Lenin îi comunică că la Cracovia a participat la o serată ucraineană închinată aniversării a o sută de ani de la naşterea lui T. G. Şevcenko şi îi împărtăşeşte impresiile sale în urma vizionării filmului „Afacerea Beilis".

Februarie, 4 (17) — Articolul lui Lenin „Conducătorul lichidatorilor despre condiţiile lichidatoriste ale «unităţii»" apare în nr. 12 al ziarului „Puti Pravdî".

www.dacoromanica.ro

Februarie, 5 (18)

Articolele lui Lenin „Cu privire la istoria programului național în Austria și Rusia" și „Luminăția sa moșierul liberal despre «noua Rusie a zemstvelor»" apar în nr. 13 al ziarului „Puti Pravdî".

Februarie, 14 (27)

Într-o scrisoare adresată redacției revistei „Prosveșcenie", Lenin îi comunică ruptura dintre redacția ziarului „Pravda" și A. A. Bogdanov, atrage atenția că revista trebuie să continue să demaște spiritul aventurier al grupului „Vpered".

Lenin scrie o scrisoare lui N. A. Gurvici la Washington prin care confirmă primirea cărții acestuia „Immigration and Labor", îi mulțumește pentru trimiterea cărții și îl roagă să-l ajute să obțină de la biroul statistic american materiale cu privire la recensămintele din 1900 și 1910.

Lenin îi scrie lui A. I. Ulianova-Elizarova la redacția revistei „Prosveșcenie" despre plecarea lui A. A. Bogdanov din redacția ziarului „Pravda" și despre necesitatea de a combate zvonurile false în legătură cu aceasta.

Februarie, 17 (martie, 2)

Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin îi face cunoscut că a primit știri despre activitatea Comitetului din Petersburg ; își exprimă neliniștea în legătură cu faptul că I. F. Popov, reprezentantul P.M.S.D.R. pe lîngă B.S.I., nu comunică nimic în legătură cu îndeplinirea sarcinii încredințate de partid.

Februarie, 18 (martie, 3)

Articolul lui Lenin „Narodnicismul și clasa muncitorilor salariați" apare în nr. 15 al ziarului „Puti Pravdî".

Februarie, 19 (martie, 4)

Într-o scrisoare adresată lui E. F. Rozmirovici, Lenin atrage atenția asupra necesității de a se coopta 3—4 muncitori din Petersburg în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. și insistă ca muncitorii cooptați să treacă în ilegalitate ; arată greutățile întîmpinate în desfășurarea muncii organizatorice din pricina lipsei de bani.

Februarie, înainte de 20 (5 martie)

Lenin studiază datele statistice din volumul „Ekonomicesko-statisticeskii sbornik", fasc. a VII-a (Moscova, 1913), face extrase, calcule, pe care le folosește în articolul „Țărănimea și munca salariată".

www.dacoromanica.ro

Februarie, 20 (martie, 5) — Articolele lui Lenin „Încă o dată despre «naţionalism»“ şi „Ţărănimea şi munca salariată“ apar în nr. 17 al ziarului „Puti Pravdî“.

Februarie, 21 (martie, 6) — Articolul lui Lenin „D-l Struve despre «asanarea puterii de stat»“ apare în nr. 18 al ziarului „Puti Pravdî“.

Înainte de 22 februarie (7 martie) — Într-o scrisoare adresată Inessei Armand la Paris, Lenin o înştiinţează despre intenţia lui G. V. Plehanov de a edita ziarul „Edinstvo“ şi despre apariţia într-un viitor apropiat a revistei lui L. Troţki „Borba“.

Februarie, 22 (martie, 7) — Articolul lui Lenin „Narodnicii despre N. K. Mihailovski“ apare în nr. 19 al ziarului „Puti Pravdî“.

Februarie, 23 martie, 8) — Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin îi spune cît de mult l-a indignat tonul jignitor al scrisorii lui K. Huysmans şi faptul că I. F. Popov nu şi-a îndeplinit sarcina trasată de partid (n-a prezentat la termen traducerea referatului lui V. I. Lenin la B.S.I.).

Februarie, 25 martie, 10) — Articolul lui Lenin „Despre A. Bogdanov“ apare în nr. 21 al ziarului „Puti Pravdî“.

Februarie, după 27 (12 martie) — Într-o scrisoare adresată lui Rudis-Ghipslis la Berlin, Lenin îi scrie despre rezoluţiile adoptate la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton, despre necesitatea de a continua lupta împotriva împăciuitoriştilor şi propune să se publice în ziarul „Pravda“ rezoluţiile congresului.

Februarie, 28 (martie, 13) — Lenin face corecturi redacţionale la scrisoarea redacţiei revistei „Dzvin“ cu privire la divergenţele ideologice din rîndurile intelectualităţii ucrainene, cu privire la sarcinile revistei şi ale marxiştilor ucraineni în lupta împotriva naţionalismului burghez, cu privire la sarcinile în legătură cu organizarea unui ziar muncitoresc ucrainean.

Apare nr. 2 al revistei „Prosveşcenie“, cuprinzînd articolul lui Lenin „Nota redacţiei la articolul lui Veteran : «Problema naţională şi proletariatul leton»“.

Februarie — Lenin întocmeşte planul culegerii „Marxism şi lichidatorism“ şi scrie prefaţa la această culegere.

www.dacoromanica.ro

	Lenin începe elaborarea articolului „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare".
Februarie-martie	Lenin face modificări în textul articolului său „Probleme litigioase. Partidul liberal și marxiștii", inclus în culegerea „Marxism și lichidatorism". (Anterior, articolul a fost publicat în ziarul „Pravda".)
Februarie-mai	Lenin face extrase cu însemnări din cartea lui Ludwig Bernhard „Das Polnische Gemeinwesen im preussischen Staat. Die Polenfrage", Leipzig. 1907. Cartea a fost folosită de Lenin în articolul „Dreptul națiunilor la autodeterminare".
Martie 1 (14)	Articolul lui Lenin „Controverse politice în rîndul liberalilor" apare în nr. 25 al ziarului „Puti Pravdî".
Martie, 2 (15)	Articolul lui Lenin „Țărănimea «muncitoare» și comerțul cu pămîntul" apare în nr. 26 al ziarului „Puti Pravdî".
Martie, 6 (19)	În nr. 29 al ziarului „Puti Pravdî" apare articolul lui Lenin „Preocuparea liberalilor".
Martie, 7 (20)	Articolul lui Lenin „Narodnicii și lichidatorii în mișcarea sindicală (Mărturisiri prețioase)" apare în nr. 30 al ziarului „Puti Pravdî".
Martie, 8 (21)	Lenin ține la Cracovia un referat pe tema „Social-democrația din Rusia și problema națională" și consemnează dezbaterile în jurul referatului.
Martie, 9 (22)	Articolul lui Lenin „Deziderate pioase" apare în nr. 32 al ziarului „Puti Pravdî".
Martie, 11 (24)	Lenin refuză invitația redacției revistei „Sovremennik" de a colabora la această revistă, motivîndu-și refuzul prin faptul că nu e de acord cu orientarea și programul revistei. Articolul lui Lenin „Un profesor liberal despre egalitate" apare în nr. 33 al ziarului „Puti Pravdî".
Martie, 12 (25)	Articolul lui Lenin „Liberalii englezi și Irlanda" apare în nr. 34 al ziarului „Puti Pravdî".

www.dacoromanica.ro

Martie, 13 (26) Articolul lui Lenin „Sistemul Taylor — o înrobire a omului de către mașină" apare în nr. 35 al ziarului „Puti Pravdî".

Martie, 14 (27) Articolul lui Lenin „«Opoziția responsabilă» și participarea cadeților la Consfătuirea de la 1 martie" apare în nr. 36 al ziarului „Puti Pravdî".

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață VII

1913

MARXISM ȘI REFORMISM . . . . . 1—5

ORGANIZAREA AGRARĂ ȘI SĂRĂCIMEA SATELOR . 6—9

CUM ÎI APĂRĂ EPISCOPUL NIKON PE UCRAINENI 10—12

ÎNSEMNĂRILE UNUI PUBLICIST . . . . . 13—18

I. Intelectualii fără partid împotriva marxismului 13
II. Miopia liberală 14
III. O explicație necesară 17

BARBARIE CIVILIZATĂ . . . . . 19—20

DESPRE ULTRAREACȚIONARISM . . . . . 21—23

DESPRE GUVERNAREA RUSIEI ȘI REFORMELE DIN RUSIA . . . . . 24—25

CUM DISTRUGE V. ZASULICI LICHIDATORISMUL 26—49

I. 26
II. 31
III. 34
IV. 38
V. 40
VI. 43

www.dacoromanica.ro

REZOLUŢIILE CONSFĂTUIRII DIN VARA ANULUI 1913 A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID . . . . . 51—67

Cu privire la sarcinile agitaţiei în momentul actual 55
Rezoluţia cu privire la problema organizatorică şi la congresul partidului 57
Cu privire la mişcarea grevistă 58
Cu privire la presa de partid 59
Cu privire la activitatea social-democraţilor în Dumă 60
Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă 61
Cu privire la munca în asociaţiile legale . . . 62
Rezoluţia în problema naţională 63
Cu privire la narodnici 66

UN CVASI-TRUDOVIC . . . . . 68—72

ADEPŢI AI NEPARTINITĂŢII CARE S-AU ÎNCURCAT 73—76

LIBERALII ŞI PROBLEMA AGRARĂ ÎN ANGLIA . 77—80

OCTOMBRIŞTII ŞI MIŞCAREA MUNCITOREASCĂ . . 81—83

DESPRE „JUBILEUL INTELECTUALITĂŢII RUSE" . . 84—85

O PROASTĂ APĂRARE A UNEI CAUZE PROASTE . 86—88

DECLARAŢIE . . . . . 89—91

„CEI ŞAPTE" DIN DUMĂ . . . . . 92—94

BURGHEZIA LIBERALĂ ŞI LICHIDATORII . . . 95—98

CAPITALISMUL ŞI IMIGRAŢIA MUNCITORILOR . . 99—102

MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU LUPTA DIN CADRUL FRACŢIUNII SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMĂ 103—122

A cui voinţă? 103
Care este voinţa majorităţii muncitorilor conştienţi din Rusia? 104
Ce dovedesc alegerile pentru Duma a II-a, a III-a şi a IV-a de stat în ceea ce priveşte voinţa proletariatului? 105
Cine sînt reprezentanţii? 106
Care e voinţa muncitorilor pe care o reflectă ziarele muncitoreşti din Rusia? 109
Care e voinţa muncitorilor pe care o vădesc subscripţiile pentru ziarele muncitoreşti? 110

www.dacoromanica.ro

Care e voința muncitorilor pe care o exprimă sindicatele din Petersburg ? 111
Unitatea ideologică 113
Lichidatorii și burghezia 114
Hotărîrea marxiștilor uniți 116
Activitatea noastră în cadrul fracțiunii 117
Ce cer cei șase ? 119
Unitatea în cadrul Dumei și unitatea în afara Dumei 120

UN PROPRIETAR DE IMOBILE CADET CARE RAȚIONEAZĂ „POTRIVIT CELOR SPUSE DE MARX" 123—124

NOTE CRITICE ÎN PROBLEMA NAȚIONALĂ . . 125—162

1. Atitudinea liberalilor și democraților în problema limbii 128
2. „Cultura națională" 131
3. Gogoriță naționalistă a „asimilării" 135
4. „Autonomia cultural-națională" 142
5. Egalitatea în drepturi a națiunilor și drepturile minorității naționale 149
6. Centralizare și autonomie 155

MASA MUNCITOREASCĂ ȘI INTELECTUALITATEA MUNCITOREASCĂ . . . . . 163—165

ÎN LEGĂTURĂ CU SCIZIUNEA DIN RÎNDURILE FRACȚIUNII SOCIAL-DEMOCRATE RUSE DIN DUMĂ . . . . . 166—170

NARODNICII DE STÎNGA DESPRE LUPTA DINTRE MARXIȘTI . . . . . 171—172

PROBLEMA AGRARĂ ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ DIN RUSIA *(Însemnările unui publicist)* . . . . . 173—177

DOUĂ METODE DE DISCUȚII ȘI DE LUPTĂ . . . 178—181

PSEUDOUNIFICATORI . . . . . 182—185

APRECIEREA SCIZIUNII DIN CADRUL FRACȚIUNII SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMĂ DE CĂTRE MUNCITORII RUȘI . . . . . 186—187

DESPRE AUTONOMIA „CULTURAL-NAȚIONALĂ" . 188—192

GRUPULEȚELE DIN STRĂINĂTATE ȘI LICHIDATORII RUȘI . . . . . 193—196

CADETUL MAKLAKOV ȘI SOCIAL-DEMOCRATUL PETROVSKI . . . . . 197—198

www.dacoromanica.ro

ZABERN . . . . . 199—201

CU PRIVIRE LA MĂSURILE CARE URMEAZĂ SĂ FIE LUATE DE BIROU . . . . . 202—203

ÎN LEGĂTURĂ CU HOTĂRÎRILE BIROULUI . . . 204—206

DESPRE UNITATEA MUNCITORILOR . . . . 207—210

VIAŢA DE MIZERIE A ÎNVĂŢĂTORILOR . . . . 211—213

PERSEVERENŢĂ ÎN APĂRAREA UNEI CAUZE NEDEMNE . . . . . 214—216

MUNCITORII RUŞI ŞI INTERNAŢIONALA . . . 217—220

CUM ÎI ÎNŞALĂ LICHIDATORII PE MUNCITORI . 221—223

CADEŢII ŞI „DREPTUL POPOARELOR LA AUTODETERMINARE“ . . . . . 224—226

O REZOLUŢIE BUNĂ ŞI O CUVÎNTARE PROASTĂ 227—230

GREVELE DIN RUSIA . . . . . 231—235

COMPOZIŢIA NAŢIONALĂ A ELEVILOR ÎN ŞCOALA RUSĂ . . . . . 236—239

DESPRE PROGRAMUL NAŢIONAL AL P.M.S.D.R. . 240—247

ÎN LEGĂTURĂ CU O GREŞEALĂ INADMISIBILĂ A LUI KAUTSKY . . . . . 248—250

REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA HOTĂRÎREA BIROULUI SOCIALIST . . . . . 251—253

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE ÎMPĂRŢIREA ŞCOLILOR PE NAŢIONALITĂŢI . . . . . 254—256

DESPRE ŞCOLILE NOASTRE . . . . . 257—258

DESPRE D-L GORSKI ŞI DESPRE UN DICTON LATIN 259

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL ŞI DESPRE LICHIDATORI . . . . 260—264

NAŢIONAL-LIBERALISMUL ŞI DREPTUL NAŢIUNILOR LA AUTODETERMINARE . . . . . 265—267

NARODNICISMUL ŞI LICHIDATORISMUL CA ELEMENTE DE DESTRĂMARE ÎN MIŞCAREA MUNCITOREASCĂ . . . . . 268—272

*DESPRE SCRISOAREA LUI KAUTSKY . . . . . 273—274

www.dacoromanica.ro

„NOVOE VREMEA“ ŞI „RECI“ DESPRE DREPTUL NAŢIUNILOR LA AUTODETERMINARE . . . . . 275—276

FRACŢIUNEA DIN DUMĂ ŞI MAJORITATEA DIN AFARĂ DUMEI . . . . . 277—278

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIE 279

CORESPONDENŢA DINTRE MARX ŞI ENGELS . . 280—287

I. Privire generală 283

*ADAOS LA ARTICOLUL LUI N. K. KRUPSKAIA: „CU PRIVIRE LA POLITICA MINISTERULUI ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PUBLIC“ 288

1 9 1 4

4 000 DE RUBLE PE AN ŞI ZIUA DE MUNCĂ DE 6 ORE . . . . . 289—291

ÎN LEGĂTURĂ CU SARCINILE STATISTICII ZEMSTVELOR . . . . . 292—299

RECENZIE. *„Exponate privitoare la protecţia muncii prezentate la Expoziţia de igienă din Rusia organizată la Petersburg în 1913“. Petersburg, 1913, 78 p. Preţul nu e indicat* 300

**AL IV-LEA CONGRES AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON. 13—26 ianuarie (26 ianuarie—8 februarie) 1914* . . . . . 301—310

*1. RAPORTUL C.C. AL P.M.S.D.R. LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON 303

*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE ROSTIT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON 307

*3. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA ATITUDINEA SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON FAŢĂ DE P.M.S.D.R. . . 309

ESTE NECESARĂ O LIMBĂ DE STAT OBLIGATORIE? . . . . . 311—313

*RAPORT CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL . . . . . 314—322

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

I. 314
II. 316
III. . . . . —
IV. 317
V. 317
VI. 318

PERVERTIREA MUNCITORILOR ÎN SPIRIT LIBERAL 323—325

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIE . . . . . 326—327

CONDUCĂTORUL LICHIDATORILOR DESPRE CONDIŢIILE LICHIDATORISTE ALE „UNITĂŢII" . . . 328—331

CU PRIVIRE LA ISTORIA PROGRAMULUI NAŢIONAL ÎN AUSTRIA ŞI RUSIA . . . . . 332—335

LUMINĂŢIA SA MOŞIERUL LIBERAL DESPRE „NOUA RUSIE A ZEMSTVELOR" . . . . . 336—339

NARODNICISMUL ŞI CLASA MUNCITORILOR SALARIAŢI . . . . . 340—343

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE „NAŢIONALISM" . . . 344—346

ŢĂRĂNIMEA ŞI MUNCA SALARIATĂ . . . . 347—350

DOMNUL STRUVE DESPRE „ASANAREA PUTERII DE STAT" . . . . . 351—353

NARODNICII DESPRE N. K. MIHAILOVSKI . . . 354—358

DESPRE A. BOGDANOV . . . . . 359—362

*NOTA REDACŢIEI LA ARTICOLUL LUI VETERAN: „PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROLETARIATUL LETON" . . . . . 363—364

*PREFAŢĂ LA CULEGEREA „MARXISM ŞI LICHIDATORISM" . . . . . 365—367

CONTROVERSE POLITICE ÎN RÎNDUL LIBERALILOR 368—370

ŢĂRĂNIMEA „MUNCITOARE" ŞI COMERŢUL CU PĂMÎNTUL . . . . . 371—374

PREOCUPAREA LIBERALILOR . . . . . 375—377

NARODNICII ŞI LICHIDATORII ÎN MIŞCAREA SINDICALĂ *(Mărturisiri preţioase)* . . . . . 378—382

DEZIDERATE PIOASE . . . . . 383—384

UN PROFESOR LIBERAL DESPRE EGALITATE . . 385—388

www.dacoromanica.ro

LIBERALII ENGLEZI ŞI IRLANDA . . . . . 389—392

SISTEMUL TAYLOR — O ÎNROBIRE A OMULUI DE CĂTRE MAŞINĂ . . . . . 393—395

„OPOZIŢIA RESPONSABILĂ" ŞI PARTICIPAREA CADEŢILOR LA CONSFĂTUIREA DE LA 1 MARTIE . 396—398

MATERIALE PREGĂTITOARE

*SCHIŢA REZOLUŢIEI CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ . . . . . 401—403

*CONSPECTUL RAPORTULUI CARE URMA SĂ SE ŢINĂ ÎN CADRUL ORGANIZAŢIILOR LOCALE, CU PRIVIRE LA CONSFĂTUIREA DE LA PORONINO A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIŞTI DE PARTID (1913) . . . . . 404—405

TEZELE REFERATULUI CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ . . . . . 406—419

*CONSPECTUL RAPORTULUI C.C. AL P.M.S.D.R. PREZENTAT LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON . . . . 420—421

CONSPECTUL CUVÎNTULUI DE ÎNCHEIERE LA CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAŢIEI DIN ŢINUTUL LETON . . . . . 422—423

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent *(Septembrie 1913—martie 1914)* . . . . 424—427

Lista publicaţiilor şi documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin . . . . . 428—429

Adnotări . . . . . 430—491

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin . . . . . 492—521

Indice de nume . . . . . 522—562

Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . . 563—583

www.dacoromanica.ro

ILUSTRAȚII

Coperta broșurii „Comunicatul și rezoluțiile Consfătuirii din vara anului 1913 a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid". — 1913. Însemnarea de pe coperta broșurii este făcută de V. I. Lenin 53

Tabelul „Școlile elementare din circumscripția școlară Petersburg (18.I.1911)", întocmit de V. I. Lenin. Sfîrșitul anului 1913 . . . . . 258—259

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Corespondența dintre Marx și Engels". — Sfîrșitul anului 1913 . 280—281

Paginile 29 și 30 din manuscrisul lui V. I. Lenin „Raport către Biroul socialist internațional". — 31 ianuarie—1 februarie 1914 . . . . . 319—320

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Problema națională (Teze formulate din memorie)". — ianuarie 1914. 407

Dat la cules 07.01.1964. Bun de tipar 05.03.1964 Apărut 1964. Hîrtie velină de 63 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 35,64. Coli de tipar 38,50 A.T. 17834/1964. C.Z. pentru bibliotecă 3C 23=R

Tiparul s-a executat sub comanda nr. 5759/40009 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro